

PARZIVAL

WOLFRAM
VON ESCHENBACH

AULA • PRAHA • MM

Přeložil Jindřich Pokorný

PROLOG,
KNIHA I.-XVI.

890 - VV213 9-1
1-10762
OSTŘEDNÍ KNIHOVNA
FILOZOFICKÉ FAKULTY
MASARYKOVY UNIVERZITY
BRNO
616-01

© Aula, 2000
Translation, epilogue, commentary,
bibliography © Jindřich Pokorný, 2000
ISBN 80-90 26 67 - 0

- 1 Pochyba duším pokoj nedá,
máš-li ji v srdci za souseda!
Pak hořknou, pak se o ně dělí
čest s hanbou, i muž jinak smělý
je potom spíše roven ptáku,
jímž míním dvoubarevnou straku.
Našinec ať je přesto rád,
může-li s ním dál obcovat
krom pekla stejným dílem nebe,
10 nevěrník zato sama sebe
halí vždy pouze do temnot,
jen černá barva je mu vhod,
ryzí duch zase ani chvíli
neztratí lesk, je věčně bílý.
Přesto můj přímér bude cizí
všem hlupcům, upláchně jim, zmizí,
a právem! Hňup nic nepochopí,
pro něho jsou to křivé stopy
zajíce kamsi do křovin.
- 20 Zrcadlo, jež má za rub cín,
je jako slepcův sen, jen záře,
jen smetanový povrch tváře,
v němž není špetka stálosti,
pouze zdroj letmé radosti,
bledý třpyt světla, matný proud!
Ano, z mé dlaně vyškubnout
chlup dokáže jen všeuměl,
a nikdo jiný! Však bych měl
rozumu za zlámanou grešli,
kdybych se toho lekal! Chceš-li,
2 věz, že se neznám k marné práci,
nehledám věrnost, jež se ztrácí
tak jako rosa v paprscích
a ve studnici žhavý vích.
Přesto dle mého moudrá bytost
nedá si ujít příležitost
a najde si zdroj poučení
ve vírech mého vyprávění,
v kterém se nemíním vzdát práva
- 10 na ústup, útok, zleva, zprava,
výpady na rozličné strany
i práva chvály, ba i hany.
Kdo chápe tuto hru, tím líp,
je znát, že pěstoval svůj vtíp,
- že není louda, ledaják,
bloudílek, že ví co a jak,
zato kdo myslí na faleš,
ten patří peklu, tam si běž!
Pak svou čest ničí jako kroupy
20 a jeho věrnost, jak je hloupý,
má krátký chrost, jenž stěží přečká
v lese tři pichy zlého střečka!
Platí však tyto rozdíly
jen mužům? Ne, vždy platily
právě tak, milé paní, vám,
a k čemu vás teď nabádám?
Zvlášť k tomu, abyste jak chvály,
tak i poct střídámě užívaly,
kdo prokazuje svoji lásku
tím, že svou vážnost dává v sázku,
3 pozabude k vlastní lítosti
své čistoty i věrnosti.
Já prosím Boha, na mou víru,
ať vám dá za průvodce míru,
pod zámkem studu v plné kráse
nechť ctnosti září k vaší spáse,
faleš má falešný i květ!
Jak bezpečný je tenký led
v srpnovém slunci? Neroztává
10 tak rychle jako její sláva?
Chválit lze krásu mnoha dam,
je-li však srdce samý klam,
pak jako by se zalesklo
tou chválou ve zlatě jen sklo.
Já si spíš vážím rubínu,
i když s ním spojíš slitinu
a dál nic, přesto je to skvost
podivuhodný víc než dost.
V čemž vidím pravý předobraz
20 ctných paní a všech jejich krás,
nemusím zkoumat barvu, vzhled
a střechu srdce obhlížet:
neskrývá-li se v nitru kaz,
pak zazáří vždy pravý jas.
Dát se však takto do zkoumání
nitra všech pánů, i všech paní,
zkoumal bych dlouho, na mou čest,
spíš slyšte, o čem je má zvěst!

Skrze ni bych rád uchoval
v paměti lásku, ba i žal
i radosti i starosti.
A tvořit já tré bytostí,
pro tentýž úkol, pro touž věc,
s níž zápasím sám, jedinec,
přesto by vybaveny vším
umem co nejvybranějšísm,
měly též práce habaděj
s tím, aby vylíčily děj,
děj z dávných dob, jejž obnovit
10 ménim teď, a s ním vzácný cit
veliké ženské věrnosti,
a také pravé mužnosti,
kteréžto srdce nedovolí
ohnout se, pravím, před kýmkoli
rytíři z pravé ocele!
Právě on se bil přeskvěle
pro slávu, hodnou vítěze,
zmoudřel však, žel, až posléze.
Byl pastvou pro oči všech dam
20 a mnohým z nich, jak dodávám,
též srdce ranil; naštěstí
nezlákaly ho na scestí
v mých zvěstech, na nichž má lví
podíl!
Ještě se v nich však nenarodil,
zaskví se ovšem v mnohé z nich,
v dobrodružstvích tak předivných!

I.

4,27 Dnes jako v době minulé
jsou platné vlašské regule
místy i v Němcích, tu i tam,
jak leckdo z vás už zjistil sám.
5 / Vládce, jenž se tím právem řídí,
dochází uznání všech lidí
a je to pravda, žádný blud,
že mnohde dědí doposud
syn, který se dřív narodil,
čímž mladší přijde o podíl
na právech k rodovému jméní,
Tak otcova smrt lecco změní,

společné statky, krajiny
10 pak drží pouze jediný,
jen starší z nich, jak tomu chtěl
nějaký moudrý myslitel;
mládí je dobou radostí,
s věkem však přijdou starosti,
kdo na svém nehosporaří,
užije si jich ve stáří
a v bídě dost, ne, hrabata,
králové ani knížata
nedědí z panství ani strych,
20 s výjimkou prvorozených,
jak stanoví ten cizí zvyk.
Náš ctný a chrabry bojovník,
Gahmuret, přeudatný pán,
ztratil tak mnohý hrad i lán,
byť jeho otec na trůnu
nosíval vládčí korunu
a v ruce čezlo jako král,
než po rytířsku dokonal.
Tuze jej oplakali,
to proto že byl dbalý
6 do smrti věrně na svou čest.
Všem knížatům pak došla zvěst,
že starší syn je volá k sobě;
sjeli se slavně v krátké době
a byli žádně zpraveni,
o tom, že mají v držení
svá mocná léna dál dle práva;
ba, ujistil je, že jsou pravá,
král na svém dvoře v dané chvíli.
10 Teď poslyšte, co odvětili,
oč poprosili vespolek,
jak bohatý, tak chudý rek,
uctivě, ale naléhavě:
že vladářově cti a slávě
poslouží, prokáže-li nyní
i bratrovi své dobrodiní
a Gahmureta nevyhostí.
Ať mu dá při své laskavosti
kraj, dům a s ním i zvučné jméno,
20 čímž by mu bylo potvrzeno
dál mnohých svobod užívat.
Král slyšel jejich slova rád:

„Ctěte mrav, však vám vyjdu vstříc,
ještě mu přidám, a co víc,
jedno mu nadto přiznám, krátce,
přídomek z Anjou, ať já, vládce,
i on je spolu nosíme,
je Gahmuretovo i mé!“
Panovník poté dodal: „Ano,
mnohé mu bude ještě přáno,
7 dočká se hojně nápomoci
a učiním, co je v mé moci.
U dvora bratra uvítám,
ať všem je jasné to, co nám:
jsme z téže matky zrozeni,
já nemám nouzi o jmění
jako on, podělím se s ním,
jinak svou duši nespasím,
neboť jen Pán Bůh bere, dává
10 a rozděluje podle práva.“
Když jeho slova uslyšeli,
leníci, páni, co vím, skvělí,
celý den se pak radovali,
že je tak oddaný, tak stálý,
klaněli se mu víc než dost,
i náš rek cítil blaženost
v srdeci, ne, nemlčel už dál
a se vším krále obeznal:
„Kdybych měl, bratře, příště žít
20 u tebe, nebo hledat klid
na statcích u tvých poddaných,
určitě, nepochybíl bych!
Teď mi však se vší moudrostí
a také ve své věrnosti
porad' a pomoz přiměřeně
mé cti i vážnosti a ceně:
mám jen své brnění, leč v něm
hodlám se setkat se zdarem,
v něm ať mě velká sláva čeká
a šíří se až do daleka!“
8 „Dejte mi“, pravil Gahmuret,
„jen šestnáct zbrojných, ovšem pět
i šestého též v pancéřích,
pak čtvero pážat, každé z nich
necht zdobí ryzí krev i mrav!
Stran vzatků ať jsou bez obav,

budu je žádně rozdílet.
Chci odtud, poznat širý svět!
Vyjel jsem si už vícekrát,
10 snad mi zas bude štěstí přát,
a získám přízeň krásné dámy,
zvlášť pokavad se obeznámí
s tím, že jsem dobrý služebník;
určitě vím, že její dík
mě pobídne i k dalším službám,
vyhoví-li Pán Bůh mým tužbám;
ještě když v zemi býval králem
náš otec Gandin, rád jsem cvalem
pojízděl s vámi sem i tam
20 vstříc mnohým sladkým útrapám.
Vy, rytíř, který neprozradí,
co nemá, dovedl jste kradí
své služby po zlodějsku skrýt.
Kéž i já umím něžný cit
uloupit a s touž dovedností
dobýt si něžné náklonnosti!“
Povzdechl si král: „Běda mil!
Co vidím? Sršíš před námi,
před všemi, úsměvy, jež raní
a trápí srdce k nepřestání;
9 jak přežiji den rozloučení?
Ale dost! Zbylo velké jméní,
mnohé nám otec zůstavil,
dostaneš spravedlivý díl,
však vši, jak jsi mně milený,
dám ti zbroj, drahé kameny,
i kov, i oře, houf i šat
v takové míře přichystat,
aby s měl všechno, co bys chtěl,
10 a ještě druhé obmyšlel!
Neboť jsi pán tak zmužilý,
že kdyby tě i zrodily
dálky, jež zovou Ranculat
či Gyldstrom, žil bych s tebou rád
v bratrském, neochvějném svazku
a projevoval ti svou lásku.“
„Pane, jste dobrých mravů dbalý,
a chcete-li být mistrem chvály,
berete tak i svou nápomoc,
20/ spolu s mou matkou máte moc

nad jméním, žádná jeho část
mi nezpůsobí malou slast!
Srdce mě vede k novým výším,
proč se tak chvěje, co v něm slyším,
čím naplňuje moji hrud?“
Mám neodolatelnou chut'
okusit života, je čas
opustit království i vás!“
Král splnil jeho přání,
ba více, bez meškání
10 pět komoňů mu kázel dát,
těch nejstatnějších ze svých stád.
Jak pravím, oře tuze hbité,
i zlato kované a lité
na soumary mu naložil,
nadto pak nelitoval sil
a poslal pro drahokamy:
plnými čtyřmi truhlamí
byli tak navíc obtíženi,
10 pamatoval i na odění
a koně jeho panoškům.
Nebylo konce pláči, vzlykům,
když s Gahmuretem vzápětí
prodlela matka v objetí
a hlasem hodným vzácných žen
řekla: „Fils du roi Gandin,
opouštíš mě? Proč? Víš, kdo jsem?
Nosila jsem tě pod srdcem,
jsi Gandinův, můj nejbližší,
20 proč Bůh mé prosby neslyší,
nevidí, nedbá, co si přeji:
pomoci mně v té beznaději,
která mě nyní potrefila,
slast mého srdce, jeho síla,
světlo mých očí, je to tam.
Chce mi vzít i víc? Tak se ptám.
Říká se, Pán je spravedlivý.
Taková lež! Ne. Kdo jí živí,
když jeho vůle, moc i snaha
mě můj, když mi nepomáhá!“
11 Syn jí však takto domlouval:
„Bůh zahojí vás hořký žal,
oplačme spolu otce, paní,
ale proč ono bědování

kvůli mně, proč být litován,
když chci co urozený pán
do světa pro rytířskou čest?
Královno, tak si musím vést!“
I řekla: „Chceš-li svoje tužby
10 naplnit, konat věrné služby
srdeční, jež zdobí něžný cit,
před cestou nesmíš odepřít
můj dar, je částí mého jméni!“
Komoří, tebou pověření,
nechte příjmou náklad velmi drahý,
čtyři mé truhly velké váhy
s nenastříhaným, přejemným
hedvábím, nadto spolu s ním
leží v nich brokát jeden jas.
20 Můj milý, za nedlouhý čas
mi vzkaž, kdy se mi navrátíš,
tak v radost proměníš můj kříž.“
„Paní, já neznám ještě cíl,
za kterým bych se vypravil,
přesto však bude za mých cest,
mne, rytíře, hřát velká čest,
již jste mi prokázali v mnohem.
I bratr už mi dal své sbohem,
za což mu patří také dík,
a těší-li se panovník
12 dnes vaši přízni, pěstete ji,
ať uspějí, či neuspějí.“
Pokud nám další zvěsti praví,
dostal náš rek dle jiné zprávy
odměnou za svou náklonnost
od jedné dámy vzácný skvost:
na pět set marek ocenit
může jej i dnes každý žid
a zastavovatel tím získá
částku, jež se zdá ještě nízká!
Tak od přítelky přijal dar
10 za dobré služby pro svůj zdar
dík přízni, které požíval.
Přesto se láskou trápil dál.
I rozloučil se mladý muž
s bratrem i s matkou, nikdo už,
pravím, ho v zemi nespäťfil
a kdekdo žezele těchto chvil,

zvlášť rmoutili se vespolek
20 všichni, jimž dával znát svůj vděk
za prokázanou náchylnost;
tu uměl splácat víc než dost,
jednal tak, přesvědčený méně
než druzí o své vlastní ceně,
ne proto, že to tak má být,
ne, jak mu velel jemnocit,
smýšlel co duše povždy přímá;
našince právem nezajímá
řeč těch, co chválí vlastní peří,
raději sousedovi věří,
13 a pokavad jde o cizinu,
spíš svědkům pravých mužných
činů.
Gahmuret čelil nástrahám,
jež hrozí zbrklým povahám,
vždy s mírou, s myslí vezdy stálou,
neopájel se nikdy chválou,
uměl se bránit svévolí
i poctám svého okolí,
zato měl zcela za případné
10 dát leckomu, kdo právem vládne,
císařovnám i císařům
i králům sebe a svůj um
do služeb, ale pokud vím,
pouze a jen těm nejlepším,
což konal bez všech rozpaků.
Jak zvěděl, v městě Baldaku
dlel vládce, jinak báruch zvaný,
v pohanských zemích uctívaný;
dva díly zemské krajiny
20 ze tří, ba víc, ty končiny
on všechny správoval a byl
též středem dalších mocných sil:
korunovaní králové
sloužili mu co manové.
Báruchův stolec slyne tím,
čím podle naší víry Rím,
v Baldaku sídlí jako papež,
pročež, jak jistě každý chápeš,
pokládají tam za řádné,
že jejich duším nevládne

14 krom bárucha už nikdo jiný,
on odpouští i jejich viny.
Dva vládce nad Babylónem,
Pompeia s Hippomedonem,
bratry a dědice, už dříve
připravil báruch o Ninive;
nyní se tomu bránili.
Náš rytíř přijel ve chvíli,
pro bárucha zvlášť příhodné,
10 a tudíž od onoho dne
mu sloužil za žold a to tak,
že nejprve si změnil znak,
jejž Gandinovi sirotci
zdědili spolu po otcí.
Teď si dal mladší z obou synů
všít bílou kotvu z hermelínu
na čabraky a přizdobit
právě tak obleč, ba i štítní.
Jezdcova strůj i odění
20 též smaragdovou zelení
zářily, nikde žádný stín,
a z látky jménem achmardín,
z té, ježíž hedvábová nit
je nad samet, dal si pak šít
varkoč a svrchní košili;
takto mu rovněž zkrášlili
zmíněnou kotvu z hranostaje,
zdobenou zlatem; četné kraje
navštívil pak, leč pod vodu
tu kotvu po svém příchodu
15 v zátokách nikde nespustil,
on, věčný host, měl jiný cíl,
za kterým svůj znak musel nést
přes četná panství za svých cest!
Tak s oním erbem dál a dál
hnal se a přitom scestoval
mnohý kraj dříve neznámý
a proplul mnoha vodami.
Kolik jich bylo dohromady?

10 S tou otázkou si nevím rady,
mohu však na rytířskou čest
stvrdit, co praví Paní Zvěst:
bohužel jiná pomoc není,
svědci už nejsou k nalezení.

V pohanské dálné končině
se všude bil tak hrdinně
a šířil od Arábie,
Maroka, ba i Persie
po Aleppo a Damašek
takovou slávu směly rek
a taková šla o něm řeč,
že vposled každý schoval meč,
nehrozil řeží, soubojem
a ponechal ho s pokojem.
Jak seznali, on po slavě
bažil vstříc každé výpravě;
odpor tál před ním jako sníh,
za vyučenou ve vojštích
dal mnohemu z těch cizáků,
dle paměti zvlášť v Baldaku.
16 Nás rek, své pověsti vždy práv,
vydal se poté do držav
pod vládou zazamanských králů.
Zazamank tehdy tonul v žalu
pro Isenharta, pro život,
jejž ztratil chtěje činit vhod
a sloužit věrně Belakaně,
ctně, předobré a luzné panně.
Žel smrtí musel zaplatit
svůj neopětovaný cit,
a proto páni z jeho rodu
páchali panně za to škodu
v království drancem, lstí a mocí.
I bránila se ve dne, v noci,
než připlul nás rek Gahmuret;
vždyť i Skot Friedebrand sta běd
činil tam ohněm ledaskomu
před odjezdem svých lodí domů.
Dřív slyše však, jak bouří hnán
houf plavců a s ním nás ctný pán
unikl zkáze pouze tím,
že před královským podhradím
v přístavu vposled zakotvili.
Z paláce vyhlédli v tu chvíli,
kdo to k nim připlul; z každé strany,
krom přímořské, se skvěly stany,

i seznal hned, že mocné sily,
dvou vojsk to město obklíčily!
Rytíř vzal rozum na poradu,
jaké je jméno toho hradu,
17 leč ani jeho námořníci
o něm nic nedovedli říci.
Posly, jež vyslal optat se,
zvěděli je však nakrátce:
Batellamunt! A po té zprávě
hrdinu hradští naléhavě
při tamních bozích prosili
o pomoc proti násilí.
Rek vzpomněl na rytířský mrav,
10 známý i dnes, a zjistiv stav
věcí se optal, zdaž by měl
za pomoc od všech nepřátel
i nárok na co? Požitky,
či cokoliv dle nabídky!
Odvětili mu s velkým spěchem
zdraví i choří jedním dechem,
jen at je se vším obeznámí:
co žádá? Zlato, drahokamy
může mít podle libosti
20 a jinak všeho v hojnosti.
Ne, žold prý nechce, vždyť si žije
pěkně, dík zlatu z Arábie
nouze má u nich na kahánku;
a vida, že lid v Zazamanku
je černý jako noc, v ten ráz
měl pocit, že tu marní čas;
přesto si řekl o přistřeší;
i neskrývali, jak je těší
plnit co nejlíp jeho přání.
Z oken už vyhlížely paní,
18 s pilnosti přitom zpovzdáli
pozorně pozorovaly
zbrojné i krásné pancíře,
a zvláště pana rytíře:
na štíte s pruhy hermelínu
spatřili skvostnou sobolinu,
královnin dvorní maršálek
hned poznal, že ten dobrý rek

má na něm kotvu jako znak,
10 a netajil se nikterak
údivem, který byl tím větší,
když seznal, co mu oči svědčí:
to je pán od Alexandrie
či jeho duch, ten prý se bije
tak, že byl za tamějších bojů
ozdobou báruchových vojů!
Tedy směle vzhůru k městu
nastoupil slavnou cestu.
Do ulic s množstvím podarů
20 vtáhlo už deset soumarů
s dvacetí, vesměs jízdními,
panošky, a před nimi
kuchtíci se svou čeledí,
houf pážat a dál v popředí
okázalého doprovodu
i mládci vznešeného rodu,
líbezní, ctní a jelo jich
všech dvanáctero na koních,
mnohý hoch rodem Saracén.
Za těmi jezdci zvučných jmen
10 osmero ořů přiváděli,
hedvábne čabraky se skvěly,
devátý nesl panské sedlo,
štít, o němž se tu dřív už vedlo
dost řečí, vlekl mládenec,
statný a lepý zbrojenec,
posléze šli, jak velel zvyk,
pozounéři a bubeník
vyhazoval svůj bubínek
10 do výše, nadto si nás rek
držel i jízdní flétnisty
a kromě nich tři houslisty.
Tak vtáhli s velkou velebou
a všechny je měl před sebou
pan rytíř se svým kapitánem,
proslaveným a bystrým pánum.
Ve městě čekal na hrdinu
dav mouřeník, mouřeníků,
zkrátka jak mužů, tak i žen;
20 rytíř byl tuze překvapen,

když viděl na okolních zdech
a při dveřích a při vchodech
přemnophé štíty zavěšené,
kopími tuze popleněné
a z oken poblíž slyšel křik;
to sténal mnohý nešťastník,
úpěli choří vespolek
pro rány, na něž není lék,
vzdor lékařům, již bolest hojí.
Tak tedy končí páni, v boji
20 pevní! Houf prošel mimo ně,
rek pohlédl i na koně
poblíž, jak byli posekáni!
Též četné tuze černé paní
spatřil, jak mjízel dům co dům:
podobaly se havranům.
Pan hostitel ho přijal mile,
ba, však mu začas ony chvíle
přišly výhod! Byl to mocný pán
10 a velké množství pádných ran
rozdal už na rozličné strany
i při obraně městské brány.
Rytíři stáli kolem nich,
jak na hlavách, tak na pažích
obvazy zaopatřeni;
přesto stav jejich zranění
těm smělým pánum nebránil
nabrat zas k boji nových sil.
Pan městský purkrabí šel vstříc
20 hostům a nabídl jim víc
než milé přijetí a řeči,
to jest své zboží i svou péči.
S ochotou vpravdě převelkou
seznámil je i s manželkou,
jež Gahmureta políbilá;
ta čest mu byla málo milá,
zato rád u ní posnídal.
Nuže, a co se dělo dál?
Maršálek šel pak výslovně
vypovědět své králově,
21 co vše to pro ni znamená:
„Patří mi velká odměna,

je konec žalu, vzácná paní,
přivítali jsme znenadání
znamenitého hrdinu.
Děkujme za tu novinu
všem našim bohům, dopustili,
že připlul muž, nám tuze milý!“
„Ted' pověz, co víc, na svou čest,
10 jakou mi o něm podáš zvěst?“
„Paní, ten chrabry bojovník,
báručův byvší námezdník,
necouvá, když jde o život!
Je z Anjou, voilà, jaký rod!
A nešanuje nepřitele:
jak bystře, dovedně a směle
uměl se v bojích otáčet
a působit mu mnoho běd!
Já viděl, kterak se s ním bijí
20 co s mistrem před Alexandrií
Babylóňané, pověření
vyprostit město z oblézení
a bárucha míti k ústupu.
Jak převelikou potupu
způsobil mnohým, jaký pád!
Museli pěkně utíkat
všichni, kdo bitvu přežili.
Skrze své zbrojné úsilí
dobyl si cti, a jeho jméno,
pokud vím, bylo velebeno
22 až po nejzazší končiny.
Ano, je vzorem hrdiny!“
„Jdi, zjisti další, a já s ním,
bude-li svolný, promluvím,
zvláště když držíme klid zbraní.
Navštíví rytíř svoji paní,
nebo mám já jet k němu? Hled,
řekni, mám přece tmavou plet,
vadí mu to? Či naopak?
30 A poradí mi, co a jak,
mí věrní? Neboť svolí-li,
abychom ho tu hostili,
jak ho mám přijmout? Asi vřele
a se vši úctou hostitele.
Je urozený, nebo není?
Je vhodné dát mu políbení?“

„Je to syn králův, za to vám,
má paní, i své hrdlo dám.
Knížata nutno obeslat,
20 ať hledí odít vzácný šat
a přispěchat k vám. Mezitím
vyjedu mu vstří a pak s ním,
jak pravím, příkvačím k vám včas.
Svolejte dámy, jistím vás,
že se k vám vrátím s oním hostem,
jenž činí zadost mnohým
ctnostem!“
Maršálek arcí nelenil
a za několik málo chvil
provedl příkazy své paní.
Gahmuret si dal bez váhání
23 připravit obleč velké ceny,
a v ní jen zářil, přizdobený
kotvami z arabského zlata.
Ta krása arcí přebohatá
zcela dle jeho pokynů
krášila pana hrdinu,
jenž uměl splácat něžné tužby!
Komoně získal za své služby
před Babylónem: jeho pán
10 padl, kůň mu byl zachován.
A zdali jej pan hostitel
provázel? Ano, též mu jel
po boku s velkou blažeností
mnohý man. V jejich společnosti
sesedl posléz u síně
tváří v tvář mocné družině
rytířů, libě oděných,
a četným dámám poblíž nich.
Sbor pážat běžel hostu vstří
20 dlaň v dlani, skupen do dvojic
a vyšnořené společnice
zářily kolem panovnice.
Přesto jak vstoupil mladý rek,
přemohl paní zármutek:
pan z Anjou vyhlízel tak sladce,
že její srdce jako vládce
ovládl; bylo po vzdoru
a po panenském odporu!

Vykročila, jak velel mrv,
i políbil ji na pozdrav,
24 pak ruku v ruce s dívkou šel
na dohled houfům nepřátel
usednout k oknům, hledět z nich
na sametových polštářích
a s hebkým lůžkem v pozadí.
Ne, s její lící neladí
přízvisko „Jasnější než den“,
ne, den jí nebyl podoben,
měla však ušlechtilou tvář,
10 byť nepřipomíala zář
růže, ne, spíše temné stíny.
Skráně jí plály pod rubíny
koruny, to když odtušila,
jak vítaná a jak jí milá
je chvíle s hostem právě nyní!
„Slyšela jsem, co lidé míní
o vaši cti a odvaze.
Smím tedy svoje nesnáze
i strasti srdce sdělit muži,
20 v němž dobrý mrv se k sile druží?“
„Jsem připraven vám odpomoci
od starostí, seč budu moci,
má paní, být vám k službám s tím,
že vás všechn strastí ušetřím!
Před škůdci couvnout neholilám,
činí vám zlé, žel, jsem však sám,
jen pod svým štítem, bez podpory
ohrozím těžko jejich sbory!“
Pak jeden kníže mrvů znalý
pravil: „Mít vůdce, jak by stály
25 vyhlídky nepřátelských sil?
Friedebrand, pravda, zamířil
domů, kde kdysi v lítém klání
s ním kvůli Herlindě, ctné paní,
zahynul Hernand, mocný král:
jeho rod se tam shoufoval
zavile k bezohledným bojům,
a proto velí zdejším vojům
Hauteger, jeho věvoda,
ten však svou kůži neprodá
30 snadno, má skvělé společníky,
zdatné a chrabré válečníky!

I mnohý žoldněř se tu bije
pod Gauchierem z Normandie,
zkušeným, slavným hrdinou.
Válčí tu s mocnou družinou
též Kaylet z Hoscurastu, pán
smělců, vždy schopných pádných
ran!
Sám Friedebrand, král, rodem Skot,
20 sem ono množství zbrojních rot
přivedl a teď spolu v boji
všichni tu hněvně polem stojí.
A nadto Isenhartův voj,
v západním přímoří svou zbroj
utápi v slzách, aniž tají
své hoře před lidem zde v kraji,
ne, takovýto hlučný žal
doposud nikdo nepoznal,
neboť je stihla hrozná rána,
zhoubný boj a smrt jejich pána!“
26 Host, jak se sluší na rytíře
a odpovídá správné mříře,
pak pravil: „Paní, dovolte mi
zvědět, proč právě vaši zemi,
již chrání mocný zbrojný sbor,
napadli, jaký hněv či spor,
vás tíží? Je mi nevesele,
škodí-li vám zlí nepřátelé!“
„Chcete-li, pane, povím vám
10 dřív o muži, jenž neznal klam.
Sloužil mi s ryzí věrností
i s odvahou a moudrostí.
Květ ctnosti, oddaný vždy právu,
zdobil se co vzor dobrých mrvů
jak téměř ženským jemnocitem,
tak i svým tuze pádným břitem,
štědřil všem vskutku v přemíře,
v čemž předčil všechny rytíře,
a zdali tolik dobra činí
20 někdo i dnes, ať svědčí jiní!
On, člověk ryzích předsevzetí,
prostý lsti, byl též černé pleti,
měl otce krále, jehož jméno
Tankanis je též velebeno,

Isenhart zval se on, můj rek,
a přežalostný následek
mělo to, že jsem připustila,
aby mi sloužil, zhoubná síla
hnala ho na smrt, neštastníka,
k mé lítosti; jak prý se říká,
27 přičítá všechno jeho lid
mně, chtěje můj cit znevážit,
ten cit, jak všichni dosvědčí,
upřímnější než zločeči,
jež slýchám! Svědci vskutku mnozí,
to jest jak jeho, tak mí bozi,
ti znají pravý důvod běd,
jež pro něj musím vytrpět.
Mé odměny se nedočkal,
10 a z toho povstal všechn žal,
byť můj stud mu byl zprvu vším,
podnětem k slávě, k vítězství.
Já chtěla zkoušet jeho cit,
proto si smyslil odložit
těžkou strůj v boji, v dešti ran.
Tam vizte jeho stan! Ten stan,
ne nepodobný paláci,
stavěli skotští vojáci.
Žel beze zbroje hrál tím víc
20 na cestách dobrodružstvím vstříc
o život: přestal na něm lpět,
jako by už ho mrzel svět,
a tak se jednou střetl s tím,
kdo oblénil mým knížectvím
sdílel můj dvůr, rek nazývaný
Protesilas, muž prostý hany.
Dík dobrodružné povaze
také on skončil neblaze.
V Azagauku je les a tam
při kolbě skonal jak on sám,
28 tak můj rek, padli hrdinně
oba dva v téže hodině,
pan Isenhart i s nepřítelem.
Každému štítem a pak tělem
proniklo kopí. Jeho pád
mi nezbylo než oplakat.

Tak vzešlo tím, že zemřeli,
z mé věrnosti sta svízelí.
Jen panenství mi zůstalo.“
10 Gahmureta si nemálo
získala velká dobrota
srdce i pravá čistota
té pohanky a panice;
jakoby ze křtitelnice
on spatřil, jak jí kapou v pláči
slzičky z očí, jak jí smáčí
jejich proud hermelín i hrud'
žal, učitel běd, bud' jak bud',
nakonec blažil neštastnici,
20 a přesto neváhalo říci
hrdinovi, co bylo dál:
„Syn jeho ujce, skotský král,
připlul pak s vojskem, přesto Skot
nadělal v zemi méně škod
než Isenhartův skon v mé duši,
o čemž tu svědčím, jak se sluší.“
I povzdechla si ve své strasti
a skrze slzy, byť jen zčasti,
stydlivě zvedla oči tak,
že upozornil její zrak
29 přitom i srdce na sličnost,
kterou byl nadán její host;
arcíť ji zaujal svou tváří,
byť bělost s veškerou svou září
vyskýtá se též u pohanů.
V té chvíli rytíře i pannu
ranila touha, úkosem
on pohlížel tam, ona sem.
Truksasové všem dolili,
10 ach, proč tak brzo? Vědí-li,
že po takovém znamení,
zvlášť páni v mravech zkušení
a dvorní začnou s loučením?
Ted' shledala, že je jí vším.
Také on poznal znenadání,
že chce žít pro ni, bít se za ni,
leč vstal a pravil: „Už je čas,
má paní, já vím, ruším vás,

sedím tu, zatím plynou chvíle
20 a to je tuze pošetilé!
Lituji vašich svízelí,
posloužím vám však, chcete-li,
jen rcete, čekám na rozkaz,
má paní, ano, pomstím vás,
já pro vás půjdou, nevím kam!“
I řekla: „Důvěruji vám!“
Purkrabí, jeho hostitel,
navrhl pak, zda by si chtěl
pan rytíř zkrátit dlouhou chvíli,
že by se trochu osvěžili
30 a při vyjíždce do okolí
rozhledli po bitevním poli
i po záštítách městských bran.
Gahmuret, přeudatný pán,
pravil, že shledne s potěšením
místa, kde došlo k zbrojným děním.
S hrdinou poté vycválali
rytíři, mnohých bojů znali,
i mládci dosud nezkušení.
10 Šestnáctero bran opevnění
nezavřeli, jak líčili,
doposud ani na chvíli
odtud, kdy pomstychtivý voj
Isenhartův tu zvedl boj;
i dnem i nocí každá z nich
v těch nekonečných utkáních
zůstala stále dokorán.
Obzvláště poblíž osmi bran
jim věrný Isenhartův sbor
20 škodil i dával znát svůj vzdor,
a v jeho čele zejména
knížata tuze vznešená
z Azagauku, žel, bez vladaře!
Nad shlukem zbrojných, jedna záře,
vlál prapor jasně vybarvený,
a na něm kopím probodený
zabitý Isenhart! Ba, tak
zvolil si nepřítel svůj znak!
Městští však vymysleli lék
na jejich velký zármutek
31 a vztyčili zas korouhvice,
na kterých zdejší panovnice
zvedá dva prsty k přísaze,
jistíc, jak se jí neblaze
dotkl, když mladý pán a král
k jejímu žalu dokonal.
Tak byla zpodobněna panna
a vládkyně, ctná Belakana
v černém, jen samet skvěl se bíle
10 od oné tuze smutné chvíle,
kdy vztyčil svůj znak nepřítel;
znak žalu s věrností se chvěl
a chvěje i teď nad branami!
„U dalších osmi válčí s námi
Friedebrandův sbor, křeštané,
vojáctvo k městu vyslané
ze zámoří vést tuhé boje:
u každé brány řídí voje
vždy kníže pod svou korouhvicí.
20 Tam zajali mí válečníci
Gauchierova hraběte,
za což ted' našim pokvete
štěstí. Proč? Svoboda se cení,
jeho strýc Kaylet, jenž má jmění
větší než onen rytíř dluh,
vykoupí mládce, přisámbůh!
Vzdálenost přes luh, víc však
pískem,
co třicaterý náběh tryskem
je od městských bran k jejich
stanům,
ke kolbám v ústret oném pánům!“
32 Purkrabí dodal: „Vězte, pane,
že den co den tu také stane
jistý rek s výzvou ke klání;
chce zřejmě zemřít pro paní,
k čemu však je mu odvaha?
Zatím se marně namáhá.
Ten rytíř jménem Hauteger
je mistrem zbrojních vád i her,
a poslyšte mé vyprávění,
jak po čas, co jsme obleženi,

vždy ke všem jízdám přičiní
ranní cval k bráně pod síní;
obrátí-li tak proti nám
zbraň, s ní i mnohý drahokam
uvízne našim ve štítech
a panoši je jeden spěch
seberou za pochvalných kříků.
Skolil už mnoho bojovníků,
a rek byl rád, že budí zájem,
20 pochvala dam se šíří krajem,
a každý ví, co znamená
taková slavná odměna,
to pro slast srdce není málo.“
Mezitím slunce posbíralo
své paprsky, své třpytné střely,
a ti, kdož dosud pojízděli,
hostitel i host, pospolu
odharcovali ke stolu.
Teď poslyšte, jak hodovali!
Rytířských mravů tuze dbalí,
33 nosili krmě do síně,
pak přijela i vládkyně
k tabuli ve vší nádhře,
a tam se skvěla večeře,
stůl plný volavek a ryb.
Aby se vystříhala chyb
a nermoutil se vzácný host,
přivedla s sebou společnost
panen, leč klekla před ním sama,
10 i zastyděl se, že ctná dáma
mu krájí krmě, nicméně
jí bylo tuze blaženě,
že tu dlí, podala mu číši
a on byl zase rád, že slyší
a vidí krásnou panovnici.
Posléz i jeho hudebníci
přidružili se k příchozím;
pan kaplan seděl proti nim,
i pravil rytíř výslověn,
20 ač v rozpacích, ctné královñ:
„Ne, vaši vstřícnosti si, paní,
nepřestanu až do skonání
vážit, však je to velká čest!
Směl bych však přesto na vás vznést

i prosbu ve vší skromnosti,
abyste si už starostí,
jež se mnou máte, ušetřila
a příště za mnou nejezdila?
Je to věc míry, pravím vám,
příliš pocit od vás přijímám!“
34 Ona však toho nedbalá.
Naopak, ihned spěchala
též jinak hosta potěšit/
a pobízet i jeho lid
k jídlu a mnohý panošík
jí projevoval za to dík.
Panice prodlela pak v čele
tabule ctného hostitele,
kde s purkraběnkou stolili,
10 až královna jí po chvíli
připila: „Dlí tu vzácný host,
projevujte mu pozornost,
važte si té cti, moje milá!“
Potom se s nimi rozloučila
a přistoupila k rekovi;
vtom v hrudi sladké okovy
pocítil, ona nejinak,
a její srdce, ba i zrak,
mu potvrzily dívčin cit!
20 „Dovolte mi teď odejít,
ujišťuji vás ovšem tím,
že vaším přáním dostojím!
Všem!“ pravila mu panice,
„a potěší nás velice,
budete-li tu spokojen.“
Pod čtyřmi svícný vyšla ven,
zlatě však zářily i dál,
když její průvod odcválal.
Zakrátko skončil hodokvas
a radostný i smutný čas
35 prožíval tu náš chrabry pán.
Byl veleben, byl uctíván,
leč v mukách lásky zcela zticha
povadla všechna jeho pýcha.
Rozešli se pak do komnat.
Purkrabka, ta šla první spát
a když i hostu ve spěchu
schystali lůžko k oddechu,

purkrabí laskavými slovy
10 pár dobré noci hrdinovi:
„Je třeba nabýt nových sil!“
Načež své sluhy propustil
a odešel hned po čeládce.
Host poté uložil své mládce
hlavami směrem k posteli,
kde dlel sám, tak tu leželi,
ale on v záři mocných svic
sužoval se čím dál tím víc,
nekonečná mu byla noc,
20 a za tu slabost, za bezmoc
vděčil jen černé Belakaně.
Kvůli ní, královñ a panně,
kroutil se jako provázek,
oudy mu praskaly, náš rek
po lásce toužil, po boji,
přejte mu, atž v nich obстоjí!
Srdce mu bilo v přemíře
ctných tužeb, hodných rytíře,
hrud' se mu chvěla, dychtivá,
chvílemi jako tětiva
36 na kuši, tak ji napínala
žádoucnost vskutku neskonala.
Stěží se dočkal dřímoty,
už před zánikem temnoty
vstal, neležel až do rána,
a po mši svého kaplana
ke slávě Boží zapěné
a hrdinovi sloužené,
popadnuv svoji zbroj i zbraně
10 k prvnímu boji odhodlaně
vycválal na výtečném orí;
kůň byl z těch, kteří jenjen hoří
touhou hned útokem se hnát
a otáčet se vpřed i vzad,
i couvat stranou, tak i tak.
Rytíř měl na přílbici znak,
kotvu; když mířil před bránu,
jak u paní, tak u pánu
dočkal se neslýchane chvály:
20 k bohům, i k těm ho přirovnali!
Za ním pak pro budoucí boj
mu nesli kopí. A co zbroj?

Komoň byl chráněn brněním
a k tomu navíc, pokud vím,
kryla ho lehká čabraka,
nikoli ovšem lecjáká,
samet byl krásně zelenavý,
i pán měl obleč barvy trávy,
achmardí, práci Arabů,
přenádherného hedvábí,
37 a také buďtež zpravení,
že na štírovém řemení
se vším, co k němu patřilo,
pestřil se lem; šlo o dílo
zdobené mnoha kameny,
i štit plál, zlatě ruměný,
zvlášt' pukla, v ohni tavená.
Tak láska, sladká odměna
vedla ho v ústret zbrojným hráml
10 Královna v kruhu dvorních dam
obhlížela už z oken lán,
kde, vizme! Hauteger, ten pán
lačný pocit, přijízděl a hned,
jak byl náš rytíř na dohled,
jeho sok se sám sebe ptal:
„Kdepak se tady vlastně vzal
ten Francouz, zřejmě vychloubač,
kdo ho sem poslal, proč a nač?
Jen blázinek či dětina
20 měl by ho za mouřenína!“
Pobídli koně ostruhami
do trapu, ale oni sami
hnali už karé pod nimi,
až po rytířsku kopími
do sebe reci narazili.
Sta jisker vychrlil v tu chvíli
do všech stran Hautegerův hrot
a už se řítil o překot
jeho pán z oře na pažit.
Byl zvyklý jináče se bít,
38 teď skončil pošlapáný v trávě!
Přesto mu rázem blesklo v hlavě:
Nevzdám sel leč své mínění
hned změnil, vždyť mu v rameni
vězel břít pana Gahmureta!
Pochopil, že je po všem veta,

- a vydal se všanc vítězovi
s prosbou, zda mu své jméno poví:
„Smím se ptát, odkud pocházíte?“
- 10 Rek odvětil: „To nyní zvíte,
jsem, pane, z Anjou.“ „Pak se vám,
hrdino, pod zárukou vzdám!“
Což stvrđil nás pán bez meškání,
poslal ho do města a paní
chválily vítěze v tom boji!
Vtom už se blížil v plné zbroji
Gauchier, rytíř z Normandie,
o kterém šla zvěst, že se bije
nejlépe ze všech válečníků.
- 20 Náš bojovník v tom okamžiku
obhlédlo celé kolbiště
a pevně sevřel ratiště
své zbraně s hrotem velké síly.
Cizinci tedy vyrazili
s výsledkem ovšem rozličným.
Gauchier upadl a s ním
též komoň, oba nečekaně
po nájezdu a mocné ráнě,
i musel soupeřovi dát
slovo, ať nerad nebo rád.
- 30 Pak pravil Gahmuret: „Tím líp!
mohu-li přijmout věrný slib
z rukou, jež prokázaly um
v bojích, teď jedte ke Skotům
s nabídkou míru, snad mé přání
splní ti páni bez váhání;
Pak se zas vraťte!“ A co dál?
Co nakázal a rozkázal,
nezbývalo než vykonat:
- 40 Skotové zanechali vád.
Pak předjel Kaylet. Gahmuret
strhl však oře v ráz a hned,
protože byli sprízněni.
Nepřál mu žádné soužení.
Přesto však Španěl zdaleka
sám pod chocholem na reku
zavolal a jak praví zvěst,
v hedvábu se skvěl na mou čest
až po paty ten hrdina
20 a kolem zněla krajina

rolničkami zvlášť vzácné stroje.
Onen květ mužnosti v čas boje
vycválal nyní sličný tak,
že sličnějšího lidský zrak
nespatřil, nebot Parzival
a Beaucorps, jehož zplodil král
jménem Lot, stejně spanilí,
v té době ještě nežili.
„Zkroťte hněv, ať je, jaký je,
na mou čest,“ pravil Gauchier
40 a přidržel mu uzdu. „Klid!
Je to pan z Anjou, nač se bít?
Já mu dal jistotu a vám,
slyšte, svou žádost předkládám,
dal jsem i za vás onen slib,
dbejte mé rady, bude líp,
změňte-li své přesvědčení,
žádá smír, jiná pomoc není,
než vzdát se našich zbrojních cílů.
10 Jinak vám ukáže svou sílu!“
I řekl Kaylet: „Pravím vám,
s Gahmuretem se boje vzdám,
syn Gandinův, můj bratranc
a sok? Ne, ukončím tu věc!
Pusťte mi uzdu!“ „Nepustím
a pustil bych ji leda s tím,
že obnažíme oba čelo.
Dnes mi v něm obzvlášť zabrnělo!“
a řeménky si rozvázel.

20 Gahmuret zato válčil dál,
slunce už stálo vysoko
a pán byl pastvou pro oko
každého, kdo ho viděl v poli.
Měštané vidouce, že volí
boj, k obraně též hnali hbitě
a rytíř hrál pak roli sítě,
co do ní padlo, pochytili,
pak dostal on, muž hodný chvály,
nového koně, pokud vám,
a jakoby hnán povětřím,
41 po luzích cválal tam a sem.
Před žádným zbrojním zápasem
necouvl, byl však obezřelý,
a pokud byste nevěděli,

- K N I H A I .
- navštívil nás tak vzácný host,
20 aniž měl oč svou zmužilost
k mé hanbě v boji podepřít!
Proč zahálí můj meč a štíť?
Budou mi to klást za vinu!“
Hned opustil svou družinu
a hnal se směrem k městské bráně.
Tam potkal páže, shlédl na ně,
neslo štíť, na němž z obou stran
byl obraz: probodený pán
z Isenhartovy končiny,
heslo i přílba hrdiny
Razaliga, a jeho meč,
s nímž ve cti přestál mnohou seč.
Teď mu ho zřejmě odebrali,
třebas to byl rek hodný chvály
a mouření, vždy velebený;
i kdyby zemřel nepokřtěný,
smiloval by se nad ním Ten,
jenž koná divy den co den!
Purkrabí spatřil, co si přál,
10 takovou radost nepoznal!
Povědomý mu byl i znak,
vyrazil před bránu a pak,
vida tam svého hosta mládce,
rytíře z Anjou, s touhou klát se,
a projevovat statečnost,
pan purkrabí Lach, Fils le Rost,
ho strhl zpět: prý ať už příště
nesráží pány na kolbiště!
Pak Le Chateau-Comte, to jest
Lach,
20 dodal: „Vy jste ho smetl v prach?
Razaliga jste pokořil?
Pán mouřinských zbrojních sil
a věrný Isenhartův man,
jenž sužoval náš kraj, ten pán,
vidím, je zkrocen! Končí boj,
nejistota i nepokoj.
Ačkoli jim sám jejich bůh,
jakýsi tuze zlobný duch;
našeptal, aby vtrhli k nám,
je konec jejich zhoubným hrám!“

- 44 Vítěz však couvl sotva rád!
Panna jej ovšem uvítat
přijela, jeho uzdu vzala,
a též mu fintál rozepjala,
pak dali panu hostiteli
sbohem, dál reka provázeli
jen panošici po cestě,
a královna si po městě
s rozmyslem vedla, jak se praví,
10 rytíře, jenž si dobyl slávy.
Po jízdě neváhala říci
chlapcům: „Jak, dobrí panošici?
O pána se prý obávaj!“
Však se i bez vás vyspí, nají,
odvedte koně, pravím vám,
sama se o něj postarám!“
Na hradě stanul v kruhu dam,
svou černou ručkou z něho tam,
v paláci, sňala strůj i plát
20 a přikázala přichystat
příkrýku ze sobolini
i lůžko z hebké tkaniny.
Nejvyšších pocit i dobrodiní
arciže dožil se až nyní,
když odkvačily panice
a zasunuly petlice.
Tu Gahmureta odměnila
královna milostná i milá
a sladko v srdečích bylo jim
vz dor lícím různě zbarveným.
45 Zatím svým bohům obětinu
přineslo drahně měštěnínu;
i poražený Razalig
splnil tak, jak mu velel zvyk,
slib v boji daný, i když král,
mrtvý pan Isenhart, v něm žal
vzbouzel i nyní. Za chvílenku
purkrabí seznal z hlasu venku,
že host se vrací, zněla chvála
10 a meztím též přispěchala
knížata zazamanských lén.
Nás rek byl sborem veleben

za svoje chrabré počiny,
prý dvacet čtyři hrdiny
zdolal a koně, kořist z klání,
byli pak na hrad městem hnáni
a na dvůr i tři knížata,
v předešlých bojích zajatá,
dospěla v mocném průvodu.
20 Plný stůl, klid a pohodu
tam našli, hned se vyšnořili
a příkráslili s velkou pítlí,
pak vládce vešel do síně
s ním ruku v ruce vládkyně
dív panna, nyní jeho žena:
„Pán, kterému jsem zaslíbena,
ted' v naší zemi povladaří,
což nepřítel už sotva zmaří!“
Pak vyplnili bez meškání
Gahmuretovo dvorné přání:
46 „Pravím, ať Razalig, ctný rek,
vtiskne mé paní polibek,
Gauchier, prosím, právě tak;
Skot Hauteger ať nejinak
ran utřžených v souboji
nedbá a stranou nestojí.“
Dal zchystat křesla pro rytíře,
sám zůstal stát a v dobré míře
dodal: „I synovce bych rád
10 spatřil, chci se s ním přivítat,
byl rovněž zajat, pokud vím,
patří k mým blízkým příbuzným,
není též hoden svobody?“
Vládkyně jeho důvody
uznala, pak se pouasmála,
a hrdinu hned obeslala;
za vévodou pak mladý pán
přispěchal, sám zle posekán,
na důkaz, že se chrabře bije:
20 tak s Gauchierem z Normandie
přišel muž lузný, a co víc,
po otci Francouz; jeho strýc
byl Kaylet. S velkým půvabem
sloužil prý dámám, a to všem,

- a dvořil se jim právě tak.
Jméno měl Killiriacac.
Když rytíř vstoupil, Gahmuret,
který měl po předcích týž vzhled
a patřil k téže rodině,
optal se paní vládkyně:
47 „Zda-li ho také políbíš?“
Pak pravil mládcovi: „Pojď blíž
a já tě rovněž políbím.“
I radoval se spolu s ním,
ale pak pravil mladíčkovi
spanilé tváře, ať mu poví,
proč s nimi válčil, na rozkaz
dámy? „Proč jsi tu trávil čas?“
„Ne, takto nevycházím vstříc
10 paním, ne! Gauchier, můj strýc,
kromě mne přivedl až sem
mých tisíc přílb, s tím rytířstvem
mu sloužím, proto se tu biji.
Až do Rouenu v Normandii
ke sboru jeho zbrojných sil
já ze Champagne dorazil;
velím těm smělým jinochům!
Má-li však štěstěna svůj um
zkoušet i na něm, prosím vás,
20 račte vzít nyní na potaz
svou čest i vztahy mezi námi,
a skoncovat už s trampotami!“
„Tvá slova míří správným směrem,
a proto s panem Gauchierem
pospěšte pro Kayleta, ano?“
Což řečeno a vykonáno,
pokud vím, bylo takřka hned,
i uvítal ho Gahmuret,
bylo to milé přijetí
a stejně vroucí objetí:
48 královna ho též políbila,
a byla převelice milá
k bratranci svého manžela,
vpravdě si ho tak hleděla
se ctí, vždyť to byl navíc král!
Pan hostitel se usmíval:
- „Kaylete, probůh, víte-li,
že uzmout já vám Španěly
i s Toledem a vzdát se všeho
10 ve prospěch krále gaskoňského
zato, že vám dal znát svůj hněv,
pak, protože mám vaši krev,
jednal bych jako hanebník!
Doprovází vás mocný šík,
rytířstvo vpravdě nevídáne,
kdo vás měl k této cestě, pane?“
„Schiltung, můj strýc mě požádal
o pomoc. Svoji dceru vdal
za Friedebranta, konám služby
20 jim dvěma, plním jejich tužby,
na počest mladé paní
musel jsem dobrou zbraní
šest tisíc reků opatřit
a leckdo proto zvedl štit.
Došly i další posily,
leč ty se zčásti vrátily,
smělé a mocné roty
podporovaly Skoty,
i z Grónska přišly voje
nadmiru lačné boje,
49 rytířstvo, o němž zvěř jen chválu,
připlulo pod žezlem dvou králů,
ba, líbí se mi velice,
vojsko i jejich lodice,
přistál i Morold, mocný rek
a mistr zbrojných potyček,
nicméně ti už odpluli,
můj sbor však chce být po vúli
tvé choti, hovět jejím přání
10 a sloužit jen jí, ted' jí straním,
ne, neděkuj mi, však vím, cím
jsem povinen svým příbuzným!
Máš udatný houf, pamatuj,
že být on křtěný jako můj,
a navíc být i bělé pleti,
pak by měl s bázní na paměti
břít jejich zbraní každý král!
Ptám se však, kde ses tady vzal

ty, na to mi teď odpověz!“
 „Včera jsem dorazil a dnes?
 Dnes vládnou mocné krajině
 a vládě zdejší vládkyně,
 té čelím láskou, jak mi kradí,
 věř, všechny smysly svorně radí.“
 „Tak jsi svým láskyplným bojem
 získal dvě vlády, jak mám dojem!“
 „Tobě jsem ovšem ustoupil.
 Volal jsi za mnou ze všech sil
 a co sis tím chtěl vynutit?
 Další boj? Líp nám svědčí klid!“
 „Což tuším, jaký nosíš znak,
 kotvou? Vím jen, co naopak
 nosíval Gandin, můj pan strýc!“
 „Já tvůj erb znám už trochu víc:
 pštros na přílbě, tvor bez hnízda,
 nad štítem s hadem se mi zdá
 pravý! A že se hněval? Vím,
 nesmířil ses, jak tuším, s tím,
 že po všem klání, hodném chvály,
 pouze dva páni se mi vzdali.“
 „Také mně se tak málem stalo.
 Ďábla mám v lásce sice málo,
 přiznal bych mu však jednu věc:
 získat tvou slávu, nakonec
 stal by se po všech bojích s námi
 cukrouškem každé soudné dámy!“
 „Chválíš mě vskutku přespříliš!“
 „Ne, nejsem lichotník, však víš,
 spíš pomocník!“ - Co na to král?
 20 Hned Razaliga přivolal!
 Pan Kaylet znaje dvorský svět,
 řekl: „Vás zajal Gahmuret,
 můj bratranc, rek tuze smělý!“
 „Tu věc jsme ovšem uzavřeli,“
 odvětil rytíř. „A já sám,
 dal slib, že je mu ke službám
 Azagauk, všechn lid i lán,
 třebaže Isenhart, náš pán,
 padl co oběť zhoubné rány
 ve službách panny Belakany:

51 sezdal se s ní váš bratránek,
 dal jsem jí polibek co lék
 na smrt a lásku, pro niž král,
 krve mně blízké, dokonal.
 Má-li syn vaší tety chuť
 rytíšky jednat, bud' jak bud',
 může nás za vše odškodnit;
 a potom sepnu za náš lid
 ruce a slavně získá léna,
 10 jež Tankanis, muž ctného jména
 Isenhartovi odkázal:
 ten, pokryt balšámem, spí dál
 s protátným srdcem věčný sen,
 vídám ho v tábore co den.
 Hleďte, jak přišel o život!“
 a vyňal ze záňadří hrot,
 hedvábnou šňůrkou připevněný,
 na holé hrudi zavěšený:
 „Je ještě jasný den, a tak,“
 20 dodal, „pan Killiriacac
 mohl by zajet pro knížata;
 dosud je čas, ať tedy chvátá!“
 Poslal jim po něm prsten, skvost,
 s nímž poté ona společnost
 přes město zamířila k síni;
 byli to samí mouření,
 čertovsky černí; v jejich zemi,
 Azagauku, král korouhvemi
 štědře je všechny oblénil.
 Že zůstal nejmocnější díl
 30 vlastařovi, je nasnadě.
 Dále pak byli na řadě
 členové mocné družiny
 ze zazamanské končiny;
 vládkyně udělila všem
 krajiny s hojným užitkem
 k všeobecnému potěšení,
 a zvlášť král získal velké jméno.
 Též Protesilas, vzácný pán
 40 a kníže, mnohý les a lán
 zanechal tehdá po sobě,
 připadly slavné osobě

bojovné krve s pevnou pěstí,
 původem podle mnohých zvěstí
 z Le Chateau-Comte. Pán zvaný
 jménem
 Lach, obdařen byl oním lénem.
 Pak řada vzácných knížat, která
 doprovázela Hautegera
 i Gauchiera, Normana,
 20 přivedla oba před pána,
 jenž jim dal jako panovník
 volnost a sklidil mnohý dík.
 Optali se pak, zda též Skot
 svolí a zda mu bude vhod
 vydat i jistý stan a řad
 dobrodružství tím vyrovnat:
 proč? Skonal Isenhart a pan
 Friedebrant získal jeho stan
 i celou výzbroj, klenot slávy
 a blaha země, do zástavy;
 30 prvý z nich skončil na márách,
 takže mzdou lásky je mu prach!
 Kdekdo si cení velice
 zvlášť jeho vzácné přílbice,
 diamantové, pevné v seči,
 a dobré družky v nebezpečí!
 Hauteger bez meškání k tomu
 dodal, že po návratu domů
 zařídí, aby skotský král
 40 všechnu zbroj zpátky odeslal,
 což učinil pak tuze rád,
 a nenechal se přemlouvat.
 Po rozloučení s knížaty
 osaměl dvůr i komnaty.
 Vz dor zpustošené krajině
 Gahmuret rozdal v hodině
 kop zlata k potěšení všech,
 jako by rostlo na stromech,
 obdařil vlastní many
 50 i spříbuzněné pány
 a štědřil k jejich prospěchu
 pro královnu potěchu.
 Pak po všech bojích zazněly
 svatební smích i veselí
 a není to můj výmysl,
 že přitom přišel na mysl
 všem smír; též Isenhartův lid
 chtěl svému vládci vypravit
 důstojný pohreb, na nějž páni
 přispěli obzvlášť štědrou dlaní:
 55 círů míním daň, již s velkou přílī
 za celičký rok shromáždili.
 Z Gahmuretova nařízení
 mělo být poté všechno jmění
 už spravováno odděleně,
 s ohledem k jeho velké ceně.
 Zrána pak vojska, jež tu zbyla,
 plán pod hradbami opustila,
 své mrtvé ony zbrojně síly
 60 na máry přitom naložily
 a na pozemcích poblíž bran
 zůstal jen jeden velký stan,
 o němž král přikázal všem říci,
 že se má složit na lodici
 směr Azagauk, prý patří tam;
 vpravdě to byl však čirý klam.
 Začas pak osamělý rek
 pocítil v srdci zármutek,
 že nemůže víc pěstovat
 70 rytířství, čemuž nebyl rád,
 přitom svou černou paní dál
 nad sebe sama miloval;
 vždyť nešetrila půvaby
 srdce, jež nic víc nevábí
 než těšit se společností
 všech dalších ryzích ženských
 ctností.
 Přesto se záhy smluvili
 jeden muž z města Sevilly
 a král, že by zas vyrazili
 na moře; už dřív mnohou míli
 80 pluli, leč vrátili se zpátky.
 Muž nebyl zrozen z černé matky.
 „Nemluvte o své cestě
 před mouření v městě,“
 tak pravil onen znalec vod,
 „mé lodice vám přijdou vhod,

jsou rychlejší než mají oni,
po výjezdu nás nedohoní.“
Pan král dal na loď odnést zlato
10 a stejně tajně záhy na to,
pravím vám, se měl k odchodu,
v noci se vydal na vodu,
ano, tak vládce opustil
ženu i synka, jenž v ní žil.
už dvanáct neděl, tak nás pán
teď od nich prchal, větrem hnán.
Královna našla v brašně list,
v tom psaní bylo možno číst
francouzsky, řečí i jí známou,
20 že rek se loučí se svou dámou:
„Své lásce s láskou příši vzkaz,
proč jako zloděj trávím čas
na této předaleké pouti,
vím, loučení, žel, duši rmoutí,
proč však jsi nepřijala křest,
proč? můj cit mohl dále kvést,
vždyť se teď málo netrápím!“
Bude-li naše dítě tím,
čím sám chci být, ctným hrdinou,
věz, co je toho příčinou:
56 jsem rodem z Anjou, tak jsme zváni,
lánska mu proto bude paní,
necht i on se smí v dešti střel
stát soupeřem všech nepřátel!
Měl by se také dozvědět,
kdo to byl Gandin, jeho děd:
rytířsky skonal, právě tak
po rytířsku a nejinak
i můj děd Adans mnohý štít
10 v soubojích stačil roztríštit.
Pocházel z Bretaně jak on,
tak rytíř Utepandragon,
děti dvou bratří, jejichž jména
byla všem známa, všude ctěna:
Pan Briccus a pan Lazaließ.
Ptát se dál, vyzvěděla bys,
že v zemi, zvané Morgana,
otce těch dvou, Mac Adana,
Terre de la Joie, svádná věla
20 o srdce kdysi připravila.

To od nich pramení náš jas,
jejž, doufám, znásobí i čas!
Každý z nich nosil korunu
a získal úctu na trůnu.
Dáš-li se pokrtít, pamatuj,
že budu, paní, navždy tvůj!“
Nic jiného si neprála:
„Nebyla bych tak zoufalá
a učinila bych to ráda!
Ať jen svůj návrat neodkládá
57 a rádněji dbá o závazky,
z nichž vzejde i plod jeho lásky!
Ach, lásko, sladká družnosti,
běda, proč končíš v žalosti?
Proč strastmi všechn vroucí cit,“
dodala pak, „mám zaplatit?
Vždyť já mu vyhovím, vždyť mohu
přijmout křest, sloužit jeho Bohu!“
Podlehlo srdce bolesti,
10 jako když za ratolestí,
už uschlou, letí zarmoucena
a stejným smutkem poraněna
hrdlička, v srdeci zašlý cit,
jen suchou haluz políbit!
Narodil se jí poté syn
půl bílý, zpola mouření,
dvě barvy pleti, Boží div,
a milostněji než kdy dřív
pokaždě matka políbilá.
20 zvlášť ona místa jasně bílá.
Nazván byl onen příští rek
Vaire-Fils; dostal přídomek
z Anjou a zplnil drahně hájů,
neboť se vrhal do turnajů,
o štíty lámal svá kopí,
a nechával v nich mocné stopy
on od hlavy až po paty
jako pták straka strakatý. –
Už uplynul rok od času
Zazamanku a věhasu,
58 jehož v něm dobyl Gahmuret
a kde se směl svou slávou skvět.
Teď protivětry sužování
bloudíce plavci mořskou plání,

spatřili rudé plachty lodě;
to Skotové vstříc mořské vodě
za Belakanou vyslali
Friedebrantovy vazaly;
on sám jí kázal odevzdat
10 s omluvou za svůj krutý vpád,
kterým chtěl pomstít blízkou duši,
démantový skvost, jak se sluší,
s přílbou i meč a košili,
a ty, kdož by se divili
náhodě, jež je mohla svést,
jistím: tak praví Paní Zvěst!
I předali mu zbroj, on zas
přislíbil sdělit jejich vzkaz
hned po návratu panovnice,
20 poté si museli zas říci
sbohem a naši zakotvili
začas, co vím, až u Sevilly,
kde pán vždy k boji hotový
zaplatil kapitánovi
mzdu za plavcovo úsilí.
Jak přesmutně se loučili!

II.

Ve Španělsích se neznal kale
s nikým krom toledského krále,
bratrance, míním Kayleta,
ten si však vyjel do světa
59 za rytířstvím a za turnaji,
kde mnohé štíty popraskají.
Od Paní Zvěsti vím pak dál,
že si nás poutník objednal
i kopí, pěkně malovaná,
zelenou látkou šperkovaná,
na každém z nich měl korouhvici,
kde bílé kotvy ve trojici
pro slávu pana rytíře
10 se do délky i do šíře
bohatě skvěly; od kování
sahaly po úroveň dlaní,
vždy uvázány na půl stopy
pod špicemi těch krásných kopí;
sto mu jich spěšně zhotovali
a přitom nešetřili pílí

bratránečkovi poddaní
s tím dílem za ním vyslaní:
pan Kaylet by byl jistě rád,
že znají s hosty obcovat!
Kolik dní trávil na cestě
náš rytíř, nevím, při městě,
jež pojmenovali Camp Volais,
spatřil pak v zemi zvané Walais
veliký tábor v širém kraji
a nevyprávím žádnou báji,
ale jen pravdu, žádný blud!
Když stanul u stanů a bud
s panoši, vyslal jejich mistra,
což byla hlava tuze bystrá,
60 zvědět, zda by jim nabídli
ve městě zíštné obydlí.
Ten se soumary, jeden spěch,
vyjel, žel, marně: na oknech
nemohl totiž nespřídat
až po střechy jen samý štít:
proč, pravím, byly ověšeny
kopími četné zdi a stěny?
Královna kraje Walais
10 svolala do Camp Volais
všechny, kdož nejsou zbabělí,
na turnaj, také přijeli
a ušetřil si námahu
jen ten, kdo ztratil odvahu.
Vládkyně, dosud panice,
řekla, že města, vesnice
dvou království i srdce dává
v zástavu, a jak praví zpráva,
proto pak mnozí spadli z koně
20 na pažit; pokavad jde o ně,
nečekal je zisk, ale ztráta;
a přece to byl čas, kdy chvátá
do boje každý hrdina,
ostruhy čile zatíná,
vzpíná se směle na komoni,
a břitké meče při tom zvoní.
Poblíže vedl přes vodu
lodní most vhodný k přechodu
na pláň, vstup uzavřený branou
hoch s chutí ničím nespoutanou

- 61 pootevřel si zvesela.
Ze síně nad ním shlížela
vládkyně na pláň pod hradbami
a tam též její dvorní dámy
své zraky z oken obrátily.
Pak sledovaly hodnou chvíli
nový houf; ten si věděl rady!
Když dali hlavy dohromady,
začali stavět skvostný stan,
10 jež kdysi pozbyl jistý pán,
z lásky až na smrt věrný panně,
své panovnici Belakaně.
Stan táhlo třicet soumarů
na hřbetech, nejen z rozmaru
vztyčili ono skvostné dílo,
pole se pěkně prostranilo,
roztáhli tedy do šíře
šňůry a svého rytíře
nasytili i obslužili.
20 Ten poté začal s velkou příli
chystat svůj další slavný vjezd,
při němž mu převelikou čest
prokázali zvlášť panoši:
svázali si vždy po pětici
kopí, jen šesté ponechali
dál volné, na ně uvázali
praporce a tak do města
mířili, cesta necesta.
Zakrátko poslík panovnici
stran příchozího přišel říci,
62 že ten rek není v městě známý;
houfy jsou z kraje za horami,
a mravy mají vybrané,
jak Francouzi, tak pohané,
mnozí pak z Anjou, nárečí,
jímž mluví, vám to dosvědčí!
Jsou hrdí, tuze vznešení
a přenádherně oděni.
„Mluvil jsem s jeho panoši,
10 chvályhodnými zbrojnoší,
pravili mi, že všechna přání
jejich pán plní bez váhání
zvlášť těm, kdož trpí či třou bídou.
Zvěděl jsem od rekova lidu,

že v Zazamanku nezískal
méně než trůn, že je to král.“
Pak panoš dovětil: „Náš host,
to vězte, má stan, jeden skvost,
jak se zdá, dvojnásobné ceny
20 než vaše koruna i s lény.“
„Ne, nemusíš mi říkat víc,
vždyť já ti nenamítám nic,
sama čtu z jeho podoby,
že nezná tíži chudoby,“
a dodala: „Teď nastal čas
zjistit, zda přijde mezi nás,
tak, chlapče, učiň, co bys měl!“
To mířil už náš přestitel
rytířství vzhůru, na své cestě
probouzel všechny spáče v městě,
33 a viděl zářit mnoho štíttů;
pozouny plné jasných třptyk
vyluzovaly mocný hřmot,
městem se šířil o překot
i zvuk dvou tamburín, tím spíš,
že vylétnaly výš a výš,
přičemž jim přizvukovaly
nadníru zvučné píšťaly.
Teď poslyšte, co bylo dál!
10 Ten sbor ho doprovázel, hrál
do pochodu a zajisté
skvěli se v něm i houslisté.
Pán si chtěl při tom pohovět;
položil na komoňův hřbet
nohu jen zlehka, ve střevíci,
rubínové rty vprostřed lící
plály mu ohněm plným žáru
a byly oblé, lузných tvarů,
tak zářil, plný nádhery,
20 a temeno mu kučery
střešily jako krásný štít,
jejž klobouk nedokázal skrýt.
Na zelený plášť vrhal stíny
temný lem pravé soboliny,
tak se skvěl v bílé košili,
zástupy se jen kupily
a tázaly se, vespolek:
„Kdo je ten holobradý rek,

- vznešený zdá se víc než dost!“
Brzy však vešlo ve známost,
64 co od komonstva vyzvěděli.
Tak po mostě pán vpravdě smělý
s průvodem předjel, za ním davy,
panovnici vstřík do záplavy
září a její luzný lesk
sjel mu až k patám jako blesk.
Rytíř se vztyčil, zavěřil,
to sokol uviděl svůj cíl,
kořist, i libé příštěří,
10 jež hrdinu vždy potěší.
Však panna královna svůj zrak
potěšila též nejinak!
Mezitím španělskému králi
řekli, že poblíž uhlídali
stan, který, jak to žádal zvyk,
v Batellamuntu Razalig
radil dát Gahmuretovi.
Kaylet co jelen ze kroví,
nebo co žoldněř Štěstěny,
20 vyskočil celý blažený,
a kdosi dodal: „Pravím vám,
váš bratránek se vydal k nám
hrdě a slavně, a co víc,
vidím stan a sto korouhvic
před ním vlát, při nich září štít,
vystavený dnes na pažit;
na vlajkách, plných půvabů
ze zeleného hedvábu,
má kotvy šité pro hrdinu,
bílé, vždy po třech, z hermelínu.“
65 „Jestliže přijel vyzbrojen,
voilà, pak neuplyne den
a spatříme ho, kterak směle
přemáhá v klání nepřátele.
Král Hardiš, tuze pyšný host,
vylévá si tu na mně zlost,
už dlouho mu to trvá, že?
Pan Gahmuret ho dokáže
určitě zkrotit, a ne málo!
10 Štěstí se na mě poušmálo.“
Hned nato vyslal posla směrem
tam, kde voj v čele s Gauchierem

ležel, ti dva a právě tak
i švarný Killiriacac
šli poté k nádhernému stanu,
kde přijal pozdrav oněch pánu
převzácný zazamanský král:
Když se s nimi rozžehnal?
Zdá se, že před nedlouhým časem,
20 věrně mu řekli jedním hlasem.
Pak byli dotázáni
na hosty vzácné paní.
„Sjely se z velké dálavy,“
bratránek pravil, „výpravy
přemných nebojácných reků
za láskou, lačni jejich vděků.
Přijel král Utetandragon,
z Bretaně dorazil jen on,
je jako trnem raněný
bez panovnice, bez ženy
66 a bez Artuše, jejich syna.
Posuďte však, čí je to vina.
Čí? Jeden klerik, znalý čar,
ji unesl a už tré jar,
ano, též Artuš mešká tam,
kde královna: král zůstal sám.
Od norských okrsků a vod
přijel chot' jeho dcery Lot,
on, chlouba rytířského stavu
10 i vládce, který straní právu
a nikdy falši, touží stále
jen činit zadost lidské chvále.
Jeho syn Gawan je tu s ním,
je dosud chlapcem, neschopným
rytířství, to jest služby meči.
Žil na mém dvoře, byl v mé péči
a pravil, že mít více sil,
rád by pár kopí roztržil.
Tak po rytířsku do bitev
20 žene ho už dnes bujná krev.
Probudil v sobě, buď jak buď,
chuť bojovat, jak dravá chuť!
Též patrigalský král tu dnes
dal vztyčit z kopí celý les.
Přijel i portugalský sbor,
jenž umí zkrotit každý vzdor

a plenit štíty, praví smělci,
jak říká každý, v tom jsou velcí.
Přišli i provensálští páni,
pestrými štíty obtěžkání,
67 a také reci z Walais činí
soupeřům více škod než jiní,
ba, v bitvách si i místní lid
dovede dobré poradit.
Též mnohý pán, mně sotva známý,
touží tu získat přízeň dámy,
ti všichni včetně doprovodu
dlí ve městě ne bez důvodu:
na královino pozvání
10 byli tam ubytováni,
další pak leží před branami.
Z nich zvlášť se tu chce měřit s námi
král země zvané Ascalon,
pán končin jménem Aragon,
Cidegast, rytíř z Logrois
i panovník z Pont Tortois,
zvoucí se Brandelidelin,
nejinak chrabré Lehelin,
a také Morold, irský vládce,
20 jenž nemá nouzi o zajatce.
Potom tu leží sbory pánu
velice hrdých, Alemanů
s vévodou z Brabantu si k nám
vyjel, a zdaleka ne sám,
král Hardiš, sestru Alici
dal brabantskému šlechtici
předem, on vladař Gaskoněc,
odměnou za choť, nakonec
spolu tu sočí proti mně,
takže ti pravím upřímně:
68 tvá náklonnost mi přijde vhod!
Pomysli s láskou na náš rod!"
Král zazamanský pravil: „Rád!
A nemusíš mi děkovat,
beztoho bych ti posloužil,
vždyť sledujeme stejný cíl
všude, kde hnázdíš se svým perem!
Vyráziš s hadí hlavou směrem,
kde jeho Noh dlí, přeťat v půli.
10 Aby ho potom neminuly

hroty mé kotvy při klání!
Pak skončí v prachu na pláni,
dojde-li, praví, na útok,
doufjme, brzy její sok!
Zaplatí pádem za výjezd
on, anebo já, na mou čest!"
Zvesela Kaylet odcválal
domů, ten tam byl všechen žal,
vtom se však ozval velký křik:
20 dvé reků vjelo na trávník,
poitouský pán Giolarz
a graharský pán Gurnamanz;
za nimi se až do nešporů
rotilo mnoho chrabrych sborů,
šest pánů tady, tři zas tam,
i mnozí další k zbrojným hrám.
Ten onoho chtěl přemoci
a nebylo jím pomoci.
Už v poledne náš vzácný pán
vyhledal poznovu svůj stan,
69 až tam pak bylo slyšet zvuk
z planiny, byl to známý hluk,
hřmot rytířského turnaje,
a šířil se dál do kraje.
Nakonec rytíř vyšel ven,
před praporce, sám tento den,
nemaje důvod ke spěchu,
sledovat, koho k úspěchu
dovede zbrojně konání.
10 I dal si prostřít na pláni
koberec; ostruhami hnáni
říčeli koně v litém klání,
tak tu dlel v kruhu panošků,
zvonila ostří bojovníků,
dychtivých slávy v ohni seče,
a cinky břinky zněly meče,
třeskala kopí, hrot co hrot,
a každý ví, proc povstal hřmot:
vně kruhu mládci čněla stěna
20 pažema jezdců vytýčená.
Boje se rozšířily tak,
že z oken upíralo zrak
na rytířstvo už drahně dam,
královna přihlížela hrám

smutná, že zazamanský král
doposud nevyharcoval:
„Kde zůstal pán tak bojechtivý,
28 že o něm vyprávějí divy?"
70,7 Zatím houf chudých rytířů
poplenil též pár pancířů,
neprahl ovšem po čeně,
10 po královinně odměně,
říši a ručce něžných stisků;
ne, toužil po skromnějším zisku!
To už si náš pán pro čas klání
oděl zbroj, kterou jeho paní
dal poslat Friedebrand, pan Skot,
jak víme, za náhradu škod,
spáchaných jeho rytíři,
s vírou, že jí tím usmíří.
Jakou to příslu měl pan host?
20 Démantovou! A na ní skvost,
svůj znak, svou kotvu, s ozdobami:
všeliké krásné drahokamy
nadníru velkých rozměrů
násobili ty nádheru,
zbroj nevídání, velké váhy,
ano, šperk nadě všechno drahý!
A jaký vzhled měl jeho štíť?
Pukla se skvěla, jeden třpyt,
ukutá z arabského zlata,
přetěžká, ale přebohatá,
71,1 v které se všechno zrcadlilo,
a zdobila to skvostné dílo
i kotva ze sobolí kůže.
Obleč tak vzněšeného muže
sám bych si přál mít v držení,
71,6 bylo to skvělé odění!
69,29 Jak známo, trpěl neskonale
69,30 dřív pro choť francouzského krále,
70,1 teď ovdověla tato paní
a poslům svěřila své přání
zjistit, zda z kraje pohanů
se do země nás, křesťanů,
rozhodl opět navrátit
70,6 ten, jenž v ní jitřil něžný cit.
71,7 Dnes tu stál, šat měl bohatý
a varkoč málem na paty,

ano, tak dlouhý, což je, zdá se,
10 věc nevídaná v našem čase.
Těžko lze, praví, vylíčit,
jak zářil: jako mocný třpyt
plamene vprostřed černé noci,
jenž nikdy nepozbyl své moci,
byl to blesk slunce, světlo dne,
který mdlé oko probodne.
A zlato, z něhož strůj mu tkali,
z kavkazských útrob vykutaly
pařáty gryfů, strážců skal;
20 onen rod je tam dobýval
po všechny časy, na mou čest!
Tamější lid zná ovšem lest,
jak ten kov pravé ryzosti
uzmout jím ve vší tajnosti
a jím pak v zemi Arabů
ozdobil zeleň hedvábu:
takové měl on oblečení,
že krásnějšího v světě není!
Konečně pozvedl svůj štíť,
kůň tu stál, chtivý vyrazit,
72 i zvíře kryla skvostná zbroj,
panoši vzkřikli: „Hojsa hoj!"
a komoň se dal do skoku.
Pak při nejednom útoku
jeho pán zlomil mnohá kopí,
nechával za sebou zlé stopy,
a tak se hnali stejným směrem
rek s kotvou i rek s ptácím perem.
Gahmuret smetl na trávník
10 Baudouina z Prend-la-Cour i šik
soupeřů dalších, každý pán
byl mu pak slibem zavázán
a rytíři, jež značil kříž,
ti potřební, teď zvedli výš
hlavy, a pominulo hoře,
získali totiž kořist, oře.
Vtom spatřil, kterak na pláni míří
korouhvě, mocné, počtem čtyři,
a vlají nad chrabrymi voji
20 hrdiny zkušeného v boji:
znamení, ocas ptáka Noha,
vedlo sem vojska, vpravdě mnohá,

a dravá jako severák;
přední část grifa měl co znak
na štíte gaskoňský pan král,
jenž si vždy bystře počínal,
a byl též tuze vyšnořený,
jak soudily i přísné ženy.
Když spatřil pero na přílbici,
vyrazil vpřed, leč nutno říci,
že doharcoval ještě dřív
ke kotvě; proto jaký div,
že ho nás rytíř Gahmuret
srazil i zajal, a to hned.
V nastalé seči čepelemi
kosili vše, co čnělo, k zemi,
les kopí mizel, vzduch se chvěl,
padali páni ze sedel,
až vposled odtáhli ti smělci
do týlu, zpátky za zbabělci.
Tak blízko konali svá klání,
že viděly i vzácné paní
nejeden chvályhodný čin.
Láskychtivý pan Riwalin
šířil vír jisker jako sníh
a bouřil při svých útocích
on, lochnejský, vždy smělý král.
Gahmuretovi Morold jal
a na své sedlo strhl mžikem
reka, což nebývalo zvykem,
míním tím Killiriacaka,
jenž předtím zase vládce Laka
vyplatil vpravdě náležitě
tím, že král skončil na pažitě;
ted' Morold pro svou potěchu
dosáhl rázem úspěchu,
bez meče zdolal soka hladce
a ponížil ho na zajatce!
Pan Kaylet, jak se připomíná,
srazil zas na pláň Lambekina,
74) jejž, brabantského vévodu,
však zbrojní z jeho průvodu,
mužové chrabří v každé seči,
ochránili pak svými meči.
Aragonskému králi vzdal
Utepandragon, starý král,

boj, spadl z koně na lučinu
panovník britských dcer i synů,
a slyšte, kterak pohostinně
10) vlastaře slavné Británie
ulekládám na luh, samý květ,
v Camp Volais si směl pohovět,
tam nikdy žádný chrapounek
nepobyl, ne! jen samý rek,
pravím, a bude tak i příště!
Dopadl pěkně na kolbiště,
nevrátil se už na oře,
protože k jeho podpoře
zvedl zbraň nejeden ctný pán
20) a rozdal za něj mnoho ran.
Také král Brandelidelin
zvěděl, co je to chrabry čin,
v Camp Volais zažil krušný pád
do koňské stopy, pěkně vzad,
což způsobil pan Gahmuret:
„Vpřed, rytíři, sem blíž a vpřed!“
Brandelidelinovy voje
naopak jaly během boje
Kayleta, jeho bratrance,
tak výtečné měl ochránce
75) pan z Pont Tortois; svého vládce
pomstily nyní vskutku sladce,
lapily soupeře a krále!
Řež pokračovala však dále.
Množ už pěše, v brnění
vlekli se zbití, zhmoždění
kopyty, kyji, s modřinami,
jakož i s rozličnými šramy,
a bylo vidět četné pány
10) i jejich plezury a rány.
Ne, nevyprávím pěkné zkazky,
nicméně služebníkům lásky
příčil se nyní mír a klid.
Nejeden malovaný štíť
i krásnou přílbu pokryl prach
a rovněž bylo v květinkách,
jež leckde onu lučinu
zdobili, vidět hrdinu,
jak si tam ráčí doprávat
20) cti, kterou mu byl jeho pád,

mně jejich čest však voní libě,
jen když mě nese dál mé hřibě!
Král zazamanský z pažitu
odcválal směrem k úkrytu,
kde čekal čerstvý kůň i klid,
čas přílbici si uvolnit.
Ne, neháral v něm zpupný duch,
chtěl, aby tvář mu ovál vzduch,
a kápi svlékl z temene.
Pyšné rty měl tak červené!
76) I vyslala též k němu dáma
z dřívějších líčení už známá,
kaplana a tři panoše,
jakož i statné zbrojnoše.
Pár soumarů se táhl s ním,
s tím bystrým knězem, oddaným
Amphlise, vzácné panovnici,
jenž spěchal po francouzsku říci,
co měl, a sdělit její zvěst;
10) však věděl, komu vzdát svou čest:
„Beau sire, bien sois venu,
ten pozdrav nesu od ženy,
vládnoucí Francii, mé paní,
jež ví, jak šíp tvé lásky raní!“
Pak mu dal psaní a v něm vzkaz,
že k dopisu je na důkaz
vroucnosti jejich vzpomínek,
připojen také prstýnek,
který jí před nejedním jarem
20) dal on, pan z Anjou, ctí a darem.
S úklonou přijal její list,
chcete s ním též v tom listu číst?
„Pozdravy lásky posílá
ta, kterou tolík ranila
tvá náklonnost, tvůj krutý cit,
pouto i mríž, kde musí žít
srdce a všechny jeho slasti,
lánska, jíž hrozí zhoubné strasti;
bez níž se život stane tíží,
útrapou, když se nepřiblíží,
77) kam? Přijmi moji korunu,
usedni se mnou na trůnu.
Zdědila jsem je, vrať se zpátky,
tvá láska získá i mé statky,

dostane se ti zástavy,
čtyř truhel, jež ti dopraví
mí věrní, každá samý dar.
Staň se mým rytířem, svůj žár,
žár smělců, prokaž v zemi Walais
10) před městem nazvaným Camps
Volais.
Královny, té se nebojmí,
chce-li mi škodit, nemá čím.
Moje moc září víc než její,
jsem krásnější, i milostnější
milující a milovaná.
Má láska hledá svého pána,
chce-li žít láscce, v jejím jménu,
korunu ti dám za odměnu!“
Tak bylo psáno. Stačil mžik
20) a navlékl mu panošík
zas kápi z pravé ocele,
rytíř se tvářil vesele,
též přílbu, démantový skvost,
mu nasadili a nás host
dal se zas pěkně do díla.
Výprava poslů pobyla
mezitím v tiši jeho stanu,
on však už čelil houfům pánu:
ted' bylo možno získávat
i ztrácat, a tak leckdo rád
78) chopil se příležitosti
a často první možnosti
jak ve střech, šik proti šiku,
tak v soubojích dvou bojovníků.
Už skoncovali s potyčkami,
jimiž se škádlí dobří známí,
vytratila se smířlivost,
nabyly vrchu hněv a zlost.
Už nebyl rytíř tím, čím dříve,
10) už nerovnal, co bylo křivé,
vlastní zisk zajímal ho víc,
na hněvy druhých nedal nic.
Ti se sem sjeli z četných zemí
jak s nadšením, tak s nadějemi,
arcíři a služby štítu dbalí,
a škody, té se málo báli!

Náš rek teď plnil, co si přála
dáma, oč v psaní požádala:
ten list ho přece vybízí
20 být rytířem ctné Amphlysi!
Voilà! S tím spěchal opět k dílu -
prokázat lásku, nebo sílu?
Láska i věrnost, ono dvojí
dodávalo mu síly k boji.
Vtom spatřil, kterak zvedá štit
a marně hledí odrazit
vládce Lot nápor z mnoha stran.
Pan Gahmuret vzdor pršece ran
zapřel své kopí, vycválal,
a už byl aragonský král
79 pod koněm, marný všechn vzdor!
Ten král měl jméno Chaffillor.
S kopím, jímž srazil soka s oře,
připlul sem přes daleké moře,
nemělo tedy korouhev.
Pak překonal i lítý hněv
dopravodu a král se vzdal.
Čas nešpor kvapem ubíhal,
od hradeb odehnali jedni
10 druhé, ne, svár to nebyl všední
a lze ho měřit s turnaji,
kde kopí valem praskají.
I rozkatil se Lehelin:
„Pán s kotvou spíškal mnohý čin
tak, že nás chce cti zbavit! Ne!
Někdo teď mrzut procitne
po pádu, nepůjde mu k duhu!
Přemohli už dost našich druhů!“
S tím vycválali; pravím vám,
20 že nastal konec dětským hrám
a jejich vášni padne dnes
za oběť zřejmě celý les
při díle, jehož se teď chopí:
„Tady je, pane, kopí! Kopí!“
I Lehelin však musel snést
krom hanby bolest na bolest.
Gahmuret s vypětím všech sil
jej zděli dřevce odhodil
za koně na zelený lán.
A tak se mu vzdal další pán.

80 Lepší je sbírat hrušky v trávě,
než muže padlé v téhle vřavě!
Jak ten či onen bojovník
jej potkal, rázem spustil křik:
„To je pán s kotvou! Honem pryč!“
Jen jeden kníže z Anjou vpříč
vyjel mu směle v dalším klání
a žalost byla jeho paní:
štít obrácený hrotem vzhůru
10 zvěstil mu totiž mnohou chmuru.
Náš pán znal onen znak, pln hoře
strhl hned zpátky svého oře,
a ten, kdo chce, zví ještě dnes,
že Gandinův syn Galoës
a bratr, věrný právě tak
jako náš pán, měl stejný znak,
žel pro dámu si oděl zbroj
a smrtí ukončil svůj boj. -
Tu si náš rytíř uvolnil
20 příslu: nač dále dusat jíl,
štěrk nebo pažit mocí kopyt?
Pln hoře, nebyl s to se vzchopit
k ničemu, leda k výčitkám:
mohl se dávno optat sám
bratrance Kayleta, co ví
o jeho panu bratrovi,
proc není kolbě přítomen.
Nevěděl ani, který den
on před Monthory dokonal,
tím méně jaký krutý žal
81 jej soužil pro ctnou panovnici,
tak oddanou, tak milující,
jež z lásky k němu zoufalá
zakrátko také skonala.
Náš rek se trápil nejinak,
přesto dál plenil kopí tak,
že dojít on dřív na turnaj,
poničil by jich celý háj!
Za pouhý půldenzlámal jich
10 sto, vesměs krásně zbarvených,
neboť měl tuze pyšnou krev!
A korouhev co korouhev
sbírali potom po trávníku
pro heroldy dle dobrých zvyků.

Pak vyhledal stan a hned za ním
přiválal s naléhavým přáním
královinu panoš: prý by rád
hrdinův popleněný šat
přinesl zdejší panovnici;
20 zvlášť o varkoč si přišel říci.
Odění se jen zlatilo,
neboť šlo vpravdě o dílo
skvostné: „Co se ti vyrovná?“
užaslá nad ním královna,
„který květ z rodu vzácných dam
vyslal tě s oním rekem k nám?
Přesto mi káče mrav a řád
o další pány stejně dbát,
přišli sem za dobrodružstvím,
nesmím je zklamat, přece vím,
82 že všichni tak, jak je jim dáno,
jsou z Adamova žebra, ano!
Gahmuret je však, myslím, předčí
svou slávou, nad niž neznám větší!“
Ostatní bojovali dál,
urputný zápas neprestal
dříve, než přikvačila noc,
a nepřispěchat na pomoc
pan Morold a pan z Ascalonu
10 k táboru vojsk, pak by v tom shonu
vnikl až za provazy voj,
jenž pod hradbami zvedl boj:
jeden v něm získal, tratil druhý,
ať šlo už o čest, o zásluhy,
o škodu, nebo o věhlas.
Pak padla tma a nastal čas
říci všem bojovníkům: dost!
Vždyť hospodský, tím méně host,
už potmě kostky nehrává,
20 zvlášť když je zmůže únava.
Zato náš zazamanský král,
ten potmě s hosty neklímal,
z temnoty nezůstalo nic
zásluhou mnoha drobných svic,
spoutaných spolu jako vích
na olivových haluzích.
A pod nimi se skvěly
podušky, pěkně zděli

koberců kolem na zemi.
Pak s mnoha společnicemi
83 a reky, znavenými kláním,
přijela panovnice za ním,
za králem zazamanským, všem,
pokud vím, řekla před stanem:
„Sečkejte! Uvnitř v tutéž chvíli
ubrusy zatím odstranili
a v ústrety jí pospíchali
se čtyřmi zajatými králi
i řadou knížat; nejpřednější
10 stanul náš rytíř, lobil se jí,
když pozdravil, jak velel mrav,
a zvesela mu na pozdrav
řekla: „Teď hostíte vy nás,
v království hostím zas já vás.
Ráčíte-li být svolný s tím,
s čím i já, pak vás políbím.“
„Rád od vás příjmu polibek,
přijme-li ho i každý rek
z tohoto vladarského sboru,
20 pouze tak zabráníme sporu!“
„Však se chci políbit i s nimi,
i s pány, byť mně neznámými!“
A podle přání vyšla tém,
jež zmínila, vstříč polibkem.
Rek nabídl ctné královně,
at usedne, a výslově
Brandelidelin vedle ní.
Též čerstvou vonnou zelení
pokryli koberce v tom čase,
kdy prodlela a těšila se
84 z blízkosti mileného pána
královnou touhou sužovaná.
Pan rytíř se k ní sklonil níže
i přitáhla ho k sobě blíže,
načež ho pěkně objala,
byť dosud lásky neznala.
I tiskl se k ní velice.
A jméno oné panice?
Znáte je: Herzeloida!
10 Taková zář se nevidá!
Ba, Richoida, její teta
provádána byla za Kayleta,

bratrance Gahmuretova; dnes její neteř doslova zářila nade všechny svíce; netrápit se náš rytíř více a myslit pouze na radost, zažil by lásky víc než dost u té, s níž ted' jen rozprávěl,
20 když do pohárů, vzácných děl až z Azagauku, po chvíli číšníci vína nalili.
Byli to samí panoši a kdeko vskutku s rozkoší sledoval chlapce u pohárů z drahokamů, vždy mocných tvarů, ze zlata ovšem nikoliv; ty, jak vím, Isenhart už dřív své marné lásce Belakaně nabídł místo zemské daně.
85 I dávali jim nyní pít z těch drahokamů, jeden třpyt, z kamenů zvaných sardiny i smaragdy a rubíny.
Vtom před jeho stan přicválali dva rytíři, jež v kolbách jali a propustili po bojích na čestné slovo. V jednom z nich poznali pana Kayleta.
10 Pohlédl na Gahmureta a zazdál se mu napohled smutný: „Proč? Netěší tě svět? Uskutečnil jsi velký cíl, jsi slavný, příkladně ses bil, získal jsi královnu i zemi a nechválí tě pouze němí! At' už pán z kraje francouzského, at' bretaňského, brabantského, at' je to Ir, anebo Vlach,
20 praví, že v turnajích a hrách, které se vedou se zbraní, jsi první ve všem konání. Důkaz lze spatřit před námi: ne, neskrblil jsi silami a udatně jsi zdolal, pane, rytíře dosud nezdolané!

Čím je ted', ptám se, Lehelin, Hardiš, král Brandelidelin, Chaffillor, a kdo ještě dál?
15 Před Batellamuntem ti vzdal boj černý Razalig, i ten, jak praví, skončil poražen! Tvůj věhlas vítězného reka šíří se valem do daleka.“ „Co mluvíš? Nejsem dokonalý, jsi jako handlíř, tolík chvály! Královna si ted' asi myslí,“ pravil král, „že tě šálí smysly. Už prosím ani slovo dál, spíš pověz, kde ses tady vzal.“ „Dík vojům z Pont-Tortois smím užívat s pánum champagneským svobody, ovšem podmíněně: pan Morold mluvil o výměně, za mne a za sestřina syna, ted' propust' Brandelidelina, jehož jsi zas ty, pane, jal. Jinak bych tady sotva stál já, tím méně tvůj synovec.
20 Pomoz nám, obhaj naši věc! O nešporách jsme doválčili, už neztratíme ani chvíli v Camp Volais bojem, nač se klát? Ba, věděl bych já tuze rád, kterak si vážit bojovníků, když místo venku, u svých šiků, v zajetí dřepí jejich hlavy: jsi hoden vskutku velké slávy!“ Panna pak požádala sladce azagaukského pana vládce:
25 „Dost. Chci své právo. Žádám vás, uznejte je, nač mafit čas, mé právo vám být oddána, ale když je to pohana a nikoli čest pro váš cit, dovolte mi hned odejít.“ Vtom kaplan, posel jiné paní, královny Amphlisy, se za ni rádně a rázně vzal: „Chci říci, že ten pán patří panovnici,
30

terážto mě k vám vyslala! Má vlastařka je zoufalá hořem všech, kteří milují. To právo patří vskutku jí, a výhradně jí. Pravím vám, že předčí něžný cit všech dam, nadto mám ve svém doprovodu tré pážat z knížecího rodu, první z nich zvláště vzácného:
35 20 Landidant z kraje grónského, ve Francii se s velkou péčí později vzdělal v tamní řeči; druhého jménem Liedarz zplodil sám hrabě Giolarz. Ted' slyšte slovo o třetím: mládcova máti, pokud vím, nazývala se Belleflor a jeho otec Pense-Amor, též z rodu vil, a panoš sám co Liasturteltart je znám.“
40 88 I vyskočili, jeden spěch, všichni tři: „Pane, všechno nech a nepromarni příležitost, poznáš jen radost, žádnou lítost, francouzskou královnu mít rád je výhra za dost skromný vklad!“ Posléze mládci domluvili a rytíř Kaylet v tutéž chvíli přisedl k mladé královně.
45 10 I pravila mu doslově: „Vím, že jste tržil hrozné rány, ano, jste tuze posekaný!“ Pak jeho zaschlou krev a šrámy hladila dlaní hodnou dámy, něžnou a bílou, již, ví Bůh, stvořil sám nejsvětější duch. Prstíky jedna záře hnětlá mu obě tváře, nos, bradu na šířku i délku.
50 20 Měl její tetu za manželku, a proto ho tak ošetřila, což byla pocta tuze milá. Dle mrvů vznešeného světa oslovila i Gahmureta:
55 „Francouzka, velmi vzácná paní, chce vaši lásku, a mé přání, pane, je přáním nás, ctných žen, zůstaňte prosím přítomen do mého soudu, at' mé jméno, jak praví, není zneuctěno.“
60 89 Když jí to přislíbil náš rek, rozloučili se vespolek a Kaylet panně do sedla pomohl tak, že vysedla bez podnožky; jak odjeli, začal zas řečnit s přáteli, s Hardišem, s tím pak nevíce: „Mně vaše sestra Alice nabídla lásku. Přijal jsem, 65 sezdala se však s knížetem, lepším než já, má vzácnou krev, a proto odvrzte svůj hněv: nesedá sice na trůnu vládkyně, jež nosí korunu, Lambkin je však mocný pán, slouží mu mnohý chrabry man a Hanavsko i s Brabantskem, straňte mi tedy jako všem přátelům, které máte rád,
70 70 a budu při vás věrně stát.“ Gaskoňský král mu odvětil mužně a stroze: „Ze všech sil, pane, se snažíte houst sladce, smířlivost je však špatný rác, zvláště po všech vašich urážkách! Dal bych tím najevo spíš strach. Navíc mě jal vaš bratránek.“ „Pan Gahmuret je dobrý rek a propustí vás bez vágání, vždyť takové je i mé přání!
75 90 Získáte-li pak svobodu, najdete více důvodů pro přátelství a smířlivost, urážek snad už bylo dost. Na mne by, at' je jak chce, pane, zlá vaše sestra nebyla, ne!“ Do nastalého veselí za krátký čas, žel, zazněly

i stesky, tuze posmutnělé
 10 vzácného pana hostitele:
 stran věrnosti ho velký žal
 jako trn v srdci sužoval,
 a každý viděl jeho boj
 s hořem i velký nepokoj:
 „Taková nepatřičná věc!“
 hněval se jeho spřízněnec.
 Král pravil: „Proč to neříci,
 vzpomínám na panovnici,
 v Batellamuntu opuštěnou,
 20 s bolestí v srdci: je mou ženou,
 mne touha po ní ranila,
 je nevinná, je spanilá,
 je to tvor něžný, přesladký,
 vděčím jí za lid, za statky,
 má Belakana mě má ráda,
 jsem rytíř, leč mé štěstí strádá.
 Cožpak je známkou mužnosti
 neželet prchlé věrnosti,
 jež pouze bráníla všem snům,
 které jsou vlastní rytířům?
 30 Žel, víra, že mě napříště
 zbabí chmur led a kolbiště,
 pramálo plní se už ted;
 na každou mylnou nápověď,
 že nectím její černou tvář,
 pravím: cítm víc než denní zář!
 Jaký žal! Belakanin jas
 je puklý na zbroji ctných krás;
 netrápí mě však o nic méně,
 40 že jsem dnes viděl obráceně
 pozvedat a nést bratrův štit.“
 Hrůza to bylo vyslovit!
 I zraky ctného Španěla
 teď mnohá slza zastřela,
 když pravil: „Jaká chmurná zvěst!
 Zpozdilá královna, tak jest,
 to pro svou velkou lásku k tobě
 Galoës vposled skončil v hrobě,
 pročež jej musí bez ustání
 50 dál oplakávat všechny paní,
 chtějí-li, aby svět je stále
 vzpomínal k jejich cti a chvále.

Navarrská paní asi málo
 žezelela toho, co se stalo,
 já ovšem truchlím, neboť vím,
 že přišel s jejím znamením
 v rytířském klání o život.
 Jak hrozná ztráta pro náš rod!
 Knížata, jež ho provázela,
 zkormoucená a neveselá
 60 dala pak najevo své city
 a otočila svoje štíty
 tak, jak je k tomu ponoukal
 bolestiplný, trpký žal;
 dodnes jim nedá pokoje,
 s ním cválají i do boje,
 v němž nesmí už můj bratránek
 získávat u dam sladký vděk.“
 Tak o bratrově neštěstí
 70 vše ze slov plných bolesti
 zvěděl náš rytíř, v srdci hoře:
 „Má kotva leží na dně moře,
 zvaného strast.“ A bez meškání
 odložil onen znak svých zbraní
 i struje ve vší věrnosti
 a pravil s velkou lítostí:
 „Můj Galoësi z Anjou, věz,
 že ani zítra, ani dnes
 není už proč se ptát, kdo ví
 80 o vznesenějším pánovi,
 než jsi ty: dobro, jež ti zrálo
 v srdci, mě málo nedojalo.“
 Rek se pak optal Kayleta:
 „A co má matka Joëtta,
 jak přečkala ten žal a bídu?“
 „Předobrý Bůh jí dopřej klidu!
 Když ozelela Gandina
 a tvého bratra, zkrušena
 navíc tvou nepřítomností,
 puklo jí srdce žalostí.“
 90 Král Hardiš pravil: „Vzchopte se,
 pravý muž přece unese
 svůj žal, vždyť ctností rytíře
 je nepodlehnut nemíře!“
 Žel, slzy dál mu proudily
 z očí vzdor všemu úsilí,

i poskytl náš hostitel
 péči všem rytířům a šel,
 smuten, svůj žal až do úsvitu
 10 skrýt v malém stanu z aksamitu.
 Ovšem jak nastal jitřní čas,
 sešlo se jako na rozkaz
 zas všechno vojsko z obou stran,
 kdejaký zbrojenec i pán,
 mladý i starý, zbabělý
 i smělý, všichni smýšleli
 shodně, že se už vzdají klání,
 vždyť se i v době pozdně ranní
 cítili stále zemdleni
 20 a koně tuze schváčení,
 i statečného zdolal boj
 tak, že stál pouze o pokoj.
 Vtom vyrazila z hlavní brány
 královna za vzácnými pány,
 do města pozvat mnohé z nich,
 zvláště nejlepší z těch nejlepších
 vybídnout k jízdě na planinu,
 a mnozí se hned měli k činu:
 právě tam truchlícímu králi
 ze zámoří mši dozpívali.
 30 Když se mše svatá ukončila,
 Herzeloïda nelenila
 dožadovat se dál svých práv,
 od Gahmureta nových zpráv,
 ale on se jal namítat:
 „Mám ženu, mám ji tuze rád,
 nicméně být i jinak, paní,
 znám další důvod, jenž mi brání
 ujmout se svého nároku
 40 právem a prost všech úskoků!“
 „Královnu mouřenínské země
 nechte být, žijte v lásce ke mně,
 netřeba pohanské jho nést,
 vězte, že větší moc má křest.
 Kéž jsme tím svazkem spojeni,
 ach, je to s vámi soužení,
 neboť jste více nakloněn
 francouzské královně, vím jen,
 že měli její poslové
 50 k vám řeči tuze medové!“

„Je to má pravá panovnice,
 v Anjou jsem od ní získal více
 než dvorský mrav a dobré rady,
 vzpomínám všechně její vlády;
 nápomoc, s níž mi vyšla vstříč,
 nezpochybnilo dodnes nic.
 Jak rádi jsme se vídali,
 ačkoli dětsky nezrali!
 Královna Amphlisa je žena
 velkými ctnostmi obdařená,
 60 však byla laskavá i ke mně,
 vzácnými poklady své země
 hojila moji ubohost
 a dbala o mě víc než dost!
 Ubohý, paní, jsem i nyní,
 prokažte mi to dobrodiní,
 slitujte se, mám velký žal,
 můj vzácný bratr dokonal!
 Obratte spíš svou lásku tam,
 70 kde sídlí smích: já naříkám!“
 „Mám se dál ptát, zda uspejí?
 Račte už mluvit jasněj!“
 „Ptáte se, tedy odpovím,
 vyhlásila jste turnaj s tím,
 že bude konán, do důsledků
 vzato však nebyl, dle mých svědků!“
 „Rytířský zápal, zbaven sily
 zemdlel až v podvečerní chvíli,
 čímž turnaj skončil dřív, jak známo!“
 80 „Ne! Já jen hájil, vzácná dámo,
 město a se mnou mnohý rek,
 ušetřete mě námitek,
 mám tolik práv co jiný host,
 jenž konal svoji povinnost,
 nechci víc, než je přáno jím:
 těšit se vlídným přijetím.“
 Posléz, jak četné zvěsti svědčí,
 zvolili oba se vší péčí
 před obědem a polednami
 soudce stran žaloby ctné dámy.
 90 Vše zakončili rozsudkem:
 „O cenu v kolbě šlo všem těm,
 kdož vyrazili pod přílbicí
 klát se; z nich získal panovnici

nejúspěšnější bojovník.“
 Skutkem se ortel stal v ten mžik
 a panna řekla: „Teď jste můj,
 chci usilovat stůj co stůj
 o vaši přízeň skrze slast,
 svou službou zmoci vaši strast!“
 I když dál truchlil, přišel máj,
 už koncem dubna hýřil kraj
 hebkou a mladou zelení
 jak pažitů, tak osení,
 už bylo vidět, jak se skvějí,
 i srdce bila odvážnější
 a nesmírný cit je měl v moci,
 svět ronil vůně ve dne, v noci
 a stromy v květu zazářily.
 20 Tak i ten, jenž byl vnukem výly,
 zatoužil nadmíru své paní
 skýtat slast za slast milování
 a na Herzeloide pak
 velice libě upřel zrak:
 „Mám-li žít, panno, nyní s vámi,
 nesvazujte mě podmínkami,
 neboť až pomine můj žal,
 zas bych rád zbrojně vycválal,
 nebraňte mi v tom, jinak vám,
 královno, prchnu tajně sám
 97 jako té, již jsem před časem
 získal též zbrojným zápasem.
 Chtěla mě chránit nových klání,
 proto jsem opustil svou paní.
 Pravila: „Já vám ponechám
 právo si rozhodnout vše sám.“
 „Vždy jedno klání za měsíc
 a kopí ještě mnohem více
 zlomit, s tím jako moje žena
 10 musíte být vždy srozuměna.“
 I získal její slib, a tím
 pannu i s celým královstvím.
 A co pan kaplan s třemi mládci
 od vdovy po francouzském vládci?
 V poselstvu arcí vzbudil zájem
 soud s tou, jež vládla zdejším
 krajem;

když slyšel kněz, co se kde říká,
 vyhledal tajně panovníka:
 „Pane, mé paní došla zvěst,
 že jste si ráčil skvěle vést
 20 před Batellamuntem. Ta sláva!
 Dvé korun smí nést vaše hlava!
 Má paní vám chce navíc dát
 sebe i mnohý kraj i hrad!“
 „Tvou vládkyni vždy budu ctít,
 od ní jsem přece získal štít,
 a sloužit mu chci v prškách ran
 já, jenž byl dík jí pasován.
 Kdybych tu poctu nezískal,
 nevím, jak bych si vedl dál.
 98 Ale ať nerad nebo rád,
 zdejšího soudu musím dbát.
 Ty jed' a vyříd' jí, že s díkem
 zůstávám jejím služebníkem
 též na trůnech všech mocných
 pánu!
 Já po ní toužit nepřestanu.“
 Z toho co ze svých pokladnic
 jim zchystal, nepřijali nic,
 chtějíce ušetřit svou paní
 10 hanby, i vydali se za ní,
 ba, tuze hněvně odjeli
 bez rozloučení s přáteli
 a velký byl pláč knížátek,
 tří královniných pázátek.
 Pak řekl kdosi na pažitu
 vlastníkům obrácených štítů:
 „Pan z Anjou živ jest s paní ctnou,
 s královnou Herzeloidou!“
 „Pan z Anjou, náš pán, bohužel,
 20 opustil zemi, prý pak dlel
 u Saracénů slavně v dáli,
 což naši radost velmi kalí.“
 „Jakže? Vždyť pobývá dnes tady,
 v rytířských kláních si ví rady,
 kopím i mečem bez rozpaku
 obhájil s kotvou ve svém znaku
 na přílbě, jeden skvost, svou čest.
 Řeč je tu o témže, tak jest:

i podle krále Kayleta,
 jde, věřte, o Gahmureta,
 99 však se též u nás tuze skvěl!“
 Hned vyskočili do sedel
 a v šatu mokrému od slz hnali
 za vládcem, když se přivítali,
 zanedlouho jim šťastný smích
 rozptýlil chmury na tvářích
 a po srdečném políbení
 pravil rek: „Však se všechno změní,
 slz pro bratra už bylo dost,
 10 teď zapomeňte na lítost
 a každý obraťte svůj štít,
 vždyť vám chci krále nahradit,
 chci opět nosit otcův znak,
 znak mého kotvíště a pak
 ať si už nosí kotvu ten,
 kdo bloudí světem svoboden,
 já musím vládnout. Co mě čeká
 po poutích potulného reka?
 Trůn a moc! Nesmím už svůj lid
 20 smutky a náryky kormoutit,
 proto, má paní, pomozte mi
 pozdržet panstvo v naší zemi,
 vévodové i panovníci
 poslouží mi co společníci
 do chvíle, než můj vroucí cit
 budete svolna naplnit.“
 Oba je tedy poprosili,
 pánové rádi přivolili
 a na dvoře se zdrželi.
 Pak panna řekla: „Příteli,
 100 svěřte se do péče své paní,“
 a odvedla ho do ústraní.
 I bez pána a hostitele
 mezitím pečovali skvěle
 o hosty houfy služebníků,
 a to všech, krom dvou panošků;
 odešli jen ti jediní
 s panovníkem i s vládkyní
 a s pannami se brali tam,
 10 kde blaženstvím a milostkám
 teď ustoupila všechna strast.
 Takovou jarost, ba i slast,

rád každý v lásce uhlídá!
 Královna Herzeloida
 se rozloučila s panenstvím
 a jejich rty se, pokud vím,
 líbaly znova, zas a zas
 a mnohým smutkům kladly hráz.
 Gahmuret platil za vládce
 20 dobrého, šetřil zajatce,
 leč nejen svobody přál všem,
 Hardiše smířil s Kayletem
 a na slavnost, již slavili,
 rád vynaložil úsilí,
 jež sluší mocným bohatcům;
 zvláště jedním slynl jeho dům:
 štědrostí, pro niž neznám slov!
 Arabské zlato, vzácný kov,
 měl pro rytíře, chudší hosty,
 a pro krále zas lepší skvosty,
 101 ba, čekala i na knížata
 nadílka vskutku přebohatá!
 Též potulný lid radostníl,
 každý z nich dostal štědrý díl,
 ať si jdou, jim i panstvu dal
 sbohem pan z Anjou, mocný král,
 na štíť znak své rodiny
 pantera ze sobolini.
 Košilky měla panovnice,
 10 jeho choť, hedvábné, a sice
 zvláště hebké, bílé; všechny skvělé
 nosila přímo na svém těle
 a on pak na válečné zbroji;
 postupně osmnáct jich v boji
 vydal všanc hrotům břitkých zbraní
 a po čas, co se vracel k paní
 z rytířských výprav chrabrý pán,
 oblékala je, plně ran;
 tak mnoho štítů poplenil
 20 a doma jen svou lásku ctíl.
 Ačkoli si žil jako vládce,
 trápil se velkou touhou, krátce,
 chtěl dále kráčet cestou reka.
 Běda, kdo tušil, co ho čeká!
 Od bárucha mu došla zvěst
 o tom, že je zas nucen vést

lítý boj s mocným Babylónem,
vítězit nad Hippomedonem
i vojsky pana Pompeia.
A co vím o té zprávě já?

¹⁰² Pan Pompeius byl mužem ctným,
nebyl to ten, co nechal Řím
Římem a prchl před Caesarem,
byl s králem Nebukadnezarem
po matce spřízněn, a co víc
z knih temných seznal jeho strýc,
že prý je bohem, tento blud
je pro smích všem až doposud!
Teď páni tuze urození

¹⁰ chtěli hrát o život i jméni:
vždyť Ninus, jejich dávný děd,
Ninive kázal vystavět
dřív, než stál Bagdad, tudíž bratři
se pohoršili, jak se patří,
když po nich báruch žádal daně,
a nyní pozvedli i zbraně;
tu vyhrál onen, jindy ten,
až bojechtivcům nastal den,
kdy k báruchově podpoře
²⁰ nás rytíř připlul přes moře.
Byl přijat s velkou radostí,
žel, vposledku k mé žalosti!
Stran válečného neklidu
však paní Herzeloisu
zvěst nedošla, dál její tvář
planula jako ranní zář,
vždyť měla srdce ze zlata,
a navíc byla bohatá,
ctnostná i šťastná; její cíl
se v plné míře naplnil.

¹⁰³ Nadto všem přála víc než dost,
neměla nouzi o vděčnost,
královnu Herzeloisu
co znalou léků na bídou
by ctíl a velebil i němý!
Byla též vládkyní tří zemí,
Walais i Anjou, na tom trůnu
sedala s právem na korunu
a vládla také nad Norgalem
¹⁰ i s jeho městem Kingrivalsem.

Jak měla svého manžela
ráda! Ne, nezáviděla
nic ani té, jež byla vdána
za ještě vzácnějšího pána!
Po půlroce tak utkvěle
čekala svého přítele,
že neměla už jiná přání;
žel, puklo štěstí dobré paní
tak jako jílec vejpuli.
²⁰ Ach, běda, běda, minuly
blahé dny, měly v patách strast
a hoře vystřídalo slast.
Tak odjakživa osud přál
lidem: dnes radost, zítra žal.
Ano, tak záhy přišel den
a s ním i polední zlý sen,
kdy pocítila hrozný děs,
jako by ji až do nebes
vynesla divná létavice,
hromová žhoucí vlasatice.
¹⁰⁴ Shůry pak slétl mnohý blesk,
a zatímco zněl mocný třesk,
proud jisker pokryl její copy
a zanechal v nich strašné stopy.
Hrom tuze duněl, po chvíli
ji žhoucí slzy zalily
a když se vzpamatovala,
hrůzný pták Noh jí bezmála
rozdrásal celou pravou paži.
¹⁰ Tu postřehla, jak se k ní snaží
přivinout dráče, rozechvělá
cítila, jak jí vyšlo z těla
a teď jí z hrudi mléko saje,
jak míří do cizího kraje,
a aby neviděla, kam
vyrve jí srdce; pravím vám,
obraz, jež měla před očima,
sotva kdy dáma, která dřímá,
spatří, či někdy spatřila!
²⁰ Teď paní dosud spanilá
musela projít proměnou,
tvář, dříve libě zbarvenou,
zrůznilo hoře, teď ji žal
už srdce svírat nepřestal,

ležela jako strnulá,
až najednou se prohnula
a začala se tam i sem
zmítat s tak velkým pokřikem,
že panney, dlíci s ní, v tu chvíli
skokem ji ze sna probudily.

¹⁰⁵ Zakrátko přišhal jeden eval
Tampanis, který spravoval
houf pážat za pánových cest,
a v jejich čele nesl zvěst
o smrti ctného manžela!
Královna zmísta omdlela,
a její žal byl neskonalý.
Rytíři se hněd vyptávali:
„Jak mohli krále překonat,
¹⁰ když měl tak pevnou strůj i plát?“
Nato jim jeden panošík
pravil, byť sotva ztlumil vzlyk:
„Ach, pravda, skonal tuze mladý!
Den žhnul, rek nevěda si rady
zbavil se na chvíli své zbroje
a lštivec z pohanského voje
měl skrytu v úzké lahviči
kozlí krev, s tou pak přílbici
proměnil v houbu, roztríštيل
²⁰ o ni sklo plné zhoubných sil
a démant zmékl. Ach, pojď blíž
ty, beránku, jenž třímáš kříž
v kopýtkách na všech obrazech,
smiluj se nad všemi, jež spěch
ponoukl v oné chvíli k boji!
I vrhl se voj proti voji
a báruchovi rytířové
plenili jako hrdinové
štít co štíť, každý břitkou zbraní
v obraně na baldacké pláni,
¹⁰⁶ v tom lítem zbrojném úsilí,
kde ve spletí se smísily
korouhve vojsk a mnohé pány
zasáhly zhoubně kruté rány.
Váš muž, co nejsmělejší z nich,
skvěl se však ve všech soubojích!
Hippomedon byl tuze rád,
že mu smí oplatit svůj pád,

pád, jehož pravou přičinu
¹⁰ vidělo tisíc hrdinů
v Alexandrii, když můj pán
srazil ho jednou ze svých ran,
vždy mocných, nevěda, že pozná
sám, jak smrt v kolbě bývá hrozná!
Hrot kopý našel si svůj cíl,
příbu i skráň mu rozpoltil,
a když v ní uvízl, nás král,
smrtelně raněn, odklusal
z bojiště s vypětím všech sil.
²⁰ Na blízké pláni zastavil
a obrátil se na kaplana,
ten vyzpovídal ctného pána,
pak vás choť košili i hrot,
skrize nějž přišel o život,
dal poslat vám, a pokud vám,
dokonal s čistým svědomím.
Panoše s mládci výslovně
poručil vám, své královne.
V Baldaku kam jsme odcválali,
báruch, pán dobrých mravů znaly,
¹⁰⁷ kázal mu zřídit zlatý hrob,
nikoli ovšem bez ozdob:
drahokamy se blýštely
v místě, kde ležel zemřelý,
arciže nabazamovaný
a mnoha lidmi oplakaný.
Z rubínu měl vás mladý rek
průhledný, vzácný náhrobek
a nad ním podle našich zvyků
¹⁰ čněl svatý kříž, znak mučedníků
na pamět Krista, Spasitele,
ochránce duší, těšitele
všech: na náklady báruchovy
byl vztyčen, celý smaragdový.
Pohanů jsme se neptali,
má-li tam stát, či nemá-li
kříž, nevěří v to znamení
umučení a spasení,
Gahmureta však velebí
²⁰ přesto co pána na nebi,
nikoli ovšem kvůli kříži,
ani té pravdě, že se blíží

den, kdy se zbabíme všech pout,
kdy dojde na Poslední soud.
Váš rytíř byl pán zmužilý,
takto vždy hvězdné zářily
též jeho ctnosti, prosté falší
i zpupností a mnohé další.
Na jeho přílbu vyryli
a v diamantu zvěčnili

108 nápis; pak, na kříž nad hrobem
připevněný, dál hlásal všem,
že onou přílbou prošel hrot,
a proto přišel o život
Gahmuret, mocný, chrabry král,
jenž pod korunou panoval
třem zemím, zemřel bohatý
a ctěný mnoha knížat,
on, v kraji Anjou narozený,
10 v Baldaku zhoubně poraněný.
Zemřel tam kvůli báruchovi
a nelze ani popsat slovy,
jak slavný to byl hrdina.
Žádná zvěst nepřipomíná,
že by kdy přišel na náš svět
rytíř, jenž by se mohl skvět
ve službách štítu mocnějí.
Radu i pomoc, najměji,
přátelům poskytoval rád,
20 též kvůli paním častokrát
trpěl, a třebaže byl křtený,
jistě i všechny Saracény
zarmoutil jeho časný skon.
Už od raných let jevil sklon
žít pouze slávě, a co víc,
i ve smrti jí vyšel vstříc.
Čelil všem falším, jak se sluší,
přej každý spásu jeho duši!“
Když skončil onen panošák
svoji řeč, zazněl mnohý vzlyk

109 a měl proč zaplakat kraj Walais.
Tehdá se dítě pana krále
pohnulo pod srdcem své matky,
jíž skrze ony zhoubné zmatky
šlo tenkrát málem o život!
Ba, čtvero měsíců už plod

Herzeloidin žil. Vy tupci,
proč jste jí nepomohli? Hlupci,
zatímcó skomírala, v lúně
10 vládkyně na walaiském trůně
rostl květ rytířstva, ten květ,
byl s to dech smrti přetrapět!
Až jeden stařec přispěchal
utišit moudře její žal:
když smrtelný boj počal růst,
vlil vodu do nebohých úst,
a takto zbabil zhoubných mdlob
paní, již málem čekal hrob.
I řekla v mukách, nad něž není:
20 „Běda, kde je mé potěšení,
můj drahý, vzácný Gahmuret.
Poznal kdy vzácnějších náš svět?
Právě že byl tak chrabrym rekem,
skonal, teď však, ač mladší věkem,
budu mu matkou, nejen ženou,
ba, matkou v lúně obdařenou
semenem jeho života,
jež láska, věčná jednota
nás obou, přijala i dala.
Bud' proto vůli Boha chvála,
110 dá-li teď dozrát jeho plodu!
Utrpěla jsem velkou škodu,
zemřel můj vzácný hrdina.
Krutá smrt, zle si počíná!
Koho však v lásce má ctná paní,
sdílí s ním všechno milování
jak ve slasti, tak v žalosti
po rádu pravé věrnosti:
byl mužem bez bázni a hany!“

10 Ted' obeznámím vzácné pány
i dámym s tím, jak vzápětí
své lúno stiskla v objetí,
k dítěti přivinula paže
a pravila: „Kéž Pán Bůh káže
rekova plodu doprát paní,
jíž zbývá už jen toto přání!
Před zpozdilostmi chraň mě nebe,
zahubila bych kromě sebe
podruhé svého Gahmureta,
20 ne, musí spatřit světlo světa

plod, jímž mě obdařil on sám,
plod lásky, jíž byl cizí klam.“
Nedbajíc vůbec ostatních
pak z řader bílých jako sníh
strhla si lehkou košili,
i rudé rty se schýlily,
jak pravím, schýlily se k nim
pohybem teď už mateřským:
„Vy moje dítě nasytíte,
a krmě, ve vás dosud skryté,
111 nechť přijme ten, jenž se už dřív
hlásil v mé lúně, že je živ.“
Právě v tom viděla svůj cíl,
na srdci, v jejích řadrech byl
skryt pokrm, vzácné mléko, paní,
tisknouc je, oněm kapkám v dlani
řekla: „Jste dílem věrnosti!
Dočkat se až teď svátosti
křtu, ach, kéž byste vy mě křtily,
10 kéž by mě s vámi orosily
i slzy, jež tu tryskají,
ať veřejně či potají,
ze smutku po Gahmuretovi.“
Na příkaz urozené vdovy
k ní zanedlouho přibyli
se zkrvavenou košili,
se kterou v báruchově voji
hrdinně prošel mnoha boji,
než vposled přišel o život.
20 Ba, chtěla mít i kopí, hrot,
jímž Hippomedon z Ninive
schopný tak zlé, tak ničivé
rány, mu vposled vyplatil
on, babylónský rek, svůj díl.
Cár košile byl celý rudý,
chystala se v něm ukrýt údy
tak, jak se jím vždy oděla
po kláních svého manžela;
ted' ho však vdově tuze jemně
vzal výkvět pánů z celé země,
112 pak zkrvavenou košili
i s kopím v minstru pohřbili
a v krajích krále Gahmureta
bylo pak po všem štěstí veta.

Přibližně za půl měsíce
povila paní panice.
Tak mocná v děčku žhnula síla,
že matku málem zahubila.
Odtud se tedy odehrává
10 hlavní děj: počíná se zpráva
o našem slavném hrdinovi;
nebudu při tom šetřit slovy:
víte, jak jeho otec žil,
jak zemřel, že se nadál chvil
neradostních i plných štěstí,
jak se mu podle dalších zvěstí
narodil syn, a zvíte dál,
jak chtěla dřív, než rozum bral,
aby se neseznámil s tím,
20 co nazýváme rytířstvím. –
Když se ctná paní probrala
z mráket, své dítě objala,
prohlédla si a s ní i dámym
zvoneček mezi nožičkami
pozorně, s velkou radostí,
vždyť to byl bez pochybností
muž! Jednou bude mocí meče,
tak jako kovář, v ohni seče
z přílb křesat jiskry do všech stran
co srdnatý a smělý pán!

113 Královnu zjevně, skrytě
těšilo její dítě
líbat a šeptat: „Ano, tys,
mě potěšení, mon cher fils!“
Pak vzala sama, bez pobídky,
své bledě červenavé kvítky,
však víte, o čem je tu zmínka,
a počala z nich krmit synka.
Pod srdcem dříve nosila,

10 ted' sama také kojila
a vinula ho k řadru, zkrátka,
byla to tuze rádná matka,
a přitom jako by v tu chvíli
byl u ní rytíř, jí tak milý;
nuže, dík její letoře
pýcha se vzdala pokoře,
a tehdy pomyslela na Ni,
ano, i na nebeskou paní:

,I ona kojila, však víš,
20 toho, jenž za nás nesl kříž!
Kristus Pán za nás umíral,
svůj lidský život za nás dal!
Kdo však dá podnět k Jeho zlobě,
ten škodí duši, škodí sobě,
třebas dbá jinak o svou čest,
tak tomu bylo, tak i jest!“
Přitom ta strastná panovnice
sebe i synáčka tím více
rosičkou svých slz pokrývala
co žena věrnosti vždy dbala.
114 Přesto se uměla i smát,
nejenom hořce naříkat,
brzy však radost ze syna
pohltila zlá hlubina. -
Kdo mluví dobře o ženách,
toho já chválím, žádný strach,
blaží mě jejich statečnost,
a sloužím proto víc než dost
všem věrným paním krom té jedné:
10 nevěrné, to hned radost bledne,
zlostním a důvra je v prachu.
Ano, já, Wolfram z Eschenbachu,
dovedu zpívat, a co ještě:
svou zlobou tisknout jako kleště!
Obrátili ji proti ženě,
té, která mi tak nezřízeně
škodí, ne, potom neznám lék
na svůj hněv, ani na svůj vztek!
A za to sklízím od všech dam
20 jen a jen zášť, proč, nevím sám:
tu zášť, jež mě tak neblaze
trápí, už mají v povaze.
Já si zas tuze škodím tím,
že zbytečně moc hovořím,
což se už víckrát nestane!
Mé hradby, pevně tesané,
zadrží ovšem každý voj,
ne, neradím jim začít boj,
nezapomněl jsem jejich zvyky,
patřím dál mezi pamětníky
115 všech jejich móresů i mravů,
o dobrých však vám podám zprávu

dobrou, ctnost budu bránit, ctít
a s trpícími soucítit.
Chvála je totiž kulhavá,
když jiným ženám nepřává
ze zloby kvůli jedné paní!
Rovněž kdo chce mít aspoň zdání
o mně, mém stavu, se vším všudy,
10 tomu já nesmím kázat bludy:
mým údělem je služba štítu,
a ctí-li vládkyně mých citů
namísto chrabrosti jen zpěv,
pak její rozum roste z plev!
Mám-li si lásku vysloužit,
a přitom nepozvedat štíť
pro paní ctnou a vznešenou,
rozloučím se rád s odměnou:
já vím, co musím dávat v sázku,
20 než získám rytířsky svou lásku,
a proto se vám nechci, dámy,
jen vlichocovat příhodami;
tím, co dál hodlám vyprávět,
toužím vám odkrýt nový svět!
Kdo s takovou teď za mnou chvátá,
ať nečeká spis literáta,
nevím, co je to litera
učených pánu od pera,
má zvěst má hlavu, má též patu
i bez pomoci literátů.
116 Než by byl ze mne literát,
to budu radši nahý brát
svou lázeň bez pláténka, zkrátka:
bez něho, ne však bez košťátku!

III.

Jedno mě mrzí: že jim všem
říkají paní, těm i těm,
i když má každá pěkný hlas,
první, toť pravý předobraz
ctnosti, a druhé falešnice.
10 Je dvojí druh žen, a tím více
hanbím se v srdeci, skrývám v sobě
stud, označují-li tak obě,
když věrností je ozdobena
jen ctnostná, item pravá žena.

Nám lidem, jak se podobá,
nevoní sice chudoba,
kdo pro věrnost však trpí, strádá;
ukáže zato peklu záda,
ba, oddanou a skromnou paní
20 čekává v nebi po skonání
odměna vesměs převeliká.
Těžko však najdeš smrtelníka,
jenž se vzdá v mládí darů světa
pro věčnou slast; je po nich veta,
po duších ryzích! Není jich,
což platí taktéž o mužích –
nectí ji více ani méně.
I Herzeloidě, ctné ženě,
odešlo štěstí bůhvíkam,
byť nevěděla, co je klam,
117 nehodna vskutku zlého slova.
Tak opustila paní vdova
blaženství světské, své tři země,
i slunéčko jí plálo temně,
v mlhách jí splýval s nocí den,
mukami srdce provázen.
Pro tuto strast a pro žalost
našla si stranou světa hvozd,
v pustině zvané Solitana;
10 ani pláň květy lemovaná,
červený, ani plavý květ
nezbavily to srdce běd:
k čemu je trhat, věnce vít?
Utekla se tam hledat klid,
ona i Gahmuretu syn, *Patsivák*
pár podruhů a podruhyň.
Jali se klučit, orat lány,
cit k chlapci hojil její rány,
pročež, též kvůli děťátku,
20 včas povolala čeládku
a poučila všechn lid,
že před ním nesmí hovořit
o rytířích, ať slovo rek
neslyší její miláček,
nic o konání toho stavu,
který jí dělal těžkou hlavu,
tudíž ať povždy v řeči s ním
smlčí, jak je to s rytířstvím!

Což byla ovšem těžká věc.
Tak rostl malý mládenec
118 v ústraní země Solitany,
a nekrálovsky vychovaný,
jen jedno jediné on směl:
mít luk a spoustu drobných střel,
které sám sobě zhotovil;
častokrát jimi ulovil
ptáčka, jak ovšem spatřil krev
a neslyšel už jeho zpěv,
zaplakal, hned ho přešel smích,
10 i mstil se na svých kadeřích,
rval si je, on tak spanilý
i hrdý, a pak na chvíli
podlehł žalosti a stesku.
Také když se myl za rozbřesku
v říčce co den, mu zpovzdáli
ptáčkové srdce svírali
písničkou, arcíť přesladkou;
tu běžel s pláčem za matkou.
„Kdo ti co učinil, můj synu?“
20 Což jsi šel dál než na lučinu?“
Jak mají děti v povaze,
neřekl, proč ty nesnáze.
Královna nezvěděla nic,
až spatřila, jak hledí vstříč
stromům, kde hlušil ptačí roj.
Jeho hrud' jitřil nepokojo,
což mohly nejspíš způsobit
otcova krev a dětský cit.
V králově zato ptačí zpěv,
nevěděla proč, vzbudil hněv:
119 ať zmlknou jeden jako druhý!
Svolala sedláky i sluhy
a kázala, ať ptactvo v kraji
do síti šmahem pochyťají.
Čtveráčkové však nelenili,
některé sice zahubili,
ostatek honbu přetrval
a vesele si hudl dál.
Syn pravil paní králové:
10 „Co provedli ti ptáčkové?“
A vyprosil mír zpěváčkům.
I tisknouc dítě ke svým rtům

přisvědčila: „Proč nazdařbůh měnit, co určil mocný Bůh, a oném tvorům činit žal?“ Tu se jí synek pozeptal: „Ach, maminko, kdo je to Bůh?“ „Nechci tě šálit, zbystří sluch: on září jasněji než den 20 a je nám lidem podoben, tu podobu vzal na sebe! A pokavad jde o tebe, smíš se naň v nouzi obracet, vždyť zahrnul svou láskou svět! Druhý, pán tmy, si hospodaří v pekle, co číší z jeho tváří? Prorada! Chraň se jejich stínů a také pochyb, milý synu!“ I vštípila mu matka včas, ať rozlišuje tmu a jas.

120 S tím odchvátal, už patřil k těm, co snadno vládnou oštěpem, i dával se s ním do běhu po pažitech i na sněhu za jeleny. - Pak za matkou i za poddanskou čeládkou vracel se s ulovenou zvěří, a nechť mým slovům každý věří: nepůlil ji, byť by s ní mul, 10 jakkoliv silný, stěží hnul. Jednou se vydal pěšinou po stráni, pěkně lučinou, vábit zvěř; mezi prsty list, pískal, až stanul poblíž místo při cestě; slyše dusot kopyt, pokládal za nutné se chopit zbraně a pravil si: „Ten hlas vydává patrně sám d'as! Ten hlas je hněvný, zlobný, ano, 20 poradím si s ním, nevidáno! Já sice vím, co matka říká, ale proč mít strach z pekelníka!“ Dřív než se k boji přichystal, přiharcovali, jeden eval, přenádherní tři rytíři, s přílbami, pláty, pancíři;

i řekl si: „Tak božský ruch naopak působí sám Bůh!“ A na místě, kde dosud stál, klekl a takto zavolal: 121 „Pomoz mi, Bože, i mně zjev svou vůli!“ Sklidil ovšem hněv prvního z nich, proč neustoupí. „Pryč z cesty, kluku, jsi tak hloupý? Ten člověk z Walais nám tu brání v jízdě dál, spěchám, nemám stání!“ Ba, v kraji Walais zjíjí tací 10 jako my, hloupí Bavoráci, a v hlouposti nás ještě předčí, udatníky však neznám větší, div divoucí, jak nade všemi v tom vyniká lid obou zemí! Záhy se přihnal v jednom spěchu, nádherně oděn, bez oddechu, pán s volnou uzdou ve stopách dvou zbrojenců a vířil prach. Stíhal je, únosce ctné dámy, ti však už byli za horami, odcválali s ní z jeho lén, 20 pročež se cítil pohaněn a tuze děvče litoval; ted' prchala pryč, v srdeci žal. Carnac-Karnants byl onen pán a každý z těch tří jeho man. Pán měl zle popleněný štit, plnokrevníka, jeden třpyt, a vládl hrabství Ultre-Lec. „Brániš nám v cestě,“ pravil rek, „proč? Co mi, chlapče, odpovíš?“ I on se mu, když přijel blíž 122 zdál božský: třpyt až k nevíře i varkoč pana rytíře, bezmála na zem, řemení též pěkně dlouhé, na třmeni zvonečky, které zvonily a nádherně se zlatily; Rolničky, jež měl na pažích doprovázely každý švih ruky, když mávl nad hlavou 10 čepelí cestou za slávou,

tak tu stál krásně přestrojený ten kníže tuze proslavený! Pan Carnac-Karnants, vzácný květ rytířství, pak co nevidět pravil: „Zda chlapče, tudy jeli dva rytíři až příliš smělí? Nepečovali o svou čest, pokusili se mrzce svést a unést jednu vzácnou pannu, 20 nedbalí mravu pravých pánu!“ Hoch usoudil, že spartiv div, to mluví Bůh, jež mu už dřív popsal matka jako zář, opak tmy! Nyní tváří v tvář té záři zvolal: „Bože můj, pomoz mi prosím, při mně stůj!“ A vkleče Gahmuretu syn s modlitbou vzhlédl do výšin. „Bůh?“ pravil kníže. „Ani zdání, plním však jeho přikázání, 123 ne, ocitáš se před rytíři, jak vidíš, mládenče, jsme čtyři!“ Hoch mu však nedal pokoj: „Říkal jsi rytíř. Kdo to je? Nejsi-li Bohem ty, kdo, pane, má tedy tu moc, že se stane z mládence rytíř?“ - „Vzácný pán, král Artuš, ten je povolán pasovat na rytíře mládce.

10 Dojdeš cti v domě toho vládce, měš, zdá se, ušlechtilou krev!“ Pan hrabě shledal chlapcův zjev nad jiné luzným, Boží dílo, ne, oko lidské nespřítilo od Adama a jeho času dle Paní Zvěsti dodnes krásu mužnější, ba, to nebyl klam, ale cíl obdivu všech dam! Přesto však mladík rozesmál rytíře tím, co řekl dál:

„Můj rytíři, jsi Bůh a dost! Jsi samý prsten, samý skvost, prsténků vrchovatě měš od hlavy až k patě!“

Mladík se dotkl ocele, kterou měl kníže na těle, a vzhlédl k jeho těžké struji: „Doma si panney zavěšují kroužky spíš na krk, ty máš jiné, jeden se ke druhému vine,“ 124 dodal nás prostný mládenec: „Snad je to užitečná věc, pěkně ti padne a jen bloud by se ji snažil roztrhnout.“ Rytíř mu ukázal svůj meč: „Podívej, strhne-li se seč, oplácím touto zbraní rány, a navíc chodím oblékaný tak, aby můj šat zadržel 10 co nejvíce seků, ran i střel.“ „Kdyby tu žili jeleni, takovou kůží odění, byl by mi oštěp asi nanic. Já lovím už zvěř!“ pravil panic. Jízdní už tuze hartusili, že pán je k hlupcovi tak milý z upřílišné dobroty. „Kéž bych byl krásný jako ty! Bůh ti dej rozum a nechť chrání,“ 20 dodal však rytíř, „bez ustání tebe všech zármutků a běd.“ Pak se jal opět pobízet koně a všichni za chvíli skokem už z lesa mířili k polí, kam královna svůj lid vyslala půdu znova zrýt. Jak velice se vyděsili ti, co tam orali a sili i vláčili a mocnou holí popoháněli svoje voly!

125 Rytíř jim poprál dobrý den a zeptal se jich, žádosten zpráv, zda tu neviděli k ránu ujízdět cizí smutnou pannu. Knížecí snaha vedla k cíli, neboť mu takto odvětili: „Dva rytíři nás za svítání minuli tuze uspěchaní,

bodali koně, jeli cvalem
10 s panicí usouženou žalem.“
Ten rytíř byl pan Meleagans,
a v patách za ním Carnac-Karnants;
neštastné dívce Imaně
pomohl posléz k záchráně,
jak praví, pannu z Belle Fontane
osvobodil ten druhý pán.
Když houfec odjel, bez prodlení,
sedláci celí vyděšení
pravili: „Jak to s námi stojí?
20 Špatně! Ty jezdce v plné zbroji
viděl náš mladý pán, jen zlost,
zlost a hněv za svou nedbalost
čekejme, neboť jsme tím vinni,
zle zahanbeni před vládkyní!
Ráno jsme s chlapcem vyrazili,
paní jsme předtím nevzbudili!“
Hoch zatím na zvěř zapomněl,
málo dbal jelenů i strel
a rázem spěchal všechno říci
své mamince a panovnici.
126 I obešel ji děs a strach,
a klesla před ním ve mdlobách.
Když královna se zase
vzbudila, vzchopila se
a s pevnou myslí okamžitě
pravila: „Pověz, milé dítě,
když ti podal onu zprávu,
onu zvěst o rytířském stavu?“
„Já viděl čtyři muže stát
10 v zářích co Boží majestát.
Stran rytířství mi sdělili,
že Artuš, král vždy zmužilý,
rytířsky, v plném týpytu,
poctí mě službou štítu.“
I přepadl jí nový žal
a uvažovala, co dál:
jinak než lstí ho nedonutí
pozměnit zhoubné rozhodnutí!
Náš mladý, urozený bloud
20 neváhal navíc podotknout,
že potřebuje také oře!
I tím jí způsobil zlé hoře:

„Ten kůň by měl být špatný, vím,“
přemítala, „též oděním
musí být hoch všem pro posměch,
v bláznovském šatu vyjet nech,“
říkala si, „své dítě, ano!
Dostane od nich napráskáno,
pravda, a vrátí se mi zas!“
Ach, byl to pro ni hořký čas!
127 I vystríhla mu košíli
z pytlaviny, k níž patřily
zcela dle bláznovského vkusu
kalhoty ze stejného kusu
do pouhé poloviny lýtek,
za kapuci mu sloužil zbytek,
ze staženého telete
k potřebě svého dítěte
přistrojila pář škrpálů,
10 a nikolivék bez žalu,
královna, mnohých věcí dbalá,
přesto ho i pak zdržovala:
„Setrvej přes noc, jed' až zítra,
dřív poslechni, jak jednat zchytra!
Na pustých cestách se chraň brodů,
zvlášť uvidíš-li temnou vodu,
průzračnou projed' bez obav,
zejména má-li nízký stav.
Všude dbej, pravím, dobrých
mrváv,“
20 nemíjej lidi bez pozdravu,
když ti muž, pravím, šedivý
poví stran cti, co o ní ví,
a řekne ti též, co se sluší,
poslušně, zticha nastraž uši.
A slyš i poslední z mých rad:
s pozdravením hled' přijímat
od vzácných paní další lék
na starost, to jest prstének,
a obejmí ji bez prodlení,
neodříkej se polibení
128 dam dobrých, jež jsou vzorem
ctnosti,
a poznáš mnohé blaženosti.
Nyní věz co můj rádný syn,
že smělý, pyšný Lehelin

přemohl sbor tvých poddaných.
Do zemí, podle práva tvých,
do Walaisu a do Norgalsu,
vtrhl; tvůj kníže z Turkentalu
zahynul v boji s ním a ti,
10 kdo nikoliv, jsou zajati!“
„Dejž, matko, Bůh! To odpypká!
Oštěpem ztrestám vinška!“
Ráno, jak vzešel nový den,
byl mladý pán už připraven
k výjezdu na Artušův dvůr.
A kdeko truchlil, plný chmur,
když panovnice, zoufalá,
synáčka vroucně zlíbala,
vyběhla za ním naposled,
20 jak zmizel, klesla do tmy běd
ta paní dobrá, spanilá,
žel, smrt ji neušetřila,
cit, jehož se však nezrekla,
uchránil paní od pekla.
Ach, jaké blaho, stát se matkou,
ted' nastoupí pouť tuze sladkou,
pouť velkou co květ pokory,
vykvetlý zlému navzdory!
Nechť žije její plemeno
po jedenácté koleno,
129 žel, žijí spíše nevěrníci!
Všem věrným paním chci však říci
jedno: i když ji opustil,
přejte mu zdar a mnoho sil!
Zatím on, sličný mladý pán,
ve hvozd u zvaném Brisilian
narazil na ruče, v němž snadno
dosáhl by i kohout na dno,
kvetoucí lučinatý kout
10 protínal ovšem temný proud.
Proto se nedal přes potok;
celý den dál jet, krok co krok,
radil mu rozum, i když málo!
Také noc přestál, jak se dalo
a teprv ráno našel brod,
který byl mládci více vhod,
brod v proudu čiré bystriny.
Na druhém břehu lučiny

uviděl převeliký stan,
20 jenž tuze zářil do všech stran
svým trojbarevným sametem,
a také mnohým zdobným švem
vynikal vskutku znamenitě.
Kryt z koží, nyní na pažité
rozprostřen, při zlém počasí
chráníval ony okrasy.
Tam Orilus, pán z Lalanderu
svoji choť, vzácnou v každém směru,
zanechal, takže luzná dáma
v něm nyní dlela zcela sama.
130 Ta paní tuze něžná,
Ježuta, rodem kněžna,
ačkoli spala, byla maní
s to ranit přemilostnou zbraní,
ryt rudými až k nevří
cit nejednoho rytíře.
Z pootevřených hebkých úst
nepřestal ani ve snu růst
žár, kterým žhnuly její rtíky,
10 div přesladký a převeliký.
Tak ležela. Jak vzácná chvíle!
A zoubky měla celé bílé,
jakoby ze slonové kosti.
(Takovéto rty po libosti
zlíbat, ne, takovýto div
už sotva zakusím, co živ!)
Sobolina jí kryla bedra,
nesahala výš dílem vedra,
ano, jen z těchto důvodů,
20 po manželově odchodu;
každý úd na půvabném těle
byl z dílny mistra, Stvořitele.
V nich ztvárnil Bůh své představy,
půvab i ladnost postavy
i štíhlou paži, sněžnou dlaň
s prsténkem: mládec hleděl naň,
na radu matky královny,
na pokyn zcela výslovný,
vyzískat prsten od paní,
byl bez velkého zdráhání
131 nad koberečkem v lůžku hned:
vyskočil k ní co nevidět!

Ale když onu schráň všech ctností
objal, tu dáma plna zlosti
zvolala: „Jaké probuzení!
Kdože tak hrubě mou čest plení?“
Pak ona ctná a rádná žena
dodala smutná, zahanbená:
„Pane, v tom jste se přenáhlil,
10 měl jste si vybrat jiný cíl!“
Marně však naříkala, ano,
sluchu jí nebylo už přáno,
mládec ji celoval tím víc,
ne, neodradilo ho nic,
obejmul ji tím pevněji,
prsten jí vzal a ještě jí,
jí, kněžně, tuze nemile
vzácný šperk strhl z košile.
Ach, slabosti žen! Útočník
20 zmohl teď víc než celý šik,
neustala však bojovat.
Vtom začal chlapce trápit hlad
a dáma s tílkem jeden jas
zvolala: „Pane, prosím vás,
máte-li rozum, nesnězte mě,
poblíž jsou jiné dary země,
jak chléb, tak víno podle chuti,
dvě koroptvičky k zakousnutí
od služebného děvčete:
netušilo, že přijdete.“
I nechal dámu na pokoji,
132 když viděl, že tu pěkně pojí
a že i džbán ho potěší.
To dění v jejím přístřeší
nebylo kněžně arci vhod,
ba, až ji hanbou polil pot!
Není to blázen? Přesto časem
osmělila se strohým hlasem
tak, jak se patří, povědět:
„Vratte mi, chlapče, a to hněd,
140 pravím vám, prsten i můj skvost.
Můj choť jen sotva zkrotí zlost,
prospějte tím zvláště sobě,
vyhnete-li se jeho zlobě!“
„Má paní, uvědomte si,
že jeho hněv mě neděsí,“

pravil hoch rovněž urozený,
„škodím-li však cti vzácné ženy,
odjedu.“ Přesto vyskočil
20 a na lůžku ji ze všech sil
objal, též líbal, zas a zas,
což pro kněžnu byl trpký čas;
pak bez pozdravu odcválal.
Jen dodal: „Bůh vám přej!“ a dál:
„Jednal jsem podle rad své matky!“
Potěšen převzácnými vzatky
jel asi míli; zatím ten,
o němž se cítím povinen
též mluvit, poznal po návratu
podle stop v rose, známek chvatu,
133 dle popleněných zdobných šnůr,
a tváře paní plné chmur,
on, hrdý kníže, zcela jistě,
že kdosi u ní v tomto místě
pobyl. I pravil Orilus:
„Ach, měl jsem prapodivný vkus,
když jsem vám nabídl své služby,
hanebně končí moje tužby
a zle je i s mým rytířstvím:
10 vy máte přítele, já vím!“
Dáma však celá uplakaná
ujišťovala ctného pána
svou nevinou, vždy dabalou míry.
Nedošla u něho však víry
vzduz zvěsti polekané paní
o bloudu, ano, přijel za ní:
„Byť neznám ani zdaleka
spanilejšího člověka,
proti mé vůli mi vzal skvost
20 a prsten!“ – „Paní, prosím, dost!
Určitě jste se sblížili,
když se vám zdál tak spanilý!“
Odpověděla mu: „Bůh braň,
křampy i oštěp jako zbraň
mě domněnky jen potvrdily:
je to bloud! Jak jste pošetilý,
hanba! Sám panský stav mi brání
v podobném druhu milování.“
Kníže jí pravil: „Čím já vám,
paní, kdy škodil? Nevím sám,

134 čím jste kdy byla ponížena
krom ztráty královského jména:
jste kněžnou, a to má svůj rub
i pro mě, byl to špatný kup.
Jsem rytíř smělý, a to tak,
že i syn krále jménem Lac,
váš bratr Erek, cítil hněv,
vzpomenuv na mou chrabrou krev:
každý pán, smělých skutků znalý
10 dosvědčí, že jsem hoden chvály,
prokázal jsem to mnohým činem,
a třebaže mě před Prurinem
svým kopím Erek srazil z oře,
splatil mi ono velké hoře
porážky u Karnantu tak,
že zase já mu vytřel zrak!
Když jsem ho smetl na pažit,
vzdal se, já proklál jeho štíť
kopím i s vaším klenotem.
Ježuto, nepředvídal jsem,
že byste jinému, má milá,
někdy svou lásku přislíbila.
Vzpomenete si však i dnes,
proč Gandinův syn Galoës,
udatný princ, proč právě ten
padl, mým kopím proboden?
Sledovala jste, pokud vím,
i můj boj s Plihopliherim,
jak známo, došlo ke klání,
srazil jsem ho v tom utkání
135 z koně a špatně se mu vedlo,
i když ho netísnilo sedlo.
Tak v mnohem zbrojném zápasu
já chrabře dobyl věhlasu,
z těch zisků nezbylo však více
než velká hanba, dál už nic.
A páni Kulatého stolu?
Znám jejich zášť, my vedli spolu
před zraky vzácných mladých dam
140 boj, osm jsem jich zdolal sám
pro trofej z rodu krahulíků
i vaši slávu v Kanediku,
načež si moji sestru vzal
ke dvoru Artuš, jejich král,
tam ona, Cunnewara, čeká
bez pousmání ctného reka,
usměje se až na něho,
muže vší chvály hodného.-
Ale dost s oním bloudem! S ním,
20 potkám-li ho, si poradím,
tak jako dnes mě ke klání
dohnal už v době svítání
jeden muž, tržil zármutek,
ba, zemřel v boji onen rek!
A vy? Vám nechci hrozit jmény
těch, kteří bili svoje ženy,
třebaže nesly menší vinu.
Leč stran mých služeb, stran mých
činů
vám k poctě, bude náležité,
když je už příště oželíte!
136 Nechci dál s vámi ulehávat
a v bílé náruči se hrát,
třebaže jsem to častokrát
činíval z lásky tuze rád.
Ne! Vaše rty teď zesinají
a vaše oči zčervenají,
zbavím vás radostí i slastí,
naučím vaše srdce strasti.“
Knězna jen smutně hleděla
10 na svého pana manžela.
Pak řekla: „Nedejte se svést
k hanbě, jde o rytířskou čest!
Jste vládcem nad mým trápením,
váš důvtip, item věrnost ctím,
vyslyšte však mou obhajobu
a pro dobro všech dam svou zlobu
zkroťte, je na ni času dost!
Chci šetřit vaši důstojnost
a nezemřít, leč cizí rukou:
20 taková smrt je menší mukou
a působí i méně trýzně
než vás hněv, ztráta vaší přízně.“
Kníže však pravil: „Zdá se spíše,
že jste se oddávala pýše,
společné životy, pojídání i pití,

to vše z mé vůle vymezíme
a od lože se odloučíme.
Vybavím vás jen oděvem,
v němž jsem vás našel, teď si v něm
137 jedete dál, dám vám osedlat
herku, již dlouho soužil hlad,
zdobení na sedle však zničím
a uzdu nahradím jen lýčím.“
Pak pokrývku té dámy vzal,
a všechnen samet roztrhal,
rozobil i sedlo s náprsníkem,
postroj dal svázat pouze lýkem,
před čímž ta paní vzácných mrvů
10 musela nyní sklonit hlavu;
jeho záště přesto strpěla
doposedy a docela.
Pak pravil: „Ženo, nemám stání,
odharcujeme bez meškání,
však bych se utkal tuze rád
s tím, jenž byl s to vás milovat,
a pokoušel s ním štěstěnu,
i kdyby proudy plamenů
v boji z úst chrlil jako drak.“
20 Slzami se jí kalil zrak,
ano, tak tedy odjízděla
ta dáma tuze posmutnělá,
a hlavně přitom želela
svízelí svého manžela:
vstříc takovýmto trápením
bývá smrt vysvobozením,
politujte ji, nešťastnici!
Co o té paní ještě říci?
Soucítíl bych s ní, byť bych sám
měl za to strpět záště všech dam!
138 I hnali se pak ve stopách
mládce, ten ale neměl strach,
že by byl pronásledován.
Náš nerozvážný mladý pán
naopak, aniž zastavil,
všechny, jež potkal, pozdravil,
a k tomu dovětil vždy zkrátka:
„Tak mi to poradila matka!“
Po čase náš bloud minul svah
10 a pod ním, poblíž, ve skalách,

z místa, kam spadal sráz,
uslyšel ženský hlas,
byl to hlas plný žalosti,
jenž dával sbohem radosti,
a proto vyjel dámě vstříc.
Teď slyšte o ní něco víc:
zvala se Siguna a vlasy,
pletence plné temné krásy,
rvala si s převelikým bolem!
20 Mladík se porozhlédl kolem:
co spatřil při pohledu blíže?
Gianatulander, vzácný kníže
spočíval mrtvý, posekaný,
v klíně té utrápené panny.
„Ať šťastného, ať smutného,
vždy pěkně pozdrav každého,
řekla mi matka! Takže Bůh,
pravím, vás pozdrav! Jak? Váš duch,
vidím, se trápí: v klíně panny
30 spočívá rytíř, zhoubné rány
mu způsobil kdo? V jakém klání?“
ptal se dál, naléhaje na ni:
„Oštěpem, prosím, nebo čím?
Je mrtev, jak se zdá, já vím,
ale kdo reka zahubil,
povězte mi hned, kdo to byl?
Dostihnu-li ho, tuze rád
budu se s oním páñem klát!“
A rázem sáhl odhodlaně
10 po toulci s oštěpy, měl zbraně
vynikající ostrostí!
Dvě zástavy, jež z hlouposti
odebral Ješutě, vzal k sobě,
jak víme, uzmul dámě obě;
zdědit však mrvy svého otce,
asi by jednal méně krotce,
na osamělý kněžnin šít,
zvlášť puklu, schopen útočit,
způsobil by jí právem žal,
20 celý rok by se odmítal
choť právem zdravit s ní, svou
ženou,
dnes neprávem však poníženou! –
Avšak teď slyšte ještě více

o Siguně; ta nešťastnice
řekla: „Jsi jistě řádný mládce,
tvé líce září tuze sladce,
a tvůj zjev budiž veleben,
čeká tě mnohý šťastný den!
Můj rytíř padl na poli,
oštěp ho neskál, nikoli,
140 zdědil jsi zřejmě věrnou duši,
když tě i smutek druhých kruší!“
Nakonec se ho otázala
na jméno: „Budiž Bohu chvála,
jsi sličný jinoch, věřil bys?“ –
Pravil: „Bon fils, cher fils, beau
fils,
takto mě doma nazývali
všichni, jak velcí, tak malí!“
A jak ta slova slyšela,
10 tu dočista a docela
pochopila vše. I vy zvíte
teď jméno tuze důležité
pro příběh, který vyprávím,
vždyť nyní dlela právě s ním,
s mým rekem! A hned se jí dral
z úst výkřik: „Ty jsi Parzival,
což značí „středem prorazit“!
Tvé matce se vryl mocný cit
do srdce, velká brázda smutku
20 zbyla jí po tvém otcu, vskutku,
nechci tě velebit, chci více:
já, po matce tvá sestřenice,
říci ti pravdu, žádnou lež,
o tom, proč se tak jmenuješ!
V Anjou je sídlem otcův rod
a po matce máš prapůvod
ve Walais, v Camp Volais, co vím,
patříš k těm nejvznešenějším,
vždyť panuješ i nad Norgalem
a jeho městem Kingrivalence.
141 Ano, máš právo na korunu,
a obhájce tvých lén i trůnu,
tentot muž, zemřel pro tvou zemi.
Byl nejvěrnější mezi všemi
a rytíř tuze zmužilý.
Dva bratři ti zle škodili,

Lehelin ti dvě zemí vzal
a Orilus, co vím, se klál
s tvým strýcem i s mým rytířem.
142 Zabil je oba. Proto jsem,
věř mi, tak smutná. I můj kníže
sloužil tvé zemi, k níž mám blíže,
než se zdá, i mne vychovala
tvá matka, však jí patří chvála,
můj bratránku, a proto slyš,
jaký jej i mne stihl kříž:
pro jediný psí řemének
byl vydán smrti všanc můj rek
ve službách naší lásky, a mně,
20 mně po ní zbyla bolest, klamně,
vím, hloupě jsem se zdráhala
jej milovat, já zoufalá!
Jen cárky štěstí mi teď zbyly,
jen láska k mrtvemu, můj milý!“
„Tvůj žal mě trápí, cítím zlost
i stud, též za svou nicotnost,“
pravil, „se hambím převelice.
Pomstím tě, milá sestřenice!“
Hned spěchal sedlat, chtivý boje,
ona však plna nepokoje
142 o jeho život, na závěr
ukázala mu špatný směr
v obavách z dalších zhoubných ran.
Tak do Bretánska mladý pán
vyjel a všechny vandrovníky
i rytíře i obchodníky
zdravil a dodal hned a zkrátka
že mu to poradila matka,
což učinila vskutku tak,
10 z upřímnosti, a nejinak.
Den končil, ve večerním čase
únava rostla, hlásila se
tak, že když uviděl náš bloud
dům, zatoužil v něm spočinout.
Majitel však byl chamtivec;
u nešlechticů je to věc
běžná: on šetřil dobrým slovem
a jinak byl živ rybolovem.
Nicméně chlapce soužil hlad
20 a nezbylo než zaklepat

i povědět, co je mu třeba.
 „Nedám vám ani kousek chleba,
 byť byste prosil třicet let,
 ne, nemíním vám vyhovět.
 Nadarmo utrácíte čas,
 neboť já beru na potaz
 jen tužby své, svých pacholat,
 a vy se kliďte od mých vrat!
 Bez peněz, natož zástavy,
 nikdo nic u mne nespraví!“

¹⁴³ I nabídl mu mladý host
 Ješutin šperk, a tento skvost,
 pokud vím, byl s to v krátké chvilce
 rozjařit zlého neužilce:
 „Rač prosím dále, milé dítě,
 obsloužíme tě náležitě.“
 „Dej mi chléb, dám ti zlato,
 požaduji však za to
 i radu, kterak dorazím

¹⁰ na Artušův dvůr, který ctím.“
 „Stane se,“ pravil venkován,
 „ba, je to přelíbezný pán,
 a proto vyrazíme spolu
 k rytířům Kulatého stolu!“
 V chalupě tedy nocoval,
 s úsvitem však už pádil dál,
 aniž by, pravím, vyčkal rána,
 za doprovodu vesničana,
 jenž bez myšlenky na oddech

²⁰ před koněm chvátal jeden spěch.-
 I Hartmann z Aue nechť to ví,
 že nyní k jeho pánovi,
 Artušovi, a Guinoveře
 přichází můj host! At má dveře
 dokořán, ovšem žádné vtípky!
 To není harfa ani skřípky,
 aby se dalo na něj hrát,
 ne, žertů rače zanechat!
 Což kdyby někdo na Enitu
 a její matku Karsnafitu

¹⁴⁴ sočil a básníkovy dámy
 chtěl ponižovat pomluvami?

Dojde-li na vtípky, pak vím,
 že svého hosta ubráním!
 A tak se za nedlouhou chvíli
 rybář a mládec přiblížili
 pospolu k velikému městu,
 k Nantes, kde měli skončit cestu.
 Muž pravil: „Teď už neváhej,
¹⁰ chlapče, a jed' sám. Bůh ti přej!“
 Náš hlupáček však vzdoroval:
 „Prosím tě, ved' mě ještě dál.“
 „Ne! Přístup do shromáždění
 mají jen lidé vznešení
 a co se hodí pro pány,
 neplatí pro venkovany.“
 Takže už k oné dolině
 po zářiplné lučině,
 poseté kvítím, sám se dal,
²⁰ třeba ho žádný Curvenal
 neučil dvorným způsobům;
 vždyť neznal nic než matčin dům,
 svou uzdu z lipového lýka,
 a co se jeho koně týká,
 v chůzi se mu dost špatně vedlo:
 klopýtal, padal, ani sedlo,
 vězte, mu kůží nepobili.
 Nevlastnil pláštík sněžně bílý,
 hermelín, samet s párem šnůr,
 příhodných pro vznešený dvůr,
¹⁴⁵ ne, žádné skvostné oblečení,
 stačil mu oštěp, o vzezření,
 jímž jeho otec, práv své slávě
 se pyšnil na koberci v trávě
 před Camp-Volaisem, neměl zdání!
 Zato teď, potkat znenadání
 rytíře, hned mu směle pravil:
 „Matka mi řekla, abych zdravil
 pěkně a všude!“ - „Dobré nebe,“
 odvětil pán, „ochraň ji i tebe!“
 Byl to rek Ither, jejž sám král
 Utepandragon vychoval
 co Artušova příbuzného,
 bratrance, rovněž nadaného

právem být vládcem Británie;
 Červený rytíř: tak on žije
 v paměti pro své brnění!
 Teď vizte, jak se růmění
 až do krve i čabraka
²⁰ i chochol jeho ryzáka!
 Červený byl též aksamit,
 rudě se plamenil i štíť,
 touž barvou každý viděl plát
 i krásný dlouhý svrchní šat,
 hrot kopí se též červenal
 i ratiště, a jak si přál,
 jeho meč, rovněž červený,
 žhnul hojně týmiž plameny.
 Pán, z Gaheviešu též, jak zvíte,
 zvaný, si pohár, dílo ryté
¹⁴⁶ a rudozlaté, až sem dolů
 přinesl z Artušova stolu;
 ač ryšavý, měl tváře bílé
 a mládci, pravil tuze mile:
 „Tvá sličnost budíž velebená,
 porodila tě vzácná žena,
 vzdávám jí hold, vždyť sotva vím
 o jiném tvoru, krásnějším
 než ty, tvůj láskyplný třpyt
¹⁰ má, žel, svůj líc i rub, a cit
 všech paní nejen vzněcuje,
 leč po prohrách i sužuje.
 Dnes mi však prokaž laskavost,
 příteli! At zví každý host
 u krále, každý stolovník,
 že nejsem žádný uprchlík,
 naopak, pravím, čekám na ně,
 rád s kýmkoli z nich zkřížím zbraně,
 já spěchal vršinou i dolem
²⁰ uplatnit před Kulatým stolem
 svůj nárok na zděděnou zemi,
 proto tak hrubě přede všeimi
 jsem do Guinoveřina klína
 převrhl tento pohár vína!
 Svých práv jsem se chtěl domoci
 dík čísi spíš než pomoci

víchu, to nikdy, počernit se?
 Nezamýšlel jsem tím nic více
 než rádnost! Být živ o loupeži,
 to přece králům nenáleží!
¹⁴⁷ Zvlášť nechci škodit králově,
 to prosím řekni výslovně!
 Avšak proč mlčel dvůr i král
 a proč se mých práv nezastal?
 Panstvo, co vím, se těší přízni
 hostitelově, a ten žízní:
 nevyfeschují-li mu číši,
 on sám svou slávu těžko zvýší!“
 I řekl mládce: „Však já jim,
¹⁰ můj pane, všechno vyřídím.“
 Pak vyjel do Nantes, jeden eval,
 houf pážat za ním utíkal
 až na dvůr, jeden ruch a spěch;
 jeho vjezd provázel i sběh
 lidu, zvlášť panoš Iwanet
 sblížil se s hostem vskutku hned,
 neboť si uměl mile vést
 a nevěděl, co je to lešt.
 „Bůh s tebou,“ odvětil mu mládce,
²⁰ „tak zdravím všechny dík své matce,
 promluvila mi do duše!
 Vidím tu samé Artuše,
 kdo z nich mě poctí rytířstvím?“
 Iwanet se smál: „Pokud vím,
 ten pravý sedí trochu výš
 a brzo se s ním uvidíš.“
 I vydali se do síně
 vstříc oné vzácné družině,
 jíž pravil bloud: „Bůh at vás chrání
 od zlého, a to přeji, páni,
¹⁴⁸ zvlášť královi i králově.
 Matka mi řekla výslovně:
 každého pozdrav! Tak se spolu,
 rytíři Kulatého stolu,
 pozdravme v místech, do nichž sláva
 vás povolala podle práva!
 Bohužel z čiré neznalosti
 já neznám toho, jenž vás hostí

a jemuž, nejvyššímu z vás,
 10 Červený rytíř poslal vzkaz,
 že bude čekat v prostřed pláne
 a chce tam, zdá se, zkřížit zbraně:
 s lítostí mluvil o víně,
 polil šat vaši vládkyně,
 ach, kéž by po boji s ním král
 sám jeho zbroj mně daroval,
 tak rytířské, tak skvostné dílo
 by moje srdce potěšilo!"
 Mladík se zdál všem tuze milý,
 20 a tak ho šmahem obklipili,
 otáčeli ho tam a sem
 a obhlíželi s úžasem.
 Což někdo z oných pozemšťanů
 viděl kdy líbeznější pannu,
 mládence nebo krassí květ?
 Jak Pána asi těsil svět,
 tehdá když stvořil Parzivala,
 jež nižádná moc nelekala,
 aniž ho děsil zhoubný vzdor,
 ted' šel ten vskutku boží tvor,
 149 milý všem, rovnou k panu králi.
 Od královny se dočkal chvály,
 než odkrácela do komnat
 z míst, kde jí rytíř polil šat,
 i král si spěchal prohlédnout
 mládence: jaký sličný bloud!
 „Zaplat vám Pán Bůh za pozdrav,
 i já vám pravím, budte zdráv,
 mladíku, je mi potěšením
 150 a vašich slov si tuze cením!"
 „Dejž Pán Bůh, kéž je tomu tak,
 neteší mě však nikterak
 dál čekat, neboť bych se rád
 dal, pane, od vás pasovat
 ještě dnes, prosím, v dobré vře:
 vím, co se žádá od rytíře!"
 „Nu, snad jsem k tomu povolán!"
 odvětil král a hradní pán.
 „Tvá švarnost se mi líbí,
 20 pochodíš bezpochyby
 dokonce ještě mnohem líp,
 podaruji tě, máš můj slab,

do rána vyčkej v pokoji,
 opatříme tě výstrojí." Kolébaje se na způsob
 pernatce, tvora, jménem drop,
 ctný mládce vzkříkl: „Nechci nic,
 mně vyjel jeden rytíř vstříc,
 když nezískám zbroj v boji s ním,
 rád královský dar oželím
 150 a o strůj požádám svou matku,
 královnu, paní mnoha statků!" „Onen ctný rek má na svém těle,"
 pravil král, „odění tak skvělé,
 že ti je jistě nedá darem,
 naopak, zdá se, hrozí svárem.
 Nevraží na mne bez příčiny;
 k mé lítosti a bez mé viny
 pan Ither z Gaheviešu tal
 151 mou radost mečem zvaným žal!" „Byl byste špatný dárce, králi,
 kdybychom chlapci nepopráli!
 At," pravil Keie, „získá zbraň
 výjezdem na zelenou pláň!
 Má-li nám přinést pohár, stačí,
 použít bičiště a káči,
 jen at ji chlapec roztočí!
 Až přijde dámám na oči,
 pochválí ho, jen at dá v sázku
 život, snad skončí bez výprasku,
 psi uhoní i divočáky
 a ne-li, jaképak s ním fraky!" „Slávy mu přejí, jen se bojím
 o chlapce, jinak za ním stojím
 a učiním ho rytířem!" Král Artuš, ten přál dobra všem!
 Přesto hoch získal onen dar,
 tu zbroj, byť skrze pláč a zmar.
 Ted' vyšel, rozloučiv se s králem,
 a staří, mladí za ním valem,
 151 Iwanet si však hrdinu
 odvedl poblíž do stínu
 před altán, odkud obhlížet
 mohli pak celý dvorský svět.
 Protože stáli nevysoko,
 vyslechli mnohé, co též oko

těšilo málo: panovnice,
 panstvo a její společnice
 nad nimi v oknech počali
 152 pozorovat je zpovzdáli,
 a Cunnewara, své cti dbala
 natolik, že se neusmála
 co živa, neboť její smích
 měl se stát jednou z nejvyšších
 pocit duše hodné sklízet slávu,
 takže by možná byla v stavu
 nezasmát se až do skonání,
 ted' však, jak projel blíž té paní
 náš mládce, počala se smát,
 20 žel, ke škodě svých něžných zad.
 Neboť pan Keie, senešal
 panici z Lalantu si vzal
 na paškál s tím, že dámu chopí
 za její dlouhé, plavé copy
 a přidrží si nešťastnici
 bezmála jako pod petlicí!
 Pak bez patřičné pravomoci
 hůl ruče pozvedl vší mocí,
 až zasvištěla vesele
 skrz její háv i po těle:
 152 „Má paní, všechno do času,
 i vaši cti a věhlasu,"
 pravil ten hloupý necita,
 „moje síť všechno pochytá,
 namodlím vás tak, že vše skryté
 v každém svém oudu pocítíte!
 Což na dvůr krále Artuše
 a k jeho trůnu nekluše
 dost vzácných pánu dnes a denně?"
 10 Zaslouží si vás úsměv méně?
 Vždyť o rytířství tenhle kluk
 doposud neví ani muk!" K lecčemu vede lidi vztek,
 ale tak drsný výlupek
 sám královský soud nepochválí!
 Přátelé dámu litovali:
 třebaže nenosívá štit,
 sluší se bitím potupit
 knížecí krev? Jak bídný čin!
 20 Být Orilus i Lehelin

poblíž, pak jako její bratři
 skončili by věc, jak se patří!
 U dvora dlel i Antanor,
 němý, prý pomatený tvor;
 pokud se ona nezasmála,
 on mlčel, vlastnost dříve stálá,
 pravím, ho přešla, když ctná panna
 za úsměv byla potrestána;
 pak promluvil a hned měl zájem
 pohovořit si s panem Keiem:
 153 „Pánbůh ví, pane senešale,
 že modřiny, a nijak malé,
 tržila paní Cunnewara.
 Už vidím, jak se ten hoch stará
 i při všech vlastních svízelích,
 aby vás pane, přešel smíchl!" Ten opáčil: „Hned poprvé
 popudil jste mě do krve!" Ano, to musel vyslechnout
 10 obratem onen moudrý bloud,
 a k tomu ještě nádavkem
 s nejdřím hrubým pohlavkem!
 Jak hloupě mu pan Keie lál,
 a zvlášť jak nerad Parzival
 přihlížel zlému nakládání
 s Antanorem i s dobrou paní:
 „Neprávem přišli do neštěstí," říkal si, oštěp svíral v pěsti,
 v cestě mu stál však neskrovny
 20 sběh lidu kolem královny.
 Vposled syn vládce Gahmureta
 pozdravil pana Iwaneta
 a zcela sám se vydal směrem
 k zelené pláni za Itherem
 jakožto posel noviny,
 že nikdo z dvorské družiny
 nemínil řešit zbrojně svář.
 „Od krále však jsem dostal dar,
 také jsem vyřídil svůj vzkaz,
 že nejsi žádný randabas
 154 a že jsi rozlil u tabule
 to víno sotva ze zlé vůle.
 Když tedy nechtějí svést boj,
 vydej mi, prosím, koně, zbroj

i harnyš, jak je nasnadě.
 Proč? Příkli mi je na hradě,
 chci dospět rytířského stavu,
 tebe však minu bez pozdravu,
 půjde-li ti spíš o rozkol,
 a proto, jsi-li moudrý, svol!“
 Kukumberlandský pán a král
 však pravil: „Když ti Artuš dal
 můj harnyš, dal ti spolu s ním
 i mne, pokud se nemýlím,
 to vše si musíš dobýt zbraní!
 Jak vřele on svým blízkým straní,
 zřejmě je tvoje odměna
 letitou přízní stvrzena!“
 „I dar i přízeň možno brát,
 jak libo, dárce dával rád!
 Máš chuť se soudit? Nemudruj,
 chci sloužit štitu, dej mi strůj,
 nestojím o pážecí bydlo!“
 A chopil oře za udidlo:
 „Jsi Lehelin, co?“ tak se ptal:
 „Způsobil jsi mé matce žal!“
 Král nato zvedl násadu
 kopí, hrot stočil dozadu
 a mladík s koníkem se v mžiku
 sbírali z kvítí na trávníku,
 což zapříčinil vládcův hněv.
 A hned se vyřinula krev
 na ratiště, jímž mládce ťal,
 vzápětí však on, Parzival,
 vstal, nevlídne si zmřížil cíl,
 oštěpem přesně zamířil,
 štěrbinou mezi přílbicí
 a podbradníkem zející
 zasáhl oko, proťal týl
 a rázem krále usmrtil.
 Pročež ten, který vzdoroval
 vezdy zlu, vzbudil nyní žal
 a smutek v srdečích mnoha dam,
 dal podnět k mnoha slzičkám
 v těch, jež s ním prožívaly štěstí
 lásky: teď došly na rozcestí,
 kde každou duši žalost čeká,
 když radost prchla do daleka.

Zato náš Parzival, náš bloud,
 20 nevěděl, kterak oddepnout
 strůj, obracel to mrtvé tělo,
 sám užaslý, co se s ním dělo;
 nepovolilo řemení
 přílbice a též z holení
 bělostné ruce navzdor spěchu
 ji stahovaly bez úspěchu,
 nadarmo se ho snažil svléci
 hoch málo znalý mnoha věcí.
 Vtom oř i koník na pláni
 dali se oba do ržání,
 156 Iwanet pod městskými valy
 si povšiml, že zařehtali,
 ba, Guinoveřin panošk
 i spřízněnec, jak slyšel ryk
 a viděl koně pobíhat,
 prokázal, že má mládce rád,
 a nebylo mu na obtíž
 přikvapit bez meškání blíž.
 Tam spatřil krále zabitého
 10 a blouda v nouzi vedle něho.
 I přiskočil k nim, samá chvála
 mladého pana Parzivala:
 sklát Ithera je slavný čin
 a povznese ho do výšin!
 „Porad' mi, Bůh tě odmění,
 pověz, jak svléci odění
 a pak zas obléci, co s ním?“
 „Obému tě rád naučím!“
 Hned se slib ctného Iwaneta
 20 synovi krále Gahmureta
 daný, stal skutkem, svlékli zbroj
 mrtvému tam, kde skončil boj,
 a oblékli ji živému,
 žel, dosud málo moudrému.
 Iwanet pravil: „Botky zuj,
 rytíř má ocelovou strůj,
 ve škrpálech bys neobstál.“
 Parzivala se zmocnil žal,
 a takto pravil dobrý mládce:
 „Vždyť za ně vděčím vlastní matce,
 157 těch se já nevzdám bez důvodu,
 ať pro svůj užitek, ať škodu.“

Iwanet, bystrý mládenec
 užasl: prapodivná věc,
 nicméně zanechal už výtek
 a přivázel mu bez námitek
 pár ocelových holení
 přes škrpály a k odění
 dvě zlatých ostruh mocné krásy
 10 připoutal nádhernými pásy,
 oboje nikolivěk z kůží.
 Pak dřív, než sáhl po okruží,
 připjal mu náolenice,
 ano, tak rychle panice
 oděl a už stál Parzival
 v rytířské zbroji, jak si přál.
 Vida však, že náš mladík shání
 navíc i toulec se svou zbraní,
 pravil mu panoš Iwanet:
 20 „Oštěp se pro rytířský svět
 nehodí, toulec navždy svleč!“
 Zato mu připjal ostrý meč
 a ukázal, jak tasit břit:
 „Věz, nikdy nesmíš ustoupit!“
 Přivedl mu pak nazpátek
 oře, jež vlastnil mrtvý rek,
 kůň z kastilského plemene
 byl mocný, bloud však bez třmene
 nasedl tak, že ještě bude
 o jeho umu slyšet všude!
 158 Iwanet pravil i stran krytu,
 co třeba: kterak užít štitu,
 a čelit s důmyslem i směle
 zhoubným lstem zlého nepřítele.
 Dal mu též kopí, Parzival
 nicméně o ně málo stál
 a optal se ho: „Nač to je?“
 „Nač? Až se vrhneš do boje,
 snaž se mu kopí přelomit
 10 a svým hned proklát jeho štit.
 Dokážeš-li to, neskrývám,
 že sklidíš chválu mnoha dam.“
 I Paní Zvěst nám sotva poví
 o díle, kde se malířovi
 ať z Maastrichtu, ať z Kolína
 vydařil oř i hrdina

líp! Ten můj Iwanetovi
 teď pravil: „Příteli, kdo ví,
 snad nyní mám, co jsem si přál.
 20 Ať ze tvých úst zví tedy král,
 že mu je k věrným službám ten,
 jenž byl tak tuze pohaněn;
 předej mu číši. Též bych byl
 rád, kdyby na mne pomyslil
 pán, jenž bil pannu kvůli mně,
 usmála se tak upřímně,
 mrzí mě její neštěstí,
 trápí se její bolestí,
 a v srdci soucítím zvlášť s ním,
 s hořem, tak nezaslouženým!
 159 Já jsem tvůj přítel a ty můj,
 tak na tu bolest pamatuji,
 rozlučme se, Bůh přeje všem,
 kéž je i naším ochráncem.“
 Žel, Ither z Gaheviešu v trávě
 ležel dál, bědný po vší vřavě,
 smrt nezrůznila luznou tvář,
 předtím žil život jedna zář,
 a kdyby někdo jeho štíť
 10 dokázal kopím prorazit,
 oplakal by ho více svět? –
 Potupný oštěp, strůjce běd! –
 Iwanet prostřel květiny
 po těle ctného hrdiny,
 s tou zbraní přikročil pak blíž,
 a zhotovil z ní Kristův kříž,
 když probodl kus dřeva v půli,
 čímž projevil jak dobrou vůli,
 tak šlechetnost i pokoru.
 20 Vzápětí spěchal ke dvoru
 obeznámit jej se zprávami,
 jež zarmoutily četné dámy.
 Zaplakali i mnozí páni,
 nastalo velké bědování,
 zvlášť poté co byl nebožtík
 přinesen, zazněl mnohý vzlyk;
 královna totiž poručila
 vzít monstranci a vyrazila
 k místu, kde ležel sličný král,
 kterého skolil Parzival,

160 tam slova smutná převelice
pronesla vzácná panovnice:
„Jak nepochopitelný čin!
Běda, to jistě vrhne stín
na Artušovu slávu spolu
s věhlasem Kulatého stolu,
nejvyšších pocit je hoden pán,
jenž skonal poblíž nantských bran!
Žádal tu o dědický díl
10 a smrt si za to vysloužil.
On, přítel nikdy nevítaný,
ano, žil bez bázně a hany,
mnoho je svědků jeho ctností,
byl prost vši scestné nezkonotnosti,
tak jest! Vždyť tu s ním pohřbíváme
i svorník slávy, chvalně známé,
štěstí nám před očima mizí,
ba, srdce vznešené a ryzí,
pečeť všech jeho velkých kladů,
20 dalo mu mnohou skvělou radu
ve vězech přeudatných klání,
jimiž si dobyl přízeň paní. -
Ty, jemuž byla věrnost vším,
jsi zrnem vskutku přehořkým:
posil jsi city všech dam, pane,
hořem, jež ze tvé rány kane!
Tvé vlasy září červení,
proč navíc v trávě rumění
květ po tvých rudých krupějích?
Tys uzmul paním všechn smích!“

161 I došel Ither velké chvály
a královsky ho pochovali,
zněl ženský pláč a kvílení,
žel, skonal kvůli brnění,
kterýmžto stačil proniknout
oštěp a Parzival, náš bloud,
když zmoudřel, že lel toho skutku,
který byl zdrojem jeho smutku. -
Itherův kůň měl dobrý eval
10 a také v něm vždy vytrval,
ať se hnál přes pláň, hvozd či brod.
Nikdy ho neorosil pot,
mohlo žhnout slunce, vichr dout
a nemusel jsi utáhnout

o dírku jeho řemení
při cestě, byť i dvoudenní!
Mládec byl sice obtížen
zbrojí, leč za jediný den
ujel, co bez kroužků a plátů
20 ujedou jezdci v lehkém šatu.
Hnal cvalem, tryskem, jeden let,
neuměl totiž zacházet
s uzdou, a večer stanuli
před věží s řadou kopulí.
Hlupáček spatřil četné špice,
a vida pak růst z půdy více
takových divuplných děl,
myslel, že je tu rozesel
Artuš, jenž patří ke světcům.
Vpravdě tam stál jen jeden dům.
162 Mladce si řekl: „Matčin lid
nedovede nic postavit,
setba mu vzchází hůř, kdo ví,
vadí jí vlnko? Stromoví?
Tlí bez péče a bez dárců?“
Gurnamanzovi z Graharzu
onen hrad, mládcův dnešní cíl,
patřil, než k němu dorazil,
uviděl jinoch pažit, strom
10 z plemene mocných lip a vtom,
jak mládenec a kůň se dali
po cestě, spatřili tam zdáli
i pána oné končiny
sedět si v prostřed lučiny.
V tu chvíli počal jinoch mdlít,
a skláňet nedbale svůj štít
dozadu nebo dopředu
bez nejmenšího ohledu
k rytířské cti a zásadám.
20 Gurnamanz seděl zcela sám
pod lipou, která v oné chvíli
štědřila všem stín zvláště milý;
byl mistrem dvorných způsobů,
ošklivil si klam, nezdobu,
a jezdce přijal podle zvyku,
byť bez panstva a služebníků.
I pospíšil si hněd náš bloud
jako vždy pěkně podotknout:

„Matka mi řekla: Nejlíp radí
šedovlasí a šedobradí
163 a za to vám chci sloužit, zkrátka,
takto mi pravila má matka!“
„Když jste si přišel pro radu,
dodržte i mou zásadu,
čímž míním: sám se řídit vším,
co též vám v dobrém poradím.“
Pak vyrozuměl hradní many;
krahulík, čerstvě vylínaný,
mu rázem vzlétl ze zápěstí
20 se zlatým zvonkem coby zvěstí.
Panoši sličně odění
přiběhl za okamžení
a pán jim kázel pečovat
o hosta. Ten byl tuze rád:
„Matka mi řekla, že nic zlého
nezvím z úst muže šedivého!“
S čímž dospěl před vladařův dům
vstříc mnoha vzácným rytířům.
Na nádvoří ho pobízeli,
20 ať sesedne, leč neuspěli.
Náš bloud jim pravil v dobré vře:
„Ne, pasoval mě na rytíře
sám král, chci sedět napořád
na komoni a nadto dbát
matčiny rady: Všude zdrav!“
Její i jeho dobrý mrav
přijali mile, laskavě,
leč vzhledem k velké únavě
jezdce i koně na nádvoří
přiměli mladce, aby oři
164 popřál klid, sám šel do komnaty,
tam aby poté sejmula pláty,
kroužky i výzbroj se vším všudy
a protáhl si krapet údy.
Nakonec, když ho svlékali,
spatřili také škrpály
i bláznovský šat, a to dílo
je převelice poděsilo.
Svěřili se s tím hostitelů,
20 z čehož byl celý zkoprnělý
a jeden rytíř připojil
k té věci vybraně svůj díl:

„Neznám plod vzácnějšího rodu
a skvělejšího prapůvodu,
je sama něha, libý sen!
Proč je tak divně přistrojen,
nevím, i mne to zarmucuje,
vím však, že nás tu obštastňuje
díky své rodičce, ta paní
20 povila květ všech lidských přání!
Zdobení hodně rytíře
i krásá jeho krunýře
svědčí, že patří hrdinovi.
A což nám leccos nenapoví
ani krev zaschlá na zbroji?
Nejsou to stopy po boji?“
Hostitel pravil: „Napadá mi,
že přijel ve službách ctné dámy.“
„Ne, pane, je tak nesmělý,
že sotva by ho přiměly
165 k takové službě luzné paní,
i když je to hoch k zulíbání.“
Pán pravil: „Vidím ho tu rád,
třebaže nosí divný šat!“
Ač zjistili, že mladý pán
utržil jen pár drobných ran
a žádný hrot mu netkví v těle,
on z rukou pana hostitele
přijal tu pomoc okamžitě,
10 vždyť ani otec by své dítě
nezahrnoval bez nadsázkou
takovou měrou pravé lásky:
velmož mu omyle každý šram,
ovázel rány rovněž sám
a všechny strasti minuly.
Pak přichystali tabuli,
aby host utíšil svůj hlad;
neměl čas ani posnídat,
s rybářem vyjel časně zrána,
20 a tížila ho mnohá rána
i harnýš před Nantes nabytý;
soužily ho ty pocity
nedostatku až v hloubi duše.
Celý den cválal od Artuše,
kde také nevzal do úst nic.
I potěšilo ho tím víc,

že ho zve k tabuli pán hradu.
Dal volný průchod svému hladu
a prázdní mísy převesele
k radosti svého hostitele.

166 Pan Gurnamanz byl dobrý rádce
a nutkal zemdlého mládce,
aby si jenom laskavě
dal chutnat navzdor únavě.

Pak dovětil, když pospolu
zvedli se posléz od stolu:
„Chce se vám jistě spát, že ano?
Vstával jste asi brzo ráno?“

„Maminka spává trochu déle,“
čímž chlapec pana hostitele
rozesmál. Pak šli do ložnice,
kázel mu svléknout se, což sice
host učinil, leč nebyl rád,

že zcela neoděn jde spát;
příkrýku však měl z hermelínu.
Ba, pouze jeden z ženských klínů
vydal tak přepůvabný plod!

Lože mu přišlo tuze vhod,
teď spal a nerušil ho sen,
spal bez hnútí, až přišel den,
hostitel málem do poledne
čekal, až slunce víc se zvedne,
a potom kázel přistavit
blíž lůžku, v němž host našel klid,
lázeň, jak bývá zvykem zrána,
a vodu pro spícího pána
včas provoněli růžemi;

mžikem byl mládik na zemi,
třeba šli tiše, on, květ mládí,
hned vstal a usadil se v kádi.

167 Nevím, kdo povolal i panney,
v odění sotva hodném hany;
každou krom sličné podoby
kráslily dvorné způsoby.
Ošetřily mu šrámy,
i s pohmožděninami
poradily si bílé dlaně.
Náš nerozuma, vděčný za ně,
necítil se už osamělý,
libostmi ho tu provázely,

ne, neodradil prostotou
ty, které s velkou ochotou,
byť cudně, o něj pečovaly
a přitom tuze štěbetaly.

Zato on mlčel jako hrob.
Připadal si však dvojnásob
okolním leskem ozářen,
ne jedno ráno, dvojí den
šířila mnohá dívčí tvář

20 a nadto třetí, jeho zář!
Podanou osušku nás bloud
snažil se ovšem přehlédnout,
před ženami byl znejistělý,
styděl se brát, co nabízely,
musely jít, byť čekaly
na podívanou, nemá-li
pán dole něco v nepořádku.
Ba, z takového nedostatku
přítelova má mnohá paní
žalostí, pravda, až Bůh brání!

168 Též bílé prádlo, hebcé tkané
přichystaly, až pan host vstane,
na lůžku nalezl i páš,
hedvábný, zlatý, jeden jas,
a šarlatové nohavice:
hýčkali ho tu převelice,
skvěl se v nich, švarný, ztepilý,
na nohou mu jen zářily!
Šat z tmavší látky ušitý

10 byl, jakož i plášt, podšity
zvlášť hermelínem jako sníh
a oba měly dlouhý stříh,
sobolem byly z přední strany
šedě a černě lemovány.

Takto se oděl švarný mládce,
pěkně se hodil k oné látce
páš, posloužil též k ozdobě,
přitáhl si ho na sobě
přezkou, i zářila ta spona

20 a rty mu plály jako ona.
Pak vstoupil věrný hostitel;
s přepýšným rytířstvem on šel
pozdravit hosta, načež hned
začalo panstvo rozprávět

o jeho velké sličnosti:
buď sláva oné bytosti,
jež povila tak vzácný skvost,
což nebyla jen zdvořilost:

„Ten dojde sluchu u všech dam,
nabídnout se jim ke službám,
169 a přitom využít svých zbraní,
získá pak víc než přízeň paní!“
Což později též stvrdili
všichni ti, kdož ho spatřili.

Pak ruku v ruce vyšli ven:
„Zdalipak jste byl spokojen
se zdejší skromnou ná pomocí
a s odpočinkem této noci
u mě co u hradního pána?“

10 „Sotva bych jinak dožil rána!
Má matka, předobrá a milá,
moudře mě z domu vypravila,
však vás Bůh oba odmění
za všechno vaše snažení.“

Pak si nás hrudina a bloud
šel k slávě Páně vyslechnout
mši; sloužili ji pánu hradu.
Pro svoji spásu dostał radu:
pokřížovat se, obětovat,

20 msty pekla se tím uvarovat,
a pak se vydal do síně
k prostřeným stolům, k hostině
s hostitem, a buď jak bud',
hostovi s jídlem rostla chuť.

„Nehoršete se, že se ptám:
jste na cestě, a odkud kam?
Povězte nám to aspoň krátce,“
pravil mu dvorně hradní vládce.
Jinoch mu všechno vylíčil,

170 svůj odjezd od matky, svůj cíl,
jak získal prstének a skvost
i výzbroj; mimo pochybnost
bylo, že v boji dokonal
Červený rytíř, jaký žal!

Hostitel od té chvíle však
nazýval mládce právě tak.
Po krmích našli vhodnou dobu
na řec stran různých nezpůsobů:

„Můj pane hoste, máte zvyk
10 hovořit jako pacholík:
o matce, o té mluvíte,
o jiných věcech mlčíte.
Mnohého zlého vystříhat,
mládenče, se lze dle mých rad,

a první z nich zvlášť neodbudu:
nezříkejte se nikdy studu!
Nestydatost je vlastnost lichá,
nestyda záhy vypelichá,
šlechetnost z něho brzo spadá,
20 čeká jej dás a jeho vláda.

Máte tvář sličnou, v očích rád,
mohl byste i kralovat.
Míříte z výšin ještě výš,
mějte však na paměti kříž
všech trpících zde na zemi
a slitování se všemi,
chraňte je před bídou, jež kruší,
s pokorou hodnou dobrých duší;
zvlášť ušlechtělá povaha
v nouzi stud těžko přemáhá,

171 neváhejte jí pomoci,
zahořkne-li vstříc bezmoci,
Bůh milostivě odmění
toho, jenž její trápení
zmírní: jí bývá hůř než těm,
kdož prosí o chléb pod oknem!
Jednejte moudře ve všem všudy
co bohatec i co muž chudý;
všechno své jméně promarní

10 jen páni vskutku nezdární
a stejně velcí hanebníci
dbají jen o svou pokladnici,
vy ve všem přejte pravé míře,
a to vám říkám v dobré víře,
vždyť jste stál o rady, co vím!
Chraňte se před vším nevhodným
a nevyptávejte se mnoho!

Nicméně neoslyšte toho,
kdo se ptá na podstatnou věc,
20 neodpoví jen zpozdilec.
Rozumný poví, co se sluší,
však máte oči, máte uši,

chuť i čich, tak se bezpochyby, mládenče, rozum nejlíp tříbí.
Též z další rady plyne zdar:
slitovný s chrabrym tvoří pár,
slibí-li vám sok jistotu,
neškodte jeho životu,
pokud vám srdce nedeptal
a nezpůsobil vám tím žal. -
172 Budete často oděn zbrojí:
dokud se člověk neodstrojí,
aby smyl z rukou rez a prach
i jejich stopy na víčkách,
dotud též bude neschopen
vzbudit svým zjevem zájem žen:
svět rovněž kromě odvahy
cení vždy živost povahy,
též úcta k dámám zvýší jas
10 všech mladých pánu včetně vás.-
Kdo však je v lásce vrtkavý,
těžko svou pověst napraví,
lhát paním bývá zapeklité,
i když je třeba obelstíte,
nebude přesto nikdo ctít
toho, kdo znevažuje cit;
své tichošlápství neutají,
žaluje na něj i klest v háji,
jejž přitom láme, sráží
20 a budí kromě stráží
i v zásecích zlý nepokoj
a na bezcestí líty boj.
O jednom tedy není sporu,
v lásce se mějte na pozoru,
škodí jí lešt a falešnost,
roznítíte-li v druhém zlost,
pak čekejte jen jediné,
hanba vás jistě nemine!
Té rady dbejte dnes a denně!
Ted' slyšte dál, co sluší ženě.
173 Žena a muž, toť jednota!
Jen jedno slunce blyskotá,
jen jeden den, jen jeden třpty,
ty nelze nikdy rozdělit.
Je jedno sémě, jeden květ,
i tomu hleďte rozumět!"

Host uctil díkem svého rádce
co srdce vděčné, o své matce
s ním víc už nehovořil, ale,
10 pokud vím, na ni mysel stále.
I pravil dobrý hostitel:
„Zdá se, že byste více měl
brát rytířský mrav na potaz.
Odkud jste přišel, prosím vás?
I když jsem viděl hodně stěn
se štíty, nejhůř visí ten,
jejž jste si strčil pod bradu.
Než se den schýlí k západu,
pocvičíte se na pláni
20 v rytířském zbrojném konání.
Svolete pány, strojte koně
pro mě a pro hosta i pro ně,
shromázděte též pážata,
ať jedno každé přichvátá
opatřeno i kopími
s ratišti zcela novými.“
Pak spolu opustili hrad
pro poučení, jak se klát.
Pan kníže mládci ukázal,
jak řídit oře, koňský eval
174 a nohamu mu tisknout boky,
ostruhou krotit jeho kroky,
napadnout v plném trysku soka,
namířit kopí mžikem oka,
a zvednout štít, jenž jezdce chrání:
takto je potřebí vést klání!
Jak vidno, učil svého žáka,
nikoli jako darebáka
metlou a zhurta po zádech.
10 Pak předjel rytíř, jeden z těch,
co měli s mládcem změřit síly,
a na kolbiště zamířili
společně rek i náš pan host.
Tam získal první zkušenosť
s nájezdem na soupeřův štít.
Dokázal tuze překvapit
rytířstvo tím, jak jedním rázem
statného muže srazil na zem.
Další hned předjel, jeden eval,
20 a tehdy sáhl Parzival

po kopí mocném, zcela novém.
Náš holobrádek se tu, slovem,
zaskvěl; měl po svém otci krev
vybranou, navíc luzný zjev,
a byl i velmi zmužilý.
Kůň s jezdcem se hned vrátili,
útok se zdál všem velmi hbitý,
za terč měl mladík čtyři nýty
ve štítu svého protivníka,
kterýž hned změřil, jak se říká,
175 zemi a třísek nemálo
z kopí v tu chvíli létalo.
A když jich zdolal celkem pět,
rozhodl kníže odejet
na hrad; tak tedy zbraň i zbroj
zkoušel si pro budoucí boj
náš mladík. „Hledme, jak je smělý!“
pravili ti, kdož přihlíželi.
„Prokázel sílu, navíc um,
10 je konec mnoha zármutkům,
ted' omládne i kníže, věru,
může mu dát svou vlastní dceru
a naši vladařku i paní.
Takové moudré počínání
by rozptýlilo všechn žal,
s nímž své tři syny pochoval,
neboť mu šťastně přikvačila
až k branám náhrada tak milá!“
Navečer, když den pominul,
20 dal kníže opět prostřít stůl.
A co vím, jak se navrátili,
kázel své dceři strávit chvíli
při krmích s mládencem i s ním,
a jak vám nadto dosvědčím,
řekl jí, Liace, vzácné panně:
„Náš host má štěstí na své straně,
dovol mu jedno políbení
a sotva tu čest neocení!
A co bych, mládče, řekl rád
vám? Neračte mé dceři brát
176 prstének z ruky! Ale dost,
ta nevlastní nic, žádný skvost,
kdo však ví, zda ho nedostane
jako ta dáma v lese, pane,

která jej měla od jiného;
žel, vy jste jí ho vzal, dle mého,
mé dceři není však co vzít.“
Mladík se musel studem rdít.
A jak se dotkl jejich úst,
10 zahořel, žár v něm počal růst,
vždyť Liace byla spanilá
a všemi ctnostmi zářila.
Pak s hostitelem pospolu
zasedli oba ke stolu,
nízkému, ale širokému.
Host přijal místo proti němu
a jeho dcera mezi nimi.
Prstíky tuze bělostnými
pro Červeného rytíře
20 v hojnosti, ba až v přemíře
chystala pokrmy dle přání.
Z tak důvěrného stolování
nikdo je nesměl vyrušit,
panice projevila cit
vřely, jak otec přikázal:
zářila, mládec jenom plál,
pak opustila pány v síní
a poté tamních dobrodiní
dva týdny užíval náš host;
v srdci však cítil stísněnost
177 a nedala mu pokoje.
Jak rád by vyjel do boje
ještě dřív, než se poučí,
jak hřeje ženské náručí!
Říkal si: zamiř k vyšší metě,
pak na tomto i onom světě
pravého blaha dosáhneš,
a to je pravda, žádná lež!
Tak jednoho dne sbohem dal,
10 z Graharze zrána vycválal,
hradní pán vyjel z brány s ním
a opět velkým soužením
byl stízen onen věrný kníže:
„Točtvrtá ztráta, čtvrtá tíže,
přicházím o čtvrtého syna!
S nadějí, že snad bude jiná,
je konec, dělám přes ní šprt,
tři syny už mi vzala smrt.

Ted' hledám pomoc dobrých rukou,
zda moje srdce neroztulkou
na čtyři kusy? Ty pak dám
svým padlým synáčkům i vám,
na rozloučenou, tuze rád,
potěší mě to nastokrát!
Co je mzdou rytířství? Jen změť,
žalostná pouta, jejich spleť! –
Ba, zvlášť mě zkrušil první skon,
můj drahý syn, proč právě on,
Gentilflor, spěchal ku pomoci
ctné Conduir-Amour? A proč s mocí
dvou pánu zhoubně změřil síly?

Kingrun a Clamidé se bili
o náklonnost i kraj té paní,
jeho skon zplnil znenadání
mě srdce jako živý plot,
a teď i vám je spíše vhod
mne, neštastníka, opustit,
běda, jen smrt mi vrátí klid,
když se vám Liace krásná, milá,
10 dědička země, znelíbila!
Další syn, hrabě, pan Lascoty,
a Iders, jehož zplodil Noyt,
vedli boj o krahujce zbraní,
syn padl, truchlím bez ustání
zvlášť když můj Gurzgri, třetí syn,
vyjel si zprvu do končin
slavného města Brandiganu
s Mahoudou; tuto sličnou pannu
mu za manželku svolil dát
20 sám její bratr Ecunat,
žel, cestou v Joie de la Cour
jej během střetu, plném chmur,
sklář Mabonagrin, v onom času
Mahouda přišla o svou krásu
a též, tou zprávou otřesena,
skonala moje drahá žena.“

Hostitelova upřímnost
dojala mládce víc než dost
a pravil: „Neznamenám nic,
rytířské cti však chci jet vstříc,
179 a vydobýt si tím i lásku,
dopřejete mi potom svazku

s dceruškou Liacou, krásnou
pannou?
Svěřil jste se mi s mnohou ranou,
jež tuze tíží otcův cit,
to všechno vám chci ulehčit!“
I rozloučil se s knížetem
věrným a ctným, přál zdraví všem,
též s leníky se rozžehnal,
10 čímž vzrostl vládcův trojí žal
ve čtverý, mluvím o břemenu,
jež nesl: čtverku utrpení.

IV.

Parzival tedy vyrazil
s přemírou nových vzácných sil
i ctnosti rytířského stavu,
nicméně smutně klopil hlavu
a trpká strast ho sužovala.
Dálka mu byla příliš malá
a příliš úzká širokost,
20 šedl mu zelenavý hvozd,
rudá zbroj bledla nejinak,
žal srdce kalil jeho zrak,
neboť náš bloud už poznal svět.
Teď syn, jež zplodil Gahmuret,
vracel se vědomky i maně
v myšlenkách k Liace, krásné panně,
byla tak luzná a tak milá
a svého hosta nepočtila
tolik láskou, jinak vším!
Byl zaujat svým soužením
180 tak, že teď nechal oře cválat
i skákat podle jeho nálad,
dál se hnal přes hory a doly,
nespatřil cesty zryté koly,
ba ani kříže, ani ploty,
a pustým krajem do cizoty,
kde nezářil květ jitrocele,
jel celé jitro, ba i déle.
Prastaré přísloví nám říká,

že zbloudilého smrtelníka
les přivede vždy k sekyře,
zato však tady, v přemíře

lesních spoust, kmeny spadly samy
nepokáceny sekyrami!

Přesto ho vzdor všem houštím cesta
dovedla do velkého města

a za den dojel z Grahárze
až do království Brobarze
přes nehostinný věnec hor.

20 Slunce už spělo za obzor,
když se tam setkal s bystřinou,
sevřenou mnohou skalinou.

Šuměla mocně ve svém běhu
a on se vydal podél břehů
ku městu jménem Beaurepaire,
jež odkázal král Tampentaire

své dceři a kde strádalo
lidí, jak praví, nemálo.
Proud mizel v dálce pěkně zbystra

jako šíp, vzešlý z rukou mistra,
181 když, vypuštěný samostřílem
z těivity, letí za svým cílem.
Spousty vod město chránily
a do moře se valily.

Nad proudem, jenž měl prudký
spád,

strměl most z ouvazků a klád,
houpal se, podobal se hračce,
tak létá dítě na houpače
a též most létal sem i tam;

10 čím však měl blízko k dětským

hrápm?

Naproti, pod nohami zemi,
shlukli se muži s příbincemi,
šedesát, možná ještě víc,
volajíce mu sborem vstříč:
„Obrať!“ a pozvedali meče,
hladoví, přesto chtiví seče.

Takto k nim přicválal už dřív
pan Clamidé, a jaký div,
že i náš rek jim připadal

20 z předmostí jako onen král!
Zatímco zbrojný zpovzdáli
na mládce mocně volali,

kůň, marně bodán ostruhami,
bál se vjet na most nad vodami.

Pán však své zmužilosti práv
seskočil a dál bez obav
komoně vedl, což je věc,
již nedokáže zbabělec.
Náš hrdina se nebál boje
a zbavil se i nepokoje,

182 že oř se zřítí do hlubin.
Houf, vida onen chrabry čin,

ztichl a přílbu, meč i štit
každý teď hleděl odložit,
ovšem strach z velkých mocipánů
je přiměl rychle zavřít bránu.

Posléze dojel Parzival
na pole, pod hradební val,
kde zemřel pro rytířskou čest

10 mnohý, kdo si chtěl chrabré vést;
nad ním se tyčil krásný hrad
a skvostná sín. Pán zůstal stát
a na bránu pak ze všech sil
železným kruhem zabušil,
zavolal, ale odpověď
žádná, až pod hradební zed'
vyhlédla z okna sličná panna
a vidouc udatného pána

20 ta dívka znala dobrých zvyků
pravila: „Pane válečníku,
chcete nám vypovědět boj?
To není třeba! Mocný voj
už nám tu hrozí zbraněmi
jak na moři, tak na zemi!“

„Naopak, já mám jiný cíl,“
pravil: „rád bych vám posloužil,
a vás dík za mé snažení
mě služby nejlíp odmění!“

Hned o souhlas ctné panovnice
rekla si bystrá služebnice

183 a skrze její úsilí
strázně všech brzo skončily.
Rázem, jak otevřeli brány,
narazil rytíř na měšťany,

již stáli sešikovaní
po stranách ulic ve zbrani
s řadami dalších bojovníků,
prácat i střelců, kopiníků,

- a nebyl to sbor lecjaký!
 10 Nejudatnější pěšáky
 království, v místě shromážděné,
 našel tu dobře opatřené
 zejména mnoha kopími,
 předlouhými i ostrými,
 a také kupci, pokud vím,
 stáli tam vyzbrojeni tím,
 čemu by dostál jejich um:
 sekerám nebo oštěpům.
 Každý měl hlady svrasklou tvář
 20 a maršálek, ctný hodnostář,
 se s hostem prodral mezi všemi
 k vládkyni pouze s obtížemi
 přes dvůr, jenž byl už všeobecně
 připraven k zíštné obraně.
 Věže se mocně vypínaly
 nad síní, arkýři a valy,
 ne, neznám výstavnější hrad!
 I spěchali ho přivítat
 rytíři, ze všech stran se hnali
 koňmo a jiní opěšalí.
 184 Každý z těch ubožáků měl
 buď tváře zshedlé na popel,
 buď se zdál klihem pomazán
 a hrabě z Wertheimu, můj pán,
 odmítl by jim bez výhrady
 sloužit, vždyť by tam umřel hlady!
 Ba, bylo jim v té bídě třeba
 pečení, sýru, a zvlášť chleba!
 Takže se v zubech nešlourali
 10 a když si sem tam zavdávali,
 nezamastili sklenice,
 zhubli už vskutku velice
 po těle, v bocích, najmě muži,
 i žebrech, na nich svrasklou kůži,
 uherská herka nemájinou!
 Čehož byl nutnou prapřičinou
 hlad; mnohá oblá postač zvadla,
 do ohně neukáplo sádla,
 a tak je tedy sužoval
 20 pán Brandiganu, pyšný král

Clamidé, pro svá namlouvání.
 Ne, neplnili tam dle přání
 medovinou své konvice,
 tam nešuměly pánevce
 s trüdingenskými kobližkami,
 s těmi byl konec, milé dámy!
 Byl bych však hloupý, nejen hrubý,
 vyčítat jim, že suší zuby,
 musím být zticha, vždyť já sám
 jsem pánum pouze tam, kde mám
 185 dům, střechu nad hlavou a spíž,
 jež nepotěší ani myš,
 co si své žrádlo krade z hladu,
 jsem na tom stejně, aniž kradu!
 Já nemusím nic schovávat,
 neboť sám nevím, kde co brát,
 i u Wolframa z Eschenbachu
 jsou tučná léta dávno v prachu.
 Slyšeli jste už dost mých stesků,
 10 teď slyšte dál, jak musel z lesku
 svých radostí clo zaplatit
 i Beaurepaire a jeho lid.
 Rytíři ctní a oddaní
 snášeli mnohá strádání
 jistě i k vaší lítosti
 jen dík své velké chrabrosti:
 životy dali do zástavy,
 kéž je těch pout sám Pánbůh zbaví!
 Teď slyšte dál, jak ti páni
 20 bědní a hodní slitování,
 vítali tuze rozpačité
 Gahmuretovo chrabré dítě.
 Nezdálo se jim zřejmě, že by
 měl takový muž zapotřebí
 chtít na nich nocleh právě zde.
 Což neví, jak jsou na tom zle?
 Nikoli? – Přesto na pažitu
 pod podezdívou v stinném skrytu
 lípy mu pěkně rozložili
 kobereček, pak odstrojili
 186 rytíře tamní služebníci
 a co si mohli asi říci

- o tváři, z níž teď v prameni
 smýval rez? V jejím plameni
 bledlo i slunce, jaká zárel!
 Jak vzácný host! Jak luzné tváře!
 Oblékli ho i do kabátu,
 dost podobnému tomu šatu,
 v němž přijel, ze soboliny,
 10 z níž dosud vál pach zvěřiny,
 též zvídali, zda jim rek míní
 prokázat zvláštní dobrodiní,
 setkat se totiž s jejich paní.
 I přisvědčil jim bez váhání.
 Po schodech ho pak do síně
 odvedli tam, kde vládkyně
 dlela a její luzné líce
 i něžné oči, převelice
 milostiplný sladký skvost,
 20 zaplály dřív, než vstoupil host.
 Sám vládce katalánský, Guiot
 i vévoda pan Manphiliot,
 dva páni tuze vybraní,
 uveďli k tomu jednání
 svou neteř, to jest panovnici;
 dali slib rytířství se zříci
 a sloužit Bohu, ten i ten
 byl proto šedě přioděn
 vzdušně mladistvému vzezení;
 byli to muži vzněsení.
 187 Královna sešla na půl schodů
 políbit reka ctného rodu,
 ryt obou při tom velice
 zrudly a poté panice
 dlaň v dlani vedla Parzivala
 tam, kde jak seděla, tak stála
 družina rytířů i dam
 zesláblá, blízká mrákotám
 a vydaná všanc neradostem.
 10 Královna usedla i s hostem,
 vždyť bylo úzko také jí,
 leč zářila tím jasněji
 půvabem, jenž se nevídá.
 Ježuta ani Enida
- s Cunnewarou, jež celý svět
 pokládá právem za výkvět
 všech krás, ty ctnou Conduir-
 -Amour
 zářící navzdor temnu chmur,
 nemohly nikdy zastínit!
 20 Třpyt obou Isold, to byl třpyt
 menší než její, žádný tvoř,
 věřte mi, neměl tak beau corps,
 po našem: krásnou postavu,
 a chvála patří po právu
 rodičkám oněch dvou, co nyní
 usedli vedle sebe v síní!
 Každý pán, dáma nejinak,
 obracel na ně stále zrak,
 ba, všichni na ně hleděli:
 shledal se tu jen s přáteli!
- 188 „Je Liace tam? Ne, Liace je i tady!“
 dumal host, nevěda si rady:
 „Snad mě Bůh zbaví strasti, věru,
 žal pro Gurnamanzovu dceru
 Liace skončí, vždyť tu hledím na ni!“
 Lesk panny Liace byl vedle paní,
 s níž seděl, ovšem pouhý van.
 Ne, neodepřel Bůh, nás Pán,
 nic panovnici zdejší země,
 10 její tvář zářila tak jemně,
 jako když začne z růže květ:
 za rosou v rozpuku se skvět:
 svou bělostí a červení
 činil mu velké trápení!
 Jednal však dvorně s vůlí dbát
 Gurnamanzových moudrých rad,
 zvlášť rady nevyptávat se,
 tím se už lišil od mládce,
 blouda; teď seděl s panovnicí
 20 a zpěchoval se slovo říci,
 byť slovo případné, tím spíš,
 že si už byli mnohem blíž;
 i páni v řečech s dámou zběhlí
 by se těch řečí nyní střehli!

Panna si řekla: „To je tím,
že si mě neváží, však vím,
jsem příliš slabá, je to tak!
Nebo ho možná naopak
k mlčení vede zdvořilost.
Jsem hostitelka, on je host
189 a dívá se tak upřímně!
Ne, první slovo patří mně;
dlíme-li spolu, jak se zdá,
hovor jsem povinna vést já.“
Pravila tedy: „Milý hosti,
začít řeč je mou povinností,
jsem hostitelských mravů znala,
polibkem jsem vás uvítala
zvlášť chce-li nám být cizinec
10 k službám, to není běžná věc,
byť si mé srdce tak vždy přálo!
Děvče mi o vás povídalo;
odkud vás, prosím, vedla cesta,
pane, až do našeho města?“
„Vyrazil jsem dnes ráno, paní,
za převlekého bědování
z Graharzu, z jeho mocných bran.
Gurnamanz, to jest jeho pán,
svou věrnost prokazuje všem!
20 Poté jsem dorazil až sem.“
I odvětila vzácná panna:
„Slova tak vpravdě neslychaná
nevěřila bych pranikomu!
Den cesty od nich k mému domu?
Hnát se můj posel jeden eval,
dva dny by se k nim harcoval!
Váš hostitel a moje matka
sdíleli totéž lúno, zkrátka,
tatáž strast postihla i nás,
Liacu i mě, a dlouhý čas
190 jsme pro ni proplakaly spolu
v převlekém a hořkém bolu.
I z úcty ke Gurnamanzovi
přijměte tedy nejen slovy
náš úděl za svůj, tak i jemu
prokážete čest; k tomu všemu,
je nutno nadto ještě říci,
že stav nás všech je sužující.“

„Pošlu vám,“ pravil její strýc,
10 „dvanácte pecnů, a co víc,
tři šunky, plec a osm sýrů,
dva soudky vína, dobrou míru,
také můj bratr bezpochyby
poskytne vám vše, co vám chybí,
ze svého sklepa,“ dodal Guiot.
A nato řekl Manphiliot:
„Učiním to co bratr, paní!“
I bylo velké radování
a panna provázela díky
20 své staré dobré návštěvníky
před cestou domů, na pastvinu,
do myslivny, kde v horském stínu
beze zbraní si tiše žili
v míru, jež nepřátelé ctili.
A tak se mohl nasytit
záhy dík nim též zchudlý lid,
poslali zvlášť měštanům
i chléb, a pro kdekterý dům
byl to dar vskutku nemalý:
mnozí už hladky skonali.
191 Královna přála hladovým,
podělila je zkrátka vším,
víinem i sýrem, a tak dál,
radil jí přitom Parzival,
na ně dva zbyl díl tuze malý,
přesto se o něj nehádali.
Po jídle se jen zaprášilo,
mnohým se trochu ulevilo,
víme, jak zhoubný bývá hlad!
10 Pak nadešel čas odestlat
zvlášť hebce panu hostovi;
i v městě šli spát hladoví,
vždyť ani dravec by si vole
nepřecpal při takovém stole!
Tak břímě nouze nesl dál
všechn lid, když pan Parzival
projevil přání ulehnut.
Myslité, že ho čekal kout,
kde hořívá jen skromný vích?
20 Ne! Dospěl v tamních zákoutích,
on, švarný mladík, v okamžiku
k posteli hodné panovníků

s překrásným koberečkem před ní:
tak nelíhají lidé bědní!
Dal sbohem pánum rytířům
a dříve než se oddal snům,
zula ho pážata, leč spáče
zakrátko vzbudil příval pláče:
to jasné oči zaplakaly!
Jak? Dodávám však: velké chvály
192 je hodna zvlášť dívčí čest,
poněvadž jí šlo o pověst,
a právě tak i dobré jméno,
pročež tu budiž pověděno,
že ji víc trápil hlad a nouze,
boj a smrt věrných, pro ty pouze,
pravím, jí srdce bušilo
a oko slzy ronilo!
Ne, královna teď nemyslíla
10 na milování, jehož síla,
dle mnoha hlav a mínění,
panici v ženu promění.
Přála si pomoci a rad
od přítele, vždyť měla šat,
bělost a hedváb, kdepak zbroj,
košilka! I v té lze vést boj,
ona však přišla za pámem
též v pláště, ano, vešla v něm,
byl sametový, splývavý,
20 neboť jen strach a obavy
ji vedly sem a služebníky,
dopravod, panney, komorníky
nechala arci všechny spát.
Jak potichu se tentokrát
kradla, než vklouzla do ložnice.
Leckdo teď asi myslí více
na to, že mladík tam spal sám,
avšak dík četným voskovkám
panoval uvnitř denní jas,
tak došla k lůžku a v ten ráz
193 poklekla na kobereček;
jak vidno, panna ani rek
nemysleli v té noční době
na touhu přilehnouti k sobě,
žel, přítomnému domlouvání
vládl jen smutek, padal na ni,
a právě tak ji trápil stud.
Ani rek neměl doposud
důvod, proč by ji k sobě zval,
10 v tom on se příliš nevyznal,
nedošlo ke sladkému smíru,
neznali totiž zítnou míru
způsobu v takovéto chvíli,
ne, vůbec na ně nemyslili.
Slzy té truchlé panice
už od příchodu velice
skrápely pana Parzivila.
Probudila ho tím, jak štkala,
i vyskočil pln žalosti
20 a s láskyplnou lítostí
králově pravil mladý rek,
hned jak se zvedl z podušek:
„Je to žert? Nevíte, kdo jsem?
Klekat se má jen před Bohem!
Chcete-li, přisedněte, paní,“
(takové bylo jeho přání),
„nebo vám v loži přenechám
místo a půjdu nevím kam.“
„Budete-li se chránit půtek,
dotýkání i jiných šrůtek,
194 a brát jen svou čest na potaz,
ulehnu nyní vedle vás.“
Tak sjednal mír s tou vzácnou
dívkou
a schoulila se pod přikrývkou.
Vládla noc, včasné okamžik
toliko pro kohoutí křik,
těžko však mohli kokrhat,
neboť je dávno zhubil hlad!
Pak panna, dobrých mravů znala,
10 se s těžkým srdcem otázala,
zda mu smí žalovat svou bídu:
„Mám strach, že vás tím zbabí
klidu,
spánku a způsobím vám žal.
Král Clamidé mi zdrancoval
s Kingrunem, se svým senešalem,
hrady i kraj, co krok i valem,
spoušť přestál pouze Beaurepaire.
Ano, můj otec Tampentaire

tu zanechal své dceři léna,
dnes však jsou, běda, zpustošená;
mí blízcí spolu s knížaty,
lid chudý a též bohatý,
kteří mě mocně bránili,
za bojů proti násilí,
žel, skonali už z větší části,
pryč jsou mé radosť a slastí!
Jsem ovšem srozuměna s tím,
že spíše život ukončím,
než bych se Clamidovi vzdala,
své panenství mu odevzdala,
už se s ním bil pan Gentilflor,
nejsladší, nejsličnější tvor,
rytíř, jenž svůj stav ozdobil
květem zvlášť mužných krás a sil,
marně však čelil zlu a zlobě,
on, Liacin bratr, skončil v hrobě!“
Tu při jméně Liace, po zmínce
o ní, se trpké vzpomínce
oddal náš hrdý Parzival:
jaký pád z výšin! Vždyť jí dal
slib služby co muž milující.
Přesto však pravil panovníci:
„Čím vám lze, paní, pomoci?“
„Zbavte mě, pane, přemoci
Kingrunovy, ten senešal
v nejednom klání zhoubně tal
mnohého rytíře a pána.
Přicválá opět zítra zrána,
címrž svému králi zaručí,
jak doufá, slast v mému náruči.
Viděl jste, rytíři, můj hrad
nad příkopem se vypínat,
ta strmá propast je dost blízká,
do ní se vrhnu! Stěží získá
mé panenství a dívčí cit,
tu slast si musí odepřít!“
Rek pravil: „Nuže, atsi je
pan Kingrun třeba z Francie,
z Bretaně nebo z jiných lén,
jsem nadosmrti připraven

196 hájit vás, panno, ze všech sil!“
Svítilo, den se přiblížil
a teprv tehdy povstala,
s úklonou poděkovala,
pak šla tak zticha vzácná paní,
že nikdo z hradských neměl zdání,
krom půvabného mladíka,
co kradmého tu podniká;
on však už dlouho nespal, hned,
jak na nebi se začal skvět
slunečný nadoblačný třpyt,
zaslechl zvony volat lid,
ať neváhá a na mši jde
vz dor zlobě pana Clamidé.
Náš mladý pán vstal právě včas,
jak zvedli k Boží slávě hlas,
toužil tam spatřit luznou dámou,
a když z úst kaplanových v chrámu
benedictio doznělo,
dal si hned přípnout na tělo
krunýř, a pevnost výzbroje
i rytířského postoje
svědčily, čím je pro něj boj.
Vtom náhle nepřátelský voj
přicválal, korouhvice vlály
a Kingrun vyrazil už zdáli
na oři z kraje Iserterre
před houfce, hned však změnil směr,
když vyharcoval, jak zvěst praví,
provázen podle oné zprávy
197 modlitbami všech měšťanů
Gahmuretův syn před bránu
poprvé v klání zvednout meč.
Tak mocně zahájil tu seč,
že po nájezdu do boje
komoňům praskly postroje
a každý skončil na zadních,
podpěrnky uvolnily břich,
to už však oba jejich páni
sesedli, ne však beze zbraní,
v pochvách je našli připravené
a do hrudi i do ramene

byl senešal, pan Kingrun, ťat;
ba nezbude mu, než se vzdát
zakrátko všeho věhlasu
a pýchy bude do času!
Přičítali mu tolik moci,
že by šest pánů bez pomoci
do prachu srazil na poli,
20 neztrestal však ho kdokoli,
ne, ztrestal ho ctný Parzival!
Pan Kingrun jako by tu stál
před obléhacím strojem,
o kterémžto měl dojem,
že vrhá balvan po balvanu.
Nakonec tržil mocnou ránu
do příby mečem, třeskl břit,
mládec ho srazil na pažit,
a kleknuv, zle mu stiskl hrud.
Až nyní dostał Kingrun chuť
198 dřív neznámou: dát jistotu!
Rek nejevil však ochotu
ji přijmout: ať se hotoví
vzdát se spříš Gurnamanzovi!
„Ne, ne, to raději ať zhynu,
způsobil jsem smrt jeho synu,
Gentilflorovi, ba, tak jest!
Hrdino, Bůh ti přál tu čest
připravit zkázu rytíři
10 jako já, až se rozšíří
zvěst o tvém úspěchu, tvé síle,
nebude ti to málo milé!“
Nato mu pravil Parzival:
„Mám jiný návrh: abys dal
slib králově, té přijde vhod!
Tvůj pán jí činil mnoho škod
skrze své nepřátelské dílo!“
„To by mě, pane, zahubilo,
sekali by mě po kouskách,
20 lítal bych jako k slunci prach!
Vždyť kvůli mně se zasmušil
mnohý pán z jejich zbrojných sil!“
„Vycválej tedy z této pláne
za jednou pannou do Bretaně

a slovo rytíře jí dej
pro její žalost skrze děj,
mnou způsobený! Znalec mravů,
ten ví, že trpěla, jsouc v právu!
Sděl jí, že za všech okolností
uvidí mě žít v neradosti
199 dotud, než protknu jistý štít,
ne, nemíním ji nepomstít.
Artušovi i panovníci
a jeho rytířům hledějí,
že budu sloužit rád i jim,
že se však dříve nevrátím,
než smyji hanbu, a to zcela,
ze sebe i z té, jež mi chtěla
darovat úsměv, pro ten smích
10 octla se posléz v nesnázích;
pověz, že budu oné panně
i dále sloužit přeoddaně!“
Kterýžto návrh vedl k cíli,
a tak se záhy rozloučili.
Městský voj mu pak lapil oře,
a rek, jenž zmínil jejich hoře,
ba strůjce jejich záchrany,
vjet nyní zpátky do brány.
Kingrunův neúspěšný boj
20 vzbudil však strach a nepokoj
ve vojsku před hradbami města,
a zatím hrdinova cesta
vedla vstříc panně králově,
jež mu pak řekla výslovně
tisknouc ho pevně v objetí:
„Nechci mít ani ponětí
o jiném choti, pouze s tím,
jejž objímám, se zasnoubím!“
Posléze reka odstrojili.
Pomáhala jim s velkou pílí,
200 přesto vz dor jejich námaze
s hoštěním byly nesnáze,
měšťané mu však přisahali
věrnost a tuze naléhali,
ať vladne v jejich krajině.
Pak řekla dobrá vládkyně:

„Když zdolal Kingruna tak skvěle,
přeji si ho mít za přítele,
přítele zvaného též choť!“
 10 Vtom spatřil kdosi z bašty lod'
pod hnědou plachtou, druhou
za ní,
vítr je příhнал z mořských plání,
Bůh je vzal obě v ochranu
a k radosti všech měšťanů
připluly až k nim obtížené
a samou krmí naložené.
 Hned spěchal všechn zbrojní lid
ty cizí lodě vyplenit,
z hradeb se snesli jako listí,
 20 vyhladovělí, ale jisti,
že si tu všichni chrabří muži
spraví svou notně svrasklou kůži
a nacpou břich, žel, nikoliv!
 Pan maršálek tam přišel dřív,
slíbil hned v zájmu pořádku
mír lodníkům a oprátku
všem pleničům i násilníkům.
 Pak řekl milým obchodníkům,
ať s ním jdou k jeho pánovi,
neboť on jistě připoví
 201 ve městě kupcům za odměnu
vyplatit dvojnásobnou cenu;
 jednání špatně nedopadlo
a z rožňů zase teklo sádro.
 Tam bych rád sloužil! Pravím vám,
že k oném četným dobrůtkám
se pilo víno, nejen pivo,
a dodávám, že bylo živo
zvláště dík laskavému králi.
 10 Zprv od něho však dostávali
i páni velmi vznešení
jen po koušíčkách pečení,
sýr i chléb, aby žaludek
netížilo moc lahůdek.
 Dbal o míru, což přijímali
co záměr hodný velké chvály,
na noc jim ovšem jejich díly
zvýšil, on vládce tuze milý.

Pak řekli královna i rek
 20 na otázku stran oddavek
 své ano, přesto ke své ženě
 přilehl poté uměreně,
 což dnes i v dámách dbalých ctnosti
 vedlo by k nespokojenosti,
 navenek sice mnohou z nich
 trápí i sebemenší hřich,
 před hosty jedná zdrženlivě,
 zato však nemírně, až chtivě
 svou něžnost někde v ústraní
 k příteli často přehání,
 202 a tím ho souží, na mou víru!
 Věrný muž zachovává míru,
 čímž prokazuje jemnocit
 a vůli svoji paní ctít;
 ten si pak může pomyslet:
 „Sloužím své dámě drahně let,
 teď jsem se dočkal odměny,
 nyní jsou uskutečněny
 mé sny a já dlím vedle ní.
 10 Pohludit její odění
 svou dlaní smím, dál ovšem nic,
 to stačí! Zatím! Kdo chce víc,
 rozňcován hned žádostí,
 nejedná z pravé věrnosti,
 nikoli, konání tak smělá
 obtíží hřichem naše těla,
 pročež se sluší trávit s paní
 čas před spaním jen v žertování.“
 A tak i nás rek, mnoha pány
 20 Červený rytíř nazývaný,
 pokojně si dlel v ložnici
 s královnou, dosud panicí,
 a byla mu tak oddána,
 že chodila už od rána
 pod čepcem vpravdě manželským,
 přičemž ho obdařila vším,
 takže teď mnohý kraj a hrad
 směl její milý spravovat.
 I žili spolu blaženi
 a v lásce bez přerušení
 203 dva dny a ještě třetí noc,
 pak si vzal rytíř na pomoc

matčinu radu o náručí,
 o tom, co Gurnamanz též učí,
 že muž vždy s tvorem z rodu žen
 jedno jsou, a tak s pravdou ven:
 zjistili vposled, jak jim hoví
 ten zvyk tak starý a vždy nový;
 spojeni spolu, propleteni,
 10 poznali sladké potěšení,
 a tudíž radost, žádný žal.
 Ale co dál? Co podnikal
 Clamidé? Ten se zachmuřil
 v čele svých mocných zbrojních sil,
 když panoš na zpěněném koni
 přinesl zprávu. Slyšte o ní:
 „Před Beaurepairem na pláni
 v urputném zbrojném konání,
 vedeném po rytířsku prudce,
 20 vás senešal a vojevůdce,
 pan Kingrun, prohrál, plný chmury
 odcválal na Artušův dvůr,
 předtím však zbrojným, a to všem,
 přikázal zůstat před městem,
 nebot je dosud schopno boje,
 což vězte vy i vaše voje!
 Uvnitř dlí chrabré hrdina,
 neskládá ruce do klína
 a bojechtivostí jen sálá.
 Od Kulatého stolu dala
 204 vládkyně, jak se všude říká,
 povolat zřejmě panovnka
 Ithera, jenž dnes, žel, svůj znak
 ověnčil slávou; je to tak!“
 Král pravil mládcovi: „Ne, není!
 Conduir-Amour si více cení
 mne, já chci ji i s královstvím;
 podobně mluvil též, co vím,
 Kingrun, můj dobrý senešal:
 10 vyhladovělý sok by vzdal
 rád boj, a pak i jeho paní
 neodmítne mé naléhání!“
 Král odcválal a panošík
 sklidil hněv, zato žádný dík,
 jeho páni ovšem posléz hoře;
 jiný muž rovněž málem oře

zchvátil, byť podal stejnou zprávu,
 z níž měl pan král už těžší hlavu
 a jeho sebevědomí
 20 zkalil stín blízké pohromy.
 Pak jeden kníže, jeho man,
 podotkl: „Jaký je to pán,
 ten Kingrun, nedbal o náš voj
 a svévolně si vedl boj,
 tak nad ním udělejte kříž!
 Máme dvě vojska, jedno blíž
 k městu a druhé zase k nám,
 dost, konec chmurným smyšlenkám!
 Však vyzkoušíme jejich vzdor,
 postaví-li se na odpor,
 205 sevřeme každý svůj meč v pěsti
 a zkrátíme čas jejich štěstí!
 Dvě korouhví nechť značí cestu
 tvým vazalům i blízkým k městu.
 My koňmo překonáme stráň,
 nicméně proti každé bráně
 vykročme pěšky, po vlastních,
 povídám, však jim zajde smích!“
 Tak radil rytíř Galogandres,
 10 vévoda s právem na Gippone,.
 jenž nahnal zprvu městským strach,
 posléz však padl na hradbách
 a s ním i uckerlandský kníže,
 i hrabě Narant poznal blíže
 dech smrti, a dál, kromě nich,
 i mnoho dalších zabitych!
 Ted' slyšte ještě zprávy
 o měšťanech, jež praví,
 že jejich vzdor byl promyšlený:
 20 pobrali různé dlouhé kmeny,
 vsadili do nich mnohý kůl
 a útočník až zatrnl.
 Na provazech a pod kladkami
 visely z hradeb ony trámy,
 když skončil Kingrun, vyzkoušeli
 všechny zas pro ten případ, chce-li
 i Clamidé boj; vychrlili
 též řecký oheň zhoubné síly
 na jeho obléhací stroje;
 onu zbraň měly městské voje

206 od plavců, dík nim praky, věže,
ježci i kočky během řeže
v příkopech skončily svou cestu:
shořely v bojích proti městu.
Mezitím náš pan senešal
v Bretani cíl tam, kde stál
dům pro lovčí houf, Karminál,
jejž vlastnil Artuš, slavný král,
v Brisilianu; v pravý čas
10 jim rytíř pověděl svůj vzkaz
a Cunnewara zaplesala
nad zprávou pana Parzivala,
že Kingrun se jí zaručí
slibem dlít v jejím područí.
Měla též radost ze zvěsti,
jak bere její neštěstí
ten rytíř, jemuž říkali
Červený. Pak šel ke králi
zajatec se svou novinou
20 a Artuš s dvorskou družinou
vyslechl zprávu se vším všudy.
Keie se zachvěl, celý rudý:
„Ty jsi pan Kingrun, však já vím,
že s mnohým pánum bretaňským
utkal ses ke své cti a chvále,
Clamidův chrabry senešale!
Váš přemožitel mě má rád
pramálo, jde nám o úřad,
vládneme-li však nad pánevemi
v Brandiganu i v této zemi,
27 přimluv se za mne u své dámy,
a usmířím ji koblihami!“
Tak, doufal, svůj hých zahladí!
Dost! Obraťme zas pořadí
zpráv směrem k našim příhodám.
Teď musel Clamidé už sám
vést vojska v ústřet novým bojům
před Beaurepaire vstříc městským
vojům;
ti muži vezdy zmužili,
10 však nejenže se bránili,
leč záhy ovládli i pole
a Parzival byl v jednom kole.

Vždyť vepredu on, jejich pán,
před branami, ted' dokořán
otevřenými, zvedal paže
i meč, jak zákon klání káže,
a vzbouzel, zvoně po přílbicích,
strast v přemožených protivnících.
Tak jeho snaha vedla k cíli;
20 měštané se pak strašně mstili
a do škvír ve strůjích těch pánů
zasazovali mnohou ránu;
náš rek však velel krotit hněv
a dále neprolévat krev;
dvacet jich ovšem chytli dříve,
než doválčili, všechny živé.
Parzival shledal arci mžikem,
že Clamidé i se svým šíkem
nebojuje blíž téže bráně
co on, leč na opačné straně.
208 Proto náš neoblonný mládce
rychle se po neschůdné zkratce
přiblížil vskutku nenadále
ke korouhvicím pana krále;
ba, tuze trpká, jak se zdá,
bude dnes Clamidova mzda!
Vzdor městských branců byl tak lítý,
že mnozí přišli o své štíty;
onen i ten se vytrácel
10 pod sprškou četných ran a střel,
zvlášť Parzivalův málem zmizel
a přes všechnu tu strast a svízel
museli uznat nepřátelé,
že rek si vede vskutku skvěle.
Galogandres, jenž s vlajkou stále
povzbuzoval sbor svého krále,
ted' poblíž něho dokonal;
tak vládce poznal, co je žal,
a kázal víc už neútočit.
20 Všem bylo úzko, co si počít?
Měštanům, pravda, z oné vrávy
vzešlo víc užitku i slávy!
Parzival, ctný a chrabry mládce,
pak přikázal dbát o zajatce
po tři dny se vši rádností,
zvlášť zmírnil jejich starosti

tím, že jim se vši ochotou
dal volnost: „Ovšem s jistotou
vrátit se, jak vás povolám,
zpátky zas, dobrí lidé, k nám!“
209 Ponechal si jen jejich zbroj;
když vyhledali pak svůj voj,
tváře jim po víně jen plály.
„Chudáci!“ tak je přivítali,
„zřejmě jste měli velký hlad!“
„Nemusíte nás litovat,“
odpověděli zajatci,
„co do špíže jsou bohatci,
i po roce vzdor obléhání
10 štědřili by vám plnou dlaní;
královnu přijel ochránit
jeden pán; nepozvedl štíť
nikdy rek sličnější, je dbalý
cti a má původ hodný chvály!“
Clamidé slyšel, pochopil,
litoval promarněných sil
a věděl hned, co učiní:
dá vzkázt paní vládkyni,
zdali ten, kdo s ní tráví nocí,
20 je způsobilý vlastní mocí
v boji s ním zbrojně obhájit
svou paní, její kraj i lid.
„Vyhlašme ve vojsku klid zbraní
a změřme spolu síly v klání.“
Náš rek stran těchto novostí
vyslechl posla s radostí
a odvětil, že v souboji
všem podmínkám též dostojí:
„Ručím vám za nás. Zbrojný lid
nesmí mě v nouzi podpořit,
20 boj povedeme my dva sami.“
Pak na hradbách i pod hradbami
složila vojska ruce v klíně,
jen oni na své kovadlině
skuli boj. Brandiganský král
komoně plátem obtěžkal
to zvíře jménem Guverior,
král z Hippotente, zvaný Gregor,
synovec ze vzácného rodu,
10 poslal mu přes ukránskou vodu

i s dary vskutku převzácnymi
od severu a spolu s nimi
pan hrabě Narant dle mých zpráv
přivedl pěší, tisíc hlav
bez štíťů, ale v brněních.
Pokud vím, dostał každý z nich
žold na dva roky dopředu.
Snad ani v tomto ohledu
Paní Zvěst nelže; dodám hned,
20 že Gregor poslal na pět set
rytířů, všechny pod přílbami,
každý z nich fechtýř, chvalně známý.
Ti ze země i od moře
ke Clamidově podpoře
svírali městskou obranu
pro neradost všech měštanů.
Avšak ted' Parzival svou zbraň
zvedl, pak vyjel, před ním pláň,
a hrdě čekal, potvrdí-li
sám nebeský Bůh v příští chvíli,
21 komu smí patřit krásná dcera
mocného krále Tampentaira,
s tím na kolbiště přispěchal
bystře, co jeden skok a cval,
oř neměl výstroj lecjakou,
pod sametovou čabrakou,
též rudou, byl kryt ocelí;
i jezdci šat byl přeskvělý
a rovněž rudě zářil štíť.
10 Clamidé začal útočit
svým kopím čerstvým, nedlouhým,
chtěl soka srazit právě jím,
nájezd měl mocný, v dálce cíl,
oř Guverior odskočil
a holobradí páni
zaopčali své klání.
Ne, v takto mocné míře
žádný muž ani zvíře
neprojevili zhoubný žár!
20 Komoni slabli v mračnu par,
tak strašlivě se reci bili,
že oři pozbývali síly,
až v jednu chvíli klesli
i s těmi, které nesli,

a hněd, dík jejich úsilí,
jiskry se z příleb rojily,
ba sotva zbyl čas na pohovu,
zvedali meče zas a znova,
roj třísek výřil jako peří,
které houf hravých dětí svěří
212 větru; tak létal do výšin!
A přesto Gahmuretův syn
neumdlel v onom hrozném víru!
Sok měl však námitky stran míru,
dohodnutého s měšťany:
myslel si, že to balvany
prší, že střílí prakovníci,
ctný soupeř by měl zbrojným říci,
ať přestanou, ba je to tak,
10 tak škodí pouze mocný prak!
„Tobě dle mého ménění
neškodí žádné kamení,
ne, nikdo neporušil slib!
Tvýmoudrům ovšem bude líp,
ba i tvé hlavě, když svým zbraním
mír zaručíme rukoudáním!“
Clamidé sice začal mdlít,
a přesto nezavládl klid
zato se vyjevilo v boji,
20 s kým to zle, s kým zas dobře stojí,
a záhy bylo zřejmé všem,
kdo z nich se stane vítězem,
když po Parzivalově ráně
Clamidé klesl v prostřed pláně.
Z nozder a uší v okamžiku
vyšla krev, rudla na trávníku,
rek mu sňal přílbu, takže král,
když mu i kápi rozvázal,
byl zhoubné ráni vystaven,
a vítěz pravil: „Tento den
213 zbabí mou choť tvé přítěže.
Zasloužíš si smrt!“ – „Jistěže,
a přesto se tak nesmí stát!
Svou čest jsi víc než třicetkrát
prokázal na mně svrchovaně,
padl jsem všemocí tvé zbraně,
a Conduir-Amour pochválí
tvůj chrabré čin, zvlášť shledá-li,

že jsem dnes pouhý nešťastník
10 a ty pán šťastný! Bohu dík,
země je, pravíš, svobodná
zato můj člunek, z jehož dna
já vybírám teď zbytky vody,
abych tím zlehčil míru škody,
kolísá; slabne, marná snaha,
lesk mého rytířského blaha!
Proč mi chceš sahat na život?
Mou hanbu zdědí i můj rod,
ty sis však za svou udatnost
20 vydobyl prospěchu až dost!
Žádáš víc? A proč? Každý ví,
že jsem jen živý neživý
od chvíle, kdy jsem ztratil paní
svých vroucích tužeb, myslím na ni,
jsem stále v moci jejich pout,
být bez naděje. Vždyť já bloud
jak ji, tak její zemi, obě,
žel, nyní ztrácím kvůli tobě!“
I vzpomněl rytíř ctný a mladý
Gurnamanzovy dobré rady
214 stran slitovnosti hodné reka,
jež od něho se teď zvlášť čeká,
a v duchu této rady hněd
královi spěchal povědět:
„Pak pannu Liacu vyhledej,
jejímu otcovi se vzdej,
a zůstaneš z mé vůle živ!“
„To nechtěj, pane! Nikoliv!
Vždyť já mu syna zhoubně tal
10 a způsobil mu velký žal!
Neboť se i pan Gentilflor
bil se mnou pro Conduir-Amor,
v boji mě málem zhoubně sklál,
zachránil mě můj senešal
před tím, jež kníže z Graharzu
sám vyslal konat v Brobarzu
rytířské činy hodné chvály,
mohutné voje se tu klály,
devět set rytířů a s nimi
20 i s oříkovem chráněnými,
dvacet set zbrojných v brněních,
a vystrojen byl každý z nich

skvěle, byť žádný neměl štít.
Uměli se však směle bít,
žel, s bídnou sklizní tálili domů.
I já měl dosti ztrát, a k tomu
teď ztrácím radost, čest i klid,
čím já tě mohu obšťastnit?“
„Tvé obavy snad zmírním, kdoví,
vypravíš-li se k Artušovi,
215 také pan Kingrun zamířil
k Bretoncům, měl bys tentýž cíl!
Chceš-li, pak vyříd pozdrav králi,
a pověz, co mou radost kalí:
pomůže mi pak želet hany
pro jeden úsměv dobré panny?
Bili ji kvůli mně, já vím,
málo se proto nermoutím,
je mi to líto, což jí sděl
10 a hleď, jak bys jí vyhověl
ve všem: dás jí svou jistotu
nebo dás sbohem životu!“
„Díky! Když nemám na vybranou,
pak všechny námitky jdou stranou,“
odvětil poražený král,
„vyrazím za ním, jak sis přál.“
S címkou posléz odharcoval ten,
jenž byl svou pýchou ošálen.
Pak vyskočil i Parzival
20 na koně, jenž tu poblíž stál
skleslý a tuze znavený;
aniž se opřel o třmeny,
dosedl náš rek a v té chvíli
i třísky štítu zavířily.
Měštané tuze plesali
a cizáci si stýskali.
Clamida bolel každý oud,
i radili mu spočinout
u přátele, odvedli ho k nim,
ba přáli klid i zesnulým,
216 domů je nesli na márách,
nepřítel sedlal, výřil prach,
a potom odjel. Kterým směrem?
Clamidé k vládci nad Löverem
do zemí Kulatého stolu,
jejichž král pozval pány spolu

s dámami do Dianasdrunu,
tam vladař na bretonském trůnu,
Artuš i jeho poddaní
10 rozbili stany na pláni
a jak vám praví, nechci lhát,
měl více stanů, více řad
než Spessart stromů! Celý dvůr
slavil čas letnic beze chmur.
Bylo tam vidět paní, panny,
též, jak už víme, krásné stany
i štíty, korouhve a znaky,
jež vábily zvlášť mnohé zraky!
Dnes nespříte slavnosti,
20 plné tak pěkných libostí,
i látku na cestovní šat
málokdo je s to dámám dát;
navíc je každá přesvědčena,
že ještě stoupne její cena,
provází-li ji dobrý přítel,
čehož já nejsem velký ctitel
a na podobném podniku,
kde bývá rota mladíků,
která se vyzná v tlačenici,
nevidím rád svou polovici:
217 když ji tam někdo bez nadsázký
začne lkát o trýzních své lásky
v srdci, jež zhojí jedině
ona co jeho vládkyně,
svým půvabem tak libě ryzím,
pak radši s tou svou rychle zmizím!
Mluvím zas o sobě? Tak dost!
Spiš se tu byvší společnost
vám pokusím víc přiblížit:
10 předeším v ní žil blahý cit
a spolu s králem při tabuli
mnohý pán pěstil dobrou vůli
i dáma hróst, nu, tím líp,
turnaj byl pro ni to co šíp
či kopí: na nepřitele
vyslala svého ctitele
a potom s láskou jeho strasti
léčila dobrohou a slastí. –
Teď Clamidé vjel doprostřed
20 těch dvorných kruhů, tam se hned

seznámila chot' pana vládce
s brněním komoně i mládce
a prasklou přílbou ani štít
nemohly rovněž nespatřit
ctné paní, takže ke dvoru
i podle jejich názoru
nedoharcoval, zdá se, rád.
Přesto ho vyšli uvítat,
vtom spatřil v křesle poblíž stanů
též Cunnewaru, krásnou pannu,
218 a pravil: „Jak se domnívám,
mám zřejmě sloužit právě vám,
zčasti jsem k tomu nucen, paní:
Červený rytíř se vám klaní!
To, že jste byla zlostuzena,
je pohanou i jeho jména,
čemuž snad Artuš uvěří!
Prý kvůli mému soupeři
jste byla bita; takže vám
rád se dle jeho přání vzdám,
ba opravdu rád, o to nic,
vždyť jsem už hleděl smrti vstříc!“
Pak sevřel v obrněné dlani
dlaň Cunnewary, vzácné paní;
královna dlela pospolu,
byť bez krále, s ní u stolu,
Keie stál za stolovníky,
jevil strach tuze veliký,
když uslyšel ty novosti
20 k dívčině velké radosti,
a pravil: „Ten pán koná, panno,
jen co mu bylo přikázáno,
má zřejmě mylně představy
o tom, co se tu vypráví.
V rámci mé snahy o nápravu
vaši i zdejších dvorských mrvů,
slyšte i vzdor své nepřízni
vůči mně pokyn, který zní:
zajatec musel dlouho stát,
kažte mu sejmout zbroj i plát.“
219 Tak na příkaz ctné panice
zbavil se kápě, přílbice,
a když mu rozvázali zbroj,
propukl velký nepokoj:

vždyť je to Clamidé! Ta rána!
Když Kingrun poznal svého pána,
tu vida zajatého krále,
rukama lomil přezoufale
a klouby mu až po zápeští
10 praskaly jako suché klestí.
Hned odstrčil stůl, a jak vstal,
on, Clamidův pan senešal,
zvolal: „Co to má znamenat?“
Jeho král tomu nebyl rád:
„Jsem,“ pravil, „od narození
smolař, dle mého mínění,
nižádná matka nezrodila
většího: pryč je moc a síla
mých vojsk, těch já však neželím,
20 láska mi chybí! Trpím tím,
že vleku břímě nešťastných,
zmizela radost, zmizel smích,
vlasy mi šednou kvůli vám,
Conduir-Amour, já přijímám
trest za Piláta, za Jidáše,
za toho zlého anciáše,
jenž políbil a zradil Krista,
za což ho stihne dozajista
vposledku stejný Boží trest,
i já jsem ochotný jej nést,
220 jen kdyby chtěla naplnit
vládkyně z Brobarzu můj cit,
pak atť se stane cokoli!
Žel, sotva se mi podvolí.
Ach, proč pan z Iserterre, ač král,
se její lásky nedočkal?
I lid mé země, Brandiganu,
tuze se trápí pro tu ránu,
Mabonagrín, syn mého strýce,
ten trpí myslím ještě více.
10 Přijel jsem tedy, Artuši,
na tvůj dvůr, jak mi přísluší
a jak si jeden rytíř přál.
Vím, způsobil jsem velký žal
i tobě, vzácný vladraři,
snad se ti přesto podaří
po dobu mého zajetí
vymýtit svůj hněv z paměti,

a kék se o to rovněž stará
20 převzácná paní Cunnewara,
kteráž mě po mé přijetí
u vás má držet v zajetí.“
Artuš ctil věrnost napořád
a odpustil mu proto rád.
Jak společenství dam a pánu
zvědělo, že král z Brandiganu
dlí v kruhu jejich panovníka,
a vyslechlo, co se kde říká,
sběhlo se sborem ze všech stran.
Clamidé, neveselý pán,
21 pak pravil: „Smí být, vzácná panno,
mým společníkem Gawan, ano?
Snad jsem ho hoden! Pokud vím,
přivolí, seznamate mě s ním.
Červený rytíř tuto zvěst
zví rád a pro vás je to čest!“
Král Artuš schválil celou věc,
Gawan byl jeho synovec,
hosta by beztak přijali
10 co páni ctní a uznalí
jakožto muže vznešeného
a v lítem boji zajatého.
Jen Clamidův pan senešal
truchlil: „Ted' vidím, že ses vzdal
též Bretonci, proč? Pomni jen,
kolik ty jsi měl zboží, lén
a pomocníků za své vlády!
Artuš je starý, ty jsi mladý,
proč tedy on má získat slávu
20 jen proto, že byl Keie v stavu
ublížit oné vzácné kněžně,
která svým úsměvem tak něžně
chtěla dát přednost pánovi,
jenž, jak už vpravdě kdeko ví,
dospěl co nejvýš! Je to tak?
Proč tedy má až do oblak
strom slávy růst spíš Bretoncům,
je to snad zásluha a um
jejich, že se pan Ither k nim
navrátil mrtev? Rovněž vím,
222 komu i můj pán posléze
přiznává práva vítěze.

Tentýž rek i mne v čestném klání
překonal jen svou vlastní zbraní,
když přílbu jiskřily a meče
chvěly se mocně v ohni seče!“
Pak všichni, bohatí i chudí,
potvrdili, že též v nich budí
čin pana Keie nelibost,
10 leč s touto příhodou už dost!
Vraťme se tam, kde panoval
Parzival, nyní mocný král,
a v zemích dříve zplenených
vládl zas jásot, břesk a smích.
Teď v městě zvaném Beaurepaire,
kde shromáždil tchán Tampentaire
zlatou i drahé kamení,
štědřil zet' pro potěšení
všem, velebil ho vděčný lid
20 a mnohá korouhev i štíty
skvěly se opět po všech krajích,
praporce vlály na turnajích
statečných reků, stál jím v čele,
procválal poté stejně směle
nejvzdálenější končiny
on, mládec vpravdě hrdinný,
a pokryt slávou vojevůdcе
odrážel nepřátelské škůdce.
Teď poslyšte, jak panovnice
radovala se stále více,
223 že se jí, mladé, sladké paní
splnilo nejvroucnější přání:
vždyť její štěstí, blahý čas,
nekalil sebemenší kaz.
Královnin chot měl v lásce ji
a ona jej tím vroucněji:
měli se zkrátka rádi oba.
Žel, pravím, poté přišla doba,
neodbytného loučení
10 a velikého soužení.
Jak lituji ctné vládkyně!
Její chot vrátil krajinę
mír, za což v jejich něžném svazku
mu věnovala všechnu lásku,
jednou však zrána přišel říci
vybrané vzácné panovnici

před mnoha pány: „Dovolte mi opustit, paní, tuto zemi a svoji matku navštívit.
 20 Jak se jí daří? Nemám klid! Trápí se, raduje? Co vím! A pak, chci za dobrodružstvím, má paní, vyjet, sloužit vám, a takto být práv milůstkám, jimiž nás láska odměňuje.“ Ne, neřekla, že nesvoluje, zvěst praví, že ho milovala, nerada by mu odpírala, dal tedy sborem leníkům a opustil pak vládčí dům.

V.

224 Nikoli, nedozví se málo ten, kdo chce slyšet, až kam hnalo dobrodružství dnes mého reka! Věděl, co divů na něj čeká? Até jede dál pan Parzival, vždyť dobrý člověk by mu přál jen zdar, a přesto musel snést přemnouhé strázně za svých cest, než došel blaženství a slávy.
 10 Jedno mu dlouho nešlo z hlavy, přesmutná chvíle rozloučení s tou, nad niž v celém světě není, dle mnohých zpráv i písemností, co do krásy a laskavosti. Jak na královnu pomyslil, tu málem ztratil z očí cíl své cesty, svého úsilí, byl to však rytíř zmužilý, i cválal přes močál a hvozd, aniž teď krotil divokost komoně pěstí, řemením či uzdou; z doslechu též vím, že po celý den by mu pták jen těžko stačil, naopak, zůstal by pozadu, tak jest, a nelze-li nám Paní Zvěst, pak urazil dnes do šera víc než v den, kdy sklál Ithera,

nebo kdy z hradu jménem Grahárz mířil vstří zemi zvané Brobarz.
 225 Co bylo dále? K večeru octl se blízko jezeru, kde rybolovci lovili ve vodách, jež jim patřily. Ihned si všimli koně v běhu, protože pluli poblíž břehů, na doslech jezdce. Jeden z nich, to jest z těch mužů v lodicích, byl přenádherně vyšnořen.
 10 Že by byl zeměpán všech lén oblečen líp, to sotva věřím. Měl hebký klobouk s pavím peřím, a tak se k tomu rybářovi obrátil rek s tím, zda mu poví podle všech řádných zvyklostí při Bohu, kde ho pohostí a počastují příštěším. Pán smutně pravil: „Pokud vím, jen těžko byste narazil
 20 v okruhu třicatera mil po krajích nebo po vodách na lidské sídlo, lidský práh, krom jednoho. I radím vám zamířit nyní ke skalám, kde narazíte na stopu k podhradí, to jest k příkopu, tam hledejte vyčkat, požádat, aby vám otevřeli hrad, doufejme, že tu laskavost vám prokáží a spustí most.“
 226 Takto mu poradil, co dál, a než se s jezdcem rozzehnal, zvolal: „Sám vás dnes pohostím, dejdete-li včas; jak a cím odměníte pak moji péči? Chraňte se různých nebezpečí ve skalách, atě v nich nezbloudíte, jsou cesty mnohým leckdy skryté, a nepřál bych vám ztratit cíl.“
 10 Parzival poté vyrazil a beze zmatků odhodlaně dorazil k příkopu a bráně,

padací most však nespustili. Hrad měl zdi převyškové sily, byl jako dlátem vyhlazený, ba, překonal bys jeho stěny jen letem s větrem k oblakům! I palác, mnohá věž i dům stály tu jako hráze vzdoru,
 20 a kdyby hradské stovky sborů po třicet zlých let obléhaly, nic by si z toho nedělali! Vtom jeden panoš spatřil reka a optal se ho, proč tu čeká. Co chce? Jak dorazil až sem? „Jak? Hovořil jsem s rybářem,“ pravil pán. „Ten mě poslal k vám. Nocleh mi nabídl on sám, vysloužil si mou povděčnost a vám teď káže spustit most.
 227 Vpusťte mě tedy bez meškání!“ „Když je to rybářovo přání, vítejte, pak nás potěší poskytnout vám i příštěší, káže-li tak on, všechna čest!“ A ve chvíli byl volný vjezd, hrdina předjel na orii po velkém hradním nádvoří, porostlém krátkým pažitem, kolbou však sotva rozrýtem, zřejmě se tam už nekláli, korouhvě nevztyčovali, to Abenberg jich viděl víc, je tu však netěšilo nic; dlouhý čas jejich žalosti nedopřál srdečním radosti, přijali ho však svlídnou tváří rytíři mladí, ba i starí. Panoši, vesměs tuze čílí,
 20 k jezdcově uzdě přiskočili, střelhbitě, jako o závod, pánovi bude jistě vhod sesednout, přidrželi třmen a host byl ihned uveden do komnaty, kde místní páni sňali mu dvorně, bez váhání zbroj, a když na něj popatřili, shodli se, jak je oku milý ten mladík zcela hladkých tváří a samým šestím že jen září.
 228 Mládec je poté poprosil o trochu vody. Pak si smyl z rukou i z obličeje rez a všem se zazdálo, že dnes, jak tu dlí libě usazen, dvojnásob jasně plane den. Podali mu háv z hedvábí, až z města jménem Arabi, a když se jím pak přioděl,
 10 velice švarný se v něm skvěl, úvazky mu však nesvázali, za což hned sklidil mnoho chvály, a komoří jen hostinně dodal: „To sama vládkyně, Repanse de Joie, vám svůj šat, rytíři, ráčí posílat, než jiný upraví zvláště vám. Ne, na mou čest, si netroufám chtít od vás, muže jistě ctného, vězte mi, něco nevhodného.“ „Nebe vám zaplatí za ta slova, a jsou-li, pane, opravdová, i já je beru s radostí co projev boží štědrosti!“ Při přípitku a při krmích pak smutným pánum blýskl smích na tvářích, hostili ho skvěle, s úctou a péčí hostitele zámožnějšího, na mou věru, než v obleženém Beaurepaireu.
 229 Zbroj poodnesli, čehož brzy host litoval; muž velmi drzý pohněval jej svým žvaněním, myšleným jako hloupý sprým, kázel mu totiž příliš směle vyhledat pana hostitele. To přišlo mládci málo vhod, ba sprýmaři šlo o život, Parzival totiž pohněvaně až vztekle, třeba beze zbraně,

alespoň pevně sevřel pěst
k ráně a neváhal ji vést!
Krev potřísnila nehty, háv
a vytryskla mu na rukáv.
„Zadržte,“ řekli rytíři,
„ten žertěr občas rozvíří
tůň žalosti, nás smutný čas,
sudťte ho mírně, prosím vás.
Přišel jen se zprávou a přání:
vrátil se rybář, rače za ním
a jako nejvýš vzácný host,
odložte pane, všechnu zlost.“
V paláci, kde pak mládec dlel,
rozžali na sto svítidel,
skvěly se řady drobných svící
a pod nimi též stolovníci,
řad svíček planul z každé stěny;
sto podušek, jež rozprostřeny
na pohovkách, jich pokrývaly
též celkem sto, tam posedali
230 hradští vždy ve čtvěřicích, ano,
tak bylo všechno spořádáno,
před každou ležel koberec,
a takovouto vzácnou věc
mohl si opatřit, kde chtěl,
ten pán, jež zplodil Frimutel:
nemusel šetřit bezesporu
na ničem, ani na mramoru!
Tam ze tří roštů, spíše stolů
žhnul oheň, šlehal vzhůru, dolů,
z aloe, dřívěk bez výhrady
natolik výhrevných, že tady,
na Wildenbergu, jsme tak skvělý
zdroj žáru nikdy neviděli!
Pán kázal, ať ho položí
k prostřednímu: tam, na loži,
spíš pohovce, tam zdál se vést
spor se svým štěstím, na mou čest,
jako by se tu znenadání
230 sám život změnil v umírání.
V paláci poté uvítali
hosta, jež přiharcoval z dálí,
pozván tím, před nímž nyní stál
on, zářivý pan Parzival.

Hostitel pravil rytíři,
ať nestojí, ať zamíří
blíž k němu, usednout: „Jen blíž,
to vám snad není na obtíž,
jen cizinci si odsedají.“
Tak pravil téměř na pokraji
231 sil, on pro svou nemoc musel dbát
o blízkost ohně, také šat
měl teplý, ze soboliny
na něm plášt' vpravdě nejiný,
s kožemi na rubu i líci,
vše šedočerné, a lze říci,
že dílu patřila jen chvála,
též čapka, vskutku nebývalá,
zdobila hlavu, její lem
10 pošili rovněž sobolem,
měla i vzácné prýmky,
dle zvěstí bez výjimky
arabské, načež k posledku
rubín co knoflík v prostředku.
V tom nás host spatřil rytíře,
jak strnuli až k nevíře,
když dveřmi vběhl panošák
s kopím, a to byl místní zvyk:
s žalostí pohlížet, jak prýští
20 a kane z ostří po ratišti
na mládencovu paži krev
až po rukáv a jeho šev.
Po paláci teď zaznával
veliký nářek, pláč a žal:
víc by lid ze třiceti zemí
nevypakal! Tak přede všemi
panošák kolem všech čtyř stěn
došel, tím kopím vyzbrojen,
k veřejím, vskočil mezi ně
a poté zmizel ze síně.
232 Rytířstvo potlačilo vzlyky,
jež vyvolaly okamžiky,
prožité znova před kopím
a panošem, jenž vešel s ním.
Nechci se s vyprávěním vléci,
a spěchám proto mluvit k věci
o službách konaných dle zpráv
tak, jak si žádal dobrý mrav,

když dveřmi z pravé oceli
10 do síně poté vkráčely
dvě dívky, obě čisté panney.
Vězte, že byly povolány
odměnit láskou pouze tužby
ryzí, to jest jen věrné služby!
Tak vstoupilo dvě jasných tváří,
ve vlasech věnce plné září,
a nesly, jinak prostovlasé,
dva zlaté svíčny, v jejich jase
ty dlouhé plavé kadeře
20 skvěly se ve své nádheře;
svícen co svícen mocně plál,
nerad bych ovšem vynechal
zmínku stran jejich odění:
v čem vešla do shromáždění
hraběnka z Tenabroku?
V oblečí kolem boků
stažené, z temné, hnědé vlny,
ano, a stejně vděkuplný
byl oděv její společnice,
upjatý rovněž převelice.
233 Pak dala jistá věvodkyně,
rty samý žár, vnést do té síně
stoličky ze slonové kosti,
načež se rázem společnosti
uklonily, ba, byly čtyři,
a dvě z nich spolu před rytíři
podnožky ruče postavily;
poslouživše jim s velkou pílí,
zůstaly s ostatními stát
10 a utvořily luzný řad,
všech čtvero v hávech z téže látky.
Teď vizte o pár kroků zpátky
i dalších dvakrát čtvero dam
a první čtyři, pravím vám,
držely v rukou velké svíce.
Vešly též jejich společnice
s kamenem vzácným, a ne málo,
neboť jím slunce pronikalo;
jmenoval se Granat-Jachant,
20 a takto věhlasně on zván,
svým účelem se neminul:
jsa velký, sloužil jako stůl,

u něhož jídal hostitel.
Tak tuze tenkou desku měl,
že s ní šly zlehka všechny čtyři,
a bylo vidět, kterak míří
k vladaři, jak z těch osmi paní
čtverice s tabulí se sklání
k podstaveckům, všem ze sloni,
i jak se poté ukloní,
234 načež se dvorně přiřadí
k předchozím čtyřem v pozadí.
Osm jich spatřil v odění
podobném luční zeleni,
ten samet v Azagauku tkaný
nezaslouží si slova hany,
široký, dlouhý, plný krás;
obepínal ho páš co páš
těch osmi panen; každá z nich
10 měla i věnec v kadeřích;
pan Ivan z Nonelu a s ním
rovněž pan z Reilu sem, co vím,
další dvě panney vypravili,
urazily pak mnohou míli,
byly to jejich dcery, nyní,
sloužice grálu, nesly síní
dva nože na dvou ubrouscích,
onen div bělejší než sníh
přinášely ty luzné knězny,
20 ba, tovar, zdaleka ne běžný,
ze stříbra mocně tvrdosti,
byl dílem velké zručnosti,
schopný svým břitem přezechazat
snadno i ocelový plát,
a čtyři služky, panice,
ctnost sama, dbaly o svíce,
šly před kněznamí, před stříbrem,
poskytujíce světlo všem,
tak dovnitř vstoupilo všech šest
a slyše dál, co praví zvěst!
235 Uklonily se pospolu,
dvě přistoupily ke stolu,
položit stříbro na tabuli.
Tak bylo, dokud nestanuly
poblíže dvanáctera dam,
a pokud správně počítám,

řad vzrostl na osmnáct hlav.
Ted' vizme drahocenný háv
na další šestici se skví:
10 jak hedváb, samá zlatá nit,
tak jiný z Ninive; všech šest,
úhrnem dvanáct, na počest
chvíle se neslo v oděních
dvoudílných, což byl vzácný střih.
Pak bylo vidět panovnici,
pannu tak oslnivých lící,
jako by jitro zazářilo.
Oblékla sobě skvostné dílo,
tkaninu z města Arabi,
20 a na zeleném hedvábí
nesla pak samo rajské štěstí,
ráj kořenů i ratolestí
to jest div nazývaný grál,
jenž všechno světské překonal.
Repanse de Joie měla čest
grál, nejvyšší slast světa, nést
a takový tu vládl rád,
že o grál směla pečovat
jen duše čistá, nehřešící,
schopná všech poklesků se stříci.
236 I světla nesly před grálem,
šly v jasu vskutku nemalém,
plál balzám, žárná trest se leskla
ze šesti nádob, a všech ze skla.
Jakmile vešly do síně,
uklonila se vládkyně
a panny s balzámem svou paní
následovaly bez meškání,
znalé všech řádných zvyklostí.
Královna, vzor vší ryzosti,
před vládce položila grál
a praví se, že Parzival
hleděl k ní, maje plnou hlavu
myšlenek, že tu sedí v hávu
dívky, jež nosí grál. Pak tam,
kde stálo osmnácte dam,
stanulo i těch sedm s tím,
že k vzácné vládkyni, co vím,
přiřadily se další panny,
20 vždy po dvanácti z každé strany

a ona pod korunou, zdá se,
zářila nejvíc dík své kráse.
K rytířům, usazeným v síní,
přistupovali spolem nyní
se zlatou mísou komorníci
a ke čteřici za čteřicí
přicházelo vždy švarné páže
s ubrouskem bílým, jak mrav káže,
a rovněž se tam nemálo
nádherných skvostů blýskalo.
237 Museli opatřit sto stolů
a u nich zasedli pak spolu
nejvybranější rytíři;
pokaždé tudíž pro čtyři
zvlášt ubrus, opravdě sněhobílý,
sloužící prostřel s velkou pílí.
Bez radosti a pohody
hostitel vložil do vody,
a po něm i nás host, své dlaně,
10 a jedno hrabátko mu na ně
osušku pestře ozdobenou
zchystalo klečíc na kolenou.
Při jednom každém ze stolů
pak čtvero pážat, pospolu
vyslaných, posloužilo všem,
kdož kvasili, jak pokrmem,
tak víнем v rámci vládné péče.
Dva pokrájeli krmě vkleče
a další se je, jeden chvat,
20 jali hned panstvu podávat.
Nyní atž ještě každý slyší
o skvostech, včetně zlatých číší,
na čtyřech vozících v tom času
podél stěn během hodokvasu
rozvážených vstříc shromáždění
pány, též čtyřmi, v onom dění,
jak pravím, velmi sběhlými.
Písář bděl v patách za nimi
nad obsluhou a zkoumal, zdali
užité číše posbírali
238 sloužící tak, jak velí mrav.
Ted' slyšte další část mých zpráv.
Zvlášt uctivě sto panošků
bralo též bochník po bochníku

z grálu, a pak je pospolu
roznášeli stůl od stolu
na bílých šátcích, pravím vám
jen to, co z jiných úst vím sám,
ba co mi každý odpřisahá,
10 a klamu-li vás, marná snaha,
ani vám nezbývá než lhát:
grál totiž skýtal napořád
na dosah ruky všechno, ano,
všechno tam bylo přichystáno,
i krmě teplé, studené,
jak čerstvé, tak i uzené,
z domácího i ze zvěři.
Pokud mi někdo nevěří
a zdá se mu to neslychané,
20 neví, co mluví, milý pane,
grál, vrchol blaha, skvostný květ,
to nejsladší, co poznal svět,
dosahá bezmála až k výši,
zvěštěné o nebeské říši!
Ze zlatých misek směl si brát,
kdo co chtěl, pro chuť, například
pepř, šťávy, ba i omoky;
břich útlý nebo široký,
kdekdo tu našel všeho dost
a obsloužen byl každý host,
239 atž skromný jedlík, nebo žrout,
stačilo ruku natáhnout
a říci, co by vám šlo k duhu,
hned vína nejvzácnějších druhů
i tresti šenk jim doléval,
což všechno zapříčinil grál.
Grál pořádal tu hostinu
převzácných dam i hrdinů.
Parzival viděl onen dív,
10 přesto ctil mrav a cokoliv
zdráhal se na nich vyzvídat.
„Gurnamanz v jedné ze svých rad
správně mi pravil, co a jak:
příliš se neptat! Právě tak,
jak jsem vše zvěděl v řeči s ním,
o zdejším rytířstvu též zvím
i bez ptaní dost, žádný strach!“
Co tak dlel, zabrán v myšlenkách,

přistoupil panoš s břitkou zbraní;
za tisíc marek by byl k mání
sotva tak divuplný břit!
Na jílci rubín samý třpyt
opravdu zázračně se skvěl;
takto ho předal hostitel
hostu a pravil: „Tento meč
podstoupil se mnou mnohou seč,
než Pán Bůh zkrušil moje tělo.
Nechá je vám s ním převeselo
i po hostině, třebas chudé,
on vás pak doprovodí všude,
240 a poznáte, jak vybraně
poslouží vám vždy k obraně!“
Proč se host na nic neoptal?
Proč? Ještě dnes mám v srdci žal,
vždyť meč byl druhem závazku,
ba výzvy: Polož otázku!
A rmoutí mě i hradní pán,
byl osudem zle sužován,
a takto by se zbavil muk.
10 Pak skončil hradský kvas i hluk,
dřív přivezené náčiní
shromáždili zas před síní
včetně čtyř vozů s nádobami,
své služby konaly zas dámy,
první z nich zůstaly však vzadu
s vládkyní v čele svého řadu
a opět vyhledaly grál.
Posléze tam, kde Parzival
pobýval s vládcem, s panicemi
20 sklonila paní hlavu k zemi,
odnesla dveřmi vzácný skvost
a opustila společnost.
Parzival hleděl upjatě
tím směrem k jedné komnatě
a dřív než veřej zapadla,
všiml si odpočívadla,
kde pobýval tak sličný kmet,
že krásnějšího neznal svět,
byť nejsem tvor, jenž přepíná,
byl sivější než mlžina!
241 O kom to vypravují? Nuže,
odpovím vám stran toho muže

příště, až se mě budou ptát!
I hostitele, kraj i hrad
poznáte blíž, až přijde čas,
zpravím a uvědomím vás
přímo a bez velkého hluku,
mám vzor spíš v tětivě než v luku,
ta nechť mi slouží za příklad.
10 Luk se vám zdá též rychlý? Snad.
Z tětivy se však střela vznese
vždy rychleji, že? Shodneme se?
Příběh se líbí, zamíří-li
z tětivy pěkně přímo k cíli.
Kdo mluví křivolace, zvěstí
zkazky, jež mají za cíl scestí,
luk nikdy rovný nebývá,
rovná je leda tětiva,
nehledě arci na úhel
20 ve chvílích před odlety střel,
kdo odbočuje, sem tam skáče
v líčeních, nudí posluchače,
nevytrvá-li u zkazky
a koná pouze procházky
od ucha k uchu a zas dál.
To bych se marně namáhal
a nutil vám svá vyprávění,
ne, takový zpěv neocení
nikdo krom kozla na mezi
a vyjma shnilé pařezy.
242 A přesto, pravím, neustanu
lícit žal oněch dam i pánu,
k nimž zavítal náš Parzival.
Tam radostný třesk dřevců, cval
i hudba k tanci sotva zněly,
tam žili smutní, neveselí,
nemohlo je nic potěšit;
jinde se má i chudý lid
čím povyrazit, ale tam
10 navzdory plným komoram
i stolům ustal smích a jas.
Pán pravil hostovi: „Je čas,
zdá se mi, jít spát, končí den,
cítiče-li se unaven,

máte už přichystané lože.“
Teď bych měl zvolat: Ach, můj Bože,
oběma vzejde drahně škod!
z toho, že myslí na odchod!
Pak na koberci u lehátka
20 stanul náš rek, tvář tuze sladká
šířila dál svou čaromoc,
a pán mu popřál dobrou noc.
I rytířové povstali,
přistoupili k nim zpovzdáli
a poté sborem vedli mládce
do komnaty, jak určil vládce,
nad jiné chvalné, a v ní lože
skutečně jako pro velmože,
ba lituji své nouze, ano,
když bohatým je tolík přáno!
243 To lože, arci sotva chudé
jen plálo, celé krásně rudé,
pokryté pestrým hedvábem.
Náš rek dal sbohem vesměs všem,
povšiml si, že v pokoji
už jiné lože nestojí,
i rozloučil se tedy hned,
ale vtom viděl přicházet
další sbor: tito služebníci
10 vstoupili s množstvím jasných svící,
vskutku, jas to byl nevšední,
větší než slunce k poledni! –
Pak do polštářů před postelí
usedl; mládci, vezdy bdělí,
spěchali jako o závod
zout jeho bílé nohy z bot,
však ho též sylékli z odění
panoši tuze vznešení
a švarní vskutku velice;
20 i čtyři luzné panice
už ode dveří sledovaly,
zda je ta péče hodna chvály
a přiměřeně úzkostlivá,
i zda pán pěkně odpočívá.
Sbor panošků musel něst
nemálo svěc, jak praví zvěst,

doprovázeli každou dívku;
chrabry pán skočil pod příkrývku,
panice ho však poprosily:
„Pobudte s námi ještě chvíli
244 a nemyslete na oddech.“
Nu, svou hru na veliký spěch
dokázal sice dokončit,
nicméně tílko jeden třpyt,
dřív než dal dámám sbohem,
bleskem
okouzlilo je bílým leskem,
až se jim srdce svíralo
krásou rtů, rudých nemálo;
též postrehly, že tvář je mladá
10 a zcela holá, hebká brada!
Teď poslyšte, co každá z nich
mu v rukou sladce bělostných
nesla: tři nabízely šťávy
z moruší, vína, jak zvěst praví;
poté se čtvrté dívčiny,
jíž v rukou rajské plodiny
na bílém plátně ležely,
otázal, neusedne-li,
leč řekla, klečíc: „Nikoli,
20 nechte mě plnit úkoly
s mou službou spojené i dál
vkleče, jak mi pán přikázal!“
I popil, pojedl ctný rek,
mluvili sladce vespolek
a pak se panny rozloučily.
Parzival za nedlouhou chvíli
ulehl, a hned pážata
svá světla předem rozžatá
poponesla blíž k posteli.
Jak usnul, chlapci zmizeli.
245 Parzival ovšem nespal sám,
spal tvář v tvář svým trampotám:
celou noc do rozedení
vysílalo mu soužení
posla, svůj sen, jímž mladý pán
byl sotva méně sužován
než snem, jenž se zdál jeho matce
o Gahmuretovi; náš mládce

v síti snu o mečích a ranách
10 musel jim čelit na všechn stranách
a v oněch šraňcích útočil
vstříc kopím s vypětím všech sil,
přinucen oře zhurta hnát.
Ne, raději se třicetkrát
bát bdělý, že smrt přichází!
Tak tržil žold svých nesnází.
Byla to vidění tak děsná,
že se už časně probral ze sna
a zbrocen potem spatřil den,
20 jak zvolna vniká do oken.
„Kde je sbor pážat, co je s ním?“
pravil si, „proč je nevidím.
Čas oblékání začíná!“
Tak vyčkával náš hrdina,
až usnul znovu, usnul zas,
aniž byl slyšel jeden hlas,
ani křik, nedělo se nic,
když se pak rozdenilo víc,
mladý pán procitl a vstal.
Co potom spatřil Parzival?
246 Na koberečku ležely
brnění a dvé čepelí:
druhou byl hostitelův dar,
Itherův meč s ní tvořil pár.
I podivil se nemálo:
„Běda, co se tu událo?
Ustrojil se mám zřejmě sám,
můj těžký sen, to nebyl klam,
ne, samá svízel, žádný klid
10 mě čeká, i když budu bdít.
Hrozí-li však dnes hradským boj,
podpořím s chutí jejich voj,
rád budu jejich přání práv,
dostal jsem také nový háv
od jejich vzácné, dobré paní,
a proto věrně bez váhání
přeochotně jí posloužím
krom služby srdce vskutku vším,
mě srdce co svou panovnici
20 ctí totiž paní lusných lící,

však se té zdejší vyrovňá,
ba předčí ji, má královna!"
Svůj záměr splnil vrchovatě,
oděl se od hlavy až k patě
a opásal se dvěma meči,
připraven k jakékoli seči.
Posléze vyšel ke vchodu,
jeho kůň tam stál u schodů
a pod schodištěm při něm štítl
s kopím. I měl, co toužil mít.
 247 Dříve než chrabry Parzival
odcválal, krácel směle dál,
až prošel kvapem celý hrad;
snažil se hradských dovolat,
třebas však volal ze všech sil,
žel, nikoho už nespatril;
i rozhněval se, změnil směr
a běžel tam, kde navecer
sesedl po příjezdu z oře,
 10 vtom spatřil na zeleném dvoře
pažit i rosu rozdupané
a převelice pošlapané,
s křikem se tedy mladý rek
ke svému koni nazpátek
vrátil a tuze nahněvaně
vyrazil k otevřené bráně,
odkud pak směrem za příkop
vedlo dál množství čerstvých stop.
Rázem ho tato okolnost
 20 ponoukla rychle přejet most,
tu skrytý panoš povolil
provaz a jeden mostní díl
bezmála přiměl koně k pádu.
Host vrhl pohled k bráně hradu:
měl jsem se optat, tak si lál.
„Jste hlupák,“ panoš zavolal,
„hněv Slunce ať vás do tmy srazí!
Mohl jste pohnout bez nesnází
hubou, proč? Pro svůj věhlas!
Krátce:
neoptal jste se mého vládce!"
 248 „Co to má znamenat? Co ted?"
Rek nedostal však odpověď,

jen jako ve snu strážný šel,
za mládcem bránu uzavrel
a ten ať volal sebevíc,
dobrého nevystál už nic.
To rozloučení bez radosti
on zaplatil vší blažeností,
už je tatam, a za odměnu
 10 co získal v té hře o Štěstěnu?
Měl příležitost: našel grál,
mohl však vědět, o co hrál,
nemusel třepat kostku v dlani,
ted' přišlo trpké účtování,
hořkosti, jíž byl ušetřen
dřív, přinesl až dnešní den!
Když viděl rozdupaný prach,
Parzival se dal po stopách
jezdce: „Ba, onen zbrojný lid,"
 20 pravil si, „ten se vyjel být
ve věci mého hostitele,
budou-li si přát, s chutí směle
přispěj k jejich zbrojným snaħám,
a potom v boji nezaváhám:
jsou v nouzi, pomohu-li jim,
rád si tím svůj chléb odsloužím,
zejména mečem, jež mi dal
co vzácný dar ten dobrý král.
Vždyť by si jinak mysleli,
kdoví, snad že jsem zbabělý."
 249 Rytíř jel tedy za jízdnými
a mně je líto, že se s nimi
už nesetká, že se mu ztratí.
Příběh se ovšem rozkošatí,
třebaže stopy po chvíli
zesláblý, jak se dělily,
až vymizely docela.
Ta věc ho tuze mrzela.
Nicméně na tom nepřestal,
 10 ba zmocnil se ho nový žal,
když uslyšel náš bojovník
žalostiplný ženský křik
na oroseném pažitě.
Na lípě, v jejím úkrytě,
tam věrná panna seděla,
mrtvého v rukou držela,

byl celý potřen balzámem
a přičítal bych zlobu všem,
kdož při pohledu na ctnou paní
 20 neměli by s ní slitování.
Rek docválal až před panici,
nicméně ji, svou sestřenici,
nepoznal. Oddanost, ví Bůh,
co cit náš, světský, je jen vzduch
oproti této: zvedl hlavu
a pravil rovnou při pozdravu:
„Paní, já hledím s lítostí,
že skomíráte žalostí,
a je-li potřeba, chci vám,
pravím, být věrně ke službám."
 250 Se slzami mu děkovala
a optala se, odkud cválá:
„Nechápu, že má někdo zájem
o cesty tímto pustým krajem.
Je to zlá, zhoubná končina,
kde sezná každý hrdina
i dění málo veselá.
Já slyšela a viděla,
jak tu i páni v plné zbroji
 10 ztratili život v lítém boji.
Obraté, dokavad je čas! –
Kde jste se tu vzal, prosím vás?"
„Snad míli odtud stojí hrad
a neviděl jsem dosavad
vzor větší nádhery a síly!
Cesta sem trvala jen chvíli."
Pravila: „Důvěruji vám,
ale mzdou za to je mi klam,
už podle štitu jste tu cizí
 20 a lesy velké, kdo v nich zmizí
a rozloučí se s luhem, polem,
nenajde na třicet mil kolem
dům z kamene, ba ani z klád.
Jen jediný hrad vidím stát
poblíže, cíl všech lidských přání,
leckdo ho hledá bez ustání,
být by však hledal s krajní pílfí,
spoléhal by se na úsilí
 10 spolehlí by se na úsilí
po výtce marné: pouze maně
lze doharcovat k jeho bráně.
 251 Neznáte asi, pane, jméno
Mont Salvage a jeho léno,
Terre de Salvage, vládl jím,
tím krajem, jako královstvím
věkovitý král Titurel
a zdědil ho syn Frimutel,
nadmíru slavný hrdina,
a mnoho pocit mu do klína
padlo, než skončil v lítém klání
 10 pro službu jedné krásné paní.
On čtvero dětí zanechal,
třem zbylo bohatství i žal
jen čtvrtý, Trevrinent, ač chudý,
před nebem smývá mnohé bludy.
Chudášův bratr Anfortas
živoří zato dlouhý čas,
neschopen ležet, cválat, jít,
ani stát, jen se podepřít,
a takto rozhněván Bůh káže
 20 žít vládci hradu Mont Salvage;
pokud jste dorazil až k nim,
k těm tvorům strastmi souženým,
jistě jste v jeho bezmoci
nezaváhal mu pomoci."
Pan z Walais odvětil: „Co živ,
já sotva viděl větší div,
a nadto mnoho krásných dam!"
„Jak? Po hlasu té poznávám!"
Pak řekla: „Ty jsi Parzival,
pověz mi, zda jsi viděl grál
 252 i pána, zbaveného štěstí.
Potěš mě prosím dobrou zvěstí,
sláva! Ty jsi k nim zavítal
a přemohl jsi jejich žal.
Teď budeš povznesený výše,
nad všechno, co kde vlád a dýše,
poslechne tě i divá zvěř
jako tvé panstvo, to mi věř!"
Rytíř se jí však bez meškání
 10 otázal: „Vy mě znáte, paní?"
„Já jsem ta panna," pravila
„co ti svou žalost svěřila,
od ní víš, jak se jmenuješ,
což tě ctí, ne, to není lež,

tvá matka je má teta, pane,
je to květ ryzí, mocně plane,
aniž ho kráslí rosný třpty,
nebe ti zaplat za soucit
20 s přitelem padlým v lítem klání,
tady teď leží. Shlédni na ni,
na mou strast, Bůh mě potrestal,
že nesmí žít už s námi dál
on, příklad udatného pána,
ach, jaká je to pro mne rána,
den ze dne žiji pouze hoří,
a to mě sužuje a moří.“

„Jak zbledly tvoje rty! Ach, ano,
to jsi ty, Siguno, ctná panno,
díky níž já svůj původ znám,
kam zmizel jas, jenž vládl tmám,
253 tvým temným, dlouhým kadeřím?
V Brisilianu, pravda, vím,
v tom hvozdu ses tak luzně skvěla,
třebas už tuze posmutnělá.
Kde je tvá síla, kde tvůj třpty?
I mne by musel zarmoutit
úděl být stále vedle něho,
pohřběme tedy zemřelého!“
Nato proud slz jí zrosil šat,

10 proč? Odmítala totiž dbát
rady, již dala prý své paní
Luneta: „Muže, jenž svou zbraní
vám chotě zabil, nechte žít,
mrtvého může nahradit!“
Siguna se však bez náhrady
obešla, o všech, oné rady
dbalých, však pomlčme, už dost,
spíš slyšte, jak ctí oddanost
Siguna: „Nuže, pro mě není
20 léku, ne, snad krom potěšení,
že grálský král už nechrádne;
pocety, jak vidím, případné
dostalo se ti za pomoc
vládci: meč, jeho dar, má moc,
zvlášť znás-li zaklínadlo, v seči
překonat každé nebezpečí,
ano, je břitký z obou stran,
koval ho Trebuchet, ctný pán,

a jeho rod je vzácný rod!
U Karnantu je pramen vod
254 panovnického jména Lac.
Tvůj meč je uzpůsoben tak,
že puká v jedenkaždém boji
po druhé ráně, pak ho spojí
čarovné mocné krůpěje
ze zmíněného ručeje
jménem Lac, a v něm ponořen,
dříve než vzejde nový den,
znova se scelí dík té vodě.
10 Pokud se z něho ke tvé škodě
nic neztratí, pak sesazený,
nabudou části větší ceny
než dřív, tím zpevníš spáry, břity,
a rytbám vrátíš byvší třpty,
zejména znás-li zaklínadlo
a doufám, že ti nevypadlo
z paměti, ano, znás-li je,
pak rozkvete, pak ožije
tvá. Štěstěna víc než kdy dřív,
20 můj bratránku, pak mnohý div
i kouzlo na tvou pobídku
bude ti, věř mi, k užitku!
Pak staneš nade všemi davý
s korunou spasení a slávy,
tvé postavení bude vyšší
než všemoc vladařů všech říší,
dojdeš všech světských snů a tužeb,
bohatství, darů, pocet a služeb,
pokud ses ovšem otázal,
čím tolík trpí grálský král!“
255 „Já se však neotázal.“ „Jak?
Ach, běda! Je-li tomu tak,
nechci vás vidět!“ zvolala
ta panna k pláči zoufalá.
„Spatřil jste zázrak nad zázrak
a neoptal se. Je to tak?
Vy sám jste, pane, mocný grál
i vzácné paní uhlídal,
jak pannu grónskou Garciloie,
10 tak vzácnou Repanse de Joie,
stříbrné nože, rudé kopí,
ne, to můj rozum nepochopí,

co tady chcete, nectný, klatý
tvore, jenž má Zub jedovatý
a jehož věrnost rozleptává
žluč falše, tuze hořká šťáva!
Jak? Nepolitoval jste pána,
jejž postihla zlá, boží rána,
a neoptal se, nikoliv?
20 Štěstí je mrtvo, a vy živ!“
Rek pravil: „Milá sestřenice,
plísniš mě vskutku převelice,
hřich, mám-li proč, si odpykám.“
„Pykat už nepřísluší vám,“
pravila panna, „pokud vím,
skončil jste se ctí, s rytířstvím
a Mont Salvage je jejich rovem.
Já vám však těžko sdělím slovem
odpověď, tu já sotva znám!“
I dal jí sbohem, opět sám.
256 Ted' seznal, jak ho nemálo
trápí to, co se událo,
zvlášť že se neoptal, nač měl,
když s ním dlel smutný hostitel.
Tuze se vinil z mnohých škod
a v žáru dne ho polil pot,
dusil se, sejmul přílbici
a dál ji nesl v levici,
pak fintál rozepnul a záře
10 vzplanula pod rží z jeho tváře;
vtom spatřil čerstvé stopy v trávě;
bral se tu zřejmě ve vší slávě
nějaký zdatný jezdec s paní,
mimochodník byl bez kování
a nás pán se dal za nimi,
za těmi dvěma jízdnými.
Její kůň, vrchol zchátralosti,
měl svrasklou kůži, pod ní kosti
a na slabinách jeden stín,
20 srst bílou jako hermelín,
ohlávku lýčenou a hřívou
až ke kopytům, není divu,
že krácel neobratným krokem
a hleděl na svět kalným okem.
Neuměl víc než klopýtat,
z té klopoty měl věčně hlad,

div, že se vůbec mohl hnout,
byl tedy vyschlý jako troud,
dáma však zato vznešená,
žel, v jízdách málo zkušená.
257 Sedlo, to mělo nízkou hlavu,
rolničky shledal v hrozném stavu,
na tomto bědném postroji
zvetšelé bylo obojí
a provaz místo podpěnky.
Dáma, žel, měla myšlenky
chmurné, byť zřejmě urozená,
vyhlížela co bědná žena.
Cestovala jen v košili,
10 již klest i trny plenily,
nicméně skrze vetché cary
zářila pleť a luzné tvary
v hadrech se méně neskvěly
než labuť ve svém úběli;
z míst, které hedváb stačil skrýt,
problekl občas čirý třpty,
jinak pleť slunce sužovalo,
rty neplanuly právě málo
a vykřesal bys neméně
20 ohně i z jejich červeně.
Byť před útoky nekryta
tu stála, pouze necita
by nazval onu mladici
nevážně lehkověrnici,
nechal si dvorné mínění
o jejím lehkém odění
od cesty, dobrotu i ctnost
haněl a projevoval zlost.
Líčím tu mnohý nedostatek,
30 ale i to je cenný statek,
vždyť skrovné hávy těší víc
než ozdůbky všech parádnic.
258 Parzival pozdravil ctnou paní,
i pochopila bez vahání,
s kým jedná, věděla to hned,
vždyť krásnější tvář neznal svět!
„Už jsme se kdysi viděli,
k mé velké škodě, víte-li,
že jste si na mně, slabé ženě,
vysloužil cti a slávy méně,

než Bůh vám doufám jinak přává.
 10 Má obleč, dříve neděravá,
 se skvívala víc, nebýt vás,
 sotva by někdo hledal kaz
 na mé cti, však jste viděl sám,
 že se vždy dobře oblékám!
 Rek pravil: „Prosím, pomněte,
 jak hněvné řeči vedete,
 o žádné paní ani panně,
 vystavené mou vinou haně,
 nevím a zle by poskvrnilo
 20 mou čest tak zločečné dílo.
 Rytířský mrav se snažím ctít
 už od časů, co nosím štít;
 želím však vašich svízelí.“
 Při tom jí slzy skrápely
 řadérka jako vykroužená,
 a tuze umně soustružená,
 nevím však o soustružníkovi,
 jenž stejně trefně vyhotoví
 délka tak půvabná a skvělá!
 Jak líbezně tu nyní dlela!
 25 Lze neprojevit slitování,
 když kvapně pomocí svých dlaní
 i paží sebe zakrývala
 před zraky pana Parzivala?
 I pravil: „Probůh, však já vím,
 jak posloužit a také čím,
 nabízím vám svůj vlastní plášt.“
 „Ne, pane, vzbudil byste zášt,
 spíše se všeho štěstí vzdám,
 30 než dospět skrze váš háv – kam?
 Smrti vstříc, tím si budete jest!
 Odjedte proto z těchto míst!
 Třebaže vězím v trampotách
 po krk, mám o vás věší strach.“
 I řekl: „Kdopak by nám bral
 život, jež nám Bůh daroval;
 pro nás dva podstoupím rád boj,
 byť by jím hrozil celý voj!“
 „Tím bojem hrozí hrdina,
 35 který si zbrojně počíná
 líp než šest jiných protivníků;
 pak byste želel okamžiků,

jež s vámi tráví jeho žena,
 ano, já, spíš však ponízena
 na služku, ba, tam dospěl dnes,
 hněvivec: za nejjazší mez!“
 I pravil: „Měl bych za proradu,
 kdybych teď na vaši ctnou radu
 prchl. Ten pán, co patří k vám,
 dlí tady s houfcí, nebo sám?
 40 Ať tak či onak, podstoupím
 raději smrt, jak dobře vím.“
 I řekla neoděná dáma:
 „Jsem tu s ním toliko já sama.
 Těžko však, pane, zvítězíte.“
 Jas ctnosti, vskutku nepokryté,
 prosvítil z cárů; po košili
 jen konce šňůr a uzlík zbyly,
 snášela však svou chudobu
 45 dál v mezích dobrých způsobů
 a prosta lží i podlosti.
 Rytíř si nato v rychlosti
 připjal svou přílbu, fintál, hledí,
 přezkoumal, aby tak, jak sedí,
 nevrhalo stín během boje,
 a zatím, plný nepokoje,
 oř zarzál poblíž kobyly,
 kteréžto zvuky vzbudily
 50 zájem stran pana Parzivala
 20 v rekovi, s kterým cestovala
 ta neoděná švarná paní.
 Obrátil tedy bez meškání
 komoně, rázem skončil klus
 a hle, už kníže Orilus,
 vycválal, nešetře svých sil,
 aby se zbrojně projevil
 a opanoval kolbiště.
 Měl tuze pestré ratiště
 z Gaheviešu, zbraň zářící
 v erbovních barvách, přílbici,
 55 kterou skul Trebuchet, i štít,
 jež dokázali zhotovit
 rekovi v Kayletově kraji,
 v Toledo: ne, tam nevznikají
 tovary špatně kované!
 Alexandrijští pohané

též tkají hedváb velké ceny:
 z něho měl rytíř přistřízený
 varkoč a také svrchní šat,
 10 v Tenabroku zas vykovat
 dal si zvlášť pancíř pro koně
 a ve své pýše mimo ně
 získal i vzácnou čabruku,
 prý, pravím bez všech rozpaků,
 z hedvábí, chvalně vzdušnou látku,
 prostou též jiných nedostatků.
 Kroužkovou kápi, nohavice
 i zbroj až po nákolenice
 dal zhotovit nás smělý pán
 20 ve městě zvaném Beaugenan,
 největším v Anjou. Zato dáma,
 teď ve svém zármutku tak sama,
 a navíc v chabé obleči,
 cestovala s ním bez řeči
 a neoděna lepším šatem.
 On byl kryt soissonsckým plátem
 a oř de Salvage à Montane,
 byl kořistí, již blíž Brumbane
 vydobyl skrze zbrojný čin
 rytířův bratr Lehelin.
 25 Parzival se teď přichystal,
 a už se řítil, jeden eval
 vstříc Orilovi z Lalanderu,
 zrak soustředěný na příšeru,
 jež zdobila štíť: sokův drak
 byl jako živý, stejný znak
 měl na přílbici, přizdobený
 malými dráčky velké ceny,
 i na čabreces, na varkoči,
 30 s rubíny, věřte, místo očí,
 i jinak samý drahokam
 a samé zlato, pravím vám,
 nadmíru skvostně zářily!
 Tak páni, tuze zmužilí,
 vycválali teď, stejně smělí!
 Boj si však nevypověděli,
 neboť si předtím neslíbili
 věrnost; vtom třísky velké síly
 vznesly se spolem do vzduchu:
 35 20 pýsil bych se, mít potuchu

o tom všem nejen z vyprávění,
 leč vidět sám to zbrojně dění!
 I vyrazili jezdci tryskem,
 chtějíce klát se s plným ziskem,
 a podle Ješutina zdání
 nebylo krásnějšího klání!
 Přesto však ruce spínala
 na klisně, celá zoufalá
 hrůzou, že jim jde o život,
 zatímco oře skrápěl pot
 263 a co se pokoušeli v seči
 dobývat slávy svými meči.
 Sršely přílby jeden blesk,
 z ostří jim šlehal mocný lesk
 létaly jiskry do všech stran
 a sotvažky se jiný pán
 bil, pravím vám, tak nesmlouvavě,
 ať ke své škodě, nebo slávě.
 Byli to smělci hodní chvály,
 10 koně je sice poslouchali,
 jezdci však jeden jako druhý
 pamatovali na ostruhy
 a meč co meč vždy mocně vzplál,
 slávy si však jen Parzival
 dokázal dobýt bez rozpaků,
 jsa schopen sklát i stovku draků,
 zvlášť jeden z nich byl prškou ran
 ve chvíli vpravdě zasypán:
 na přílbě pana Orila
 20 dřív řada skvostů zářila
 jako den, vzácné kameny
 však popadaly, smeteny
 v té řeži vybojané
 koňmo: kěž se v ní dostane
 i dámě pocty, jak se sluší!
 Tak bojovali tělem, duší,
 a břit co břit jim ostošest,
 hrál v rukou tak, že na mou čest,
 praskala na kolenou zbroj,
 vždyť, rače vědět, vedli boj!
 264 Ted' poslyšte, proč onen hněv:
 protože byla vzácná krev
 té, již co choť měl pod ochranou
 Orilus, popleněna hanou.

Nemohl se zbýt pocitu,
že chtěla hledat záštitu
jinde, jak mínil, u přítele,
u milovníčka, takto směle,
necně i nehodně si vést
10 a dávat v sázku svoji čest;
to škodilo též jeho jménu,
proto tak odsoudil svou ženu:
vyšší trest za podobný hřích
neznám, krom trestů smrtelných!
Vz dor její nevině ten pán
cítí se tudíž povolán
odpírat přízeň vlastní dámě
dle práva, o něž přenáramně
on, mocichlivý muž, vždy dbal!

20 Zato nás chrabry Parzival
chtěl Orilovu úctu k paní
dobyt zpět Ješutě svou zbraní,
jindy lze užít vlídných slov,
dnes místo toho zazněl kov.
Pravdu měl každý z nich, já vím,
nicméně ten, kdo s bezprávím
stvořil též právo, měl by ted'
najít i správnou odpověď,
při níž by nešlo o život.
Však bylo už dost jiných škod!

265 Tak prosazovali svou vůli,
druhému v ničem neuhnuli,
Orilus, kníže z Lalanderu,
byl mistrem kolby v každém směru,
vynikal silou, uměním
i počtem půtek, pokud vím,
dovedl se vždy směle klát
a zvítězil už mnohokrát.
Dnes doufal v tentýž výsledek;

10 i strhl k sobě mocný rek
mladfska, ale Parzival
bez váhání jej chopil, vzal
jako snop ovsa jedním rázem
a ze sedla ho svrhl na zem,
smýkl jím, s koně seskočiv,
sevřel ho ještě víc než dřív
a srazil na polehlý kmen,
což musel strpět nyní ten,

jenž nepoznal dřív nouzi v boji:
20 „Uhlídáš brzo, co to stojí,
když takto strádá tvoje žena,
tvým hněvem téměř usouzená:
Smrt! Vrať jí svoji náklonnost!“
„To půjde těžko, pravím, dost!“
odvětil kníže v okamžení,
„tak zlé to se mnou ještě není!“
Náš rytíř ho však vzápětí
zle stiskl, a když knížeti
vytryskla prška krve z hledí,
dospěl hned k jiné odpovědi.
266 Nechťelo se mu umírat,
přikývl tedy z duše rád
a pravil Parzivalovi:
„Ach, mocný mladíče, kdo ví,
čím právě já si zasloužím
bědnou smrt. Odpověz mi, čím?“
„Ušetřím tě vši smrtné trýzně,
dojde-li u tebe zas přízně
vlastní chot!“ pravil Parzival.
10 „Ne, to by sis jen marně přál,
velmi se na mně provinila,
byla mi dříve tuze milá,
žel, všechna úcta je ta tam,
pročež ted' trpím i já sám.
Jinak ti splním každé přání,
necháš-li mě žít, myslí na ni,
na vůli Boží, z které žiji,
seslal-li tě On, dopřej mi ji
též, ať tvé ctnosti poznám blíže!“
20 Tak tedy promlouval pan kníže:
„Svůj život si já tuze cením,
můj bratr vládne velkým jméním,
je vladařem dvou mocných zemí,
je bohatý a pomůže mi,
jeden z těch krajů bude tvůj,
života mě však nezbavuj!
Vykoupí mě, vždyť mě má rád,
všechno lze snadno dojednat,
i moje knížectví svým jménem
zaštítíš, já je přijmu lénem
267 se slávou, jíž jsi zcela práv.
Jen, vzácný hrdino, mě zbab

závazku smíru s vlastní ženou,
ne, měř mé bytí jinou cenou,
posloužím tvé cti čímkoliv,
nechci jen, pokud budu živ,
přát ani za ment, na mou víru,
své přehanebné kněžně smíru!“
I pravil Parzival, ctný pán:
10 „Všechn kraj, zboží, všechn lán
nepomůže ti k životu,
nedáš-li ty mi jistotu,
že odharcuješ do Bretaně
bez otálení k jedné panně,
kteroužto kdosi udeřil
kvůli mně: dostane svůj díl,
leč by se za něj přimluvila
ta dáma vznešená a milá.
Služ jí mým jménem, jak se sluší,
20 sice dnes vypustíš svou duši!
Artušovi a královne
jsem k službám, vzkaž jim výslovně,
ať ráčí přát, je-li jim drahá,
té zbité panně hojně blaha.
A obzvláště hled' neprodleně
projevit přízeň vlastní ženě,
a smířit se s ní bez výhrad!
Nechceš-li se mi takto vzdát,
odpomohou ti odtud máry,
zaplatíš smrtí za nesváry,
268 slyš tedy, uvaruj se chyb
a čiň vše rádně, to mi slab!“
„Jak vidím,“ pravil kníže, „pane,
nikdo se mě tu nezastane
a nepozvedne za mě štít.
Poslechnu, protože chci žít!“
Strach z chotě kázel Ješutě
stát během klání nehnuteč,
ale, ač se k ní zachoval
10 tak špatně, probudil v ní žal;
pak, opět volný, rytíři
slíbiv, že se s ní usmíří,
pravil on, poražený kníže:
„Strast porážky jsem poznal blíže,
má paní, pouze kvůli vám,
přistupte, ať vás zulíbám!

Kvůli vám ztrácím dobré jméno,
ale což! Je vám odpuštěno!“
Načež ta polonahá paní
20 okamžité a bez váhání
skočila z klisny do trávy,
a třeba měl nos krvavý
i ústa stejně zčervenalá,
jak si přál, hned ho zulíbal.
Pak nemeškali ani chvíli,
dáma i páni vyrazili,
k poustevně, kde žil v prostřed skal
Trevrizent, tam si Parzival
vzal relikiář, spolu s ním
i kopí s pestrým zbarvením,
269 a při své dobré povaze
měl se nás rytíř k přísaze
na schránu; řeč si složil sám:
„Čest možná nemám, nebo mám,
zřejmé je však, že nosím štít,
což si lze snadno ověřit.
Rytířství, to je vzácný stav,
být váhy toho slova práv,
práv služby štítu, jak se praví,
10 znamená dobývat si slávy,
a to je tuze strmá meta.
Řeknu-li lež, nechť hanbě světa
propadne zcela bez milosti
lesk mého hrdinství, mé ctnosti,
a proto slovy, skutky, vším
svou blaženosť já poroučím
nejvyšší ruce, ruce Páně.
Ať do věčnosti sklízím za ně
hanbu i škody od Něho,
20 pokavad něco špatného
lze přičíst vaší vzácné dámě,
celá věc s náramkem je na mně,
uzmul jsem jí i další skvost,
a to je má daň za hloupost
blouda a nezralého mládce.
Mnohý čas proplakala, krátce,
musela mnoho slz a běd
nevinně sobě vytrpět,
a za to ručím, vězte, cím:
svou vlastní ctí i blaženstvím.

- 270 Prsten ji bez dalšího vrátím,
žel, o náramek ji však zkrátím,
já bloud! Už dávno je ten tam,
za což se jí teď omlouvám!
Orila dávno přešel hněv,
dostal, co měl, z úst setřel krev,
svou znejmilejší polibíl,
i její nahost poté skryl
onen pan kníže, vzácný rek,
10 navlékl jí zas prstének,
rozťal svůj varkoč hrdiny
z hedvábí, vzácné tkaniny,
a ovinul jej kolem paní;
ba, takovouto obleč, v klání
běžnou, již jindy plení bitka,
lze vidět na dámách jen zřídka:
ne, paní nespouštěj křík
tenkrát, kdy praští každý dřík,
pokud vím, líp se vyznal v seči
20 pan Lambekin a víc by meči
i jeho panoš dopřával. –
Tak tedy skončil kněžnin žal.
Pak oslovil pan Orilus
Parzivala: „Je konec hrůž,
přísahal jsi mi dobrovolně,
mně je teď blaženě a volně,
přestál jsem bohudík svůj pád
a mohu se zas radovat,
hojit svůj zneuctěný cit
i svoji paní odškodnit
271 za všechnu nepřízeň a zlobu.
Nechal jsem ji, žel, jistou dobu
samotnou, došlo k násilí,
když řekla, jak jsi spanilý,
myslel jsem, že rád pěstíš freje,
teď vím, že nikoli! Ba, zlé je,
vznikne-li v duši pochybnost
jako v mé, když jsem objel hvozd
Brisilian i Jeune Bois.“
10 Pak mládec chopil kopí z Troyes,
které tu nechal divý pán,
Dodinův bratr Taurian,
s tím kopím odcválal teď sám
a brzy zvíte, jak a kam

vyrazil na noc tábořit.
Podobně jako sok měl štíť
zpleněný, přílbu posekanou,
nyní jim pravil na shledanou
a už se chystal do daleka.
20 Orilus nadarmo zval reku
do tábořiště, pod svou střechu,
ne, přemlouval ho bez úspěchu,
takže se páni rozloučili,
a kníže k želanému cíli,
ke stanům, jak dle zvěstí vím,
zamířil; však svým nejbližším
příšel vhod, plesal všechn lid,
že se zas ráčil usmířit
jejich pán se svou paní kněžnou,
tak dobrativou a tak něžnou.
272 Pak neváhali ani chvíli,
Orila rychle odstrojili,
když rez i krev si pěkně smyl,
za ruku svou choť uchopil
a k místu smíru dospěli.
Schystali jim dvé koupelí,
a posléz ležíc u manžela
ctná Ježuta už nezdržela
pláč z lásky, neskrývajíc za ním
10 žal; o té slasti, dobrým paním,
vlastní, si říká celý svět:
„Na tváři slzy, na rtech med!“
Velký cit, pravím, pramení
jak z radosti, tak z trápení,
kdo váží příběhy všech lásek,
ví, že se o nejtenčí vlásek
od oné pravdy neuchýlí
a že se sotva někdy zmýlí.
Tak došlo i teď k usmíření,
20 koupali se však odděleni,
a bylo vidět celý čas
dvanácte panen, samý jas,
s nevinnou paní, již, jak dím,
její choť stíhal zlostěnstvím:
trávila své dny bez obleče,
jen přes noc jí přál trochu péče,
příkrývky, a dnes už i lázně.
Teď slyšte dál, krom vší té strázně,

- jak přišel kníže ke zprávě
o Artušově výpravě.
273 Řekl mu o ní jeden pán:
„Já viděl poblíž velký lán
a na něm stanů na tisíc,
i krásné paní, a co víc:
ve vzdálenosti jedné míle,
žel, bezcestí teď tráví chvíle
sám Artuš, tuze mocný král
bretonský, za nímž zavítal
i mnohý rytíř. Všichni spolu
10 na březích řeky Plimizolu
bytují v rušném veselí!“
Už ani mžik pak v koupeli
neprodlel Orilus, vstal hned
a Ježuta co nevidět
po něm, ta kráska ctná a milá,
na lůžko z lázně vystoupila,
léčit si svoje trápení;
však si teď lepší odění
zasloužila, než měla dosud,
20 a naplnil se šťastný osud:
slast poskytlo i knížeti
i kněžně jejich objetí,
on oblékl pak zbroj a plát,
jí přinesly zas panny šat
hodný, jak pravím, velké chvály,
ptáčátka, jež jim nachytali,
zvesela spolu pojedli,
na loží k sobě přisedli
a Ježutě dal její rek
navíc i mnohý polibek.
274 Mezitím dámě přistrojili
koně, byl arcí plný síly,
měl uzdu, strůj a do sedla
posléze ruče usedla
na cestu s chotem přichystána.
Poblíž stál komoř ctného pána
v postoji jako do boje,
meč, součást ranní výzbroje,
už visel oři při pleci,
10 kníže si dal pak obléci
brnění, s nímžto bez meškání
vyrazil vzhůru před svou paní,
- dal ještě sbohem v oné chvíli
přátelům a ti zamířili
k Lalantu, spolem celý oddíl,
jen jeden pak ho doprovodil:
k Artušovi měl dovést vládce
a pak se vrátit ke svým, krátce,
teď mířil za Bretonci, k lánu,
20 na kterém stálo množství stanů
po proudu téměř celou míli.
Když kníže dospěl téměř k cíli,
průvodce poslal nazpátek
a dál se vydal vzácný rek
už pouze se svou Ježutou.
Tam s myslí pýchou netknutou
dobrý král Artuš po hostině
usedl právě na lučině
vprostřed své vzácné společnosti.
Orilus, rytíř ryzích ctností,
275 přiváhal, stanul mezi nimi
s přílbou i štítem zpleněnými
tak, že i znak jen skrovně plál,
což způsobil pan Parzival.
Seskočil poté tuze křepce,
Ježutě svěřil svého hřebce
a kolem v pestré směsici
hned urození mladíci
služby mu houfně nabízeli.
10 I složil rytíř tuze smělý
štít plný prasklin do trávy
s otázkou, zda mu představí
tu, kvůli níž sem přispěchal,
Cunnewaru. „Ba, o kus dál
viz pannu z Lalantu!“ Tam dlela,
v křesílku hodna pocit a skvělá.
Pak před králem a jeho paní,
k nimž dospěl se zbrojí a zbraní,
projevil za přijetí dík
už jako sestřín služebník;
pochopila hned, co a jak,
jeho plášť zdobil totiž drak:
„Ty jsi můj bratr, otcův syn,
jsi Orilus, či Lehelin?
Odmítám ovšem tvoje služby,
uspokojili jste mé tužby

vždy, dala bych své cti šach mat,
bažila-li bych panovat
tomu či onomu z vás, bratři,
neboť vím dobré, co se patří!"

276 I poklekl rek před panicí:
„Pravilas pravdu. Co dál říci?
Jsem Orilus, tvůj bratr, ano,
činím, jak je mi přikázáno,
Červený rytíř si tak přál,
proto můj život šanoval.

Přijmi slib dojednaný s ním,
jinak své slovo nesplním."

Do bílých rukou vzdal se pak
ten, jehož struji zdobil drak,
i řekla, že je svoboden,
načež on povstal: „Den co den
chci věrně žalovat, co mohu,
na toho, kdo tě bil, žel Bohu,
tvá strast mě sotva přebolí!

Ať byl tvým škůdcem kdokoli,
pomstím té, však on pozná včas,
čemu se vydal napospas,
pomůže mi tím od trápení!

277 I hrdina, muž, nad nějž není,
Červený rytíř, slavný rek,
podpoří nás v tom vespolek,
zdraví vás, králi, vaši paní,
a zvlášt mou sestru, stojí za ní,
pročež vás prosí, zhojte rány
i všechny strasti oné panny.

Však bych už dříve uvítal,
kdyby on též můj původ znal,
vždyť právě lidé spříznění
pochopí líp svá soužení!"

Tak sklidil Keie, pravím vám,
nový hněv od pánu i dam.
Při řece zvané Plimizol
hned Gawan, Jofreit Fils Idol,
Clamidé, zajatý pan král
po bědách, jež jsem znamenal,
a mnohý rytíř vezdy ctěný
(mohl bych vám je uvést jmény,
nechci však marnit ani chvíli),
10 pospolu kněžnu obklopili:

seděla dosud na svém koni
a péči, projevenou o ni,
příchozí dvorně přijali.
Artuš, král tuze uznalý,
s Ješutou jednal právě tak
a jeho paní nejinak;
políbilo ji mnoho dam
a Artuš dodal: „Dobре znám
vašeho otce, onen král
20 v Karnantu moudře panoval
a velice mě mrzely
zvěsti stran vašich svízelí.
Měla jste jich být ušetřena,
neboť jste nadto sličná žena;
v Kanediku jste zvítězila
co dáma vskutku přespanilá,
pročež vám bylo, jak je zvykem
společně s vaším krahulíkem
dáno i slavně odejet!

Kníže byl strůjcem též mých běd,
278 vám však nic zlého nepřejí
dnes, zítra, ani později;
jste opět chotí právem ctěnou
a také lépe oblečenou
než v dobách svého trápení." Řekla: „Kéž vás Bůh odmění!
Vaše ctnost slouží za vzor všem."

Ješutu s jejím přítelem
pak vedla Cunnewara dále
za táboriště pana krále,
kde, u pramene zbudován,
stál na lučině krásný stan,
saň mocná, jako živá, shůry
držela v drápech čtyři šňůry
i způli vrchol, četná plátna,
pravím, ta zrůda tuze zdatná,
zdálo se, málem nad oblaka
zvedala silou hodnou draka.
I poznal kníže vlastní znak,
20 a slyše, co se stalo pak:
pak pana hosta odstrojili
a sestra se mu s velkou plíš
starala se ctí o pohodlí,
jen v jednom se však všichni shodli,

že první tu smí sklidit slávu
Červený rytíř, pán ctných mravů.
Ba, nešetřili o tom slovy.

Kiae pak pravil Kingrunovi:
„Chcete se hostu věnovat
u stolu?" A ten řekl: „Rád,"
279 vždyť neobslovil málo pánu
už u Clamida v Brandiganu!
Címž Kiae na něj přesunul
službu té, na kterou vzal hůl
v hodině hodné nešťastníků,
a činil tak dle dobrých zvyků,
jen vzhledem k nezhojené ráně
nechtěl teď sloužit oné panně,
i když jim schystal krmí dost;

10 od Kingruna je přijal host
sám, od sestry pak Orilus
rozkrájet si dal kus co kus,
svěřiv se péci něžných dlaní.
Ješuta začala s tou paní
stolovat vybraně a sladce,
ba sám pan Artuš, dobrý vládce,
zabrousil k oném stolovnicím,
tak po přátelsku hodujícím,
se slovy: „Trápí-li vás hlad,
20 pak nesmíte nic vyčítat
mně: najdete dnes hostitele,
jenž by dbal o hosty tak vřele
jako já o vás, dámy, dbám?
Bratrovi přejte, pravím vám,
Cunnewaro, svou ná pomoc
a vám zas Bůh přej dobrou noc!"
S címž odešel král Artuš spát.
I knížecí pár přijal rád
zakrátko lože, příhodné
k lásce až do bílého dne.

VI.

280 Tedy slyšte, proč dle četných rad
své město Karidol i hrad
opustil s mnoha hrdiny
král Artuš! Cválal z končiny,
kde vládl, kolem po krajích
i vzdálených a hledal v nich

po osm dní, jak praví zprávy,
bez prodlení a bez únavy
toho, jenž bývá nazýván

10 Červený rytíř; tento pán
odpomohl mu od nesnází,
byl strůjcem Itherovy zkázy,
Clamida s Kingrunem též k nim,
k vládci i k pánum bretonským,
vyslal, a nikolivěk spolu!
Dnes k jejich Kulatému stolu
chtěl reka pozvat vzácný král,
a proto za ním odcválal
s tím, aby jeho vůle dbali

20 jak páni velicí, tak malí,
co po rytířsku nosí štíť!
Museli slovem potvrdit,
že potkají-li cizí voj
či ozbrojence, pak že boj,
jak Artušovi přislíbili,
podstoupí pouze, povolí-li
sám král svým zbrojným zkřížit
zbraně.

„My proslídíme mnohé pláně
v kraji a pokud rytíři
z těch lén se s vámi nesmíří,

281 pod hrozbou jejich kopími
neženěte se hned za nimi,
jako když pádí před psáři
pušení lační ohaři!
Ne, jakýmkoli rozmíškám
zabraňme, nemusím však vám,
jak doufám, dvakrát slibovat,
že pomoc poskytnu vždy rád." Tedy víte všechno o slibech;

10 víte však též, co v oněch dnech
konal pan z Walais, Parzival?
Tehdy se za noci, když spal,
objevil sníh, a tak se stala,
pravím, věc zcela nebývalá:
Artuš dle obecného hlasu
byl mužem květnového času;
o svatém Duchu září svět,
a přestože je samý květ,

dle zvěsti právě onen máj,
kdy jinak voní celý kraj,
zimomříl v pestrém světa běhu
tak, že v něm napadlo i sněhu.
Houf panských lovčích z Karidolu
cválal ten večer k Plimizolu,
došel však škody, a to tak,
že jejich nejzdatnější pták,
sokol, se vzdálil mimo stezku;
v lese pak prodlel do rozbřesku,
a protože byl zcela syt,
nedal se ničím navnadit;

282 noc strávil poblíž Parzivala
v neznámém hvozdru, panovala
tma, oba záblo nemálo
a mladý rek, když svítalo,
vyrazil, kam ho vedly oči,
přes klest a kámen po úboči:
sníh totiž zavál pěšinu.
Tak přestál jitřní hodinu,
loudal se lesním bezcestím,

10 Artušův sokol stále s ním,
až, jak se kolem šířil den,
uviděl palouk, padlý kmen,
kde na tisíc hus pobývalo
a převelice štěbetalo.
Pták na svých rychlých perutích
slétl a zranil jednu z nich,
skryla se pod kmen do klesti,
na odlet ve svém neštěstí
už měla málo naděje,

20 a tu tří rudé krůpěje
do sněhu z rány skanuly.
Parzival, náhle strnulý
žalem a touhou, spatřil krev,
sníh a krev, jaký zvláštní jev
pro duši plnou věrnosti:
„Kdo mi tu ve své štědrosti,
kdo, moje Conduir-Amour, přál
barev tak luzných?“ přemíthal:
„Ano, má lásko, ony záře
jsou připomínkou i tvé tváře,
283 v nich jsem tě našel, jak Pán chtěl,
pochválen bud' sám Stvořitel

za vše, co zůstavil i nám.
Conduir-Amour, teď poznávám,
proč rudá krev a sněžný trpty
musely spolu zazářit:
Conduir-Amour,
tak záříš i ty, prostá chmur,
všechna tvá krásu se tak chvěje!“

10 Hrdina hleděl na krůpěje,
ležely před ním ve trojici,
dvě měly luznost jejich lící
a třetí zase její brady.
Cítil, jak stále, bez výhrady
miluje vroucně svoji paní,
a v hloubi svého přemítání
už nebyl s to se vysmeknout
z pout lásky. Z jejích mocných pout!
Tak dokázala poranit

20 královna z Beaurepaire, jak cit
tak mysl svého manžela
a krev se v běli blyštěla.
Snil tedy? Nesnil? – V téže chvíli,
hleďme, kdo k němu kvapem píslí!
Hoch Cunnewarou vyslaný
se spěšným vzkazem od panny
do Lalantu; teď tady stojí,
před ním štíť s přílbou, které v boji,
jak víme, utrpěly šrámy
ve službách panošovy dámy,

284 za ním sám rytíř ve zbrani
a, připravený ke klání,
hledá si pro své kopí cíl.
Panoš se s křikem obrátil,
nevěda zatím, že ten křik
je planý, vždyť ten bojovník
hájil čest jeho vládkyně,
a směrem k panské družině
zvolal: „Sem! Ke mně, na něho,
na zlocha trestu hodného!“

Ne, nejdral, dle mého zdání,
rádně, byť shodně se svou paní,
toho však nechme. – Křičel: „Fuj!
Fuj! Bídňá chaso! Nelelkuj!
Snad se ted' páni rytíři,
pan Gawan zvláště, nesmíří

s tím, že je v sázce jejich čest!
Chtějí si vůbec chrabře vést?“
Svolával panstvo k obraně:

20 „A co král Artuš z Bretaně?
Srotme se valem všichni spolu
k obraně Kulatého stolu!“
Nato, jak praví, ve chvíli
pánové zahlomozili,
když zaslechli, že zbraň a zbroj
si chystá, aby zvedl boj,
cizí pán, ano, chce se klát,
a mnohý z nich teď nebyl rád,
že přislíbil mír královi.
Zvlášt Segramors, rek hotový

285 ke kolbě vždy, se také hned
na bojiště jal uhánět,
k udržení byl vskutku stěží!
Kdykoli mělo dojít k řeži,
zklidnili ho jen mocí pout,
sotva by v něm i rýnský proud
potlačil bažnost po seči,
kdyby se strhla v zářečí,
mohlo být horko nebo mráz

10 a nemařil by chvilku čas! –
Mladík však přesto přicválal
dřív k ložisti, kde dosud král
spal, ukolébán libým snem.
Segramors ovšem před stanem
nevyčkal, skočil k pôsteli,
kde pán i paní leželi,
a strhl sobolinu z obou.
Třebaže ještě onou dobou
dřímal, přesto v libém tichu

20 jim přišel jeho nemrav k smíchu,
ale on pravil: „Jak je známo,
má tetinko a vzácná dámo,
jsme spízněni, buď slitovná,
Guinovero, jsi královna,
pomoz mi, jak ti přísluší,
a domluv králi Artuši,
aby mě zbavil nesnází,
dobrodružství k nám přichází,
učiň, ať se já první smím

bít v boji s oním neznámým!“

286 Král pravil Segramorovi:
„Snad nebudeš tak bláhový
a nezáčneš boj! Býváš prudký,
slib, že se nehodnými skutky
nezpronevříš pokynu
stran chování mých hrdinů,
jinak mě všechny horké hlavy
uprosí, rovněž lačné slávy,
a vznikly by nám obtíže.“

10 Anfortas vládne poblíže
a branných sil má také dost:
Mont Salvage obklopuje hvozd,
neznáme jeho hranice,
lze čekat vážné třenicel“
Guinovera však nadále
tak naléhala na krále,
že svolil. Mládec měl, co chtěl
a radostí div nezemřel,
ne, nechybělo k tomu mnoho!

20 Pyšnivec nechtěl od nikoho
pomoc; dnes nesměl nikdo jiný
připravit v boji o vavříny
holobradého mladíka!
Přistrojili mu vraníka
a Segramors si oděl zbroj;
pak skokem skrze houšť i chvoj
vyrazil mlázím onen rek,
až cinkot zlatých rolniček
zněl na strůji i čabrace:
tak podobně bys bez práce,

287 hned, našel dravce, který loví
bažanty panstvu někde v kroví,
i toho poznáš nejrychleji
po zvoncích, jež tak pěkně znějí!
Nužé, tak rytíř dojel k němu,
k pánovi láskou raněnému,
a ještě dřív než zvedl meč,
pronel opovědnou řeč.
Přesto dál jako ve snách stál

10 nad krůpějemi Parzival,
zkrusený jistou přísnou paní,
čímž mírním lásku, která raní
srdece a přesnadno je zmámi;
však i mne pouto jedné dámy

bolestně svírá ve dne v noci:
nechá-li mě však bez pomoci,
svou vinou ztratí moji přízeň
a pomine má sladká trýzeň! -
Teď slyšte, jak se v jedné chvíli
20 ti dva zas rychle rozloučili!
Segramors počal dotírat:
„Jak se zdá, pobýváte rád
tam, kde král se svým zbrojným
lidem,
což potvrzujete svým klidem,
ať mě to však i život stojí,
bez řádných záruk dojde k boji!
Teď znáte moje stanovisko,
přivcval jste až příliš blízko,
proto se vzdejte, jinak vás
zle ztrestám! Ještě máte čas,
288 a líp je zachovat si čest,
než skončit ve sněhu, tak jest!“
Parzival mlčel, jiná klání
měl s Paní všeho milování!
Segramors tedy vykročil
s komoněm ku měření sil,
i pod Parzivalem se hněd
kastilský oř jal obracet,
pán však byl oddán krůpějím,
10 dosud se věnoval jen jim,
až nyní pootočil hlavu,
a tím jen rozmnožil svou slávu:
Paní vší důvtipnosti zas
vrátila jeho mysl jas,
král Segramors se přihnal blíž
a Parzival hned sklonil níž
své kopí z Troyes, mocné dílo,
které se kdysi plamenilo
před poustevnou, kde je náš pán
20 našel, vždy schopné pádných ran;
i první úder na svůj štíť
teď dokázal hned oplatit
a oplata se povedla:
nepřítel spadl ze sedla
a aniž z kopí slétla třiska,
poznal, jak je mu země blízká!

Za chvíliku však pan Parzival
nad krůpějemi zase stál,
zas byli k sobě připoutáni
dík Paní všeho milování,
289 a zas byl oddán jen svým snům,
jako by přišel o rozum!
Segramorsův oř, jeden kvap,
odcválal hledat si svůj žlab,
zato pán marně hledal klid,
zvláště když se chtěl postavit,
vždyť klid má pouze ten, kdo leží;
on by jej ovšem hledal stěží
ve sněhu, tam se i já sám
10 poklidu těžko dohledám,
ba, kdo má škodu, sklízí smích,
Bůh stojí při nás šťastnějších!
I řada pánu sledovala
zpovzdálí pana Parzivala,
co činil a co bylo v sázce:
vítězství přenechal však lásce
i Salamoun, ten slavný král!
Poražený pán vyhledal
ležení, a to vzápětí.
20 Hněvná i vlídná přijetí
bral stejně chmurně, a to tak,
že hleděl ztuha, v očích mrak:
„Hra v kostky je hra vrtkavá,
víme, i rytíř prohrává
a trží pád; i na moři
leckterá loď se ponorí.
Též můj sok by se vyhnul boji,
jen vědět, na čem se mnou stojí,
sotva by pokračoval dál,
kdyby se lépe podíval
290 na můj štit, jinak, všechna čest,
ten pán si umí zbrojně vést!“
Keie hned k Artušovi
spéchal s tím, že mu poví,
jak Segramorse přiměl k pádu
hrubián, schopný bez odkladu
i dalších různíc. „Nepoznám
už nic než hoře, pokud nám,
jak pravím, ujde beze škod.
10 Bude-li vám to, pane, vhod,

změřím s ním síly napříště
já sám, vždyť zvedá ratiště
na dohled naší panovnice!
Ne, jinak bych se musel stříci
pocety vám sloužit, pane králi!
Čest Kulatého stolu kalí
ten hrubec, do zbraně! Je čas!
Připravuje nás o věhlas!
Dovol mi, pane, svést s ním boj.
20 Braň se! I kdybys vedl voj
slepčů a hlušců, nešetří sil!“
Vladař s ním tedy souhlasil,
pán se jal zbrojit, jak se zdálo,
tak, že les kopí mu byl málo,
to ovšem ušlo rekovi,
jenž viděl, nesa okovy
své lásky, pouze krev a sníh;
chtít po něm více, byl by hřich,
vždyť lásce patřil hlavní díl
vší tíhy, jíž se podrobil.
291 Proč, Paní všeho milování,
jdou všichni smutní, uzoufaní
lidé vstříč štěstí, milostkám
i smrti pouze kvůli vám?
Proč, Paní všeho milování,
vaše moc kdekoho vždy raní,
sílu i jarost přemáhá,
proč chřadne v srdečích odvaha
tak, že vám vzdorovali
10 jak velicí, tak malí,
marně, vždyť všechno na zemi
zdoláte svými zbraněmi?
Vaši moc každý uznává,
a není to moc neprává!
Vás, Paní všeho milování,
jedna čest zdobí, dbejte na ni:
když Paní Libost s vámi tráví
čas, potom váš meč nerezaví!
Proč, Paní všeho milování,
292 vaše moc mnohé šalbě straní,
šlapete po cti vzácných dam,
ctíte i krvesmilstvo, klam,
vaše moc působí, že pán
bývá i sluhou znectíván,

že mnohá přátelství se kalí,
že vazal škodí svému králi,
vy máte pekelný mrav, paní,
nedbáte, že dík milování
hřich přilne k tělu, že i duši,
tísňenou žádostmi, zle kruší.

292 Ba, Paní všeho milování,
vyvoláváte klamná zdání
a mládí chcete obmyšlet
zralostí navzdor počtu let.
Dost! Tato řeč se sluší těm,
jen těm, jimž k žádným radostem
jste nepomohla. I já sám
vám pokaždé rád chválu vzdám,
třebaže jste mě zkamala,
10 prohrála jste mi bezmála
všechno, já vám už nevěřím,
a co víc: trápíte se tím,
jak trpím? Kdepak! Přesto vám,
má paní, vůbec nespílám,
neboť ctím vaši vznešenosť.
Trnů i břemen víc než dost
souží mé srdce, o všem tom
ví i pan z Veldeke, svůj strom
též umně vypěstil dle vás,
20 pročež nechť poučí i nás,
jak se vám zlíbit. Žel, jen díl,
jen část svých pravd nám osvětlil:
jak si vás získat? Dá to práci,
z neznalosti však snadno ztrácí
své zisky mnohý hloupý žák.
Ale kde zvědět, co a jak?
Žaluji na Vás, že jsme, paní,
v žálarí hlupců zamykání
díky vám! Ano, každý štit,
val, věž a hrad i každý břít
293 vaše moc hravě zdolá, zborí
a zničí na zemi i moři,
po každém odpůrci je veta,
ať pluje, anebo ať létá,
vy, Paní všeho milování,
jste paní bludných snů, jimž maní
podlehl Parzival, ctný pán,
svou věrností k nim ponoukán,

neboť vás k němu vyslala
 10 královna luzná, neznalá
 lsti; její otec Tampentaire
 vládl též v městě Beaurepaire,
 sám Gardais, jeho syn, vám vděčí
 za smrt a za takovou péči
 díky! Mě láká odměna
 sladší než ona zmíněná,
 kdo by ji neměl raději? –
 Ted' slyšte však dál o ději,
 jež prožil Keie chtivý boje:
 20 nevyjel bez rytířské zbroje,
 ne, tuze toužil zkřížit zbraně
 a co vím, stejně odhodlaně
 smýšlel vždy Gahmuretu syn.
 Vy, dámy, které do výšin
 povznáší láska, přejte zdar
 tomu, jež ranil něžný žár
 a zbavil smyslů sladký cit!
 Ted' spěchal Keie oslovit
 soupeře takto před kláním:
 „Protože jste svým konáním
 294 poranil vlastařovu čest,
 dejte se prosím nyní vést,
 tak jak vám radím v dobré víře,
 způsobem vhodným pro brakýře
 k panovníkovi na řemeni!
 Na útěk není pomyšlení.
 Čeká vás tady zajetí
 a málo vládné přijetí.“
 Parzival dál však mléčky snil
 10 sen lásky, Keie ze všech sil
 zasáhl jeho přílbici
 kopím, jež držel v pravici,
 a kříkl na něj: „Tak se vzbud',
 však už ti brzo zajde chut'
 na lůžko s prostěradylkem,
 uložíme tě, ale v čem?
 Ve sněhu, to je novina!
 Když tahá pytle ze mlýna
 lenoch a zmodrá, jak se říká,
 20 od hole, at' pak nenaříká.“
 Tak se mi zdá, že pán ted' haní
 též, Paní všeho milování,

vás, tak by o mého rekovi
 smýšlel snad jenom chám, kdo ví,
 kdyby náš rytíř chtěl, pak hned
 mohl mu leccos povědět,
 ba, s vůlí po pomstě víc tnout
 než slovem! Zbavte ho svých pout,
 a potom náš pan cizinec
 sám snadno obhájí svou věc!
 295 Keie už, chtivý útoku,
 přinutil koně k úkroku,
 čímž mládci z očí zmizely
 tři zdroje jeho svízelí,
 tři stopy připomínající
 jeho choť, paní jasných lící,
 ano, tři kapky ve sněhu,
 a získal zas dar postřehu
 od vládkyně všech bystrých duší.
 10 Keie pak vyjel, jak se sluší,
 a náš pán tuze zmužilý
 i on hned kopí sklonili.
 Díru, jež byla od oka
 tak jako okno široká,
 způsobil Keie v jeho štíte,
 odpykal ji však okamžitě
 Artušův slavný senešal,
 po příští ráně už se bral
 i s ořem přes kmen; přímo tam,
 kde husa dřív, ted' skončil sám!
 Kůň padl mrtev, jeho pán
 zhroutil se, raněn, taktéž sklán,
 jak sedlo zavalilo kmen,
 narazil oudy o kámen
 a škoda byla opravdě mnohá:
 pravice, navíc levá noha,
 strůj, rolničky a ouvazky!
 Čímž odpykal dva výprasky
 a újmu na cti vzácné panny
 tím, že sám sklidil četné rány.
 296 Parzivala však vlastní ctnost,
 ctnost bez falše, i oddanost
 vedly zas k oné úběli,
 kde jeho mysl zastřely
 krůpěje, sníh, a také grál.
 Též o královnu přemítal,

takto se trápil velice,
 a přitom láskou nejvíce!
 I odolnější duši
 10 láska a hoře zkruší,
 zvlášť při dobrodrůžtvích, jak vím,
 a trápení je s obojím. –
 Pro svoji zdatnost v šermicích
 vzbudil pan Keie lítost v těch,
 kdož byli stejně zmužilí,
 jiní však jinak soudili:
 Artušův senešal je pán
 prý drsný, slovem hrubián!
 Z mých zvěstí plyne naopak,
 20 že byl muž rádný, soudím tak
 vzdor obecnému názoru:
 byl věrný, schopný odporu
 i v lítych bojích, pravím vám,
 že nadto pak, jak znamenám,
 na Artušův dvůr mířili
 mnozí a velké rozdíly
 shledal v té cizokrajné chase,
 krom dobrých přišli zlí, leč zdá se,
 že zloch tu stěží našel klid,
 Keie se nedal napálit!
 297 Zato lid znalý dvorských zvyků,
 mínm rod vzácných společníků,
 on vezdy ctil a ve dne v noci
 ochotně stál mu ku pomoci.
 A abych doplnil svou zprávu,
 byl sice strážcem dvorských mrvů
 náhylným k drsným způsobům,
 ale tím chránil králov dům
 i všechny rádné chlapíky;
 10 zato však na falešníky
 útočil jako krupobití
 a vzteklá včela, lidé lítí
 a hněvní o něm šířili,
 třebas byl věrný, zmužilý,
 pomluvy často slýchané.
 Durynský kníže Heřmane,
 i tobě kdekdo služebníčí,
 ale svou službou tě spíš ničí,
 nepřišla by ti tedy vhod
 20 na všeliký ten pronárod

pěst pana Keie? Hostíš rád,
 zato dbáš málo o neřád,
 co k rádným přilne odjakživa.
 Však vís, co nám pan Walther zpívá:
 „Jak zlí, tak dobrí, dobrý den!“
 Tou písní se pak oslavěn
 cítí zloch z nejednoho kraje.
 Tomu by sotva přál pan Keie,
 natož pan Jindřich z Reispachu! –
 Ted' slyšte zvěst stran poplachu,
 298 když u Plimizolu, co vím,
 byl Keie se svým zraněním
 uložen ve vládcově stanu
 a řadu přátel, dam i pánu,
 přiměl tím k nářkům, k žalobám,
 a také Gawan přišel tam,
 kde ležel, shlédl k němu níž
 a pravil: „Běda, je to kříž,
 neblahý den! Proč jste se bili?
 10 Ztratil jsem přítele, můj milý!“
 a truchlil také víc než dost.
 Pan Keie ovšem dostał zlost:
 „Můj pane, slitovník jste chabý,
 tak hořekují staré báby!
 Jste panovníkův synovec,
 takže vám povím jednu věc:
 rád bych vám sloužil se vším všudy,
 jen doprát mi Bůh zdravé údy,
 potom bych plnil vaše přání,
 20 v nezbytí podstoupil i klání,
 a proto neželte mých běd,
 nechte mi je však vytrpět.
 Keie je jeden a váš strýc,
 Artuš, jich sotva najde víc.
 Pomstít mě, pane, nemůžete,
 jste urozený! Můj ty světe,
 dát za mě vy jen prst, jsem v stavu,
 věřte, vám obětovat hlavu!
 Nechcete dbát mých výzev v boji?
 Ten sveřepci si tam dál stojí
 299 na galop, na trap, na útěk
 nepomýšlí co pravý rek,
 však já vím, stačí jeden vlas,
 dámský vlas, ano, spoutá vás,

plavý i tmavý zabrání
vám svádět zbrojná utkání,
a také matka pochválí
toho, kdo s bojem otáli!
Otec nás učil bojovat,
10 dbáte-li však spíš jejich rad,
Gawane, zbledne vaše tvář,
až spatří meč a jeho zář;
pak zmékne vaše tvrdá pěst!"
Tak ranil rytířovu čest
na místě vskutku nejslabší.
Čím odpovědět? Není čím,
stud vede duši, vpravdě ryzí,
k tomu, co nestydům je cizí.
Gawan mu nato pravil: „Jak?
20 Ledaskdo může bystřit zrak,
kdy chce, a nespatří mě v seči
zblednout vstříc kopí nebo meče,
ať soupeř třeba seká, bodá
tak mocně, že mně hrozí škoda.
Ne, nemáš proč mě ostouzet,
posloužím ti vždy rád a hněd!"
Pak opustil stan, vyšel ven
s tím, aby mu byl přiveden
kůň, bez meče a bez ostruh;
za cizincem ten pán, ví Bůh,
300 urozený a dbalý míry
odcváhal, spatřil štít, tři díry
od reků ctných, zvlášť od Orila,
seznal, čím láska ublížila
pánovi smyslů zbavenému,
a proto také přijel k němu
pozvolna, to jest: svého oře
pobízel polehku a spoře.
Nemínil šířit nepokoj,
40 jen zjistit, proč se strhl boj,
a pozdravit; žel, Parzival
na jeho slovo málo dal
a bylo znát, že mu v tom brání
zas Paní všeho milování;
jak víme, dílem četných shod
Herzeloidin vzácný plod
ukrýval v sobě mnohé síly,
jež jeho smysly obloudily

mukami lásky; úděl mládce,
20 zděděný po otci i matce,
bránil mu chápávat, co ted' říká
druhý pán, vnímat protivníka;
on však, syn vládce jménem Lot,
pravil: „Vás vzdor mi není vhod:
zdravím, a žádná odpověď!
Nejsem tvor nesmělý, co ted'?
Znectil jste krále, jeho blízké,
jakož i lid. Proč? To je nízké,
a přičí se tu všemu řádu!
Takovou otázku vám kladu.
301 Budete-li však dbát mé rady,
promíne vám král vaše spády.
Rytíři, sejděte se s ním,
a já se za vás přimluvím!"
Parzival bral to naléhání
jen jako vítr, jako vání;
Gawan ho chápal v jeho bolu,
on, chlouba Kulatého stolu,
sám jednou v moci těchto pout
10 musel si nožem probodnout
rukou a důvod byl všem známý:
šlo o náklonnost sličné dámy,
královny, prokázala činem
po jeho boji s Lehelinem
svou vznešenosť i dobratu,
zachovala ho životu
tím, že se dala v zástavu,
hotova přijít o hlavu.
Lze smlčet tento její rys,
20 pro Ingousu de Bachtarieß
rys hlavní, věrnost? Naopak! -
„A nesouží ho právě tak
jako mě láska bez mezí,
jež nad rozumem vítězí?"
pravil si Gawan, upřel oči
na něj, kam to své zraky točí.
A zjistiv pravdu, přikryl sníh,
zkrvělý po třech krůpějích,
svým syrským pláštěm, ano, jím,
sametem žlutě podšitým!
302 Jak zakryl krev, hned bylo líp;
pan z Walais projevil zas vtip,

a protože si v každém směru
svou vzácnou paní z Beaurepairu
nadále v srdci ponechal,
slyšte i vy, co bylo dál.
„Má choti, jaký zármutek!
Proč mi zas mizíš?" pravil rek.
„Vždyť jsem si vysloužil tvůj cit
10 i trůn co rytíř, v ruce štít,
vždyť jsem ti přišel pomoci,
když Clamidé tvé bezmoci
zneužil, ano, když se chvěla
v nárcích i srdce jinak smělá.
Den září, ty jsi zmizela.
Cožpak mi mlha zastřela
zrak, a co je s mým ratištěm,
které jsem donesl až sem?"
„Zlomil jste v boji zbraň, co vím,"
20 odvětil Gawan. - „V boji s kým?"
vedl náš rytíř dál svou řeč,
„a kam vy jste dal štít a meč?
Chci se bít s vámi pro svou slávu.
Vidím, že máte plnou hlavu
žertů, s tím skoncujeme včas!
Ale jste dobrý člověk, vás,
já, vítěz v mnohem lítem klání,
chci šetřit, užiji svých zbraní
jinde, ba, široký je svět
a plný radosti i běd!"
303 Pan Gawan pravil: „Říkám vám
s láskou, jež nezná žádný klam,
s láskou, jež není zejména
praničím scestným zkalena!
Mám prosbu a jsem přichystán
splatit ji: jeden král a pán
jak s rytíři, tak s paními,
spanilými a sličnými
táboří poblíž. Jedme za ním,
10 nebojte se vád, já vás chráním."
„Dík! Za službu tak vznešenou
nebudu skrblit odměnou.
A kdo, když jste tak laskavý,
je ten král a kdo, pravda, vy?"
„Povím vám, jak se zove ten,
který mi přiřkl drahně lén,

a osvětlím vám také blíž,
proč mu to není na obtíž:
je rytíř, nadto v něm ctím rod
20 mně blízký, jeho švagr Lot
mě zplodil, chci mu vším svým
zbožím
i každým darem, najmě Božím,
být k službám; vším, co by si přál.
Pan Artuš je ten vzácný král.
Ani já nesmlčím své jméno,
nezůstane vám utajeno:
jsem Gawan, tak mě nazývají,
v blízku i v dálí, v každém kraji,
budu vám sloužit věrně, ve cti,
vaše ‚ne‘ by mi bylo k necti."

304 Parzival zvolal: „Gawane,
jsi to ty? Je to pravda? Ne?
Zasloužím si tvou laskavost?
Slyšel jsem o ní víc než dost,
ty prý jsi ke všem lidem vlídný,
nicméně neměj strach, bud klidný,
službu ti oplatím, a rád.
Teď pověz, poblíž vidím stát
stany, jsou zřejmě Artušovy.
10 Pak lituji, že šetřím slovy;
co radosti mi učiní
spatřit jej dnes i s vládkyní!
Dříve však pomstím četné rány,
ten výprask za úsměv ctné panny
patřil mně, působí mi žal,
že kvůli mně pan senešal
napráškal jí a nemálo,
co třísek při tom lítal!"
„K pomstě už došlo, přisámbohu!
20 Má zlomenou jak levou nohu,
tak pravou paži. Nevidíš
kámen a koně tady, blíž,
a ve sněhu, tam opodál,
tříšť z kopí, na které ses ptal?"
Jak zjistil, že to není klam,
Parzival pravil: „Spoléhám
na tebe, pane Gowane!
Smím-li mít za prokázané,

že jsem tu očistil svou čest,
pak si mě kamkoli rač vést!"
 „Nač ti lhát? Tady klesl v boji
i Segramors, pán v plné zbroji,
slavený po všech končinách,
okusil rovněž zemský prach.
Před Keiem! Jaký čestný cíl:
dva vavříny sis vydobyl!"
 Parzival poté s Gawanem
vyjeli a pán za pánum,
jízdní i opěšalý dav,
 10 zdravili, jak jím velel mrv,
zvlášť Červeného rytíře.
 Ke stanům pak v té přemíře
pozdravů cválal s ním náš pán,
rek Gawan; Cunnewařin stan
měl šňůry poblíž jeho šňůr.
 „Keie byl ztrestán, konec chmur!"
 S tím vyšla panna vesele
uvítat svého mstitele
jak s Ješutou, tak s bratrem v řadě,
 20 dlaň v dlani, všechni pohromadě
Parzivalovi pěkně vstříč.
 Pode rží brnění tím víc
plály mu tváře, rosné růže,
jak svlékli ze švarného muže
zbroj, a hned stanul před panicí.
 Ted' slyšte, co mu příšla říci:
 „Pozdrav Bůh! Jste náš milý host,
a hlavně můj, svou zmužilost
jste prokázal, a není malá!
 Dřív jsem se dlouho neusmála,
 306 mé srdce poznalo však vás,
i úsměvný a štastný čas,
jejž zhatil výpraskem pan Keie;
 teď jste mě pomstil, snad se kaje!
 I ptám se: smím vás políbit?"
 „Budíte ve mně libý cit
svým slovem," pravil Parzival,
 „mít kuráž, sám bych si to přál!"
 Po polibku se usadili,
 10 pak řekla panici, ať pří
do stanu pro nadherň šat,
už dříve dala nastříhat

hedvábí z města Ninive,
a měl je sám král Clamidé
nosit co zajatec té dámy.
 Děvče však přišlo s námitkami,
že na pláštiku chybí stuha;
 po ruce byla rázem druhá,
kde? Vyvlékli ji Cunnewaře
 20 z košílky jedna bílá záře.
 Rek si smyl s dovolením rez
 z tváří a poprvé zas dnes
 vzplanul třpyt jeho rudých úst
 jasem, jenž počal směle růst,
 obzvláště když ho přioděli.
 Všem přítomným se zdál tak skvělý,
 tak přeskvělý, jak říkali,
 a hodný oné pochvaly,
 vždyť se v tom šatu líbil všem;
 hrud' ozdobenou smaragdem,
 307 zelenou sponou plnou krás,
 ozářil Cunnewařin pás,
 nadherň, luzný, bohatý
 s drahotkamy a zvíraty,
 kde rubín, vsazen do přezky,
 šířil též vzácné pablesky.
 Však se ten holobradý pán
 cítil, tak pěkně opásán,
 skvostně, jak praví Paní Zvěst!
 10 Získal si srdce všech, tak jest,
 pánové, paní, panice
 zlíbili si ho velice!
 Po zpívání mši se i král,
 když to vše slyšel, odebral,
 on, Artuš věrné myсли, spolu
 s rytíři Kulatého stolu
 kam? Jak se právě dozvěděli,
 Červený rytíř, pán vždy smělý,
 dlel u Gawana ve staně,
 20 tam vstoupil vládce Bretaně
 a zpráskaný pan Antanor
 předběhl jej i celý sbor
 Parzivalovi kvapně vstříč:
 „Vy jste mě pomstil, a co víc,
 pomstil jste pannu Cunnewaru,
 pan Keie skončil beze zdaru,

díky vám už se nebojím,
čím nám ted' může hrozit? Čím?
 Bitím? To nebude už snadné,
 když pravící tak špatně vládne!"

308 Pan Parzival i bez křídel
 na zemi zářil, až se skvěl,
 andělským světlem obetkaný.
 Artuš i se vzácnými pány
 přijal ho tuze vřele
 s vlností hostitele,
 a kdo ho spatřil, ten byl rád.
 Vždyť kdo by mohl popírat
 chválu a milou náklonnost,
 10 jež v srdcích budil sličný host.
 Pouze král Artuš namítl:
 „I když krom štěstí jste i žal
 způsobil mně a mému dvoru,
 o vašich poctách není sporu.
 Kdo mi jich prokázel kdy víc?
 Mé služby, to je pouhé nic,
 stačí jen pochválit váš zdar
 v péči jak o knížecí pár,
 tak o Ještu, o tu zvlášť!

20 I Keie by si svojí zášť
 odpykal už dřív, kdybych vás,
 pane, bral zavčas na potaz!"
 Pak porozprávěl s rytířem,
 ptal se, jak dorazil až sem
 přes hory, doly mnohých zemí
 a žádal, podporován všemi
 rytíři Kulatého stolu,
 aby dnes trávili den spolu
 v příhodné pospolitosti.
 I vyhověl jim s radostí

309 a bez nejmenší námitky
 těšil se z jejich nabídky.
 Ted' každý suď dle známých zpráv,
 zda Kulatý stůl se svých práv
 zhostil i dnes; zvlášť míním zvyk,
 o který dbal sám panovník:
 nekonal totiž hodokvas
 bez Paní Zvěsti, pokud včas
 nepřišla stolit v jednom kruhu
 10 s pospolitostí jeho druhů.

Ba, dnes je tedy přivítali,
 Kulatý stůl však zanechali
 v Nantes, a proto jeho práva
 převzaly květinky a tráva
 v místě, kde nestál žádný stan.
 Červený rytíř, vzácný pán,
 byl uctěn královsky, vždyť králi
 až v městě Acratonu tkali
 pohané hedváb, z toho díla,
 20 co vím, pak chasa zhotovila
 umně dle vybraného zvyku
 kulatý ubrus hodovníků.
 Nikdo dle vžitých pravidel
 neseděl v čele, každý měl
 své místo, rovné ostatním,
 tak ustanovil Artuš s tím,
 že tak se má dít s hostinami
 pro vzácné rytíře i dámy,
 a takto vždy ctné paní, páni
 i panny mají též být zváni.

310 I přišla paní Guinovera,
 s ní mnohá luzná choť a dcera,
 sbor z rodin vesměs knížecích,
 jediný lesk a libý smích.
 Bez ústrků se hrnuly
 k té převaliké tabuli,
 s mnohou též přítel, pak sám král,
 s ním ruku v ruce Parzival
 a po boku jim krácela
 10 Cunnewara, už zvesela
 a bez žalosti, bohudík!
 Ted' slyšte, s čím se panovník
 obrátil k Parzivalovi,
 čekaje, co mu odpoví:
 „Polibte mou choť, mladíku,
 je stará, máte ve zvyku
 líbat rty sladší, na mou věru,
 líbat já paní z Beaurepairu,
 pak jinde neprosím, však sám
 20 vás o totéž rád požádám,
 až přiharcuji na váš hrad,"
 doveděl Artuš. – „Tuze rád,"
 pravil pan z Walaisu, „s tím vším
 ochotně předem souhlasím!"

A vládkyni hned vyšel vstříč
k polibku na pozdrav. - „Tím víc
vzdor smrti krále Ithera
rozkvétá moje důvěra
k vám, zapomenu na lítost,
však už jí bylo víc než dost.“

311 Přesto si s pláčem v oné chvíli
pro Itherův skon zatesknily
panovnice i mnohá paní.
Potom však na zelené pláni
nad řekou zvanou Plimizol
usedli Jofreit Fils Idol,
Clamidé, Gawan a kdo dál?
Uprostřed arcíť Parzival,
jemuž, jak praví Paní Zvěst,
10 patřila nejvzácnější čest
ze všech, kdož tu kdy stolovali
a mléko vlastní matky sáli.
Stran mladosti, stran jarých sil,
s nimiž k nim náš rek přikvapil,
stvrdili mnozí bez obtíží,
že sklo, v němž drahně dam se
vzhlíží,
je mnohem kalnější než zář
jeho rtů: brada, najmě tvář,
planuly, jak má zpráva všeňí,
20 všemocí tuze pevných kleští,
tisknoucích k sobě srdce stálá,
jež vrtošivost nezdolala,
čímž míním vrtošivost krásek,
co žijí z pomíjivých lásek.
Jeho zář měla sílu pout,
uměl až k srdci proniknout
a pochyb dámou pozbavit:
ba, věrnost zračil onen třpyt!
Tak mu byl každý nakloněn,
tak zářil dál, až přišel den

312 slz a běd po všem rozletu:
ta, o níž mluvím, už je tu!
Věrná a jinak chvalná panna
přijela celá pohněvaná
obci, vráz žalem strnulé,
zvěstit zlou zprávu na mule,

veliké jako oř, ten tvor,
jenž zřejmě přestál hladomor
v Uhrách, měl nozdry probodené,
10 plece i boky popálené,
byť uzdě ani postroji
nemám co vytknout, obojí
skvělo se krásou hodnou mistra;
panna se přitom nesla zbystra,
žel, bez půvabu vzácných dam.
Ale proč, běda, ptám se, ptám,
proč došlo k tomu příchodu,
všem artušovcům na škodu?
Její um byl však veliký,
20 mluvila mnoha jazyky,
ovládala i latinu,
pohanskou řeč i franštinu,
vzdělána byla po zvyku
všech dvorských dialektiků
a astronomů, však i ji
učili geometrii!
Cundrië, tak byla nazývaná,
s přídomkem vědma; řečná panna
nejedno štěstí proměnila
přesto v prach, dřív než domluvila.

313 Jakkoliv byla sečtělá,
bohužel jedno neměla,
Francouz by řekl půvaby.
Oděna byla v hedvábí
až z Gentu, barvy lazuritu.
Ta hubitelka blahých citů
měla krom hebké haleny
plášť po francouzsku střížený,
na klobouku až z Londýna

10 zářila zlatá tkanina
krom pavích per; s ním přicválala,
byl nový, šňůra zachovalá,
visel jí v týle. Tento host
jel zbudovat svou zprávou most
od kratochvílí k svízelím,
skoncovat se vším veselím.
Zpod klobouku jí visel cop,
jako štěť hebký, snad pár stop
dlouhý a černý napohled,

20 svým koncem hladil mezkův hřbet,

nos měla také lecjaky,
trochu psí, kančí tesáky
daleko čněly z jejich úst
a neobvyklý byl i vzrůst
jejich brv, téměř nad čelo.
Já vím, co by se slušelo:
dbát v líčení dam dobrých mravů!
Mně však jde o pravdivou zprávu.
Medvědí uši nevzbudily
snad v nikom dojem srdci milý,
314 tvář měla také málo pěknou,
takové se spíš lidé leknou,
a ručky jako opičák,
ba, sladký kvítku, je to tak!
Bič z umné hedvábové spletí,
plál rubínovou rukojetí,
nehty však, jak mi praví Zvěst,
připomínaly, na mou čest,
lví spáry, žádný lesk či svit,
10 pro nějž by se šli páni bíti!
Tak mířil k dvorské sešlosti
zdroj smutků, zhoubce radostí,
spěchal tam, kde si pěkně dlel
s Cunnewarou pan hostitel
a Guinovera vedle nich
s Hekubou, rovněž při krmích,
obě dvě vzácné panovnice.
Král Artuš se skvěl převelice,
a protože byl Bretonec,

20 přednesla Cundrië svoji věc
francouzsky; německy zní tak,
že je mi pří ní všelijak:
„Fils du Roi Uterpandragon,
každý tvůj Bretonec, jak on,
tak ty, tu dlíte pohanění,
a pouze z tvého přičinění
výkvět všech tvých lén musí snést
pravdu, čím hořkne vaše čest:
hanba a klam tu vládnou spolu
v neprospech Kulatého stolu.

315 Artuši, ano, dlouhý čas
zvedal se výš tvůj velký jas,
ted' opadá tvá sláva,
čest chromne, pokulhává,

falešná je tvá cena,
šedne zář tvého jména,
Kulatý stůl i ti, jež hostí,
strádají totiž přítomností
jistého rytíře; ten pán,
10 pan Parzival, je nazýván
Červený rytíř podle muže,
jež zabil před Nantes: kdo je může
srovnávat? Byl to zjev tak světlý,
že není tvorů, kteří četli
v knihách víc k hrdinově chvále.“
Pak zamířila k panu z Walais
a řekla: „Vy jste vinen tím,
že se tu s nikým nezdravím,
s pány, ba ani s Artušem.
20 Váš luzný zjev je k hanbě všem
a k necti všech váš mužný třpyt,
ne, nemáte čím zaplatit
mou ochotu žít s vámi v míru!
Zdám se vám hrozná? Na mou víru,
hroznější nicméně jste vy!
Povězte, kdy se vyjeví,
proč musí, pane Parzivale,
trpět náš smutný rybář dále,
proč jste ho nezbavil těch běd?
Jak jste je mohl nevidět?
316 Soucit je vlastností ctných hostí,
leč soucit s jeho ubohostí
se patrně vás netýká,
k čemu je vám dar jazyka?
Chybí-li srdci pravý cit,
měli vám ho už dávno vzít!
Co na vás čeká? Zřejmě peklo,
ba, nebe se vás dávno zřeklo
a na zemi by tentýž soud

10 nad vámí nevyříkl jen bloud.
Ach, co je vaše štěstí? Prach!
Váš jas i věhlas končí v tmách!
Váš mužný lesk je prchavý
i vaše vážnost churaví,
lékař jí sotva vrátí zdraví
a, při temenu vaší hlavy,
s pomocí - čí však? - příslahám,
že sotva poznal větší klam

v tak sličné tváři tento svět.
 20 Jste v nadidlo! Jste hadí jed!
 Hostitel vám dal vzácný meč,
 vy jste však, běda, ztratil řeč,
 nejste ho hoden! Jaký hřich,
 jste hříčkou v rukách d'álových,
 ohavný pane Parzivale!
 Nespatřil jste snad grál, a dále
 krvavé kopí, stříbro, nůž,
 vy, studna slz, hrob štěstí, muž,
 jenž mlčel na Mont Salvagi?
 Bohatstvím, kterým oblaží
 317 pohanské město Thabronit
 jen šťastlivce, jste mohl mít,
 otázat se včas, ba i více!
 Trůn thabronitské panovnice
 sám Vaire-Fils, pan z Anjou, rek
 bez poskvrn, ano, bez výtek,
 získal si mečem, jak se patří,
 na otcův způsob, vždyť jste bratři!
 On, jaký div! je černobílý
 10 syn černé kněžny. - V této chvíli
 i Gahmuret bud' vzpomenuť,
 ze srdce vyplel klam i blud
 váš otec z Anjou, jaký rod!
 Ba, jeho odkaz je nám vhod
 daleko víc než vaše jméno,
 to bylo tuze pošpiněno!
 Kdyby měl ženu nevěrnici,
 mohla bych tuze snadno říci,
 že po něm nedědíte nic,
 20 měl však choť věrnou, a co víc,
 trpěla tuze, ctěte ji
 i jeho o to vroucněji!
 Otec byl také věrný pán
 a sklízel obdiv ze všech stran,
 radostně se s ním obcovalo,
 měl srdce velké, žluči málo,
 to srdce kryla pevná hrud',
 stavidlo i vrš, bud' jak bud',
 obé měl v moci, obé v stavu
 polapit mnohý lesk a slávu.
 318 Běda, proč mě kdy došla zpráva,
 o falši, pro niž vaše sláva

naopak padla do bídy,
 synu ctné Herzeloidy!"
 A Cundrië, celá zoufalá,
 bolestně ruce spínala,
 ze slzou slza, mocný proud
 teď měl proč z oči vytrysknout,
 vždyť věrnost naučila pannu
 10 neskrývat v srdci žádnou ránu!
 Poté se k panu hostiteli
 obrátila s tím, že mu sdělí
 další věc: hledá hrdinu,
 smělce, jenž prahne po činu,
 lásce i cti a nezná strach!
 „O čtyřech vzácných královnách
 a čtyřech stech dam jeden květ,
 panensky luzných na pohled,
 mám zvěst: dlí na Chastel Merveille.
 20 Jen vánkem se zdá jiný děj
 na cestách za dobrodružstvím,
 tam čeká velká láska! Vím,
 pouť je to zlá, a přesto tam,
 pravím, dnes na noc zavítám!"
 Pak bez pozdravu odejela,
 ta panna smutná, neveselá,
 předtím však, slyšte, s lítostí
 dovětila ctné sešlosti:
 „Ach, Mont Salvagi, jaký žal,
 není, kdo by ti pomáhal!"
 319 Takovou chmurovou obtěžkala
 ta hrdá vědma Parzivala,
 s kým se směl nyní poradit?
 I smělé srdce, mužný cit,
 ba mrav, teď měly malou moc,
 přesto mu přišel na pomoc
 vzácnější rádce: jeho stud,
 stud, jenž ho chránil doposud
 všech falší, které ducha kruší.
 20 Vždyť stud je korunou všech duší!
 Stud je ta nejvzácnější ctnost!
 Cunnewařinu neradost
 nad tím, že reka Parzivala
 Cundrië tak zlobně vyspílala,
 stvdil proud slz: jak hněvný tvor!
 A záhy bylo vidět sbor

vzácných dam, jak jim taktéž v pláči
 krůpěj co krůpěj líce smáčí.
 Odjela Cundrië, chmurný zdroj
 20 všech běd, a vtom už blýskla zbroj
 na cizím pyšném rytíři:
 přijízděl v pevném pancíři,
 kov od hlavy až po paty
 byl vzácný, pablesk bohatý,
 strůj skvostná, neomšelá,
 po rytířsku se skvěla
 a zdobila i jeho oře.
 Přiklusal, vida samé hoře,
 jak pánu, panen, tak i dam,
 blíž, učiniv tak, pravím vám,
 320 jak vzněšeně tak ztrápeně,
 což, slyšte, mělo neméně
 než dvě dost vzácné příčiny:
 strast srdce a čest hrdiny.
 Kruh věrných dostihl, byl v cíli,
 a co dál? Hned ho obklopili
 a panoši mu vzápětí
 zchystali pěkné přijetí.
 Ten vzácný pán měl cizí znak,
 příslu však nesňal, naopak,
 10 netasený meč svíral v pěsti
 a, prost vši radosti a štěstí,
 přítomných se hned otázel:
 „Kde je pan Artuš, kde je král
 a Gawan?" což mu v okamžiku
 sdělil houf mladých válečníků.
 Pak, před sebou ten mocný kruh,
 na sobě hedváb, vzácný druh,
 a tuze pestré odění,
 20 rek vstoupil do shromáždění,
 v němž kraloval sám hostitel.
 Host pravil: „Ochraň Stvořitel
 jak vás, tak rytíře i dámy!
 Všem, jež tu vidí spolu s vámi,
 posloužím, pozdravím je rád,
 jen s jedním nechci obcovat
 a sloužit mu, tím nechť je jist!
 Mě stačí jeho nenávist,
 jeho zášť však mu právě tím,
 čím vládne: zášť oplatím!"

321 Musím však říci, kdo to je,
 kdo srdci nedá pokoj
 a činí zle mně, bědnému,
 jeho zlem postiženému.
 Je to pan Gawan, hrdina,
 a způsob, jímž si počíná
 v bojích, vám není neznámý,
 žel, sveden svými choutkami
 ťal mého pána při pozdravu
 10 a zkrátil se tak o svou slávu!
 Nač mysel při tom onen rek?
 Nač? Na Jidášův polibek!
 Zarmoutil vpravdě tisíce
 a všechny trápí velice
 ta smrt, jež volá do nebes!
 Popře-li ji pan Gawan dnes,
 pak za desetkrát čtvero dnů
 všechno s ním zbrojně rozhodnu
 před panovníkem z Ascalonu,
 20 v králově městě Champ Fançonu,
 a tímto ho zvu na souboj.
 Nu, at' si chystá zbraň i zbroj,
 prokáže-li dost jemnocitu
 a nezrekne se služby štítu!
 Doufám, že necouvne, ba víc,
 že mému přání vyjde vstříč
 při rytířské cti, tak i rádu,
 jež vycházejí z předpokladů
 studu a věrnosti: ta slova
 snad budou platna vždy a znova.
 322 Jen dílem vlastní nestoudnosti
 mohl by v této společnosti
 zasednout opět Gawan spolu
 s rytíři Kulatého stolu,
 snad věrolomník nepopléní
 řád vezdejšího shromáždění,
 nepřišel jsem však hubovat,
 věrte mi, ani žalovat,
 já spíše straním boji,
 10 kde platí pouze dvojí:
 smrt, nebo čest a sláva
 těch, kterým štěstí přává."
 Král mrzut mlčel, teprv teď
 dal příchozímu odpověď:

„Pan Gawan je můj synovec,
i kdyby zhynul, jeho věc,
pravím, i jeho zbylé kosti
hájil bych se vší urputnosti.
Bude-li mu však štěstí přát,
20 prokáže se i tentokrát,
že Gawan je pán bez hany,
věrnosti vroucně oddaný.
Kdosi vám zřejmě ublížil,
avšak proč dostává svůj díl
náš rytíř zcela bez důvodu?
Vždyť zřejmě nezpůsobil škodu,
takže, i dojít smíru s ním,
neshledáte se s uznáním,
vedl jste o něm divné řeči
a moudrý muž vám nepřisvědčí!“
323 Gawanův bratr, pan Beaucorps,
projevil příslovečný vzdor
a hrdě vzkříkl: „Sám se vám,
můj pane, do zástavy dám,
zastoupím v klání Gavana!
Ta urázka, ta pohana!
Nechcete-li je odvolat,
zaručím se vám za něj rád,
spor ovšem bude krvavý,
10 slovy se už nic nespraví,
když Gawanovo dobré jméno
bylo tak nectně zneváženo.“
A hned se vrhl k bratrovi
s tím, že mu vkleče vypoví
svá přání; nuže, slyšte je:
„Bratře, ty jsi má naděje,
dřík tobě si mě váží svět,
ano, mám co ti opláchet,
za tebe se dám do zástavy
20 a do budu-li zbraní slávy,
bude to pouze sláva tvoje!“
Tak v zájmu cti a v zájmu boje
naléhal bratr čím dál víc. –
„Z tvých přání nevezdej, žel, nic,
poněvadž mi můj ostrovtip,“
pravil pan Gawan, „radí líp:

neznám-li důvod, proč se klát
a sytit bojechtivý hlad,
když přesto povolím tvým přáním,
málo tím svou čest nepohaním!“
324 Pan Beaucorps ovšem prosil dál
a host jen tiše naslouchal.
Pak pravil: „Pán mně neznámý
zahrnuje nás výzvami
k čemu? Jej o nic nežádám,
je švarný, je mu cizí klam,
statků a chuti užít zbraně
i sil má zřejmě požehnanč,
snad byl by dobrým rukojmím,
10 nemám však důvod přít se s ním,
svou pří já vedu za jiného,
za vládce se mnou spřízněného
po otcích, neboť byli bratři,
pomáhali si, jak se patří,
všem korunovaný já jsem
roven a smím je obratem
jak volat k odpovědnosti,
tak mstít se jim dle libosti,
neboť jsem kníže z Ascalonu,
20 lantkrabě sídlem v Champ Fançonu!
Kingrimorcel je moje jméno,
a má-li nadále být ctěno
i jeho jméno, ba i štíť,
musí se Gawan se mnou bít;
za jeho život ručím v době,
jež uplyne, až proti sobě
zvíříme prachem kolbiště.
Pročež vás všechny napříště
chraň Bůh, ať bude cokoli.
Jen jednoho však nikoli!“
325 Pak opustil ten slavný pán
Plimizol, jeho břeh i lán.
Ba, byl to kníže hodný chvály
a jeho jméno dobře znali,
pan Kingrimorcel všude včas
měl postarano o věhlas. –
„Teď vzhledem k jeho odvaze
má Gawan jisté nesnáze,“

mínili mnozí u dvora,
10 když kníže odjel z tábora,
žel, bez pocit jindy obvyklých,
protože pány přešel smích,
jak víte, vyslechli už dříve
noviny velmi kormutlivé,
i musel oželet pan host
pozdrav, tu hostitelskou ctnost.
Cundriě jím předtím zvěstovala,
že matka pana Parzivala
byla též z rodu panovnic;
20 stran otce věděl dvůr už víc;
„Před Camp Valaisem svoji paní
rek z Anjou získal v lítem klání,
směle hnal koně mocným tryskem,
takže jí sloužil s velkým ziskem
a rozdal mnohou mocnou ránu
pro onu tuze vzácnou pannu
dle mravu rytířského světa,
s nímž seznámila Gahmureta
Amphlisa, slavná vládkyně,
a po bretonské končině
30 smí se ted' šířit pocit štěstí,
neboť k nám přijel pán, dle zvěstí
ctný, on a Gahmuret jsou muži,
k nimž se jen pravá úcta druží!“
Nato však na bretonském dvoře
s radostí zavládlo i hoře,
život má totiž pro hrdiny
jak svoje světla, tak i stíny,
a proto vposled každý vstal,
40 neboť je zkrušil mocný žal,
a hrnuli se všichni valem
za Gawanem i Parzivalem,
ujali se té dvojice
a těšili ji velice.
Jen Clamidé svou vlastní ztrátou
se měrou víc než vrchovatou
pocítil více postižen;
prožil si zvláště krušný den,
což svěřil Parzivalovi:
50 „Spatřil jste grál a kdekdo ví,

ba, mám už téměř jistotu,
že pouze v Tribalibotu
u pohanů a na Kavkazu
lze najít skvosty prosté kazu
s ohledem na nádheru grálu:
nezbavily by mě však žalu,
s nímž táhnu od bran Beaurepairu
až sem, jsem chudák v každém
směru
a za tu bídu vděčím vám!
I knězna z rodu vzácných dam,
327 přítomná panna Cunnewara,
straní jen vám, a oč se stará?
Jak služby jiných odmítnot,
třebaže jich je hodna! Z pout,
z nichž mnohé mi je málo milé,
plyne jí pouze dlouhá chvíle
i mně se zajetí jen vleče;
nezaslouží si vaši péče
má blahost kdysi ztracená,
60 a blahost lásky zejména?
Tak bude, pokud vrátíte
štěstí, žel, dříve pozbyté,
tomu, kdo snášel vaše rány:
přejte mi alespoň té panny!“
Parzival pravil: „S radostí,
svolí-li ve vší dvornosti
i dáma, a zvláště bude-li
příčina vašich svízelí
navždy mou: má Conduir-Amour!
Ten luzný zjev mě zbavil chmur!“
Poté král Artuš se svou paní,
pohanka Hekuba a za ní
Ješuta, rodem z Karnantu,
i Cunnewara z Lalantu,
spěchali reka potěšit:
Clamidé naplnil svůj cit
a za choť získal Cunnewaru.
Zhojil strast milostného žáru,
za což dal sebe krásné panně
a korunou jí zkrášil skráně.

328 Pohanská kněžna po tom všem stanula před Parzivalem:
„Cundrië tu pravila, co ví o vašem ctěném bratrovi.
Toho vám přeji! Vládne sám dvěma tak mocným korunám, že se jim ve vší bázni koří vše živé na zemi i moři, v Azagauku i Zazamanku,
10 arci si může dopřát spánku pána, jenž nezná nuzotu, s bohatstvím Tribalibotu i s báruchovým soupeřit může on, ctí ho všechn lid, má luznou tvář, ne, u nás lid luznější tvář se sotva vidí, je černavá i bělavá.

Když mířila má výprava k němu, tu z jistých důvodů
20 bránil mým houfům v průchodu, musel se ovšem stáhnout zpátky, neboť jsem z rodu jeho matky, přesto je vládcem všemocným a divuplným, pokud vím, v turnajích se vždy tuze skvěl, a srážel pány ze sedel.
Sál někdy laskavější syn matčino mléko? Mnohý čin Vaire-Fils z Anjou ke cti dam koná a hubí zlo i klam!

329 Vydala jsem se do ciziny vedena zájmem o noviny a dobrodružství. Přišel čas poznat i vás, váš božský jas i slávu vzácných znamení, jež nesou všichni pokřtění, k čemuž vám tuze pomáhá váš dobrý mrav i odvaha společně s krásou tváře, silou i mladostí, všem tuze milou.“ Hekuba, pohanova dcera, bohatá, moudrá paní, která učila se i francouzštině, teď mluvila tou řečí plynně,

rozuměl jí i Parzival:
a pravil: „Kéž by vám Bůh přál jen dobré, díky za útěchu, snažíte však se bez úspěchu, protože přemíru svých strastí vám nevpovím ani zčásti, nesmírný žal mé srdce hlodá, a tak mi vzniká další škoda z posměchu zlomyslných lidí, neboť kdo mou strast vskutku vidí? Ne, nezbavím se svého žalu, nedosáhnu-li znova grálu, ať za dlouhý, ať krátký čas. Jen o tom hloubám zas a zas až do poslední chvíle: nevzdám se svého cíle!
330 Dvorský mrav jsem chtěl dodržet, vysmál se mi však celý svět, a právem, dostał jsem svůj díl, zač? Gurnamanz mi vysvětlil, že kdo má dobré vychování, nemírných otázeck se chrání. Vidím tu vzácné rytíře: co míní o mé nemíře, získám zas jejich náklonnost?
10 Vytrpěl jsem si vskutku dost: soud přísný, tvrdý, mučivý, odsoudíte-li mě i vy, nehodlám vám to zazlívat. Navrátim se k vám se ctí? Snad. Dodáte jí pak opět váhy?
Opustím váš kruh, a to záhy, přijal mě družně za času, kdy jsem se těšil věhlasu, té družnosti jste zproštěni.
20 Z mé radosti, z mé zeleni, je šed', teď odejdu, sám, v pláči, jímž smutné srdce zraky smáčí. Já svoji radost zanechal na Mont Salvagi, jaký žal, pryč jsou i jeho vzácné panny, grál je div, pravím, nevídáný i vzhledem k jiným divům, žel, trpí však jeho hostitel,

Anfortas, a byť to vše vím, čím já mu pomohl, ach, čím?
331 Nastává chvíle loučení, čekáním se nic nezmění,“ mínil náš rek, teď prý jen poví jak panu králi Artušovi, tak všemu panstvu, že má zájem rozžehnat se už s jejich krajem, dovolí-li mu odejet. I bylo mnoho smutku, běd, a zdá se, málo nezeleli,
10 že odjížděl tak neveselý! Král rukoudáním přede všemi přislíbil pomoc jeho zemi, pokud by ji chtěl někdo dobýt a Clamida tím napodobit. Též smutnil, že mu Lehelin uzmul dvé lén: ten podlý čin ztrestáme, pomůžeme vám! Náš truchlý rytíř chtěl však sám sledovat svůj cíl, vzácná panna,
20 Cunnewara pak ctného pána odvedla stranou sešlosti, a tam pak vzor vší chrabrosti, pan Gawan, vtiskl hrdinovi polibek, provázený slovy: „Já vím, že musíš odcválat, podstoupit svízel bojů, vád, Bůh ti přej štěstí a mně dnů, kdy ve tvých službách pozvednu svou ruku tobě ku pomoci, provázen, věřme, Boží mocí!“
332 „Pravíš Bůh?“ řekl Parzival, „má takovou moc, aby hrál hru hanby s námi oběma? Kolik té moci vlastně má? Však já mu sloužil víc než dost, když nebyl skoupý na milost! Teď však jsem dosloužil, tak jest, i jeho zášť jsem schopen snést, můj příteli, tvá příští klání
10 necht' tedy určuje spíš paní ctná, milostná a zářící, ať řídí tvoji pravici

co srdce dobré, přeoddané, a chrání tě svou láskou, pane! Spatřím tě zas? Kdy? Nemám zdání, bud' štasten, to je moje přání!“ Žel, po svém rozchodu jen bědy měli pak oba za sousedy. I vešla Cunnewara s ním,
20 s Parzivalem vždy udatným, do stanu, a tam přioděla zbrojí ta paní ctná a skvělá reka hněd po svém příchodu: „Sloužím vám z dobrých důvodů, pan Clamidé, jak víte sám, si mě chce vzít jen díky vám. Přesto mě vaše starosti ctný pane, plní žalostí, pokavad se jich nezbavíte, pak i mne tuze zarmoutíte!“
333 Když ustrojili jeho oře, ožilo v něm zas všechno hoře, jakkoli zdobil rytíře přenádherný kov krunýře, bělostný, ryzí, plát co plát, a oděv, najmě svrchní šat, plál drahokamy velké krásy. Prozatím tu stál prostovlasý a bez přílbice na temeni.
10 Dal vposled pěkné políbení Cunneware, té vzácné panně; tak praví zvěsti: mám-li na ně dát, určitě se přátelé loučili málo vesele! Pak vyjel Gahmuretův syn a žádný dobrodružný čin, o němž vím, nelze poměřit s tím, co se nyní bude dít! Teď o rytířských výjezdách
20 slyšte, a máte-li z nich strach, popřávejte své nevoli, když vám to pýcha dovolí! Vždyť on chtěl, ctná Conduir-Amour, klášt jen tvé láscé, prosté chmur, svá dobrodružství za oběť, na tebe myslet, i když teď,

ve službách štítu hledá grál,
takový cíl si předsevzal
syn Herzeloidin: ten cíl,
jménem grál, vězme, podědil.

334 Avšak i jiné hrdiny
čekaly trpké hodiny
dobrodržství a mnohé rány!
Na čtyři sta dam, samé panny,
nadto i čtyři panovnice,
snásely zajetí, a sice
kde? Za branou Chastel Merveille!
Ty strázně jim, děj se co děj,
nepřeji, byť se dočkávám

10 jen tuze zřídka přízně dam.
Své strasti dvoru vespolek
popsal i Clias, rodem Řek:
„Já jsem tam tržil mnohou škodu,
jeden pán z jejich doprovodu,
mě srazil do trávy k mé haně!“
Pak zpravil pány převybrané
o jménech těch čtyř královen,
dvou mladic a dvou zralých žen:
„První se zove Itonié,
20 druhá má jméno Cundrié,
třetí pak Arniva
a čtvrtá Sangiva.“

Mnozí k těm dámám vyrazili,
nicméně nedospěli k cíli:
za velké škody nízká cena!
Má lítost však je omezená,
pro paní snášet svízele,
vím, končí jednou vesele
a jindy smutně, jak se zdá,
mzda za lásku je trpká mzda!

335 Též Gawan mínil hurtem, cvalem
za ascalonským panem králem
vyrazit, podstoupit s ním boj
a mnohý žal i nepokoj
zachvátil pány, panny, paní
a bylo velké bědování
pro jeho zbrojně úsilí:
proč rytíři, tak zmužil,
náš Kulatý stůl opouštějí?
10 Jemu však bylo veseléji,

přemítal jen, jak zvítězit,
ne, nestál o nádherný štít,
leč o štít pevný, i když starý.
Od kupců, přišlých se soumary,
byť nemínili prodávat,
zakoupil jich tré. Jak byl rád!
Měl sedm ořů, zdatných v klání,
a nadto získal tucet zbraní,
čímž mínm kopí, od přátel;
20 vzácný kov z Angramu se skvěl
na bambusových ratištích,
jež pohan pěstil v bahništích
vod při Orestae Gentesinu.
Gawan, pán schopný smělých činů,
dal tedy sbohem všem, a král
Artuš, mu vposled věnoval
mnohý dar zlatě zdobený,
stříbro a drahé kameny,
když do strastí a záladů
hnalo ho kolo osudu!

336 Též Hekuba, ctná mladá paní
a pohanka, dle mého zdání,
rozhodla se zas nalodit;
rozprchl se též všechn lid
z krajin kolem Plimizolu,
král vyrazil vstříc Karidolu
a Cunnewara s manželem
mu dalí předtím sbohem. K těm,
co na planině setrvali,
10 patřil zvlášť kníže hodný chvály,
Orilus, on a Ješuta.
Chvíle to byla pohnutá,
Clamidé trávil tři dny čas
zásnubem, a ten hodokvas
předcházel věší hostině,
oddavkám v jeho otčině.
Věnoval se té slavnosti
s knížecí velkodušností,
všechny chtěl se ctí pohostit,
20 krom rytířů i prostý lid
nevýjimej žakéře
těsil se jeho důvěře;
všem rozdal tuze mnoho darů
ve cti a bez hádek i sváru.

Pak za Clamidem Orilus
přispěchal, jeden cval a klus,
do Brandiganu pěkně v páru
s Ješutou uctít Cunnewaru,
svou rodinou sestru, na trůnu,
když přijímal korunu.

337 Ted', pravda, neočekávám
od vědoucích a věrných dam,
čtenářek těchto sepsání,
nic jiného než uznání
jak pěkně mluvím o paních,
hůr pouze o jediné z nich!
Vždyť ani paní Belakany
nedotkl jsem se stínem hany
za oněch dob, kdy mrtvý král
10 ji, panovnici, obléhal!
I pláč, jež vedla pro Ithera
v den jeho smrti Guinovera,
i Herzeloidin zlý sen
vzbudily v srdcích mnohý sten!
A nelíbil jsem s lítostí
bědnou pouť ryzí bytosti
Ješuty z královského rodu
i její pohanu, i škodu
bijce a strůjce mnoha sváru,
20 když za vlasy rval Cunnewaru?
Hanby však bylo do času,
ted' se zas těší věhlasu!
Míní-li jiný dobrý brach,
který se vyzná v příhodách,
dál pokračovat, skládat rýmy,
dvojverší půlit, hrát si s nimi,
tak prosím! Sám však držet půst
nechci, jen čekám povel z úst,
jež patří k nožkám křehčím těch,
jimiž si houpám ve třmenech!

VII.

338 Jistý pán bez bázně a hany
a všude s úctou jmenovaný
ted' povládne mým příhodám,
ano, pan Gawan: pravím vám,
že o něm uslyšíte víc,
o druhém načas málem nic:

jak? Parzivala pominu?
Vězte, kdo svého hrdinu
snaží se chválit přespříliš,
10 neprávem staví druhé níž;
jen těm, kdož chválí upřímně,
smí kdekdo věřit. Mrzí mě,
když spousta věrohodných slov
těžko si hledá lože, krov,
a když je leckdo nerad vidí
i pod střechami moudrých lidí!
Naopak si noc na sněhu
zaslouží ten, kdo k příběhu
přidá i kus lži: nectné huby,
at' se jim přitom klepou zuby!
Předstírají-li pravdu, Bože,
pak jím přej pěkně mrzné lože,
pomůže ctnému člověku
a ušetří ho nevděku!
Když tvůrcům takovýchto děl
straní i soudný suditel,
pak asi přišel o rozum.
Jak může chválit jejich um!
Ne, za to at' se spíše stydí,
stud je ctnost, tak at' se jí řídí!
339 Gawan byl přímý muž a síla
pravdy ho vezdy zaštítila,
zbabělost neměl v povaze,
se svou ctí žádne nesnáze
a jeho srdce, pevný hrad,
nebylo snadné dobývat,
to poznal přítel, nepřítel,
a proto v mnoha bojích zněl
vítězoslavně jeho křik.
10 Kingrimorcel co protivník
chtěl zlomit odpor hrdé duše,
ted' však on, Gawan, od Artuše
sám nevím kolik dnů se hná
rytísky, směle, jeden cval
přes les, až se svou družinou
zamířil jednou dolinou
na nedaleký pahorek.
Odtud pak uviděl náš rek
děj hodný obav, přesto v něm,
20 v tom srdci tuze rekoveném,

živil spíš kuráž: spatřil voje
s praporci, zřejmě chtivé boje,
proud mužů, a to mocný proud.
„Bude líp, myslím, necouvnout,
les už mám daleko!“ Svůj lid
přinutil tedy přistrojit
koně, což učinili hněd;
tento oř jménem Gringuljet,
dar Orilův, měl rudé uši
a musím dodat, jak se slusí,
že pocházel až z Mont Salvage!

Získal ho od rytířské stráže
u Brumbanu pan Lehelin
v boji a skrze zhoubný čin;
Trevirzent popsal obojí:
zisk i smrt v onom souboji.

„Kdo prchá, třeba na oři,
dřív než se nař sok oboří,“
pravil si Gawan, „ztrácí čest;
lépe je oře krokem vést
dál, už sem bez tak mnozí hledí,
kéž si vím rady s odpovědí,
nechat se stane cokoli,“
a s koně přímo na poli
seskočil jako před stájí.

Co houfců táblo po kraji
a všechny v onom tažení
měly krom pěkných odění
štity, div nepřecházel zrak;
leč žádný prapor ani znak
z nich neznal: „Ale, upřímně:
z dalípak znají oni mě?“

A pak si ještě pomyslil:
„Já neznám z oněch zbrojných sil
nikoho, chtějí zvednout zbraně?
Tak budiž, obořím se na ně
a zkřížím kopí s tím či s tím,
dřív než je zase opustím!“
I komoň Gringuljet už stál,
připraven opět na příval
ran, což se také mělo stát
jako už dříve častokrát.
Gawan si dobře všímal šiků
těch bojechtivých válečníků,

vzácné a pestré přílbice
zářily vskutku velice,
ratiště nová, pěkně bílá,
pomalovaná, umná díla,
erb na každičké korouhvici,
10 nesli jim jejich panoši, i sledoval syn krále Lota
jak polem kráčí mnohá rota,
mulové tábli s výzbrojí
a plným vozům za voji
by spíše herberk přišel vhod!
Dopravázel je pronárod
kupců jako vždy, co vím,
s podivnůstkami, se zbožím,
a také ženské lichých krás,
20 z nichž mnohá dvanáctkrát už pás
získala jako milostnice,
ne, nebyly to panovnice,
nýbrž všem známé lehké dámy,
totožné, praví, s vojandami.
Za nimi tábli mladí, staří
pobudové a potulkáři.
Té utoulané čeládce
by slušel spíš krk v oprátce
než chutě rozmnožovat řady
zbrojných a kout své nectné spády!

342 Ted' jízdní, nejen opěšalí,
blíž Gawana se ubírali
pokojně, a z té příčiny
nevšimali si hrdiny,
myslíce, že je jedním z nich,
ba, pánu z nejhonosnějších
jak před mořem, tak v zámoří!
Ti nestrpeli příkroří!
Zakrátko k vojsku přikvačil
10 panoš, jenž stíhal jeho týl;
další kůň, volný, cválal za ním.
Ten mládce s pěkným vychováním
ostruhy zasazoval oři
a neskryval, proč ho tak moří,
zřejmě se toužil brzo bít;
také si nesl nový štit.
„Co je to za shromáždění?“
S tím k mládci v pěkném odění

popojel Gawan získat zprávu,
20 nikoli arcí bez pozdravu.
„Jak? Tropíte si ze mě smích?“
pravil ten jinoch. „Pokud bych,
můj pane, zasloužil svůj díl,
za to, že jsem vás popudil,
nemohl jste mě ztrestat víc!
Proboha, dost! Co já vím? Nic!
Zato vy! Pročpak se mě ptáte,
když se s tím vojskem zřejmě znáte
stokrát líp, ano, tisíckrát?“
Proč, to bych věděl vskutku rád!“
343 Gawan ho ovšem ujistil,
že z těchto mocných zbrojních sil
a vojů nezná ani nohu.
„Ano, k mé hanbě, přisámbohu,
všichni jsou pro mě neznámí.
A dodnes jsem je službami
nepočítal, aniž se, co vím,
setkal kdy s oním, nebo s tím.“
Hoch odvětil: „Což znamená,
10 že je to moje zmýlená,
měl jsem vám leccos říci dřív,
ted', prosím, budte milostiv
a odpusťte mi trapný omyl,
však už jsem si ho uvědomil,
sdělím vám všechno hned a rád,
a ze své chyby se chci káti!“
„Nezdoba nejste, naopak,
povězte tedy, co a jak!“
„Vúdcové těchto vojsk i tlup
20 nemyslí nikdy na ústup,
jsou to král z Boidiconionzu
i kníže Astor z Lanvaironzu,
a nadto jeden hrubián,
nehodný lásky dam, ten pán
své jméno Meleagans zdobí
jen zlozvyky a nezpůsoby:
paní a panny hrubě nutí
k milostné hře i spočinutí,
ta duše zlá a zpozdilá!
Smrt by mu za to patřila!
344 On, Boidiconionzův syn,
chce navíc mnohý mužný čin

konat i po rytířsku, směle,
a přemáhat své nepřátele;
nestačí však jen chrabrost v klání,
i bakyně své mladé chrání
statečně, a jde o zvíře.
Ne, dvornost zdobí rytíře
jako ctnost ze všech největší,
10 což mi rád každý dosvědčí!
Ale teď slyšte dále, pane,
noviny dosud neslychané:
kdo shromáždil ty mocné voje?
Jeden pán, tuze lačný boje,
Meleans de Lis, pyšný král
svým hněvem by rád častoval
kdekoho, v touze prosadit
nároky na svůj scestný cit.“
Pak dvorně dodal: „Sdělím vám
20 i všechno, co jsem seznal sám,
na vlastní oči: jak své pány
starý král de Lis, upoutaný
na lože chorých, svolal k sobě
v předsmrtném čase, v krušné době,
kdy viděl, že už není zbytí
a končí jeho živobytí.
Když jeho věrní přikvačili,
svěřil jim v oné těžké chvíli
Meleanse, své drahé dítě:
„Pečujte o ně náležitě!“
345 A určil nejvyššího z nich,
nositele poct knížecích,
vazala velmi oddaného,
jakož i falše neschopného,
pro úkol synka vychovat.
Král pravil: „Hleď mu vstípit řád,
jenž vládne i tvé věrné duši,
nauč ho úctě, již se sluší
blízkým i cizím projevit;
10 a zvlášt když prosí bědný lid,
nauč ho štědřit plnou dlaní!“
Tak o synovo vychování
slíbil pan kníže Libaut dbát
a vládci Chautovi on rád
dal nad smrtelným ložem slab;
kdo by ho mohl plnit líp!

Učinil králi po vůli
a záhy s chlapcem stanuli
na hradě, kde si šťastně žila
dvě dítka otcí dodnes milá;
o první z obou dcerušek
nevíme, měla-li už věk,
jež odpovídala dvorné amie,
dívka se jmenovala Obié
a mladší sestra Obilot.
Obié je původkyní škod,
jež vznikly tím, že mladý král
jedenkrát pravil, jak by stál
o dvornou službu jí, ctné panně;
vyspíala mu neslýchaně:
„Máte-li rozum, potom snad
měl byste ho víc užívat!
A dál se ptám: co vaše stáří?
Kdybyste čelil strázním s tváří,
za bojů skrytou pod přílbicí,
za štítem jako válečníci,
a neváhal se ohánět
rytířským břitem po pět let,
a poté jako pravý rek
slavně se za mnou nazpátek
navrátil s prosbou o souhlas
a já bych obdařila vás
svým ano, to jest přisvědčila,
přesto bych se, žel, ukvapila:
vězte, tím, kým vy jste mi dnes,
byl Annoře pan Galoës:
odešla za ním bez vähání,
teprv, až pro ni zhynul v klání!“
„Nevidím,“ odvětil jí, „rád
panno, vás záměr milovat
způsobem blízkým nenávisti.
Jen skrze milost sluha zjistí
váhu své lásky, její právo,
činíte více, než je zdrávo,
ráčila jste se unáhlit
a zlehčovat můj vřelý cit.
Mou lásku by mi nezakázal
nikdo! Váš otec? On, můj vazal,
smí jen z mé vůle každý hrad
i všechna léna užívat!“ -

347 Leníci, jež jste obmyslili,
ti ať vám slouží, já mám cíl,“
pravila, „jiný! Jaký, vím,
chci volnost, která je mi tím,
čím panství pánům na trůnu,
jen ji mám za svou korunu!“
„Z vašich slov,“ pravil, „panno, dýchá
tolikou naučenou pýcha,
otcovu dílo! Tak už dost!
10 Splatí mi svoji proradnost!
Každý z nás nechť se rychle chopí
zbraně, nechť třeskne meč i kopí,
už slyším, kterak praskají,
jak v souboji tak v turnaji.“
Pak hněvně opustil ctnou pannu
k žalosti mnoha dam i pánu,
hněv živil nářky bez obdoby,
ba, naříkala už i Obié,
pan Libaut vzdor své nevině
20 však nepřihlížel nečinně,
byl hotov poslechnout i soud
a odškodnění nabídnout,
ano, ať právem, čili nic,
soudu si žádal stále víc,
dokonce přede všemi stavy!
Všech nařčení ho jistě zbabí,
vždyť co má s tím vším společného?
S mládcem chce smír a přiměje ho
k vlídnosti prosbou o milost!
Žel, mladý král znal pouze zlost.
348 Libaut se zdržel pokušení
vsadit ho tedy do vězení,
ne, to se hostu nesmí stát,
tak jedná každý, kdo ctí řád,
mládci však radil nerozum
opustit beze slova dům
a panoši i pážata,
králu houf, mladá knížata,
plakala, až v tom vzlykotu
10 pan Libaut našel jistotu,
že díky jeho vychování,
všichni dál pravým ctnostem straní.
Však se i mému pánoni
dostalo též výchovy!

On, Lisavander, který je
původem z Beauvais, z Francie,
tam vládne, pravím, purkrabstvím,
a zde, též s mnoha mládci, tím,
co ho ctí: jsou dnes pasováni;
20 žel, museli ti mladí páni
z královu vůle vzápětí
vyhlásit válku knížeti.
V čele vojsk cválá bojovník
už zvyklý na válečný ryk,
král Boidiconionz de Gors,
železnou jízdu, celý sbor
vede on, Meleansův strýc,
všem bitkám jedou pyšně vstříc
oba, král mladý, a s ním starý,
v srdečích jen zlovůli a sváry.
349 Ano, ti hněvní vladaři
věří, že se jim podaří
Belleroche stisknout, něžný cit
na panici si vynutit
v soubojích, kopí lámat v klání
a útokem hnát bez vähání;
Belleroche je však pevný hrad
a mít mí pán dvacetkrát
více vojsk, větší oddíly,
10 brány by nepovolily.
Presto jsem tajně zadní voj
opustil, ano, hrozí boj,
od pážat nesu pánoni
zbroj, neboť se už hotoví
vyrazit a svůj nový štít
poprvé ranám vystavit.“
Panoš se ohlédl a hned
seznal, že pán je na dohled:
se třemi oři, s tuctem dílků,
20 bělostných kopí válečníků,
nenechával svět na omyleu,
že míní prokázat svou sílu
a první si chce zbrojně vést,
tak mi to řekla Paní Zvěst!
Hoch pravil: „Zdalipak vám smím,
pravím, dát sbohem? Odjíždím!“
A už hnal za svým pánum. Nuže,
co říkáte? Co má a může

náš rytíř konat v rámci děje?
Ne, vähání mu neprospěje!
350 Co dál? „Mám hledět, jak se bijí?
Pokud sám zbraně neužiji,
je konec mému věhasu!
Pokud se ovšem zápasu
zúčastním zbrkle na bojišti
tady a pominu ten příští,
má sláva navždy pohasne
před světem, a to naráz, ne,
dal jsem slab jinde, musím pryč!“
10 Tak zmaten marně hledal klíč
k poklidu duše, k pokoji:
nedostavit se k souboji
je zlé, a mlčky míjet vřavu
také! „Bůh ochraňuj mou slávu
i zmužlost a přej mi sil!“
S čímž k Bellerochi vyrazil.
I spatřil město, spatřil hrad,
že krásnějších si nelze přát,
tak se tu plamenila
20 koruna všeho díla
s nespočetnými věžemi
a pod ní širé území
s táborem, arcíže vně bran.
Tam Gawan uzřel mnohý stan,
zářily na nejedné líše,
svědčíce o veliké pýše,
a třeba zraky lákalo
korouhví vpravdě nemálo,
měřil si cizokrajné roty
a hoblik trpké nejistoty
351 po srdci se mu projížděl.
Tak se bral spletí umných děl,
čímž mínm četných šňůr a stanů
na onom široširém lánu,
kde byli utábořeni,
a všem, kdož v onom hemžení
jej zdravili, náš návštěvník
řekl: „Grand merci!“ Velký dík!
Spatřil též roty pěšáků,
10 původem ze Semblidacu,
i lučištíky z Kahety,
voje, jež byly rozsety

po lukách, neznámé a cizí.
Vida, že houf ho nepobízí
ke spočinutí, změnil cestu
a obrátil se směrem k městu.
„Chci kořistit? Chci zevlovat?
Ne, spíš se chránit vlastních ztrát
na majetku, a právě s tím
20 ve městě lépe pochodím,
dál nechci nic krom odměny,
jíž je mi přízeň štěstény!“
Pan Gawan dojel před bránu,
žel, počínání měšťanů
ho zarmoutilo, zejména
proto, že byla zazděna,
i všechny další včetně věží.
Spatřil jen, jak se hradby ježí
kušemi, hleděl na zbraně,
připravené už k obraně
352 a k účinnému zásahu.
I začal stoupat po svahu,
třebas byl kraje neznalý,
až spatřil záhy zpovzdáli
hrad a v něm sbor dam k nepopsání
luzných; vtom vyšla hradní paní
na pavlán, s ní dvě sličných dcer,
a přitom zaznamenal směr
rozprávky oněch vzácných dam:
10 „Odkudpak asi přijel k nám
onen pán zcela neznámý?“
Tak s půvabnými pannami
zavedla na něj kněžna řeč:
„Co to má cizák za obleč?“
Pak slyšel starší z dcer, jak říká:
„Matko, jde zřejmě o kupčíka!“
„A proč ty štíty?“ - „Co má být?
I obchodník rád nosí štíty!“
Pak mladší dcera pravila:
20 „Styd' se, ten pán, má rozmilá,
nemá proč chodit za obchodem,
co vyprávíš? Je zřejmě rodem
i vzhledem rytíř, hrdina!
Jak vybraně si počíná;
ten by si mohl vysloužit
jako mzdu i můj něžný cit!“

Panoši zatím bez odkladu
našli, co chtěli: poblíž hradu
lípu i s olivovníky,
nález, jak se zdá, veliký,
353 a copak asi bylo dál?
Co? Zkrátko už Gawan stál
ve stínu, pěkně při orí,
načež mu zchystal komoří
podušky, polštář a náš rek
pomyslel na odpočinek.
Nad ním pak houf, ba málem dav
dam obhlížel si pánu hág
i výzbroj, sňatou ze soumarů,
10 a ve stromoví, stranou žáru,
panoše, jeho družinu,
uvelebené ve stínu.
I řekla kněžna panici,
té starší: „Žádní kupčíci
nejednají tak náležité!
Proč ho tak zostouzíš, mé dítě?“
Obilot k tomu dodala:
„A navíc jak je troufalá,
odpoví pyšně ,Nikoli‘,
20 když si jí pan král dovolí
nabídnout srdce do zástavy!
To jsou mi zpropadené mravy!“
Obiě pak, celá vzteklá,
své mladší sestře řekla:
„Pro mě je handlíř, trhovec,
jak jedná, to je jeho věc,
obchody mu snad půjdou, ano,
o zboží má snad postaráno,
ale že rytíř? Vždyť ten krám
si, hloupá sestro, hlídá sám!“
354 Řeči dam, právě proslovené,
vyslechl Gawan do písmene.
Přejme však místo dalším zvěstem
a slyšte, co se dálo s městem:
kamenný most a říční proud,
po kterém bylo možno plout,
i protější břeh dosud směl
být ušetřen všech nepřátele;
jistý ctný vazal hodností
10 maršálek, pokryl předmostí

stany, tam dospěl onen man
a brzy za ním jeho pán
i mnozí další: zamýšleli
totéž, a slyšte, nevíte-li,
kdo takto spěchal zvednout štít
a vládce hradu podpořit.
Až od Brevigariešu
přijel pan z Marangliešu,
Libautův bratr, a s ním spěl
20 ku hradbám též král Chirniel,
původem z Lirivoiu
i s bratrem z Avendroinu.
Jak měšťeníni zjistili,
že se k nim blíží posily,
řekli si: „Bylo mnoho rad,
neměli jsme však na ně dát,“
a Libaut, celý zoufalý,
zvolal: „Co jsme to spáchali?
Má Belleroche! Jak? Zazdít brány!
Za to si zasloužím díl hany,
355 protože co svou kuráží,
svou službou štítu prokáži
pánovi? Jen v něm vzbudím zlost,
čímž ztratím jeho náklonnost!
Cožpak je správné se s ním bít,
odrážet rány, zvedat kryt,
neřkuli pána mečem tnout
a štít mu plenit, ne! Jen bloud,
jen žena lehkovážnice,
10 velebí zbrojně třenice
s pánum: prý vsad' ho do věže!
Žádná věž! Volnost! Jistěže,
spíš já bych měl jít do vězení,
je to tak, jiná pomoc není,
i trest bych přijal rád, vždyť mohu,
říkám vám, poděkovat Bohu,
že doposavad mě pan král,
nezajal, jen se rozhněval
a oblehl mě; tak vám kladu,
20 měšťané, otázku: chci radu,
jak pravím, radu bez prodlení,
jsem v tuze špatném postavení.“
I navrhli mu moudře mnozí:
„Nyní vám hrozí, co vám hrozí!

Shledal vás pan král nevinným?
Ne!“ A tak radili, co vím,
otevřít opět všechny brány
a svolat nejsmělejší many
k útoku proti polním vojům.
„Dáváme přednost přímým bojům,
356 Meleans má dvé zbrojních sborů,
ne, netrvejme na odporu
toliko z hradeb: jeho mládci
jsou dosud samí holobrádci
a získáme-li zajatce,
pak bude vojny nakrátce.
Rytířský boj snad zapůsobí
i na něho, snad se vzdá zloby,
zmírní svůj hněv, a to je cesta,
10 jak skončit obléhání města,
lepší je v bitvě dusat prach
než čekat zkázu na hradbách,
zvlášť zdaří-li se našim pánum
prosekat se až k jejich stanům.
Dva mocné voje poblíže
mohou však činit potíže.
Boidiconionz - s nímž se druží
bretonští zajatci, ctní muži
a kníže Astor velí jim,
20 těm zbrojním, tuze hrozivým -
má syna Meleaganse:
učit se u Gurnemanse,
byl by dnes jeho věhlas větší,
přesto je hrozbou v každé seči.
K nám ovšem došly posily!“
Tak tedy mnozí radili.
I poslechl je hradní pán,
odstranil zdivo ze všech bran
a měšťeníni, muži smělí,
vyrazili vstříč nepříteli.
357 Pojízděli pak sem i tam,
nepřátelé až ku hradbám
při podvečerním turnaji
vyráželi a po kraji
harcoval směle každý šik,
halasil mnohý panošek
a křičel Walesan, ba i Skot,
vespolek všichni o překot,

rytířstvo bylo vesměs v ráži
a kdeko mocně máchal paží
v zápalu ryčné šarvátky.
Šlo ovšem o holobrádky,
kdo neměl z měšťeninu strach,
byl chycen jako na hruškách
a třebaže si u své paní
žádný z nich nevysloužil zbraní
dosud šperk, jejichž šat byl skvělý.
Meleans, jak nám vyprávěli,
pobízel pyšně v přílbici,
zdobené, skvostně zářící,
krásného kastiliána,
což byla kořist získaná
už před časem, když vprostřed háje
ve větvích uvízl pan Keie
po klání s Meleagensem.
Teď cválal pod Meleansem,
a jezdec v každém ohledu
byl hlavním terčem pohledů
všech dam, zvláště Obiě celý čas
hleděla z hradu na zápas.
358 „Má sestro,“ řekla, „pozoruj,
jak jinak rytíř tvůj a můj
jednají: lze se domnívat,
že tvému zlhostejněl náš hrad;
ohlédla bych se určitě
po jiné, lepší záštítě!“
Sestře to bylo sotva milé:
„Věřím, že přijde jeho chvíle,
kdy bude konec posměchu
a pak, až dojde úspěchu,
odméním jeho službu tím,
co zasluhuje, blaženstvím;
říkalas kupec, zejména
kupcům vždy patří odměna!“
Pan Gawan se měl na pozoru
dát najevo, že rozhovoru
naslouchá, byť jen po straně,
takže se choval vybraně,
neboť stud, je-li vskutku ryzí,
ze srdce nikdy nevymizí!
Boidiconionz též se bojům
vyhnul, byť vládl mocným vojům,

jen jeden mladý hrdina
nesložil ruce do klína,
pan z Lanvaironzu, ten se klál.
Boidiconionz, moudrý král
kázal však vposled rázně všem
přestat už s hněvným rozbrojem
a skončit podvečerní klání
ve službách mnoha krásných paní.
359 I pravil Boidiconionz
pánovi jménem Lanvaironz:
„Proč nepočkáte s bojem na mne?
Jste lačný slávy? Jak je klamné
těšit se hněvným konáním!
Laheduman, ctný pán, a s ním
Meleagans, můj syn, ti stojí
i se mnou stranou, třebas v boji
zvedáme jindy štít a meč.
10 Však já vím dobře, co je seč,
a dříve necouvnu, než zdar,
zdar v bitkách, uhasí můj žár,
nebo až do zajetí k nám
přitáhne soupeř včetně dam!“
Pan Astor mu však pravil: „Ale?
Když v čele šíků vytrvale
váš synovec, král z Lisu, cválá,
komu tu, prosím, patří chvála?
Váš voj, ten umí pouze spát,
a učí-li vás polní řád
spát za boje i místo boje,
já bych si troufl na oboje,
vždyť nebýt naší zbrojně síly,
sláva a lesk by, vězte, zbyly
sokům, byť jde jen o měšťany!
Ušetřil jsem vás velké hany,
tak prosím, přestaňte už láť,
vždyť více zisků nežli ztrát,
zisků, jež naše voje zdobí,
nám přizná dnes i panna Obiě.“
360 Boidiconionz však svou zlostí
též Meleanse bez lítosti
stíhal dál, třebas mladý pán
navrátil se, štít plný ran,
tedy stop zcela čerstvé slávy,
a panna Obiě? Jak mám zprávy,

spíše se chystala touž dobou
čest nevinného špinít zlobou,
Gawana znecít, jak se říká,
10 a poslat k němu panoška
s příkazem: „Pěkně se ho ptej,
má-li ty koně na prodej
a v truhlách něco na šaty:
o výběr, jistě bohatý,
je u zdejších dam velký zájem!“
Gawan si seděl, stíněn hájem,
ale když dorazilo páže,
pojal hněv převeliké ráže,
v očích mu vzplály plameny,
20 takže náš krajně zděšený
i tuze vylekaný panic
nevzpomenu si zkrátka na nic
a mlčel o dámách i koupi.
Zato pan rytíř nebyl skoupý
na slovo: „Povídám ti, maž,
ty jsi mi pěkný anciáš,
přijít blíž o krok, zchytil bys
pár záhlavců, tak radši zmiz!“
a panošk byl pryč v tu ránu.
Ale co nenapadne pannu!
361 Poslala mládce hned, co vím,
promluvit s městským purkrabím,
který měl jméno Geroles:
„Požádej ho, ať ještě dnes
bez otálení vyrazí
vyplnit moje příkazy!
V olivách, pod hradbami leží
a mnohou vzácnost pilně střeží,
i koňská sedla mezi nimi,
10 s úmysly, zřejmě podloudnými,
jakýsi kupčík! Bez všech řečí
ať purkrabí hned zabezpečí
a zabaví vše beze zbytku,
pouze tak neutráží výtku!“
Vyslechnuv žaloby své paní
purkrabí pravil bez meškání:
„Před podvodníky já rád chráním,
pravda, nás všechny. Jedu za ním!“
I vyhledal hned Gawan,
20 poznal však, že jde o pána,
který má mocnou hrud' i tvář,
jež kolem šíří led a zář,
a proto hledě na něho,
rytíře vskutku chrabrého,
na paže, včetně ramenou,
i postať vpravdě vznešenou,
pravil: „Jste zřejmě cizinec
a stala se nám hloupá věc,
neopatřili jsme vám byt!
Ta hrubost! Račte odpustit!
362 Nabízím, pane, vše co mám,
zboží i lid, vám ke službám,
já sám vám budu maršálkem,
jste vzácný host a shledal jsem,
že je mi ctí dál o vás dbát.“
Pan Gawan pravil: „Půjdu rád,
stran oné cti však s pravdou ven:
té jsem já zatím nehoden!
Geroles, ozdoben svou ctností,
10 dovětil s vlnidnou oddaností:
„Nyní se ujmu bez prodlení
ochrany vašich práv i jméní,
a doufám, že vám přijde vhod
pro případ nepřátelských škod!“
Načež hned svolal s úsměvem
panošky a kázel všem
naložit zvlášť zbroj: „Pravím vám,
jedme s ní k městu, zpátky k nám!“
Jak zmizel hostitel i host,
20 zbystřila Obiě pozornost,
vyslala jednu hudebnici,
známou i otci, jemu říci,
že poblíž bloumá ničemník,
prý penězokaz, daremník,
nicméně velmi bohatý.
Pán hradu ručí za platy
i za peníze pro žoldáky;
za cizincovy stříbrnáky
opatřil by až sedm zbrojných
s koňstvem, krom šatů rovněž
hojných.
363 Což hudebnice vzápětí
vypověděla knížeti:

kdo vede války, rád vždy zjistí,
kde a jak přijít ke kořisti,
pravda, té není nikdy dost!
Též Libaut sháněl hotovost
a vzatek pro žoldáky: „Ano,“
přemítl, „bude-li mi přáno,
získal bych tímto způsobem
10 mnohé, ať po dobrém či zlém.“
I nerozpokoval se nic,
Geroles mu však vyjel vstříc
a tázal se ho, kam ten kvap.
„Za penězokazem! Ten chlap,
jak se mi právě doneslo,
je šejdíř, pěkné řemeslo!“
Gawan byl ovšem nevinen,
vinen byl náklad, právě ten
a komonstvo! „Vždyt je to
k smíchu,“
20 Geroles zvolal bez ostychu:
„Někdo vás, pane, oklamal,
kdo vám to říkal, pěkně lhal!
Šidí vás, jaká hanebnost!
Bez viny je můj vzácný host,
jenž chodí světem bez razidel,
chytejte spíše do osidel
šířitele zlých povídáček!
Že dbá jen o handlířský váček?
Zatím už obývá můj dům,
tam račte jeho způsobům
364 být práv a s pámem promluvit,
další vám napoví vás cit;
je to ctný rytíř, nezná klam,
má odpor ke všem proradám,
kdo by snad byl tak zpozdilý
a chtěl mu činit násilí,
třebas můj otec, bratr, syn,
zodpovídal by pak svůj čin
bez pardonu mně a mým zbraním,
10 neboť ho všechno zlého chráním,
v čemž s vaší přízní počítám!
Jinak chci, přisám, bloudit sám
a místo s přílbou válečníků
v zíněné kápi kajícníků

až na kraj světa, nepoznaný,
dorazit od své rodné brány!
Prosím vás, nečiňte zle jemu
a sobě hanbu! Připravte mu
přijetí hodně dobrých lidí.
20 On vaše strázně zná i vidí,
což se ho sluší okrádat?
Té myšlenky se račte vzdát!“
„Nu, prohlédneme si ho blíže,
to neuškodí,“ pravil kníže.
Vyjeli tedy za Gawanem,
a jak se setkal s oním pámem,
hned v jeho očích objevil
třpyt srdce, schrány mužných sil,
i přesvědčivou podobu
rytířsky smělých způsobů.
365 Kdo ví, jak láska proměňuje
srdce a čím je naplňuje,
ten jistě vposled uznává
i to, že jako zástava
jí samo též snáz propadá!
Nepopsatelná záhada
je láska, divy jejich ran
zakouší paní tak i páni,
láska dlí v srdci, smysly kalí
10 a vrtká rozum, dříve stálý.
Tak vroucně Meleans i Obiē
žili svou lásku do té doby,
než zváhla jejich náklonnost
politováníhodná zlost:
přiměla mládce k útěku
a dívku zase ke vztekut:
dříve jen ctnostem oddaná,
ted' nevinného Gawana
i jiné tuze pohanila,
20 dobrý mrav potlačila síla
neuvážených, zlobných kroků,
neboť jí byla trnem v oku
zmužlost: avšak čí je větší?
Meleans prý je všechny předčí!
Tak si to její srdce přálo:
„Natrápil se mě, a ne málo,

to však chci ráda oželet,
vždyť je mi nad celičký svět!
Ten sladký, mladý, vzácný pán,
miluje a je milován!“

366 Nehoršete se na Obiē:
čím vším nás láska pozlobí!
Nyní však poslyšte, jak byla
přítomnost Gawanova milá
jejímu otci, ano, tak,
že pohovořil nejinak:
„Pane, jak velké štěstí
váš příchod nám všem věstí!
I když jsem konal mnoho cest,
10 tak vřelý pohled, na mou čest,
mi sotva vyslal někdo vstříc!
Váš příchod právě dnes tím víc
radostné víry v nás všech vzbouzí:
slibuje pomoc v naší nouzi!

Podpořte, rytíři, náš boj.
A nemáte-li žádnou zbroj,
nějakou vám už přichystám.
Prosím vás, přidejte se k nám!“
Nato ctný Gawan odvětil:

20 „Mám brnění, mám i dost sil
a vypomohl bych vám rád,
ale já nesmím bojovat,
zatím, až do určené lhůty.
Osud, ať radostný, ať krutý,
chutě bych snášel spolu s vámi,
jsem ovšem vázán podmínkami,
jinde a v jiném souboji.

Jinak jen stěží obstojí
moje čest před každým ctným tvorem,
neskoncuji-li s tímto sporem,
367 živ nebo mrtev; tak se stane,
když nepůjdu svou cestou, pane!“
Libaut však pravil s lítoští:
„Zato vy suďte s dvorností,
schopnou jen ušlechtilých činů,
nesu-li na své nouzi vinu:
dvě děti mám, a velice
miluji obě panice,

Bůh mi je přál, ba, je to radost,
10 a učinil mi tím i zadost,
třebas jsem kvůli dcerákám sklízel
i mnohé rány, mnohou svízel.
S jednou, s tou starší, nyní spolu
snášíme svorně tíži bolu,
kterýžto mě zvlášť sužuje!

Můj pán, jenž děvče miluje,
dává mi znát cit méně blahý:
chápu-li správně jeho snahy,
svolává na mne zbrojní šik
20 a mně, mně chybí pomocník,
syn, i když dcery mi jsou milé;
zato dnes, na prahu zlé chvíle,
uvítám, pokavad si zvolí
alespoň jedna kohokoli,
komu je blízký boj a seč.
Tak dcera, aniž zvedne meč,
nakonec otci pomůže,
bude mít reka za muže,
a já tím syna! Věřím v něj!“
Pan Gawan pravil: „Pánbůh dej!“

368 Kníže však prosil stále víc.
„Probůh, už neříkejte nic,“
odvětil na to Lotův syn,
„jste-li muž čestný! Tento čin,
vězte, by sloužil k necti slova,
jež jsem dal: přesto zvážím znova,
slibuji, svoji nápomoc
a vzkáži vám, než padne noc.“
S dsky pan Libaut sešel hbitě

10 na dvůr, kde spatřil svoje dítě,
Obilotu, hrát na prstýnky
s dceruškou paní purkrabinky:
„Čím si tvou přítomnost, mluv, čím,
má milá dcero, vysvětlím?“
„Opustila jsem, otče, hrad,
protože se chci pozeptat
cizího rytíře, zda přání
mi splní za mzdu službou paní.“
„Budiž ti, dcerko, žalováno,
20 mně neřekl ne ani ano,

pomoci můžeš leda ty!"
 Když do hostovy komnaty
 vběhla pak, to jest zakrátko,
 Gawan vstal, přijal děvčátko,
 usedli, načež pravil rek,
 projeviv předtím dívce vděk
 za pomoc proti pomluvám:
 „Má-li pán trpět v zájmu dam,
 i mladinkých, strast, potom vím,
 že chci být oním trpícím!"

³⁶⁹ To bezelstné a sladké dítě
 pravilo ovšem okamžitě:
 „Pane, jak sám Bůh dobré ví,
 mým prvním přítelem jste vy,
 jen vy a jinak doposud
 nikdo! Ctím dobrý mrav i stud,
 a velmi by mě blažilo,
 kdyby se mi v tom dařilo.
 Má hofmistrině říkává:

¹⁰ „K rozumu patří rozprava“,
 proto chci poprosit jak vás,
 tak sebe v nouzi, kdy je čas,
 s dovolením, vše vysvětlit:
 já věřím v uměřený cit,
 zdám se vám proto pošetilá?
 Sebe bych totiž neprosila
 víc než vás, vždyť já jsem ted' vy!
 Přijměte ted' mé jméno, pane,
²⁰ buděte též pannou, co se stane,
 zvlášť chápete-li upřímně
 ty prosby? Platí vám i mně
 a kdybyste mou nevinnost
 pohaněl, pak by vaše ctnost
 musela pohnat vaši čest
 před soud a volit přísný trest!
 Vždyť u vás prosím o záštitu,
 a toužíte-li po mému citu,
 vězte, že vás chci, jak se sluší,
 milovat v srdci, a zvlášť v duši.

³⁷⁰ A proto jste-li zmužilý,
 pomozte! Toho úsilí,
 té služby, jsem snad hodna, že?
 Otec si dodal kuráže

a zaklepal už u svých přátel,
 nač váhat? Nejde o pakatel:
 nejsem dost vzácná odměna?“ -
 „Váš hlásek,“ pravil, „zejména
 však láká vzdát se povinnosti
¹⁰ daného slova, tedy ctnosti,
 již ctíte též a mně jak vím,
 hrozí smrt, když ho znesvětím!
 I kdyby mi však bylo přáno
 služby vám, vaši lásce, panno,
 jak mi jí chcete odplácet?
 Jak a kdy? Leda za pět let!
 To připomínám k její ceně!“
 Nebyl však oddán více ženě
 než Bohu ted' i Parzival?
²⁰ Týž pokyn, ztělesněn, tu stál
 před ním co posel vzácné panny
 v rekově srdci přichystaný
 vyslechnout, že jí vyjde vstříc
 a, slyšme, slibuje i víc:
 „Vaše dlaň povede můj meč
 a jakmile se strhne seč,
 vy vyrazíte do útoku,
 vy zvednete zbraň po mému boku,
 já sice budu trámat zbroj,
 ale vy povedete boj!“
³⁷¹ Pravila: „Ano, chci být štítem,
 který vás chrání, chci být citem,
 jenž těší srdce, díky vám
 bude snad konec pochybám,
 pročež se chci stát vaším druhem,
 v neštěstí vás vést bludným kruhem
 všech strázní i všech svízelí
 a zaštítit vás, chcete-li,
 láskou: ten šťastný pramen míru,
¹⁰ zbabí vás obav, temných vírů,
 budete chrabře bojovat,
 až doposledka hájit hrad,
 kde jste vy pánum a já paní,
 což způsobí, že v lítém klání
 štěstí i smělost vedle vás
 budou stát, věřte, celý čas!“
 „Paní, svým slibům dostojsím,“
 odvětil Gawan, „v obojím

s láskou i s vaší pomocí,
²⁰ právě jich se chci domoci,“
 a její ručky přitom chvíli
 prodlely v rukou plných síly.
 „Ted', když pan rytíř dovolí,
 odejdu plnit úkoly,
 kterých si žádá vroucí cit.
 Nesmíte přece vyrazit
 do boje na pláň bez ozdobý!
 Musím vám proto do té doby
 vymyslet skvost, jenž by se skvěl
 nad klenoty všech nepřátel!“

³⁷² Poté, už se svou společnicí,
 dívence pospíchala říci
 své sbohem hostu Gawanovi,
 načež jí poděkoval slovy:
 „Až dozrajete, soudil bych,
 že bude-li růst po lesích
 jen dřevo na kopí nic víc,
 pak nezbude z těch lesů nic!
 Když tolík dokážete v mládí,
¹⁰ jak asi převelice rádi
 se mnozí páni budou bít
 pro vás, a pukne mnohý štít!“
 Tak s veselou šla od Gawana
 Obilot a s ní druhá panna,
 purkrabská dcerka; ta se pak
 otázala své družky: „Jak,
 povězte, opatřit mu dar?
 Mám panenku, ba mám jich pář,
 líbí-li se vám víc ty mé,
²⁰ jistě se nepoškorpíme,

když mu je dáte, jak je libo!“
 Vtom cestou na hrad kníže Libaut
 před sebou spatřil tu i tu,
 Obilotu i Claudittu,
 pročež hned dceruše a jí
 kázel, ať na něj počkají.
 „Kdy jsem si přála víc než ted'
 tvou pomoc, radu, odpověď?“
 pravila dcera otcoví:
 „Pan rytíř nám snad vyhoví!“

³⁷³ „Ach, jaké štěstí, a jak rád
 učiním, co si budeš přát!
 Tys pravý poklad, moje milá,
 šťastný den, kdy ses narodila!“ -
 „Mám ovšem starost, není malá,
 a kdybych ti ji pošeptala
 do ouška, snad mi poradíš!“
 I vyzvedl ji k sobě výš
 do sedla. „A co Clauditta?“
¹⁰ Prý každý poblíž uvítá
 tak sličnou zátež na svém koni,
 shodli se hněd, a třebas o ni
 i hádku svedli, získal čest
 jen jeden pán to břímě nést!
 Cestou se otec pozeptal:
 „Dceruško, pověz mi, co dál,
 jakou máš starost?“ - „Tvému hostu,
 jsem dala příslib daru, skvostu,
 a myslím si, já zpozdilá,
²⁰ že jsem se asi zbláznila!

Jak mám dál žít, jak? Kdo mi poví,
 kde opatřit skvost hrdinovi
 v mých službách? Co mi jinak
 zbude?

Toliko tváře studem rudé!
 Ne! Tak jako já, žádná panna
 nemilovala ctného pána!“
 „Neměj strach, dceruško, jen klid,
 slibuj všechno opatřit,
 chce-li ti sloužit, sám tě vším,
 jak se nám sluší, vybavím,

³⁷⁴ neučiní-li tak tvá matí.
 Dá-li Bůh, snad mi opět vrátí
 naději onen vzácný rek
 a promění ji ve skutek!
 Však já měl o něm v noci sen,
 sen ještě dřív, než vzešel den!“
 Pan Libaut s Obilotou hněd
 šli vévodkyni povědět,
 co a jak: „Podpoříte nás?
¹⁰ Dík naší dceři zvedá hlas
 též moje srdce s hrđostí,
 že Bůh mě zbabí starostí!“

Tak pravil staré vévodkyni.
 „Co chce z mých truhel, co z mých
 skříní,
 rcete!“ – „Jak se zdá, podle ní,
 především lepší odění,
 a právem, vždyť se o mou dceru
 uchází rytíř v každém směru
 vzácný a za svou ochotu
 20 sloužit si žádá klenotu.“
 Vévodkyně mu odvětila:
 „Je sama vznešenost a síla
 nás milý host, je jeden jas,
 je jako máj, čas plný krás!“
 Pak samet z Ethnisy si dala
 přinést co paní, věci znalá,
 a rovněž látky plné třptyků,
 zvlášť hedvábí až z Thabronitu,
 v Tribalibotu utkané;
 tam, pod Kavkazem, pohané
 375 mistrovsky zdobí hedvábí,
 které se u nich vyrábí,
 zlatem, jež rudou barvou plane.
 Libaut z té látky vzácně tkané
 dal šaty rád a hbitě
 šít, aby jasné nitě
 zkrášlily tílko vzácné panny;
 hned hedváb zlatem protkávaný,
 přistříhl, ovšem jedno rámě
 10 už nezakryli mladé dámě;
 ten rukáv, také zcela nový,
 byl totiž určen Gawanovi;
 měl proto zvláštní hebkost, jen tu,
 co štědří samet z Naurientu,
 z pohanských končin; ony tkáné
 navlékli letmo milé panně,
 navíc už ovšem ani nit:
 dar z lásky zůstal nepříšit!
 Clauditta, ruče vyslaná,
 20 obdařila jím Gawanu
 a rytíř rázem první štíť
 ze svých tří spěchal přizdobit
 tím dárkem bez rozmýšlení.
 I bylo po všem soužení,

ba, nesmlčel náš bojovník
 za velkou poctu velký dík
 a před odchodem panice,
 uklonil se jí velice,
 vždyť k němu byla tuze milá
 a nadmíru ho potěšila!
 376 Tak skončil den, pak padla noc,
 a mnohý rytíř na pomoc
 přikvačil té i oné straně.
 Nemít však soupeř četné zbraně,
 měl by jich městský lid až dost,
 ted' ještě zkoumal fortelnost
 svých šancí pěkně při měsíci,
 a kdo by směl těm zbrojným říci,
 že byli přítom zbabělí?
 10 Až do svítání stavěli
 dvanácte pevných bašt i s valy,
 které je zištně retovaly,
 a před nimi tré barbakánu
 k ochraně vlastních jízdních pánu.
 I maršál pana z Jamoru
 znamenal pevnou oporu
 v čele svých vojů pro měšťany;
 obsadil zrána čtyři brány,
 a bez obavy z útoku
 20 stál vévodovi po boku.
 Jeho pán, bratr hradní paní,
 rek udatnější v každém klání
 než mnohý jiný hrdina,
 který si chrabře počíná,
 a zvyklý čelit mnohým ranám,
 dospěl pak v noci k městským
 branám
 též v čele vojska z velké délky
 a nelekaje se běd války
 chtěl beze strachu z nepřítele
 čtvero bran hájit stejně směle.
 377 Jak si přál kníže, z předmostí
 couvli s tím, že se rozhostí
 do jitra po Bellerochi
 jak rytíři, tak zbrojnoši;
 houf z Jamoru jel před nimi
 a most se plnil jízdnými.

Jak městským přišly posily,
 do rána brány svěřili
 péci těch nejudatnějších,
 10 dle Gerula pak v jedné z nich
 byla zvlášť nutná obrana,
 s čímž srozuměl též Gawana.
 Příchozí, vesměs muži smělí,
 zároveň málo nežezeleli
 toho, že včera nespatriли
 rytířstvo v boji měřit síly:
 žel, nemohli se navečer
 zúčastnit oněch zbrojních her!
 Nicméně jejich nepokoj
 20 byl zbytečný, ted' čekal boj
 všechny ty, co se rádi kolí
 a bijí na válečném poli!
 I v uličkách se rojil dav,
 po pravdě nespočetně hlav
 a mnohá ještě při měsíci
 pozvedla svoji korouhvici;
 zářily vzácné přílbice
 a do válečné lítice
 opatřili se kopími,
 překrásně přizdobenými.
 378 Ne, nikdo tolik lesku nezná,
 ani tvor znalý taftů z Řezna,
 co bylo zbrojních odění
 před Bellerochí k vidění!
 Noc, jako obvykle, hned zjitra
 potkala den, leč ono zítra
 nevítal žádný skřívánek,
 všude jen zbrojný hřmot a jek
 zanechával své ryčné stopy
 10 a třeskala i mocná kopí
 jako hrom v líté vichřici.
 Meleansovi mladíci
 vzali voj z Lirivoiunu
 i krále z Avendroinu
 útokem, při němž nemálo
 všelikých ratišť praskalo,
 jako bys pekl kaštany!
 Hej! Však i chrabré měšťany

napadli páni nepřátelé
 20 na oné pláni tuze směle!
 Předtím kněz sloužil pro Gawana
 a také pro hradního pána
 mši za ochranu jejich duší
 i cestu k spáse, jak se sluší,
 zapěl jak Bohu, tak i jim,
 dle daných zvyků poctěným
 tím zpěvem k vlastní větší slávě!
 Pak vyjeli vstříc líté vřavě,
 k opevněním, jež hajili
 rytíři tuze zmužili,
 379 čímž míměm chrabré hrdiny,
 zvlášť z Gerolovy družiny.
 Jak popsat onen strašný boj?
 Boidiconionz vedl voj
 tak mohutný, že ani dnes,
 na Schwarzwald čili Černý les
 hledě, bys dokázal míň klád
 než jejich kopí spočítat.
 Ve stínu šesti praporů
 10 se k útoku i k odporu
 srocovali a z trub zněl břesk
 tak mocný, že i hrom a blesk
 vzbuzují méně děsu v lidu;
 též kotlům přáli skrovne klidu,
 pozouny hřměly do všech stran
 a pokud podupali lán,
 já za nic nemohu, já nic,
 i před Erfurtem do vinic
 vtrhl houf, jehož kopyty
 20 jsou dodnes tuze rozryty!
 Záhy se vojskům z Jamoru
 i vévodovi Astoru
 podařilo svést líté klání,
 jež čile vedli četní páni,
 a mnozí zvláště troufalí
 z komoňů na pláň padali,
 kříčeli cizím jazykem,
 oři se rozutekli těm,
 kdož museli ted' v trávě stát
 a, zdá se, uznat vlastní pád.

380 Tehdy si Gawan usmyslil,
vida, že houfce zbrojních sil
promíšily se velice,
vrhnout se do té směsice.
Všem zmizel s očí, třebas páni
i Gerolův sbor bez váhání
hnali se za ním o překot
a nemálo je skrápěl pot.
Kolik jen reků srazil s oře
10 a zlomil kopí: šířil hoře
náš rytíř Kulatého stolu
a nestát on dnes na vrcholu
dík Bohu, stál tam dík své slávě!
Zvonily meče v líté vřavě,
rozdával rány do všech stran,
jak vojskům, které vedl pán
z Lisu, tak z Gorsu, tam i tam,
zajímal zbrojným družinám
koně, jež sháněl stejně směle
20 pod vlajku svého hostitele
tak, jak je zvykem u přátel,
s nabídkou každému, kdo chtěl
ze spojenství s ním vyzískat
oře, což kdekdo přijal rád!
Po chvíli vyjel na válčiště
rytíř, vždy dbalý o ratiště,
pan z Beauvais, tamní purkrabí.
Gawana nic víc nevábí
než úspěch v boji, tedy krátce,
Lysavander, ten pán a mládce,
381 měl dílem ctného hrdiny
zažít pád mezi květiny,
což je mi vskutku smutná věc,
vždyť právě onen mládenec,
co včera podal Gawanovi
zprávy tak vybranými slovy,
ted' přiharcoval k svému pánu,
náš rek jej poznal, a v tu ránu
kořistním koněm obdaroval,
10 za což mu prý hoch poděkoval.
Ted' vizme Gardefableta!
S kým se to právě nestřetá?
S Meleagansem! Na pláni
končí však jeho konání!

Hned však se semkl jeho šik,
volaje „Jamor!“, tak zněl křík
v zúženém prostoru, kde meče
třeskaly vprostřed líté seče,
a v obapolném úsilí
20 do uší přilby zvonily.
Pan Gawan shromáždil svůj sbor
a postavil se na odpor
útokům zlého nepřítele
pod vlajkou svého hostitele,
maje v ní zíštnou oporu.
Tím chránil pana z Jamoru,
a takové to bylo klání,
že spadli s kořů mnozí páni,
na svědky však jsem neměl štěstí.
Kdo chce, ať věří Paní Zvěsti!
382 I Laheduman z Montany
zkoušel vzdor tamní obrany,
Gawan se nehájil však chabě
a pocítil to i pan hrabě,
když padl na zelený lán.
I pravil onen pyšný pán,
že by chtěl nyní tuze rád
jistotu vítězovi dát.
Pak pronikl až ke hradbám
10 vévoda Astor zcela sám,
boj začal povážlivě růst,
heslo „Nantes“ znělo z mnohých úst,
a toto Artušovo heslo
nad všemi sveřepci se neslo;
s Bretonci, s vojskem v zajetí,
žoldáci d' Estre Galais, ti,
co žili v Erekové zemi,
zdvihli boj, chválený pak všemi,
a vedl je pan Lanvaironz.
20 Dávno však Boidiconionz
měl Bretonce, vždy chrabry lid,
za jejich smělost propustit:
ti muži z Artušova voje
u Montane Cluse během boje
byli vzdor ctnému konání,
vedouce útok, schytáni,
pak heslo „Nantes“ volávali
dál všude, dobrých zvyků dbalí,

a, vpravdě nikdy zbaběl,
v bitvách už zešedivěli.
383 Bretonci měli spolem znak:
přílbu či štít jim zdobil drak,
aby je každý rozpoznal,
stejný erb nosil mladý král,
Artušův syn, pan Ilinot,
a Gawan cítil jako hrot
v srdci ten obraz! Pryč byl klid,
ano, což mohl netruchlit,
když uviděl tak smutnou věc:
10 byl mrtev jeho bratranc,
a do očí mu vpadl stesk,
jak spatřil erb a jeho lesk,
pročež pak nechal na pokoji
Bretonce, hotové vždy k boji,
třebas už obsadili pláň:
s přáteli nelze zkřížit zbraň!
Poblíž však Meleansův šik
zdrželi zatím, bohudík,
měštané, a těm na pomoc
20 vyjel, když nepřátelská moc
je zatlačila za okopy:
věřil, že se tam opět vzchopí.
Už dřív se s pány měštaný
bil jistý rytíř, nazvaný,
pokud jsem slyšel, Bezejmenný,
červenou zbrojí přiděný.
Ptali se, odkud je; kdo ví,
pomáhá Meleansovi
už tři dny, jeho zhoubné činy
velice souží měšteníny.
384 Od vůdce královského šiku
on dostal dvanáct panošků
ze Semblidaku do bojů,
jak hromadných, tak soubojů,
nosičů kopí, pokud vím,
láme však jedno za druhým,
v urputném klání se mu vzdal
sám Chirniel, ctný rek a král,
i se svým bratrem, a co víc,
10 pak Marangließ mu vyjel vstříc
s vůlí, že se mu nepoddá,
záhy však on, sám vévoda,

uznal, že prohrál, i když voj,
kterýžto vedl, nevzdal boj.
Pan Meleans též se bil skvěle
a přátelé i nepřátelé
museli přiznat panu králi
chrabrost, již nikdy nevídali
u takového mladíka:
20 byla to chrabrost veliká!
Dokázal tehdy mnohý štít
rozpoltit, kopí roztrídit
při dalších, nových útocích,
mládcova jaré srdce v nich
tišilo bojechtivý zápal
a každý soupeř vposled chápal,
že jeho věc je prohraná,
každý krom pana Gawana.
Pan Gawan, snad se neklamu,
měl tucet kopí z Agramu,
385 jež získal poblíž Plimizolu;
dle svého města Barbigolu
zvolil si heslo pan de Lis,
pak vyrazili vpřed a viz,
kterak se bambusové kopí
z Orestae Gentesinu topí
v krvi, a kterak dokáže
proniknout štítem do paže!
Však to byl znamenitý boj,
10 Gawan dbal málo na postroj,
strhal ho, vyraziv tak prudce
že oba slétli v oné půtce
do trávy, načež opěšalí
mnohé ctné činy vykonali,
pozvedli svoje břitké meče,
dali se do náramné seče,
tepali se a mlátili
jako chlap zralé obilí:
štít praskal neméně než snop,
20 Meleans trpěl dvojnásob,
paže, již kopí proťalo,
krvácela mu nemálo,
a tak ho hnali náš chrabry pán
až před příměstský barbakán,
kde brevigarieský lid stál,
a tam se mu pak mládce vzdal,

kdyby však nebyl poraněn,
sotva by zůstal onen den
také dnem jeho ochoty
nabídnout slovo jistoty!

386 Též kníže zdejší krajiny
spěchal svou pověst hrdiny
na králi z Gorsu osvědčit,
když na jízdný i pěší lid
zbrojenci z Kaheti své střely
k žalu všech umně vypouštěli
po boku chrabrych žoldáků
původem ze Semblidaku;
lučištníci se dobře kryli,
10 měštané však v té krušné chvíli
nepomýšleli na ústup,
naopak, množství pěších tlup
čelilo z náspu dečti střel;
zdatnější sbor bys nenašel!
Leckdo tam přišel o život,
pročež jim bylo málo vhod,
že Obiě projevuje vzdor -
jaký to nerozumný tvor!

Měl ovšem Libaut proč se kát?
20 Ne, starý král Chaut jistě rád
ušetřil by ho výčitek,
žel, umdléval už mnohý rek,
jen jeden z nich se toužil bít,
Meleagans, byť jeho štíť
zúžil se na štíp zvící dlaně;
vposled ho zahnal na kraj pláně
pan Gardefablet, vévoda,
kolkolem kvetla příroda
a turnaj ustal právě tam.

Vtom přijel Gawan. Pravím vám,
387 hurtem, a činil mnoho škod:
když překročil sám Lancelot
Mečový most vstříc souboji
s vírou, že takto zahojí
svůj hněv, čímž splatí vzápětí
Guinoverino zajetí,
Meleaganse o nic méně
neztrestal kvůli oné ženě!
Též bodl oře Lotův syn,
10 pan Meleagans do slabin

pobídlo svého nejinak
a kdeko kolem zbystril zrak:
kdo z obou pánu skončí v trávě?
Kdo? Svému protivníku hravě
pomohl násrek s koně dolů,
a dámy s pány, kteříž spolu
přihlíželi hrám, chváli
Gawana, jak je zmužilý
a hradní paní se ten den
nehnuly na krok od oken!
20 Meleaganse postříkali
krví, když se pak přes něj hnali
zbrocení oři, kteríž píce
nedočkali se nikdy více,
ba, pro koňstvo to byl zlý čas,
roj supů slavil hodokvas!
Meleagans byl málem jat,
pan Astor musel přispěchat,
a Jamorův lid zapudit,
čímž skončil boj a nastal klid.
388 Kdo si tam vysloužil svou zbraní
odměnu vzácných dam a paní?
Než bych vám sepsal všechna jména,
veřejně právem velebená,
zapotil bych se víc než dost!
Pochvalu městských sklidil host,
kterému přála Obilot,
a druhým zas byl zvláště vhod
Červený rytíř, větší chvály
10 se jiní páni nedočkali,
ač podporoval nepřátele;
když od vlastního hostitele,
zajatce městských, slovo díků,
neslyšel, v kruhu panošsků
promluvil ke svým zajatým:
„Vzdali jste se mi, leč co vím,
a pravím vám tu s lítostí
i s převelikou žalostí,
též krále z Lisu zajali!
20 Nicméně budte uznalí
z přemnoha dobrých důvodů
a vyproste mu svobodu!“
Načež král z Avendroinu,
i vládce z Lirivoinu

i Marangließ mu slíbili,
že do města hned popílí,
vyjednají tam bez prodlení
Meleansovo propuštění
a pomohou též hledat grál;
to jméno málokdo však znal,
389 v paměti měli všichni, zdá se,
tolikou krále Anfortase.
Co dodal k jejich odpovědi,
Červený rytíř? Prý ať hledí
vyrazit jinam: „Pak se dejte,
tedy pak ruče pospíchejte
- nelze-li splnit moje přání -
pravím kam: na Beaurepaire, k paní,
jež drží panovnický hrad,
10 a račte se jí všichni vzdát.
Pro ni jsem se bil, vedl jsem
boj s Kingrunem i s Clamidém,
ať ví, co se mi v hlavě honí:
jen touha po grálu a po ní!“ -
„Bůh s vámi!“ a s tím odjeli.
Mládcům pak pravil: „Chcete-li,
rozdám vám koně jaté v boji,
vzatky vás jistě uspokojí,
sám si z nich nechám jediného,
20 v přestále seči raněného.“
Panoš řekl: „Za pomoc,
pane, vám děkujeme moc,
ano, jste tuze milostivý,
tedy nezchudneme jaktěživ!“
Sám si vzal koně, jak se sluší,
Ingliarda, měl krátké uši,
když Gawan Meleanse jal,
ten oř jím uprchl, a dál?
Červený rytíř ho pak dohnal
a mnohý štít svým kopím prohnal.
390 Takže než vyjel dálkám vstříc
patnácte ořů, možná víc,
rozdal, a každý z nich byl zdravý!
Panoš vděčně, do únavy,
prosili, aby nejezdil,
on však měl předaleký cíl
tam, kde je pánum nepohodlí,
kde libost sotva někdy prodlí,

tam vyhledával samé seče,
10 ne, za těch dob se sotva meče
častěji chopil jiný rek!
Pak všechna vojska vespolek
odtáhla ke svým kvartýrům,
ve městě ovšem nastal šum,
když Libaut zvěděl z mnohých zvěstí,
že k jeho převělkému štěstí
byl zajat Meleans, a tak
rád vyslechl blíž, co a jak,
což vše mu bylo ku prospěchu.
20 A Gawan? Ten sňal beze spěchu
(chtiv slávy vyšší) ze štítu
rukáv a poslal Claudittu,
aby jej donesla ctné panně
Obilotě, a mnohé zbraně
nechaly po vši líté vřavě
stopy ran všude na rukávě,
což potěšilo panici
a pokryla jím pravici,
bělostně nahou, po rameno:
„Kdo mi ho dal? Znáš jeho jméno,
391 znáš, sestro?“ Po té jízlivosti
arci hned Obiě zbledla zlostí.
Když páni bojem zemdlení
se ptali po občerstvení,
Geroles pozval Gawanu,
hraběte Lahedumana
a také další zajatce,
přemožené ať v šarvátce,
či v boji na bitevní pláni
10 postupně hrdinovou zbraní,
na rytířský kvas ve svých zdech.
Purkrabí myslé na oddech
panstva, i s průvodem dál stál,
čekal, až s jídlem skončí král,
pan Meleans, a tak ctil mrav,
neboť byl dobrých zvyků práv.
Gawan však řekl: „Nikoli,
jestliže vladař dovolí,
nechť s námi kvasí i pán domu.“
20 Pak rozumně a vlivně k tomu
podotkl: „Pokud by král chtěl!“
Což odmítl hned hostitel

slovy: „Můj pán je vládcův vazal,
ochotný tak, jak by král kázal,
plnit mu všechny vládčí tužby;
panovník ovšem jeho služby
odmítá, přízeň odpírá,
a tak se kníže nevtírá.
Bůh nám přej shody místo vád,
vždyť ho zaš chceme poslouchat!“
 392 Meleans pravil: „Ctím váš stav,
a neméně váš vzácný mrav,
od oné chvíle, co jsem tady,
prospívají mi vaše rady,
kdybych dřív jednal podle nich,
měl jsem dnes v srdci leda smích!
Gerole, hrabě, spoléhám
na vás, jak tuším, věří váم
jak pán, jenž mě jal, tak zvlášť Libaut,
 10 můj otčím, snad mu bude libo
chovat se podle vašich rad
a vlídně se mnou obcovat!
Vím, vzbuzují v něm nedůvěru,
z čehož já viním jeho dceru,
byl jsem jí za blázna, což mám
za nedůstojné pravých dam!“
I pravil Gawan, vzácný rek:
„Smiřme se tedy vespolek
dotud, než smrt nás uchvátí!“
 20 Pak přišli páni, zajatí
Červeným rytířem a dali
podrobnu zprávu panu králi
o bojích, ať ví, co a jak.
Když Gawan slyšel, jaký znak
měl onen vítěz nad nimi,
zbrojenci právě jatými,
a zaslechl i slovo grál,
poznal, že tu pan Parzival
proslul dnes jako válečník
a vzdával za to nebi dík,
 393 že Pán Bůh je dva ušetřil
měření jejich vlastních sil.
Prokázali však pravou ctnost,
zamíčeli svou totožnost

a oba zatajili jména,
ve světě tolik velebená!
Posléze pravil Geroles
Meleansovi: „Ještě dnes,
prosím vás, promluvte s mým pánum
 10 a po přátelském, oboustranném
úradku zvažte vše i vy
bez hněvu: budte smířlivý!“
Když nikdo nenamítl nic,
voj, v městě sešlý, táhl vstříc
místu, kde zasedal vždy král.
Knížecí maršálek tam dal
pozvat zvlášť pana Gawanu,
hraběte Lahedumana
i další zajatce: ctné pány
 20 svolali, aby slib, dnes daný
vítězi v lítem boji, nyní
na Gerola zde, v panské síni
přenesli, neboť ho tu hostí;
pak měli s celou společností
stanout, jak je už nasnadě,
na Bellerochi, na hradě.
Purkrabka neváhala dát
Meleansovi skvostný šat
se šátkem kolem ramenou
pro paži, čerstvě raněnou.
 394 I Gawan, aniž ztrácel čas,
předal hned Gerolovi vzkaz,
vzkaz pro Obilotu, svou paní:
jak rád ji spatří! Myslí na ni,
ať věří v jeho věrný cit,
leč pak se musí rozloučit:
„Zajatého jí přenechám
a poproste ji, pravím vám,
ať rozhodne věc pana krále
 10 uvážlivě i ke své chvále.“
Meleansovi bylo vhod,
co slyšel: „Však je Obilot
květem vší ženské dobroty
a ohledně své jistoty
jsem jist, že dnes tu v pokoji
neklid mé duše zahojí!“

„V to doufám! Pravím vám i všem,
že teď jste jejím zajatcem,“
dodal pan Gawan, „i já sám
 20 jí palmu slávy přenechám.“
Geroles cválal ke dvoru,
a tam už mnoho úborů
chystali pro paní i panny
a také pro přítomné pány,
v hojnosti tu plál samý skvost
a chyběla jen ubohost!
Pak přijel Meleans a sbor
zajatých, jež už přešel vz dor.
Na hradě v síni, v jejím čele
seděli čtyři hostitelé,
 395 pan Libaut s chotí, s dcera mi,
a vešli známí, neznámí,
přátelé, nepřátelé, dav
a kníže takto na pozdrav
odvětil panu Gawanovi
i králi uznalými slovy:
„Žda je vám příjemné či není
na přivítanou políbení
od jedné staré přítelkyně,
 10 to jest mé paní, věvodkyně?“
Meleans řekl: „Rád se dám,
věvodo, od vašich dvou dam
políbit na svou uvítanou.
Smír se třetí však nechme stranou.“
I zaplakaly Obiě, matka,
Obilot se však smála, zkrátka,
leckdo pak dostal polibek:
dva mladí vladaři i rek
Marangließ, vzácný věvoda.
 20 Pan Gawan věděl hněd, kdo dá
polibek jemu: jeho paní!
Zvedl ji chutě, bez vahání,
přivinul sličnou dívence
na svou hrud' jako panenku
a takto poté rozmlouval
s králem: „I když jste se mi vzdal,
vrátím vám vás díl volnosti
a k paní všech mých radostí,

k té, jež mi sedí na paži,
vás poslušenstvím zavážil!“
 396 Král předstoupil pak před Gawanu,
a vzápětí jej vzácná panna
před svědky pevně objala,
slib vládce z Lisu přijala.
„Můj králi, je to smutná věc,
patříte mi co zajatec
dík zbrani mého rytíře,
dle slov mé sestry: handlíře!“
Obilot řekla ještě víc:
 10 od Meleanse nechce nic
a projevuje ochotu
postoupit jeho jistotu
své sestře: „Je to moje přání,
nechat je Obiě vaší paní,
ať je vám vroucně oddána
a má vás navždy za pána!
Při rytířské cti, káži vám,
nezpěčujte se oddavkám!“
Z jejích úst zněl sám Boží hlas,
 20 i kývli oba na souhlas
a Paní všeho milování,
které se každý marně brání,
ta věrná paní něžných svazků
tak obnovila jejich lásku.
Dívčí dlaň opustila šat,
spěchajíc krále polaskat,
rudými ústy políbit
paži, již ranil ostrý břit,
průzračné oči při tom sklopit
a slzičkami ránu skropit.
 397 Tak přede všemi na pomoc
přišla jí láska, věčná moc!
Libaut byl arci přešťasten,
prožil svůj nejkrásnější den:
„Ne, Pánbůh mi zle nečiní,
neboť mám dceru vládkyní!“
Stran svatebního veselí
vědí víc ti, kdož odjeli
do nových bojů nebo domů
 10 s mnohými dary; já vám k tomu,

bohužel, řeknu, jen co vím:
že Gawan se šel ke hradským
rozloučit přímo do síně,
a hned co vkročil mezi ně,
Obilot hořce zaplakala:
„Ráda bych s vámi odcválala!“
Což byl pan Gawan panici
nucen chtě nechtě odříci
a matka od výjezdu s ním
20 ji zdržela jen násilím.
Libaut mu ovšem z duše rád
přislíbil ve všem pomáhat
a Geroles, ctný hostitel,
chrabrého pána poté jel
vyprovodit i s družinou
a pro další pout lesinou
určil mu lovčí s krměmi.
Náš rek si dal pak se všeňmi
sbohem, žel při své odvaze
směl čekat leda nesnáze.

VIII.

398 Přátelé shodně s nepřáteli
v Bellerochi by jistě pěli
nejvyšší chválu na Gawanu,
nebýt však neznámého pána,
jenž skrytý za červený štíť
dokázal reku převýšit,
byť i jej zdobil velký jas.
A co dál? Přiblížil se čas
dohodnutého souboje,
10 ted' musel přestát oboje,
dálku i strmost lesních strání,
pokavad nechtěl zmeškat klání,
i když sám nevyvolal svář;
ke všemu se mu Ingliard
oř krátkouchý a tak skvělý,
že krásnějšího sotva měli
i mouření v Thabronitu,
ztratil. Leč zatím už díl třpytu
bleskl tu z malé mýtiny,
20 tu z líchy nebo z holiny,

jež bys jen stěží pokryl stanem:
octnou se v kraji obývaném
trochu víc, mínm v Ascalonu,
hned se ptal na směr k Champ
Fançonu

všech, kteří se s ním potkali;
les, hory, rokle, močály
však přesto musel překonat,
až spatřil jistý skvostný hrad,
a tak, náš cizinec a host
zvolil si za cíl onen skvost!

399 Ted' dejme slovo Paní Zvěsti.
O Gawanově skromném štěstí
a velkých strázních at' ví všecko
kdejaký stařeček i děčko
a želí se mnou vespolek
útrap, jež zakoušel náš rek?
Nebylo by líp držet ústa?
Ne, jen at' pozná ten, kdo zhusta
Štěstěně vzdává mnohý dík,
10 co může prožít neštastník! -

Onen hrad šířil větší jas
než Kartágo, kde Eneas
dlel a kde paní jemu milá,
Dido, se z lásky zahubila,
ba, spočítal bys asi stěží,
kolik měl síní, kolik věží!
Takové zdi krom v Acratonu,
anebo snad krom v Babylónu,
nebyly nikde vídáné,
20 jak dosvědčí i pohané.

Do mocných výšin budovaný,
byl chráněn mořem z jedné strany
tak, že vzdor bouřím, hrozbám střel
i hněvných vojsk tu daleko čněl.
Pan Gawan cválal, před ním pláň,
mílová, dlouhá, nikde stráň,
vtom však mu vyrazilo vstříc
na pět set rytířů, ba víc,
obleče měli vskutku skvělé
a nejskvělejší pán jel v čele.

400 Paní Zvěst vypravuje dál,
že se sokoly vycválal

na lov, jak tuším, jeřábů,
na andaluském arabu
sám Vergulacht; jak harcoval,
tak v jitro měnil noc ten král,
jehož rod vyslal Mac Adan

z hory, jež sluje Fei Morgan,
do světa, vždyť byl z rodu víl,
10 a ten pán, méně nezářil
než svěží ráno, nebo máj,
který hrou květu kráší kraj!
Gawanovi se vpravdě zdál
skvět jako druhý Parzival
a kolem něho zářil svět,
jako když slavil Gahmuret,
o němž jsem vám už podal zvěst,
do Champ Volaisu slavný vjezd.
Pak zalétlo pár sokolů

20 do mokřin, všichni pospolu
rychle se vrhli na volavku,
pan král však nenaleznuv lávku
k dravcům, pak zvolil špatný brod,
tém sice přišla pomoc vhod,
vladař si ovšem zmáčel šat.
Tento šat musel darovat
i s koněm houfu sokolníků:
měli však nárok podle zvyků
i na koně i na obleč?

Měli tak, jak je o tom řeč!
401 Král si vzal místo oblečení,
jímž byli lovci obdařeni,
jiné, též koně nového
a přenechal jim starého.
Zatím k nim Gawan přijel blíž,
aniž jim bylo na obtíž
uvítat reku vskutku skvělé,
podobně jako hostitelé
na Karidolu Ereka

10 po jeho cestě zdaleka
za Artušem a po všem klání:
přijel tam s Enitou, ctnou paní,
s níž, léčitelkou jeho běd,
když Maliclisier, hněvný skřet,
způsobil mu svým bičem šram
před královou, se vydal tam,

kde se pak mohl chopit zbraně,
na Tulmein, a kde odhadlaně
dobył své dámě krahulíka;

20 pak vítězného protivníka
Noytův syn Iders požádal
o milost, a tím se mu vzdal. -
Leč vraťme se zas k našim dějům!
Host byl dík tamním obyčejům
nad jiné skvěle, jak se zdá,
přijat; oč trpčí bude mzda,
oč hůře skončí Lotův syn!
Rád upustím však od novin,
tak chmurných, od všech svízelí,
a vynechám je, chcete-li!

402 Ale ne! Buděte spíš té lásky,
a vyslechněte jádro zkazky
o tom, jak srdce vpravdě ryzí
trpěla falší zlou, jím cizí,
a až vám všechno vypovím,
zdvojíte můj žal žalem svým!
Vergulacht pravil rekovi:
„Přemýšlim, co dál. A co vy?
Já už vím! Jeďte na můj hrad!

10 Snad nebudeš litovat,
vzdám-li se vaší společnosti,
omluvíte mě bez hořkosti?
Jinak bych neodejel nikam.“
Pan Gawan souhlasil: „Jak říkám,
váš návrh přijmu, vzácný pane,
jak rozhodnete, tak se stane
a nebudu vám proto lát,
naopak, omluvím vás rád!“
Pak dovršil král z Ascalonu:

20 „Tam vizte hradby Champ Fançonu,
kde díl má panha sestra, zdá se,
že slova, která patří kráse,
patří i této panici.
Nechcete-li se odříci
převládné chvíle, nechť se zatím
postará o vás, než se vrátím,
ba, stane se tak, podle mne,
dřív než vám bude příjemné!
Budete-li s ní trávit čas
a zmeškám, nezarmoutím vás.“

403 „Jak vás, tak ji rád uhlídám,
leč na společnost vzácných dam
já nejsem zvyklý, nikoliv!“
pravil pan Gawan. Přesto dřív,
než odjel, vyslal k sestře král
rytíře s tím, že by si přál,
aby host neměl dlouhou chvíli
a krátil si ji kratochvílí.
Pak opustil rek pláň i jej.

10 Chcete-li, smlčím další děj.
Ale ne, raděj vám vše povím!
Koňmo tím krajem, pro něj novým,
vydal se Gawan středem pláně
k paláci, to jest k hradní bráně.
Znalcí, zvlášť páni stavitele,
by o té stavbě mnohem déle
mluvili, jak je stavěná,
já bych rád řekl zejména
jen, jak byl skvostný její vzhled!

20 Tak mocné dílo nezná svět!
Nechvalme ovšem pouze hrad,
předeším vás chci obeznat
s panicí, sestrou pana krále:
to dílo, rovněž nebývalé,
vyžaduje si pozornost,
jak náleží, ten luzný skvost
měl cosi, co je nad krásu:
rozum, zdroj cti a věhlasu!
Podobnou luznost myšlenky
lze shledat u markraběnky,

404 jež rozsvá jas po zemi
z Heitsteinu svými zářemi.
Blaze těm, kdož ji dobře znají,
neboť kde jinde v širém kraji
nalezněš dům tak milý, stánek
a dějiště všech radovánek?
O paních, pravda, mluvím tak,
jak mi to napovídá zrak,
a hlavně v duchu dobrých mravů,
10 přijměte proto moji zprávu
vlídně, vy, věrní, jichž si cením,
jimž sloužím rád svým vyprávěním,
pominuv zato nevěrníky,
protože věrolomné zvyky

nemohou k věčné spáse vést
a zaslouží si leda trest!
A co pan Gawan? Ten co host
vyhledal nyní společnost
na dvoře řečeného vládce,
20 za což se dožil hanby, krátce,
pochodil zle! Teď s rytířem,
který ho provázel až sem,
k Antikonii, k panovnici,
o jejíž dámské cti lze říci,
že kdyby byla ke koupi,
pak její cena vystoupí
co nejvýš, zato nejníž klam!
Proč zemřel tak mlád, ptám se, ptám,
pan Veldeke, ten by ji snad,
pravím, líp uměl opěvat!

405 Jak spatřil Gawan panici,
průvodce spěchal vyříci
své paní všechno pěkně včas,
a ta, když vyposlechla vzkaz,
vyzvala hosta: „Pojdte blíž,
učit mě způsobům, tím spíš,
mám-li vám zkrátit příští chvíle!
Chci vědět, co vám bude milé,
povězte, čekám na rozkaz!

10 Pokavad bratr mě stran vás
pověřil čímsi, tedy čím?
Chcete-li, pak vás políbím,
jak vám je libo, či snad není
dle laskavého uvážení!“
Tak způsobně ji viděl stát,
že pravil: „Já se svěřím rád
na přívítanou vašim rtům,
stvořeným právě k polibkům!“
Rty oblé, horké, červené,

20 políbil Gawan vroucně, ne,
tak neceluje žádný host!
K dívce, již zdobila jen ctnost,
přisedl vybraně a hned
miluštky sobě vyprávět
začali oba, zas a znova
říkal jí tuze sladká slova,
další však dáma odmítala,
z čehož mu vzešla sotva malá

strast, pročež prosil o milost.
Co na to řekla panna? „Dost!

406 Moudrý muž neměl by zvlášť dnes
zajít až na nejzazší mez!

Jsem k vám, jak si přál bratr, milá,
Amphlisa sice nestranila
Gahmuretovi, mému strýci,
míň, leč má věrnost, nutno říci,
má větší váhu, neboť tím,
že na té váze nelezím

20 s nikým, víc vážím. A což vím,
10 co jste zač, s tím svým hurtovným
úsilím o můj něžný cit?“

Na což jí spěchal odvětit
pan Gawan toto: „Vzácná dámo,
vězte, že pokud je mi známo,
jsem synovec své vlastní tety!

A dosáhnu-li sladké mety,
pak proto, že stran původu
mí předci nejsou na škodu
vašim, čímž mířím k závěru,

20 že jsou si v rádném poměru.“
Pak po služebném děvčeti,
jež nalilo a vzápětí

zmizelo, zvedly se i paní
společnice, a vysly za ní
oddat se jiným povinnostem.
Též rytíř, který přijel s hostem,
záhy se ztratil kdesi venku
a Gawan přišel na myšlenku,
že jsou-li sami, snad, kdo ví,
i malý orel uloví

407 velkého pštrosa; dle mých zpráv
hned hmátl pod královnin háv
a jal se laskat luzný tvar
boků, čímž rostly strast i žár
a zahořeli velice
rytíř i luzná panice.

Mohlo to skončit všelijak,
zlolajník však měl bystrý zrak,
chtěli být oba blaženi,
10 čekalo je však trápení,
neboť vtom stanul ve dveřích
ctný rytíř, vlasy jako sníh

a spatřil pana Gawanu.
„Do zbraně! Jaká pohana!

Ach ouvě!“ zvolal, „jaká rána!
Tento muž zabil mého pána,
a to mu ještě nestačilo,
tedě koná násilnické dílo
na jeho dceři, hanebník!“

20 Hned nato se, jak velel zvyk,
sebhli starci, mladíci
a Gawan pravil panici:
„Račte mi, dámo, poradit,
kterak se bránit. Kde mám břit,
míním svůj meč! Co dál? Co ted?“

Dáma však znala odpověď:
„Obrany, o kterou vám běží
budeme schopni v blízké věži
vedle mé komnaty. Tam snad,
pravím, nám osud bude přát!“

408 Zatím se z města už hnal dav,
rytíři, kupci, drahně hlav
spatřila panna ve chvíli,
kdy k věžní brance pílili;
pan Gawan při tom trpěl tuze,
křik houfců a hluk chvatné chůze
přehlušil její volání,
jímž doufala, že zabránil
té chásce dospět ke dveřím.

10 Tam Gawan, s vůlí čelit jim,
stanul a hotov k odporu
vytrhl ze zdi závoru,
čímž ukázal, co dovele.
I couvli hněvní sousedé,
pokrocení, jak náleží,
a meziká se ve věži
snažila panna objevit
pádný bič na nevěrný lid,
až narazila na figury,

20 nazvané šachy, snesla shůry
též převelikou šachovnici,
zbraň pro Gawanu, na bočnici
byl železný kruh přikován;
i chopil se ho náš ctný pán,
čtyřhranný štít mu umožnil
hrát šachy vskutku ze všech sil,

létaly trísky, hřměly rány,
a co se týče vzácné panny,
slyšte též pravdu, žádnou lež:
ať chytla krále nebo věž,
409 figurý převeliké tíže
metala tak, že kdo stál blíže,
pod střelou dobré mířenou
poklesl rázem v kolenou.
Tak rytířský ctná panovnice
co Gawanova pomocnice
20 bila se s vervou čacké dámy!
Mohla se měřit s kramářkami
z Dollnsteinu, jež si krátí zimu
10 bojem v čas masopustních šprýmů,
tohle byl ovšem vážný boj.
Ne, paní, kterou špiní zbroj,
nekoná to, co sluší ženě,
nevažme si jí přesto méně,
když přitom pravou věrnost pěstí.
Žel, Antikonie všechno štěstí
ted' slzou v Champ Fançonu smyla
a mysl, vezdy ušlechtilá,
poklesla kam si do hlubin.
20 Co prozradil však její čin?
Kterak je její láska stálá!
Čímž Gawan tak zaujala,
že během boje oddaně
očima bloudil po panně:
ty rty, ten pohled, nosík, líce!
Ano, kdo hledí na zajíce
nad ohněm, na stehýnka, hrud'
i tílko, uzná, bud' jak bud',
že v útosti ji nepřekoná!
Tak vábně umí pouze ona
410 vzbouzet žár pánu, mládenců,
a kdo si všímá mravenců,
přizná té dámě bez příkras,
že měla stejně štíhlý pás.
To, že se nyní svorně bili,
dodalo Gawanovi síly.
Vytrvala mu po boku
při každém záštném útoku,
on dával rád svůj život v sázkou
a při pohledu na svou lásku

vzplanul vždy tak, že nemálo
nepřátel přitom skonalo.
Zakrátko přispěchal pan král
Vergulacht, a co uhlídal?
Tuhý boj proti Gawanovi!
Nemíním proto plýtvat slovy
a popírat, že po příchodu
chtěl nejdřív hostu činit škodu.
Gawan se ovšem choval skvěle,
20 co však se týče hostitele,
je třeba říci zejména,
jak je mi líto Gandina,
vladaře z Anjou, že měl dceru
šlechetnou sice v každém směru,
nicméně její rodný syn
tady se stavěl za počin
svých zbrojních: bitvu viděl rád
a Gawan, žel, si musel dát
načas, až král si obleče
zbroj a dá se s ním do seče.
411 Tak, aniž přišel se ctí zkrátka,
náš rytíř couvl mezi vrátku,
jež vedla do věže. Co dál?
Zatím, hle, kdo to přichvátil:
pán, jemuž Gawan bez váhání
slíbil už před Artušem klání,
ano, sám Kingrimorcel! Ted',
viz, rve si vlasy, kůži; hled',
jak pro soužení Gawanovo
10 rukama lomí! Vždyť dal slovo,
záruku míru do času
ujednaného zápasu,
v němž, doufejme, ho můj pán zdolá!
Hnal tudíž všechnu chásku zdola
prý: neboť věž měl onen lid
na králův rozkaz pobořit!
Pak zvolal Kingrimorcel: „Stůj,
Gawane, pro klid můj i tvůj,
nabízím ti mír z ochoty
20 podstoupit s tebou trampoty
všech nástrah ted' i nadále,
smrt příjmu třeba od krále,
pokud tě nyní neochráním!“
Lantkrabě se pak vydal za ním

na Gawanovu záruku,
dav znejistěl a bez hluku
ucouvl před svým purkrabím,
staří i mladí, všichni s tím,
že s hostem není žádný špás!
Náš rytíř, aniž mařil čas,
412 přiskočil, takže za chvílenku
s Kingrimorcelem stanul venku.
Král však dál pobízel své many:
„Proč ztrácím s těmi dvěma pány
čas já i houf mých zbrojních sil?
Můj bratránek si usmyslil
chránit, jak soudím, bez důvodu,
hrdinu, jenž mi činil škodu.
Na místo je spíš pomsta, že?
10 Jen kdyby měl víc kuráže!“
Leč houfem věrných pověřen,
pak pravil vládci tamních lén
jistý muž: „Račte zvědět, králi,
že bychom těžko zdolávali
lantkrabě! Kéž, pravím vám,
Bůh vede vaši mysl tam,
kam s vámi půjde každý rád
a nebudou vám lidé lát.
Ušetřete hosta smrti; ne,
20 jinak vás hanba nemine,
neboť ho vlastním doprovodem
poctil pán, blízký vám i rodem,
a nesjednáte-li s ním klid,
kdekdo vás může pohanit.
Raději smluvte příměří
až do dnešního příšeří,
ba do závěru příští noci.
Pak budete mít ve své moci
rozhodnutí, jak si dál vést,
zda tržit hanbu nebo čest,
413 a pokud ani naříkání
mé vládkyně a dobré paní,
která tu plačky čeká s ním,
nepohně vašim osrdím,
pak dbejte, že jste jedné krve!
Kamže jste hosta poslal prve?
K ní! Uvažte to, pravím vám,
když nikdo jiný, pak vy sám
měl byste hosta retovat.“
10 I vyhlásil král konec vád,
než zvází pomstu na původci
smrti, dřív způsobené otcí,
tou byl však náš rek nevinen,
vždyť záhubný čin spáchal ten,
kdo věděl, proč a jak jej sklát
svým kopím: pyšný Ecunat,
když byl pan Jofreit Fils Idol,
do města jménem Barbigel
s Gawanem veden, ano, tak
začal spor, tak a nejinak! –
I domluvili příměří,
lid složil zbraně, leckteří
spěchali domů, jeden chvat,
královna neodmítla dát
bratranci mnohý polibek,
objala ho a vzácný rek
vyslechl nadto vřelý dík
stran Gawana: „Jsi šlechetník,
a rádný muž, ne, strýcův syn
by sotva spáchal podlý čin!“ –
414 I když jsem nezamlčel nic,
chcete-li, povím vám ted' víc
o jasné myslí zkalené
kým? Vergulachtem! Jakže, ne?
Proč k Champ Fançonu přiváhal
tak hněvně? Zpropadený král,
žel, nepodobný otcí, matce!
Ted' v nitru mladistvého vládce
zapůsobil však účinně
10 stud, když mu sestra vládkyně
zle vyčinila, rázem on
poprosil pannu o pardon,
neboť tak zněla její řeč:
„Vergulachte, mít v ruce meč
a z Boží vůle nosit šítí,
ba, jako muž se narodit,
prodloužila bych velice
váš boj, žel, pouhá panice,
ta slouží štitu ledra tak,
20 že nosí pouze jeho znak;
popíši vám ho bez rozpaků,
ať víte, co mám v onom znaku:“

ušlechtilý mrav, ryzí ctnost,
vychování a oddanost!
Proto se dočkal ochrany
i váš host za mnou vyslaný.
Jiný štíť já, žel, nevlastním!
Zle jste mi škodil, pokud vím,
máte proč kát se, shledávám,
že nedbáte cti vzácných dam.
415 Odjakživa jsme slýchali,
že stíhaný pán, hledá-li
u dámky svoje útočiště,
je chráněn, platí dnes i příště,
že rytíř ctný pak zastaví
boj, bratře, mám však obavy,
jak je to s vaší cti, když paní
před vámi hostův život brání!“
A Kingrimorcel dodal: „Pané,
mě slovo, Gawanovi dané
u Plimizolu na pláni
s důvěrou ve vás, v konání,
jímž je i vaše jistota
stran rytířova života,
znamená dnes, když dospěl k nám
směle a vzdor všem pochybám,
krom smluveného souboje
pouze mří! Ano, jisto je,
že mi teď vzniklo mnoho škod,
což nikomu z nás není vhod.
Kdo knížat nešetří, ten zkrátka
neví, že trůn je věc dost vratká.
Ctnost, jádro dvorské výchovy,
vám také leccos napoví
stran shody našich prapředků;
máte-li ovšem vposledku
lože mé matky za sporné,
pak je to jen váš názor, ne?
Jinak jsem přece pasovaný
co rytíř bez bázně a hany,
416 chci vezdy nosit čistý štíť
a bez hany i odejít
k Bohu, já věřím jeho hlasu,
mám posla od něho: svou spásu,
kdo mi však pro tak divnou věc,
to jest, že přijel synovec

Artušův do Champ Fançonu,
mnou chráněn, složí poklonu?
Bretonec, Burgund, Provensál,
Španěl i Francouz by mi lál!
10 A co Pont Tortois? Jeho lid
sotva by mi chtěl odpustit
zdejší boj i můj doprovod,
vzdor němuž vzniklo mnoho škod
jak hostu, tak mé pověsti:
připravil jste mě o štěstí!“
Když dohovořil onen pán,
vystoupil jistý králův man
a jeho jméno Liddamus
20 zapsal muž, jenž měl dobrý vkus,
Guilot le Chanteure, všude známý!
Jak písňemi, tak příhodami
hýřil ten mistr kouzelník
a sklidil za to mnohý dík.
Guilot byl Provensálec, znal
děje, jež prožil Parzival,
z pohanských pramenů i děl
a francouzsky je vyprávěl,
o což se snažím velice
rovněž já v našem jazyce.
417 I pravil kníže Liddamus:
„Co chce ten strýce mnoha hrůž
v domě, kde vladař můj král?
Náš pan host jeho otce sklál,
dbá-li syn o rytířskou ctnost,
pomstí teď onu hanebnost.
Smrt za smrt, ať z ní pramení
pro oba stejně trápení!“
I strnul Gawan po té řeči
10 vědom si všeho nebezpečí.
Kingrimorcel však odvětil:
„Když někdo maří tolik sil
hrozbami, jakpak obstojí
v bitvě, a natož v souboji?
Vaše řeč nevzbuzuje děs,
Liddame, věřím, že i dnes
tohoto pána ochráním,
byť by vám škodil nevím čím!
Pomstíte se mu těžko, pane,
20 co říkáte, je neslychané,

slovo zní ryčně, další známe:
skutky, jichž se už nedočkáme!
Kdypak jste vedl zbrojný šik?
Nikdy, jste skromný válečník,
ukázat nepřátelům paty,
je zákon války vám vždy svatý!
Houf útočí, vy naopak
zženštíle couváte, a jak!
Vladaři, jenž dbá vašich rad,
vrtká trůn, bledne majestát!
418 Pokud jde o Gawana,
přeudatného pána,
chtěl jsem se s ním klát právě tady.
A chtěl jsem se ctí, bez prorady
sám pozvednout v tom klání štít,
bude-li náš král souhlasit,
žel, zklamal mě, ta hanebnost,
hněvám se na něj! – Ale dost,
mluvme teď, pane Gawaně,
10 o lhůtě nově sjednané!
Chci slovo, že se sejdeme
ke kolbě za rok, zde je mě!
Snad se teď můj král upokojí
a mezi námi dojde k boji;
s výzvou jsem přijel k Plimizolu,
za rok vás čekám v Barbigolu
u krále Meleanse, tam,
pravím, vás potom vyhledám,
a zřejmě poznám, snad jen zčásti,
20 do dne té kolby mnohé strasti,
hlavní strast mi však připraví
váš břít a chrabrost – zkrátka vy!“
Gawan mu poté bez meškání
slíbil, že splní jeho přání,
slový, jímž vládl dvorský vkus.
Hned nato se však Liddamus
přihlásil s tuze umnou řečí
a projevoval velkou péči
zvlášť o to, aby jeho tlach
bylo dost slyšet. Žádný strach,
419 on mluvil tak, jak plynul čas:
„Můj pane lantkrabě, dle vás
lze i mě v bojích při útocích
i mnohých méně šťastných krocích

jak chválit a mít za smělce,
tak hanět jako zbabělce.
Úspěch lze slovem vyzvednout
a nad útěkem vynést soud,
žoldu se od vás nedočkám,
10 vyplatím si ho tedy sám.“
Pak onen velmož dodal: „Vím,
vám je pan Turnus vzorem, vším,
a mě zas Drances, mám ho rád,
chcete mě proto mistrovat?
O sobě si však nemyslete
víc, než se sluší na knížete!
Možná jste první mezi všemi,
i já však vlastním drahně zemí
a tu i onde po Španělích
20 dost hradů, jak se patří, skvělých,
až po Vedron: tam nakonec
ztroskotá každý Bretonec,
tam neobrátí žádný rek
ani mé kuře na útěk!
Jeden z těch Bretonců tu stojí,
však jste ho myslím vyzval k boji,
hleďte ho tedy potrestat!
Mne nemistrujte, nechte vád
a čiňte to, co řádný man:
padl váš příbuzný a pán,
420 můj vztah, jak jistě každý ví,
k zemřelému byl smířlivý,
mám ho však želet věčně, stále,
když teď ctím jeho syna krále?
On, potomek zvlášť rekovný
Fleur d'Amour, vzácné královny,
provdané za Kingrisina,
ví, co je slavná rodina!
Měl děda Gandina, co víc,
10 pan Galoës byl jeho strýc
a druhý strýc sám Gahmuret.
Jedno však dodám radši hněd:
přijal bych od něho i léno,
neboť ctím právem jeho jméno.
Bojechtivec ať zvedá meč,
mě zajímá však víc než seč
zvěst o výsledku zápasu,
kdo si v něm dobyl věhlasu

a díkůvzdání vzácných dam.
 20 Sám strázně nevyhledávám pro dobré oko u druhých, já nejsem Wolfhart! Řekl bych, že v jízdě na bitevní plán mi brání nechuť zvedat zbraň. Vz dor vašim výtkám ze zásady jednám dle Rumoltovy rady: když měl pan Gunther, wormský král jet k Hunům, on ho varoval: „Hleďte si méně cest a víc čerstvých a dobrých smaženic!“
 421 I pravil smělý lantkrabí: „Vaše řeč je a byla by, jak všichni vědí, nejiná jaktěživo! A příčina, ménim všech vašich rad? Tu znám! Radíte mi, co tvrdím sám, a navíc kuchmistr svou řečí Burgundům nezahnal chuť k seči, šli pomstě za Siegfrieda vstříce
 10 a neodradilo je nic: právě tak smrt či záchrana čeká mne, nebo Gawanu!“ Liddamus pravil: „Souhlasím! Zato mě mohou lákat vším: kov Indů i kov jeho strýce, Artuše, zkrátka, pokladnice ctím pouze s nataženou dlaní, dobývat si však zlato zbraní? Vám, pane, přeji slávu, čest,
 20 ne, nejsem Segramors, tak jest, bojovník, jehož spoutávali, aby byl klid, já sloužím králi tak jako Sibich: bez meče držel vždy s tím, kdo uteče, a přesto, ctěný pochlebníky, od vládce Ermenricha s díky přijímal pole, truhlice, ač neroztíral přílbice. Kingrimorceli, dobrý muži, kvůli vám nasazovat kůži?
 20

422 Já? To je holá nemožnost!“ Král Vergulacht však pravil: „Dost! Zanechte už té hloupé hádky, měli byste se držet zpátky, slova se řinou do uší, mně ani vám však nesluší takové hlučné nezpůsoby, ty opravdu nás málo zdobí!“ Mezitím vešla do síně 10 i jeho sestra vládkyně, Gawan hned stanul vedle ní, s ním páni tuze vznešení a král ji oslovil: „A ty, pravím, jdi do své komnaty s lantkrabím i svým chráněncem, já budu naslouchat zas tém, kdož věrně radí, jak si vést!“ „Dbej při tom,“ řekla, „o svou čest!“ Poté co pan král svolal radu, 20 odešli tedy bez odkladu panna, pan bratránek i host a jako čtvrtá Starostnost. I vzala dívka vybraně Gawanovu dlaň do dlaně, a když mu řekla na odchodu, že svět by utrpěl zlou škodu, neodejít on odtud živ, rek ucítil víc než kdy dřív potěchu vpravdě čarownou, jda ruku v ruce s královou.
 423 Vládkyně vedla oba pány k sobě, a v komnatě ctně panny dleli pak oba s panovnicí; uvedli je tam komorníci a pouze luzné panice jim byly za společnice. Královna dala pocítit Gawanovi svůj něžný cit, čemuž pan lantkrabí, co vím, 10 nebránil ani v nejmenším. Tak o Gawanu pečovala ta panna, vzácných mravů znalá, ano, tak setrvali oba s panovnicí, až příšla doba,

kdy hasne den a jeho jas, tedy čas krmí, tím i čas čistých a kořeněných vín. I přinášel skrz noční stín houf štíhlých panen, luzný, libý, 20 koroptve, bažanty a ryby i chléb, jenž zářil úbělem. Pan Gawan s Kingrimorcelem po všech svých strázních u jídla okráli, dáma nabídla všem dalším pokrmy dle chuti, je oba však měl k odmítnutí soust, jež jim panna krájela, dvorný mrav, byť ne docela. Šenkové si, když klekali, ouvazky nepotrhali,
 424 šenkovala jim totiž kvítka všech dívčích krás, ač málem dítka, a to mi jistě každý věří: tak bývává, když mění peří též mladí švarní sokolíci, a k tomu nemám dál co říci. Ted' slyšte slovo o radě: panovník, jak je nasnadě, povolal nejmoudřejší rádce.
 10 I vyhledali svého vládce a radili mu s velkou pilí to nejlepší, co vymyslili, věc probírali ze všech stran, až řekl své sám jejich pán: „Já se bil jednou, povím s kým, na cestě za dobrodružství Tamaryškovým lesem v dálí; tam jistý rytíř, boje znalý, získal si slávu značné váhy:
 20 smetl mě s koně bez námahy s tím, abych se mu zavázal, že pro něj získám vzácný grál. Opravdu nechtěl na mně málo! Kdyby mě to však život stálo, slovu vždy rytíř dostojí, zvlášt podlehne-li v souboji. Ted' porad'te, co učinit,
 10 nepřišel můj pán o život. Pak o chrabrého Gawana pečovali až do rána,

kterým se, pravím, dodnes chrání: štít mého slibu rukoudáním!
 425 Poté ten pán vždy zmužilý dodal, ať ve svém úsilí bez vytáček a bez úskoků neslevím, když však během roku nezískám grál, pak tedy mám jet k jedné dámě, a to tam, kde v místě zvaném Beaurepaire žil její otec, Tempentaire, a projevit jí ochotu
 10 ke službám, dát jí jistotu, optat se, zda si reka pěstí v paměti, zdroji jeho štěstí, má totiž na čemsi lví podíl: od Clamida ji osvobodil!“ Ihned, jak domluvil pan král, Liddamus na něj navázal: „Dovolte, řeknu, co a jak, ostatní budou radit pak: ta žádost potulného pána
 20 je jako šitá na Gawanu; zajatec bije perutěmi, ať vám tu slíbí přede všemi, že získá pro vás grál a hned, pravím, ho nechte odejet, nelučte se s ním pohněvaně, nechť kvůli grálu zkříží zbraně, bylo by k ostudě nás všech, kdyby, žel, skonal v těchto zdech, a odpustíte-li mu, králi, pak u sestry lze dojít chvály!
 426 Přestál tu mnohé nesnáze, ted' zřejmě spěje ke zkáze, od moře k moři dozajista já neznám pevnějšího místa než Mont Salvage, ba, na ten hrad je lidem krušno putovat, nechme ho pro dnes oddechnout a zítra vyslechne náš soud.“ Protože všem to přišlo vhod,
 10 nepřišel můj pán o život. Pak o chrabrého Gawana pečovali až do rána,

měl, co vím, pohodlí i klid;
k polednám spěchal navštívit
mši, zněly zpěvy, chorály
a ze všech stran se sbíhali
jak pánové, tak četný dav.
Načež dle rady a mých zpráv
král potom poslal pro hrdinu
a měl ho převelice k činu,
vzpomenutému před chvílí:
zpátky jej doprovodili
Antikonie, ctné stvoření,
s bratránkem, ten šel vedle ní,
a za nimi pán za pánum.
Tak dokrácela s Gawanem,
dlaň v dlani, přímo před vladaře
a v jejím věnci, jedna záře,
ruměnily se květiny,
i když rty vzácné dívčiny
427 planuly víc, a každý rek
i za jediný polibek
by byl s to ochotně a rád
celý les kopí polámat!
Je čas, abychom i my vzdali
hold Antikoně; slova chvály
nechť oslaví tu luznou dámou,
tak nevinnou a prostou klamu!
O její pověsti lze říci,
10 že by i zdatní klevetníci
jí sotva mohli ublížit.
Kdo slyšel chválit její třpty,
ten si přál, aby toto jméno
zůstalo navždy uchráněno
zlovûle různých darebáků!
Jas hodný sokolího zraku
hrál ji co balzám, ryzí květ
vznešené touhy, vždy se skvět!
Ted' blažená a spanilá
20 bratrovi dvorně pravila:
„Přivádím pána, slouží meči,
sám jsi ho poručil mé péči,
přimlouvám-li se za hrdinu,
přijmi ho bez všech trpkých stínů,
zkrot, věrný bratře, nevoli,
cit k sestře ti to dovolí!

Ve věrnosti, v té nepolev,
jinak ti dá svět znát svůj hněv
a rozhněvám se i já, ne,
učiň, ať se tak nestane!“
428 „K tomu jsem, sestro, odhodlán,“
pravil ten vzácný, milý pán,
„porad' mi jenom, a to včas,
kterak bych měl dbát o věhlas
a neublížit vlastní ctnosti!
Kdybych přál zlu a nepravosti,
nesměl bych se dál nazývat
tvým bratrem! Ano, pak se rád,
všech korun světa zřeknu, všechn,
10 jen, prosím, ustaň, hněvu nech!
Své cti i blahosti si cením,
leč tolíko s tvým posvěcením! -
Ted' slyšte, Gowane, mé přání:
přijel jste za slávou, jen za ní,
v duchu té slávyhodné snahy
pomozte mi dát vztah, mně drahý,
míním vztah k sestře, do pořádku,
ušetříte mě ztrát i zmatků.
Vám pak rád žal, mně způsobený,
20 promínu za slab značné ceny,
vašemu ctnému zápalu
úměrný: pátrat po grálu!“
Tak bylo dosaženo smíru,
Gawana vyslali vstříc víru
bojů i soubojů a vád,
vstříc grálu: jel ho dobývat;
Kingrimorcel též svému pánu
odpustil vroubek za ochranu
hosta, kaz během doprovodu;
král uznal před knížaty škodu,
429 vše shladil, otevřel zas dům,
v němž Gawanovým panošům
před půtkou rozvěsili zbraně;
takto houf ušel mnohé rány,
leč jistý městský mocipán
přikázal, nechť ten sbor je dán
pod zámek; ať se nevpouzí
ti Bretonci a Francouzi,
zbrojenci, mládci, pážata,
10 změt z různých končin přivátá!

Ted' byla z vazby vyvolána
a předstoupila před Gawanu.
Učinili tak tuze rádi,
byť s pláčem, zejména ti mladí,
a šťastné vzlyky dojetí
skončily v mnohem objetí.

Hrabě Lais, pan z Cornwallu,
syn Tinasův, ten do sálu

přišel hned, jak si zjednal vstup,
20 i Gurzgriho syn Gandeloup,
jejž tal pak Joie de la Cour,
čímž vzbudil v dámách mnoho

chmur:

vždyť Liace byla jeho teta.
Dnes pro potěchu všeho světa
tu jeho nosík, zrak i tváře
milostně šířily své záře.

Ostatních pážat bylo šest,
osmero celkem, všechna čest,
byli to chlapci vybraní,
měli i dvorné chování,

430 krev jako Gawan, vzácný rod,
a žold bral jeho doprovod
náramný; dobré zacházení
a pánu lesk se také cení!
Slovy, jež sladce uchu zní,
pravil náš rek: „Mí příbuzní,
vím, kdyby mě tu zahubili,
žezeleli byste mě, mí milí!“

Prý by si jistě stýskali,
10 byli i tak dost zoufalí!
„Však já měl o vás, chlapci, strach,
a co vy při mých potyčkách?“

„Když jste dlel poblíž panovnice,
ulétla mladá krahulice
a my jsme za ní utíkali,“

řekli, nic před ním neskrývali.
Každý, kdo stál či seděl v síni,
ten viděl, jak se Gawan činí,
a všichni o něm pravili:

20 „Je to pán vzácně zmužilý!“
Hrdina se pak dotázel,
zda se smí, dovolí-li král,

rozžehnat se všemi i s ním,
nikoli pouze s lantkrabím
a zmíněnými pážaty;
ty potom do své komnaty
odvedla pannavládkyně,
záhy pak přišly mezi ně
i luzně dívky, hodné chvály,
a dvorně o ně pečovaly.

431 Po Gawanově snídani
přítomní, jemu oddaní,
plakali vskutku usedavé,
jak líčí Guiot ve své zprávě.
Rek pravil královně: „Má paní,
odjízdím, pravda, bez vähání,
a ušetří-li mě Bůh zkázy,
nechať mě potom doprovází
jak vaše dobrota, tak cit!“

10 Chci po rytířsku vyrazit
ve vašich službách, jste mi drahá,
vy, služebnice cti a blaha,
hubíte faleš, vaše sláva
slávu všech paní překonává,
osud vám dopřej štěstí, panno,
a dovolte mi odjet, ano,
poroučím za všechn okolnosti
váš věhlas péči vašich ctností!“
Rmoutilo ji to loučení,

20 panney, jež stály vedle ní,
truchlily spolu s panovnicí,
vždy upřímnou: „Ted' chci vám říci,
že více bych se radovala,
nebýt má pomoc vám tak malá,
přesto dík za konečný smír!
Vás čeká mnohý temný vír
a vše, co zveme strázněmi
rytířství, ale věřte mi,

při mnohem zlém, co nastane,
pravím vám, pane Gowane,
432 že v čase vítězství i ztrát
mé srdce bude s vámi stát.“
Pak přijal posmutnělý rek
i její sladký polibek
na rozchodnou, jíž litoval,
a byl to obapolný žal.

Mladci mu došli pro oře
a stanuli s ním na dvoře
pod jednou lípou, před síní,
10 s tím, že ho větve zastíní;
Kingrimorcel pak, pokud vím,
byl Gawanovým průvodčím
i s družinou svých zbrojních sil;
před městem jej host poprosil:
„Bude vám vhod mé panoše
odvést až do Belleroche?
Dále ať s nimi Geroles
překročí hranici i mez
bretonských lén a území;
20 z Dianasdronu se všemi
nechať se průvodcové berou
za Artušem a Guinoverou.“
Lantkrabě pravil rekovi,
že arci mu rád vyhoví,
Gringuljeta přistrojili
na cestu k tajemnému cíli,
dal sbohem pánum, zbrojnošům
i polibek všem panošům,
svým blízkým, načež odcválal,
jak slavně slíbil, hledat grál.

IX.

433 „Otevř!“ Ale komu? Kam?
„Do svého srdce! Ano, tam!“
Není to místo trochu malé?
„Jsem unavena. Pusť mě dále!
A pročpak jsi tak úzkostlivý,
mám pro tebe jen samé divy!“
Ach, to jsi ty, má Paní Zvěstí!
Tak pověz, jaký žal či štěstí
prožívá vzácný Parzival?
10 Ano, on musí hledat grál,
Cundrië ho k tomu dohnala,
z čehož pak byla zoufalá
přemnohá paní z hloubi duše:
nevzdal se cesty od Artuše!
Jak se mu daří? Vyprávěj!
Popadni do svých rukou děj!
Truchlí dál? Dobyl si už slávy?
Nedobyl? Co se o něm praví?

A pokud běží o vážnost,
snad už jí získal víc než dost,
anebo potenku a málo?
Pověz, co všechno se s ním dálo,
věnuj se jeho příhodám!
Co Mont Salvage? Dospěl tam?
A co nás dobrý Anfortas?
Trápal se po celý ten čas,
či se už pozbavil svých běd?
Potěš nás, rač nám vyprávět,
laskavě, pěkně popořadě,
zda skončil na zmíněném hradě
434 můj i tvůj vzácný hrdina
a kterak si teď počíná?
Co konal Herzeloïdin
a Gahmuretův rodný syn,
když od Artuše odcválal?
Zda sklízel radost nebo žal,
poznal svět nesmírný a velký,
anebo chytal v koutě lelky?
Jak jednal dřív a kterak nyní?
10 Co boj a seč? Jak se v nich činí?
Jak? Nuže, Zvěst nám vypráví,
že zdolal mnohé dálavy
koňmo i lodí, a co vím,
jen rodákům a příbuzným
prominul něco při kolbách,
čímž mířím útok, pád a prach.
Současně s křívkou této dráhy,
stoupala míra jeho váhy
a druhým klesala tím níž.
20 Kdo jeho zbraně poznal blíž,
nezískal nic krom vlastních škod.
I z bojů, v nichž jde o život,
náš rytíř měl jen zisk a slávu
a druzí leda těžkou hlavu.
Meč, který mu, když spatřil grál,
Anfortas tehdy věnoval,
jedenkrát pukl, ale pak,
rek s vědomím, že pramen Lac
blíž Karnantu ho znova spojí,
zajel tam před novými boji.
435 Bylo by hříchem nevěřit mi,
že jednou, když se v lesním přítmí

ocitl, ale kdy a jak,
nevím, jen vím, že bystrý zrak
našeho ctného hrdiny
spatřil v tmách oné končiny
poustevnu, nové stavení
na čirém, bystrém prameni;
ten proud i skromný příbytek
10 zpozoroval náš mladý rek
a veskrz dobrodružný duch:
v tu chvíli nad ním bděl sám Bůh!
Tam poustevnice, Pánu milá,
nebesům totiž zaslíbila
své panenství a blaženosť;
tak z bolu srdce vzešla ctnost;
hle: nyní nový květ v něm chová
a stará věrnost kvete znova!
Gianatulander, vzácný pán,
20 poblíž ní ležel pochován;
tam od rána až do večera
Siguna, věvodova dcera,
den co den dlela přezoufalá,
a byť mše přitom neslychala,
do prachu tiskla kolena;
i ústa dříve ruměná
měla teď barvu bledosti.
Zbavena světských radostí,
tam samotila, odevzdána,
strastem tak jako žádná panna!
436 Kníže ji nesměl obšťastnit
zaživa láskou, zhasl cit
ženicha nyní mrtvého;
žijíc však pouze pro něho,
sluchu by za nic na světě
neprála jisté Lunetě,
tím méně radám její pan!“
I dnes jsme totiž zpravováni
o zvycích mnohých vzácných dam
10 naslouchat různým Lunetám.
Když pro čest svého závazku
manželka nedá na lásku
jiného více, než je zdrávo,
myslím, že choť má potom právo
pokládat za dar její ctnost!
Odejde-li muž na věčnost,

je volná, přesto, namoudusi,
i pak jí věrnost obzvlášť sluší
a slouží ke cti, když se chová
uměřeně co věrná vdova,
vždyť volnost v tanci, v radostech
utracená má krátký dech!
Ale proč radost a proč strast
ctně, věrné Siguny tu klást
dál vedle sebe? Dost už řecí!
Vždyť zatím hvozdem zpovzdálečí
pod její okno přícválal
Parzival poznat, co je žal.
Co je to za les? Kudy teď,
chtěl se ptát, žádat odpověď,
437 setkat se s vlídným ohlasem.
„Je někdo v domku?“ „Ano, jsem,“
jak slyšel rytíř dívčí hlas,
obrátil jako na rozkaz
komoně na panenský pažit,
smutně a s hanbou nucen zvážit,
zda jednal správně. Nikoliv,
s oře měl seskočit už dřív!
I přivázal ho poblíž domu
10 k větvici zhrouceného stromu
a nato spěchal odložit
i meč a rozbodený štíť.
Pak onen vzácný, chrabry rek
vrátil se k oknu nazpátek
načerpat nové poznatky.
Po štěstí ani památky
nebylo v poustevně, jen strast
sídila v domě, žádná slast!
Poprosil tedy panici,
20 v modlitbách dotud klecící,
aby šla k oknu. Kdo to je?
Zdalipak ji zná? Oboje
jej uvádělo ve zmatek.
Měla jen šedý kabátek,
zíněné roucho, a co víc:
žal, věrný druh všech nešťastnic,
nutil ji stále sklánět čelo,
až se jí srdce smutkem chvělo.
Zvedla se, způsobně šla za ním
blíž oknu s milým přivítáním

438 a se žaltářem v levici,
na které smutné panici
navzdor všem strastem jasně plál,
jak uhlídal i Parzival,
prsten, a granátové třpty
zračily lásku, věrné city,
jak jiskry mocné, plamenné,
šlehaly z toho kamene,
a žalost v kalném příšeří
10 vanula z dívčích kadeří.

„Máte-li,“ řekla, „chuť a čas,
pak usedněte, prosím vás,
pod zídku na lavičku, pane,
za slovíčko mně věnované,
za pozdrav, hodný věrných duší,
dík a Bůh zaplat, jak se sluší!“
Rytíř se nedal pobízet,
usedl pod okno a hned
prý ať si také přisedne.

20 Řekla mu: „S vámi sedět, ne,
s pány já si tu nesedám.“
I zeptal se jí: „Jak se vám,
povězte, žije v pustině,
v odlehlé lesní končině,
kdo vás tu živí a kdo sytí,
není to krušné životy?
Odtud je cesta daleká,
kde nepotkáte člověka!“
„To jediné mě netíží:
grál se mi stará o spíži

439 a vědma tuze pečlivá,
Cundrië, mi týdně nosívá
krmí vždy o sobotách v noci
tolik, že sotva stačím zmoci
všechny ty jejich dobroty.
Nemít já jiné trampoty,
zapomněla bych na starost:
pokrmů bývává vždy dost.“
Rytíř v tom viděl jenom lež:
10 myslíš si, že mě oklameš?
A dodal posměšně: „Co vím,
prsten se nosí přede vším
z lásky, a přitom poustevníci
mají se, paní, lásky zříci.

Kdo vám dal onen prstének?“
„Jak plyne z vašich domněnek
usoudil jste, že šířím klam.
Máte-li důkaz, pravím vám,
pak tedy nešetřte svých sil,
20 mne však Bůh klamu ušetřil,
klamu a také vytáček,
ten prsten mi dal miláček,
nad jiné milý snoubenec.
Nezískal za tu vzácnou věc
mou světskou lásku ani kradí,
panenské srdce mi však radí
milovat stále, dnes i zítra,
dál onen klenot mého nitra!
I odtud, co ho v souboji
zahubil Orilus, co ji,
440 mou lásku, zabil, je mi vším,
oplácím ji svým soužením,
jen pro tu lásku toužím žít,
když on též pro ni zvedl štíť
a kopí po rytířsku v klání!
V mých službách zhynul zhoubnou
zbraní,
jsem sice panna, ano, jsem,
sezdání jsme však před Bohem!
On patří dozajista mně,
10 já jemu zcela neklamně
v myšlenkách, navždy, bez výhrad,
běda, že skonal, měl mě rád
a prstének mi zůstává
před Bohem jako zástava.
V očích se mi vždy rozhostí
pláč, závora mé věrnosti,
tak v srdci spolu žijeme
a v něm, i když je vlastně mé,
má Gianatulander svůj díl.“
20 Pan Parzival už pochopil,
že je to Siguna, a vskutku
bylo mu hořko z jejích smutků.
I smekl rytíř přílbici
z úcty k té truchlé panici
s tím, že ji opět osloví.
Hned shlédla panna k rekovi,

spatřila jeho libou tvář,
pod rzí i prachem jedna zář,
a řekla: „Vy jste Parzival!
Tak vyprávějte mi: co grál,
441 zda o něm po své jízdě víte
více, věci podstatné, dřív skryté?“
I pravil rytíř vzácné panně:
„Pro grál já trpím neslychaně,
všechna má radost je ta tam.
Opustil jsem trůn, bloudím sám,
sama je též má královna,
nad pomyšlení čarowná,
ctím její ctnost a nastokrát
10 i nade všechno ji mám rád,
co jsem se po ní natoužil!
Ale mám další, vyšší cíl,
Mont Salvage a grál; žel, málo,
jak pravím, se v té věci stalo,
sestřenko Siguno, a vís,
jak strádám? Ano, přespříliš,
a souží mě tvůj hněv i zlost!“
„Bratránku,“ řekla panna, „dost!
Dávno je veta po zlosti,
20 ale i po mé radosti,
dávno jsi dal své štěstí v sázku,
zapomněl jsi, žel, na otázku,
již čekal dobrý Anfortas,
tvůj hostitel, když nastal čas
optat se; bylo by ti přáno
nejvyšší slasti? říkám ano.
Teď po tom štěstí není stopy,
smělý duch zkrotí, kdy se vzchopí?
Neoptal ses a úspěch sklízí
jen starost, srdci dříve cizí!“
442 „Jednal jsem jako kazisvět,
sestřenko, pro živoucí svět,
rad, co dál, vždyť jsme spřízněni,
a pověz, co tvé soužení?
Jak mám však s tebou cítit lítost,
když sám jsem nejsmutnější bytost,
jakou kdy země uhlídala,
má ubohost je neskonala!“
„Pomůže ti snad,“ řekla, „ten,
10 kdo je všem bědám přistupen,

možná, že se ti poštěstí
objevit stopu z bezcestí
a spatřit Mont Salvage, hrad,
kde se zas budeš radovat.
Cundrië tu byla před chvílí,
když jsme se spolu loučily,
vědmy jsem se, žel, nezeptala,
zda míří domů: tu je skála
s pramenkem, jenž z ní vyřinul,
20 v těch místech stává její mul.
Teď poslyš moji odpověď:
Radím ti, rychle za ní jed,
nebude daleko, to vím.“
Náš rek si tedy s loučením
přichvátl, s jízdou dvojnásob,
a spěchal podle čerstvých stop,
které mul v trávě zanechal,
za vědmou Cundrië, jeden cvál,
leč zmizely mu k jeho žalu,
takže zas nedosáhl grálu
443 a bylo po radosti, krátce,
dnes by se nemocného vládce
optal už na to, co, jak vím,
poprvé přešel mlčením.
Nechme ho cválat, kam? Kdo ví?
Vtom proti Parzivalovi
vyharcoval pán bez přílbice,
leč v šatu, skvostném převelice,
pod nímž měl harnyš, v této zbroji
10 krom přílbě připravený k boji,
neváhal k němu přicválat
a pravil: „Nevidím vás rád,
rytíři, v lese mého krále
a poučím vás o tom kale,
nicméně s řádným důrazem:
grálští jen sotva patří k těm,
kteří tu strpí blízkost zbraní:
cizáky čeká zhoubné klání,
přičemž nám do zástavy dají
20 vlastní krk, jak se říká v kraji!“
Nesl si přílbu za úvazky,
byly to pletence a pásky
z hedvábí, ano, jeden třpyt,
na kopí zářil dvojí břit,

ratiště z novotného dřeva
a bylo zřejmé, že se hněvá,
přílbu si připjal, tím však dnes,
žel, překročil už krajní mez
a brzy pykal za oboje,
jak za zlobu, tak chtivost boje!
444 Toužil se s Parzivalem bít,
ten však už zplenil mnohý štít
i kopí nejednoho reka,
a teď si řekl: „Co mě čeká?
Co zlého, když mu zdusám luh
a on se rozhněvá? Ví Bůh!
Podupám-li mu kapradí,
snad si má paže poradí
i s ním, mám volit ústup? Ne!
10 Ani jho, ani výkupné!“
Nato své koně pobídl.
S uvolněnými udidly
a pobodnuti do boků
měli se oří k útoku.
A byl to útok zdařilý.
Na Parzivala mířily
už mnohé zbraně, buď jak bud'
uměl jím nastavovat hrud'
a každou ránu oplatit.
20 Teď cílil nad soupeřův štít
tak jako páni při kolbách,
až grálský templán, v zádech svah,
s řeménkem příby přeťatým
zřítil se s oře skončiv tím,
že místo na poklidném loži
spočinul v hloubi plné hloží.
Parzivalův oř, v plném cvalu,
nezastavil se vida skálu
a živý nepřestál svůj pád,
jeho pán však směl děkovat
445 jen jedné věci za život,
cedrové větví, přišla vhod,
vždyť ho tam nepověsil kat!
I pokoušel se sešplhat
na zemi, opřít se zas o ni,
hůře se ovšem vedlo koni,
ten skonal v temné úžlabině.
Naproti zatím po skalině

protivník stoupal jeden spěch,
10 aniž už mysel na úspěch,
ten sklidil rytíř Parzival;
daleko, žel, však zůstal grál.
Pak dorazil nás chrabry pán
na vrchol, kde stál připoután
pokorně, celý schýlený,
oř, svírána uzdou, řemeny,
a čekal zřejmě na rozkaz.
Parzival, aniž mařil čas,
přiskočil s tím, že se ho chopí
20 náhradou nadto za své kopí.
Sotva by mocný Lehelin,
sotva i hrdý Kingrisin,
i ten, jež zplodil Gurnamanz,
Lascoyt, i král Gramoflans
kláli se k soupeřově hoři
lépe! On přišel navíc k oři!
Teď cválal, aniž potkal stráže
či jiné zbrojně z Mont Salvage,
grál nenašel a smutn, sám,
harcoval, aniž věděl, kam.
446 Kdo chce, ten může poslouchat
dál, vypovím vám všechno rád!
Týdny, jichž bylo bezpočet,
on cválal v touze jet a jet
jako dřív za dobrodružstvím.
Jednoho rána, pokud vím,
padlo pár vloček, čerstvý sníh
k nevoli zkrehlých pocestných.
Kolem se tyčil mocný hvozd,
10 v němž potkal tuto společnost:
vpředu šel rytíř, sedý kmet,
přesto měl dosud jarý vzhled,
s ním paní stejně šedivá
v odění, jímž se odívá
kajícník, v šedé kytlici;
šli jako zbožní poutníci.
Jejich dvě děti, panice,
půvabné vskutku velice,
pokorou srdce vedeny,
20 měly též prosté haleny.
Kráceli bosky mladí, starí,
Parzival starce s jarou tváří

pozdravil, což mu za pár chvil
kmet pěknou radou oplatil.
Byl to pán zřejmě urozený,
houf psíků doprovázela ženy,
za nimi tálili ve sboru
poutníci, v očích pokoru,
rytíři, zbrojenci a mládci,
mnozí z nich dosud holobrádci.
447 Parzival sám dle dobrých zvyků
byl po způsobu bojovníků
pokrytý přenádhernou zbrojí,
jak sluší pánům, zvyklým boji,
měl krásné, drahé brnění,
zato kmet jiné odční,
zkrátka jen obleč prostě tkanou;
hrdina zatím uhnul stranou,
přitáhl uzdu svému koni,
10 otázel se, kam lid i oni
tak pokorně jdou právě teď,
a jakou dostal odpověď?
Kmet vlivně, přesto s lítostí
pravil, že ve dnech svatosti
pan jezdec necítí vžitě mrvavy:
proč posvátný čas neoslaví
tak jako jiní, co mu brání
putovat bos a beze zbraní?
Parzival pravil: „O tom nic
20 nevím, ba nevím ještě víc:
kdy se rok začal, kterým dnem,
jak plyne týden za týdnem,
nevím, co je dnes, jaký čas,
a koho v tom vzít na potaz.
Já sloužil pravdě jménem Bůha,
vysloužil jsem si zvláštní druh
pohany, tuze krutý sprým,
a byl jsem sluhou oddaný!
On pomáhá prý rád všem, snad;
zato mně nechce pomáhat.“
448 Kmet pravil: „Míníte snad Pána,
jejž porodila čistá Panna?
Kdo věří v člověčenství Toho,
kterýž sám trpěl pro kdekoho,
pro všechn lid a světa říše,
ten tráví dnešek bez harnyše.
20 podélím, utíší váš hlad!“

Rytíři, dnes je Velký pátek,
celý svět slaví onen svátek
v bázni a tone v dojetí,
10 jak láskyplné oběti
byl schopen pro nás na kříži
náš Bůh, což jistě nahlíží
každý, kdo přijal svatý křest.
Rmoutí vás kříž, jež musel snést?
On musel smrtí vykoupit
nás, nehozný a hříšný lid,
jenž by byl jinak vydán v plen
peku a navždy zatracen.
Nejste-li pohan, prosím vás,
20 uctěte i vy Boží čas,
přidejte se k nám, pojďme už,
nablízku sídlí svatý muž,
on, útěcha všech kajícných,
poradí vám, jak smýt svůj hřich,
a bude vám jen k dobrému,
vyzpovídáte-li se mu.“
Nicméně panny dovětily:
„Nejsi až příliš neužilý,
otče, tak radit, když se hlásí
psota, ber ohled na počasí!
449 I když je rytíř, pod ocelí
údy mu zřejmě zledověly,
učíň, ať opět okřejí
v místeciku, kde je tepleji,
dnes přece prokřehne i ruka
trojnásobného hromotluka.
Poblíž máš přistřešek a stan,
v němž i král Artuš, vzácný pán,
pobyl by jistě s radostí,
10 rytíře tedy pohostí
a tamtéž se s ním odeber.“
„Souhlasím s námitkou svých dcér,“
pravil kmet. „Sídlím poblíže,
ať mráz či jiné potíže
nastanou nebo pominou,
putují touto pustinou
každý rok o pašijích s tím,
že si tak spásu vysloužím;
též o krmi se s vámi rád
20 podélím, utíší váš hlad!“

Nejinak dcery nemeškaly
a upřímně ho přemlouvaly,
ať nejede dál bez oddechu,
neboť mu bude ku prospěchu,
když jejich prosbám vyhoví.
Zároveň Parzivalovi
neušlo, třebaže byl mráz,
jak jim rty hoří, jaký jas!
Ruměnily se přespanile
a netrpěly strázní chvíle.
450 Ba, sebemenší přečiny,
svolí-li tak ctné dívčiny,
kajícnice, rád na mou víru
sám smyji políbením smíru,
ženy jsou ženy, to já vím,
i mužům značně mocnějším
dovedly vnutit svoji vůli
a úspěchem se neminuly!
Parzival slyšel ze všech stran
řeč libou, prosil ho jak pán,
paní, tak panny především,
on si však řekl: Když se k nim
přidám dnes, pátečního dne,
na koni, bude nevhodné
jet vedle pěších, vedle dcer
i rodičů. Ne! Změním směr,
dám sbohem, zvlášt když právě Ten, 451 kdo můj hněv jitří, je tu ctěn
a milován, a má tu moc
být zdrojem víry v nápomoc!
Zato mně nepomáhá nic
a starostí mám o to víc.
Pročež jim pravil: „Sbohem vám,
sbohem všem, panstvu, včetně dam,
osud vám dopřej v hojnosti
jak blaženství, tak radostí,
vám, sličné panny, vzdávám díky
za to, že ctíte dobré zvyky
pohostinství a zdravím vás,
neboť zas odjíždí, je čas.“
451 S úklonami se rozloučili
a smutnil i pak drahou chvíli.
Herzeloidin dobrý syn
byl pánum, jehož každý čin

měl pečeť slitovnosti, krátce,
on zdědil po své milé matce
oddanost, ctnost a ryzí mravy.
Žal upřímný a naléhavý
jej proto nutil přemýšlet
10 teprve ted', kdo stvořil svět,
přemítal o svém Stvořiteli,
kterak je veliký a skvělý:
„Vskutku mi nechce pomoci
a moje strasti přemoci?
Snad přeje rytířům, snad jsou
odměňováni jeho mzdou,
snad neodmítá jejich štít
ani meč v strázních podpořit!
A ctí-li vskutku mužný boj,
20 zaplaší i můj nepokojo?
Dnes je den účasti, má moc
poskytnout i mně nápomoc?“
I obrátil zas oře k nim,
k těm poutníkům tak soustrastným
a věrným, jež však trápil žal:
žal, protože jim odcválal.
Panny tu na něj patřily,
jízdnému nebyl nemilý
ten pohled přepůvabných tváří,
a potěšil se z jejich září.
452 I pravil: „Má-li Bůh dost síly,
skutečně vést a dovést k cíli
jak zvířata, tak všechn lid,
jeho moc budu velebit!
Prý pomáhá i mnohé tvoří,
zda mému kastilskému oři
ukáže cestu, zda mě zhostí
pochyb svou velkou pomocností? -
Kam chce On, tam ted' uháněj!“
10 Tak pravil koni, bodl jej
a složil mu dvě otěží
na uši: kam ted' poběží?
K Fontane de Salvage, jen tam,
kde Trevrizenz žil ve cti sám
a přijal slib též Orilus.
Tam Boží muž jen skrovný kus
pokrmů míval dlouhé týdny
jakožto strávník vskutku bídny;

odmítal víno, ba i chléb
20 a jinak strádal bez potřeb,
rozloučil se též se stravou
masnou a rybí, krvavou,
neboť mu bylo po chuti
žít podle božích vnuknutí,
připraven včera jako dnes
na cestu vzhůru, do nebes;
tak válčil s dáblem ze všech sil,
a mnoho postů podstoupil.
Tam tedy poznal Parzival
tajemství zvané jménem grál,
453 na nějž i mě se mnozí ptali
a nechtě se mi vysmívali,
že v podstatě prý o grálu
mám znalostí jen pomálu.
Nebudu k tomu říkat nic,
čímž vyjdu Paní Zvěsti vstříč,
neboť mi po Guiotovi
vzkázala, že vám vypoví
v čas, přiměřený pro příběh,
10 sama, co žádá jeho běh.
Guiot, co mistr proslulý
v Toledo naši fabuli
nalezl totiž založenou,
pohanským perem vylíčenou,
a naučil se písmena,
z kterýchžto byla složena;
nadto jsa rovněž pokrčený,
nepěstil černé uměny
nigromantických tajných čar,
20 takže ho vposled čekal zdar:
pohan by totiž jaktěživ
nepřijímal grál jako div.
I Flegetanis, učenec,
a fysikus, znal svoji věc
dobře, byl ctného prapůvodu,
Žid ze Šalamounova rodu,
žil v dobách, kdy se každý chvěl
hrůzou vstříč branám do pekel,
jež k naší spáse zavřel křest;
on tedy sepsal grálskou zvěst.
454 Flegetanis byl po meči
pohan a v úctě největší

nechoval Boha, nýbrž tele,
čímž na vrub ctného myslitele
dovolil si d'as hloupý šprým:
Jak? Tele zaměňovat s Tím,
jenž z nebejasu nad mraky
prohlédá všechny zázraky?
Flegetanis, ten pohan, ovšem
10 co hvězdopravec věděl o všem,
pokud šlo o východy hvězd,
o západy, čas jejich cest,
věděl, že opisují kruh,
že neputují nazdařbůh,
znal vztahy těch drah k popudům,
jež vládnou lidským osudům,
nešířil se však o tom rád.
Presto byl schopen probádat,
zkoumaje ony hvězdné kraje,
20 i pouhým okem skryté taje;
tak odhalil věc jménem grál.
Zvěst o tom jméně vypátral
a odvodil je od planet:
„Andělský sbor s ním na náš svět
slétl a pokud byl prost viny,
vrátil se opět na výšiny.
Teď je grál v péci křesťanů,
poskytuji mu ochranu
ti nejryzejší z ryzích tvorů
a slouží mu též v grálském sboru.“
455 Což Flegetanis vybádal
a mistr Guiot bádal dál.
Nahlížel do latinských knih,
a prý se dočetl i v nich
nejednu zvěst a zprávu
o lidech vzácných mravů,
kterým lze vyslovit jen chválu,
protože sborem slouží grálu.
Což našel v různých letopisech,
10 v bretonských, ba i v jiných spisech
z Francie, z Irsku a co vím,
z Anjou, kde pátral především.
Pravda v těch svazcích sepsaná
týkala se Mac Adana,
jakož i jeho pokolení;
rádně v nich byli vylíčeni

všichni, a zvlášť pan Titurel i jeho syn, pan Frimutel. Grál poté převzal Anfortas, 20 Herzeloidin bratr, v čas, vám známý. Ta a žádná jiná Gahmuretovi dala syna a nyní jezdce ve stopách starého rytíře; ten svah, třebaže právě ležel sníh na lukách jindy rozkvetlých, už poznal: vždyť tam vprostřed strání právě on včas a bez váhání ukončil Ješutinu trýzeň a Orilův hněv změnil v přízeň. 456 Teď jel touž cestou dál nás pán, posléze vřele uvítán ve Fontane le Salvage, což byl jak pravím, jeho dnešní cíl. Poustevník, dnešní hostitel, mu pravil: „Běda, kam jste jel dnes, kdy se slaví svatý den, pane, tak mocně vystrojen? Proč přijížděte v plné zbroji? 10 Pokavad nejste nucen k boji, pak nedbejte víc pýchy; není na místě prostří oblečení? Seskočte s koně, milý pane, nebude vám snad nevítané ohrát se u krbu, já vím, jedete za dobrodružstvím, pro lásku k paní! Jaký cit! Teď si však hleďte vysloužit jiný cit, jinou lásku, tak, jak se dnes náleží, až pak, později, dbejte světských krás. Seskočte s koně, prosím vás!“ Parzival, mocný bojovník, seskočil dřív, než minul mžik, a ve vší úctě, jeden spěch, pověděl nejprv o lidech, kteří ho poslali sem k němu co k muži moudrému a ctnému,

a vposled řekl: „Prosil bych, můj pane, o radu, mám hřich!“ 457 Na jeho řec i tentokrát svatý muž odvětil: „Vám rád, pane, dám radu, a to hned, kdo vám však řekl, kudy jet?“ „Družina, vlídná společnost, jež putovala přes váš hvozd s rytířem, šedým starcem, v čele. Přivítali mě velmi vřele a poslali mě přímo k vám po stopách, kteréžto už znám.“ „Ten pán má mravy víc než rádné, on, kníže Gahenis, tu vládne v Pont-Tortois, a vzácný král, král z Garais, mocný muž, si vzal kmetovu sestru, takže není šlechetnějšího pokolení než jeho dcerky, však šly s ním, s potomkem vpravdě královským. Toho jste potkal! Krok co krok 20 putuje ke mně každý rok!“ I zeptal se ho Parzival: „A zdalipak jste se mě bál, stál jste tu, asi jste měl strach z jezdce, jenž přijel před váš práh.“ Poustevník pravil: „Nevím nic o strachu, zvěř mě děsí víc, skutečně, lidé nikoliv. Říkám vám pravdu. Co jsem živ, lidí se vůbec nelekám, dost lidského jsem poznal sám. 458 Věřte mi, že se nechlubím, i mně byl rytířský duch vším, panensky nedotčený bázní jsem neunikal bojům, strázni, kurážnost srdce, když byl čas, mě pobádala jako vás k rytířským kláním pro paní a mnohá hříšná vrtkání útočívala na mou ctnost. 10 Pro mě byl život jeden skvost,

skvost jménem přízeň krásné dámy: tak bylo, dost už. – Připadá mi, že vás oř ochabl, co s ním, půjčte mi uzdu, připravím komoni místo u skály. Což abychom se vydali pro kapradí a ostříci? U mě je nouze o píci, doufám, že nebude mít hlad.“ 20 Rytíř se nechtěl uzdy vzdát a dát ji poustevníkovi: „Takový zdvořák jako vy přece ví, že jen hrubý host neopětuje zdvořilost.“ To pravil vzácný hostitel, učinil s uzdou, co sám chtěl, a zašel s koněm do skalin. Tam obestíral vlahý stín pěknou stáj, dílo přírody, a navíc přímo u vody. 459 Pan Parzival stál, kolem sníh, kdo z pánu méně odolných vydrží tak stát v plné zbroji? Ne, na mraze se špatně stojí, hostitel ho však v dutině své závětrné jeskyně usadil u žhavého uhlí, tam pookřál host, zimou ztuhlý, a záhy nato při svíci 10 odložil zbroj i přílbici; pod nohami ho nemálo kapradí s proutím hýčkalo, a po zlé cestě jeho tvář začala opět šířit zář. Však by už těžko hledal stezku i skromné lůžko do rozbřesku, bloudil by asi jako jiní bez hostinného dobrodiní! Hostitel mu dal poté strůj 20 i svůj plášt, vyhledali sluj, v ní knihu a v té mnohý list, z nichž zbožný muž pak začal číst.

Poblíž stál oltář, v onen den holý, byl na něm vystaven jen reliktiář. Ten už znám, vzpomněl si Parzival, já sám jsem na něj slavně přísahal, když radost vystřídala žal a Ješutu zas potěšila láska, jež je vždy srdci milá. 460 Nahlas pak dodal: „Pravím vám, že tuto schránku dobře znám, já tu byl, odpřisáhl jsem na ni svůj slib už před časem a kopí, pěkně malované, mám právě odtud, vzácný pane! Pomáhalo mi k věhlasu, prý v jednom divném zápasu jsem vzpomínal své paní tak, že můj duch zbloudil a já pak, nevěda dále zhola nic, jel dvěma rekům zbrojně vstříč, ještě co tvor, jež zdobí čest; teď musím velké břímě nést: starost, že větší nezná svět! Jste muž ctný! Smím se dozvědět, kdy jsem s tím kopím odcválal? Je to už rok? Co bylo dál?“ „Zanechal ho tu Taurian, 20 můj přítel,“ pravil zbožný pán, „byl na mě pak dost nevlídný. Půl páta roku a tři dny uplynulo, co jste tu byl, spočítám vám tu střídu chvil, chvil a let, podle žaltáře!“ A sčítal, v létě, na jaře i v zimě roky, dny a týdny. „Tak dlouho tedy už já bídný bloudím sám, bez radosti, štěstí a jejich pomoci v svém scestí,“ 461 pravil nás rytíř. „Den co den, mé štěstí mizí jako sen. Povím vám pane, ještě víc: o slávě Boží nevím nic,

pro kněží, kaple, pro chrámy,
pro ně jsem člověk neznámý,
neslychám žádná kázání,
zajímám se jen o klání,
já Boha nenávidím, vskutku,
10 je kmotrem všech mých běd
a smutků,
živí je, a tak zaživa
mou radost přitom pohřbívá.
Být Pánbůh vlnidným pomocníkem,
zakotvím v jeho vodách mžikem,
tonu však v tůni hoře, ne,
mě srdce je zle raněné
a sotva se mu poštěstí
trnový věnec bolesti
sejmout zas mé cti ze skrání,
20 i když se vrhám do klání
ve službách štítu rád a mnoho,
což slouží k hanbě právě Toho,
kdo skytá všem svou nápomoc
vyjma mne! Má tak velkou moc,
proč se mě straní, je-li znalý
té pomoci, již kdeko chválí?
Smutný byl pohled, hořký vzdech
hostitelův: „Jste při smyslech?
Uvěřte svému Pánovi!
On, k pomoci vždy hotový,
462 pomůže také vám i mně,
uvážlivě a upřímně.
Povězte mi víc o sobě
i o svém hněvu, o zlobě
k Pánubohu, co vás tak hněte?
Jen pěkně prosím usedněte,
potlačte netrpělivost
a vězte, že je zcela prost
viny, ne, vaše řeč zní planě
10 tváří v tvář pomocnosti Páně.
Já patřím k lidem světským, ano,
přesto vám, co je v Písmě psáno,
ba, umím číst a také psát
o tom, že člověk by měl rád
a chutě sloužit pouze Jemu,
pomocníku, vždy ochotnému

zabránit lidské duši v pádu.
Uvěřte zcela jeho rádu,
neboť náš Pán Bůh, pravím vám,
20 je sama věrnost, žádný klam.
Oplácejme mu povděkem!
Neučinil On člověkem
své vlastní dítě? Poctil nás
darem tak vzácným! Jaký jas,
On, samá pravda, žádná lešt,
střeží se křivolakých cest,
na to je třeba pomyslet!
Kolísá Bůh, náš pevný střed?
Ne-li, je konec otázkám
a budete pevný i vy sám!
463 O co ho připravil váš vzdor?
O nic! Jen pošetilý tvor,
jak mnohý ví, se hněvá s Ním,
vzpomeňte si, vždyť, pokud vám,
jak Lucifer, tak jeho stádce
zprvu se vyhýbali hádce,
kde se v nich vzala ona zlost
žluč a svár? Však tu úpornost
zaplatil peklem onen rod,
10 jak Belcimon, tak Astaroth,
Radamanth, Belet, mnohá zář
nebeských sborů, mnohá tvář
i mnohé jméno, které znám,
propadlo temným hlubinám.
Po jejich jízdě do pekel
Hospodin učinil, co chtěl,
poté tvor povstal z Matky Země
a v něm i celé lidské plémě.
Pak z jeho těla Pán vzal díl
20 a z něho Evu vytvořil,
pro jejíž neposlušnost my
trpíme zlými úzkostmi.
Zplodili děti, jedno z nich
s urputností všech bezuzdných
o panenství pak připravilo
svou pramáti! Jak hrozné dílo,
jak strašná zvěst, že napořád
nejeden tvor se musí ptát:
„Což je to možné?“ Vskutku, je,
tam, kde hřich bdí a kraluje!“

464 Parzival pravil: „Naopak,
pochybuj, že je to tak,
jak říkáte. Čí vnuk, cí syn
by odňal skrze mrzký čin
panenství vlastní pramáti?
Kdekdo tu zprávu vyvrátí!“
„Hosti, co na to povědět?
Zbavím vás pochyb rád a hned,
a je-li lživá moje zvěst,
10 pak nechť mě stihne přísný trest!
Země, toť pravý prapůvod
lidstva a Adam její plod,
leč Matka Země byla pannou.
Ted dopovím zvěst, zachovanou
o panenství pak pozbytém:
Adamův syn Kain, známý všem,
pro nicnost zabil Abela
a Země okrvavěla,
učinil tedy panně škodu
20 onen oud Adamova rodu.
A tenkrát povstal lidský běs
zloby a trvá ještě dnes.
Panenství však je ryzí květ,
že ryzejšího nezná svět,
je prostý lsti a pomněte
zvlášt Pannu-Matku dítěte,
Ježíše, jak je nasnadě;
Bůh však i v prvním případě
přijal dle svých ctných způsobů
kvůli nám lidskou podobu.
465 Po Adamovi jsme krom strastí
zdědili i dar velké slasti,
to jest: Pán andělů je tím
i Pánem s námi spřízněným.
Spřízněnost lidskou, káru hřichu,
však vlečeme též bez oddychu,
buď k nám Pán proto milostiv!
Milost je jeho zbraň a div,
On, člověk-Bůh, má pevný štit,
10 lásku, s níž byl s to porazit
zlomoc, i vám jde o spásu,
važte si jeho zápasu,
hříšný se má kát, tím se chrání
svévolé slov i počínání!

Kdo si své utrpení léčí
jen tím, že vede zpupné řeči,
ten se pak odsuzuje sám,
vlastními ústy! Pravím vám,
i slova stará jsou dnes nová,
20 učí-li věrnosti ta slova!
Už Platón, řečník, učenec
a prorok, radil stejnou věc,
a s ním též vědma Sibyla,
která se sotva mylila;
oba dva zvěstovali den,
kdy bude každý vykoupen,
i mnozí z těch, jež tízil hřich,
vyšli pak z temnot pekelných,
ano, tak Pánu láska velfí:
zůstali tam jen zatvrzelí.
466 Jak vyprávějí dávné zkazky,
On je tou pokladnicí lásky,
světel, jež pronikají vším,
nezachvějí se před ničím.
Komu On dá svou lásku znát,
ten bude jeho lásce rád.
Je věcí tolíko nás, lidí,
co si kdo vyslouží, co sklidí,
zda lásku nebo nenávist.
10 Co zvolíte vy? Jsem si jist,
že zejména ti, kdož se kají,
milosti Páne dojdou v ráji.
Milost si nevyslouží ten,
kdo se kát nechce; ani den
svou září nepronikne tam,
kam Pán Bůh: na kloub myšlenkám,
zavřených jako na závoru,
ukrytých před zraky všech tvorů
a daných temnu napospas.
20 On však svým božstvím šíří jas,
zaplaší hravě každý stín,
proniká přímo do hlubin
srdce a odtud hledá cestu
ven zlehka, zticha, bez šelestu;
o cestách skrytých myšlenek,
ne, jak se jeví navenek,
leč v srdečích, o těch všechno ví,
kde může, pomoc připoví,

což platí o myšlenkách ctných;
běda však těm, jež plodí hřich!

467 Když zisk se mění v prodělek,
kde jinde hledat účast, lék,
pokud se za ně sám Bůh stydí?
Kde najít pro takové lidi
záštitu? Oni trápí Pána,
jej, bytost, jež jest povolána
k lásce i hněvu! V předpokladu,
že zlochy neušetří pádu,
staňte se dobrým člověkem

10 a zahrne vás povděkem.“
Parzival řekl: „Těší mě,
že mluvíte tak upřímně,
dík, pane, za poučení,
ted' už vím, že On odmění
dobré i zlé tak, jak se sluší.
Já prožil mládí s hořem v duši,
já člověk věrný uhlídal,
že lásku provázívá žal.“
„Můj hosti, povězte mi víc
20 a nezamlčujte mi nic!
Zhřešil jste? Stran svých svízelí
dočkáte se tu, chcete-li,
i rady zcela určité,
když sám si rady nevíte.“
Nato mu pravil Parzival:
„Má starost nese jméno grál
a velkou bolest rovněž mám
pro svou choť, nejkrásnější z dam,
jež matčin prs kdy odkojil.
To je má touha, dvojí cíl.“

468 Hostitel odvětil: „Tak jest,
je zcela správné věrně nést
okovy tužeb dnes a denně
jen kvůli své a vlastní ženě.
Jste rádný choť a takovým
nehrozí peklo, pokud vím.
Vaše strast brzo skončí, pane,
s pomocí Boží se tak stane
a zbavíte se jejích pout.
10 Pokud jde o grál, jste však bloud,
cíl vašich tuch k mé lítosti
se týká Božích výsostí,

pouze tvor, jež zná dobře Pán,
smí ke grálu být povolán!
A toho všeho, pravím vám,
jsem směl být účasten i sám.“
„Vy?“ řekl rytíř. „Ano, směl,“
přitkal jeho hostitel.
Přesto host o své osobě,
20 o cestě na hrad, o sobě
mlčel. Chtěl totiž k tomu málu,
co poznal, zvědět víc stran grálu.
„Znám pány na Mont Salvagi
dobře, nic víc je neblaží
než střežit grál; sbor templovníků,“
hostitel pravil, „dle svých zvyků
za dobrodružstvím, za zdarem,
za porážkou i nezdarem
vyjízdí, neboť každý z nich
touží tím zhojit velký hřich.
469 A čím je živ ten vzácný sbor?
Ne, nesouží je hladomor,
tím, vězte, nikdy netrpěli.
Živí je kámen ryzí, skvělý,
vy ho však sotva znáte, ne,
kdo ví, že jméno kamene
je lapsit exillis? Že byl
pramenem tuze mocných sil,
takže v nich shořel na popel
10 pták Fénix? Přesto poté směl
z nich, i když přišel o pera,
povstat jak on, tak nádhera
a záře stejně jako dřív!
Kdokoli spatří onen div,
třebaže na smrt nemocen,
uvidí-li ho jistý den,
bude živ ještě týden tak,
že nezesírá, naopak,
jeho tvář bude jeden plamen,
20 jako v ten čas, kdy spatřil kámen.
Panice nebo mládenec
podrží si svůj ruměnec,
byť by ho vídali sto let,
jen vlas jim začne šedivět.
Ano, tak díky kameni
nestárne žádné stvoření,

zádný úd, pravím, žádný sval,
a má ten kámen jméno grál.
Však právě dnes ho navštíví
všemocný posel, každý ví,
470 že máme Velký pátek, z říše,
kde vladne Pán Bůh, z jeho výše
holubice tam přiletí,
na onen kámen vzápětí
bělostná s bílou hostí
usedne, ano, složí ji,
pak opustí zas grálský dům
a vzlétně opět k nebesům.
Přilétá s ní vždy v onen svátek,
10 obecně zvaný Velký pátek,
takto grál štědrí dary země,
zvlášť ty, jež voní tuze jemně,
jak pokrmy, tak nápoje,
jako by skýtal oboje
sám ráj, a nikoliv nás svět,
tak může grálské obmýšlet
vším, co se rojí pod oblaky,
co běhá, plove, zvěří, ptáky,
a ať se děje co se děje,
20 té prebendy jim povždy přeje.
Tedy slyšte, kde jsou všecka jména
těch, co mu slouží, vyhlášena:
na kameni je epitaf,
jenž hlásá navíc jejich stav,
ať je to mládenec či panna,
a cesta tuze požehnaná
je vede k cíli, neboť třpyt,
nápisu nelze odstranit,
a teprv jméno nahlas čtené
zmizí pak rázem do písmene.
471 Tak tedy grálu dosáhali
mnozí už v dětství, při něm zráli,
a čest bud' matkám služebníků,
těch vyyolených bojovníků!
Jet' od chudáka po bohatce
každý rád, když si jeho mládce
anebo pannu vyvolí
grálští a potom kdokoli,
kdo přijde, byť i z dálných lén,
10 je hanby hříchu uchráněn,

vždyť právě duše nevinné
Boží mzda nikdy nemine
a po smrti je na věčnosti
Pán obmyslí svou blažeností. –
Andělé, neúčastní dění,
sbor nestraňní v zlém zápolení,
když Trinitas boj s Luciferem
vedla, pak musel slétnout směrem,
navzdory své cti na nás svět,
20 ukončit u grálu svůj let,
a kámen přesto zůstal čistý,
nevím však, zda jen těmi místy
prošli a klesli do hlubiny,
nebo zda Bůh je zprostil vinu,
snad je směl po určité době
povolat všechny zase k sobě,
novou stráž určit ke kameni,
anděla seslat shromáždění
a takto, pane, trvá grál!“
Nato mu řekl Parzival:
472 „Rytířství skýtá duši ráj
a velebí je zemský kraj,
to vše si skrze břít i štít
svým rytířstvím chci vysloužit.
Já zvedal kopí, tasil meč
a nevynechal jednu seč,
abych si dobyl slávy zbraní.
Snad se Bůh vyzná v bojích, v klání,
a povolá-li tam i mne,
10 pokavad si mne povšimne,
budu grál hájit ze všech sil!“
Svatý muž na to odvětil:
„Ne, musíte se především
uchránit pýchy, vždyť, co vím,
nemírnost zavádí a svádí:
vás může svést i vaše mládí.
Což pýcha nepředchází pád?“
Vtom se mu proud slz počal drát
do očí, vzpomněl jistých běd
20 a spěchal o nich vyprávět.
„Grál spravuje už drahný čas
panovník jménem Anfortas,
pro vás i pro mě, ubohého,
platí jen jedno: litujme ho,

byl za svou pýchu potrestán
a tuze trpí onen pán!
On, mládec, jenž měl velké jmění,
způsobil světu utrpení
svou láskou a svou bezuzdností;
poplenil pyšně ony ctnosti,
473 které ctí gráští zbrojenci
i rytíři i mládenci,
prostí jak lehkovážnosti,
tak nemíry a zpupnosti.
Bratrstvo, jež tam pobývá
je spolnost veskrz dychtivá
vzácný grál věrně uhájit
před světem, jehož všechnen lid
odvrací mimo dosah těch,
10 kdož kolem grálu v hradních zdech
na hoře zvané Mont Salvage
jsou povoláni držet stráž.
Jediný nepovolaný
přijda tam, žel, se na rány,
na hostitelův mocný žal,
on, hříšník a bloud, nezeptal.
Mám právo plísnit viníka?
Ne, sám si svůj hřích odpyká!.
Proč nepoložil panu králi
20 otázku? Žal tak neskonálny
nepoznal žádný tvor co živ! -
Co vím, pan Lehelin už dřív
k jezeru Brumbane směle jel
klát se a jeho nepřítel,
pan Le Beaux, rodem z Prend
la Cour,
tam nalezl smrt, plnou chmur,
i koně mu pan Lehelin
vzal, dokonav svůj zhoubný čin,
a chopil se i otěží,
takže tím došlo k loupeži.
474 Lehelin jste vy! Je to tak?
Váš kůň v mé stáji nese znak
ořu, jež gráští sedlájí
k rytířským jízdám po kraji;
hrdličku na sedle, tu jim
na Mont Salvagi, pokud vím,

dal do erbu sám Anfortas,
když ještě žil svůj blahý čas.
Předtím je i král Titurel
10 a vladařův syn Frimutel
kázali kreslit na štíty;
druhý z nich skonal, zabitý
pod oním štítem v litém klání
pro svoji milovanou paní.
Kdo dokázal tak milovat,
tak věrně mít svou paní rád,
jako ten král svou vlastní ženu!
Učiňte zadost jeho jménu,
obnovte jeho vzácný mrav
a péci o manželský stav,
však jste si podobní! Ten král,
pravím, tu kdysi panoval.
I táži se vás na důvod
cesty k nám, jaký je váš rod?"
Do očí si pak pohlíželi,
načež host pravil hostiteli:
„Jsem z rodu ctného rytíře,
jenž padl díky přemíře
hrdinských ctností zhoubnou
zbraní.
Buďte tak dobrý, splňte přání
475 Gahmuretova dítěte,
vroucně se za něj modlete.
Byl z Anjou, já jsem jeho syn,
nikoli, nejsem Lehelin,
jedno však nelze pominout:
že mrtvého já, mladý bloud,
oloupil a tím nesu vinu,
ano, jsem strůjcem zlého činu,
Ithera z Gaheviešu jsem,
jak pravím, proklál oštěpem,
uložil jsem ho na pažit
a vzal mu, co jsem byl s to vzít."
„Ty šíříš hoře místo štěstí!"
Jak hořko bylo po té zvěsti
poustevníkovi: „Tolik běd!
Tolik škod! Pro živoucí svět
a jeho lid, to je tvá mzda,
tvá píseň končí, jak se zdá,

synovče," pravil, „já, tvůj strýc,
20 neporadím ti asi nic,
prolil jsi svoji vlastní krev,
svým hříchem budíš Boží hněv,
s takovou vinou, na mou čest,
teď musíš čekat leda trest
spravedlivý a krvavý!
Jak se kát? Kterak napraví
viník smrt krále z Gaheviešu?
Měl vzácných vlastností i rysů
tolik, že zkrásil celý svět,
sám Bůh jej ráčit obmyslet
476 srdcem, jež každá křivda zkruší,
byl balzámem všech věrných duší,
bytovala v něm pouze ctnost
a žádná světská hanebnost,
tobě však dámy budou lát,
neboť jím sloužil čestně, rád
a jeho přepůvabná tvář
vzbouzela v jejich očích zář
při podívané na tu krásu.
10 Bůh ti přej milost, přej ti spásu,
ne, tolík zla se nevídá,
má sestra Herzeloida,
tvá matka, slyš, se utrápila!"
„Pravíte, že se usoužila,
ctný pane?" zvolal Parzival.
„I kdybych získal pod moc grál,
nebyl bych zbaven příčiny
k zármutku z oné noviny!
A pokud jsem váš synovec,
20 potvrďte mi jen jednu věc
bez obmyslu co nejdříve,
jsou obě zvěsti pravdivé?"
Boží muž pravil: „Popíram,
že to, co vyprávím, je klam.
Sám jsi chtěl od ní odejít,
tak smrtí splatila svůj cit
tvá matka sladká, přespanilá,
když prchl drak, jež odkojila:
den tvého porodu byl dnem,
předpověděným jejím snem.
477 I paní Joisiana,
má druhá sestra, sezdaná

s Guiotem z Katalánie,
slehla, a dnes už nežije,
k zármutku svého manžela.
Když po porodu zemřela,
Sigunu, dcerku, pak tvé matce
svěřili do péče, ba krátce,
Joisianin skon je zdrojem
10 mých strastí též. Leč jak mám dojem,
v dobrotě srdce nalezla
archu, jež zmáhá moře zla!
Zato má třetí sestra, panna,
Repanse, byla povolána
k výsostné službě střežit grál
a nikdo jí ho neodňál,
neboť zloch, srdce zlé i bědné,
kámen tak těžký nepozvedne!
Také náš bratr Anfortas
20 vladař tam už drahný čas
dle posloupnosti grálských králů
nikoli v blaženství, leč v žalu
a přesto žije nadějí,
jeho strast skončí na věčnosti.
Co zvláštností, co podivností
předcházelo tém svízelím!
Povím ti, synovče, co vím,
máš proč s ním rovněž soucítit,
chováš-li v srdci pravý cit!

478 Poté, co skonal Titurel,
můj otec, nejstarší syn měl
po něm jak právo vladařit
grálu, tak spravovat svůj lid.
Korunu, trůn i vládčí jas
po právu získal Anfortas,
i když byl dosud nedospělý
jako my. Když mu vypučely
vousy, žel, poznal nepokoj
10 lásky, jež ráda vede boj
o svoje žáčky, kdy je svádí
k nectnostem hodným hlavně mládí;
ovšem král neochotný dbát
v lásc rad, které skýtá rád
grálských, zvlášť nápis na kameni,
směl čekat leda utrpení.

Můj pán a bratr si v ten čas
vyvolil dámou plnou krás
i ctností, budiž dovoleno
20 ponechat stranou její jméno,
povím jen to, že ve službách
té vzácné paní neznal strach,
aniž kdy váhal mnohý štít
svou pevnou paží rozpoltit.
Tak se hnál za dobrodružtvími
okrsky vskutku přemnohými,
kde rytířský mrav pěstili,
on, zvláště dvorný, spanilý
a proslavený bojovník,
měl heslo: „Amor!“, zbrojný křik,
479 který, žel, vede k podpoře
věcí zlých spíš než k pokoře.
Jednou sám samoten se král
k lítosti všech svých věrných dal
na cestu za dobrodružství.
On toužil po lásce, a čím
jí snáze dosáhnout než kolbou?
Zlého však došel onou volbou,
neboť ho jistý hrot a jed
10 odsoudil věčně churavět.
Do stydkých míst byl zasažen
tvůj předobrý strýc onen den,
kopím ho ranil jistý pán
pohanské krve, nekřestan
z Ethnisy, tedy z kraje,
kam prýšti přímo z ráje
proud řeky Tigrigu. Co chtěl,
pravím, ten temný nepřítel?
Získat grál! To byl jeho cíl,
20 na kopí si své jméno vryl,
rytířsky se bral po mořích,
po nížinách i pohořích
jen kvůli grálu onen rek,
a v tom tkví i náš zármutek;
jak slavný byl boj tvého strýce,
tak zhoubně ocelová špice
uvízla v jeho útrobách.
On, mládec, který neznal strach,
vrátil se domů, na svůj hrad,
a nezbylo než naříkat.

480 Pohan, jenž přitom padl v boji,
za slzu ovšem sotva stojí.
Náš pán měl tváře sinalé
a sil už vpravdě namále.
Hned se ho ujal ranhojič,
hrot arcí musel z rány pryč,
také štíp z duté násady
odstranil, k čemu odklady,
rána však zela nezhojena
10 a já jen klesl na kolena,
za bratra prosil Boží moc,
horoucně žádal o pomoc
nebesa k jejich větší slávě
i projevil jim nesmlouvavě
svou vůli rytířství se vzdát,
vzdát se i vína, trpět hlad,
zříci se masa, nejist chléb,
zůstat v tom směru bez potřeb,
20 což vedlo, synovče, jak pravím,
dál k nárukům stejně usedavým:
„Odvrací-li se od zbraní,“
smutnili, „kdo pak ochrání
tajemství, které náš grál halí?“
a jasné oči zaplakaly.
Odenesen byl pak chorý král
před Boží nápomocný grál
a setrvával před grálem
v soužení vskutku nemalém:
ted' nesměl přece odejít
ze světa, opustit svůj lid,
481 když já si za svou osobu
vyvolil svatou chudobu,
takže se náš rod oslabil
a ubylo tím vládčích sil.
Stran jedu v ráně snesli knih
nemálo, zvlášt' knih lékařských,
marně však zvěstil mnohý spis,
co působí had Meatris
i Econtius, Aspis, Jecis,
10 Ecidemon, a najmě Lisis
(co vím, dští nejeden ten plaz
horoucí jed) a zpravil nás
o zhoubných štávách stvůr a hadů.
Lékaři brali spolu radu

dle receptur všech možných trestí,
přesto však pravím, naneštěstí
zdar nebyl v mezích lidských sil,
sám Pán Bůh tomu zabránil.
Táhli jsme k vodám Gehonu
20 i Tigridu i Phisonu
i Eufratu a prošli kraje
těch čtvera řek, jež proudí z ráje,
a tam kde dosud rajský dech
prodléval v jejich korytech,
hledali léky na zlé strasti
v bylinkách jejich vonné vlasti.
I když jsme ve svém úsilí
žal srdce neutišili,
nevzdali jsme se dalších cest:
chtěli jsme získat ratolest,
482 na kterou upozornila
Enea vědma Sibyla
a s níž pak přestál v divém shonu
pekelné dýmy Flegetonu.
Bloudívali jsme po krajině,
pátrali po té haluzině
v přesvědčení, že zhoubný hrot,
jenž nám všem činil tolík škod,
hrot grálským víc než nemilý,
20 v pekelném žáru kalili.
Leč kdoví, bylo tomu tak? -
Slyše dál: pelikán je pták
zamilovaný do mláďat
a má je nade všecko rád,
proto si drásá hrud', až z ran
získá krev; dobrý pelikán
opatří krmi pro holátku,
za což však smrtí platí matka.
Proto jsme z jejich žil a cév
10 odňali věrným ptákům krev
a jí jsme poté s velkou pilí
pánovy rány zavlažili.
Žel, přesto neuspěl náš sbor. -
Jednorožec je zvláštní tvor,
na dívčích klínech spočívá
a panenství tím uctívá;
i jeho srdcem panu králi
jsme neduh z těla vymítali;

divotvoru tkvěl v lebce rubín,
a ten jsme dali vyjmout z hlubin
483 rohu, ba přímo z čelní kosti;
pak trouce s přísnou pečlivostí
ránu, skvost do ní vložili,
jed však vzdor všemu úsilí
dál soužil vládce, čímž i nás.
Znám kvítí, jež má zvláštní ráz
a jméno dračí kořen; saň,
pokud ji skolí zhoubná zbraň,
uroní krev, z ní vzejde květ,
10 o němž je třeba povědět,
že má touž vlastnost jako vzduch.
Zkoumali jsme běh planet, kruh,
v němž Drak a jistá shvězdění
k dobrému spolu pozmění
stav rány, která velice
zjítří vždy změnou měsíce,
pramálo jsme však ulehčili
chorému skrze vzácné býlí.
I klekali jsme před grálem,
20 až grál dal na vědomost všem,
že vstoupí rytíř na náš hrad,
a zkusí-li se pozeptat
na strážeň, zahojí se rána.
Nikdo však, panoš, pán či panna,
nesmí mu přijít na pomoc,
pak ztratí otázka svou moc,
co do škod se nic nezmění,
vzroste však míra soužení.
A nápis dodal: „Slyšeli jste?
Napovíte-li mu, je jisté,
484 že nespraví nic, jinak ten,
kdo přijede a první den,
den a noc, nikoliv až ráno,
optá se, tomu bude přáno
vládnout vám, potom s Boží vůlí
útrapy by hned pominuly,
Anfortas by byl opět zdráv
a pouze zbaven vládčích práv.“
Takto jsme četli slova grálu
10 stran Anfortase, jeho žalu
a konci strázní: vyléčí ho
jen otázka z úst příchozího.

Pak pomoci jak štáv, tak mastí
chtěli jsme zmírnit jeho strastí,
leč nard i dryák, vzácný lék,
utišující prostředek,
dým z aloe i drahé tresti,
pomohly málo od bolesti.
Opustil jsem své přátele
20 a dál žil zřídka vesele.

Ten rytíř k nim pak dorazil,
ale měl šetřit spíš svých sil;
ne, nečekalo toho pána
nic dobrého, nic, leda hana!
Proč, vida tehdá samý žal
a strádání, se nezeptal:
„Cím trpíte, můj hostitel?“
Žel, onen bloud byl málo bdělý,
neotázal se, marná snaha,
čímž skončil i čas jeho blaha!“ -

485 Tak v poustce oba žalostníli
až do poledne, a v tu chvíli
hostitel pravil: „Už je čas
nakrmit koně, kolem nás
je krmí dost, leč žádná spíž.
Dá Bůh, i ty se nasytíš!
Krb, ten já zřídka roztápím,
nejen dnes; prosím, smíř se s tím,
a pokud budeš u mne hostem,
10 najdeš si, dík mým zkušenostem,
kořínky, obeznáš se v nich,
dá-li Bůh, hned jak sejde sníh.
Natrhejme však mezitím
zeleně z tisů, sice vím,
že u grálských se ba i koně
mají líp, pečují tam o ně
víc, ale i já hostím rád
příchozí, pokud je co dát.“

Pak vyšli pátrat v zeleni,
20 Parzival hledal krmení,
a kořínky ten druhý zas
pro jejich skromný hodokvas.
Dodržoval tak rádně půst,
že všechna žeň se jeho úst
dotkla až v poledne, svůj zisk
dal sušit někdy do křovisk,

pak dále hledal, dále ryl,
aby se Bohu zalsibil,
až zapomněl, kde kořist visí,
a sedal hladov u své misy.

486 Posléze bez otálení
spěchali omýt v prameni
kořínky, nať i koštaly,
aniž se jednou zasmáli,
ruce si omyli, pak dal
komoni rytíř Parzival
svou náruč zeleně, a sami
usedli na otýpkách slámy;
uhlí však nepotřebovali,
10 tolíko kuchař, ten je pálí
v krbu, když peče na rožni:
žel, nebyli tak zámožní.
A přesto uznalý pan host
projevoval svou náklonnost
přepečlivému hostiteli:
vždyť sotva s ním tak zacházeli,
když s Gurnamanzem stoloval,
anebo když jej hostil grál
na Mont Salvagi a sbor dam
20 ho přizval k mnohým lahůdkám.
Poustevník neopomenul
omluvit ani prostý stůl:
„Nepohrdej mou tabulí,
chci ti být vhod a po vůli,
synovče, zda máš naději,
že jinde prostřou rychleji?“
Parzival pravil: „Bůh mě, pane,
zatrať, když se mi jinde stane,
co u vás: kde se dočkám chvíle,
tak pohostinné a tak milé!“

487 Nebylo posléz k jejich škodě,
že prsty nesvěřili vodě,
horší je vidět bezpochyby
pět prstů toho, kdo jí ryby!
Kdo by však jejich kořán vnadil,
sokola by si nenavnadil:
ten by si asi smyslil hned
sokolníkovi uletět
a lepší kořist, lepší špíži
10 najít si jinde bez obtíží!

Tropím si z dobrých lidí smích?
Ne! To už je můj dávný hřich,

a víte z mého vyprávění,
oč byli oba připraveni,
o mnohé blaženství i jas,
po teple přišel často mráz,
snášeli však své trampoty
vérně a z čiré dobroty;

ta srdce nezakolísala
20 a patřila jim věčná chvála,
věčná mzda za přemnohý žal,
neboť Bůh oba miloval.

Pak Parzival i poustevník
povstali, netrvalo mžik
a vyhledali skromnou stáj:
„Nemáš tu u mne žádný ráj,
je mi to líto,“ pravil oři
svatý muž v zármutku a hoří:
„Vždyť na tvém postroji můj zrak
splatřuje Anfortasův znak!“

488 Poté když koně opatřili,
žal obou nabyl nové síly.
Host pravil: „Nejsem příliš smělý,
můj strýče a můj hostitel,
svěřím-li se vám s tím, v čem stud
mně nešťastnému doposud
bránil; vím, nejste bez citu,
smím u vás hledat záštitu?“
Břemeno viny musím nést,
10 nečeká-li mě nic než trest,
kde potom najít útěchu?

Bez ustání a oddechu
mám strádat, hnát se do úpadu?
Dejte mně, neznalému, radu
a nežehrejte, že jsem bloud!
Ten muž, jenž byl s to pominout
za cesty na hrad grálských králů
otázku po tamějším žalu,
to jsem já, nešťastník, já sám!

490 Tam až mě svedl hrozný klam!
„Synovče, co to vyprávíš,“
odvětil světec, „jaký kříž
musíme teď nést plni běd
a radost šmahem oželet,

všech blaženství ses tímto vzdal!
Pět smyslů ti náš Pán Bůh dal,
radily ti však tuze málo,
tvé věrné srdce nevnímalo
po celý onen grálský čas,
že trpí chorý Anfortas?“

489 Přesto mou radu slyš a věz,
že platí jistá krajní mez,
té musíš dbát i ve smutku
a nepodlehnut zármutku!
Lidé jsou zvláštní bytosti,
mládí se zdobí bystrostí,
někdy však nehloupnou jen staří,
ti, kteří jarost jiných maří,
dusí vše, co se zelení
10 a hatí pravé snažení,
hledme, ať tedy zakoření
to, co má dojít ocenění,
nechci tě zbavit odvahy
a sémě nechat bez vláhy,
přeji ti, abys došel cíle
bez pochyb o Pánově díle,
dny chvályhodné nápravy
způsobí, že se dostaví
i zdar a pravá útěcha,
20 ne, Bůh tě v nouzi nenechá,
a proto také slyš mou radu:
věř! - Na Mont Salvagi, v tmách
hradu,

viděl jsi kopí, jeho hrot?
Nuže! Když na výchozí bod

v letních dnech, ano, právě v nich
vystoupil Saturn, padl sníh
a my ihned poznali, oč víc
pak trpěl i tvůj dobrý strýc,
nastalým chladem týraný.
Vetkli jsme kopí do rány,

490 s tím, že ho strastí pozbabí,
a proto byl hrot krvavý. -
Co vím, ty dráhy mnoha hvězd,
ty divné křivky jejich cest,
způsobily i strážcům grálu
nemálo zármutku a žalu.

Král trpí rovněž velice
vždy při proměnách měsíce.
V těch dobách nenachází klid
10 a bolest nelze utišit.
Svaly má po celý čas
zkuhlé, jsou jako sníh a mráz,
zato stran kopí každý hned
poznal, jak žehne jeho jed,
i vkládáme je do rány
a mraznost vzlíná na hrany,
pokrývajíc hrot ledným sklem.
Jen jeden pán svým nástrojem
umí je z kovu odstranit,
20 jen Trebuchet, jen dvojí břít
z jednoho stříbra, dvojí nůž,
jež ukul onen moudrý muž;
a za tu vědomost on vděčí
nápisu na králově meči.
Dle mnohé vžité představy
osinek není hořlavý,
když se zledovatělým sklem
však hneč, sklo spojíš s osinkem,
tu jaký div: on ihned vzplane,
což po pravdě je nevídané!
491 Král není schopen ležet, stát,
vyjít si ani vycválat,
usazen zpola, vzepřen zčasti,
prodlévá uprostřed svých strastí,
při změnách luny zvláště zlých,
pak na Brumbane, při březích
jezera, rozptyluje puch
své rány, volí čerstvý vzduch,
dny lovů říká těmto dnům,
10 a byť si žádá jeho dům
víc ryb, než nachytá v tom čase,
kdy tolik trpí, přesto, zdá se,
jen proto mluví o něm staří
i mladí jako o rybáři,
ačkoli on by za bělice,
lososy nebo okatice
neutřil nic, truchlivec,
a pouze byvší štastlivec!
I pravil nato Parzival:
20 „Myslel jsem tenkrát, že váš král

dlí na jezeře bezpochyby
toliko z choutky lovit ryby
pro pouhopouhou kratochvíli.
Dojel jsem po přemnohé míli
k jezeru teprv před večerem,
rozloučil jsem se s Beaurepairem
před polednem a vyjel z města;
byla to tuze krušná cesta
a neměl jsem kde nocovat.
Strýc mě pak pozval na svůj hrad.“
492 „Nebezpečenstvím vstříc jsi jel!
Síť stráží,“ pravil hostitel,
„lze překonat jen zřídka,
mocná je každá hlídka
a kdokoli k ní dorazí,
vrhá se přímo do zkázy,
nepřijímají jistotu,
jen život proti životu.
To, že se grálský lid všem brání,
10 má uloženo za pokání.“
„Ale já přibyl bez boje,
v míru a v čase pokoje,“
pravil rek, „tehdy za králem.
Když v nářku, vskutku nemalém,
tonula večer síň, ten pláč,
pravím, zněl všude, proč a nač?
Z rozmaru? Zvláště mnohý vzlyk
zazněl, jak vběhl panošák
mohutným kopím obtížený.
20 Obešel všechny čtyři stěny
a každý vzlykal o překot,
když spatřil zkrvavený hrot.“
Svatý muž pravil: „Nikdy král,
můj synovče, tak nestrádal!
Tehdy nám po svém způsobu
dal Saturn znát svou podobu
zas tím, že šířil hrozný mráz!
Jindy jsme bolest zmohli snáz,
to jest jen tulej kladli k ráně,
ted' do ní zavedli hrot zbraně.
493 Žel, vyšlá hvězda, chmurný div,
projevila se v ráně dřív,
než ve všech zemských okrscích
a předstihla i čerstvý sníh!

Ten, pravda, napadl až v noci,
vzdor létu a vzdor jeho moci.
Panovníkova zimnice
trápila hradské velice,
tak žili v žoldu svízelí,
10 a v srdcích místo veselí
mrázil je ocelový dřík,“
tak promlouval ctný poustevník:
„Žal zároveň však živil zvěst
o lásce, k níž nás vede křest.“
Parzival řekl: „Viděl jsem
dvacet pět panen před králem,
ty jistě šetří onen mrav,
je tedy proč být bez obav!“
Odpověď zněla: „Ony panny
20 jsou z Boží vůle povolány
ke službě grálu, k úkolu
zvláště náročnému, pospolu
s rytíři, strážci šlechetnými
a ctnostnými: ti slouží s nimi.
Planety na svých drahách vzhůru
budí však v grálských mnohou
chmuru,
jak mladá, tak i stará krev
vidí v nich jedno: Boží hněv
po dlouhé době jejich služeb
a konec mnohých šťastných tužeb.
494 Synovče, věř mi, vše, co vím
dál o grálských, ti vypovím:
zvláště o hrách náhody, jim všem
s neprospěchem či s prospěchem:
pečují totiž o děti
rodičů slavné paměti.
Vymře-li někde vládčí rod
a jeho poddaným je vhod
zádat zas na nebesích krále,
10 grálstí jej vyšlou k Boží chvále.
Lid ho však musí poslouchat,
jen pak je tomu Pán Bůh rád!
Muže vždy vyšlou potají,
veřejně zato provdají
panny, jak víme: praví se,
i přání krále Castise
bylo tvou vzácnou paní matku
Herzeloidu pohnout k sňatku.
Stalo se, ale jeho cit
20 se nemohl už naplnit,
předčasně skonal dobrý král,
předtím však matce daroval
mnohý kraj, mluvím o Norgalsu;
uvezl ji též v Kingrivalsu,
v Camp Volais, Walais do všech práv
a odjel; ale skrz stav
vlastního zdraví, jenž byl vratký,
skonal dřív, než se vrátil zpátky,
dvé korun pak, jak leckdo ví,
připadlo Gahmuretovi.
495 Tak byli z hradu vysílání
veřejně panny, tajně páni,
měli však pevná předsevzetí,
že pošlou ke grálu své děti,
zvláště mládce, s tím, že z vůle Páně
budou mu sloužit přeoddaně
ve prospěch grálu, stát jen za ním:
zřeknou se ovšem lásky k paním;
manželství nemusel se zříci
10 jen grálský král či nápadníci
žezla, jež vyslal Nebesvládce
na vakantní trůn jinam; krátce,
já pomíjeje onen řád,
chtěl jinou lásku pěstovat:
čas mládí, onen sladký čas,
a všemoc jistých luszných krás
mě vedly v jejich službách tam,
kde už byl konec zbrojným hrám
krom jedné: v dobrodružném klání
20 hrát o život jen pro svou paní.
O dvorskou kolbu jsem stál málo,
srdce, jež chutě přijímal
lásku té dámy, stále víc
šlo pouze zhoubným bojům vstříc!
Já díky láске neznal strach,
rytířstvím v dálných končinách
jsem platil za svá mámení,
ať křtění, nebo nekřtění,
lákal mě každý, kdo se vzdá,
či padne, a zvláště její mzda!

496 Já projel třemi světadíly,
pro svoji paní měřit síly;
jak v Evropě, tak v Africe
i v Asii jsem velice
toužival vyzkoušet svůj břit,
též pod Gaurionem se bít,
a rovněž rozdat mnoho ran
pod horou zvanou Feimorgan,
já proklál drahně hrdinů
10 pod svahy Agremontinu,
kde v záhoří ti vnutí boj
ohniví muži; tentýž voj,
vede-li však boj v předhoří,
už neplane, už nehoří.
A když jsem dospěl pod Rohitsch,
mě dobrodružné pouti vpříč
vyrazil s úmyslem se bít
slovanský, tuze chrabré lid.
Předtím jsem vyplul ze Sevilly
20 po moři směrem k městu Cilli
a Furlánskem až k Aquileji.
Ach ouvé, běda tomu ději
a vzpomínání na chvíle
s tvým otcem v městě Seville!
Poznali jsme se právě tam,
našel v něm přistřeší; on sám
dal se pak směrem na Baldac,
čemuž jsem já byl málo rád:
pan z Anjou totiž hrdinně
30 zahynul, žel, v té končině,
497 o čemž jsi tu už mluvil dřív;
budu ho litovat, co živ!
Také můj bratr, dobrý král,
mě často tajně vysílal
po rytířsku, jak zvyklost káče,
na mnohé cesty z Mont Salvage,
měl jsem glejt po všech stránkách
dobrý
a s ním jsem přijel do Corkobry
při ústí řeky Plimizolu
10 v biskupském léně Barbigolu.
Pečeť mi přišla tuze vhod,
purkrabí mi dal doprovod

a mnoho výstroje i zbroje
pro případ rytířského boje,
jenž nutí k vypětí všech sil,
a nijak na mně nešetřil.
Domů jsem se zas vracel sám,
srozuměn zvlášť s tím, že se vzdám
zbrojných, jež mi dal přidělit,
20 a tak mě přijal grálský lid.
Teď, synovče, slyš o mé cestě
do Sevilly, věz, v tomto městě
mně dal tvůj vzácný otec znát,
určitě, nikoli jen snad,
to, že jsem bratrem jeho paní,
ačkoli mě dle mého zdání
neznal, ba, je to jistá věc,
nicméně já byl mládenec
spanilejší než jiní mládci,
kterým se říká holobrádci;
498 navštívil mě v mém příbytku
a každou moji námitku,
byť provázenou přísahami,
odmítl, a jen mezi námi,
já k jeho velké radosti
mu vyjevil své tajnosti.
I mnohý skvost mi daroval,
a já zas jemu, co si přál.
Můj reliktiář, jenž má dřík
10 zelenější než jetelík,
jak víš, je jedním z drahokamů,
jejž mi dal ten muž, prostý klamu.
I kukumberlandského vládce,
Ithera, šlechetného mládce,
přikázal mi on, jeho strýc,
za panoše, leč bojům vstříc
museli jsme zas vyrazit
a dát sí sbohem. Skončil klid,
všechno už nás to hnalo pryč
20 k báruchovi i na Rohitsch.
Na Rohitsch jsme pak vyjeli
z Cilli a po tří pondělí
jsem se tam klál, snad k mnohé
chvále;
odtud jsem pokračoval dále

do Gandiny, kde se zdá svět
zvlášť širý, po ní měl tvůj děd,
Gandin, své jméno, právě tam,
pravím, byl Ither dobře znám.
U cíle jejich výpravy,
kde Greian vtéká do Drávy,
499 u jejích zlatonosných břehů
směl Ither poznat vroucí něhu
tamější paní, mírním lásku
té, jež je s tebou v blízkém svazku
tety; ji Gandin stanovil
vladařkou určiv jí co díl
Štýrsko, tak slula ona léna
a Lammira pak ona žena.
Kdo slouží štítu, ten zná svět,
10 ten se má vždy kam rozejet!
Červený panoš za mých cest
rozmnožil velice mou čest,
jste téže krve, jaký žal,
že ty jsi jí tak málo dbal,
což Bůh ví tuze dobře: ne,
toho ti nezapomene,
chces-li s ním dál žít v míru, hled'
včas nalézt správnou odpověď,
pokání! Neříkám to rád,
20 ale máš dvakrát proč se kát.
Pan Ither zahynul tvou zbraní
a tvoje matka, věrná paní,
z tvé výjezdy tak zoufalá,
když jsi jí odjel, skonala.
Plač pro ni a slyš moji radu,
hříšníče, stran svých bludných
spádů,
čiň pokání a myslí na to,
jak jednou skončíš, zkrátka vzato,
hled', abys onde po všem víru,
jenž vladne světem, došel míru!"
500 Pan hostitel chtěl nakonec
vyzvědět ještě jednu věc
též smírně: zda host pohovoří
nakonec o nabytém oři.
„Se Sigunou jsme rozmlouvali
a před poustkou se rozžehnali,

já potom srazil v prudkém evalu
rytíře, zřejmě strážce grálu.
S grálským jsem zkřížil ratiště,
10 s koněm jsem odjel z bojiště.“
Poustevník pravil: „A ten pán?
Zůstal mu život zachován?“
„Co vím, byl v stavu odejít
bez koně.“ „Chceš snad grálský lid,
táži se, olupovat, pane,
a přitom věřit, že se stane
ze soka přítel? Marná sláva,
jedno se s druhým nesrovnává!“
„V boji jsem zdolal hrdinu,
20 a kdo mi chce klást za vinu
půl pravdy, zde je druhá půl:
můj kůň v tom boji zahynul.
Kdo byla,“ dodal Parzival,
„ta panna, která nesla grál?
Půjčila mi i vlastní háv.“
„Ne pro tvou slávu, ale stav
ti půjčila své roucho prve
na hradě ta, jež je tvé krve,
tys měl být prvním, nejvyšším
grálským, jak jejím tak i mým.
501 Tvůj strýc ti věnoval i meč,
proč jsi tam přesto ztratil řeč?
Ne, neoptat se trpících
je veliký a těžký hřich!
Nechme však hřichů, jsou i jiné,
a teď už pojďme spát, čas plyne.“
Ulehli poté na klestí
bez podušek a pelestí,
spíš přiměřených jejich rodu
10 a vzněšenému prapůvodu.
Dva týdny žil tam, dle mé zprávy,
Parzival, užívaje stravy
z bylin a kořinků, jež měl
vždy po ruce pan hostitel.
Ty krmě, součást živobytí
skromného, přesto dobře sytí;
a přitom se dle moudrých rad
host snažil hřichů zbavovat.
Jednou se náš rek otázel:
20 „Před grálem ležel stařec. Spal?

Byl šedý, ve tváři se skvěl,
kdo to byl? „To byl Titurel,
předek tvé matky, měl tu čest,
on první vlajku grálu nést
a chránit před vší zlomocí.

Třebaže trpěl nemocí,
zvanou dna, na niž neznám lék,
měl sličnou tvář i zevnějšek,
žil v lesku grálu, a ten div
zapříčinil, že zůstal živ.

502 Mnoho rad rozdal na svém loži!
Vždyť přes pohoří, trní, hloží
vyrážel v mládí za turnaji,
a chceš-li žít i ty, jak mají
žít páni s dobrým vychováním,
chraň se zvlášt zloby vůči paním,
žena i kněz jsou bezbranní,
neschopni zbrojních konání,
hlavně těm druhým věrně služ,
10 jim žehná Bůh, a jako muž
všem kněžím straň vždy s oddaností,
jež vede k věčné blaženosti,
nenajdeš nikde po krajích
bytost jim rovnou, každý z nich
nám zvěstí velké utrpení,
kterýmž jsme byli vykoupeni,
svou posvěcenou rukou kněz
té první z jistot se i dnes
dotýká při svém počínání,
20 a takto i nás hřichu chrání:
čistotě slouží, pouze jí,
kdo tedy žije svatějí?“
Tak pravil, když se loučili,
Trevrizent: „Věř v mé úsilí
tvou vinu na svá bedra vzít
a před nebem se zaručit
za tvoji proměnu; mých rad,
pravím, hleď dbát a vytrvat!“
Nač při rozchodu mysleli,
to zvažte sami, chcete-li!

X.

503 Nastal čas prapodivných zvěstí
o tom, jak pošlapat své štěstí

a pěstit smělé výboje,
na řadě je teď oboje.
Už uplynula roční lhůta
ke klání, kdysi dohodnutá
u řeky zvané Plimizol.

Boj k městu jménem Barbigoz
ze Champ-Fançonu přeložili,
10 Kingrisin však i pro tu chvíli
pohřichu zůstal nepomstěn,
Vergulacht sice zvolil den
kolby, leč pro obecnou shodu,
že s Gawanem jsou téhož rodu,
z utkání nebylo pak nic
a Ecunat měl o to víc
důvodů nést svou vinu s hanou,
dřív Gawanovi přičítanou.

Též Kingrimorcel ctnými slovy
20 odřekl klání Gawanovi:
náš rek i Vergulacht svou zášť
zkrotivše, poté každý zvlášt
vyharcovali záhy cvalem
na cestu za tajemným grálem.
Vyrazili vstříc nepokojům
i mnohým střetáním a bojům,
neboť kdo touží po grálu,
ten musí, plný zápalu,
tasit meč, a tak nesmlouvavě
v ústrety spěchat vlastní slávě.

504 O tom, co Gawan, vzácný pán,
na cestě z champfançonských bran
konal dál, když si oděl zbroj,
a zda ho někde čekal boj,
nám řeknou ti, kdož při tom byli;
ba, brzo musel užít síly!
Jednou, když vyjel na pažit
už časně zrána, spatřil štít,
jenž navzdor stopám po klání
10 třpytil se jasně na pláni.

Kůň, krásně vystrojený, stál
pod ženským sedlem opodál
za štitem uzdou připoutaný
k věti, a co se týče panny,
či paní, rek si pomyslil:
„Jakýpak si to vytka cíl,

když nosí štít? Chce-li se klát,
potom bych věděl tuze rád,
jak se mám bránit v boji dámě;

20 snad pěšmo, další je snad na mně,
nejlépe bude, zdá se mi,
skončit boj vleže na zemi:
zda pochválí, zda pohaní
soka, až skončí utkání?

Kdyby i sama Camilla
podnes tu se mnou válčila,
tak jako dřív dle slavných zvěstí
před Laurentem, rád zkusím štěstí,
a pokud žije, dám i teď
také jí pádnou odpověď!“

505 Gawan se sklonil nad štítem,
obhlížel otvor, který v něm
prorazil hrot, kov mocné tíže,
a povšiml si přitom blíže
stop úporného zápasu;
za takovouto okrasu
by asi žádný malíř
nedostal ani halíř!

Pak zajel za lipový kmen,
10 kde paní s tváří truchlých žen
seděla v hebké zeleni,
a zřejmě velké soužení
ji zbabovalo radosti.
Vtom spatřil z větší blízkosti,
že, přesmutná až k nevíře,
na klíně drží rytíře.

Pan Gawan arcíř pozdravil
a paní ze svých skrovních sil
úklonou projevila dík,

20 hlas jí však zastřel mnohý vzlyk.
Sesednuly, zjistil rek, že ten,
který tu ležel proboden,
zle strádal, neboť do těla
krev se mu stále vracela.

I zeptal se: „Je živ, či není?
Není váš rytíř na umření?“
Dáma mu pravila: „Je živ,
skonat však může kdykoliv;
vás posílá sám dobrý Bůh,

506 je v mnohem, doufám, zkušenější,
takže mé strasti ukonejší,
pomůže-li nám bez váhání!“
Odvětil: „Pomohu mu, paní,
bude žít zdráv a v dobré míře,
rád odvrátím smrt od rytíře,
jen získat malou trubici!

Další pak může doříci
vám z očí do očí už sám.

10 Rána je lehká, pravím vám,
na srdce se však tlačí krev.“

I sáhl rychle na větev
pro haluz, trubku z její kůry
po ranhojičsku pěkně shůry
zavedl ranou do těla,
ženicha neotálela
vsát škodlivou krev do trubice
a rytíř okrál převelice.
Hned se dal s pánum do řeči,

20 projevil vděčnost za péči,
což činil vybranými slovy
a ke cti panu Gawanovi:
„Obnoviteli mých sil, čím,
ptám se, zda rovněž rytířstvím,
chcete se bavit zde v Logrois?
Já sám jsem vyšel z Pont-Tortois
za dobrodružstvím, ale běda,
srdce mě souží, marně hledá
důvod, proč jsem tak učinil,
nezvolil příhodnější cíl

507 a nepředvídal tolík hrůz!
Rytíř Le Choix Guellious
mně nezpůsobil malé hoře,
poranil mě a srazil z oře
při klání nadobyčej lítěm;

jeho hrot pronikl mým štitem
do těla, pak mě dopravila
až sem ta dáma tuze milá
na vlastním koni,“ a hned pravil,

10 ba prosil, aby rek s ním strávil
delší čas; nicméně můj pán
jevíl spíš zájem spatřit lán,
kde došlo k boji. „Je-li blízko
Logrois, chci znát stanovisko

muže, jenž se jel s tebou klát:
proč tě chtěl vlastně potrestat?“
Poraněný pán pravil: „Jak?
Co zamýslíš? Ne, nečin tak!
Nečekají tě dětské hrátky,
20 nikoli, spíše zhoubné zmatky!“
Gawan pak vyřkl zaklínadlo,
na ránu jako obvazadlo
přiložil čelenku té paní
a pravil, ať Bůh oba chrání.
Pak vyjel přes padol a stráň,
kde jako poraněná laň
značil mu pán svou krví směr,
a odtud, téměř na závěr
cesty už bylo na dohled
dílo, jež chválil celý svět:
508 Logrois, strmý, krásný hrad,
jejž ovíjela jako had
stezka; kdo na ni upřel oči,
pomyslel si, že vrch se točí.
Ta mocná stavba budí děs
v zástupech nepřátel i dnes,
ční bez obavy z útoku
i obchvatu a úskoku.
Už tehdy ušlechtilý háj
10 pod cimbuřími zdobil kraj;
tam rostl mnohý marhaník,
oliva, vinná réva, fík,
ano, to vše v něm pěstili.
Pod cestou Gawan po chvíli
spatřil to, co vždy vzbudí slast,
co v srdcích živí smích i strast,
on spatřil tryskat ze skály
pramen a oči shledaly
s potěchou, že se k němu sklání
20 krásná, ba oslnivá paní,
takovou krásu žádný dvůr
nepoznal, krom Conduir-Amour,
byla tou nejluznější z dam,
veskrze něžný drahokam,
sličná, div nepřecházel zrak,
Orguellouse z Logrois, ba, tak
jí říkali, jak praví zvěst,
uměla srdce z cesty svést,

pohledy hrát a mocí vnapad
šípomet citů napínat!
509 Pan Gawan dámumu pozdravil:
„Pro větší blaho těchto chvil,
má vzácná paní, zdali smím,
arciže s vaším svolením,
sesednout s koně vedle vás?
Mé chmury zaplaší váš jas,
ba, žádný rytíř nebyl, zdá se,
šťastnější než já dík té kráse
všech krás, co budu živ, má paní!“
10 „Pravda, jsem vděčna za uznání,
ale té chvály je už dost
a může vzbudit nelibost,“
vzhlédlala, a poté pravila
ta ústa tuze spanilá:
„Já nechci, aby každý bloud
pronášel si tu o mně soud,
taková všeobecná chvála
vážnosti by mi nepřidala,
chválí-li lidé moudří, přímí
20 i křiví spolu s přihlouplými,
z té změti, málo přehledné,
skutečný lesk se pozvedne
jen těžko, vážnost může růst
pouze dík soudům z moudrých úst,
a vůbec, pane, neznám vás,
než odharcujete, je čas
sdělit vám i mé stanovisko:
ne, mému srdci nejste blízko,
nedlíté v něm, jen opodál,
a láska? Když jste si jí přál,
510 čím si ji chcete vysloužit?
Cit lásky, to je klamný cit,
někomu mocně plane zrak,
pohledy metá víc než prak,
a které srdce při tom raní?
Jen své! Jak scestné počínání!
Hleďte si najít jiný cíl,
kam byste svůj cit zaměřil,
a sloužíte-li lásce tím,
10 že zbrojně za dobrodružstvím
přijíždíte až zdaleka,
pak u mne vás mzda nečeká,

popravdě se spíš rovná ceně
hanby, to říkám otevřeně!“
„Rád souhlasím, vždyť já si sám
to nebezpečí přiznávám!
Mé oči srdci zvěstují
váš půvab, a já stvrzuji,
že tu teď stojím uvězněný,
20 vy prokažte ctnost pravé ženy,
jsem váš, byť vám to není milé,
zbavte mě od nynější chvíle,
anebo nezbavte svých pout,
pokaždé musím poslechnout!
Neboť chci získat vás, má paní,
tak jak to hoví mému přání!“
„Nu, odvedte mě tedy tam,
kde neujdete trampotám
či hanbě, třeba byste rád
došel mé lásky; chcete snad,
511 nemýlím-li se, kvůli mně
svést i boj, ale upřímně,
ve jménu své cti, dám vám radu,
toho se zdržte bez odkladu!
Za láskou vyharcujte jinam,
a důtklivě vám připomínám,
že hledáte-li u mě slast,
pak naleznete leda strast:
odvedete-li si mě, smíte
10 čekat spíš věci zapeklité!“
Nato pan Gawan pravil: „Ctím
jen lásku, již si zasloužím.
Jinak by byla její cena
pranepatrнě zaplacena.
Svou službou řádný milovník
má projevit už předem dík!“
„Kdo si chce vysloužit mou lásku,
ten musí dávat život v sázku,
nestojím arci o zbabělce,
20 hanba však potkává i smělce!
Nyní se dejte po pěšině,
nikoliv cestou; na výšině,
v libosadu vás očekává
můj komoř a s ním bujná vřava.
Uslyšte tam halasit,
zpívat a tančit bujný lid,

bubny i flétničky tam znějí,
vy projděte co nejrychleji
k té němě tváři, k oři dámym,
odvážte ho a půjde s vámi.“
512 Pan Gawan sesedl a hned,
zdálo se, počal přemýšlet,
co se svým koněm; při prameni,
jak záhy poznal, vlastně není
kam přivázat, žel, vlastní zvíře:
„Zda,“ pravil, „odpovídá míře
vyslovit jedno skromné přání:
oře mi podržte, ctná paní!“
„Jste, vidím, zřejmě na vahách,“
10 řekla, „co s koněm, žádný strach,
pohlídám ho tu zatím, zlé je,
že vám to příliš neprospeje.“
Hned poté se jak náleží
pan Gawan chopil otěží
a pravil: „Tady jsou.“ – „Můj milý,
jste, zdá se, velmi pošetilý,
ne, nedotknou se uzdy tam,
kde předtím vy, to odmítám!“
Rytíř pln touhy odvětil:
20 „Neměl jsem v ruce přední díl.“
„Tak dobrá, uchopím ho tady,
ted' ale spěšte do zahrady
pro komoně, až se tak stane,
smíte mě doprovodit, pane.“
I zaradoval se náš rek
z té přízně, dal se přes mostek
do vrat a spatřil za nimi,
s paními tuze luznými
rytířstvo, samou mladou krev,
tančit, kol dokola zněl zpěv,
513 Gawan však navzdor odění
působil na shromáždění
tak truchle, že ho nemálo
upřímně politovalo
a všichni, kdož tam pohromadě
ve stanech nebo přímo v sadě
leželi, seděli či stáli,
přemnoho poté naříkali
nad mírou jeho svízelí
10 a věrně přitom sdíleli

rytířův mocný zármutek:
 „Z velice lstimých pohnutek
 se naše paní hotoví
 činit zlé tomu pánovi.
 Ach běda, proč jí přislíbil
 sledovat s ní tak temný cíl!“
 Pak mnohý vzácný pán se s ním
 přivítal vřelým objetím,
 přijat byl tedy příznivě,
 20 pročež se vydal k olivě,
 kde stál kůň v krásném postroji,
 ne, taková stroj nestojí
 málo: té nádhery, těch září!
 Před ním stál rytíř s vlídnou tváří
 o berlích a měl prameny
 vousisek umně spleteny.
 Zmíněný dobrý šedivec,
 chovaje v srdeci jistou věc,
 oslovil v slzách Gawanu
 řečí, jež byla vybraná:
 „Můj pane, dám vám dobrou radu,
 zanechte koně v libosadu,
 nikdo vám sice nebrání
 v opaku, leč své konání
 zvažte, má vládkyně je žena
 zpropadená a zlořečená,
 co hlav, jež zdobily náš rod,
 už připravila o život!“
 Rek pravil, že se nevzdá. - „Ne?
 10 Pak běda! Co ted' nastane?“
 A stařec neskrývaje žal
 komoně mu hned odvázal:
 „Nemařte tedy déle čas,
 oř půjde klidně podle vás,
 a kéž vás v nouzi podpoří
 ten, kdo sůl zasel do moří,
 najmě se chraňte pohrdání,
 které je rubem krás mé paní,
 tak jako temné přívaly,
 20 jež slunce často zakalí.“
 Pan Gawan pravil: „Pán Bůh dej!
 Sbohem.“ - I litovali jej
 a rozloučili se s ním vřele,
 zvlášť šedý rytíř v jejich čele.

Kůň se dal stezkou z pevných vrat,
 přes mostek se jal ubírat
 za paní tamní končiny,
 leč srdce mého hrdiny
 hledajíc u ní záštitu,
 našlo jen žal a strast, i tu,
 515 pravím, rek od ní sklidil; vkrátku
 pozvedla z brady rohy šátku
 nad hlavu jako bojovnice
 tělem i duší! Tak své líce
 odhalí k nebezpečným hrám
 mnoho dam, to já dobře znám!
 Co měla dále na sobě,
 co k okrase, co k ozdobě?
 O tom dnes řeči nevedu,
 10 stačil třpyt jejich pohledů!
 Ba, sladké bylo uvítání,
 když Gawan přišel k luzné paní!
 Řekla mu: „Budte tedy zdráv,
 náš hlupák je už celý paf
 z toho, že vstoupí do mých služeb.
 Však vy se vzdáte rád svých tužeb!“
 „Kéž nahradíte vlídností
 to, co jste vyříkla ve zlosti!
 Vaši cti bude ku prospěchu,
 20 upustíte-li od posměchu,
 neboť vám dál chci sloužit s tím,
 že si též leccos vysloužím.
 Vysadím vás ted' na oře.“
 „Ne, po takové podpoře
 netoužím, věnujte svůj um
 skromněji jiným úkonům!“
 Načež své tílko pozvedla
 z květinek přímo do sedla
 a řekla: „Jedte vepředu,
 a nezmizte mi z dohledu!
 516 Tak vzácný společník a druh!
 A váš pád dopust už sám Bůh!“
 Ten kdo chce mou nit sledovat,
 neměl by Orguellouse lát,
 soudit ji příliš ukvapeně,
 ani trest navrhovat ženě,
 o jejímž srdci neví nic:
 brzy se o něm dozví víc!

I já bych mohl vynést soud
 10 stran vévodkyně, vzpomenout,
 jak potupila Gawana,
 ne, všechn hněv a pohana
 i včetně dalších nectností
 dojdou mé shovívavosti,
 i když ted' ona vzácná paní
 dávala mu, žel, bez ustání
 a tuze stroze víc než dost
 najevo svoji nelibost;
 já sám bych na takovém místě
 20 ztratil už kuráž zcela jistě! -
 Rytíř i paní vládkyně
 pak dospěli až k planině,
 kde Gawan spatřil vzácné býlí
 s kořínky všechnovlivé síly,
 i seskočil hned s koně,
 sklonil se k zemi pro ně,
 vyhrabal jich pár, jeden spěch,
 a v mžiku byl zas ve třmenech!
 Pravila: „Je můj společník
 rytíř, či bradýř? Bohudík,
 517 jak vidím, pánovi se daří
 skvěle i jako mastičkáři.“
 Gawan jí odvětil: „Co vím,
 nabízku s vážným zraněním
 pod lipou leží jeden pán,
 je-li tam dosud, jeho ran,
 doufám, se ujmu, mdlob ho zbabí
 a pomohu mu s jeho zdravím.“
 „To ráda slyším a dík vám
 10 s léčbou se ráda obeznám.“
 V té chvíli přiharcoval k nim
 panošk s kvapným poselstvím,
 určeným dámě; Gawan hned,
 jak stanul, začal pohlížet
 na jezdce, spíše na stvůru,
 na onu Malcreaturu
 a jinak přeypisného mládce;
 byl bratrem jisté dámky, krátce,
 Cundrië, té vědmy, a co více,
 20 měl podobu své pokrevnice
 a v koutcích úst dva tesáky.
 Nebyl to mladík lecjáký
 a připomínal bezesporu
 spíš kňoura než plod lidských tvorů,
 nadto bych jeho čupřiny,
 kratší než vlasy sestřiny,
 přirovnal k ježčím bodlinám.
 Při březích Gangu, ano, tam,
 v Tribalibotu žijí kmeny,
 které jsou takto znetvořeny:
 518 neboť už Adam, praotec,
 který dík Bohu každou věc
 pojmenoval, nám značil jmény
 kdejaký klest, i nešlechtěný,
 dbal jejich účinků, též cest,
 po kterých krouží roje hvězd,
 znal rovněž sedm planet, síly,
 jež v jejich nitru působily,
 i moc, jež dříme v bylinách,
 10 vyznal se ve všech rostlinách,
 takže když děti dospěly,
 chránil je různých svízelí,
 povstalých v nich dnem zralosti.
 Zvlášť dcery před nemírností
 varoval, když se čekaly;
 říkal, že chybí, nedbá-li
 ledaskterá z nich jeho rad,
 pročež se musí vystříhat
 kořinků, které v lúnech zplení
 20 a zrůzní nová pokolení:
 „Vyhližím tak, jak tomu chtěl,
 pravím, náš dobrý Stvořitel,
 a proto mějte na paměti
 i vy své blaho, milé děti.“
 Žena je ovšem povaha
 slabá, ne, žena neváhá
 sytit své tužby, marná slává,
 tak jak jí srdce našepťává;
 ale ač Adam želel rodu,
 v němž zrůznělo sta lidských plodů,
 519 nezakolísal. A co více:
 ted' Secundilla, panovnice,
 již si směl v boji vydobýt
 Vaire-Fils a s ní její lid,
 ano, ta paní žírné země,
 spravuje ono dávné plémě,

jak pravím, kdysi zrůzněné,
a lidé z toho plemene
mají dál zvláštní, divý vzhled.
10 I slyšela též vyprávět,
že grál je klenot vzácných krás,
že nad ním bdí král Anfortas
a vzácnějších krás nezná svět.
Byť měla sama bezpočet
pokladů, hory plné zlata
a řečiště též přebohatá
na mnohé vzácné drahokamy,
zrodil se v myslí oné dámy
i záměr zvědět, jak ten král
20 žije, jak opatruje grál,
a poslala mu mnohý dar,
krom klenotů i zvláštní pář,
Malcreaturu s jeho sestrou,
a též směs drahot velmi pestrou;
jen s jejich cenou, s tou je kříž:
kde stejnou vzácnost nakoupíš?
A dobrý vládce Anfortas,
protože uměl dávat snáz
než brát, stran panoše byl rád,
že může Orguellouse dát
520 bytost, již dávný ženský hřich
odlišil od všech ostatních.
Náš synek bylinek a hvězd
nevzdal však hrdinovi čest,
opak si vysloužil pan Gawan
cestou tam, kde byl očekáván:
panoše nesla kobyly,
která se sotva ploužila,
byl to tvor zchromlý, mrzutý,
10 i herka paní Ješuty
probouzela v ní menší trýzeň
tenkrát, když Orilovu přízeň,
neprávem ztracenou, jí zas
Parzival získal v pravý čas.
Též slova málo vybraná
měl pro chrabrého Gawana
Malcreature: „Váš vzácný stav,
stav rytířský, je znakem hlav
vždy moudrých: opak učiní
20 jen hňup! Mně unést vládkyni!

Někdo vám za to vytře zrak,
jste schopen ubránit se tak,
že obhájíte i svou čest?
Být žoldák, čekal by vás trest,
zvaný hůl, který smělce nutí
zapudit mnohé scestné chuti!“
„Nikdo mě, co jsem rytířem,
neplísnil hůl! Kdo vlastně jsem,
padouch a neotesanec,
kterému sluší kopanec?“
521 Takovýto trest odmítám.
Když vaši vládkyni i vám
se zlíbilo vést zlobné řeči,
vydáváte se v nebezpečí,
že okusíte pilulek
zvlášť hořkých; předložím vám lék,
jenž vaši hněvnost uhasí!“
Pak chytil mládce za vlasy
a rázem srazil s kobyly.
10 Tak mudrc přestál násilí,
které ho postihlo, pln bázně,
bodlinky zato jeho strázně
pomstily vskutku neslychaně,
až Gawanovi zrudly dlaně.
Paní se smála: „Vskutku ráda
vidím pár pánů, jak se hádá!“
Pak vyjeli a kobyly
se mezi nimi ploužila.
Rozhodli se, že zamíří
20 k poraněnému rytíři,
aby mu na rány náš rek
přiložil hrst svých bylinek.
Chorý hned pravil: „Jak ses měl
od chvíle, kdy jsi odejel?
Přijíždíš s dámou, která ti,
to mi věř, dobré oplatí
zlým! Při Estroite Voie jsem
jen kvůli ní, žel, s nezdarem
podstoupil klání, pro tu krásku,
hrdlo i statky jsem dal v sázku,
522 más-li svůj život, pane, rád,
hled' oné lítivé dámě dát
sbohem a mě mít za příklad
oběti jejích klamných rad.

Potřeboval bych nyní péči
a klid, jak víc, ty nejlíp léčí,
prosím tě tedy o pomoc!“
„Mám-li, jak doufáš, onu moc,
rád zdolám tvoje obtíže.“
10 „Vím o špitálu poblíže,“
odvětil chorý, „prosím vás,
dorazím-li tam ještě včas,
v útulku, věřme, najdu klid,
může-li mě tam dopravit
silný oř, vysad'te mou paní
na její zvíře a mě za ni.“
Když oře odvázel náš host,
vedla ho jeho zdvořilost
dřív za zraněným rytířem,
20 ale on zvolal: „Ne, já jsem,
pane, až druhý na řadě!“
I šel, jak bylo nasnadě
a postiženci po chuti,
dle jeho připomenutí
pomoci dámě do sedla.
Ale ten dřív, než dosedla,
chopil se rychle kastilce,
proradník, a byl ve chvilce
i s dámou v prachu, jeden trysk,
což mějme za hanebný zisk!
523 Gawan se hněval převelice,
nicméně jeho společnice
se smála víc, než náleží,
té sprosté kořské krádeži
a řekla sladce: „Za ten čas,
co jste sem přichvátal, už vás
znám nejen jako rytíře,
ale i jako bradýre
raněných, teď jste opěšalec,
10 úhrnem trojnásobný znalec,
čímž máte o chléb postaráno!
Milujete mě stále?“ „Ano,“
pravil pan Gawan, „neboť vím,
že po ničem víc netoužím;
ano, má paní, zdá se mi,
že sotva dojdou na zemi
většího blaha: po trůně,
po štěstí, jmění, koruně

neprahnu, právě naopak!
20 Srdce mi radí a vím, jak:
všechno se zříci bez váhání
pro vaši lásku, vzácná paní!
Nedosáhnu-li svého cíle,
pak zemřu, a ta hrozná chvíle,
myslím, vám sotva půjde k duhu:
ztratíte oddaného sluhu.
Mou svobodu jste získala,
teď ze mě máte vazala,
a právem! Jsem váš rytíř, man,
nevolný jako vesničan
524 či panoš, a je to váš hřich,
tropit si, paní, ze mě smích,
i hanba, pravím, převeliká
tak tupit svého služebníka!
Dosáhnu-li však úspěchu,
pak bude konec posměchu,
já obstojím a pohaněno
zůstane vaše dobré jméno!“
Vtom přihrнал přes pole a luh
10 raněný rytíř: „Teď svůj dluh,
jsi-li pan Gawan, navracím
a tvoji půjčkuoplácím!
Svedli jsme kdysi spolu boj,
ke slovu přišla zbraň i zbroj,
já pak byl zajat, a co víc,
panovník Artuš, tvůj pan strýc,
potupil mou čest nesmírně,
měsíc mě držel ve psírně!“
„Jak, Uriáne, to jsi ty?
20 Škodíš mi právem necity,
jenž nevinným tak špatně straní!
Král ti dal milost na mé přání,
i když jsi poskvínil náš stav
a byl jsi zbaven jak všech práv,
tak služby štitu: pod ochranu
nevzal jsi zločinně ctnou pannu,
když platil zemský mír! Lze říci,
že tvůj čin páchl šibenicí!
A proč ti odpustil pan král?
Protože jsem se přimlouval!“
525 „Co bylo, bylo, a co teď,
na to znám starou průpověď:

za dnešní pomoc zítra ráno
sklidíme nepřátelství, ano,
já jednám zcela náležitě,
a lepší je, když pláče dítě
než vousáč, jak víš dobře sám,
takže si oře ponechám,
i pobídlo ho, jeden eval,
čímž Gawan zle rozhněval.
Ten pravil dámě: „Povím vám,
jak se vše zběhlo, právě tam,
ve městě Dianasdrunu
dlel král, jenž nosí korunu
všech Bretonců, a tehdy k nim
vyslali pannu s poselstvím.
Týmž směrem hnal ten darebák
za dobrodružstvím, právě tak
a shodně s ní též jako host.
20 Projeviv, žel, zlou nemírnost,
chtěl, aby se mu oddala,
vzdorovala mu, zoufalá,
až ke dvoru zněl její křik.
„Vzhůru! Vpřed!“ zvolal panovník,
načež tam, kde se všechno dálo,
k lesu, jsme zprudka, a ne málo,
pospíchali, já přede všemi
ve stopách toho praničemy;
lapil jsem ho a zajatec
předvedl rovnou před vládce.
526 Jak smutný se však jevil svět
dámě, jež jela uprostřed,
ten člověk nestál v jejích službách,
byl však s to při svých scestných
tužbách
o panenství ji připravit,
čímž slávou nepokryl svůj štít,
jen škodil bezbranné ten pán,
a proto, tuze pohněván,
pravil mu Artuš: „Poslyšte mě!
10 Žel, k pohoršení celé země
spáchal jste zlořečený čin!
Běda, proč prchl noční stín,
proč onu zbůjnost spatřil den,
ach, ano, proč jsem donucen

viníka volat na svůj soud?
Račte si prosím vyhlédnot
mluvčího,“ pravil smutné paní,
i vykonala bez váhání
všechno dle něho a v tu ránu
20 seběhlo se k ní mnoho pánu.
Urián z Pont Tortois, kníže,
musel ted' vysvětlit vše blíže,
před vládcem hájit krk i čest
a dáma neváhala vznést
žalobu: Bohatí i chudí
nechť slyší řeč, jež v králi vzbudí,
jak doufá, odpor k podlostem
a ke cti paním, vpravdě všem,
ať vladař hájí řád i ctnost,
zvlášt panenskou, a povinnost
527 rytířů Kulatého stolu
poskytovat všem při úkolu,
svěřeném poslům, ochranu!
Ať přísně ztrestá pohanu,
až zjistí pravdu právem pána,
jemuž je soudcovská moc dána,
ať Kulatý stůl nezůstává
pozadu v obhajobě práva
žalobkyně: vždyť o co prosí?
10 Ztratila panenskou čest, cosi,
co nelze vrátit, jaký lup!
Ať nalehájí na postup,
důstojný vznešeného krále,
pospolitě a vytrvale! -
Viníka hájil ze všech sil
muž, jehož on si vyvolil,
leč marně, což mu vskutku přejí!
Soud bídákoví přes naději
učinil rázně velký škrt,
20 ztratil čest, čekala ho smrt
provazem, neboť poprava
nesměla žel být krvavá.
Dřív než dal sbohem životu,
připomněl mi však jistotu,
slib, když se mi vzdal: moje jméno
bylo by totiž zneuctěno,
kdyby šel na smrt právě nyní.
Pravil jsem tedy žalobkyni,

ať soudu v dobrém povolí
trest zmírnit, ztlumit nevoli,
528 však sama ví už, co a jak,
pomstil jsem ji, teď naopak
je třeba dobře uvážit,
že také její luzný třpyt
měl na všem vinu, byť jen zčásti!
Vždyť služby paním plodí strasti
srdce, a kde v té bezmoci
smí se pán dočkat pomoci?
,Buď i vám pomoc ozdobou
10 a skoncuje už se zlobou!“
Pravil jsem tedy, aby vzal
i s rytíři mé přání král
vzhledem k mým službám na potaz,
jinak že půjde jeden hlas
o mně už s cejchem hanebníka,
nepropustí-li neštastníka.
Spěchal jsem také panovniči
při naší přízni věrně říci,
že král mě choval už co dítě,
20 a žádat ji též okamžitě
o pomoc. Vyhověla mi,
pak došlo mezi dámami
k dohovoru stran milosti,
vykoupené však trpkostí:
trest uložený za pokání
na přímluvu mé vzácné paní
zněl: Dáma bude pomstěna,
což pro viníka znamená
jist měsíc v kotci po zvyku
psů, ohařů i slídníků;
529 ted' se on zas mstí mně.“ - „Je čas,
řekla, „jej ztrestat, i když vás
nevezmu proto na milost!
Leč to, že zplnil dívčí ctnost,
nechť pocítí sám na své kůži,
dřív než dám výhost zlému muži,
kterého, zdá se, vás pan král
poněkud mírně potrestal!
Proto chci dobrú napomoci,
10 jak? Oba jste v mé pravomoci,
i když vás dosud sotva znám;
nikoli, pane, kvůli vám,

kvůli té dámě zloch ať zhojí
svou velkou vinu přímo v boji:
na ty, kdož nepravosti tropí,
platí, co vím, jen meč a kopí!“
Gawan hned skočil ke kobyle
a polapil ji dílem chvíle.
Paní pak odeslala mládce
20 na hrad, pár slov mu řekla krátce
pohansky, než však přijel zpátky,
čekaly Gawan zlé zmatky.
Malcreature šel tedy pěšky,
pánův čas byl však stejně těžký,
ta mládencova kobyla
k boji moc vhodná nebyla,
bohužel, neměl na vybranou,
panoš ji totiž kdysi stranou
vzal nějakému sedlačisku.
Třeba se Gawan z toho zisku
530 a ztráty oře těsil málo,
nic jiného mu nezbývalo.
I řekla dáma, v ústech jed:
„Uráčíte se popojet?“
Pan Gawan odvětil: „Jak rád!
Čekám jen, jak se zachovat
ve snaze splnit vaše přání.“
„Čekáte marně!“ hlesla paní.
„Přesto vám sloužit chci a budu!“
10 „Jste blázen, lidem pro ostudu.
Zanechte pošetilostí,
jinak se vaše radosti,
rytíři, brzo promění
jen v žalosti a soužení.“
I pravil s velkým roztoužením:
„Sloužit vám chci, co na tom
změním?
Chci žít, jak láska zavelí,
dny radostí i svízelí.
Teď není důležité, zdali
20 jsem jízdný nebo opěšalý!“
Tak tu stál Gawan vedle ní,
prohlížel zvíře, řemení
i strůj a zjistil, že je z lýčí.
Na ní se těžko vzepře, vztyčí,

vyharcuje-li do boje,
ba, pevnějšího postroje
byl hoden zdejší vzácný host
a projevil by zpozdilost,
kdyby chtěl zkoušet ještě sedlo,
splakal by, jak by se mu vedlo!

531 Komoň měl také křivý hřbet,
zhroutil by se co nevidět
pod vahou ctného hrdiny,
proto i z této příčiny
musel vše jinak uvážit,
zvlášť myslet na kopí a štít
i čelit špatné náladě:
dáma se, jak je nasnadě,
bavila jeho obtížemi,

10 když tu stál vztekle jako němý
s tím, jak štít složit na hřbet herky:
„Jak vzácný tovar, jaké šperky
chcete vézt, zdá se, pane, ke mně!
Ubírá se tu do mé země
lékař, či kramář? Mám to styky!
Dejte si pozor na celníky,
bez rozpaků vás brzo zbabí
rytířské vážnosti i slávy!“
Ale ta bodlinatá slova

20 mu připadla spíš sametová,
zdálo se, že zas nevnímá
nic, jen ji hltal očima,
z duše dřív smutné se stal ráj
a ztělesnila mu v ní máj,
záře i kvítí plné krás;
tak, bolest v srdci, v očích jas,
vše ztrácel a vše získával,
hlavně lék štěstí na svůj žal!
Tak prožíval v tom údobí
stav svobody i poroby!

532 Leckterý mistr vám více poví
o Cupidovi, Amorovi
i jejich matce Venuši,
že jim se prý zvlášť přísluší
dštít nebezpečný žár a střely,
které by lásku probouzely.
Presto v tom ohni nezhyně
věrný cit, pravý, nikdy ne:

ať srdce trápí nebo laská,
10 věrný cit, to je pravá láska;
Cupido, tvoje zbraň mě mine,
a s Amorem to není jiné,
nezasáhne mě jeho šíp,
ať užívají sebelíp
matčina ohně za své vlády,
s takovým ohněm si vím rady.
Ne, pravá láska, to je cit,
jenž je s to věrně v srdečích žít,
umět já lidem odpomoci

20 od žáru lásky, její moci,
však bych i Gawanovi rád,
pomohl, nežádaje plat,
nicméně sladké roztoužení
mu presto k žádné hanbě není,
i když ho poutá pevným stiskem,
či na něj žene mocným tryskem;
ačkoli dřív měl obránce,
urozeného zastánce,
v sobě, a zbudoval si včas
vůči všem dámám pevnou hráz!

533 Ted', Touho, přiharcuj však blíž,
víme, všechnu radost popleníš,
hned ztratí půdu pod nohami,
a žalost pocválá už sama
tam, kde svá panství rozšíří.
Ale když její špehýři
minou ctné srdce, pomněte,
co blaha zase rozkvete!
Láska už na své hřichy lék

10 doufeme zná, má na to věk!
Nebo nám činí těžkosti
právě jen dík své mladosti?
Budiž, snad je to věcí mládí,
když si však s nimi neporadí
stáří, co dál? Čí asi vinou
nehudou ani starci jinou?

Ba, mladým bláznovstvím se daří
škodit i ctnostem hodným stáří,
těm, jež je nutno poučit

20 vždy znova, že jen pravý cit
sluší té lásce, jíž si cením,
ve shodě, myslím, s přesvědčením

všech moudrých pánů, ba i dam,
a přisvědčí mi, jak je znám.

Kdo rozdává, ten sklízí
cit nezkalený, ryzí!
Tento cit, platný bez ustání,
jejž Paní všeho milování
ve věrných srdečích zamýká,
je láska vskutku veliká!

534 Já sám bych nelitoval sil
a Gawana rád ušetřil
mnoha chmur, zvolil si však lásku,
kvůli níž dává štěstí v sázku,
v té věci nezmohu už nic
a moje slova sotva víc,
jen to, že čestný muž ji vítá
a její pomoc neodmítá.

Gawan měl život s láskou těžký,
10 paní si jela, on šel pěšky.
Orguellousa i s hrdinou
dala se lesní končinou,
on klusal málem celý den,
až vposled našel starý kmen,
přivázel koně, sejmul kryt,
kterému sloužil, tedy štít,
zas nasedl, tvář za něj skryl,
koník se sotva mátožil,

pak uviděli mnohý sad
20 i lán i dům, a zvláště hrad,
opravdu nevídane dílo,
a oko srdci dosvědčilo,
že se tu skví až k nevíře
stavba zvlášť hodná rytíře.

Pýšil se mnoha síněmi
i přečetnými věžemi
a v oknech spatřil velkou září:
na čtyři sta dam luzných tváří,
a čtyři z nich pak zdobil rod,
jenž měl zvlášť vzácný prapůvod.

535 Nevalný přístup ke brodu,
čímž míním cestu přes vodu,
splavnou a mocně proudící,
dovedl naši dvojici
až nad břeh se zelenou plání,
příhodnou ke kolbě a klání,

a s tvrzí nad řekou. Můj pán,
Gawan, hned obhlížel jak lán,
tak rytíře, jak se k nim žene,

10 kopí i štít už pozdvižené,
Orguellousa však ve vší slávě
pravila velmi pohrdavě:

„Nepopřete, a zvláště teď,
že došlo na mou předpověď,
varovala jsem vás, či ne,
že vás tu hanba nemine?“

Braňte se, jistě víte jak,
nepomohu vám, naopak,
ten pán, co sem tak uhání

20 ví, co vás čeká při klání,
pád, možná díra do kalhot,
což přijde, myslím, sotva vhod
ctným dámám v oknech, až ji spatří,
bude to hanba jaksepatří!“

Pak vzkříkla, a než minul mžik,
ke břehu připlul převozník,
rekova vzácná společnice
vstoupila rychle do lodice
a řekla s velkou hněvností
ke Gawanově lítosti:

536 „Já odpluji, kdo zůstává?
Vy, a to jako zástava!“

I pravil smutně: „Nač ten spěch,
zdali vás někdy v příštích dnech,
má paní, opět uvidím?“

„To bude,“ řekla, „dáno tím,
zda uspějete v moři běd,
což nelze čekat jen tak hned.“

S tím odplula. Co bylo dál?

10 Pan Le Choix Guellious přicválal,
a řeknu-li, že přímo letem,
bude to lež, leč krajem světem
hnal presto bystře celý žhavý,
dočkat se v sedle cti a slávy,
ba, pádil vskutku střelhbité
po onom širém pažitě.

Pan Gawan přemýšlel: Co teď?
Jakou dát jezdci odpověď?
Co bude lepší? Nést svůj štít
20 pěšmo, či koňmo? Jak se bít?

Když vyrazí on, jistěže
popustí koni otěže
a spolehne se na sílu.
Srazí mě i mou kobylu
a zřejmě přes ni klopýtne.
Pak bude ovšem nezbytné,
aby se bil dál opěšalý.
I kdybych neměl dojít chvály
té dámy, jež mě měla k boji,
přímu jej, když pán o něj stojí.

537 Útočník dík své odvaze
pak způsobil, že nesnáze
skončily tak, jak skončit měly,
neboť i obránce byl směly:
přes pokryt herky zamířil
kopím co nejlíp na svůj cíl
a shodně s jeho předpokladem
skončili oba jezdci pádem
na travinaté kolbiště;

10 jak popraskala ratiště,
statný kůň klopýtł a hned
začal se rytíř poroučet
i s protivníkem do květinek,
leč bez velikých připomínek
rychle se zvedli, v ruce meče,
nadmiru žádostiví seče,
žel ani štíty nešetřili
a nadmiru je poplenili
krom zbytků, co však mohlo zbýt?

20 Nic, za boj pyká první štít!
Oheň jim šlehal z přílb, vždyť vím,
že s vítězstvím i se štěstím
lze počítat jen za pomoci
vlastní cti a zvlášť Boží moci,
jen proto se tam v trávě bili,
nepromarnili ani chvíli,
i kovář, plný mužných sil,
už by se dávno unavil
po takovéto prše ran;
zvítězit však chce každý pán,

538 méně je hodno pochvaly,
že se tak zlobně sekali
bez důvodu, jen pro svou slávu!
Nepopletla jim příliš hlavu?

K čemu ten boj a zášť a vzdor?
Neměli spolu žádný spor,
takže své zhoubné úsilí
by ničím nezdůvodnili!
Gawan byl dobrým zápasníkem,
10 dokázal smýknout protivníkem,
včas odrazit zbraň, vzápětí
stisknout ho ve svém objetí
a přinutit ho k povolnosti.
Bránil se sice z nezbytnosti,
ale byl mistrem obrany,
a tak i soupeř vybraný,
mladý a tuze zmužilý
podlehl jeho násilí
a klesl vposled na pažit.

20 Náš rytíř pravil: „Chceš-li žít,
hrdino, dej mi jistotu!“
Avšak jen malou ochotu
jevil pan Le Choix, vždyť on sám
též nebyl zvyklý výjimkám,
ne, nedal jistotu co živ,
a dnes tu prožil pravý div,
vždyť někdo se bil o to líp,
že málem získal jeho slib,
který sám přijal mnohokrát,
když druhé přinutil se vzdát.

539 To co mu jindy bylo dáno
slýchat, ted' nechtěl říci: Ano!
Slibovat prý mu není vhod,
raději přijde o život!
Tak tedy dospěl k rozhodnutí,
že soupeř si slib nevynutí,
nabízel ovšem vyšší cenu,
smrt, Gawanovi za odměnu.
I sdělil mu své pocity,

10 byť leže: „Vítězem jsi ty,
tak si to zřejmě Pán Bůh přál!
Já v bojích často vyhrával,
ale ted' skončila má sláva,
tvoje pěst mi jí nedoprává,
což všichni moji přátelé
přijmou jen málo vesele.
Můj věhlas mířil ku hvězdám,
a pokud se ti živý vzdám,

pak svoje blízké právě tím
20 o všechnu radost připravím.“
Gawan se snažil nadmiru
celou věc dovést ke smíru,
protivník byl však tvrdohlavý:
života ať ho hned zbaví!
A tu si Gawan pomyslil:
Proč ho mám zabít? Jeho sil
lze užít, zůstane-li živ,
podle mých přání kdykoliv,
žel, k pramalému užitku
vznesl i tuto nabídku.

540 Neuzavřeli dohodu,
a přesto mu dal svobodu,
usedli spolu do květin,
na Gawanu však padl stín,
přemítl o své kobyle,
a byly mu dost nemilé
ty myšlenky jen a jen o ní;
i vzhlédl k soupeřovu koni,
jak tu stál, zřejmě zvyklý boji,
10 v hedvábu, sametu i zbroji,
vyšořený svým oděním:
vždyť jako vítěz přece smím,
mám dojem, na něm odcválat,
zvláště když cválám tuze rád.
Nasedl rázem, stočil krok,
a kůň hned pádil, skok co skok.
„Jsi to ty?“ pravil dobrý pán,
„Gringuliete? Urián
získal tě na mně, sám ví, jak,
20 ten bídný, nectný darebák,
a kdo té vystrojil tak skvěle?
Jsi-li to ty, pak Stvořitele
napadlo užít právě tebe
k léčbě mých běd! Dík, dobré nebe!“
Sesednuv spatřil na přednici
oře cejch, grálskou holubici;
koně si totiž Lehelin
přisvojil skrze zhoubný čin
v boji, v němž padl Prend la Cour,
pak jej měl Orilus; když dvůr
541 dlel u Plimizolu, tam zvíře
dal Gawanovi v dobré výře.

Ted' mu zas bylo blaze,
zapomněl na nesnáze,
arci krom jedné žalosti,
čímž mínm službu bytosti,
která ho sice tupila,
byla však tuze spanilá
a vládla jeho myšlenkám!

10 Vtom Le Choix vstal, skočil tam,
kde ležel opuštěný meč,
ten, který mu, když vzplála seč,
vzrazil z ruky sok, a paní,
jež přihlížely z oken klání
shledaly, že se zas chce bít.
Předtím vzal za své štít co štít,
boj tedy zvedli skromně kryti,
leč s vůlí, již jen mužnost sytí,
a kroky vskutku mocnými.

20 Množství dam v oknech nad nimi
hledělo dolů ze síně,
kterak se dali hrdinně
ti páni tuze vznešení
poznovu do zápolení
s úmyslem bránit ze všech sil
druhému, aby zvítězil.
Přílba a břit v tom úsilí
je místo štítů chránily
a všichni, kdo je viděli,
želeti jejich svízelí.

542 Le Choix Guellious, mladý pán
a pravý mistr pádných ran,
byl švarný, směly, jeden spěch
a málo myslel na oddech.
Nadmíru srdatě se bil,
hned na Gawanu útočil,
hned couval, skákal tam i sem,
což bral náš rytíř s rozmyslem:
„Musím tě chytnout, jenom tím
10 tvou smělost pádně odměním!“
Ba, nevzdali se kruté seče,
v udatných rukou oba meče
jiskřily nad smělymi čely,
jak se v tom boji otáčeli,
každý z nich zpátky, kupředu,
byť neměl v žádném ohledu

rozumný důvod ani cíl;
vtom Gawan soka uchopil
a srazil k zemi, toť se ví,
že o podobné projevy
přátelství nebývá co stát,
sám bych je snášel sotva rád!
Hned žádal soka o jistotu,
nicméně stejnou neochotu
Le Choix jevil jako dřív,
i leže pravil: „Nikoliv,
neváhej, života mě zbav,
jistota, to je krušný stav,
zvlášť pro mne, skoncuj všechno
včas,
necht přijdu tedy o věhas,
543 když už jsem přišel o péči
nebes a Bůh mi zloreče!“
Já vévodkyni Orguellouse
sloužíval doopravdy tuze,
pročež i páni slávy dbalí
se do mých rukou odevzdali,
je-li i tobě sláva vhod,
připrav mě tedy o život!“
I pomyslel si Lotův syn:
„Ne, nespáchám tak zhoubný čin,
můj věhas neutrpí škodu,
ne, nezabiju bez důvodu
hrdinu, jenž tak přenáramně
se tu bil se mnou z lásky k dámě,
z lásky, jež nejinak mne tíží
a je mým břemenem i mříží!
Ne, kvůli ní nechť živ je dál,
vždyť pokud by mi osud přál
náklonnosti mé vzácné paní,
20 sok mému štěstí nezabrání:
a pokud nás boj sledovala,
nemůže zůstat neuznala
k službě, již konám kvůli ní.“
„Byla řeč o vévodkyni,“
pravil pak, „dík ní zůstaň živ,
nezabiju tě, nikoliv!“
I nechal poraženého
vstát, odsedl si od něho

a oba tuze unaveni,
pozorovali další dění,
544 muže, jak pluje přes proudnice
s línavou šedou krahulicí
na kolbiště a na svůj lán,
jejž držel jako jeho pán
s právem, že poražený v boji,
jej vždy svým ořem uspokojí.
Potažmo k nabytému koni
on se zas před vítězem skloní
a bude šířit jeho slávu
10 s ohledem k zmíněnému právu.
Takže mu z oné lučiny
plynul zisk pouze jediný
krom chocholoušů lapených
krahulicí: žil pouze z nich,
stačil mu onen skromný díl
a na jiný zisk nemyslit.
Byl rodem rytíř, vzácný stav
předurčoval i jeho mrav,
zamířil proto za Gawanem,
20 zdvořile sjednat s chrabrym pánum
to, čím ho živil květný luh.
Náš rytíř pravil: „Já a dluh?
Zprostěte mě ho! Co já s ním?
Neobchoduji, nekupčím.“
I pravil muž, jenž vlastnil práh:
„Sledovalo vás mnoho dam,
rozmnožil jste svůj věhas, pane,
mé právo, jasně prokázané,
žádá si nyní uznání!
Vy vlastní rukou při klání
545 pro čest a slávu svému jménu
vydobyli jste mi oře, cenu,
jakou vás odměňuje ten,
který byl rovněž veleben
a svět ho dodnes uctíval:
způsobil jste mu velký žal,
Pán Bůh jej stihl velkou ranou,
vás blahostí však nevídano!“
„Srazil mě s koně a svůj pád,
10 pravím, jsem s to s ním zúčtovat.
Daň z kolby, pokud patří vám,
ať platí protivník! Já sám,

pane, chci podotknout, že v boji
získal mou kobylu, tam stojí,
je vaše, než vás přejde chuť.
Druhý kůň patří bud' jak bud'
mně, na něm odcválám vzdor hoří
z toho, že nepřijdete k oři.
Vy uplatňujete své právo,
20 zda-li by ovšem bylo zdrávo,
kdybych měl odtud zmizet pěšky,
nést úděl, zdá se mi dost těžký,
a vy mít koně stůj co stůj?
Vězte, že tento oř byl můj
ještě dnes ráno; ctím váš klid,
a chcete-li si klidně žít,
jezděte na houpacím koni,
oř je v mé držbě, přičemž o ní
rozhodl dárce, vzácný pán,
Orilus; kníže Urián
546 dnes mě ho uzmul o své zvůli.
Čekejte spíše hříbě z muly
než toho koně ode mě,
snad vám však bude příjemné
namísto mého zvířete
vzít zavděk tím, že přijmete
muže, jenž se jel se mnou bít,
a nebude-li se mu chtít,
do toho pak už mi nic není!“
Což pravil k jeho potěšení.
I řekl člunař s úsměvem:
„Nejlepší dárek, jaký jsem,
myslím, kdy přijal! Namouduši,
ne, to se pro mě sotva sluší,
opravdu, to je přehnané,
našinci se tu dostane
daru, jak trvám, přeskrostného!
Myslím, že získat místo něho
pět set brún, rychlých jako šíp,
20 nepořídil bych asi líp!
Pomohl jste mi k majetku,
pomožte mi teď, k posledku,
i po rytířsku ušlechtile
a dík své příslovečné síle
dopravte pána do lodi.“
„Nalodí se i vylodí

s mou pomocí pan zajatec
snadno, to bude moje věc,
dovedu hrdinu až k vám.“
„Potom i vás rád uvítám,
547 dík!“ pravil vlastník lodice
a uklánel se velice:
„Můj milý pane, byl bych rád,
kdybyste ráčil nocovat
v mé domě, pro převozníka
je to čest arci převeliká
a nejinač blaženost,
když přejde práh tak vzácný host.“
Nato pan Gawan člunařovi
odvětil nejinyimi slovy:
„Díky vám! Je to i mé přání,
únavu málem k nepřestání
mě přímo nutká hledat klid.
Kdosi mě ráčil obtížit
trpkostmi místo sladkostí,
mě srdce zbavit radosti,
štědřit je pouze soužením
a dobré oplácat jen zlým.
Hledám zisk, dojdou ztráty, běda,
20 mětí hrud', jež marně hledá
onen vzlet stále výš a dál;
dokud mi Pán Bůh štěstí přál,
bilo v ní srdce, pravím vám,
že zmizelo, už je to tam,
a kde teď hledat útěchu?
Bez pomoci a oddechu
musím, žel, mnohé vytrpět
kvůli ní, snad má nejen led
v srdci má paní, mě tak drahá,
a chystá mi i špetku blaha.“
548 Když člunař seznal, co je strast
lásky, jež nepřináší slast,
pravil mu: „Takový je rád
v zemi, kde ráčí spravovat
pan Clinchor lán i luh i hvozd,
a smělost ani zbabělost
nic na tom rádu nezmění:
dnes radost, zítra soužení!
Sotva jste asi věděl dřív,
10 že nám tu vládne kouzlo, div

a že všem smělcům pomáhá
víc Štěstěna než odvaha.
Nicméně pojďme, západ plane,
je čas už odpout, vzácný pane!“
Nato ho člunař poprosil,
aby dál nešanovaval sil,
nalodil soka v souboji,
a to se stalo v pokoji
s úmysly zcela svolnými.
20 Člunař šel s koněm za nimi,
načež, jak překonali proud,
Gawan měl tu čest vyslechnout
jeho řeč: „Pánem jste tu vy!“
A sotva mi kdo vymluví,
že Artuš v Nantes jako král
krásnější dům by zbudoval!
Le Choix arcí vešel s ním,
člunař pak sdělil sloužícím,
že starost o zajatce svěří
jim, zato o Gawana dceři,
549 a toto pravil zvláště jí:
„Snaž se co nejpozorněji
o mého pána pečovat,
hled', aby u nás pobyl rád,
však jsme mu tuze zavázání,
a služ mu proto bez ustání.“
O Gringulietu dbal syn;
i dcera proměnila v čin
otcovovo přání bez vší hany,
10 pan Gawan v doprovodu panny
vykročil, v blízké komnatě
nalezli dlažbu bohatě
pokrytu hebkou sítinou
i mnohou libou květinou,
a tam ho dívka odstrojila.
„Zaplať Bůh,“ pravil, „jak jste milá,
však se mi ulevilo, ano,
vím, bylo vám tak přikázáno,
té péče je však víc než dost!“
20 „Chci získat vaši náklonnost,
jen to si přejí, jinak nic,
proto vám sloužím trochu víc.“
Panošk, převozníkův syn,
rozložil kromě lůžkovin

naproti dveřím u stěny
koberec umně spletený
i mnohý polštář pro Gawana.
Byla to délka pěkně tkaná,
pokrývky rudé, hebké, skvělé,
a pro rekova hostitele
550 neméně pěkné sedátka.
Jiný hoch prostřel zakrátko
ubrus a přinesl chléb; k tomu,
co vím, dal pokyn sám pán domu.
I jeho paní posléze
ponavštívila vítěze:
„Rytíři, nic vám neskrývám,“
řekla mu mile, „díky vám,
jsme nyní bohatí ažaž!“
10 Štěstí teď u nás drží stráž!“
Hostitel kázel doprovodu
nabídnout Gawanovi vodu
na omytí, a pak si host
vyzádal další společnost:
„Mohla by se mnou pojist panna?“
„Nu, prosba je to neslychaná,
doposud s pány nejdala,
ani jim poblíž nesedala,
nezpychne mi?“ Já i má paní
20 jsme vám však tuze zavázání,
hled' posloužit s mým svolením
pánovi proto vskutku vším!“
Bene jej, byť se styděla,
poslechla, celá zardělá,
a přisedla si ke krmím.
Dva statné synky, pokud vím,
měl hostitel krom panice,
navečer od krahulice
získali pěkný úlovek,
tři chocholouše, a náš rek
551 oněch tré ptáčků dostal k snědku
a k tomu omok, rádnou špetku!
Panně též velel dobrý zvyk,
dbát, aby měl pan stolovník
běloučkých skývek též vždy dosti,
krájela mu je do sytosti
k tém ptáčkům rukou jako sníh
a řekla: „Prosím, jedním z nich

poctěte moji matku, pane,
10 jinak se na ni nedostane,
a jsou tak pěkně pečení!“
Hned rozmilému stvoření
pravil můj pán, že splní rád
vše, oč ho míní požádat,
načež dal poslat paní matce
chocholouška; jak potom sladce
vděčili, jak se ukláňeli!
Též otcův dík byl velmi vřelý.
Pak dívčin bratr k jeho poctě
20 přinesl na stůl salát v octě
z portuláku a lociky,
třebas má účin všeliký,
vždyť skoro nezahání hlad
a nelze po něm zčervenat,
protože barvu vskutku zdravou
vyvoláme jen rádnou stravou;
nechvalte mi však líčidla,
to jsou mi pouhá šididla,
jen věrné srdce je zdroj září,
jež planou v luzné ženské tváři!
552 Živit se Gawan dobrou vůlí,
sotva by někdy pominuly
ty hody, hostili ho sytě,
lépe než matka vlastní dítě!
Pak sklidili stůl, v okamžiku
přinesli výstroj nocležníků,
rytířka poté vyšla ven
a milý host byl opatřen
pokrývkou peřím naplněnou,
10 zeleným plyšem potaženou,
i když jsem viděl peřiny
ušité z lepší tkaniny.
Pro Gawanovo pohodlí
arcí se také rozhodli
podušky pěkně podložit,
chyběla v nich jen zlatá nit
pohanských látek z dálných lén,
leč jinak sněhobílý len
prostěradel byl samá záře!
20 K polštářkům pro spáčovy tváře
přiložili plášt z hermelínu,
nedávno šitý na dívčinu,

poté se rozloučil a šel,
pokud vím, spát i hostitel,
nakonec tedy u Gawana
zůstala pouze ona panna,
a jistě by mu s radostí
splnila mnohé žádosti,
ale on hledal spíše klid.
Zítra ho Bůh ráč ochránit!

XI.

553 Únavu zmohla Gawan,
zavřela mu až do rána
víčka, pak s časným svítáním
přistoupil k oknům, přímo k nim,
skla se v nich skvěla bohatě,
otevřeno však v komnatě
bylo jen jedno z celé řady,
vyrazil tedy do zahrady,
ptačí zpěv zněl, vál čerstvý vzduch,
10 i usedl tam nazdařbůh
a brzo spatřil hradní paní,
známé už z večerního klání.
Ze síně opět vyhlížely,
vzhled přemných byl vskutku
skvělý,
i pomyslel si: jaký div
ty dámy nikdo jaktěživ
snad neviděl snít noční sen,
cožpak už nastal nový den?
K poctě těch paní měl bych snad,
20 řekl si, ještě chvíli spát,
a zakrátko už dřímal dál.
Dívčin plášt, jímž se zakrýval,
přitáhl si až k mužné hrudi.
Zdali ho vůbec někdo vzbudí?
Z otcovy vůle nikoli,
sama však o své úkoly
postarala se panice
dobře: jak vyšla denice,
ihned se z ložnice své matky
vydala ke spícímu zpátky
554 a na koberec před ložem
v poslání sloužit, arcí ctném,

usedla, zas co dobrá panna. - Za mnou by večer ani zrána nepřišla domů jako host tak luzná Paní Událost! Gawan se vzbudil zakrátko znova u vida děvčátko usmál se na ně upřímně:

10 „Žehnej vám Bůh, že kvůli mně, panno, jste dnes tak časně vstala a sebe takto potrestala, jak se vám nyní odvděčím?“ Panice řekla: „Ale čím, pane, se odvděčovat? Dost! Mně stačí vaše náklonnost, chci slyšet vaše pokyny, neopomenu jediný, jste náš pán, jsme vám oddáni 20 pro vaše milé konání a máme je též na paměti, jak otec, matka, tak my děti.“ „Jste tu už dlouho,“ pravil, „ano? Kdybych byl vaše kroky, panno, zaslechl, řekl bych vám hned, zda bych směl od vás vyzvědět, a tím i obtěžovat vás otázkou, pročpak tráví čas tolík dam už dva dny tam v síni při hradních oknech. Proč tak činí?

55 Prosím vás, povězte mi víc!“ „Můj pane, neřeknu vám nic,“ polekala se panna. „Já ne! Nechtějte, prosím, vzácný pane, víc vědět, neodpovím vám, třebas ty dámy dobře znám, jinak vám vysvětlím vše ráda; nezlobte se, je to má rada, říďte se laskavě jen jí!“

10 On však tím naléhavěji žádal ji o zprávy stran těch, jež viděl sedět při oknech, čímž míním paní na hradě. Dívka však, věrná zásadě nic neříci, se rozplakala, a nebyla to žalost malá.

Vtom navzdor časné hodině přikvapil otec; dívčině jistě by vylál pramálo,

20 kdyby se něco událo, byť zlého a byť násilím, se stvořením tak spanilým, a tak se nedivil, že panna, jakkoliv dobře vychovaná, u lože sedí, v očích žal, proto se tedy nehněval: „Neplač, má dcero, však já vím, že všelijaký žert a šprým zpočátku bolí, neboj se, ne, na to se brzo zapomene!“

556 Gawan však řekl: „S ničím není, pane, se třeba skrývat, dění, jež vyvolalo dívčin žal, tkvělo v tom, že jsem vyzvídal taj smlčený spíš kvůli mně. Račte mi tedy upřímně, je-li vám libo, pro můj klid mé služby nyní oplatit a bez okolků povědět,

10 co nevím, ačkoli znám svět: to množství načesaných paní, libých a luzných k nepopsání, to je věc pro mne neznámá!“ Pán zalomil jen rukama: „Proboha prosím, dost už s tím, s tím nebetyčným trápením!“

„Litují, že vás to tak trápí, ale co je to za útrapy, plynou-li jen z mých otázek?“

20 „Doopravdy jste pravý rek, že se tak zarputile ptáte, bojím se však, že vykonáte nemálo srdcelomných skutků na vrub svůj, k převelkému smutku mých potomků i k tíži mé, to jest všech, kdož vám sloužíme.“ Pan Gawan řekl: „Povíte mi, co chci, či zůstanete němý? Váháte-li vy, pak už sám se rychle se vším obeznám!“

557 Hostitel řekl: „Nejsem rád, pane, ba, musím litovat, že nemíníte ustoupit. Půjčím vám tedy vlastní štíť a připravte si zbraň i zbroj, jste v Zemi Divů, hrozí boj, hrozí vám Lože Divů, pane, a strasti dosud nepoznané na Hradě Divů, ano, tam!

10 Máte chuť zemřít? Pravím vám, že cestou za dobrodržtvími nepoznal jste, leč dětské šprýmy proti všem hrůzám nebezpečí, jež vás tu čeká! Neznám věší!“

„Velice bych si vyčítal, kdybych teď pokračoval dál v cestě a nedbal o ty dámy se všemi jejich trampotami, o nichž jsem slyšel už dost zvěstí,

20 a když mě potkalo to štěstí pobývat poblíž, kvůli nim, pane, rád leccos podstoupím!“ Hostitel tuze zarmoucen hostovi pravil: „Tento den je dnem zla, kráčíte mu vstříc a nevyrovnaná se mu nic ze všech těch krušných událostí, které jste prožil v minulosti. A věřte, co vám povídám, vždyť je mi cizí lež i klam!“

558 Gawan však nebyl na vahách, stran boje neprojevil strach: „Povězte mi spíš, jak si vést v zápasu o rytířskou čest, dá-li Bůh, snad v něm obstojím, zvlášť budu-li se řídit vším dle vašich rad krom jedné věci: má čest mi velí neutéci, aby mě, vzácný hostiteli,

10 v dobrém či ve zlém nehaněli po světě pro mou zbabělost!“ Napotom vyslechl náš host nejeden převeliký vzlyk a zarmoucený převozník

odpověděl: „Dá-li vám Bůh přežít vše zlé, váš smělý duch tím získá zdejší trůn i s lény; co vím, jsou paní podrobeny společně s rytířstvem i mládci

20 kouzelníkovi, zlému vládci, neobstál před ním žádný rek, pokud však znáte prostředek, kterak tu dojít cti a slávy, Pán Bůh vás jistě nepřipraví o velkou přízeň mnoha dam, jež vládnou četným krajinám svou krásou hodnou vzácných paní! Nikdo vás ovšem nepohaní, vzdálíte-li se z místa hrůz, z míst, kde už Le Choix Guellious 559 ztratil svůj věhlas v boji s vámi, byť je to rytíř chvalně známý, přeudatný i milý všem, a neříkám to neprávem! Bil se vždy chrabře ze všech sil, Bůh jeho srdce obdařil tak, že má tolik vzácných rysů, co měl jen Ither z Gaheviešu. S rekem jenž předjel před Ithera

10 a pak ho skolil, jsem plul včera, dal mi pět ořů, jak jsem rád, ano, Bůh mu rač požehnat! Byli to koně knížat, králů, a dobyl si je pro svou chválu! Však už se ví i v Beaurepairu, že se mu vzdali, na mou věru, jeho štíť málo neprestál, ten pán jel tudy hledat grál.“

„A kudy pokračoval k cíli?“

20 A zda jste spolu hovořili o neobvyklém ohnisku zlých dění, jimž byl nabízkou?“

„Nedověděl se o nich nic, ne, chránil jsem se říci víc, sám věda, že když o tom padne jen slovo, bude nepřípadné, vždyť nezeptat se mne vy sám, neřekl bych nic ani vám

a nepopsal vám jak těživ
ten všechn zdejší děs či div,
560 protože vaše předsevzetí
je zdrojem strázné mé, mých dětí,
a budou víc než očité,
zvlášť pokud špatně skončíte!
Získáte-li však v naší zemi
slávu i vládu nade všemi,
tatam pak bude naše bída:
pak vaše štědrá ruka přidá,
doufejme, na statcích i nám.
10 Tak, ujdete-li nástrahám,
za vítězství i za věhlas
bude vám tu mzdou blahý čas.
Teď se však strojte, hrozí boj!"
Pan Gawan, jenž si svlékl zbroj,
začal se pít po brnění,
dřík hostiteli v okamžení
mu strůjí včetně přílbice
oblékla sličná panice;
hostitel sám šel opatřit
20 koně, a sňal i ze zdi štít,
který pak chránil Gawanu
v posled co jeho záchrana!
Poté i koně zchystali
a od čeládky z povzdáli
vrátil se posléz hostitel
se slovy: „Ještě bych vám chtěl,
můj pane, povědět, co dál,
abyste všechno překonal
živ! Použijte mého štítu
z dobrého dřeva, pevných nýtů;
561 a nadto nemá jeden šrám,
neboť se neklám! – Dále vám,
můj rytíř, dám ještě radu,
co s koněm pod baštami hradu:
sedí tam kramář poblíž brány,
oře mu svěřte do ochrany,
a něco kupte, pomněte,
že kupčík se pak zvířete
rád ujmě jako zástavy.
Vráťte-li se ve zdraví,
komoň vám přijde jistě vhod.“
Gawan se optal: „Skrze vchod

mám tedy vejít? Proč ne vjet?“
„Paní se skryjí, na dohled,
pane, vám zůstanou jen strasti,
hrad bude zcela, nejen zčasti,
prázdný, i komnaty i síně,
vyhlížet budou nehostinně,
prosty všech živých bytostí!
20 Pán Bůh vám přej své milosti!
Jen Lože Divů v komnatě
zaskví se vám tak bohatě,
že vládce marockého trůnu
by sotva získal za korunu
i za celé své velké jmění
lůžko a vzácné zařízení
té přenádherné ložnice!
Vám tam však bude velice
krušno, tak si Bůh ráčí přát.
Nicméně, věřme, zhoubný pád
562 vás možná mine, ale štít
i meč se střeze odložit,
přijdou vám vhod, ne napořád,
jen v čase, kdy se bude zdát,
že zbraň lze nechat na pokoji;
až potom vskutku dojde k boji!“
Když Gawan vsedl na oře,
rozlehl se pláč po dvoře,
žal obecný a neskrývaný:
10 byl konec radostem ctné panny!
„Dá-li Bůh,“ pravil poté host,
„brzo vám všechnu laskavost
i služby věrně prokázané,
oplatím štědře, dobrý pane!“
Rozloučil se i s panicí,
nadmiru hořce lkající,
když vyjel, každý naříkal,
a kdo se ptá, co bylo dál,
co vše se Gawanovi dalo,
20 tomu já neřeknu dnes málo,
dle zvěstí pěkně po pořadu!
Když Gawan dospěl k bráně hradu,
spatřil tam, jak vám povídám,
kramáře a též jeho krám
s přemnouhým zbožím velké ceny,
sám bych byl víc než spokojený,

vlastnit je: byl to jeden div!
Pan Gawan sesedl; co živ
neviděl tolík vzácností
v tak nebývalé hojnosti!
563 Krám sám byl velmi prostranný,
sametový a čtverhranný.
A co v něm bylo ke koupí?
Pravím, i když mu postoupí
své sklepy plné zlatáků
společně báruch z Baldaku
a patriarcha z Ranculatu
s pomocí řeckých potentátů
i samotného císaře
10 vyplatí stěží kramáře
jménem jímž slynou ony říše:
své zboží by si cenil výše!
Pan Gawan pěkně pozdravil,
a sotva minulo pár chvil,
už obdivoval cennosti
s tím, že by si dle možností
vybral rád sponu nebo páš.
„Rytíři, ujišťuji vás,“
spěchal mu kramář povědět,
20 „že už tu sedím drahně let
a lidé kromě místních paní
neměli o mně ani zdání,
aniž můj krámek obhlíželi.
Jste-li muž doopravdy smělý,
vše bude vaše, věříte mi?
Prodávám zboží z dálných zemí,
vy jste se vydal na výpravu
za dobrodružstvím, hledat slávu
a dojdete-li svého cíle,
můžete, jak vám bude milé,
564 pobrat si vše, co tady mám,
neboť krám bude patřit vám,
svěřte se Bohu a jen dál;
Plippalinot, náš člunař, dal,
tuším, vám radu, kudy sem,
dámy jsou vaším příjezdem
nadšeny, a proč, tušíte:
možná je osvobodíte!
Vydáte-li se strastem vstříc,
10 svěřte mi koně, o to nic,

nezdráhám se jej ohlídat!“
Pan Gawan pravil: „Budu rád
a ochotně vám svěřím zvíře,
jen odpovídá-li to míře;
tak bohatého štolbu, pane,
našinco, pravím, nezastane
na žádné jízdní výpravě!“
Odpověď zněla laskavě:
„Dovolte mi jen dovětek:
20 jak mne, tak i můj majetek
získáte z povahy svých práv,
vrátíte-li se živ a zdráv.“
Pan Gawan, rytíř hodný chvály,
vyrazil tedy opěsalý,
schopný však být se s kýmkoliv,
a jak už jsem se zmínil dřív,
našel tak mocně zbudovaný
hrad, že by ani z jedné strany
včetně bašt, jež je chránily,
třicetileté úsilí
565 vojska, byť šráměm, ono dílo
při obléhání nezrůznilo.
V prostřed se zelenala tráva,
již leda Lechfeld překonává
svou rozlohou, dál, pokud vím,
měl mnohou věž, a především
nádhernou střechu nad síní;
ba, takový šperk zastíní
svou skvělostí i paví peří:
10 dle zvěstí, jímž nechť každý věří:
jsou o barvách tak zářivých,
že přestojí i déšť a sníh!
Též uvnitř vládla vznešenost,
nádhera, pablesk, samý skvost,
k oknům se přimykaly shůry
klenby, pak sloupy, kanelury
a rovněž bylo vidět všude
nejedno lůžko, nijak chudé
jak zdobením, tak poduškami,
20 s polštářky pro tamější dámy;
seděly na nich před chvílí,
nicméně ted' se vzdály,
ne, nepřivítaly svou spásu
a zanechaly bez ohlasu

to, že jim kyne záchrana příchodem pana Gawana. Ach, škoda že ho nespříhly, byl by to čas všem jistě milý, ale to nesměly, co vím, byť host chtěl sloužit právě jim.

566 V tom ovšem byly bez viny, pročež si sám ty končiny spěchal pan Gawan ohledat a prohlédnout si celý hrad. Při jedné stěně spatřil maně - zda po pravé či levé straně, už neví - dveře dokořán. Za těmi dveřmi měl můj pán jít vstříc bud' úspěchu, či zkáze, 10 čímž míním zaplatit vše draze. Vstoupil. Třpyt oné komnaty, zvlášť na podlaze bohatý, byl jako sklo a čiré bílý. Tam stálo Lože Divů, čili Lit Merveille, mělo čtvero kol, jimž bylo dáno za úkol závodit s větrem zas a znova, ta kola byla rubínová, do nohou lože zapuštěná, 20 a velká byla rovněž cena dláždění, samý chrysolit, jaspis a sardin, jeden třpyt: sám Clinchor, tvůrce oné krásy, dal svozit před jistými časy ze všech stran při své moudrosti nespočet vzácných cenností. Na takto hladké podlaze měl Gawan značné nesnáze, spoléhal tedy na náhodu a nevrkal se bez důvodu.

567 Jak vykročil, tu naopak lože zas couvlo, a to tak, že musel opět popojít; navíc ho třítil mocný štit, jež vlekl tuze nevesele dle rady svého hostitele. „Jak jen se dostat k tobě blíz, když neustále ujízdíš,“

přemítal, „málo zmohl krok, 10 teď uhlídáš, co zmůže skok!“ Jak lože na mžik postálo, vzchopil se vskutku nemálo a skočil přesně doprostřed podušek: neznám větší let než ten, co podstoupil můj pán! Hned lože, kroužíc do všech stran, začalo mocně otloukat zdi, až se třásl celý hrad. Ne, ani jízdní v turnajích, 20 hrom lomozíc po krajích, neřkuli všichni pozouněři světa, když svoje sily měří a vytrubují do jednoho, jakkoli je jich tuze mnoho, více by asi nehřmotili! Gawan však bíděle šetřil sily a při pobytu na loži jen přemítal, jak naloží se štítem; teď mu přišel vhod jako kryt, jímž lze tlumit hřmot. 568 Tak ležel, důvěroval mocí Toho, jenž je s to napomoci všem a svou pomoc štědrí rád, zvlášť umějí-li požádat o jeho péči v krajní nouzi; moudrý muž, ten se sotva vzpouzí v tísni se k němu uchýlit a v rukou Božích najít klid. Podobně náš rek, ano, ten, 10 který byl Pánu povděchen za slávu, zdar a za věhlas, prosil, ať skončí krušný čas a ať ho chrání ve zlé době! On, samo Dobro, proti zlobě; načež hned ustal hrůzný hřmot. Lože, jež předtím o překot létalo po dlažbě, svůj let skončilo přesně uprostřed zdí: mezi čtyřmi stěnami, 20 vtom však děs dosud neznámý počalo šířit pět set praků vlivem čar, skrytých jeho zraku,

společně připraveno k ráně, a rázem vypálilo na ně, na lože, kde se pod štítem můj pán skryl; on však čelil všem a útok přestál bez nadsázky tak zítně, chráněn před oblázky, jakkoli tvrdými, že málo škod na krytu zlo napáchalo.

569 Kameny opadly a pán, ač nikdy nestrpěl víc ran, tak sveřepých, jež na štit buší, teď musel strpět pět set kuší, skrytý houf střelců zacílil jakožto na jediný cíl na lože pana rytíře, a strast v tak hojně přemíře sotva vás nechá na omylu

10 o tom, že šíp má svoji sílu; i když s tou střelbou zbrojní lid po chvíli skončil, hledat klid bylo líp v jiné posteli, i mladíkům by zbělely kudrny od nepohodlí, jež nepozná, kdo neprodíl v podobných zhoubných poduškách!

Rekovi byl však cizí strach, měl tvrdou dlaň a srdce smělé,

20 přestože se dík mnohé střele povedlo zlochům pevné kroužky překonat za té krušné zkoušky a vážně zranit hrdinu.

Žel marně hledal příčinu k víře, že skončí jeho strasti, ne, měl si teprv z větší části dobývat slávy vlastní pěsti! Mezitím totiž naneštěstí najednou vešel do dveří chlap, silák, žádné pápeří,

570 jenž vzbouzel hrůzné pocity; z vydroviny měl ušity kabát, pár dlouhých nohavic i stejnou čapku, a co víc,

svíral mlat schopný mocných ran. S palicí velkou jako džbán vykročil Gawanovi vstříc, ten, byť se nepotěsil nic nepředvídanou výzvou k boji,

10 řekl si: „Není oděn zbrojí, ten asi málo dokáže!“ Pročež si dodal kuráže nedbaje útrap, a to hned, takže chlap musel pomýšlet na ústup; couvl o krok zpátky a dal se do hněvivé hádky: „Zakrátko po mému odchodu budete mít víc důvodů ke strachu: jde vám o život!

20 Vás chrání zřejmě dáblův rod, prozatím! Ale za chvíli si Paní Smrt už popílí! Pravím vám, počítejte s tím hned potom, jak vás opustím!“ Pak chrapoun zmizel. A co dál? Pan Gawan mečem osekal šípy, jež proletěly štítem tak mocně v dění tuze lítem až ke kroužkům, kam s cinkotem narážely hrot za hrotom.

571 Ale už v příštím okamžiku jako by dvacet bubeníků do tance bilo o překot, a když náš rek tak velký hřmot slyšel, hned při své povaze i neoblomné odvaze přemítal: „Co mi osud chystá? Zas novou svízel: dozajista po strastech menších přijdou větší, 10 je třeba čelit nebezpečí!“

Vtom spatřil tam, kde zmizel chlap, ve dveřích lva, pár obřích tlap, trup hodný oře! Kam se dát? Neustupoval nikdy rád, i chytil za řemen svůj štit a věda, co dál učinit, seskočil na dlažbu; zlý lev, hladovec, navíc mocný zjev,

třebaže si dal, bud' jak bud',
 20 zakrátko zcela zajít chuť,
 nyní se vrhl na pána;
 obrana pana Gawaná
 spočívala však v dobrém krytu,
 lev chňapl po rekovi štítu
 a máchl všemi pařáty
 tak mohutnými úchvaty
 jako jen málokteré zvře;
 pokud jde ovšem o rytíře,
 bránil se, nedbal na útrapy,
 sekem ho zbavil jedné tlapy,
 572 uvízla ve štítě a lev
 dál skákal po třech, dál dštíl krev;
 to už nás smělec sotva stál,
 přesto boj pokračoval dál,
 děsný dech lvovi tryskal z huby,
 jak útočil a cenil zuby.
 Čím vším ho, hrůzo, zahrnul!
 Chystá-li někdo takto stůl
 pro hosta víc než počeštěného,
 10 nemám chuť sedat vedle něho!
 Rekovi přišlo sotva vhod
 tak těžce se bít o život,
 také lev strádal, z jeho ran
 tryskala krev už do všech stran,
 po komnatě i na stěny,
 vtom však co smyslů zbavený
 vyrazil skokem ze všech sil
 s tím, aby pána poválil,
 stala se ovšem jiná věc,
 20 pan Gawan mu až po jílec
 vrazil meč do hrudi a lev
 padl a ustal všechn hněv.
 Tak přestál Gawan velkou strast,
 otázky si však musel klást
 i dál: „Co je ti prospěšné?
 V krvi snad sedět nechceš, ne?
 A na loží by spočinout
 netoužil nikdo, leda bloud:
 vsedě či vleže, sem a tam
 zas lítat, toho se rád vzdám!“
 573 Hlava ho málo nebrněla,
 z kamenné spršky zmalátnělá,

a také všechna mužná síla
 se z jeho údů vytratila,
 neboť náš přeudatný pán
 krvácel tuze z četných ran.
 Poklesl, div se nezhroutil,
 opřel si o lví tělo týl,
 štit se mu svalil na dláždění
 10 a moc i smělost v okamžení
 opustily ho na způsob
 přehlubokých a těžkých mdlob,
 kdy smyslům vládnou leda stíny.
 Polštář měl ovšem trochu jiný
 než ten, jejž ctná Guimèle,
 původem z Monte Ribèle,
 přemoudrá, přesladká a milá,
 Kahlenisovi přistrojila
 a na němž přišel o věhas.
 20 Zato můj pán svůj lesk a jas
 neztratil, naopak, jak víte,
 jen činy vskutku znamenité
 způsobily mu mdlobný stav,
 což také vyplývá z mých zpráv.-
 Vtom kradmý pohled na komnatu
 prozradil hradským v prvním
 chватu,
 že dláždění je samá krev
 a na něm leží pán i lev,
 zdánlivě mrtvá dvojice;
 zvlášť jedna sličná panice
 574 zjistila, jak tam pohlédla,
 co a jak, celá pobledlá,
 a převelice zoufalá
 s tou chmurnou zvěstí spěchala
 k Arnivé, moudré staré paní,
 kterouž ted' chvalme za konání
 ve prospěch rytíře: svou péčí
 zbabí ho, věřme, nebezpečí
 smrti! Ted' ale s paními
 10 nejdřív šla z okna nad nimi
 pohlédnout na zvře i reku,
 nejistá dosud, co ji čeká,
 zda srdce plné žalosti,
 či chvíle nových radostí;

zdálo se však, že nikoliv,
 hrůza, ten pán snad není živ!
 „Leží tu na lvím těle! Bože,
 mohl si najít lepší lože!
 Mé bědné srdce přemáhá
 20 žal, že tvá čest a odvaha
 tě připravily o život,
 položil jsi ho za nás rod,
 jenž strádá v cizích končinách,
 volil jsi, ty, jenž neznáš strach,
 smrt, a té želím bez výhrady,
 ať už jsi starý nebo mladý!“
 Tak nad ležícím hrdinou
 mluvila před svou družinou:
 „Ted' proste, dámy, svaté křtěné,
 ať se Bůh na něj rozpomene!“
 575 I povolala si, co vím,
 dvě panice a řekla jim,
 ať sejdou, pokud možno zticha,
 zjistit, zda rytíř ještě dýchá,
 pak ať se vrátí se zprávou,
 jak je to s její obavou,
 zda nepřežil své hrozné rány,
 ano, tím pověřila panny,
 obě tak tuze něžné! Zdali,
 10 ptáte se, přitom zaplakaly?
 Na to vám odpovím, že vskutku!
 S pocitem bolesti a smutku
 našli ho v rudém tratolišti,
 uviděly, jak z ran mu prýští
 krev a jak zaplavuje štít,
 i zkoumaly, zda přestal žít;
 jedno z těch něžných stvoření
 mu povolilo řemení
 na přílbici i na hledí
 20 a povídlo si v popředí
 vlnkostí na červených rtech;
 ted' čekaly, zda vyjde dech
 z úst: jsou či nejsou na omylu?
 Pozbylo jeho tělo sílu
 žít, ano, nebo nikoli?
 Ze srsti, zřejmě sobolí,
 měl znak, pár draků, na šatě.
 Posloužil dříve bohatě

Ilinotovi z Bretaně,
 jenž se klál vskutku vybraně
 576 a slavně, zemřel však, žel, mlád.
 Ted' panna chtějíc rozpozнат
 dech v nozdrách ctného hrdiny
 vytrhla ze soboliny
 pár chloupků: zda se zachvějí,
 ptala se s jistou nadějí.
 Jak zachytila stopy dechu,
 své družce ve velikém spěchu
 kázala sehnat čistou vodu,
 10 a navíc řekla na odchodu
 líbezné panně: „Vrať se hned!“
 Ba, nebylo proč otálet,
 pak sama, stejně spanilá,
 mu mezi zuby vložila
 svůj něžný vzácný prstének
 a zvolna vodu, svěží lék,
 vlévala do rekoviých úst.
 Když řečený proud počal růst,
 pootevřel náš bojovník
 20 oči a dvorně pravil: „Dík,“
 oběma sladkým panicím.
 „Vidíte, jak tu ležím, spím
 a nepatrčně trávím čas!
 Pomlčte o tom, prosím vás,
 však já ctím vaši ochotu,
 vybraný mrav i dobrotu!“
 „Ležel jste tu a ležíte tu,
 zatímco kdekdo zvěstí světu
 vás věhas, vaše sláva září
 a pozlatí i vaše stáří!“
 577 Ted' potěšte co vítěz, pane,
 nás, tvory, strázní sužované,
 stran vlastních ran: zda bez obav
 smíme už zvážit jejich stav.“
 „Chcete-li, abych zůstal živ,
 pomožte vy i kdokoliv,“
 odvětil oněm dvěma pannám,
 „kdo rozumí zvlášť zhoubným
 ranám,
 ten ať mi věnuje svou péči,
 10 hrozí-li nám však nebezpečí

dál, přílbu mi zas upevněte,
budu se bránit a vy jděte!“
„Nehrozí už nic,“ pravily,
„zůstaneme a za chvíli
doručí zíštně jedna z nás
o vašem zdraví pilný vzkaz
tam, kde ji čeká mzda ctných žen,
to jest čtyř vzácných královen!
Přichystají vám lůžko, masti
20 na vaše bolesti a strasti
i další léky, včetně solí
na všechno, co vás pálí, bolí,
každý z nich nejvýš účinný,
na rány, na zhmoždění.“
Pak vstala první panice
a pospíchala velice
bez klopýtnutí tamní dvůr
pozbavit mnohých běd a chmur:
„Náš rytíř žije a je rád,
že se s ním smíme radovat,
578 dá-li Pán! Ovšem kromě vděku
je třeba pomoci i léků!“
I řekly sborem: „Díky, Bože!“
Pak přikázala zchystat lože
královna, stará moudrá paní,
ke krbu, k teplu, které chrání;
když rozprostřely koberec,
neopomněla hlavní vče:
sůl, dílo mistrů léčitelů,
10 jež bolest odebírá tělu
a zhojí všechny jeho rány.
Pak pověřila čtyři panny,
aby hned s péčí, hodnou chvály,
brnění opatrňě sňaly
z pánova těla, zvláště údů,
šetříce přitom jeho studu:
„Zbroj složte poblíž, milé dívky,
a nečiňte tak bez příkrývky,
odstrojíte ho v jejím stínu
20 a dbejte i dál o hrdinu,
není-li s to se pohnout sám;
 já zatím na vás posečkám,
připravím lůžko pro rytíře
a pokud vedl boj v té míře,

že ušel ranám záhubným,
jistě mu pomohu, to vím.
Žel, tělu zhoubně raněnému
nikoli, pak je konec všemu.
Radost? Co nám z ní zbude! Nic,
jen úděl dál žít smrti vstříč!“
579 Jak řekly, tak i učinily,
Gawana hbitě odstrojily
a přivedly ho poté tam,
kde získal mnohé z rukou dam,
zvláště znalých pomocí i rad.
Ran tržil víc než paděsát,
nebylo však už nejistoty
ohledně šípů, neboť hraty
pronikly pod kroužky jen mělce:
10 štít platil na záhubné střelce!
Pak dictam, vzácnou bylinu,
a s ní též hebkou tkaninu
královna, v léčbě obeznalá,
přikládala a vymývala
krev teplým vínem z jeho ran,
takže se pozdravil náš pán,
byť mnohý kámen ostrou špicí
narušil kov a pod přílbicí¹
ublížil tuze jeho hlavě.
20 Tém podlitinám obětavě
věnovala svůj um a péči
dík solím, které mocně léčí.
„Vrátím vám,“ řekla, „brzo zdraví,
ba, však se u mě často staví
s prostředky nejvýš hojivými
i vědma Cundrië, přináší mi
léky, jež slouží, když je čas.
Též poraněný Anfortas
jistě by brzy zahynul,
nepomoci mu její sůl,
580 s níž z Mont Salvage cestu váží!“
Když o té hoře Mont Salvagi
slyšel, byl Gawan tuze rád,
blažen, že zřejmě onen hrad
je odtud vzdálen málo mil.
K panovnici pak promluvil,
aby jí svěřil, co si myslí:
„Paní, mé potemnělé smysly

jste vzbudila a jejich síla
10 i moje srdce oživila!
Pomohla jste mi, jaké štěstí,
je málem veta po bolesti,
a za to poslyšte můj dík,
vždyť já, vás věrný služebník,
okřívám na duchu i těle!“
Pravila: „Jednal jste tak směle,
že každá z nás teď vpravdě žízní
po vaší velkodušné přízni.
Příliš však nemluvte, jen klid,
20 račte si spíš z mé dlaně vzít
kořínek, dobrý pro spaní,
do večerního šírání
vydržte bez jídla a pití,
spánek je posilou, jež sytí
a na noc vám dám přichystat
krmi, jíž zaplašíte hlad.“
I vložila mu do úst lék,
usnul, jak onen kořínek
přijal, a dobře opatřen
příkrývkou prospal celý den
581 v hebkých a teplých polštářích,
on dbalý cti, jenž neznal hřich.
Jen tu a tam ho přešel mráz,
kýchl a škytl, tím však snáz
vstřebal moc vzešlou ze soli.
Mezitím paní z okolí
přicházely i odcházely,
a byť to byl sbor víc než skvělý,
Arniva, stará panovnice,
10 neváhala své společnice
napomenout, at po ten čas,
co hrdina spí, ztlumí hlas,
a dala zavřít celý dům;
další však bylo rytířům
i hradským na vědomí dáno
teprve na druhý den ráno,
jež ale přineslo ctným paním
nový žal s novým bědováním!
Pan Gawan spal až do noci,
20 pak s královinou pomoci,
když si dal vyjmout kořen z úst,
procitl, cítil v sobě růst

žízeň a dostal oboje,
jak lahůdky, tak nápoje.
K nim se už rytíř posadil
a s chutí pozrel značný díl
krmí, jež sneslo mnoho dam.
Ne, vybranějším úsluhám
se netěšil snad nikdo; zdá se,
že rek se při tom zhlízel v kráse
582 postupně všech dam tuze dlouze;
podlehl při tom dávné touze
po krásné paní Orguellouse
a podlehl jí po zásluze!
Nepoznal dosud spanilejší
dámu, jež srdce ukonejší
at s větší, nebo s menší péčí!
Nahlas však už se s jinou řečí
obrátil potom na vládkyni,
10 svou dobrou, starou ochránkyni:
„Já nejsem, paní, nezdvořák
a nerad bych se hanbil! Jak?
Sám sedím, dámy nechám stát!
Povězte jim, že bych je rád
viděl též sedět u tabule!“
„Usednout, pane, ze své vůle
mohu prý jen já! Víte-li,
že by se tuze styděly?
Sloužit vám, ano, to je cíl
20 všech, když jste je tak potěšil!
Jinak jsou to však vstřícné paní
a vyplní vám každé přání!“
Pročež si byl sbor oněch dam
jist navzdor jeho nabídkám
tím, co jim káží dobré mravy;
prosily, at je shovívavý,
tak zněla slova z něžných úst:
vstoje dál budou držet půst,
než rytíř utíší svůj hlad!
Tím skončil kvas a čas byl spát.

XII.

583 Kdo jeho spánek nyní zkráti,
kdo jeho právo na něj zvrátí,
ten tuze pošpiní svou čest!
Což nepodává Paní Zvěst

o našem hrdinovi zprávu,
jak všude šířil svoji slávu,
byť za cenu, žel, mnoha škod!
Mečový most, kde Lancelot,
muž chrabry, mnohé zakusil
10 s Meleagensem, byl jen díl,
skromný díl Gawanových strastí.
Podobně trpěl, arci zčasti,
hrdý pan Garel, mocný král,
který se v Nantes zachoval
tak rytířsky a hrdinně,
že rázně shodil ze síně
lva, a nůž, jak též kdekdo ví,
z mramorového sloupoví
odnesl v tísni, v bědném čase.
20 Ne, ani statné mule, zdá se,
na hřbet bys nenaložil střel
více než přežil, přetrpěl
pan Gawan, rytíř plný sily;
přesto ho málem zahubily.
Čím proti nim byl Zhoubný brod
i den, kdy činil tolík škod
pan Erec Mabonagrinnovi,
u Joi de la Court a, kdoví,
zda pyšný Iwein strádal víc,
když vyjel utrpením vstříč
584 pokropit divuplný kámen
vodou, již skýtal blízký pramen,
neboť oč větší míru ran,
žel, musel snést můj dobrý pán!
Ba, trpěl i dál; pravím vám,
aniž, jak doufám, předbíhám,
že ta strast, ovšem spanilá,
Orguellousa, se vloudila
do srdce pana Gawana,
10 třebas ho měli za pána,
jenž umí přestát vše i strach!
Že se v tak těsných prostorách
skryla tak mocná vládkyně?
Po tuze úzké pěšině
do jeho srdce snadno vklouzla
a její muka, její kouzla
ostatní bolest vyhnala
z té kobky, v níž pak přijala

slib oddanosti jako paní
20 a vítězkyně v onom klání.
Ne, neposmívejte se mu,
strážci tak přeposlušnému,
však známe dobře ženský um,
jak vládnout chrabrym hrdinům! - /
A copak? Copak? Hleďme ná ni,
na Paní všeho milování!
Jakž? Ten, kdo dal vlastní krev
slavně všanc, snáší její hněv?
Ubožáka si pokořila,
jak strádá! Pryč je jeho síla,
585 neměla by ho sužovat!
A přesto jednou bude rád,
že v její prospěch se svých práv
vzdal, maně, ještě když byl zdráv.
Leč, Paní všeho milování,
vězte, že takováto klání
nešlechtí příliš vaši čest!
Gawan vždy věděl, jak si vést
vám kvůli, činit se vám vhod
10 a jeho otec, vládce Lot,
včetně svých předků po přeslici,
ctil vás též jako panovnici:
odtud, co prchl Mac Adane
do končin zvaných Fei Morgane,
Terre de la Joie, luzná vila,
díky vám si ho podmanila
a dle všech známých vyprávění
Mac Adanovo pokolení
sloužilo vám vždy nejinak!
20 Především pozvedal vás znak
král Ither z Gaheviešu, pán,
jenž sklízel přízeň ze všech stran.
Už při ozvěně jeho jména
nehanbila se žádná žena
vyznat cit milostný, vás cit!
Což teprve, když směla míti
i před očima cíl svých tužeb!
Žel, pozbyla jste jeho služeb...
Chcete snad vybit ze života
Gawana jako Ilinota,
586 jenž už co liby mládenec
vzal vaši vůli za svou věc,

vydal se cestou milovníků
za paní Floriě z Kanediku,
opustil v mládí rodny dům,
dal navždy sbohem Bretoncům,
královna ho pak vychovala
a pouze láska k vám ho hnala
dál ve službách ctné vládkyně,
10 až skonal v dálné končině,
jak jsem se zmiňoval už dřív.
Gawanův rod měl jaktěživ
s láskou víc než dost svízelí
a mnozí pro ní trpěli,
připomeňme i další z nich:
nevzbudil zkrvavělý sníh
v Parzivalovi znenadání
cit k jeho královně a paní?
Pan Galoës i Gahmuret
20 kvůli vám opustili svět,
tak jste si oba podrobila!
I Itonié, vždy tak milá,
chovala v srdci Gramoflanse,
cit krušný po nejedné stránce
soužil ji, sestru Gawanovu,
i mnohě jiné zas a znova,
Alexandrova Sœur d'Amour
prožila pro vás drahně chmur,
a Gawan? Celý jeho rod
sloužil vám sotva beze škod,
587 vám, Paní všeho milování!
Teď chcete použít svých zbraní
i proti němu? Nikoliv,
obraťte svoje síly dřív
na jiné, dosud zdravé pány
a berte v potaz jeho rány!
Leckdo si o lásce jen zpívá,
aniž ví, jak je uhrančivá,
a pouze praví milovníci,
10 nikoliv já, by mohli říci:
„Běda, proč se nás norský pán
potácí, vichrem lásky hnán?
Dobrodružstvím šel směle vstříč,
proti ní nezmůže však nic.“
Nyní tu vzdychá: „Proč, můj Bože,
ruší můj klid už druhé lože,

na prvním z nich jsem dával v sázku
zdraví svých oudů, teď svou lásku
mám těžce v mysli, jaká hrůza!
20 Ne, vévodkyně Orguellousa
musí mi prokázat svou přízeň,
pak radost zaplaší mou trýzeň!“
Zmítl jím neklidný, zlý sen,
a zatím, hleďme! nastal den,
žel, v noci plné nesnází,
potrhal mnohé obvazy,
lépe je snášet líty boj
než takovýto nepokoj,
a raději se chrabře bít
než takto bědně lenošit!
588 Ať všichni zamilovaní
poměří svoje strádání
s Gawanovým a příčtu navíc
i stovky šípů, břitů, hlavic,
těch mračen kovu, který raní
více než sladkobolná lkání!
Pan Gawan strpěl obojí,
a zatím v jeho pokoji
ubrala záře rozbřesku
10 mohutným svícím na lesku.
I vstal a po všem trápení
spatřil, že jeho odění
je sice samá krev a rez,
přitom však nešlo o nález
tak špatný, neboť za chvíli
našel i spodky, košili,
nové a vzácné, ba i plášť
a vestu, kuní, prý zvlášť,
pravda, byl pěkně zdobený,
20 v Arrasu tkany, soukenný,
a poblíže nich velice
útlé a ladné střevíce.
Oděl se, vděčen za šaty
tak libé, vyšel z komnaty,
začal se toulat sem a tam,
až došel k mocným prostorám,
kde uviděl sín, samý třpyt,
a poprvé směl popatřit
v životě na takovou krásu,
zář nesrovnatelného jasu.

- 589 Pak dvírky jedné ze čtyř stěn
bylo i možno vyjít ven
na schody, úzké, točité
a do těsných zdí ukryté,
nahoře zářil velký sloup,
jejž nevystavěl žádný troup,
z vetchých klád, ne, plál vskutku
čiře,
a mohl unést při své míře
i rakev paní Camilly!
- 10 Též výtvor tuze spanilý
sem Clinchor, znalý temných sil,
od Vaire-Filse dopravil.
Měl klenbu oblou jako stan,
sám Geometros, moudrý pán,
osvědčil méně předpokladů
k tvorbě děl podobného rádu;
co tovar kouzelný se místy
skvěl diamanty, ametisty,
chrysolity i rubíny,
20 smaragdy, jinde sardiny,
i granáty a topasy
(dle zvestí jako okrasy
zářily tam i při oknech
na sloupcích v zaklenutých zdech),
podobná byla výzdoba
střechy, a přesto podoba
sloupu, jenž tvořil jejich střed,
předčila rovněž luzný vzhled
všech ostatních, což na mou čest
nám sděluje i Paní Zvest
- 590 a potvrzuje onen div,
jejž nás rek nespatril co živ;
ba, hleděl na zázrak tak skvělý,
až pána oči přecházely
nyní, kdy zlézal zcela sám
tamní věž, samý drahokam.
Nahoře pak dle jeho zdání
zrcadlil na sta luk a plání
sloup zcela otevřený světu,
10 který se točil v jednom letu,
střetaly se tam strmé hory,
spatřil v něm také lidské tvory,

jezdce i běžce, někdo stál
a někdo kráčel opodál.
I posadil se k oknu, chtivý
sledovat všechny ony divy.
Vtom přišla paní Arniva
a její dcera Sangiva
i obě vnučky, spolem čtyři.
20 Jak uviděl, že k němu míří,
vyšel jím vstříc, zvlášt panovnici,
a ta mu neváhala říci:
„Proč nespíte? Co to má být?
Nedbáte rady držet klid!
Být raněn a vstát z postele
znamená nové svízele!“ –
„Má paní, teď už, díky vám,
mistryni v léčbě, nestrádám,
nyní chci splácat vaši péči
nad osmrtí svou službou meči!“ –
591 „Nazýváte-li mě svou paní,
pak, pane, slyšte i mé přání,
nesmíte mi je odříci:
políbit milou trojici
dam, to vám jistě přijde vhod,
šlechtí je panovnický rod!“
Arciže spěchal tuze rád
ty luzné paní zulíbat:
Sangivu před Itonié
10 a před půvabnou Cundrié.
Poté se spolu posadili
a Gawan pohlížel co chvíli
na ony sličné mladé dámy.
Pouhopouhými mlžinami
je shledal ovšem proti té,
již skrýval v srdci, tušte,
že Orguellous; vévodkyni
z Logrois nic už nezastíní,
když jeho srdce zvábila,
20 nad všechny jiné spanilá!
Takto se tedy věci měly,
když sbor čtyř paní, vpravdě skvělý
a líbezný až k nevíře,
uvítal pana rytíře;
ba, zmámyly by ony krásky
i srdce hluché k strastem lásky!

- Pečovatelku o své zdraví
teď Gawan požádal, ať praví
a objasní mu šíř a hloub,
co obnáší ten skvostný sloup.
592 Řekla, že každou noc i den
tím kamenem je ozářen
kraj na vzdálenost šesti mil.
Co všechno by v něm nespatril
ze širokého okolí!
Takový sloup mu dovolí,
úplně snadno obeznat
okrsky vod i luk i lad,
všeliké tvory, ptactvo, zvěř,
10 i pány z lesů, cizí sběř,
neznámé nebo známé lidí,
to vše v něm každý dobře vidí.
On osvítí šest mil, i víc,
a nepohně jím vskutku nic,
ne, to se sotva podaří
kladivu, to jest kováři,
tak pevně musí v zemi tkvít
sloup z kraje jménem Thabronit,
který tam krádci odcizili
20 z lén panovnice Sekundilly.
Pan Gawan během vyprávění
sledoval sloup a nová dění,
dva jezdce, rytíře i dámu,
což nebylo jen dílem klamu:
zvláště si všiml sličné paní;
rytíř se pýšil skvostnou zbraní
a přílbou s překným zdobením,
jak viděl, zlíbilo se jim
vycválat na plán pěšinou
a ještě předtím bažinou,
593 tou, kudy jeho nepřítel
pan Le Choix, jak známo, vjel
na lán, kde došlo k jejich srážce;
dáma si vedla svého strážce
za uzdu k témuž konání:
pán zřejmě prahl po klání!
Náš rek se ohlédl. Co dál?
Myslil, že sloup ho oklamal,
nemýlil se však, jaká hrůza!
10 Byla to vskutku Orguellousa

- z Logrois, vzácná vévodkyně,
již doprovázel po planině
dvorný pan rytíř k přistavišti;
jako když z čemeřice prýstí
do nozder vůně, ano, tak,
ostře mu vnikal skrz zrak
do srdce obraz luzné paní,
žel, pravdivý a žádné zdání!
Copak teď čeká Gawan?
- 20 Stran lásky žádná záchrana!
Hned oslovil svou léčitelku,
vida jak průvodce, tak délku
ratiště, jež měl přistrojené
k útoku: „Ten muž se sem žene,
má paní, pouze kvůli boji!
Dočká se ho, když o něj stojí;
pokud se, pravda, touží klát,
budu mu k službám tuze rád.
Kdo však je ona vzácná dáma?“
Pravila: „Paní chvalně známá,
594 z Logrois, jde-li o jméno.
A na koho má spadeno?
Jede si s vlastním pobočníkem,
svým turkoytem, bojovníkem,
který se bez váhání chopí
kdykoli směle svého kopí.
Dobyl už cti třem krajinám
co smělý muž, i radím vám,
na boj s ním není vhodný čas,
10 zvlášt vezmete-li na potaz
své zdraví, zranění, svůj stav!
Přesto i budete-li zdravý,
nezamýšlejte se s ním klát!“
Avšak pan Gawan pravil: „Snad,
co vím, tu mám teď vladatřit;
a když tak tuze na můj cit,
cit pro čest, někdo léčky strojí,
baživý po rytířském boji,
pak přineste mé brnění!“
20 Ach, jaký pláč a úpění
vzbudil tím u našich čtyř dam:
„Chcete-li všem svým zásluhám
zachovat ždaný lesk i třpty,“
pravily, „nesmíte se bít.

Hrozí vám smrt, nám drahně běd,
opustíte-li tento svět,
ale i vyjdete-li z boje
živ, staré rány ocel zbroje,
rozdrásá, rovněž k vaší zkáze,
což i my odpykáme draze!“

595 Gawan byl vskutku na vahách;
a z čeho, ptám se vás, měl strach?
Jen z hanby! Ta ho sužovala!
Jak si tu cizí rytíř cválá!
Že cítí bolest, o to nic,
ranami lásky trpěl víc,
a posléz dojat pláčem paní
věrných i ve svém naříkání,
jen pravil: „Neplače už, dost!“

10 A projeviv tím rozhodnost,
dal chystat koně, meč a strůj,
i když mu paní stůj co stůj
bránily vyjít ze síně.
Pak požádal, ať vládkyně
jde dolů napřed s přítelkami,
a tam ho další luzné dámy
začaly strojit do boje;
připravily mu oboje:
kopí i meč, byť utajily

20 stěží svůj pláč v té truchlé chvíli
zvlášt všem, kdož na tamějším
dvoře
hřebelcovali jeho oře!
Gawan se zvolna chystal vyjet,
venku už stál kůň Gringuliet,
zemdený jako jeho pán,
po těle také plno ran
a nemohl ho netížit
ani zle probodaný štíť!
I nezbylo než nasedad,
rek opustil dvůr, mocný hrad,

596 a vyhledal zas hostitele,
převozníka, jenž dřív tak vřele
vyplnil každé jeho přání!
Teď mu měl posloužit i zbraní,
zánovním kopím značné síly,
jedním z těch, jež mu zůstavili

přemnoží páni na pláni!
Gawan pak bez omeškání
požádal o převoz a rázem
10 nastoupil pod pobřežním srázem
na bárku, spolu přepluli
tam, kde už stál pán proslulý
a strážce vskutku vybraný,
jenž se vždy strehl pohany,
jež plyne z chyb a porážek;
slávy si dobyl onen rek
při kolbě s mnohým rytířem,
neboť hned po nájezdu všem
připravil vesměs trpký pád
20 dík umu šmahem překonat
soky, již v lítem zápasu
s ním chtěli dobýt věhlasu.
Věnoval tedy velkou péči
kopí a téměř žádnou meči,
tak dával v sázku kromě slávy
i život s tím, že kdo ho zbabí
vítězství silou ratiště,
z jeho úst získá napříště
jistotu, aniž by se dál
už s protivníkem zhoubně klál.

597 Což Gawan zvěděl poblíž pláně
od výběrčího zdejší daně:
člunař měl totiž výsadu
odvést si z klání po pádu
prvního z obou bojovníků,
souhlasně a dle vžitých zvyků,
kořist, již získal onen druhý,
čímž míním koně; o zásluhu
se staral jinak pramálo,

10 ne, víc ho nezajímalo,
čest, nečest svěřil úvahám
přihlížejících vzácných dam.
Rekovi pouze poradil
držet se v sedle ze všech sil,
vyvedl koně na pažit,
podal mu kopí, poté štíť,
a to už soupeř vyrazil
jako muž, který najde cíl
vždy přesně, ne výš, ani níž.

20 Také pan Gawan přijel blíž,

Gringulieta z Mont Salvage
řídily rytířovy paže
přesně a oř dle jeho přání
uháněl po zelené pláni.
Teď vizme boj a chrabry čin,
k němuž náš smělý Lotův syn
přešel hned bez otálení!
I když mu přeťal řemení
přílbice onen druhý pán,
Gawan byl zase mistrem ran,
598 jež míří přímo do hledí!
A hleďme, kdo to nesedí
na koni, ale v níží trávy?
Sok, jemuž krátkým kopím z hlavy
dokázal náš pán odebrat
přílbu, čímž protivníkův pád
učinil rázem konec boji,
a zároveň svou třpytnou zbrojí
on, květ a vzor všech hrdinů
10 ozdobil pestrou lučinu
co rosný šperk, než v dobré míře
pan Gawan přijel nad rytíře,
jenž se vzdal ve vší pokoře
a rovněž právo na oře
člunařovi pak přiznal rád!
„Není však proč se radovat,“
pravila nevlídnými slovy
ctná Orguellousa Gawanovi,
„i když vám zanechal svůj spár
ve štíť lev, a to je zdar,
ba výhra, navíc vzácné paní
viděly vaše dnešní klání
pro vaši slávu, potěchu
i pravou radost z úspěchu;
tu slast vám jistě každý přeje,
byť Lože Divů v rámci děje
vás potrestalo trochu málo.
Dle prasklin ve štítu se zdálo,
že jste se převelice bil.
Stálo vás to však více sil
599 než všechna bolest z rozpaků,
že jsem vám řekla hlupáku?
Máte štíť jako řešeto,
nelahodí vám právě to,

že jste sám čelil mračnu šípů?
Prokážete-li však dost vtipu,
ujdete novým obtížím
návratem k dámám, ano, k nim,
do léčby, o kterou tak stojí,
10 aniž se odhodláte k boji,
o který stojím zas já, pane!
Zdalipak vaše srdce plane
touhou mě posloužit i nyní?“
Pan Gawan pravil vévodkyni:
„Vy víte, čím teď pomoci
mým ranám zde v mé bezmoci:
odhalit s účastí mé tužby!
Dík! Stojíte-li o mé služby,
půjdu všem nebezpečím vstríc
20 a neodradí mě už nic!“
„Pak tedy vyrazíme spolu
a vrhneme se do úkolů,
nadmiru slavných!“ odvětila.
I slyšel slova, tuze milá
jeho cti. A co bylo dál?
Poraženého nemeškal
s člunařem ihned odeslat
nahoru na královnin hrad,
a svěřit úctě tamních dam,
sám už vstříč dalším příhodám.
600 Gawanův dřevec zůstal celý;
byť ostruhami pobízeli
tuze své koně oba páni,
neskončil na zelené pláni,
ne, hrdina s ním odcváral,
čímž vzbudil v dámách velký žal,
a dění tuze truchlivá
předvídala zvlášt Arniva:
„Náš ochránce tam najde dvojí:
10 trn v srdci, s tím, co oči hojí;
běda, proč míří ke brodu
Le Guéz Périllous v průvodu
ctně Orguellousy, necouvne-li,
pak se mu rány nezaceklí!“
Čtyři sta paní naříkalo,
nicméně rytíř dbal už málo
těch běd, teď myslel na věhlas,
na vévodkyni, její jas,

a tuze sladký ruměnec.
 „Hodlám vás vyslat pro věnec,
 můj pane, z větví poblíže,
 zdolejte všechny obtíže
 a poté možná odmění
 mé srdece vaše snažení!“
 „Má paní, budu přešťasten,
 uzmeli snět, jež zdobí kmen,
 který mi dává naději,
 že u vás v lásce uspěji.
 Svou touhu žalují jen vám,
 kěž zemřu, když vás nezískám!“
 601 Záře všech kvítků kolkolem
 se sotva vyrovnavy těm,
 jež Orguellousu zdobili,
 takže i mnohé násilí,
 jež musel Gawan přetrpět,
 mu sešlo z mysli vráz a hned!
 Tak oba spolu vyrazili
 od hradu pěkně přímo k cíli
 cestou, jež protínala kraj,
 a před nimi se třpytil háj,
 v němž rostly stromy různé výšky,
 červené, žluté tamaryšky,
 a ten háj patřil Clinchorovi.
 Gawan byl zvědav, co se doví
 o věnci: „Vědět já, kde je,
 má chorá radost okřeje!“
 Ach, lépe kdyby šetřil sil
 a dámu pěkně položil
 do trávy, jak se často stává!
 602 „Onu věc, z níž vám kyne sláva,
 spatříte brzy,“ odvětila
 a přes pole s ním zamířila
 až k řece, odkud spatřili
 strom převolice ztepily:
 „Ochránce jeho ratolestí
 poplenil všechno moje štěstí,
 uzměte jednu ratolest,
 a získáte si větší čest
 než jiný rytíř za svou lásku!“
 Tak odvětila na otázku
 s dodatkem: „Já tu zůstanu,
 Bůh vám přej svoji ochranu,

dejte se dál a pěkně kvapem
 i se svým koněm svěžím trapem
 projedte jako o závod
 Le Guéz Périllous, zhoubný brod!“
 Pak stanula ctná vévodkyně
 a Gawan cválal ke skalině,
 v níž hloubil hlučný vodopád
 10 průrvu, jež měla prudký spád
 a kolem žádnou pěšinu.
 Gawan byl z rodu hrdinů
 a rytíř všude chvalně známý,
 kůň, pobídnutý ostruhami,
 doskočil na protější svah,
 leč po svých předních podkovách
 zřítil se do vod: jaká hrůza,
 zaštakala paní Orguellousa!
 Jak mocně bouří bystrý proud!
 20 Gawan se snažil neklesnout
 níže vzdor tíži brnění
 a přitáhl se ke kmeni
 dík jedné věti nad vodou.
 Tak nezkrušen svou nehodou,
 v touze žít, s vírou, že se vzchopí,
 levicí pevně sevřel kopí
 zmizelé málem ve vírech
 a hbitě zlezl strmý břeh.
 Gringulieta strhl proud,
 pán se mu snažil poskytnout
 603 ve vlnách pomoc ze břehu,
 žel, vadily mu při běhu
 jak jeho těžké brnění,
 tak navíc mnohá zranění;
 vposled se dostal jeho kůň
 do míst, kde vír se měnil v tůň,
 deště tam proměnily svah
 v náplav, a tak byl na dosah
 snadno i rytířovu kopí:
 10 nikoli, už se neutopí!
 Pán za pomoci ratiště
 svedl ho na pískoviště,
 posléze se jak náleží
 chopil i jeho otěží
 a pomohl mu z vody ven.
 Kůň daný málem vlnám v plen

se třásl, šťasten, že je živ,
 štit zavěšen tam co dřív
 rek sňal a přitáhl mu strůj. -
 20 Kdo říká, pána nelituj,
 na toho nedbám, na mou čest,
 vždyť z lásky, z té vše musel snést,
 i teď se hnál náš oděnec
 své sličné paní pro věnec,
 což Orguellouse bylo vhod,
 byť by šlo přitom o život
 třeba i dvou ctných Gawanů,
 tak mocnou měl strom ochranu,
 Gramoflanse, a to byl král,
 ten, jemuž náš rek snítku vzal!
 604 Sabins, tak sluly ony vody
 a v nich se dožil mnohé škody,
 on i kůň v prudkém přívalu,
 ne, takového zápalu
 bych sotva z lásky k vévodkyni
 byl schopen sám - to vím i nyní!
 Pan Gawan utrhli pak snět
 a vetkl za přílbu, vtom, hled'
 rytíře cválat, jeden let!
 10 Byl to pán sličný, v květu let,
 žel, pro svou pyšnou povahu
 odmítal vždy brát v úvahu
 kolbu, již chtěl vést jedinec,
 boj neměl za nicotnou věc,
 jen když byl soupeř víc než jeden,
 a k tomu byl svou pýchou veden:
 jedince nechal na pokoji,
 i zloch by ho měl marně k boji!
 On, Irotův syn, panovník,
 20 Gramoflans, šetřil onen zvyk
 též dnes a poprál dobrý den.
 „Stěží však budu ochoten,“
 pravil, „vzdát se té ratolesti,
 pozdravil jsem vás, máte štěstí,
 kdybyste přišli ve dvojici,
 s přání a touhou vysloužit si
 slávu dík snítce z mého stromu,
 nevyhnul byste se pak tomu,
 co zveme bojem, ale dost,
 dnés by byl pod mou důstojnost!“

605 Gawan se rovněž zdráhal klát,
 král neměl zbraň, ba ani plá特,
 zato pěst, hodnou bojovníka,
 na níž si nesl krahulíka,
 vzácný dar Gawanovy sestry
 Itonié, i šat měl pestrý,
 anglický klobouk s pavim pečím
 a oděv, o kterém vám svěřím,
 že zářil barvou lučiny,
 10 ze sametové tkaniny,
 jež vpředu vzdoru bezmála
 až k samé zemi splývala
 sličnému panu královci;
 navíc byl hermelínový.
 Jezdcův kůň, v podstatě spíš malý,
 leč ztepilý a hodný chvály
 zvláště všech krasomilných pánů,
 byl vládci poslán z kraje Dánů
 snad po souši, snad po moři,
 20 král přivádal dnes na oři
 prost zbraně, chyběl mu i meč,
 a nejprv obrátil svou řeč
 na rekův popleněný štit:
 „Vy jste se musel tuze bit,
 zřejmě tak, jak si osud žádal!
 Na Loži Divů též jste strádal
 a překonával úskalí
 dějů, jež i mne čekaly,
 pan Clinchor dbá však pokoje
 a moudře tlumí rozbroje.

606 Přesto dnes vedu válku s paní,
 jež srdce všech svou krásou raní
 a v lásce snadno zvítězí,
 její hněv je však bez mezí.
 Způsobil jsem jí totiž strast,
 mou rukou padl Cidegast,
 choť oné dámě, s třemi many.
 Jí, Orguellouse, ze své strany
 slíbil jsem poté trůn i zemi,
 10 leč mými sliby - ano, všemi!
 - pohrdla. Rok jsem ze všech sil
 vzdor její zlobě žadonil
 a lásku vzbouzel v oné dámě,
 žel, jak vám pravím, odmítlá mě.

Vím, že vám nabídla svůj cit
s povinností mě zahubit
co jeden muž; být ve dvojici,
života bych se musel zříci,
anebo přemoci já vás:
20 pak byste uviděl, kdo z nás!
Teď však mám v srdci jiný cíl,
tam, kde vy jste si vydobyl
trůn, v Zemi Divů, dík své moci
můžete mi teď napomoci,
projevit vstřícnou ochotu
a prokázat svou dobrotu,
zmiňte se panně, po níž toužím,
kterak se pro ni v srdci soužím,
zplodil ji vládce Lot, co vím,
a já jsem větším trápením
607 netrpěl co živ! Vizte, pane,
dravce, dar od mé milované,
a vzkažte jí, že slibují
sloužit jen jí, a pouze jí,
protože věřím v její přízeň;
přestál jsem pro ni mnohou trýzeň!
Když Orguellousa, mocná paní,
hněvně mi na mé naléhání
řekla: „Ne!“, já pak za věhlasem
10 směroval temnotou i jasem
jen kvůli vzácné Itonié,
třebas ji neznám. Tam, kde žije,
jedte mi, prosím, pomoci,
utěšit mě v mé bezmoci
a doneste jí, sladké panně,
můj prsten; zato boj a zbraně
nechme spát, vždyť jste přijel sám,
být vás víc, pozor! Pravím vám,
mohlo by se vám jinak vést,
20 teď bych však poskvnil svou čest.
A zajmout vás, či zahubit,
proč? Nechci dnes boj, nýbrž klid!“
Pan Gawan pravil: „Chrabry pán
se sotva štítí zhoubných ran,
vám však prý nejde o věhlas,
tím méně o mou smrt; mně zas
je jasné, že se beze zbytku
vzdám slávy, pokud získám snítku:

bylo by hodno pohany
zabít vás, když jste bezbranný!
608 Prsten jí ovšem předám rád,
a poslem se též mohu stát:
vzkázat, že chcete sloužit panně
a trpíte tak neslychaně!“
Když mu král projevil svůj vděk,
pozeptal se nás smělý rek:
„Pohrdáte-li bojem, rcete
alespoň, jak se jmennujete!“ –
„Nechť neznalostí mého jména
10 vaše čest není zneuctěna!
Jsem synem krále Irota,
pan Lot ho zbavil života,
jsem Gramoflans, jsem panovník,
jenž hrdě dodržuje zvyk
nerozhodnout se nikdy k boji,
když proti němu soupeř stojí
sám, kdyby šlo však o pána,
ctěného všemi, Gawanu,
učiním výjimku a s chutí
20 projevím zájem o střetnutí.
Věc se mě totiž dotýká,
má předka věrolomníka,
sklál mého otce při pozdravu,
a nyní mi jde o nápravu
cti, pan Lot sice není živ,
Gawan je však též na podiv
ctný, pýcha Kulatého stolu,
ba, stojí přímo na vrcholu
všech těch, jež onde zdobí štíť,
a proto bych se s ním chtěl bít!“
609 I pravil nato Lotův syn:
„A jak by takovýto čin
přijala vaše přítelkyně?
Kdo trvá na krvavé vině
jejího otce a kdo pátrá,
kde zahubit své dámě bratra,
ten se jí asi nezavděčí.
Kéž by spíš se sesterskou péčí,
neméně hodnou věrných dcer,
spolourčila lepší směr
hněvnosti, jíž jste sužován!
I po smrti vás příští tchán

má platit za věrolomníka?
Ta hanba se vás také týká,
a právě ji je třeba smýt,
viník má syna, jenom klid,
on to už směle spraví sám,
bez panny sestry! Vadí vám,
že je s ní spřízněn? Pak vám praví,
20 že se vám tu dá do zástavy!
Já jsem pan Gawan, za otce,
za zesnulého původce
domnělých křivd se mstěte mně!
Můžeme se bít vzájemně
za jeho čest, a nadto s tím,
že vám svůj život zastavím!“ –
„Netajím vám svůj mocný hněv,
nicméně máte vzácnou krev,
což vzbouzí,“ poznamenal král,
„ve mně kromě blaženství i žal.
610 Jedno mě ovšem uspokojí:
dojde-li mezi námi k boji,
a tím, zvlášť k vaší cti, můj pane,
i k věci dosud neslychané:
k mé kolbě s pouhým jedincem,
pak zvyšme i svůj lesk a všem,
kdož patří k rodu vzácných paní,
tlumočme pozvání stran klání;
přivedu jich sám patnáct set
10 a vy? Vím, jak se umí skvět
na Hradě Divů vzácné dámky!
Nadto by se chtěl zřejmě s vám
setkat král Artuš, vás pan strýc,
ten přivede dam ještě víc,
dlí s nimi v Löveru, v tom kraji
je město, v kterém pobývají,
Bems, poblíž Korky, znáte ho?
Dne nanejvýše osmého
by jistě houfně dospěli
20 k nám v radosti a veselí.
Za šestnácte dnů též já vás
zvu do Joflance, tam přijde čas
zvážit můj starý dluh a vznést
i nárok na mou ratolest!“
Pak pána poctil pozváním,
ať k Roche Sabins cválá s ním:

„Pouze tam vede přes proud most!“ –
„Rád příjmu každou laskavost
zvlášť od vás vždy, dnes ale zatím,“
odvětil, „díky! Teď se vrátím,
611 tak jako jsem se dostal sem.“
I slíbili si navzájem,
že s paními a rytíři
do Joflance oba zamíří
v daný den, a tam na pláni
podstoupí zbrojně konání.
Potom se spolu rozloučili,
Pan Gawan v oné libé chvíli,
ozdoben snítkou, jeden spěch,
10 před sebou nebezpečný břeh,
povolil uzdu, jak se dalo,
a nepobodl právě málo
Gringuljeta, takže včas
vzepjal se nad hluboký sráz,
aniž pán padl. A kam nyní?
Kam? Přímo k paní vévodkyni!
Poblíž se skvěla lučina,
tam seskočil náš hrdina,
přitáhl oří řemení,
20 a vtom už bez otálení
i vévodkyně sesedla
před jeho zraky ze sedla
a poklekla mu u nohou:
„Vyslechněte mě, nebohou,
nehodnou vašich počinů!
Zavdala jsem k nim příčinu
vinou svých lehkovážných přání,
já mám však srdce věrných paní,
jež plní hořem svízele
milovaného přítele.“
612 I pravil: „Je-li tomu tak
po pravdě, a ne naopak,
je vám to ke cti, bezpochyby;
nicméně někomu se líbí
rytířům činit bezpráví,
a to jste učinila vy!
Vždyť služba štítu, to je cíl,
jejž by, má paní, zesměšnil
jen ten, kdo rytířství, náš stav,
10 nectí! Jak doufám, jsem snad práv

tvrdit, že kdo zná v plné míře
mě skutky, má mě za rytíře,
vy jste však o mně soudívala
jinak, ba, málo jste mě znala
a ostatního nechme být,
tady je snítka a váš třpyt
už nižádnému rytířovi
neměl by ubrat cti, a kdoví,
třeba vás přestanu mít rád,
20 chcete-li se mi posmívat!“
Nato však paní své cti dbalá
i luzná tuze zaplakala:
„Až zvíté, pane, o soužení
a strastech srdce, nad něž není,
pochopíte můj nerozum
s ohledem k oném hořkým dnům!
Ranila jsem vás, vím, já bloud,
kdo chápe, má však prominout,
přišla jsem o největší slast,
jíž mi byl drahý Cidegast.
613 On, milý druh mých dětských let,
záhy se mohl slávou skvět,
svoji čest pěstil nemálo
a chvály se mu dostalo
opravdu všude, nutno říci,
že všichni jeho vrstevníci
přiznali právem především
prvenství jemu; tolik vím,
že to byl pramen mnoha ctností,
10 o jeho zrání, o mladosti,
lze pravit pouze: neznal klam;
tak dává záře sbohem tmám
a tak on vkročil do záplavy
všech světel cestou k výším slávy,
které jsou nepřístupné tém,
kdož podlehnu svým nectnostem.
Takový věhlas vzkvétal stále
a rostl k jeho cti a chvále
ze srdce s touhou výš se vznést,
20 jako když Saturn v říši hvězd
směle se zvedá nad obzor,
a takto platil za můj vzor,
on, jednorožec věrnosti,
jež však mu k velké lítosti

všech panen byla ke zkáze:
skrze ni skončil neblaze!
Já jeho srdce, on mé tělo,
obé se, pravím, žalem chvělo,
když ho sklál Gramoflans, ten král,
jemuž jste snítku odebral.
614 Já vím, že jsem vás ranila,
ta slova tuze nemilá
byla však zkouškou, byl to soud,
mám-li své srdce nabídnout
vám, vaši čestné povaze;
ted' už vím, jaké nesnáze
vám z oné zkoušky povstaly;
ale pán vpravdě uznalý
hněv překoná tím, že si cení
10 více, jak doufám, odpuštění!
Jste rytíř smělý, své cti dbalý,
jste jako zlato, jež se kalí
i pročišťuje plameny,
a tak je váš duch kalený
i k pomstě původce mých škod,
což by mi přišlo zvláště vhod:
můj žal jde na vrub toho pána!“
Co vyslechla pak od Gawana?
„Dokud mě nedostihne smrt,
20 učiním královí rád škrt
přes rozpočet stran jeho pýchy!
Vždyť on už můj slib, sotva lichý,
má v zá stavě; když o něj stojí,
změříme svoji chrabrost v boji,
jenž bude zkouškou našich sil;
paní, já vám už odpustil,
a mám i návrh, skromnou radu,
přiberte svou ctnost na poradu
a učte ji, jak velí čest,
dbát na svůj lesk i na pověst:
615 není tu nikdo kromě nás,
odměnité mě? Prosím vás!“ -
„Objetí, at' je, jaké je,
v brnění, pane, nehřeje.
Netvrďm však, že v krátkém čase
má odměna a přízeň, zdá se,
tak tuze toužená, vás mine.
Mé léky nejsou neúčinné,

vyhojím všechny vaše rány,
10 budou i rádně oplakány,
než dáte všem svým strastem spát!
Hrad v Zemi Divů, onen hrad
pak navštívím už spolu s vámi!“ -
„Jak milý návrh vzácné dámý!“
pravil nás vroucí milovník,
stiskl ji, a než minul mžik,
vyzvedl paní do sedla;
dnes jeho snaha nevedla
tam co dřív, třeba v nesnázích
20 u studnice, kdy sklidil smích!
Poté jak vyjel, blaho v duši,
zjistil, že dámu cosi kruší,
a rázem, stejně zachmuřený,
optal se oné truchlé ženy,
proč pláče, at' už proboha,
přestane! „Proč já nebohá,“
pravila, „pláčí? Velkou strast
mám v srdci, skonal Cidegast,
a člověk zlý ho zahubil.
Mé srdce trpí tíhou chvil,
616 z nichž dřív se mohlo radovat,
neboť mě Cidegast měl rád.
Onen stav trpké bezmoci
snažila jsem se přemoci
úsilím škodit zlému králi.
Tém, kdož by za mě bojovali,
měl on pak smrtí zaplatit.
Vrátíte mému srdci klid,
pomůžete mi, pomstíte
10 děje tak smutně prožité?
S posláním zabít Gramoflanse
už se mi hlásil za ochránce
do služeb rytíř jeden jas;
ten pán měl jméno Anfortas.
Důkazem jeho něžných citů
byl i dar, krámek z Thabronitu,
dar převzácný a vybraný;
stojí tam blíž vás, u brány.
Žel, místo sladkých radostí
20 nastal čas nové žalosti,
a mě ted' rmoutí nemálo,
co ho v mých službách potkalo,

čímž míním hrozné zranění,
přičinu dalších soužení.
Skon Cidegasta, ctného pána,
mě trápil míň než tato rána,
pročež mně, věrné, račte říci,
čeho je třeba nešťastnici,
nemá-li přijít o rozum:
jak čelit s rozvahou zlým dnům,
617 dnům bezmoci, jež tráví ten,
jenž mě byl první ochoten
pomstít, když skonal Cidegast?
A nyní slyšte další část
mých zpráv, jak dostal v rámci dění
Clinchor můj krámek do držení!
Když sličný dárce Anfortas
byl zbaven radostí i krás
milování, já bez ochrany
10 bála se Clinchorovy hany,
neboť má blízko k prameni
všech černých věd i umění
a pomocí svých kouzel může
mít vliv jak na ženy, tak muže.
Tvor čestný, ten zvláště přichází
do úzkých, já si z nesnází
však pomohla, a povím, čím.
Pan Clinchor dostal krámek s tím,
že kdyby někdo dík své síle
20 tu v dobrodružství došel cíle,
získá i právo na mou lásku.
Vzdá-li se milostného svazku,
smím zas mít za výhradně svůj
krám, teď však bude vás i můj!
Což odpřisáhli na svou čest
svědci; já doufala, že lešt
způsobí Gramoflansův pád,
dosud však marně, jednou snad,
až někdy v dalším lítem klání
najde smrt, splní se mé přání.
618 Clinchor, pán dvorný, prozírávý,
ve jménu mé i vlastní slávy,
pak po všech končinách mým vojům
dovolil oddávat se bojům,
po rytířsku se klát a bít.
Mé houfce nepoznaly klid,

po dny a týdny celý rok
myslely pouze na útok,
za světla, za tmy; po té stránce
10 jsem na pyšného Gramoflanse
strojila mnohé úklady,
chystala četné přepady
a on se musel chránit škod,
kdy mu šlo vpravdě o život.
I bohatci mi sloužili,
nikoli za žold, toužili
získat mě, já k nim byla milá,
sebe však jsem jim neslíbila.
Každý z nich mi byl ke službám
20 krom jediného: přijel k nám,
do Logrois, tam před námi
pod červenými barvami,
udatně stanul v plné zbroji,
takže jsme utrpěli v boji
porážku, vskutku zhoubné dílo,
které mě málo potěšilo.
Od Logrois až po váš břeh
měl pět mých jízdných, jeden spěch,
v patách, žel, tam je porazil
a člunař obdržel svůj díl,
619 komoně. Já se po tom všem
vydala jednat s vítězem:
chce získat mne a moje léna?
Ne, nevábí ho žádná žena,
svou krásnou paní, tu má rád,
což bylo hořko poslouchat,
chtěla jsem tedy zvědět více.
I pravil: „Má choť, panovnice
z Beaurepairu, je samý jas,
10 nikoliv, paní, nechci vás,
co s vaší láskou? Hledám grál
a jmenuji se Parzival.“
To řekl tuze pohněvaně
a odjel. Bylo to k mé haně?
Jaké je vaše mínění,
zdalipak se tím nemění
tvářnost mé lásky, její cena,
nabídla-li jsem, usoužená,
vzácnému pánovi svůj cit?“
20 Gawan hned spěchal ujistit

vévodkyni, že nikoliv.
„Poznal jsem rytíře už dřív
co vzácný zjev; svou náklonností
by nezkalil jas vašich ctností.“
Do očí se ctné Orguellouse
zahleděl Gawan vskutku tuze
a ona jemu nejinak.
Při tom se ubírali tak,
že byli terčem pozornosti
na hradě, v místě událostí
620 zvlášť podivných. Pak dodal: „Mám,
má paní, prosbu: pravím vám,
zamlčte laskavě, kdo jsem.
Ten uprchlík s mým komoněm
vyslovil před vámi mé jméno,
smí, prosím, zůstat utajeno?
Pokud se ozvou dotazy
stran pána, jenž vás provází,
řekněte jen, že jede s vámi
10 člověk i pro vás praneznámý!“
„Chcete-li, pak z mých odpovědí,“
pravila, „se víc nedovědí.“
A sličná jezdkyně i pán
dali se přes květnatý lán
na hrad; jak místní rytíři
zjistili, že k nim nemíří
dnes nikdo jiný než sám ctitel
dobrodružství a přemožitel
lva, ba i bojovníka strážce,
20 jež oba zdolal v tuhé srážce,
a uviděli z ochozů,
že Gawan cválá k přívozu,
vyrazil houfec bojovníků
za křiku, hlaholu a ryku
pod množstvím pestrých korouhvic
a hnal se vzácným hostím vstříc
na tuze statných komoních
tak úsilně, že každý z nich,
navenek plný nepokoje,
vypadal jako chtivý boje.
621 „Nemínil se ten zbrojný lid,“
optal se Gawan, „se mnou bít?“
Vévodkyně mu řekla: „Ne,
Clinchor má vojsko vybrané,

jste očekáván velmi vřele,
pokládejte je za přátele,
blíží se vám vstříc s radostí
a berte bez nelibosti
to, co je těší: přjmout vás!“
10 I Plippalinot připlul včas
naproti hostům v lodici
s dceruškou, sličnou panicí,
jež vyšla vlídně přivítat
na louku reka; jak ji rád
pozdravil, stejně pozdraven!
Poté mu políbila třmen,
nohu a přivítala paní,
po uzdě sáhla, vzala za ni,
seskočil rytíř ze sedla
20 a panna oba uvedla
do člunu: rozprostřeli v něm
kobereček i s polštářem,
tam usadili vévodkyni,
Gawan chtěl arci sedět při ní
na tuze blízké podušce,
převozníkově dcerušce
svěřili pak zbroj a co vím,
přišla už na loď s oděním,
kterým se přikryl u nich v noci.
Takto mu chtěla odpomoci
622 od těžké strůje, již dle zpráv
vyměnil za rytířský háv,
a tatáž dívka tuze milá
brnění poté odklidila.
A krásná dáma? Přisedli si
blíž, prvně mohla jeho rysy
líp zkoumat, oči dokořán,
vedle stál křišťálový džbán
s vínem, jen popít mnoha doušky!
10 Dva bochánky, dva chocholoušky
na šátku bílému jako sníh
jim skytla panna, každé z nich,
z těch ptáčat, lapil krahulík.
Omýt se tak, jak velel zvyk,
když kolem bylo spousty vody,
mohlo se panstvo beze škody,
což oba také učinili.
Byl to čas rekovi zvlášť milý,

vždyť mohl pojist krmi s tou,
20 pro niž chtěl snášet nejistou
radost i žalost za všechn dobu
a radovat se dvojnásob,
pokud se dotkla libým rtíkem
džbánu, jež se svým společníkem
sdílela k odvrácení žízně.
Tehdá se zbavil mnohé trýzně
a byl zas blažen, sladká tvář,
lahodné rty i její zář
zbavovaly ho svízelí
a rány méně bolesti.
623 Sbor hradních paní ze síně
přihlížel oné hostině
a podél břehů, kde plul prám,
houf přílb se oddal zbrojným hrám,
naproti nim pak vřelým díkem
pannu i s otcem převozníkem
Gawan a jeho společnice
počastovali převolice,
když jednali tak pohostinně,
10 načež se bystrá vévodkyně
dotázala: „Co bylo dál
s rekem, jenž se tu včera klál?
Já odcválala trochu dřív,
a pokud prohrál, zůstal živ,
anebo skonal? Co je s ním?“
Člunař jí pravil: „Co? To vím!
Ten pán mně byl dán do zástavy
namísto koně a je zdravý,
vyměňte ho, ptám se vás,
20 za harfu, již pan Anfortas
získal z lén mocné Secundilly
a od něho vy? Uspějili-li,
pak nabude dle dohody
pan z Goverzinu svobody!“
„S harfou i s krámkem bude tak,
jak díte, nebo naopak,
dle přání mého společníka,
rozhodne on! Co mne se týká,
má-li mě rád, ví, z jakých činů
se těšívám: pan z Goverzinu,
624 čili Le Choix, nejen ten,
dle mého, má být propuštěn:“

také pan z Itolacu, kníže mně věrný též, dbal na obtíže, zvlášť nočních stráží, a mně vskutku bylo by hořko z jeho smutku!“ Pan Gawan odpověděl dámě: „Záleží-li věc pouze na mně, už dnes jím vrátím svobodu!

10 Uvidíte!“ Pak za vodu, jak pravím, oba odpluli, nás rytíř, v bojích proslulý, vyzvedl paní do sedla, družina pánů pozvedla své hlasy k mnoha pozdravům, a podobně zněl blahý šum i cestou na zmíněný hrad. Co k tomu ještě dodávat? Že kolem se dle dobrých zvyků klálo i mnoho bojovníků, pan Gawan, jehož mravy ctí, a krásná vévodkyně s ním, pak byli ke své radosti přijati v libé sešlosti na Hradě Divů sborem dam, takže si k jeho příhodám přičtěte další šťastné chvíle! Reka se ujal tuze mile krom Arnivy houf znalců ran v komnatce, kde teď dlel náš pán.

625 Tam svěřil Arnivě své přání: „Potřeboval bych posla, paní!“ I zašla jedna panice pro mládce, jenž byl velice švarný a bystrý, byť jen pěší; byl z těch, jež chvála právem těší, a také stvrtil přísahou, že novinu, ať neblahou, ať blahou, svěří leda těm, 10 jež určí pán svým příkazem, pouze jím, s čímž byl obeznámen; Gawan pak poslal pro pergamen a inkoust, kterým Lotův syn sám hbitou rukou do končin,

nazvaných Löver, napsal psaní Artušovi a jeho paní, že jim chce k jejich cti a chvále co přítel věrně sloužit stále a nikoli jen do času;

20 má-li však dobýt věhlasu, pak bude nutno, marná věc, aby mu přišli nakonec pomoci také oni sami a s nimi rytířstvo i dámy, takto by měli zavítat do Joflance, až se bude klát na poli vlastní cti a slávy, a těch by dobyl snáz, jak praví, kdyby mu v boji přihlíželi svědci tak vybraní i skvělí!

626 Pak náš muž z rodu hrdinů požádal tamní družinu paní i pánu, aby dali najevo souhlas hlavně králi a získali ho pro výjezd, že to jen zkráslí jejich čest; závěrem dodal, že jim stojí ke službám i svou chutí k boji. List neopatřil pečetí,

10 budou mít jistě ponětí o tom, kdo psal ten pilný vzkaz! „Ted' se dej na cestu, je čas, král s královnou dlí nyní v místě zvaném Bems, u Korky, tam jistě, pokud vím, najdeš panovnici, hned zrána jí hled' všechno říci a potom dbát i jejich rad!“ Nadto ho spěchal obeznamat s tím, co zvlášť nesmí prozradit:

20 „Že mě zve pánem zdejší lid! A zamlč v každém případě, že sloužíš tady, na hradě!“ I vyzrazil hoch jedním skokem, Arniva za ním kradmým krokem a zticha: „Pověz pěkně kam a za kým jedeš? Tak se ptám!“

„Pán Bůh vás ochraň před vším zlým, dal jsem slib, že nic nepovím. Nesmím vám vyzradit svůj cíl!“ A k vzácným sborům vyrazil.

XIII.

627 Arniva se však zlobila: kampak ho Gawan posílá? Proč chlapec tají před paní svou cestu, svoje poslání, a neřekne, co podniká! I požádala dveřníka, ať po návratu z výpravy panoš se u ní zastaví: „Třeba i v noci, zkrátka hned, 10 vynasnaž se mi vyhovět!“ A rozlobena na mládce, vypravila se nakrátce pohovořit si s vévodkyní. Ta ovšem vědouc vždy, co činí, jí zamlčela rytířovo jméno i rod: vždyť dala slovo a slíbila, že nepoví zhola nic o Gawanovi. - Pak dali zaznít pozounům, 20 kolem se šířil ruch i šum, a radostí se zejména chvěla síň, krásně zdobená závěsy na rozlehlych zdech. Chuďas by asi tajil dech, vida dav chodit po kobercích, nádherných tkáních, umných čtvercích, podušky z prachového peří zářily u stěn i blíž dveří, a mnohý přehoz též se skvěl na řadách pěkných sedadel.

628 Pan Gawan, tuze unaven po četných strázních, prospal den,

rány mu pěkně ošetřili, takže by s ním už mnohou chvíli na lůžku jeho vévodkyně mohla, a sotva neúčinně, libosti lásky užívat. Dnes byl též schopen lépe spát než v noci, kdy mu Orguellousa 10 způsobovala běd až hrůza! O nešporách se probudil, předtím však zas a znova snil o zálužnostech lítých klání pro lásku ke své vzácné paní. Komorník se mu dle mých zpráv postaral o hedvábný háv, pošitý vskutku bohatě; tam nešetřili na zlatě! Gawan pak pravil: „Povím vám, 20 o co vás nyní požádám: o roucho, čili o tkaninu, již obdrží pan z Goverzinu i Florand z rodu hrdinů, jenž projel mnohou končinu co sličný rytíř, hodný slávy; také jim přejete pěkné hávy!“ Pak poslal panoše a vzkaz převezníkovi: už je čas zajatého mu odeslat! Le Choix na rytířův hrad 629 za ruku veden pannou Bene, přišel, proč s ní, je přirozené: ke Gawanově libosti činila se tak z vděčnosti i pro sliby, jež otci dal, když seznal dívčin pláč a žal, než před odjezdem přijal štit, s nímž si jel slávu vydobýt. Též pana strážce přivedli, 10 pospolu pěkně usedli a Gawan dnes už bez hněvu pozdravil svoji návštěvu. Přinesli jím též odění, že lepších, bez přehánění,

není, tu obleč obratem,
co vím, pak rozdali všem třem,
tkal je muž slavný v mnohém směru,
Sarant, byl členem kmene Sérů
až z Triandu a drahou chvíli
20 žil u královny Secundilly
v Thasmě, tam tvořil právě on,
i Ninive i Acraton
jsou města menší, pokud vím.
V touze být poctěn uznáním
Sarant své dílo, tkaninu
obdivuhodných odstínů
a krásy, nazval saranthesme.
Zda je to tovar vzácný, zda jsme,
ptám se, s to získat onen skvost?
Jsme: vzácný je však víc než dost!
630 I oblékli tím oděním
všechny tři, Gawan vzal, co vím,
zajaté do síně, a tam
stál z jedné strany zástup dam
a z druhé pánů; na mou víru,
kdo ve svých úsudcích ctí míru,
ten za nejspanilejší v síní
označil jistě vévodkyni.
Hostitel, hosté i ti druzí
10 před krásou paní Orguellousy
stanuli nyní vespolek:
Le Choix i onen švarný rek
a strážce Florand, muži smělí,
knížecí krve, obdrželi
od vládce z téhož důvodu
na její počest svobodu,
za což pak vybranými slovy
poděkovala Gawanovi
ta paní dobrá, ctná a ryzí,
20 jíž byla každá faleš cizí:
rytíř si všiml mezitím
čtyř královen a vzhlédl k nim
ve shluku při vévodkyni;
něchť oba páni učiní,
pravil jim, to, co káže mrav,
a pocelují na pozdrav
tré panen, vesměs královských!
Pak pozdravili kromě nich

i Gawanovu průvodkyni
Bene, nu, a co dál, co nyní?
631 Rek nenechal už hosty stát
a pravil, že prý by byl rád,
kdyby teď pěkně po libosti
usedli v dámské společnosti,
což neodmítl, on pak sám
optal se Bene: „Která z dam
je Itonié, prosím vás?“
A přitom tuze ztlumil hlas:
„Rád bych si sedl vedle ní.“
10 Ukázat vládci stvoření,
jak si přál, zraky plné jasu,
ruměná ústa i hněd' vlasů,
jí nečinilo potíže:
„Má to být hovor tajný, že,
a obezřelý?“ řekla panna,
jež byla dobrě vychována.
Tak rozpoznal, že leccos ví
o králi Gramoflansovi,
o službách lásky, kterou žije,
20 i o strastech ctné Itonié.
S tou, pravím, co pán jemných mrvů
pak usedl, a jak mám zprávu,
náš rytíř s bystrostí tím větší,
čím sladší, tuze milé řeči,
navíc též mladá panice
prokazovala velice
úspěšně, vzdor své mladosti,
svou znalost libých dvorností;
i podrobil ji otázce,
co je jí známo o lásce.
632 „Můj pane, račte uvážit,
já nepoznala něžný cit
nikdy, co žiji, co tu jsem,
nevím, jak mluvit s rytířem,
jak přijmout jeho odpověď,
to všechno poznávám až teď.“
„Třeba vám někdy došly zprávy
o tom, jak rytíř dobyl slávy,
jak po rytířsku tasil meč,
10 ve službách paní volil seč,
chrabře a nešetře svých sil,“
tak jí pan Gawan odvětil.

I pravila mu: „Služba paní?
O tom já nemám ani zdání,
krom vévodkyně, té, jak vím,
sloužil už nejeden pán s tím,
že dvorně pro ni zvedne zbraň,
vyrazí na bitevní pláň,
ať za žold, nebo z čiré lásky;
20 viděly jsme tu bez nadsázký
mnohé, leč vy jste poblíž nás
šířil vždy nejmocnější jas!“
Gawan se optal: „Jaký spor
jménem té dámy vede sbor
rytířů proslulých svou ctností?
Kdo pozbyl její náklonnosti?“
I řekla: „Jistý slavný král,
pán jménem Gramoflans, leč dál,
krom zpráv, že jde vždy slávě vstříc,
rytíři, o něm nevím nic!“
633 „Povím vám tedy víc, má panno,“
pravil jí nato Gawan, „ano,
on usiluje o věhlas
a touží ztěci jeho sráz,
protože, jak mě ujistil,
sleduje pouze jeden cíl,
sloužit vám. Dovolte mu tedy,
na váš cit, pomoc, na ohledy
a útěchu se spoléhat:
10 má-li pán svoji paní rád,
líp snáší mnohá utrpení.
Je vaším otcem Lot, či není?
Pokud je, pak jen pro vás vzlyká
ctně srdce toho nešťastníka!
Zovete-li se Itonié,
pak jeho truchlé srdce bije
jen pro vás, jeho žalosti
odpomozte svou věrností,
jsem jeho poslem, snad i vaším,
20 nic menšího vám nepřináším
než prsten od sličného pána,
ne, na mých skutcích nelpí hana,
jen se mi svěřte, chcete-li!“
V tu chvíli se jí zaskvěly
tvářičky barvou rudých úst,
ruměnec počal růst a růst,

vtom pobledla a potichu
něžnou dlaň, plna ostychu,
vztáhla a prsten přijala,
neboť ho dobrě poznala.
634 I řekla: „Pane, mluvím k vám
otevřeně, teď poznávám,
že jste k nám přijel od rytíře,
jemuž mé srdce v hojně míře
straní! Práv dobrým zvyklostem,
pomlčte, pane, o tom všem,
ten dar mi onen vzácný rek
už jednou poslal, prstének,
pravím, pak dostał zpět a vím,
10 čím tedy je: je svědecím
jistých běd, jsem však bez viny
stran zmíněného hrdiny,
v duchu jsem dávno jeho přání
už splnila, a bez váhání
jsem s to mu mnohé poodhalit,
ale což se smím odtud vzdálit?
Já políbila Orguellousu,
přeje mu smrt! Teď cítím hrůzu,
proč? Na Jidášův polibek
20 vzpomíná se též celý věk!
Také mám za proradný čin
dát pánům jako Gowerzin
či Florand, i když s nechutí,
polibek, není vyhnutí:
líbám ty, kdož se hotoví
činit zlé Gramoflansovi,
přesto se s nimi ani potom
úplně nesmířím, a o tom
před maminkou i před Cundrié
pomlčte!“ řekla Itonié.
635 „Když jste mi kázel políbit
ty pány, zranil jste můj cit
převelice a nadmíru,
což došlo předtím ke smíru?
A přitom na vás závisí
štěstí nás obou! Váží si
kdo koho více než mě král,
král milý, jenž mi srdce dal?
Zato ho odměnuji tím,
10 že svůj cit sdílím pouze s ním,

Bůh vám přej tedy moudrosti,
vám, strůjci našich radostí,
a pomozte nám!“ - „Ale jak?
Jste tady, on je naopak
daleko, žel, jste odloučeni,
přesto v tom trudném postavení
vám budu věrně ku pomoci,
a pokavad je to v mé moci,
rád vynaložím všechny sily,
20 abyste ve cti šťastně žili.“

Pravila: „Ochraňujte nás,
i mne i krále, prosím vás
o pomoc, aby s Boží vůlí
dny lásky nám dál neplynuly
v zármutku. Vzdálena své vlasti,
i tak chci léčit jeho strasti,
ve mně má strůjce svého blaha,
má snaha, to je ryzí snaha
srdce vždy vpravdě věrného,
jež touží bít jen pro něho.“

636 Dle zdání pana Gawanu
byla své lásce oddána
tak, že v ní vzbouzela zlou krev
i vévodkyně, byl to hněv,
a tím krom lásky nenávist
mohl v té dobré duši číst!
Když seznal její trápení,
cítil se vinou vedle ní:
zamlčel jí svůj prapůvod,
10 vždyť měli tutéž matku, rod
i otce, Lota; takže rád,
pravil, jí bude pomáhat,
a tato slova, srdeci milá,
šepotmo svým díkem odměnila.
Mezičim byl čas do síně
nanosit zvlášt chléb, k hostině
stůl co stůl prostřít krásně bíle
a sbor dam trávil ony chvíle,
jak bylo zvykem, oddeleně;
20 když páni při protější stěně
pobýli načas pospolu,
Gawan se zvedl ke stolu
s Florandem, poté po pořádku
Le Choix vyzval jeho matku

a stolil s luznou Sangivou.
S vládkyní, se ctnou Arnivou,
pobyla paní vévodkyně.
Pak nás pán kázel při hostině
svým sestrám prodlít pěkně s ním,
což přivítaly s uznáním.

637 I když se v krmích nevyznám,
aniž jsem kuchař, pravím vám,
že převybrané lahůdky
pro vzácné dámské žaludky
jakož i pro hradního pána
přinesla mnohá luzná panna,
rytířům při protější stěně
nepřisluhoval o nic méně
sbor mládců, žel, jak velel zvyk,

10 nesměl se žádný panošák
přiblížit k dívкам, přesto všem,
arcíze s řádným odstupem,
jídlo i víno štědřili,
což bylo vskutku úsilí
dvorné, tak pěkný hodokvas
dámy i páni za ten čas,
co je tu Clinchor uvěznil
dílem svých čarodějných sil,
zažili všichni teprve

20 dnes, a jak pravím, poprvé.
Sdíleli sice jeden hrad,
ale teď mohli rozmlouvat
dámy i páni, všechni lid
pospolu, o všem promluvit,
a to je tuze potěšilo.
Bylo to Gawanovo dílo,
a stejně blažen též on sám
pohlížel tajně k jedné z dam,
jež jeho srdce dobyla,
však byla tuze spanilá!

638 Zatím už vskutku nemálo
ztemněl den, už se smrákal,
už bleskla z nadoblačných cest
zář poslu Noci, mínm hvězd,
ty ubytovatelské sbory
přivedly zpátky pod prapory
samotnou Paní Temnotu,
a hned se měla k životu!

V síní, kde dleli stolovníci,
10 zatřpytily se věnce svící
od stropu prškou přísvitů
a jeden div, co do třptyků,
na stolech kolem rovněž vzplály,
přesto však Paní Zvěst víc chválí
třptyk krásné vévodkyně, jas,
jenž překonal i noční čas:
i kdyby světla zhasla, noc,
pravím, by ztratila svou moc!
Dík tomu, že lesk, věčně ranní,
20 dlel v očích oné luzně paní,
vítám dnes vhodnou příležitost
zvěstit, že blaženější bytost
než hostitele sotva znám;
neradoval se ovšem sám,
s nemenším blahem hleděl
pánowé zprvu nesmělý
na dámy, ba i naopak!
Každý, kdo nejdřív klopil zrak,
uměl svůj ostych překonat,
čemuž i já jsem vskutku rád.

639 Když oni zdatní hodovníci
(žrouti ne, to se nedá říci),
dojedli, stoly odklidili
a pán se optal, nečiní-li
některým z hućů poblíže
v nastalé chvíli potíže
zahoust, a mládci školení
v hudbě, v tom libém umění,
hned zahudli, žel, bez ozdob,

10 a pouze tance z dávných dob.
Ty, jež k nám doputovaly
z Durynska, dosud neznali!
Přesto se díky hostitelů
vesele v kole otáčeli,
a mnohá paní, samý třptyk,
přišla si před ním zatančit.
Brzy se k tanečnímu rejí
přidali ještě radostněji
i rytíři, ba celý dvůr.
20 Skončil čas truchlivostí, chmur
a bylo vidět švarné pány,
jak často vedou z každé strany

po jedné dámě v trojici,
štěstím a blahem zářící.
Kdo požádal včas o přízeň,
ten mohl sklidit pěknou ženę,
stačilo pěstit vtip a um,
tak dali výhost zármutkům
a sladké rtíky tuze mile
svým šeptem krášlily ty chvíle.

640 Pan Gawan s paní Sangivou
a s panovnicí Arnivou
sledoval mlčky tance v síně;
když se však setkal s vévodkyní,
když přisedla, měl pro paní,
jak jí vzal ruku do dlaní,
dost věcí na rozprávku, vskutku,
a hned byl konec všemu smutku,
hynula žalost, mřela strast

10 a v srdeci zavládla jen slast.
Libostně bylo tančícím,
jemu však mnohem líp, co vím;
i řekla paní Arniva:
„Můj pane, teď vám nezbývá
než myslit na svá zranění
a na oddech, čas nelení!
Snad přijde paní Orguellouse
vhod přikrýt vás, prý touží tuze
být v noci vaší společnicí
20 a rádkyní i pomocnicí.“ -
„Optejte se jí,“ pravil, „vám,
ba, přáním vás dvou, rád se vzdám!“
Pak řekla ona luzná dáma:
„Starat se o něj budu sama,
ostatní ať jdou klidně spát,
dnes budu o něj pečovat
nad jiné, pravím, liběji.
Rytíři, ti nechť přispějí
svou péčí pánum chrabréh činů
z Itolaku a Govercinu!“

641 Pak skončil i čas veselice
a přepřevabné tanečnice
usedly k oknům, dveřím, zdem,
mnohá zvlášť se svým rytířem.
Strast ustoupila času lásky,
šťastné, když mohla na otázky

najít i sladkou odpověď,
žel, hostitel dal právě ted'
přinést všem víno, předzvěst
spánku,
10 a s dvornostmi měl na kahánku
kdekdo, leč nikoli náš pán,
ten, velkou touhou sužován,
seděl a vlekl se mu čas.
Žádostiv mnoha vzácných krás,
brzo však nahlédl, co dál:
po přípitcích se rozžehnal;
všem posvítili panoši
na cestu, pán jim ráčil říci,
že by se měli postarat
20 o hosty, každý z nich je rád,
pan Govercin i Itolac,
přijal a vévodkyně tak,
jak velel zvyk, vždy zdvořilá,
jim dobrou noc též pravila.
Pak vzpomenutý luzný sbor
vyhledal hradní fraucimor
se Sangivou a s Cundrié,
nikoli bez Itonié,
a loučily se úklonami,
neboť to byly dvorné dámy.
642 Bene se po bok Arnivé
starala tuze pečlivě
o Gawanovo pohodlí.
S vévodkyní se dohodly,
že bude její pomocnicí,
a odkráčely ve čtveřici,
až došly k jedné komnatě
vybyté jistě bohatě,
dvé loží v oné jizbě stálo,
10 jinak vám ovšem řeknu málo
o jejich výbavě a stavu:
mám totiž významnější zprávu
o tom, co řekla vévodkyni
Arniva: „Pravím, že je nyní
na vás, jak rytíř stráví noc.
Požádá-li vás o pomoc,
je vám to ke cti, pomožte mu
a vězte, že jsme raněnemu

plezúry ovázaly s péčí,
20 jež bolest spolehlivě léčí,
ted' může podstoupit i boj!
Utiše strastný nepokoj,
jímž trpí, dobré učiníte,
když skleslou mysl povzbudíte,
kdo z nás by tomu nebyl rád?
Ne, nebudeste litovat!“
I dala jim pak panovnice
sbohem a zaplanula svíce,
již před ní nesla panna Bene.
Nenechal arcí nezamčené
643 dveře pan rytíř v čase lásky,
není však vhodné šířit zkazky
o věcech skrytých, takže dál
už by nic nezamlčoval
tolikо nevychovanec,
cožpak to není trapná věc
a známka hrubé nectnosti,
nechovat lásku v tajnosti?
Vždyť ho ten tuze krutý cit,
10 vévodkyně i její třpyt
o všechno blaho připravily!
Hůř by však skončil, pozbýt sily,
již skýta blízkost libé paní
vz dor všemu filosofování
všemožných mistrů čarodějů,
již sedí, zkoumají běh dějů,
pan Thebit, Kancor, Trebuchet,
ceněný ze všech nejvýše,
neboť zkul Frimutelův meč,
20 div, o kterém už byla řeč,
a také vzdor všem lékařům:
je málo platen vzácný um,
jak trestní léčit nemoci,
vždyť nebýt ženské pomoci,
pak jistě udělala škrt
přes Gawanovy strázně smrt!
Skoncujme tedy s naší zvěstí:
zkrátka, rek poznal jádro tresti,
kořínek tuze léčivý
a hojivý, jak mnohý ví,
644 temný a skrytý v úbeli.
Tak skončily dny svízelí,

okrál syn Lotův, rodem vládce
z bretonské krve po své matce,
tak trval dál, až do rána,
sladký čas pana Gawana
dík oné dámě, o čemž svět
nesmí se nikdy dozvědět.
Pročež on pak vždy s mnohými
10 s rytíři, item s paními,
cítil a jejich blaha dbal.-
Ted' slyšte, jak si počínal
Gawanův posel, panoš, v místě
zvaném Bems, u Korky: prý jistě,
jak pán mu neopomněl říci,
dlí tam král Artuš s panovnicí,
a také luzný fraucimor,
i rytířové, mocný sbor,
ba přímo zástup zbrojných sil.
20 Ted' slyšte, jak hoch pořídil!
Zvolil si vhodnou hodinu,
královně zvěstil novinu
v kapli, kde ráno před oltářem
klečela sama nad žaltářem.
Předal jí, rovněž na kolenou,
zvěst blahou, ničím nezkalenou,
tam přijala ten libý list
seznažíc hněd, že bude čist
písmo, jež sepsal člověk známý;
až potom vkleče vedle dámy
645 prozradil mládce jeho jméno.
„To písmo budiž pochváleno,
i pisatel buď pochválen.
Trápila jsem se den co den
od těch dob, co jsem tiskla v dlani
dlaň pána, který psal tvé psaní,
jsi panoš Gawanův, já vím!“
Tak plačky, s blahým dojetím
pozvedla královna svůj hlas.
10 „Ano, a ujišťuje vás,
pravím, svou pravou věrností.
Pomožte jeho radosti
opět kvěst; choří nemálo,
sotva kdy dříve bývalo
jeho cti kormutlivějí,
utěšte ji svou nadějí,

projevte o ni prosím péči,
jež sytí blahost, smutky léčí
a další vám už lépe poví
20 v dopise on sám svými slovy.“ -
„Ted' už vím dobře,“ pravila,
„proč tě pán za mnou posílá,
posloužím já mu, na výpravu
vystrojím pro rekou slávu
krásy, že lepších nezná svět,
více se může leda skvět
luzná choť pana Parzivala
a Orguellousa: větší chvála
ani jas, hodný vzácných dam,
nepatří žádným křestankám.
646 Bylo mi smutno po duši,
když Gawan panu Artuši
dal sbohem, ano, jaký žal;
Meleans mě pak obeznal
s tím, že se sešli v Barbigolu.
Běda vám, břehy Plimizolu,
proč, pravím, jsem já zoufalá
vás, trudná místa, poznala!
O nejdražší z mých společnic,
10 Cunnewaře, už nevím nic,
třeba jsme dlely často spolu
i tam, kde při Kulatém stolu
dost věcí nectných člověk zvěděl.
Pět a půl roku a šest neděl
přešlo, co vyjel Parzival
od Plimizolu hledat grál,
a za ním Gawan, i když on
měl jiný cíl, kraj Ascalon.
Též Hekubin i Ješutin
20 odchod, žel, vrhl temný stín
na ony dny mých radostí.
Byly to vzácné bytosti!“
Velký žal zkrušil panovnici,
nelenila však mládci říci:
„Ted' poslyš, co ti připomínám:
zůstaň tu poblíž, nechod jinam,
skryj se hněd, jak mě opustíš;
až slunce bude trochu výš
a sejde se dvůr, zbrojní lid
i panstvo, ty hleď příkvačit,

647 jeden trysk, před královský dům,
koně svěř místním panošům,
a nechť tvé kroky zamíří
rovnou tam, kde dlí rytíři,
pokavad budou vyzvádat,
předstírej opět spěch a chvat,
jako bys projel požárem,
vždyť víš, oč půjde zřejmě všem:
zvědět co nejvíce nových zpráv,
10 ale ty se hleď skrze dav
proklestit k jejich pánovi,
však on tě vlídne osloví,
dopis mu pěkně odevzděj
a věřím, přečeť-li si jej,
že splní přání sepsaná
ve zprávě pana Gawana.
Poslyš dál ještě jednu věc:
i se mnou prosím nakonec
hovoř tak, aby fraucimoru
20 neunikla nit rozhovoru
a všem byl pánuv pilný vzkaz
znám, tak mu přízeň získáš snáz!
A pověz, kde je Gawan ted? –
„Na to vám, prosím, odpověď
nesmím dát, přesto u vás, paní,
hledá dnes pomoc, dbejte na ni!“
Panoš měl z královniných rad
radost a spěchal vykonat
rádně a v nejhodnější chvíli
vše, s čím jste se už seznámili.

648 Před polednami toho dne,
v době, zdá se, zvlášť příhodné,
veřejně přijel ke dvoru,
kde si hned všimli úboru,
úhledného a příhodného
i koně tuze schváceného,
boky měl zkrvené až dost.
Dle královniny rady host
seskočil a hned mocný dav
obklopil mládce, chtivý zpráv.
Ostruhám, pláštíku i meči
věnoval hoch jen skrovnu péči,
o komonč se nestaral
a horempádem spěchal dál

do shromáždění vzácných pánů,
lačných též novinek: v tu ránu
každý chtěl mluvit s návštěvníkem!
U dvora totiž bylo zvykem,
že kdekdo z panstva, kdokoliv,
20 měl právo kvasit, jen když dřív
vyslechl zvěst, až k nevíře
skvělou a hodnou rytíře.
„Nepovím vám nic, zklamu vás,“
pravil jim panoš, „není čas,
spíš kdybyste mi ukázali,
kudy se dostat k panu králi;
promiňte, jemu především
chci vypovědět vše, co vím,
vám říkám jen, co Pán Bůh praví:
je zlé být k bědám nevšímavý!“
649 Tak posel přestál všechn sběh,
nedbal ho, prošel jeden spěch,
vtom už ho uviděl sám král
a mile se s ním přivítal!
Panoš dal Artušovi čist
bez otálení spěšný list,
čímž v jeho srdci vzbudil city
dvojí, král z nich byl rozpačitý,
radost a žal, jak zvláštní směs:
10 „Zvlášť sladko ovšem je mi dnes,
v den, který se mi připomíná
poselstvím od sestřina syna,
tudíž je pro mě zářným dnem,
a chci-li dál být rytířem
ctným, dbalým svého původu,
pak vidím dosti důvodů,
proč poskytnout, mám-li tu moc,
Gawanovi svou nápomoci!“
Pak mládci řekl: „Ted' se ptám,
20 je Gawan šťasten?“ – „Pravím vám,
učiňte jeho přání zadost,
a nebude mít malou radost!“
Tak promlouval ten bystrý mládce:
„Nenajde-li však důvod smát se,
bude-li v úzkých, a vy nic,
těžko pak půjde slávě vstříć!
Naopak, s vaší pomocí
odsoudí strážeň k bezmoci,

ba dočká se i radosti
a ze srdce žal vyhostí.
650 Vérně a rád pak výslovně
vzkazuje pozdrav královně,
aniž byl pozapomenul
s týmž vzkazem na Kulatý stůl.
Nezklame Gawanovy tužby?
Ocení jeho byvší služby?
Poradí k jízdě panu králi?
A páni arcíř přitakali.
Poslovi Artuš ráčil říci:
10 „Příteli, předej panovnici
list, a nechť prosím nad ním zváží
vše, co nás trápí, nejen blaží:
král Gurnamanz, muž plný zloby,
svou pýchou, svými nezpůsoby
stíhá nás rod, vím, ten ho hněte:
synovce Gawana si plete
s Cidegastem, jejž zahubil,
což smělce stálo mnoho sil;
my mu teď zamotáme hlavu
20 a dáme školu dobrých mravů!“
Zvlášť laskavého přijetí
dočkal se panoš vzápětí
u panovnice se svým psaním,
když vzlykajícím dvorním paním
pak ústa sladce ruměná
četla, co skryla písmena:
prosby a nářky jeho pána.
Též hoch sám prosil za Gawanu,
promlouval k dámské družině
umně, a zdá se účinně.
651 Mocný pán Gawanova rodu,
Artuš, stál také o dohodu
s rytířstvem stran té výpravy.
Dámám zas luzné představy
o slavné jízdě vštěpovala
Guinovera, ctných mravů znala.
Jen Keie, známý hněvivec,
podotkl: „Vida, známá věc,
jak slyším, jde vám o pána
10 vzácného, Nora Gawanu,
tak vzhůru! Za ním, než se ztratí,
potom se hned tak nenavrátí,
ne, po způsobu veverek
odhopsá si náš slavný rek!“
Posel pak pravil královně:
„Náš pán mi, paní, výslovně
přikázal nemarnit zde čas,
neoslyšte ho prosím vás!“
I řekla paní: „Komoří!
20 Jdi, ohlédni se po orи
nejlepším v místě, nepolev,
mládcův kůň přihnal samá krev,
i o jezdce se postarej
s veškerou péčí, vybab jej
vším potřebným, zvlášť oděním
a penězi, jak praví, vším! –
A ty zprav, chlapče, Gawana
o tom, že mu jsem oddána,
král rovněž; a teď prosím jedť,
slyšel jsi naši odpověď!“
652 Král arcíř ráčil cestě přát,
čímž naplnil i denní řád
rytířů Kulatého stolu
a celý jejich kruh se spolu
radoval, že je Gawan živ.
Spokojenější než kdy dřív,
každý z nich bez hněvu, pln štěstí,
dle zvyklostí se po té zvěsti
účastnil dvorské hostiny,
10 král seděl v čele družiny
a on i všichni stolovníci,
udatní slavní bojovníci
v neméně slavném shromáždění
byli tou zprávou potěšeni.
Nechť prodlí tedy už jen krátce
a pádí domů posel mládce!
Čas příprav trval sotva mžik,
dík vladařce mu komorník
dal koně, peníze i šat
20 a panoš měl proč zaplesat:
pan Gawan získal od Artuše
slib, který vypouzí žal z duše,
nepovím však už praníkomu,
po kolika dnech přijel domů;
na Hradě Divů potěšila
zvlášť Arnivu zvěst velmi milá

z úst oddaného fortnýře,
že posel pana rytíře
dorazil na zpěněném oři;
přikradla se hned na nádvoří
653 k jízdnému tuze zvědavě
a pídila se po zprávě,
s níž přijel: at' jí všechno řekne!
„Nebylo by to, paní, pěkné,“
pravil, ne, prý nic nepoví.
„Odpřisáhl jsem pánovi,
že smlčím všechny novosti,
že lel by pak mé žvavosti,
já nejsem hlupák, netlachám,
10 líp když vám všechno poví sám.“
Marně už zkoušela svůj vtíp.
„Dopržím,“ pravil, „daný slib,
nezdržujte mě, prosím vás,
zbytečně tady mařím čas.“
Rytíře poté zastal v síni,
kde dleli s ním i s vévodkyní
pan Florand a pan Le Choix
i dámy paní z Logrois
a další včetně průvodu.
20 Po panošově příchodu
pan Gawan povstal, tuze rád,
že posla může přivítat,
a když pak spolu prodleli
stranou, pán pravil: „Příteli,
neseš mi zprávu plnou chmur,
či zprávu radostnou? Co dvůr?
A co král? Mluvil jsi s ním o všem?“
Panošík odpověděl: „Ovšem,
jak s vlastařem, tak s jeho paní!
I fraucimor i všichni páni
654 slibují s mnoha pozdravy,
že se k vám rádi vypraví.
Radost jsem shledal všude,
i bohaté i chudé
potěšilo, že dle mých zpráv
jste, pane, šťasten, živ a zdráv.
Dík vaší zvěsti pěkně spolu
rytíři Kulatého stolu
mohli pak slavně stolovat
10 a právem utišit svůj hlad.

Široko daleko je ctěno
rytířstvo, jeho chvalné jméno,
vy však jste korunou, jež plane
nad všemi ostatními, pane!“
Pak zopakoval doslově
všechno, co řekl králově,
co si dal od ní poradit
a kterak potom všechn lid,
páni i dámy souhlasili,
20 že rádi zmohou mnohou míli
až do Joflance, k souboji,
a svému slibu dostojí.
Pan Gawan okřál nemálo
a jeho srdce plesalo.
Panošovi však nakázal
mlčet, a vylečiv svůj žal,
vrátil se do společnosti.
Teď čekal s tajnou radostí,
až sem král Artuš s rytíři
i s ostatními zamíří
655 pomoci mu. Dál, naneštěstí,
poslyšte nejen dobré zvěsti!
V těch blahých dnech, zvlášť pro
Gawana,
sbor dam a pánu jednou zrána
sešel se v krásné hradní síni,
tam Arniva a náš rek při ní
ráčili spolu usednout
blíž okna; dole plynul proud,
pán v kruhu rytířů i dam
10 naslouchal divným příhodám,
a takto mluvil s panovnicí:
„Arnivo, musíte mi říci,
nedotknutli se vás dnes tím,
o co vás žádám: uslyším
od vás i věci dosud skryté?
Povězte mi, co o nich víte!
Dík vaší pomoci teď smím
svůj život plnit blaženstvím.
Mé smělé srdce do svých pout
20 nezaváhalo uvrhnout
vévodkyně, jen díky vám
své smutky léčím, přemáhám,
rytíři Kulatého stolu

prospěla jste mi nemálo,
smrt z lásky, to mě čekalo,
ale teď padly okovy
mých zhoubných ran a kdeko ví,
že vaší zásluhou jsem živ!
Račte mi tedy mnohý div
a též lsti pana Clinchora
popsat, vy jste má opora
656 a dobrodějka v nesnázích,
nebýt vás, paní, skonal bych.“
Nato ta dobrá vládkyně,
zralá a moudrá znalkyně
žítí i jeho zákrutin,
řekla: „Můj pane, pouhý stín
svých divů Clinchor naší zemi
předvedl v porovnání s těmi,
kterými stíhal jiné kraje,
10 zlí lidé příkli ony taje
nám k hanbě, ale neprávem,
pravím vám, Clinchor škodí všem,
jež spoutal mocí plnou chmur.
Je vládcem v Terre de Labour,
nelze mít jistě za náhodu,
že patří k pánum téhož rodu
a k též kouzelnické škole
jako pan Vergil z Neapole.
Capua byla, pokud vím,
20 městem dík němu proslulým,
tam sídlil a co vévodu
ctili jej z mnoha důvodů
krajané obou pohlaví,
leč nastal ústup ze slávy!
Na Sicílii panoval
pán jménem Guibert, slavný král,
jehož choť, velmi spanilá,
zvala se Iblis: zrodila,
ptám se, kdy matka větší krásku?
Pan Clinchor získal její lásku
657 odměnou za své dobré služby,
hanbou však zaplatil své tužby.
Ty ošemetnosti mě nutí
vyprosit si dřív prominutí,
že budu mluvit o věcech,
nehodných, a to právě těch,

kvůli nimž se stal kouzelníkem,
Clinchor se totiž jedním šmíkem
proměnil v kapouna, tak jest!“
10 Čemuž se, jak nám praví Zvěst,
pan Gawan převelice smál,
paní však vyprávěla dál:
„Mocný hrad Kalot-en-Bolot
byl svědkem oněch mrzkých škod,
král ho tam našel u své ženy,
spal, k paní pěkně přitulený,
za což ho stihla vzápětí
pro smích všem tuze krutá mzda,
20 neboť mu právem, jak se zdá,
král srovnal jisté místo tak,
že Clinchor sám už nikterak
nemohl těšit žádnou paní
při kratochvílích milování,
čímž nadto způsobil i bídou
a hoře přemnohému lidu.
Kolébkou kouzelnictví je
Persida, země Persie
nikoliv! Tam si osvojil,
jakožto v městě temných sil,
658 čarodějnicky tajnosti
a pěstil je dle libosti.
Žel, vlivem hanby na svém těle
viděl své pravé nepřátele
ve vzácných pánech, vzácných
paních,
svou zlost si vybíjel zvlášť na nich
a velice se radoval,
že jejich radost mění v žal.
Tak soužil krále Irota,
10 ztrpčoval mu běh života
na Roche Sabins, až pan vládce
skoncoval s čarodějem krátce;
aby měl on sám svatý klid,
smí si prý Clinchor přivlastnit,
co chce, ba spolu s mocnou skálou
i zemi, nikolivěk malou,
v okruhu plných sedmi mil,
a pravím, byl to tučný díl!

Jak vidíte, dal zbudovat
na této skále krásný hrad,
v jehožto zdech jsou uloženy
věcnosti nedozírné ceny.
Dík zásobám lze třicet let
v něm všechny strázně přetrpět,
pokud by hrad byl obléhán;
a také vládne jeho pán
kohortám zlých i dobrých duchů,
již obývají panství vzduchu,
arci krom těch, jež provždy měl
pod ochranou sám Stvořitel.
659 Tento hrad nyní patří vám,
neboť jste člil nástrahám
zvlášť zhoubným, přestál jste je živ,
tak všemu, co on vlastnil dřív,
vládnete teď i s územím,
bez rozmišek a sporů s ním,
protože sám dal přede všemi
slovo, že získá hrad i zemi,
nabyté darem, obojí,
10 rek, jenž ty zkoušky přestojí.
A co víc! Zloch dle svého zdání
mnoho ctných rytířů i paní
z krajů, kde vládnou křesťané,
prohlásil za své poddané,
neušetřiv své ochrany
pohanky ani pohany,
a proto propusťte nás domů!
Teskni tam po nás, ledaskomu
cizina mění srdce v led,
20 a ten, kdo hvězdný bezpočet
spočítal, naučí i vás
navracet bědným blahý jas! –
, Matka má dítě, jehož matka
je jeho rodnou dcerou‘, zkrátka,
o čem tu mluvím? O vodě,
z níž vzniká v zimní přírodě
led a pak zase voda z ledu,
ani já se zbýt nedovedu
touhy být plodem potěšení,
radosti, jež se v posled změně
660 zas v radost, z plodu vzejde plod,
tak čiňte též, jsme-li vám vhod!

Mne se však radost zatím straní.
Lod' pluje rychle a kdo na ní
kráčí vpřed, v rychlosti ji předčí,
váš věhlas bude tedy větší,
zvlášť v duchu mého příkladu,
než radost bez všech odkladů
rozeznělá zas po kraji,
10 tam, kde nás truchle čekají!
Dříve jí bylo u mě dost,
s mým trůnem spjali vznešenost
i koruna mé dcery plála
a knížata ji uctívala,
těšily jsme se úctě všech,
já panovala ve prospěch,
nikoli k hoři poddaných
mužů i žen a každý z nich
zakoušel spravedlivou vládu
20 své paní, ochránkyně rádu.
Kdo z Boží vůle kraluje,
ten bližním neubližuje!
Stojí-li štěstí při ženě,
jež chce žít vskutku vznešeně,
pak ráda obštastní svůj lid.
Jen jedno tu chci potvrdit:
i nejmenší tvor proklestí
nám cestu z útrap ku štěstí,
dlouho už na ně čekám, pane,
kéž tedy alespoň teď stane
661 přede mnou jezdec nebo pěší,
jenž hojí žal a smutky těší!“
Pan Gawan řekl: „Tuze rád,
nezahynu-li, budu dbát
o vaše štěstí v plné míře!“ –
Týž den pak předjel před rytíře
sám Artuš, bretonský pan král,
tak zdálky s vojem přícválal
věrný syn smutné Arnivy,
10 praporce, jež vždy ožíví
celý kraj, viděl Gawan vlát
a z Logrois k nim harcovat
cestami vskutku hojnými
lid s přepestrými kopími.
I hleděl na ně vesele,
ale kdo čeká přátele,

ten cítí o to mocněji
strach ze zklamaných nadějí.
Artuš však rozptýlil ten strach,
20 vždyť už byl takřka na dosah;
Gawan se pootočil stranou
v touze skrýt, že mu slzy kanou
z očí, tam je táz udrží
než v neprodyšné nádrži;
nic nezastaví jejich proud,
co platno, musí vytrysknout,
vždyť sama láska ho má k pláči,
a hle, kdo v jejích patách kráčí:
král, jeho dobrý vychovatel,
od mládí první z milých přátel,
662 s nímž si vždy byli oddáni
bez falše ve všem konání!
Arniva nevědouc, proč pláče,
řekla mu: „Nutno nejináče,
pane, než vítat s úsměvem
ty, kdož jsou potěchou nám všem.
Slzám se stavte na odpor,
voj vaší dámy, její sbor,
přichází, to vás potěší!“
10 V lukách už rostla příštěší,
a také mnohou korouhvici
spatřili Gawan s panovnicí,
ta poznala však z oněch všech
přečetných znaků na štítech
jen jeden v domnění, že dnes
s ním přícválal pan Isajes,
Utepandragonův ctný rek,
Bretonec, jeho maršálek,
netušíc ani to, že on
20 i vládce Utepandragon
zemřeli; byl to jiný pán,
syn Maurin, jenž byl jmenován
maršálkem snachy – panovnice;
měl krásná lýtka, a co více,
svůj úřad získal po právu!
Jak dorazili na trávu
nad příštavištěm návštěvníci,
hned přichystali panošící
u jedné čiré bystřiny
příbytky z pěkné tkaniny

663 pro vzácné paní, pro ctné panny
vztyčili tedy mnohé stany
a na lučině opodál
zaujal místo sám pan král
i jeho věrní všemi směry
ve velkém kruhu, ovšem který
byl po příjezdu rozrytý
nespočetnými kopyty.
Člunařovi pan Gawan vzkázal
10 po Bene, aby otec kázal
zakotvit při pobřežní vodě
všechny své pramice i lodě:
ať neosadí nikdo z těch,
kdož dorazili, druhý břeh!
Připravil rovněž pro panici
první dar z krámků, vlaštovici,
míním tím harfu, v Anglii
známou až dodnes. Však si ji,
jak tuším, domů nesla ráda.
20 Gawan dal rozhlásit, co žádá
dál: zavřít brány do předhradí!
Poté jak staří, tak i mladí
vyslechli jeho další přání:
„Za vodou, na protější pláni
dlí zbrojný sbor, tam táborej,
na souši ani na moři
já nespářil tak mocný voj,
a pokud vyhledává boj,
pomožte mi vém konání!
Nevítáme jej bezbranní.“
664 I pravili, že dobře činí,
nepatří sbor však vévodkyni?
„Ne,“ odvětila ona paní,
„já o něm nemám ani zdání,
ba, neznám ani jeden štit.
Někdo mi chtěl zas ublížit,
troufl si zprvu přícválat
před Logrois, můj pevný hrad,
naši se asi ubránili
10 a nezalekli zbrojné síly,
snad odolal i barbakán!
Mám dojem, že by jistý pán
dluh za vínek rád vyrovnal:
král Gramoflans je hněvný král!“

Ale ať se bil ten či ten,
prožil si jistě perný den!“
Což souhlasilo, právě tam
tržil pan Artuš mnohý šrám
před Logrois vstříc obraně,
20 kterážto vojům z Bretaně
škodila vskutku bohatě,
neušla ovšem odplatě
a z obou dvou vojsk v onom klání
do trávy spadli mnozí páni.
Tám unavení bojovníci,
o nichž smí jistě každý říci,
že v bojích nasazují kůži
za svou čest jako chrabří muži,
museli snášet mnoho běd,
zvlášt páni Garel, Gaheriet,
65 král Meleans de Barbegal,
a také Jofreit Fils Idol,
vždy zajati a odvedeni
na hrad už během zápolení.
Z obránců se vzdal pod Logrois
vévoda Friam z Vermendois
i Richard z Naversu: ten hrabě
útočil kopím sotva slabě,
dokázal jím, jak praví Zvěst,
10 každého soka s koně smést,
Artuš však nešetřil svých sil
a hrdinu sám pokořil.
Tak obě strany bez umdlení
lámaly v onom zbrojném dění
při útocích svá ratiště,
les kopí pokryl válčiště,
ne, zbaběle se nebili
Bretonci, vezdy zmužilí,
se sbory paní vévodkyně,
20 a když se zjevil na planině
Artušův zadní voj,
podstoupil rovněž boj.
Až zvečera své úsilí
rytířské sbory skončily.
Ach, snad měl Gawan prozradit
své paní, co se bude dít,
sdělit, že Artuš s družinou
potáhne její krajinou,

a bojům by snad zabránila.
On však chtěl, aby uvěřila
666 svým očím spíš než jeho řeči. –
Ted za Artušem s velkou péčí
vypravil na cestu své pány
a výstroj, přenádherné stany,
to vše dal přichystat on sám;
tak přišli k tučným výbavám
i lidé jemu dříve cizí,
ba, štědrý vládce nenabízí
po troškách, podobá se těm,
10 kdož se už loučí s životem,
pročež mu také zbrojní, dámy
i rytířové, nádherami
nemalé ceny obdaření,
projevili svá potěšení
a za každý ten příspěvek
i pomoc vyslovili vděk.
Rozdával krásné podary,
mimochodníky, soumary,
a rytířům též brnění.
20 Zbrojní tam stáli oděni
v železe, také připraveni
ctít Gawanovo nařízení,
že čtyři jeho hrdinové
ujmou se služby zcela nové:
jednoho určil za číšníka,
ustanovil i komorníka,
další z nich se stal truchsasem,
a posléz vybral k oném třem
i maršálka: ti čtyři páni
plnili poté jeho přání.
667 Nechme teď Artuše, ať tráví
čas v klidu, zatím nepozdraví
Gawana k jeho neradosti!
Poránu vojska vzácných hostí
do Joflance vtrhla s velkým křikem
za Bretoncem, svým panovníkem.
I zadní voj, dřív povolaný
k bojům, z nichž sešlo, přijel s pány.
Gawan hned svolal poradu
čtyř věrných z dvorských úřadů,
a udělil jim rozkazy:
pan maršálek ať vyrazí

před Joflance, na zelený pažit:
„Tam postav tábor, nutno zvážit,
že vojsk dlí kolem víc než dost,
pročež ti dávám vědomost,
že to jsou tuze mocné voje,
a kdo je řídí? Ano, to je,
pravím ti, Artuš, král, můj strýc
20 i pěstoun v mládí, a co víc,
já sdílel jeho dvůr i dům,
a proto dej všem zbrojencům
na cestu výstroj, samý skvost,
ať sezná moji vznešenosť!
Tady však smlč, že přijel král
a že mně k vůli přícválal.“
I konali, co nařídil,
a Plippalinot ze všech sil
musel se činit s kocábkami,
bárkami, lodicemi, prámy
668 a vysílat své četné lodě
ve chvíli, kdy se sjela k vodě
vojska, vstříc maršálkově chase.
Pěší i jízdní v krátkém čase
přepluli na protější břeh,
pak s houfcí, s mládci, jeden spěch
po stopách Bretonců se dali
s maršálkem v čele, ovšem zdali,
ptáte se, s sebou nesli stan,
10 jejž dostal Clinchor, vzácný pán?
Snad. Stan mu paní Iblis dala
z lásky, jež byla neskonala,
leč tajná, což se vyjvilo,
žel, právě skrze ono dílo,
tak přebohaté ve své kráse!
Snad jen stan Isenhartův, zdá se,
byl střížen umnějí, co vím.
Blíz Artuše pak především
vztyčili na zelené trávě,
20 tuším, ten skvost a ve vši slávě
i další stany, mocný kruh,
jenž tuze zdobil širý luh.
Artuš se brzy dočkal zprávy
o táboru, jež poblíž staví
maršálek pana Gawana,
a nejinak že od rána

chystá se za ním také on,
synovec; rázem nastal shon,
všichni těm zvěstem naslouchali;
pan Gawan sám, své cti vždy dbalý,
669 mezičím opustil svůj hrad,
a nemohu vám nepopsat
ty divy, záře nad záře,
nádherné reliktiaře,
stany a vzácná odění,
přílbice, pláty, brnění,
a navíc mnohý pestrý štíť,
jež museli dnes přepravit
soumaři jeho poddaných.
10 Kastilští oři kolem nich
klusalí, jiní za nimi,
pak rytířové s paními
v párech se k houfcům přidružili,
a tak se táhl celou míli
předlouhý průvod stále dál.
O jedno Gawan zvláště dbal:
rytíři nevyjeli sami,
leč provázeli luzné dámy,
a přitom jen hňup by své krásce
20 neřekl vše, co patří k lásce!
Sangiva z norské končiny
klusalá vedle hrdiny
Floranda, strážce velmi ctného,
pak Le Choix a vedle něho
přesladká panna Cundrié;
Gawan dnes před Itonié,
svou sestrou, nedal přednost jiné,
naopak, z vyprávění plyne
i to, že s vévodkyní zas
Arniva trávila svůj čas.
670 Hrdinův tábor vytyčili
tak, že se mohl dostat k cíli
jen přes bretonské ležení.
Co všechno bylo k vidění:
těch pánů, dam i panošíků!
Gawan dal podle dvorských zvyků
příkaz, ať nejdřív dokluše
až před stan krále Artuše
první z dam. Uvedla se skvěle!
10 Maršálek rozhodl, že v čele

též druhá stane vedle ní,
další pak ve shromáždění
vespolek utvořily kruh,
staré i mladé, bez úsluh
neobešel se ten sbor dam,
všem byli páni ke službám,
když takto s jejich příchodem
byl Artušův stan před vchodem
obklopen mnoha paními,
20 a slovy, tuze vřelými,
odbývalo se vzápětí
i Gawanovo přijetí.
Pak sesedli, on, Arniva
s vnučkami, rovněž Sangiva
a vévodkyně z Logrois,
vznešený rytíř Le Choix
i strážce Florand, vzácný pán.
Král Artuš vyšel před svůj stan
a vlídně, v duchu těchto chvil,
své vzácné hosty pozdravil.
671 Poté dal slovo královně,
kterážto taktéž výslovňě
projivila svou radost všem,
všem, v čele s panem Gawanem,
načež se spolu zulíbalo
luzných dam nikolivěk málo.
„Synovče, můžeš-li mi říci,
kdo jsou tví páni společníci?“
pravil král. „Měl bych,“ řekl rek,
10 „vyprosít pro ně polibek
tvé paní, mají vzácný rod,
bylo by mi to tuze vhod!“
Polibek tedy obdrželi
pan Florand, strážce tuze smělý,
i vévoda, pan z Goverzinu,
pak do přistřeší v libém stínu
královnu směli provázet
a zdálo se, že celý svět
je plný divukrásných paní.
20 Pan Artuš skočil bez meškání
na svého kastilského hřebce
a objel veselé a křepce
poshromážděné rytíře,
průvodce dam, až k nevíre

luzných, a se všemi se král
velice vřele přivítal.
Ostatní hosté postávali,
leč Gawanova přání dbalí,
svolili, jak je dvorským zvykem,
brát se dál za svým panovníkem.
672 Pak Artuš s koně seskočil,
se synovcem dal na pár chvil
ve stanu průchod otázkám,
zvláště stran pěti vzácných dam,
a Gawan počal vyprávět
po řadě podle počtu let:
„Vy jste znal Utetandragona
a jeho choť, však je to ona,
Arniva, váš a její rod
10 je tentýž, tentýž prapůvod!
Další, má matka, vládkyně,
má svůj trůn v norské končině
a dvě dcery, švarné panice:
není to sličná dvojice?“
Pak v mnoha dalších polibcích
smíslil se blahý pláč i smích,
což všechno bylo bez nadsázký
výlučně dílem pravé lásky!
Slzy a úsměvy, dvé září,
20 mohl jsi spatřit v každé tváři,
a též cit velký, opravdový.
Artuš pak řekl Gawanovi:
„Synovče, rci mi ještě víc;
o páté dámě nevím nic.“
Pan Gawan pravil s vlídnou tváří:
„Je z Logrois a nevladař
jen tam, i já ctím její vládu!
Na jejím tuze pevném hradu
jste ji prý hledal s úspěchem!
Povězte, jak se vede těm,
673 kdož navštěvují vdovy? Jak?
Nijak zle, nebo naopak?“ -
„Váš bratránek, pan Gaheriet,
i Garel, jenž si troufá vyjet
vždy,“ pravil Artuš, „do útoku,
cválali tehdy po mém boku,
pak spolu padli do zajetí,
měli jsme smělé předsevzetí

}
doharcovat až k barbakánu,
10 hej! V čele všech mých smělých pánu
Meleans hnal se jeden cval,
nicméně zakrátko ho jal
houf zbrojných s bílou korouhvici
zdobenou černým šípem, špicí
ze sobola a rudou skvrnou:
takto se kapky krve hrnou
ze srdce v mužné bolesti!
„Lirivoin!“ - to návestí
znělo zpod vlajek oněch sborů.
20 Vítězům, byť ne bez odporu,
se oddal i můj synovec,
pan Jofreit, mrzí mě ta věc,
ano, náš strastiplný boj,
já sám jsem vedl zadní voj.“
Takto král želel mnohých ztrát.
„Té lítosti já hodlám dbát,“
pravila dvorně vévodkyně.
„Překvapil jste nás ke své vině
bez pozdravu a bez důvodu
způsobil i mně velkou škodu,
674 račte mi vyrovnat svůj dluh,
k čemuž vám dopomáhej Bůh,
třebaže jste sem přicválali,
abyste, pane, věrně stáli
na straně muže hrdiny,
jenž dobře zná mé slabiny
a nemusí už příště zprudka
tasit meč, když se se mnou utká!“
Pan Gawan se pak optal krále:
10 „Ptám se vás, máme ještě dále
svolávat jiné mistry zbraně
na shromaždiště této pláně,
když u své dámy vyprosím
svobodu vašich jatých s tím,
že se sem vrátí vaši páni
vždy novým kopím obtěžkání?“
Král pravil: „Tomu budu rád,“
a vévodkyně na svůj hrad
pro ono panstvo vzkázala.
20 Zda lidská duše poznala
v světě tak skvostné shromáždění?
Gawan pak žádal o svolení,

zda by směl načas odejet.
Artuš mu pravil tedy hned
své sbohem, páni zamířili
do míst, kde hradští postavili
po rytířsku dle dobrých mravů
stany i tábor pro výpravu,
skvělou, až přecházely zraky,
a chudou pouze na nuzáky.
675 I cválal k oněm obydlím
každý, kdo se chtěl setkat s tím,
jehož tak dlouho postrádali.
Jen Keie nedbal vši té chvály,
zmátořil se už po zranění
od Plimizolu, ale dění
hradských mu bylo málo vhod:
„Sám Artušův pan švagr Lot
by nesoutěžil s naším pánum
10 o to, kdo vládne lepším stanem!“
Měl na Gawanu spadeno:
„Proč nepomstil mé rameno?“
Ba, hněvivce jen hněvnost žíví:
„Bůh koná s lidmi pravé divy!
Kde sebral Gawan tolik dam?“
Tak špičoval, práv zásadám,
nesrovnatelným s přátelstvím.
Přítele těší, pokud vím,
týž úspěch, pro nějž spouští křik
20 zlostník, či přímo závistník!
Gawan si dobyl cti a slávy,
kdo žádá víc, ať též víc praví
o tom, kam ve své myslí míří!
Ne, nízké duše všude šíří
jen zlost a druhým závidí,
to co je štěstím pro lidi
ctně, přející svým přátelům
čistý štít, slávyplný dům,
tak ani Gawan neznal klam
cizí všem řádným povahám,
676 jež právem žijí blaženě,
neboť jsou milé Štěstěně.
Ptáte se teď, jak vládce Norů
pečoval o pohodlí sboru
svých dam i o své rytíře?
V obdivuhodné přemíře!

Artuš i každý dvořenín
žasli, čím vládne Lotův syn! -
Pojedli, poté skončil den
a já jím přeji libý sen.
Po ránu ještě před rozbřeskiem
přihnali s dupotem a třeskem
rytíři paní věvodkyně.
Zbroj blyskotala po lučině
pod lunou, tam kde táboril
Artuš, houf dam i zbrojných sil,
a přes ležení zamířili
ke svému vybranému cíli,
ke Gawanovu táboru.
Takovou zbrojnou podporu
si zaslouží jen pevná pěst
pána, jejž zdobí jeho čest.
Gawan dal svému maršálkovi
příkaz, ať oném pánum poví,
o místě na přilehlé pláni;
maršálek, dvořan vzácné paní,
tam zchystal stany se vším všudy,
leč dřív než složili své údy,
vzplál den a celé sešlosti
nastaly nové starosti.
Artuš, pán provázený slávou,
dal vydat posly s pilnou zprávou
do města Roche Sabins; tam král,
pokud vím, toto vzkazoval:
„Chce-li pan Gramoflans svou věc
dál hájit, pak můj synovec,
povězte mu, boj neodmítá,
pokud ho jeho soupeř vítá.
Ať přiharcuje v krátkém čase,
protože rytíř mocný, zdá se,
vždy rád a bez váhání činí
to, čeho nejsou schopni jiní.“
Poslové tedy odcválali
a Gawan se hned optal, zdali
Le Choix spolu s Florandem
nevedou ho nyní k tému,
kdož se sem sjeli z mnoha zemí
ve službách lásky s nadějemi,

že vévodkyně odmění
co nejvýš jejich snažení,
a pozdravil je potom tak,
že to bral každý za odznak
či za znamení dvorných mrvů
pro Gawanovu čest a slávu.
Po tomto milém setkání
vyhledal můj pán v ústraní
své zbrojnice zas tajně zbroj,
brnění, v němž se vede boj,
a nato zkoumal drahoun chvíli,
zda se mu rány zahojily
a zda ho nesužují jizvy;
souboj se v duchu nové výzvy
blížil, i chtěl se pocvičit
pro čas, až před panstvo a lid
zas na kolbiště zamíří.
Jak potom vzácní rytíři
posoudí jeho lesk a jas,
chrabrost i právo na věhlas?
Pak mládci kázal, že chce vyjet,
kde že je jeho Gringuliet,
nutno ho zvykat znova trysku,
je dobré cválat po pastvisku
jak pro koně, tak pro pána;
provázej pana Gawana
štěstí, ne, nikdo víc můj žal
nerozjířil: vždyť odcválal
z tábora přímo do daleka,
na pláň, a tam, kde teče řeka
Sabins, tam spatřil hrdinu,
vtělenou mocnou skalinu,
sám vrchol rytířského bytí,
živoucí smršť a krupobití!
Onen pán patřil k povahám,
jež nevěděly, co je klam,
pěstoval pouze mužnou ctnost,
cizí mu byla zbabělost,
ba, té on pobral sotva špetku,
mám přece ve vás dosti svědků
z dřívějška, čím je a čím není
on, duše mého vyprávění.

XIV.

Pan Gawan cválá po pláni
vstříc boji, ctnému konání,
ale mám strach! Co jeho čest
a sláva? Jak si zíštně vést
také stran toho druhého?
Mám se snad bát i o něho,
když předčil šiky mocných pánů?
Až v zámoří, až u pohanů,
získal svůj klenot na přílbici.
Má rubínový, vždy se skvící
šat, koňskou pokrývku a stroj.
Zná leda dobrodružství, boj
a tříma popleněný štíť,
ba, dokázal též uloupit
z Gramoflansova stromu sněť,
tu haluz Gawan právě teď
uviděl, rázem dostał strach
z pohany a byl na vahách:
snad je to sám král, chce se klát
a možná jeví tentokrát
chuť, aby bojovali sami,
aniž je spatří lузné dámy?
Ne! Koně, oba z Mont Salvage,
jakož rád pravé kolby káže,
teď na pláň vyrazili s chutí,
dvojicí ostruh pobídnuti,
a rázem přešli do trysku,
nikoliv z prachu do písku,
leč orosenou zelení.
Běda, jak zhoubné snažení!
A tak se kláli na trávníku
dva páni z rodu bojovníků,
jak má být! Ten, kdo zvítězí,
utrpi ztrátu bez mezí,
nezíská zbla svým konáním:
k žalu všech moudrých hlav, co vím,
byli si věrni odjakživa
věrností, jež je stále živá,
a nezeje v ní trhlina.
Teď slyšte, klání začíná!

Rozburácí se s prudkostí,
leč k jejich malé radosti,
vznešený vztah a blízký rod
přijde jim trochu jinak vhod
v tom divokém a hněvném boji:
ať obstojí, či neobstojí,
v žalu vždy radost utopí.
I zapřela se do kopí
dvojice přátel jedné krve,
žel, musela hned napopravé
i s hřebci padnout na pažit,
a co dál? Začali se bít,
padaly rány během seče,
často se zaklínily meče
a třísky štíťů ve chvíli
zelenou trávu pokryly.
V tom lítem bojechtivém víru
by asi těžko došli smíru:
vždyť kdo je může usmířit,
když všude začíná klid?
Tak časně totiž došlo k boji!
Zatím však slyšte, kterak stojí
Artušova věc: jeho páni
poslové na rozlehlé pláni
už zjistili, že v přímoří
Gramoflansův sbor táboří,
obklopen řekou Sabinsem
a také Poinzaclinem;
proud obou ústil opodál,
na čtvrté straně strměl val
města, jež kraji vévodilo,
Roche Sabins, zvlášť mocné dílo
s věžemi tuze vysokými,
příkopy, zdmi a cimbuřími.
Mohutné voje tábořily
na pláni dlouhé celou míli,
půl míle byla široká,
poslům hned padli do oka
rytíři vesměs neznámí
i kopiníci s přílbami,
lučištěníci a jiné sbory,
sešikované pod prapory;

pyšně si vykračovaly,
a zástup to byl nemalý.
Za zvuků pozounů a trub
voj se dal právě na postup
směr Joflance; tam teď mířily
a tálly ony oddíly.
Cinkaly uzdy v rukou dam,
jež vlastovým přípravám
682 okolo sborem přihlížely.
Teď povím, co vím, toužíte-li
vyslechnout, co to za pány,
ubytované pod stany,
přidalo se dnes ke královí!
I neznalec se třeba dovídá,
že dle mé povědomosti
až z Pontu, z vodní pevnosti,
mu jeho strýček, dědův syn,
10 vzácný král Brandelidelin,
přivedl šest set luzných paní
a každou rytíř, bažný klání
i slávy v lítém souboji,
provázel v plné výzbroji.
Jak rád mu prokazoval čest
voj z Pont Tortois, jehož vjezd
neřídil rovněž pouhý man.
Bernold de Riviers byl pán
nad Uckerlandem, tento nedíl
20 po otcí Narantovi zdědil,
a také všichni vyprávěli,
že doprovod má víc než skvělý,
fraučimor, jehož lesk i jas
vzbuzoval úžas nad úžas,
ba, houfec to byl nevidaný,
dvě stě hlav čítaly prý panny
a dvě stě paní, pokud vím,
vždy s chotěm jako průvodčím.
S hraběcím synem Bernoldem
tállo i pět set přílb a všem,
683 právím, byl vlastní boj, vždy smělý
a rytířský, vstříč nepříteli.
Gramoflans se tak právě teď
už chystal mečem pomstít snět,
ať každý vidí, kdo je v právu
a kdo si zasluhuje slávu!

Pročež dnes mnozí mocní páni,
knížata, rytíř i paní,
stanuli poblíž vladaře,
10 a plály záře nad záře.
Poslové vešli a pan král –
jen slyšte, jak je přivítal!
Dlel na pohovce, usazený
v poduškách tuze velké ceny
z prošívaného hedvábu.
Panice, plné půvabů,
obuly do železných bot
pána, jenž měl tak vzácný rod,
že tuctem kopí podepřely
20 baldachýn převolice skvělý
i stinný. A jak nazývaly
kraj, kde tu skvostnou látku tkali?
Ecideonis! V příští chvíli
vyslanci blíže přistoupili
pověřeni teď onen štit
a vrchol pýchy oslovit:
„Král, kterýmžto jsme vysláni,
těší se všude uznání:
Artuš je známý pro svou čest,
dbá o slávu i o pověst,
684 vy mu však chcete činit škodu!
I pátrá marně po důvodu,
proč by měl jeho synovec
zakoušet váš hněv, divná věc,
byť by vám přál zla sebevíc
a hnal se z různic do různic,
přesto pan Gawan sedá spolu
s rytíři Kulatého stolu,
a ti se ho pak zastanou
10 s péčí vždy velmi oddanou.“
Král odvětil: „Jsem připraven
dodržet stanovený den
a s vaším blízkým zkřížit zbraně,
ať k jeho slávě, nebo haně.
Jak z dobrých zpráv už dávno vím,
Artuš je poblíž ležením,
on, jehochoť a poddaní,
ti všichni jsou mi vítáni,
vyjma však paní vévodkyni,
20 spílá-li mi a škodu činí.

Zabraňte tomu, moji milí,
sám nebudu dál mařit síly;
jak pravím, podstoupím svůj boj,
podporuje mě chrabry voj,
z nižádné moci nemám strach,
a tím méně jsem na vahách
stran souboje, slib vyplním,
nevzdám se přání klát se s ním,
jinak bych nemohl své paní
dál sloužit ani být se za ni,
685 nesměl bych svěřit její přízni
život i s jeho sladkou trýzní.
Nebe ví, co jí můj sok dluží,
já se klám vždy jen s více muži,
to je mi jinak nad zákon,
zato pan Gawan, zato on
umí sám o svůj život hrát,
s ním povedu boj sice rád,
ponížím však svou smělost, štit,
10 pro nějž je hračkou s ním se bít,
a zeptejte se kohokoli
z mých soků na mě: ‚Ten se kolí
tak, že mu vzdávám posléze
slavně čest hodnou vítče!‘
Jindy já mívám soků víc,
dnes paní nepřidají nic
k mé chvále, a když zvítězím,
své srdce potěším jen tím,
že dámu, pro niž se chci klát,
20 nevězní dnes už pevný hrad,
že dlí teď s pánum četných zemí,
s Artušem, velebeným všemi
a známým vskutku v každém kraji,
které ho vesměs poslouchají;
tam potkám tu, jíž k nohám klást
chci do smrti svou strast i slast,
vždyť může-li být větší radost
než učinit své službě zadost
bez rozpáku a bez vahání
a nadto před zraky své paní?“
686 Král přitom objal ramena
Bene, jež celá blažená
zaplašila teď všechn strach,
vždyť v soubojích i potyčkách

vídala krále častokrát!
Vědět však, že se má s ním klát
pan Gawan, bojovník tak velký
co bratr její velitelky,
měla by rázem po radosti
10 vstříč takovéto události!
Přinesla totiž králi lék
na lásku, dárek, prstének
od Itonié, vzácné panny,
jejž její bratr, prostý hany,
doručil sestře od Sabinsu
a Bene po Poinzaclinsu
připlula zpátky jednak s ním
a jednak s tímto sdělením:
„Ze Hradu Divů chvátá sborem
20 na luh má paní s fraučimorem
a zvěstuji vám její přízeň!“
Kterápak panna mohla trýzeň
tak sladkou a tak něžný cit
pánovi kdy líp oplatit?
Ať pomne však též jejích tužeb,
tuze si cení jeho služeb,
což pyšné myslí jistě hoví!
On však chtěl škodit Gawanovi. –
Ba, nemít sestřičku je blaho,
sestra vás přijde leckdy draho.
687 I přinesli mu přílbici
s ozdobou tuze zářící;
byť mnozí páni, chvalně známí,
toužili získat srdce dámy,
ať Gahmuret, ať Galoës,
ať Killikrates, ty však dnes
všechny též strůjí překonal
pro lásku k paní nás pan král!
Ne, tkalci od Acratonu
či Hippopotitikonu
anebo z Kalomidenty,
tím méně z Agathyrsenty,
sotva kdy lepší hedváb tkali
než ten, co hověl panu králi.
Políbil prsten darovaný
z lásky, dar od královské panny:
ten důkaz, že jen pro něj bije
dál srdce věrné Itonié,

nemohlo by mu nahradit
20 nic, byl to jeho pevný štít!
Pak vyrážil, už ve zbrani,
k zamýšlenému konání,
a dvanáct krásek na ořích,
panen, jež nepoznaly hřich
pospolu neslo ratiště,
jež měla teď i napříště
podpírat skvostný baldachýn,
a třeba skýtal hlavně stín
bojechtivému vladaři,
nebyla nouze o září!
688 Taktéž dvě statné panice
a luzné rovněž velice
královny paže podpíraly.
Poslové dál už nečekali
a za Artušem odkvapili.
Avšak vtom boj zle zarputily,
boj Gawanův, je upoutal,
i projevili nad ním žal
a mnohý věrný panošák
10 nad pánum v nouzi spustil křik.
Spatřili totiž, jak si stojí
rytířův soupeř v onom boji,
k vítězství už měl sotva krok,
a nadto vposled mocný sok
vzbudil žal, že pan Gawan srážku
zaplatí cenou za porážku,
ovšem jak mládci v oné chvíli
zmíněné jméno vyslovili,
soupeř, dřív dychtivý se bít,
20 přičinil se, že nastal klid,
a rázem odhodil svůj meč.
„Běda mi,“ zněla jeho řeč,
„jsem bytost hanbou znectěná,
proč dopustila Štěstěna,
že moje hříšná, bídňá dlaň
sevřela v dnešním boji zbraň!
Ne, došlo k hanebnému činu,
a cítím proto velkou vinu,
navždy je veta po štěstí
v osudu plném zlověstí,
689 pod jehož dávným znamením
jednám tak často: proč i s ním,

s Gawanem, vzácným rytířem,
válčím tak zhoubně, proč tu jsem?
Když tedy v tomto lítem klání
hubím sám sebe vlastní zbraní,
co zbývá z mého štěstí? Nic!
Já vylej zbrojně zlému vstří!“
Pan Gawan, vyslechnu, co říká,
10 na nářek svého protivníka
pravil: „Ach, s kým to mluvím,
s kým, slovem teď víc než přátelský?
Kdybyste mě jím poctil dřív,
neztratil bych já jaktěživ
v boji svůj věhlas ani slávu,
teď zdobí vás, jste zcela v právu
a má čest leží popleněná;
kdybych vás poznal podle jména,
snad bych ji měl kde hledat, snad,
20 a dál mi mohlo štěstí přát,
že bych zas v boji zvedal štít!“ –
„Bratranče, chci ti vyjevit
věrně, kdo jsem, tak jak sis přál:
tvůj spřízněnec, tvůj Parzival!“
Pan Gawan odvětil: „Tak jest,
pošetile se dala svést
dvě srdce k měření svých sil,
hněv jejich ryzost přehlušil,
je to den prohry můj i tvůj
a oba nás teď polituj:
690 pokud tvé srdce věrně bilo,
nad tebou však tu zvítězilo!“
Poté co domluvil můj pán,
zhroutil se na zelený lán
a všichni kolem viděli,
jak je náš rytíř zemdlelý
a v hlavě má jen vír a noc.
I přiskočil mu na pomoc
panošák bretonského vládce.
10 Hned rozvázal ten sličný mládce
řeménky jeho přílbice
a ovíval ho velice
pérem své čapky, po chvíli
dík mládencovu úsilí

Gawan zas byl s to vydechnout
a mezičím už dvojí proud
pánů i zbrojných, dvojí sbor
z obou stran mířil do prostor,
jež byly pěkně ohrazeny
20 hladkými, třptylivými kmeny.
Pan Gramoflans jich totiž sto
dal doprovít až na místo
kolby, tam už se blýskalo
těch kmenů vskutku nemálo
na jedné, tak i druhé straně
a nikdo nesměl na krok za ně.
Bylo jich dvakrát padesát,
čtyřicetkrát jsi mohl hnát
podél nich koně do skoku,
mezily směry útoků
691 tak jako příkopy či valy,
odkud by hosté sledovali
boj, a to stvrdir rukoudáním
sok sokovi už před sedáním.
Avšak teď se voj po voji
bral k jinakému souboji,
v němž obě vojska posléze
chtěla též poznat vítěze
a také chválit víc než dost
10 jeho žár, jeho bojovnost;
kdo tu však zápasil a s kým?
Vždyť nestojí s tím, ani s tím
pospolu žádný zbrojenec,
byla to prapodivná věc.
V čase, kdy na květnaté pláni
skončilo ono potýkání,
přihnal i Gramoflans, pan král,
pomstít svou snět a obeznał
boj bezpochyby nebývalý
20 dvou reků: ano, bojovali
nad jiné lítě svými meči,
přičemž tu zřejmě došlo k seči,
žel, bez nejmenší příčiny.
Gramoflans oba hrdiny,
znavené usilovným bojem,
litoval, sledován svým vojem,
Gawan vstal, teď tu oba stáli
a málo reka poslouchaly

oudy už tuze unavené.
Rovněž tak dorazila Bene,
692 panovníkova průvodkyně,
a v místě boje na planině
spatří, že tu byl zbaven síly
pán, kterýžto jí byl tak milý,
ba vzácnější než všechn svět,
nemohla toho nežlet;
sesedla tuze zoufalá
z komoně, reka objala
a zavzlykala: „Jaká muka!
10 Prokleta budiž ona ruka,
jež poplenila předobraz
vší chrabrosti, váš mocný jas,
ano, váš nedostižný třpyt!“
Uložila ho na pažit
a z čela, celá uplakaná,
setřela mu ta sladká panna
krev i pot: ach, jak trpěly
mdlé oudy v horké oceli!
Gramoflans pravil: „Jaký žal!
20 Strast, kteréžto ses nedočkal
ode mne, netěší mě nic,
vyjed' mi tedy zbrojně vstří
zítra, a chceš-li, na pláni
budu tě čekat ve zbrani,
dnes abych se však spíše bil
s dámou, jsi u konce svých sil,
nechť se ti brzy vrátí zdraví,
já si chci čestně dobýt slávy,
proto si odpočiň a ráno
zastoupíš krále Lota, ano?“
693 Leč Parzival, vzor mužnosti,
ušetřený mdlé bledosti,
povolil si jen pod přílbicí
řemének, aby mohl říci
dvorně a přímo do tváře
na účet pana vladaře
též své: „Můj rodný bratranec
vás pohněval, to je zlá věc,
vizte, jsem schopen odporu,
10 jste-li dál toho názoru,
že všechno vyřeší jen klání,
ručím vám za Gawanu zbraní.“

Král odvětil: „To odmítám, zítra mi zaplatí on sám dluh za snítku, nic neslevím, můj pane, rozejdu se s ním vítězně, nebo naopak s hanbou, ať onak nebo tak, své snahy, doufám, hrdinné, 20 projevte jinde, tady ne!“ Nato mu řekla sladká Bene: „Nevěrný pse! Je pochybené vyprošovat si náklonnost srdce tam, kam teď dštíte zlost! Co se vám stalo sladkou mukou, leží teď právě v jeho rukou, jen z jeho milosti váš cit, ztracenče, může dále žít, to všechno dáváte dnes v sázku, s falší jste spoutal svoji lásku?“ 694 Pak Bene, tuze pohněvanou, mladý pan vládce si vzal stranou: „Nezlob se kvůli té mé volbě, trvám však na zítřejší kolbě, ty pobud' s Gawanem zas dnes a jeho sestře vypověz, že sloužím jen jí, ano dbám o to, být jen jí ke službám!“ Když Bene uslyšela slova, 10 nepochybň tak opravdová, i zvěst, že bratrem její paní je Gawan, že mu hrozí klání, hned žalost jako mocná vesla do srdce dobré panny vnesla obrovskou vlnu hořkosti. Vždyť byla vzorem věrnosti! „Zmizte, vy bídňče, a dost! Víte vy, co je oddanost?“ S tím odjel král i jeho voj, 20 dvě ořů, kteří vedli boj též navzájem, ať chytli mládci, poddaní bretonskému vládci, a pak se Bene, Parzival i Gawan ubírali dál, čímž mím k hlavní zbrojně síle: všem bylo arcí tuze milé,

že Parzival, ctný hrdina, jenž si tak chrabře počíná, k nim přiválal, a chválili rekovo zbrojně úsilí. 695 Povím vám dálé vše, co vím o nich dvou, zvláště o prvním: přemnozí páni, světa znali, z obou vojsk shodně stvrzovali, že svými rytířskými činy dobyl si cti víc než kdo jiný, a takto švarný Parzival byl středem zájmu, tak tu stál on, luhný, vskutku k pohledání, 10 jak děli pánové a paní, když v Gawanově doprovodu zašel si odít po příchodu šat, přinesli jej pro oba, samý lesk, samá ozdoba, skutečně skvostné odění, kdeko hned zvěstil v ležení přítomnost pana Parzivala a celý dvůr byl jedna chvála, ověřená už z mnoha stran, 20 že je to vskutku slavný pán. Pan Gawan poté pravil: „Chceš-li, zařídím, abychom se sešli s dámami: všemi líbeznými a čtyřmi s tebou spřízněnými.“ – „Ne,“ pravil Gahmuretův syn, „má přítomnost by vrhla stín na blahé chvíle mnoha dam, cožpak jim nepřipomínám Plimizol a s ním onen den, kdy jsem byl tak zle zneuctěn?“ 696 Bůh jim přej, co se ženám sluší, a já zas každé radost v duši; stydím se s nimi přivítat, nesetkal bych se s nimi rád.“ – „Jednou to musí být!“ a valem vykročil Gawan s Parzivalem, ať prý ho čtyři vládkyně políbí, u věvodkyně setkal se však ten polibek 10 s rozpaky pro pramalý vděk

u Logrois, kde po boji mu vyšla vstříc, a přesto ji zahanbil, odmítla tu krásku i její věvodství a lásku. Ale když s lepým hrdinou dál řeči tuze účinnou rozmlouval celý luhný sbor, též rytíř svolil, skončil vzdor a radost, v srdci doposud tísňena, přemohla i stud. Gawan měl mnoho důvodů soudit, že bude na škodu, jestliže Bene nyní poví své velitelce o králově, o tom, jak hněvnou odpověď Gramoflans pro jedinou sněť mu dal, to jest, že se chce bít a vyjet zrána na pažit: „Před sestrou, prosím, skryj svůj pláč a zhola nic jí nenaznač!“ 697 Pravila: „Mám proč netajit své slzy, nesmlčet svůj cit, vaše i jeho smrt by snadno štěstí mé paní smetla na dno, a tak i onak zhoubný pád musela bych s ní oplakat: k čemu jí budou rodné svazky, zbabíte-li jí její lásky!“ Zatím už zbrojný dospěli 20 do tábora, kde s přáteli usedl též on ke stolu a kde měl s nimi pospolu dlít Parzival i s věvodkyní, k čemuž tu došlo právě nyní na radu pana Gawana. „Radíte mi dbát o pána, který si ze mě tropil smích?“ řekla: „Jste-li však v nesnázích, když chcete, jsem vám ke službám, 20 ne, na posměch já málo dbám.“ – „Vím,“ pravil Gahmuretův syn, „vrhá to na mě divný stín,

ale já při svém počínání si netropím smích z žádné paní.“ Jinak tam krmí bylo dost, jak rytířstvo, tak společnost dam hodovali zvesela. Jen Itonié viděla, jak oči pláčem zakalené ukrývá před ní její Bene, 698 i začala též držet půst, krmě se netkly sladkých úst a pravila si: „Jen se ptám, proč děvče nezůstalo tam, kde on mé srdce ve svém skrývá, to srdce, s nímž tak úzkostlivá prodlévám tady, co se stalo, důvěruje pan král tak málo mým službám naší lásce, tuší on, věrný rytíř, ve své duši, jak si tu pro něj tuze zoufám, nadarmo v jeho přízeň doufám, a jak mě, ubožačku, drtí ten srdceryvný žal až k smrti?“ Dojedli málem odpoledne a bylo zřejmé, že teď vsedne král Artuš spolu s Guinoverou na koně, že se odeberou k ořům a poté zamíří i s kráskami a rytíři tam, kde dlel sličný Parzival. Však jim hned pozdravení dal, sám v kruhu paní, rád náš rek od všech dam dostał polibek, a též král Artuš s velkou chválou jej přízní vskutku neskonalou zahrnul s díky za věhlas a za přemnohý mocný jas, který tu šíří do všech stran právem on, víc než vzácný pán! 699 Pan z Walais pravil: „Jak vím, králi, když jsme se vposled uhlídali, zároveň tuze pohaněno bylo i moje dobré jméno. Co zbylo z mé cti? Pramálo! Teď se mi od vás dostalo

otevřeného ujištění,
že s mou ctí už to možná není
tak zlé, smím tomu věřit? Snad.
10 Opravdu, uvěřím vám rád,
že stejně smýšlí dvůr i lid,
jež jsem byl nucen opustit
s hanbou!“ A všichni přisedící
pospíchali mu šmahem říci,
že jeho slávu, ryzí květ
bez poskvrn, chválí celý svět.
I rytířové s vévodkyní
přiharcovali tam, kde nyní
pan Artuš i pan Parzival
20 prodlévali a hodný král
přijímal jejich pozdravy,
usednuv předtím do trávy,
i když měl v Gawanově stanu
místa dost, a sbor dam i pánu
utvořil venku velký kruh.
Odkud až přišli, ví sám Bůh,
vykládal bych vám celý den,
kterak si říkal ten či ten,
Saracéni i pokřtění,
shromázdění v tom sezení,
700 a Clinchorův sbor čili voj,
jenž před Logrois vedl boj
pro Orguellousu na svých koních.
Sotva vám povím, co vím o nich
i Artušových zbrojencích,
stěží kdo zví, kde každý z nich
měl svoji zemi a svůj hrad,
to už lze těžko vypátrat!
Všichni však shodně mínili,
10 že vzácný host je spanilý
natolik, aby něžný cit
všech dam byl s to si vysloužit,
neboť je hoden cti a slávy
a nic ho o ně nepřipraví.
I povstal on, pan Parzival
a pravil jim: „Vy seděte dál,
vždyť vás chci prosit o pomoc,
o právo, o něž divná moc
mě připravila: stolit spolu
20 s rytíři Kulatého stolu!

Přijmete mě zas do svých řad?
Chtěl bych rád s vámi pobývat!“
Arciže nato bez meškání
král Artuš splnil jeho přání,
a další prosbu, pokud vím,
rek sdělil jen svým nejbližším:
aby směl totiž zítra zrána
postoupit klání za Gawanu
a na pláni v tu hodinu
vyhledat ctného hrdinu
701 Gramoflanse: „Vím, onen král
má pěkný strom, já neváhal
dnes časně z něho uzmout sněť,
žádám si jeho odpověď:
boj, však jsem jen z té příčiny
navštívil vaše končiny,
bratránku, tebe jsem tu však,
žel, nečekal, já naopak
myslel, že král se chystá k boji
10 se mnou a že se na mě strojí,
proto mi přenech kolbiště,
zkrotím ho tak, že napříště
už skončí všechn jeho vzdor!
Ano, rád spatřuji váš sbor,
mám opět právo stolit s vámi,
též dobré vztahy mezi vámi
ožily, což je mi zvlášť vhod,
bratránku, máme stejný rod,
dovol mi tedy s ním se bít,
20 a tak svou chrabrost osvědčit!“ –
„Pokrevních blízkých tu mám víc,“
pravil pan Gawan, „o to nic,
jsme početní, král Artuš vládne
všem, ani mě však nenapadne
postoupit právo boje jim.
Ano, já věřím především
sobě, já věřím Štěstěně,
že dojdu slávy, nicméně
tvou nabídku ti zaplat nebe,
snad obhájím svou čest i sebe.“
702 Když Artuš seznal jejich přání,
přerušil je a oba páni
usedli s ním zas na trávníku,
Gawanův šenk v tom okamžiku

přikázal poslat pro pážata,
hned mnohá číše, celá zlatá,
zablýskla, samý drahokam,
a nenaléval do nich sám! –
Dopili, ustal shon a chvat,
10 zešeřilo se a šli spát,
všechn lid, celá společnost.
Parzival, jejich vzácný host,
si prohlédl své brnění,
přezkoumal pevnost řemení,
poškozenou strůj kázel vkrátku
dát zase pěkně do pořádku
a pro nový štíť pospíšit,
protože jeho starý štíť
byl děravý a samý šrám.
20 Pro pevnější až bůhvíkam
šli zbrojní zcela neznámí;
až z Francouz mnoha cestami
přemnozí z nich sem dorazili,
a také panoš s velkou pílí
mu koně vyhřebeloval:
na rytíři, jenž střežil grál,
to zvíře dobyl, ted' však v čas,
kdy přestal vládnout denní jas,
ulehl rytíř v pokoji,
málem však s rukou na zbroji.
703 Gramoflans zatím, pohněván,
že o snítku se jiný pán
klál s jeho sokem za rozbrésku,
málo dbal rádců, málo stesků,
aby už zanechal všech sporů,
a setrvával ve svém vzdoru.
Proč jen se včera opozdil?
V hlavě měl pouze jeden cíl,
a to hned za onoho času,
10 kdy svítá; v touze po věhlasu
ustrojil koně, sebe sám
též, nebylo mu třeba dam,
aby ho přikrášlily, ne,
vždyť beztak zářil nad jiné
a skvěl se kvůli jedné panně!
Ted' v jejích službách odhodlaně
zamířil, zatím bez užitku,
a proto mrzut, na vyhlídku,

vida, že Gawan ve zbrani
20 nečeká dosud na pláni.
Začas i Parzival sem tiše
a tajně dorazil, tím spíše
však jako dobrí válečníci
hotov se bít a pod přílbicí¹
vjel s kopím skutým v Angramu
na pažit, ano, zbyla mu
jen cesta uvnitř území
za hlazenými tyčemi,
kde ho ted' čekal boj i král;
nikdo se nepředstavoval,
704 mlčky, jak zvěsti vyprávějí,
rozhodli se co nejprudčeji
na protivníka vyrazit.
Roj třísek vzlétl, štíť co štíť
zapraštěl, ano, tak se kláli,
řeží i půtek dobře znalí
oba dva z rodu bojovníků
potýkali se na trávníku,
kolem nich rosa mizela
10 a přílbice vždy zazněla,
kdykoli o ni třeskl meč.
Tak směle vedli onu seč,
že poplenili lučinu,
rosu i mnohou květinu.
Jak želím její červeně
i reků, již tak vznešeně
snášeli tíhu těchto chvil;
kdo by se proto nermoutil,
snad leda jejich nepřítel!
20 Mezitím se i Gawan měl
k výjezdu, chopil se své zbroje,
po noci opět lačný boje,
vtom však mu, slyšte, došel vzkaz:
Parzival zmizel! Na dotaz,
kam, řekli: „Možná smířit pány,
konejšit rozvaděné strany,“
ale on zatím ze všech sil
bojoval s mužem, jenž se bil
jen sotva hůře než on sám!
Schylovalo se k polednám.
705 Pak biskup sloužil v čele davů
pro Gawanovu větší slávu

měši, dámy s pány na koních stanuli rovněž blíže nich v táboře bretonského krále, a než sbor zapěl k Boží chvále, dostavil se i Artuš tam, kam zvali kněží, k modlitbám. Po obřadech a požehnání opatřil se pan Gawan zbraní i zbrojí, doposud nic víc, jak pravím, než dvě nohavic z kroužků mu sličná lýtka krylo, a poté panstvo vyrazilo za pláče dam, až po chvíli uslyšeli i spatřili trýpt mečů, tuze mocný třesk příleb, z nichž vzlétal mnohý blesk. Král Gramoflans byl znám svým

zvykem

nebít se s jedním protivníkem, teď však měl neodbytný dojem, že je jich šest, to se dnes bojem s ním zabýval sám Parzival, ano, tak hrdinně se klál, o čemž král dostał poučení, jehož si leckdo i dnes cení, nechlubit se už napříště ctí vyhledávat kolbiště jen pro boj s dvěma hrdinými: teď králi stačil jediný!

Mezitím vojska obou stran dospěla na zelený lán a od hrazení patřili na jejich zbrojně úsilí, zatímco koně stanuli; soupeřům bylo po všem dál se bít jako opěsalí a takto nyní bojovali, byla to tuze perná seč, co chvíle vzlétl vzhůru meč, pokavad chtěli použít pro změnu zase druhý břit. Tak za svou snítku tržil daň Gramoflans, byť i jeho zbraň

nepůsobila malé rány pokrevníkovi jeho panny Itonié; též Parzival kvůli ní poznal, co je žal, žel bez užitku, to se stává i při konání v zájmu práva. Tak tedy slávycitiví muži nasazovali vlastní kůži, jeden z nich jako dobrý přítel v nouzi a druhý jako ctitel lásky i jejich mocných sil. Teď také Gawan dorazil, a tehdy nastala i chvíle, kdy divže nedosáhl cíle pan z Walais, Gahmuretův syn. Poté pan Brandelidelin, 707 Affinamus de Clitiers a s ním i Bernold z Rivies vyjeli protivníkům vstříc prostovlasí a bez přílbic. Artuš a Gawan rovněž k nim, k soupeřům bojem zemdeným, z opačné strany přibyli: prý bude nejlíp, skončí-li, pravilo ve shodě všech pět.

10 Což sotva mohl neslyšet Gramoflans, kývl na souhlas a spolu s ním šel jeden hlas, že vítězem v tom lítem klání je druhý pán dle jejich zdání. Pan Gawan Gramoflansovi řekl: „Teď slyšte, to, co vy, pane, jste pravil mně už včera: odpočívejte od večera do rána, ano, nových sil, 20 těch vám je třeba. Malý díl sok vám jich nechal, vskutku malý pro náš boj, byť bychom se kláli jen dva, i zítra budu sám, třebaže vás zvyk dobře znám: zvyk s dvěma pány křížit meče. Bůh bude sudím naší seče!“ Načež král vyhledal svůj voj a arcíť neodmítl boj,

naopak slíbil od rána na pláni čekat Gawanu. 708 Artuš pak pravil: „Parzivale, synovče, třeba ke vší chvále nadmíru směle ses tu klál, přesto sis takto počínal navzdory Gawanovu přání; slovem jsi žezeb téhož klání, do kterého ses vrhl pak sám s jeho sokem, a to tak, že ses nám ztratil jako zloděj, 10 jinak bys, i když nešlo o děj, nám nemilý, svou chuť se bít byl nucen zkrotit; vím, svůj štít jsi pokryl slávou, pročež snad, pravím, by neměl Gawan lát.“ I pravil nato Lotův syn: „Mě těší jeho chrabré čin, zítřejší boj však pokládám za předčasný, a pravím vám, bylo by ke cti panu králi, 20 kdybychom se v tom shodovali.“ Pak vyrazili k táboru houf za houfem a ve sboru skvělo se mnoho luzných paní i pánu ve zbroji a zbrani, jen zřídka vídaných, tak spolu s rytíři Kulatého stolu cválal i voj ctné vévodkyně, varkoče plály po lučině, trýptil se hedváb z Cynodontu anebo přímo z Belpiontu 709 a čabraky se pestřily. Parzival je pán zmužilý, řla jedna řeč a z oné chvály zvlášť přátelé se radovali, ale i Gramoflansův sbor mínil: zda pod sluncem žil tvor, jenž by se lépe uměl bít a větším právem nosit štít, vzdor úctě k umu obou stran 10 v boji, než onen cizí pán, o němž se nevědělo nic, a přesto tu šel slávě vstříc.

Gramoflansovi dali radu, aby si hned a bez odkladu vyžádal na Artušovi slib: jestliže mu vyhoví, pak nikdo jiný z jeho řad krom Gawanu se nesmí kládat napříště jmenovitě s ním 20 a on, syn Irotův, co vím, hned vyslal párek panošků, známých a znalých dvorských zvyků, praviv jim předtím: „Káži vám vyzkoumat, která z tamních dam zalíbí se vám nejvíce, všimněte si zvlášť panice, jež právě sedí vedle Bene; zda truchlé, nebo spokojené, oba dle svého mínění, shledáte její vzezření. 710 Potajmu čtěte v její tváři, co a jak, zda jí z očí září neklid, má-li ji někdo rád, a hledeť také odevzdat přítelce Bene toto psaní i prsten: další už je na ní. Jak pravím, projevte svůj vtip a uvarujete se chyb!“ Zatím i panna Itonié 10 zvěděla, že ten, který žije v dívčině věrném srdci skryt nad jiné přejně, se chce bít s bratrem své lásky a že stojí na svém, címž trvá na souboji. I přemohl žal její stud, znevažovat však dívčin trud bylo by, ve shodě s mým zdáním, nezaslouženým počináním! Arniva s její matkou pannu 20 odvedly do malého stanu, celého z hedvábí, a tam, nevědouc dále, kudy kam, na babiččiny námitky, na pobídky i na výtky

přestala se už skrývat s tím,
co bylo dlouho tajemstvím
dívčiny duše: „Proč, kdo ví,
líbí se mému bratrovi
zhubit mou lásku? Jaká síla,
ptám se, by mu v tom zabránila?“
 711 Arniva poslala hned vzkaz
po mládci synovi: „Je čas,
abys mě vyhledal, přijď sám,
s dalším tě rázem obeznám.“
Než Artuš s panoškem přišli,
uvažovala, co dál: „Víš-li,
jak nejlépe mu povědět
o jednom srdci plném běd?
Když Itonié souží žal,
10 nepomohl by jí náš král?“
Zatím i další poslové,
Gramoflansovi mládcové,
sesedli u malého stanu
tam, kde už, spolu s Bene, pannu
zastal též on a kde teď s ním
vedla svou: „Pane, pokud vím,
chce vévodkyně poskvárit
svůj věhlas: proč má bratrův břít
zhubit mou lásku? Tím svou čest
20 jen sotva proslaví, tak jest!
Pan Gramoflans mu škodit nechce,
mně tedy může velmi lehce
můj bratr, pokud není bloud,
prospět, jak? Nesmí pominout
mou lásku, a má-li mě rád,
musí se souboje s ním vzdát:
vždyť zahubí-li mého reka,
také mne kvůli němu čeká
smrt, budíž vám to žalováno,“
pravila, „pane králi, ano,
 712 přičiňte se teď vy, můj strýc,
ať z oněch svárů není nic!“
Král Artuš pravil okamžitě,
leč s rozmyslem: „Ach, milé dítě!
Ve velkou lásku uvěří
spíš mladá krev, má neteři,
než my, tvé sestře Sœur d'Amour,
co vím, z ní vzešlo mnoho chmur

pro pana císače všech Řeků,
 10 jinak, má milá, znám pár léků
na sváry, co a jak s tou zlobou,
jen vědět více o vás obou!
Vládne vám v srdečích jednota?
Chrabré syn krále Irota,
Gramoflans, vezdy chtivý boje,
je zvyklý prosadit vždy svoje,
zdali tvé libé konání,
tvá láska, mu v tom zabrání?
Spatřil už někdy tvoji tvář,
 20 tvé luzné rty a jejich zář?“ –
„Ne, třebaže se máme rádi,
neznáme se, cit nám však radí
projevovat si náchylnost
a lásku skrze mnohý skvost:
za nemálo svých klenotů
obdržel protihodnotu,
jež svědčí o citu a léčí
každý stín pochyb s velkou péčí.
Ten pán je oddán zásadám
věrnosti, která nezná klam!“
 713 Vtom uviděla mladá Bene
dva panošky, vypravené
k Artušovi, jak přikázal
Gramoflans, to jest jejich král,
a řekla: „Máte volný vstup?
Ne! Ihned pošlu na svůj vrub
až za provazy všechn lid,
jinak se může rozšířit
zvěst o lásce mé velitelky,
 10 jejížto nárek je tak velký!“
A vyšla s tímto posláním,
načež jí prsten se psaním
hned jeden z poslů tajně dal
pro pannu, neboť její žal
zaujal tuze oba mládce:
vždyť oni přišli zpravit vládce
o všem, je třeba pomoci
a přijetí jim vymoci.
„Ustupte stranou,“ řekla jim,
 20 „do doby, než vás ohláším!“
Zakrátko nato v onom stanu
vyslechli Bene, sladkou pannu:

„Král Gramoflans dal poslat k nám
poselstvo, neví, kudy kam,
chce promluvit s tím, kdo tu vládne,
nepokládám však za případné,
abychom poslům dovolili
splatřit mou paní v dané chvíli,
slzy, to je věc nemilá,
a jí bych tím jen škodila.“ –
 714 „Míníte chlapce, jež jsem právě
sám viděl spěchat ve vší slávě
k nám?“ pravil král. „Jsou urození,
a zřejmě v našem shromáždění
by se též mohli objevit,
vždyť mají vytříbený cit,
zvláště, myslím, první z obou synků,
pro to, co těší neteřinku:
že ji má jeho vladař rád!“
 10 I řekla Bene: „Nevím, snad,
jedním si ovšem budete jist,
tím, kdo mi předal tento list
i prsten, obé pro pannu,
teď, když jsem vyšla ze stanu;
jen si je, prosím, vezměte,
jsou od králova pážete!“
Když dívka psaní zlibalá,
tisknoucí je na hrud', zvolala:
„Hleďte, jak si mé lásky žádá
 20 ten, kterého mám tolík ráda!“
Jakmile dopis vzal pan král
do rukou, poznal, že ho psal
tvor myslí vskutku tuze rádné,
jenž věcemi lásky správně vládne.
Gramoflans šetřil jednu ctnost,
které se říká oddanost,
našel bys na světě co živ
líbeznější cit? Nikoliv!
Tak lásku, prostou nedostatků,
poznal král Artuš z oněch rádků:
 715 „Zdravím tu, kterou zdravit mám,
a vysloužím si snad i sám,
má panno, pozdrav, s nímž mi
splývá
i útěcha tak útěšlivá
z povědomí tvé blízkosti
a prapůvod mých radostí;
největší štěstí, o němž vím,
je tvoje věrné srdce, s ním,
pravím, je konec žalostem,
 10 chráníš mou duši před vším zlem
a s láskou o ni pečeješ.
Vykázala jsi z ní i lež
i klam a zavila jí zloby.
Všeliké dobro, jež tě zdobí,
poprvadě platí za vrchol
stálosti; jako jižní pól
a Severka vždy budou stát
tam, kde jim určil věčný rád,
tak naše věrné smýšlení
 20 nechť v životě nic nezmění.
Přesvědč mě, prosím, vzácná panno,
že myslíš na mé strasti, ano,
pomoz mi – a v tom nepolev!
Živí-li někdo v sobě hněv
a naší lásce staví hráze,
pak pomni, že ji o to snáze
můžeme dostat za odměnu
dík ctnostem, které zdobí ženu.
Jen jim chci sloužit ze všech sil
tak, abych si tě zasloužil!“
 716 Artuš pak pravil: „Souhlasím,
ten dopis krále ctí, je čím?
Zprávou, má neteři, jež svědčí
o lásce, nad niž neznám větší,
podivuhodný zážitek
skýtá ten list, a navíc lék
na žal: máš pro něj i lék svůj?
Mně ovšem zcela důvěruj,
já jejich klání zabránilim,
 10 přestaň však plakat, pokud vím,
žila jsi tady v zajetí,
opravdu, nemám ponětí,
jak jste se mohli seznámit,
přesto však oplat něžný cit
muži, jenž jen tvé lásce žije!“
Králova neteř Itonié
řekla: „Svůj cit jsme tajili.
Vděčíme za něj úsilí

ctné Bene, zlící-li se vám,
přivede moji lásku k nám!“
„Děvče mi představ,“ řekl král,
„rád bych teď všechno zosnoval
po vúli vás dvou, bytostí,
kterýmž chci přát jen radost!“ -
„Představím vám jak pannu Bene,
tak jeho posly, připravené
vstoupit, a při své ochotě
rozhodnout o mému životě
svolte, ať král nás ponavštíví!
On je mým štěstím, on je živí!“
717 Král Artuš, moudrý, dvorný pán,
vyšel ven před zmíněný stan
a pozdravil hned oba mládce.
Jeden z nich opáčil: „Náš vládce,
Gramoflans, žádá najmě vás,
zda byste chtěl vzít na potaz
svůj dobrý mrav stran ujednání,
jež učinili oba páni,
náš král a Gawan, a co víc,
10 zda byste mu též vyšel vstříc
v tom, jak a s kým vést příští boj.
Vy máte tuze mocný voj,
nesluší se dle dobrých zvyků
brát v potaz více protivníků,
prosím, jen Gawanovi příště
dovolte vyjet na kolbiště!“
Král nechtěl přejít skrytu výtku
a nemusel jít pro námitku
daleko: „Gawan vyjet chtěl!
20 Přesto se neklál, bohužel;
nevíte zřejmě, s kým váš král
vedl boj: byl to Parzival,
a plným právem zvítězil!
Tré mocných vojsk, tré zbrojných sil,
jež se k nám sjely ze všech stran,
shledalo, že tak smělý pán
je první muž co do věhlasu
v soubojích přítomného času!
Jsme jedna přízeň, takže, zdá se,
spatříte ho včas v plné kráse!
718 Jinak se stavím dál, i teď,
za Gawanovu pří pověd.“

Artuš pak objel s milou Bene
i s mládci stany postavené
na pláni pěkně sem i tam
a krása mnoha lepých dam
zářila panoškům vstříc
a z příbic ještě mnohem víc
klenoty mocně blyskotaly.
10 Však také dnes by došlo chvály,
kdyby tak vlídné počínání
mívali za své velcí páni!
Náš houfec nesesedl s koní,
Artuš si přál, ať zví i o ní,
o nádheře všech dalších šiků,
a proto pak pár panošků
spatřil též dámy, rytíře
oslnivé až k nevíře,
jeda dál třemi leženími
20 i přes dvé louček mezi nimi.
Král zamířil pak od sborů
do travnatého prostoru
a pravil: „Bene, sladká panno,
víš, co mi bylo žalováno?“
Ano, že souží velký pláč
mou neteř Itonié; nač,
ptám se, teď tvoji společníci
by měli myslet? Tím chci říci,
že tvůj pán její luznou tvář
připravil o všelikou zář,
719 pomozte Itonié, krátce,
prosím tě, a též oba mládce,
Bene, stran zířejšího boje,
ať váš král navštíví mé voje,
synovce Gawana pak sám
přivedu na pláň; kdyby k nám
už dnes váš vlastař dorazil,
jistě tu načerpá dost sil
pro zítřek, dost sil zvítězit,
10 láska mu propůjčí i štíť,
nazvaný jménem odvaha,
jež nepřátele přemáhá,
a dorazí-li v přívodu,
zprostředuji též dohodu
mezi ním a ctnou vévodkyní.
Rcete mu, mládci, ať tak činí,

věrni své cti a rozvaze.
Žel, jsou i jiné nesnáze!
Ach, kdo mně nešťastnému poví
20 jen slůvkem o Gramoflansovi,
čím jsem ho popudil, že on
vůči mým blízkým jeví sklon
nelásku s láskou směšovat?
Každý král, co můj druh, ctí rád
a měl by ctít i moje vztahy
k bližním. Proč sočí bez rozvahy
na bratra té, již v srdci nosí?
Ať uváží, že koná cosi,
čím tuze zlobně dává v sázku
i péči o svou věrnou lásku!“
720 Pak řeklo jedno z pážat: „Králi,
všemu, co vaše vztahy kalí,
postaví nás pán pevnou hráz
tuze rád, ujišťuji vás!
Jak víte, dávná řevnívost
mu brání, aby však co host
přijel k vám; zůstane, kde je.
Vévodkyně mu nepřeje,
co zlého o něm navypráví!
10 Bůh sám ví, jsou to divné mravy.“ -
„Prijede-li jen s menším vojem,
smířím je snáze, jak mám dojem,
pochodím líp, když promluvím
zvlášť s vévodkyní a když jím,
tvým blízkým, vyšlu průvod vstříc;
budou v mé péči o to víc,
že na půl cesty hned jim všem
sbor se synovcem Beaucorpsem
vyrazí v ústret, prost vší hany.
Svolám jen urozené pány!“
Pak se s ním houfec rozžehnal,
na louce zůstal pouze král,
a Bene, item panoši
vyjeli jako společníci
přes Roche Sabins do ležení
k převelikému potěšení
všech, zpráva oné trojice
vzpružila vládce velice,
v srdci mu bylo blaženě
a vzdával díky Štěstěně.
722 S Beaucorpsem vyšlo v ústret vládci
padesát pážat, sliční mládci,
vévodové i hrabátka
a také četná princátka
urozená i spanilá
a navzájem se zdravila
s královským houfem vesele
tak jako dávní přátelé.
Beaucorps měl tuze ladný vzhled,
10 pročež chtěl vládce vyzvědět
od Bene další: ať mu poví
víc o půvabném rytířovi!
„To je pan Beaucorps, Lotův syn.“ -
„Teď, srdce, zamiř do končin,“

řekl si král, „kde uzříš pannu, podobnou tomu ctnému pánu na koni, navštiv jeho sestru! Dala mi klobouk ze Chichestru a krahulíka, pokud smím
20 dál doufat v její přízeň, vím, že bohatství, jež skýtá svět, ba světy dva, lze oželet toliko pro ni, pro jedinou! Bude mi věrná? Nepominou dny přízně, až se poznáme? Snad moji víru nezklame, snad učiní mým tužbám zadost a rozmnzož tak moji radost!“ Pak stiskem ruky uvítal sličného bratra náš pan král.

723 Zatím byl sjednán v táboře dík Artušově podpoře mír s vévodkyní. Truchlá žena cítila se už odškodněna tím, že slast vystřídala strast, poté co skonal Cidegast; hněv pohasl a nová síla i chuť žít se v ní probudila a zloba prchla vzápětí
10 po Gawanově objetí. Artuš, pán mocné Bretaně, přichystal vše zvlášť vybraně, sto půvabných a vzácných dam, přívěklých dvorským zásadám, a mezi nimi mnohou pannu shromáždil stranou, v jednom stanu. Itonié, jež neskonale

dychtila spatřit svého krále a miláčka, v té sešlosti
20 usedla plna radosti, byť strasti lásky spíš než smích bylo jí vidět na očích.

I mnozí páni vskutku skvělí poblíž ní rádi poseděli a vévodil jim Parzival. Gramoflans, tuze chrabré krále, zatím už stanul před stanem v hedvábu, umně utkaném

až v Gamphassagi, jenž se třptytí a plane mnohou zlatou nití.

724 Král v čele vzácných návštěvníků sesedl a houf panošků účastníků jeho průvodu hrnul se rovnou ke vchodu. Komoří vyšli před zástup a rychle uvolnili vstup, zvlášť před bretonskou panovnicí; král dal pak přednost svému strýci a Brandelidelin, ctný rek,
10 směl přijmout její polibek, pan Affinamus nejinak, pan Bernold též a právě tak Gramoflans: „Nužé, milý hosti, najdete-li v mé společnosti,“ pravil mu Artuš, „tu, již ctíte, pak dřív než usednete, smíte s mým svolením ji políbit a projevit jí něžný cit.“ Protože uměl dobře číst

20 z podob, a byl si nadto jist brattrovou tváří na pláni, nezaváhal ted' před paní svých tužeb mladý král a hned tu, jež ho víc než celý svět ctila, si troufl rozpozнат, čemuž byl převelice rád. I uznal Artuš, že je práv políbit se s ní na pozdrav a host se dotkl bez vahání rtů mladé princezny, své paní.

725 Usedli, s královou, co vím, pan z Pont Tortois, nadto s tím, pro něhož se tak naslzelala, s Gramoflensem, ted' panna dlela; dřív kvůli němu její tvář kalil pláč, tlumil její zář, ted' však už by se bez důvodu trápila, činila si škodu, pro něho nastaly dny služby
10 a pro ni nutnost jeho tužby vážit a děkovat, že přišel; slovo však nikdo neuslyšel,

toliko oči rozmlouvaly, a kdybych byl té řeči znalý, sdělil bych vám jen jediné, zda přítakávaly, či ne.

Brandelidelinovi král pak pravil, aby nemeškal, s královou už si řekli dost:
20 „Opusťme tedy společnost!“ I vyhledal ten chrabry pán s Artušem blízký menší stan. Pan Gramoflans dál s přáteli, jak si přál vládce, prodleli v zářích i lesku luzných dam, a nespěchali, také kam? Rytířům tu čas plynul mile a nebyla jim dlouhá chvíle, vždyť každý rád a veselé zaplašil staré svízele!

726 Pak dala přinést v hojně míře královna moku pro rytíře i dámy, a jak spolu pili, hned se jim tváře rozzářily. Artuše s Brandelidelinem počastovali také vínem, a prvý pravil panu králi, když vyčkal, až se číšník vzdálí: „Představte si ted' jednu věc!

10 Zabije-li vás synovec synovce mého v lítem boji, pak se svou láskou neobstojí, míním tím před mou neteří, což mu pak panna uvěří?

Zanechali jsme je tam spolu po chvílích štěstí v sladkém bolu, nevystřídá ho poté hněv hrozící způsobit zlou krev?

A má-li on ji vskutku rád, mohl by potom litovat! Hněv štěpí srdce jako klín, na štěstí věrných vrhá stín!“ Pán z Pont Tortois, vzácný král Artušovi rád přítakal:
20 „Váš synovec s mým synovcem nežije v dobrém, ale zlém,

budou žít ovšem v pokoji, zabráníte-li souboji, potom se změní jejich vztahy, zvlášť dodá-li jim lásku váhy.

727 Nechť tedy panna Itonié svých zbraní vhodně využije a poví Gramoflansovi, že jeho vůli vyhoví, pouze když zítra sejde z klání, navíc mám ještě jedno přání: prokažte mi to dobrodiní a sjednejte mír s vévodkyní!“ Pan Artuš řekl: „Toho jsem

10 s to, zvláště spolu s Gawanem; má u ctné paní velké slovo, na slovo mé i synovcovo vrátí zas ráda věcem řád, a v tom nám račte pomáhat!“ – „Stane se!“ pravil vzácný pán. Pak vyhledali druhý stan.

Tam si zas vybral dvorný host Guinoveřinu společnost; vedle nich seděl Parzival

20 a všem se plným právem zdál nejvznešenějším pro svůj třpyt. Artuš se vydal promluvit s Gawanem, jenž už zvěděl zvěst zamčenou zvlášť na příjezd vladače, jeho protivníka. Když bretonského panovníka uviděl přibýt k jeho stanu, vyrážil za strýcem v tu ránu, a také spolu ve chvíli smír s vévodkyní smluvili,

728 byť za určitých podmínek, a to, že se i její rek s královským sokem usmíří, ona mu pak co rytíři nabídne též smír, ovšem s tím, že on zas uzná nevinným tchána, což byl, jak víme, Lot. Král Artuš také tento bod projednal s velkým rozmyslem
10 a promluvil zvlášť o tom všem

s Gramoflansem, jenž hned a teď vzdal se mzdy za uzmutou sněť i vás stran Lota, vládce Norů, a všechna zloba, jádro sporů, roztála jako jarní sníh, neboť je měla na očích Itonié, ctné stvoření: pokud směl sedět vedle ní, rád splnil každé její přání!

20 Gawan a jeho vzácní páni přidružili se k ostatním, což vám tu pravím, aniž vím, jaký byl jejich rod i vlast, a láska vystřídala strast. Když vešel Gawan s vévodkyní a jejím sborem, kráčel při ní z části houf pana Clinchora, jenž tvořil jako opora rytířův zbrojní doprovod. Artušovi pak bylo vhod

729 ze stanu strhnout přední kryt, už dřív si spěchal vyprosit účast jak paní Arnivy s Cundrié, tak i Sanguivu, a kdo má tuto slavnost smířu za malíčkost, pak, na mou víru, velikost ať si hledá sám! Vévodkyni, květ vzácných dam, provázela Jofreit, chvalně známý

10 Gawanův druh, leč s královny, s trojicí z rodu panovníků, už dřív se přivítal dle zvyku Brandelidelin, vzácný rek, přijal hned jejich polibek a Orguellousin vzápětí; Gramoflans v rámci přijetí jí nabídl smír, zmizel hněv a ústa rudá jako krev zpečetila vše panu králi; oči však přitom zaplakaly, Cidegast, v boji zabity, probudil v paní pocity upřímné, velké žalosti, chcete-li, zkrátka: věrnosti!

Gramoflans poté poceloval Gawana, Artuš nelenoval svou neteř mu dát za ženu právem a jako odměnu; to právo rádně vysloužené potěšilo zvlášť dobrou Bene.

730 Pak za choť dostal Gowerzin ctnou Cundrié, čímž mnohý stín ze srdce zaplašil a hned, pravím, ho přestal mrzet svět, když v lásce naplnil svůj cíl. Též Florand dobře pochodil, král Bretonců dal hrdinovi Sanguivu, vdovu po Lotovi, čemuž byl kníže tuze rád,

10 vždyť bylo ctí ji milovat! Artuš jak panny, tak i paní rozdával tedy štědrou dlaní, arcíže všechno zváživ s rádcí, povolanými předem k vládci. I vévodkyně, jak se praví, řekla, že děním hodným slávy si její přízeň vysloužil Gawan, a že též mnohý díl i kraj mu budou oddány, což byla zlá zvěst pro pány, již dávali dřív život v sázku, dychtiví získat její lásku. Poté pan Gawan s přáteli i s vévodkyní odjeli z tábora, rovněž Parzival, sbor dam, též Arniva a dál Sanguiva, ba i Cundrié; pokud jde o Itonié, prodlela u panovníka a nikdo ať mi neříká,

731 že viděl nádhernější kvas: Guinovera se celý čas starala vzorně o snoubence, panici, item ozbrojence, jenž proslul rovněž jako král a Itonii srdce dal! Nakonec na lože i páni, dál velkou láskou sužování,

odjeli, pročež dost stran hodů; 10 přemýšlejme spíš o důvodu, proč přede dnem dá přednost noci ten, kterého má láska v moci! Gramoflans vyslal, jeden spěch, věren své pýše, po poslech do Roche Sabins pilný vzkaz, ať strhnou tábor: už je čas opustit přímoří a za ním přítahnout ještě před svítáním! Pan maršálek ať pro sbor zvolí

20 luh příhodný, ne jakýkoli: „Knížatům postavte zvlášť stany, můj ať je nejvýš zbudovaný!“ Takto chtěl projevit svou moc. Houf poslů odjel, přišla noc a mnozí páni bez paní, opuštění a zklamaní, končili službu zmarněnou a nepoctěni odměnou: nenajde-li se duše blízká, potom si srdce tuze stýská!

732 Arcíže i pan Parzival v duchu si převelice ždál zas uvidět svou sladkou paní, a chránil se všech scestných přání přelétavců být ke službám v lásce i srdečím jiných dam! Ne, na podobné zvyklosti nemyslel při své věrnosti, pročež si jeho něžný cit

10 nemohla nikdy přisvojit nižádná jiná milovnice krom jedné krásné panovnice, tou byla ctná Conduir-Amour, květ zářivý a prostý chmur. I přemítal: Co lásku znám, vím, že mě vede Bůh ví kam, láska mě zrodila, a pak? Přišel jsem o ni, nevím jak, a třebas toužím najít grál,

20 zároveň jsem si nepřestal přát její věrné objetí. Opustil jsem je, ale ti,

jež vidím užívá si slasti, v mé srdci živí pouze strasti, ne, věci nejsou v rovnováze, škodí mé ušlechtilé snaze žít, jak se patří, leč když, Štěstěna mi snad napoví, jak přestát všechny obtíže. Pancér už maje poblíže

733 řekl si: „Proč mi není dáno toho, co lidem šťastným, ano, blažené lásky, jak se říká, jež nejednoho nešťastníka už naplnila radostí, bez ní však o budoucnosti málo vím, nedbám, co se stane: nechceš mi dopřát štěstí, Pane? Vždyť v naší lásce, mé a její,

10 mohly by city, které hřejí, ochladnout, místo obliby nastoupit různé pochyby, snad bych si našel jinou paní, ale má láska mi v tom brání, a právě pro moc jejich pout nemůže můj žal pominout! / Štěstěna chrání radost lidí, kteří se po radosti pídí, přej tedy radost Bůh jim všem, já dávám sbohem radostem!“ A pak se chopil brnění; ovládal dobré umění strojit se, ustrojil se sám a v ústřet novým příhodám teď v plné zbroji opět stál, když se své radosti zas vzdal; i koně spěchal opatřit, uchopil kopí, ba i štíť a následován mnohým steskem, ba nářkem, vyjel před rozbřeskem.

XV.

734 Nemálo lidí už si přeje zvědět co nejdřív další děje, zehrá, že nezná jejich běh, a proto po všech odkladech

povím vám podle dobrých zvyků,
co už mám dávno na jazyku,
míním, co Paní Zvěst mi praví
o tom, jak došel opět zdraví
drahý a vzácný Anfortas.
10 Paní Zvěst vám též sdělí včas,
jak panovnice z Beaurepaire,
vždy věrná najmě v tomto směru,
dospěla tam, kde za svou ctnost
došla mzdy zvané blaženost
dík panu Parzivalovi.
Kdo vám to všechno vypoví?
Doufám, že já, a sdělím vám,
co všechno přestál i on sám!
To předtím byly pouhé hrátky,
20 s chutí bych obrátil děj zpátky,
hrozí boj, jemuž nejsem rád,
boj strašný, a je proč se bát!
Kéž tedy rekův šťastný osud
řídí dál srdce, jemuž dosud
vládla vždy dobrá vůle, ctnost,
chrabrost a nikdy zbabělost.
Kéž odtud načerpá dost sil,
aby svůj život uhájil,
jinak žel neobstojí
v utkání s mistrem v boji,
735 a tento rytíř, jenž ho čeká
na jeho jízdě do daleka,
je navíc pohanem, to jest,
že dosud neví, co je křest.
Náš pán jel zatím v lesním stínu,
záhy však skrze haluzinu
uviděl jasnou mýtinu
a na ní potkal hrdinu,
pravý dív pro mne, pro chudása,
10 věrte mi, vskutku, jaká krásá!
O skvostech toho pohana
mohl bych denně do rána
donekonečna vyprávět,
raději tedy skončím hněd!
Všechno, co při svém konání
jak v Anglii, tak v Bretani
král Artuš získal, to vše oči
zábí míří než lesk na varkoči,

jenž tu plál samý drahokam,
20 samý šperk, ano, pravím vám,
že rubíny i chalcedony
vrcholných krás a nejen ony
blýskaly nezkalené stímem!
V hlubinách pod Agremontinem
salamandrové v plameni
žíhali pro to odění
kameny nedozírné ceny,
kteréžto ani neznám jmény,
některé temně svítily,
jiné zas jasně zářily.
736 Jejich pán sloužil zbraní
jen slávě vzácných paní,
a dámy také především
vybavily ho zřejmě vším,
čím nyní planul, jeden skvost.
Vždyť mužným srdcím blaženost
může jen láska propůjčit,
protože sytí jejich cit.
Mzdou za rytířův chvalný vzhled
10 na přílbě, právě uprostřed,
byl ecidemon, tento tvor
prý ničí každý jed i mor
všech plazů, jinak záhubných,
neboť zle jitří jejich čich. -
Též v Assigarziontu,
či Thopedissimontu,
v Thasmé anebo v Arábii
marně bys hledal, zda tam kryjí
koně tak jemné čabraky!
20 Nebyl to pohan lecjáký,
a navíc hořel, jeden třpyt,
i touhou sobě vysloužit
vznešenou lásku onen pán,
svým ryzím srdcem ponoukán.
Ten mladík tuze vzácných mravů
kotvil tu, dále od přístavu,
pod zalesněným přímořím.
Dvacet pět houfů plulo s ním,
cizími řečmi mluvily,
jemu však věrně sloužily.
737 Takový počet zemí měl
on, jejich mocný velitel

pod vládou, různá pokolení,
mouření i Saracéni
s ním dleli, a ten pestrý voj
měl mnohou zvláštní zbraň i zbroj.
Onen pán si pak vyjel sám
vstří temným lesním pustinám,
tak cválal za dobrodružstvím
10 ten i ten, a chce-li se jim,
vladařům bojechtivých nálad,
slávy, já je dál nechám cválat.
Parzival ovšem samoten
necválal, ne, měl celý den
průvodkyni, svou udatnost,
a právě tato mužná ctnost
se u dam dočkává vždy chvály;
jen hlupci by je zlehčovali,
ty beránky co do čistoty,
20 a pravé lvy co do ochoty
vyrazit, pěstit hněv a zlost!
Ale proč? Mají místa dost,
aby se minuli a škodu
nečinili si bez důvodu!
O svého reka bych se bál
více, kdyby neměl víru v grál
a v lásku, dodají mu síly
a dovedou ho jistě k cíli,
neboť jim slouží bez výhrad,
slouží jim oddaně a rád.
738 Bohužel, nejsem nyní v stavu
podat vám podrobnější zprávu
o jejich zbrojném úsilí,
oči jim sice zářily
zle v soupeřově blízkosti,
v nitru však plála radostí
ta srdce, ryzí vpravdě obě,
byť chmurně stáli proti sobě.
Vskrytu se každý zeširoka
10 otvíral srdci svého soka,
a proto musím pohana
brát nyní jako křesťana!
Nebyli vlastně nepráteli,
a tudíž by jich neželely
jen dámy zcela bezcitné,
zádný z nich neznal záští, ne,

pro lásku k paní zvedli zbraň,
a teď je osud zlého chraň!
Z matky se zrodil mrtvý lev
20 a vzbudil ho až otcův řev,
též oni z třesku mužné vrávily
zrozeni, dočkali se slávy,
poznali mnohá kolbiště,
zlámalí mnohá ratiště,
přitahovali uzdy v boji,
každý hned věděl, jak si stojí,
když při útoku ze všech sil
dbal o to, aby nechybil
a činil se vždy s velkou plíl;
nyní se pevně usadili,
739 nedali na nepohodlí
a koně ještě pobodli.
Při prvním střetu s protivníkem
hrot co hrot trhl nákrčníkem,
aniž se ohnul, zůstal celý,
jen třísky kopí zasršely.
Pohan zle soptil. Jaký div,
to ještě nespatril co živ,
aby sok nájezd přetrval
10 v sedle a hotov bít se dál!
Zda potom vytasili meče?
Ano, žel nevzdali se seče,
ranami velmi umnými
a břity tuze ostrými
řešili chrabře zbrojný spor,
i Ecidemon, divný tvor,
byl potlučený velice
a strádal on i přílbice.
Koně už sotva byli s to
20 točit se z místa na místo,
a proto páni seskočili
a meče tím víc zazvonily.
Teď s heslem „Thasmé“ zvedal štíť
a střídal s heslem „Thabronit“
pan pohan při svých výpadech,
zatímco křesťan ztrácel dech,
poté však zas on, skok a skok,
vyrazil vpřed a couvl sok;
tak zle se bili oba páni
pospolu v onom lítem klání,

740 že nesmlčím svůj nepokoj:
jak želím, že tu vedla boj
jedna a táž krev z téhož rodu
a činila si mnohou škodu!
Oba dva měli téhož otce,
ryzího muže, prapůvodce
všeho, co zdobí věrnou lásku,
nyní i pohan dával v sázku
krk, pro svou slávu měl se k dílu,
10 ba, pro královnu Secundillu,
jež mu, co záštita vždy stálá,
kraj Tribalibot věnovala.
Boj nyní přituhl, tak jest,
a nechtí i ten, jenž přijal křest,
má pravou lásku na myslí!
Nemá-li, ať si nemyslí,
že pohanův hněv přestojí;
pak padne v tomto souboji:
pomáhejte mu proto stále
20 Coduir-Amour a svatý grále!
Neocnl se nás služebník
v nejvyšší nouzi? - Hle, co mžik
zbraň převysoko vymrštená
smetla ho bleskem na kolena
a klesl rytíř Parzival!
Takto se ten i onen klál,
vidět však v nich dva hrdiny
nelze, byl pouze jediný!
Vždyť nejen manželé, i bratři
jsou jedno tělo jaksepatří!

741 Pohan zle tiskl křesťana;
azbestový štit, ochrana,
jež čelí hnilobě i žáru,
byl jedním z láskyplných darů
ctné paní, a jak dobře vím,
kameny mocně zdobeným.
Kruh smaragdů a chrysoprasů,
tyrkysů, rubínů, plál v jasu
na krajích pukly, zdobil štit
10 a šířil tuze vzácný třpyt.
Z ní zářil také drahokam,
jehožto jméno dobře znám,
anthrax, tak ho zvou v cizině,
karbunkel v naší končině;

Ecidemon, ten malý tvor,
ochránce lásky, pravý vzor
ctnosti, mu sloužil jako znak
i projev přízně právě tak,
jak si vše pěkně usmyslila
20 královská paní Secundilla.
Teď se tu ryzí věrný cit
sám se sebou zle musel bít:
každý z nich s holým ostřím v sázku
dal holý život pro svou lásku,
jak stvrdil vlastní pravici
zvlášť křesťan, opět věřící
Bohu dík Trevirzentovi,
když seznal, že Pán vyhoví
i jeho prosbám a že rád
v nouzi mu bude štěstí přát.

742 Pohanovi teď dodal sil
zvuk hesla Thabronit, což byl
i název města pod Kavkazem,
kde žila Secundilla; rázem
a bez váhání především
chtěl znova změřit zbraně s tím,
jenž neznal hořkost porážek:
nás nepřemožitelný rek
se totíž klál vždy bez obtíží,
10 s výsledkem nikdy ke své tíži.
Z přílb každou chvíli vzlétl blesk
a meče zněly jeden třesk,
čeríce tuze mocně vzduch.
Gahmuretuš rod chraň teď Bůh
a křesťana i pohana
provázejž Jeho ochrana!
Pro mne jsou jedna duše, tělo,
komupak z obou by se chtělo
dávat zde svou krev do zástavy,
20 a nevědět proč! Nepřipraví
je brzy o radost i čest
to, že si chtěli zbrojně vést?
Každý z nich ve věrnosti stojí,
kdyby dnes dobyl slávy v boji,
přišel by o štěstí i slast
a poznal už jen žal a strast.
Proč tedy váháš, Parzivale,
pomysli na srdce vždy stálé,

na svoji choť a její třpyt,
chceš-li si život zachránit!
743 Pohan měl jinou nápomoc,
z dvou zdrojů čerpal svoji moc:
tu první z nich, též lásku, skryl
v srdci a hájil ze všech sil,
druhou pak byly drahokamy,
jež radostními myšlenkami
jej dík svým zářím plnily
co znamenité posily.
Žel o křesťana mám teď strach,
10 zdá se, že v rámci zbrojných snah
umdlévá, padlo mnoho ran,
dočká se pomoci nás pán?
Co Conduir-Amour a co grál?
Nic? Pak si musí Parzival
útěchu hledat jinde, krátce,
má doma i dva milé mládce,
což osíří-li tímto dnem
syn Gardais s Loheranginem,
jež oba paní počala,
20 když se s ním vposled objala?
Vždyť kdo byl zrozen ve ctnosti,
je rodičům vždy k radosti!
Křesťan se vzchopil právě včas,
vzpomněl své lásky, jejich krás,
pomyslel na svou panovnici,
pro niž, tak vzácně milující,
on sám byl s to, když zazněl třesk
mečů a přílbic jeden blesk,
v Beaurepaire s Clamidem se bít,
a na „Thasmé“ i „Thabronit“
744 v odpověď zahřímalo heslo:
„Beaurepaire!“ nad palouk se neslo
z Parzivalových úst, jak mžikem
jeho choť za ctným bojovníkem
přes čtyři země bez nadsázky
vyslala znamení své lásky!
Hned z pohanova štítu
popadal po pažitu
roj třísek v ceně na sta marek,
10 za krátko dostal další dárek
ocelí Itherova meče
do přílby a sok strnul vkleče;

přitom však pukl rekův břit,
neboť Bůh nechtěl dopustit,
aby byl ve svém počínání
Parzival Itherovou zbraní
schopen boj nyní rozhodnout:
vždyť lupem získal jako bloud
a prostný mládec onen meč,
20 takže teď neskončila seč,
naopak, pohan vyskočil
a bude pouze v moci sil
Božích, jak skončí utkání
a koho smrti uchrání!
Vtom soupeř pravil, jak se sluší
řečí, spíš hodnou dvorných duší,
nikoli pohanskou, leč jinou,
známější, to jest francouzštinou:
„Přišel jsi, vidím, o čepel!
Kdyby ses přesto dálé chtěl
bít, slávu bych tím nezískal.
Dost půtek! Teď bych spíše stál
o jedno: tvoje jméno znát!
Sice se asi tentokrát
připravím o věhlas a slávu,
ale tvůj meč je v bědném stavu;
navrhoju boj přerušit
a načas dopřát údům klid.“
V trávě pak chvíli pobyla
10 tisíci dvorní, zmužilí,
každý z nich ani příliš mlad,
ani stár pro vůli se klát.
Pohan pak pravil: „Já co živ,
nevíděl, ať už kdekoliv,
věř, hrdinu tak chrabrého
i větší slávy hodného
a jehož duch tak směle plane!
Pročež mi pověz, vzácný pane,
kdo jsi a jak tví předci slují,
20 ať výpravy k vám nelitují!“
Syn Herzeloidy, ctné paní,
pravil: „Ne, splnit vaše přání
po takovýchto otázkách,
vzbudil bych dojem, že mám strach!“
Pan z Thasmé tudíž stejnou řečí
pravil: „Pak totéž nebezpečí

podstoupím sám, jsem Vaire-Fils,
původem z Anjou, věřil bys,
že vládnou mnoha zeměmi,
jež zatěžují daněmi?"

746 Parzival poté pohanovi
odvětil vybranými slovy:
„Říkáte z Anjou? Pokud vím,
kraj Anjou je mým dědictvím,
s ním drahně měst a mnohý hrad:
rače, můj pane, zanechat
myšlenek na podobná jména,
uzmete-li mi moje léna
i mocné město Beaugenan,
10 bude to lup! Jen jeden pán
vladař v Anjou, pravím vám,
to jsem já, i když neskrývám,
že, jak jsem slyšel před časem,
rek provázený věhlasem
žije snad v kraji pohanů,
rytířsky bere v ochranu
dámy, a proto, jak se praví,
požívá lásky, cti a slávy,
prý je mým bratrem, a to jméno,
20 co vím, je všude velebeno!"

Pak ještě dodal Parzival:
„Rytíři, jedno bych si přál:
spatřit vás obličeji, jen tak
může si ovčít můj zrak,
že jste tím, o němž slýchám, pane,
škoda vám z toho nepovstane,
odkryjte tedy svoji tvář,
věřte mi, nejsem žádný lhář
a nevyvolám další boj,
sejmete-li teď z hlavy zbroj."

747 Pohan mu pravil: „Nemám strach
odložit přílbu; na dosah,
kdyby ses chtěl bít, je můj meč,
snadno bych zvládl každou seč,
más tuze popleněný břit,
stěží bys byl s to zvítězit,
zhynul bys vz dor své chrabrosti,
ušetřím té té hořkosti,
jinak bych ovšem, u všech všudy,
10 roztaž tvou zbroj i hrud' a údy

mečem, jenž málo neraní!"
Na pohanově konání
by sotva někdo našel kaz:
„Meč nebude mít žádný z nás,"
pravil, byť k boji hotový,
a odhodil ho do kroví:
„Kdybychom obnovili kláni,
ať je i rovný poměr zbraní!"
Pak dodal mocný Vaire-Fils:
20 „Můj hrdino, rci, mohl bys
stran svého bratra povědět,
v čempak je zvláštní jeho vzhled
a jaké barvy má on plet?
Řekni, znás správnou odpověď?"
„Znám. Hekuba mi vyprávěla,
že svítí černí, jež se bělá,
když hledíš na popsaný list
pergamenu a chceš-li číst!"
I zvolal pohan: „Je to tak!"
A neváhali nikterak

748 ten ani omen, v téže chvíli
přílby i kukly odložili,
takže nás rytíř Parzival
nalezl šťastně, jak si přál,
bratra, jenž, pravím bez rozpaku,
opravdu připomínal straku,
vskutku měl tento zvláštní rys
a pak nás rek i Vaire-Fils
polibkem zaplašili hněv,
10 to protože víc než zlá krev
u přátel platí věrný cit
a láska víc než zhoubný břit.
Pohan pak s velkou radostí
pravil: „Dík Boží milosti
dlí se mnou Gahmuretův syn
a božská Juno do výšin
zvedá hlas, jak je tomu ráda,
nadto i Jupiter si žádá,
abych tu nestál nečinně:
20 pročež ať bůh i bohyně
slyší mou poctu jejich moci!
Dík nim jsem dospěl s nápomocí
shvězdění planet nad námi
příhodně mnoha cestami

z daleké končiny až k tobě,
můj milý, zato hrozný v době,
kdy jsi mi zbrojně činil žal.
Bud' sláva větru, jenž dnes vál,
i jitřním rosným krůpějím!
Jsi klíčem k lásce, teď už vím,
749 co těší dámy, když tě vidí,
jsou nejšťastnější ze všech lidí!"
„Mluvíte krásně, mít váš vtip,
také bych mluvil mnohem líp,
nejsem však žel tak pohotový,
ne, vaši slávu svými slovy
nezvýší víc můj skromný duch,
třeba mám snahu, a ví Bůh,
možná i leccos dovedu
10 srdcem a silou pohledů
odkrýt; jdu však jen ve stopách
vašeho lesku sáh co sáh,
a navíc kdo svou čepelí
způsobil mi víc svízelí?"
Vaire-Fils odvětil: „Můj milý,
sám Jupiter tě stvořil s pílí,
jež zračí božskou náklonnost,
proč mi však vykáš? S tím už dost!
Vždyť máme společného otce."

20 Pak nabídl on, prapůvodce
té myšlenky, ať bratrovi
říká nás rek Ty místo Vy;
ale on pravil plný chmur:
„Bratře, vás majetek i dvůr
je roven báruchovu, že,
nadto jste starší, nemůže
mladší i chudší pokrevník
porušit starý dobrý zvyk
opovážlivým tykáním,
a dobré mravy já vždy ctím!"

750 Pan rytíř z Tribalibotu
chválil pak velkou dobrotu,
jíž slyнул jeho Jupiter;
děkoval za příznivý směr
větrů i božské Junoně,
jež zabránila úhoně
jak jeho, tak všech zbrojních sil,
dík ní tu zdárně zakotvil,

plavbu i její úskalí
10 přestál, a tak se setkali.
Nato se opět usadili
a byli k sobě tuze milí,
úctyplní i zdvořilí,
až pohan pravil po chvíli:
„Dvě mocných krajů spravují,
a nyní ti je svěruji:
Zazamank s Azagaukem! Tam,
věz, vládl rek, jenž neznal klam,
nás otec, král, jak leckdo ví,
20 po padlém Isenhartovi;
žel, nás však opustil, ten čin
nesu já, osířelý syn,
co ránu dosud otevřenou,
matku, jež byla jeho ženou,
nestálost ctného manžela
tak trápila, až umřela;
setkal bych se s ním ovšem rád,
a ježto slyším odevšad,
že prý je to rek nevidaný,
vyplul jsem za ním s mnoha pány!"

751 Parzival řekl: „Pravím vám,
že také já ho, pane, znám
pouze dle zvestí, podle nich
koluje všude po krajích
o něm jen chvála, v každé vřavě
bil se prý ke své větší slávě,
jež dílem ani v úhrnu
neutrpěla poskvru.
Paním on sloužil s radostí,
10 za což ho s ryzí věrností
též málo neodměňovaly.
On sám duch naveskrze dbalý
pravd křesťanských i oddanosti,
rovněž si vážil každé ctnosti
a čelil jakékoli falši.
Tu zvest a ještě mnohé další
o cílech jeho úsilí
mi mnozí lidé svěřili.
Vím, rád byste ho spatřil, ano,
20 a jistě by vám bylo přáno
vzdát poctu slávě, kterou ctil,
žel Bohu, příliš, dokud žil,

ve službách paní zvedal meč,
s Hippomedonem svedl seč,
a poté se s ním onen král
před městem Baldakem zle klál,
tam dal svůj život zhoubně v sázku
a smrtí zaplatil svou lásku,
ano, tak skonal, v ruce štit,
ten pán, jenž dal nám dvěma žít.“ –

752 „Běda, když otec nežije,“
odvětil pohan, „tedy je,
všechno mé blaženství to tam!
Ale ne! Vždyť tu prožívám
čas nejen smutný, leč i milý,
radost i žalost v téže chvíli!
Tři části téže jednoty,
otec i já tak jako ty,
my všichni společně, ví Bůh,
10 jsme jedno tělo, jeden duch,
mudrc, jenž vyjde pravdě vstříč,
ví, že je otec vezdy víc
spjat krví s dětmi, právě s nimi,
než s ostatními příbuznými,
vlastně jsi tu stál proti sobě,
aniž já strojil zkázu tobě,
leč chtěl jsem skolit sebe sám,
čelil jsi těmto nástrahám
tak, že jsem díky tobě živ;
20 bůh Jupiter si přál ten div,
a přišel nám včas na pomoc,
smrt zkrotit, osvědčit svou moc!“
Tak v sobě tajil pláč i smích,
až z očí, třebas pohanských,
vytryskly slzy, na počest
snad oné slávy, jíž je křest,
kterýž má jméno po Kristovi,
a je to svazek zcela nový,
od Krista Pána založený,
věrnosti lásky posvěcený.

753 Teď slyšte dále, zpravím vás,
čím pohan skončil: „Blízko nás
mám lodstvo, nuže, jedme tam,
já přikáži svým posádkám,
aby se rychle vylodily,
ne, skvostnější sbor nikdy k cíli

Juno svým větrem nehnala,
mnohého svého vazala
– aniž se míním vychloubat –
z dobrého rodu ti dám rád
10 poznat, a proto vzhůru k nim!“
Parzival pravil: „Zda však zvím,
jsou-li s to vyčkat svého pána
déle než do příštího rána
a nevzdálí se z oněch míst?“
Pohan mu řekl: „Jsem si jist,
že po půlroce bych se s nimi,
ať s chudými, ať s bohatými,
setkal zas tam, kde dnes, vždyť leží
20 s koráby v klidu při pobřeží,
majíce zásob nemálo;
mé vojsko by se vydalo:
na souš jen ze dvou důvodů:
na čerstvý vzduch a pro vodu.“
Nato mu pravil Parzival:
„Pak bych vám, pane, spíše přál
spatřit tu poblíž sličné dámy,
s nimiž dlí rytíři všem známí
i pokrevenci vybraní!
Artuš, jenž vládne v Bretani,
754 leží tam s houfy zbrojních sil;
však jsem se s ním dnes rozloučil,
provází ho zvlášť lузný sbor
dam a všem libý fraucimor!“
Jak pohan slyšel o paních,
odvětil, protože měl v nich
cíl svého bytí: „Jedme tam,
pověz však, zda též uhlídám
v panovníkově společnosti
10 své blízké, zdali i je hostí
vzácný král, k němuž zavítáme?
Své jméno, všude chvalně známé,
nese co rytíř hodný slávy,
alespoň jak mi došly zprávy!“ –
„Tam nebudete marnit čas,
paní jsou vesměs jeden jas
a mnohá korunovaná,“
ujistil náš rek pohana,
„nevedu vás k nim bez důvodu,
20 zčasti jsou z příbuzného rodu.“

I zvedli se a Parzival,
náš dobrý hrdina, jak vstal,
přinesl svému bratrovi
odhozený meč ze kroví.
Vsunul jej do pochvy a oba
hned zapomněli, co je zloba,
a nato k určenému cíli
pospolu koňmo vyrazili.
Už předtím o nich v ležení
byli však dobře zpraveni,
755 od rána, málem od rozbřesku,
znělo tam totiž mnoho stesků,
že odjel Parzival, ctný pán,
že tajně opustil svůj stan,
a tak měl Artuš za vhodné
čekat až do osmého dne,
zda se náš rek, vždy zmužilý,
navráti: tak mu radili.
Zatím též na rozlehle pláni
král Gramoflans a jeho páni
vztyčili krásná obydlí
s tím, že se uvnitř usídlí
nejenom jeho pyšný lid,
ne, hodlali v nich připravit
i čtveru nevěst libou chvíli,
ale vtom spatřili, jak pílí
k táboru jízdní zbrojenec
ze Hradu Divů zvěstit věče
dost zvláštní, již sloup tamní věže
20 zobrazil: průběh mocné řeže,
jež bývá sotva vidaná;
hned o ní zpravil Gawan,
který dlel právě s Artušem,
i drželo pak panstvo sném
stran otázky, kdo se tam klál,
až pravil bretonský pan král:
„Jednoho z reků asi znám,
pana z Camp Volais, zmizel nám
zrána, a je vždy zmužilý!“
Vtom už je oba spatřili.
756 Dle zvyků běžných v lítém boji
meč uškodil zle jejich zbroji,
štítům a rovněž přílbicím;
školenou rukou právě jim

ti dva dnes vtipkli znamení
válečnického umění.
Když náš rek míjel s cizím pánum
Artušův tábor, za pohanem
běželi všichni, obhlíželi
10 jeho vzhled, nádherný a skvělý;
poblíže strměl na poli
nejmocnější stan v okolí,
tedy sídlo pana Gawanu;
tam návštěva zvlášť vítaná
a milá dospěla; jí vstříč
kdekdo rád vyšel, a tím víc
už spěchal, šťasten, jejich pán,
opustiv ihned králův stan
a vida hosty mířit k němu,
20 k uvítání tak radostnému.
Stihl je ještě v brněních,
a proto Gawan dvorně z nich
dal nejdřív sejmout všechnu zbroj.
Na ecidemonovi boj
zanechal zhoubná znamení,
též pohanovo odění
ze saranthasmé, vzácně tkané
a drahokamy šperkované,
utrpeло zlé trhliny
a s ním i varkoč z tkaniny,
757 na které rovněž tu a tam
v úběli zářil drahokam
a mnohé vzory umných tvarů,
což vše mu nadto v mocném žáru
salamandrové zkrášlili.
Tak za hrdinské úsilí
mu darovala nejen šat,
ale též mnohý kraj a hrad,
jakož i srdce jedna paní,
10 které pak plnil každé přání,
ano, tak hojně obdařila
královna jménem Secundilla
toho, jenž dával život v sázku
pro slávu svou a její lásku.
Pan Gawan arcí víc než dost
dbal o to, aby žádný skvost
nemohl nikdo odcizit,
neboť šat, přílba ani štíť

- nebyla díla malé ceny,
20 zvlášť varkoč, pro stav mnohé ženy
chudší až příliš zdobený;
i další vzácné kameny
se na všech čtyřech kusech našly,
ba, takto láска všechno zkráslí
svým citem ctným a spolu s ním
vkus podmíněný bohatstvím.
Tak Vaire-Fils, ten hrdý pán,
svou povahou byl povolán
u paní bít se o přízeň
a u jedné z nich sklidit žeň.
758 Když z něho šnali brnění,
zkoumali, tuze zdiveni,
i ti, kdož leccos zažili,
jak pestrou má tvář: není-li,
pravili, to vše zvláštní věc?
Takto se ptal pan bratranec
i Parzivala: „Proč, ví Bůh,
tak divně vypadá tvůj druh?
Pověz, to bych rád obeznal!“
10 I pravil hostův bratr, král:
„Ne, při Gahmuretově jméně,
je z naší krve, zaručeně,
spravuje Zazamank, jež zbraní
získal náš otec skrze paní,
ctnou Belakanu, jeho matku.“
Políbil tedy Gawan vkrátku
pohana, vládce mocného,
půl černého, půl bílého;
jen ústa zpola rudá měl
20 Vaire-Fils, načež hostitel
dal bratrům přinést z komory
dva sametové úbory,
skutečně krásné, jeden skvost;
pak vstoupila i společnost
dam, políbili Sangivu,
Cundrié, poté Arniwu
i vévodkyni, což si ždála
krásu dam vskutku neskonala
a Vaire-Fils dlel s nimi rád,
neboť měl proč se radovat.
759 „Musel ses, bratránku, zle bít,
jak svědčí přílbice i štíť,“

pravil pan Gawan, „vidím zbroj
vás obou bratří, ano, boj
ji tuze zplenil; který pán
způsobil vám dnes tolík ran?“
„Můj bratr!“ pravil Parzival,
„sotva jsem se kdy hůře klál,
přiměl mě k tuhé obraně,
10 jen to byl klíč k mé záchrane!
Náš vzácný cizinec můj meč
zlomil, tak lítě vedl seč,
chtěje však dostát stůj co stůj
své cti, pak odhodil i svůj,
ještě než poznal, že jsme bratři.
Ano, on jednal, jak se patří,
co pravý přítel, a můj vděk
nechť přijme jako závazek!“
Pan Gawan pravil: „Před chvílí
20 mě o souboji zpravili:
ze Hradu Divů lze náš svět
na šest mil kolem obhlížet
dík sloupu ve věži. Tvůj strýc,
král Artuš, nezaváhal nic,
on první pravil bez obalu,
že určitě pan z Kingrivalu
zvedl boj, jeho domněnku
jsi potvrdil; zde na venku
jsme na tebe, jak pravím, chtěli
osm dní čekat, stále bdělí
760 a s velkou slávou. Nejsem rád,
bratránku, že ses musel klát,
dopřejte si teď oddechu.
Boj vám byl zčasti k prospěchu,
alespoň jste se seznámili,
kéž byste se i spřátelili!“
Gawan dal poté přichystat
večeři, však je trápil hlad
a rád se dočkal Vaire-Fils
10 i se svým bratrem plných mis!
Veliké polštáře ctný pán
dal roznést všude, do všech stran
a po nich byly rozprostřeny
podušky tuze velké ceny
z hedvábí, sličné podoby,
na nich se skvěly ozdobny

- v přehojném počtu, marná věc,
Clinchor byl velký bohatec,
což bylo zřejmě víc než dost,
20 jak o tom svědčí další skvost,
čtverice jemných prostěradel
a brokátových opěradel,
vždy proti sobě, krásně tkaná
a rovněž vypolštářovaná
i naplněná jemným peřím.
Dle četných zpráv, jimž arcí věřím,
zabrala klenba tolík místa,
že bys tam vztyčil dozajista
šest jiných stanů beze šňůr;
jak mocný pán a skvostný dvůr!
761 Ale co k tomu říci dál?
Pan Gawan poté přivolal
posla, at bez meškání poví
vzácnému králi Artušovi,
že přijel pohan, onen rek,
jejž Hekuba všem vespolek
u Plimizolu vychválila.
Ta slova radostná a milá
Jofreit, syn Idolův, pak hned
10 pánoni spěchal povědět:
„Jakmile skončí večeře,“
vzkázal, „at ve vši nádheře
celý dvůr slavně zamíří
s fraucimorem i s rytíři
za tím, jež zplodil pyšný květ
královské krve, Gahmuret.“
Tak radil Jofreit. – „Pravím vám,
že všechno panstvo povolám,“
odvětil vladař poslovi,
20 a ten pak dodal: „Kdekdo ví,
že je to vzácný muž, co živi,
neuvidíte větší divy
než tam, vždyť jeho vlastnictvím
jsou díly zbroje, pokud vím,
tak cenné, že je vposledku
úhrnný součet majetku
jak Bretonců, tak Pařížanů,
Witsantských, item Angličanů
i Löverských jen druhořadý,
čímž rozumím všech dohromady!“
763 s Arnivou, dvornou panovnicí,
jak náleží, a nutno říci,
že si tak počítaly obě,
pozorně, mile vůči sobě;
královinu vnuč dlel s vládkyní,
a ta zas při vévodkyni.
Všechnen hněv, pravím, všechna zlost
opustily tu společnost
přemnohých rytířů a dam,
10 když velel mrať zvát k lahůdkám
a nabízet jim z plných mis.
Pak pravil mocný Vaire-Fils
Parzivalovi: „Správný směr
určil mým lodím Jupiter,

dík jeho pomoci jsme pluli
a dorazili v dobré vůli
k mým drahým blízkým, ano k nim,
a proto vděčně velebím
i otce, se ctí zemřelého,
20 rytíře původu tak ctného!“ -
„Též další pány, vpravdě skvělé,
tu spatříte a v jejich čele
přijde sám Artuš, jejich král!“
Pak pokračoval Parzival:

„Jakmile skončí hostina,
celá ta vzácná družina
před vámi stane po právu,
ba, nemá nouzi o slávu
rytířstvo Kulatého stolu!
Zatím jen tři tu sedí spolu

764 s těmi, jež hostí tento stan:
pan Jofreit, dále zdejší pán,
a navíc té cti požívám
s velkým povděkem já sám.“

Jakmile skončil hodokvas
před vzácným panstvem hned a včas
ubrusy složili, pak šel
pan Gawan, vzácný hostitel,
požádat paní Arnivu,
10 svou babičku, i Sangivu
i Cundrié i vévodkyni
o pomoc: zdalipak se nyní
postarájí též o pohana,
onoho strakatého pána,
též rodem z Anjou? Ten vstal hned,
jak viděl dámy přicházet,
a seznal, jaký mají cíl,
Parzival rovněž učinil
to, co pan bratr s pestrou tváří,

20 a vévodkyně, plna září,
podala ruku Vaire-Filsovi,
předtím než vybranými slovy
přikázala všem usednout.
Vtom začal bubenovat a dout
sbor, hlásaje, že příkluše
družina krále Artuše,
a mnohý pozoun, šalmaj, flétna
co hudba převelice vzletná

šířily onu blahou zvěst,
kdekdo se těšil na příjezd
765 vladaře v čele zbrojních sil
a též pan pohan zradostníl.
Zakrátko nedaleko stanu
pak stanul v čele dam i pánu
sám bretonský král s panovnicí
a rovněž mnozí pacholci.
Pohan se mohl přesvědčit,
jak tuze bystrý je to lid,
mladý a jarý, jeden jas.

10 I Gramoflans, jenž trávil čas
doposud v Artušově kruhu,
provázel po zeleném luhu
k nim Itonié, svoji dámou,
luznou a prostou všeho klamu.
Pak sesedali s koní spolu
s rytíři Kulatého stolu,
královna měla Itonii
k polibku jejich hostu, i ji,
vítm, potěšilo přivítat
20 Vaire-Filse a stejně rád
mu s Gramoflansem prokázal
sám vládce Artuš, dobrý král,
svou návist laskavými slovy.
Prý že jsou oba pohanovi
k službám, jak rytířská čest velí,
a rovněž jeho blízci chtěli
projevit mu svou náklonnost,
takže pan z Anjou, vzácný host,
seznal, že přijetí je vřelé
a že je smí mít za přátele.

766 Hned usedli i s paními
i pannami, zvlášť luznými,
a ten, kdo nedbal ostychu,
dočkal se, byť jen potichu,
též odpovědi z něžných úst;
nikdo si neukládal půst
v tom, co zvlášť rády slyšely
dámy, jež s nimi seděly!
Pán paní dobrou, pokud vítm,
10 nepohněvá svým vyznáním,
buď odpoví ne, nebo ano,
a bude-li mu štěstí přáno,

dočká se i mzdy, to jest lásky;
duch šlechetný ví bez nadsázky,
že k službě patří odměna
a srdce ví, co znamená
řeč útěšná a hojivá
ze rtů, jež sám tak uctívá!
Pan Artuš i pan Vaire-Fils
20 též usedli a mnohý rys
řeči všech lidí, sobě milých,
měl každý dotaz v těchto chvílích.
Král řekl: „Bohu bud' vzdán dík
za tento krásný okamžik,
kdy muž tak vzácný přišel k nám
co pohan v ústřet končinám,
kde jen my křtění dosud žili,
a nemíníme šetřit síly,
zvlášť jmenovitě stran tvých tužeb:
hojně si dopřávej mých služeb!“

767 Vaire-Fils pravil: „Je to slast,
odvrhnout šmahem všechnu strast!
Dík Junoně a její vůli

větry mně příznivé vždy duly
při cestě do západní říše,
kde leckdo tvůj lesk cení výše
než jiný lesk! Co platí víc,
když je tvá sláva bez hranic,
sluješ-li Artuš, pak tvé jméno,
10 co vítm, je všude velebeno!“ -

„Kdo o mně šíří chvalnou zvěst,“
pravil král, „chválí hlavně čest
svou, svoji dvornost i svou ctnost,
a každá rádná společnost
pozná z těch slov i jeho mrav,
vždyť slyší z jeho vlivných zpráv
o mně víc, než si zasloužím!

Dík dobrým způsobům, jež ctítm,
mě jméno, pravda, leckde znají,
20 ano, jsem Artuš, dliš v mému kraji,
a proč, to zvím teď vskutku rád!

Nemohla tě k nám nevyslat
tvá tuze sličná přítelka,
vždyť je to dálka převelká,
tudíž i dobrodružný cíl,
a pokud by sis vysloužil

místo mzdy nepřízeň své paní,
at' všechno ženstvo zloba raní!“ -
„Všechno je jinak, a slyš, jak,“
odvětil pohan, „naopak,
768 vedu sem převeliké voje!

I všichni zbrojní kolem Tróje
museli by mi ustoupit
z cesty, tak mocný je můj lid:
pokavad by dnes ještě žili
a chtěli se mnou měřit síly,
sotva by obstál jejich sbor,
narazili by na odpor
můj i mých vojsk a prohráli by.

10 Po rytířsku bych bezpochyby
tak, jako dřív už vícekrát,
dokázal svoje soky sklát
pro přízeň, jíž mě obšťastnila
má panovnice Secundilla.

Rád podřizuju jejím přání
svůj život, pro přízeň mým zbraním
od ní jsem získal doprovod
vojska, jež mi vždy přišlo vhod,
zvláště když dík svým něžným citům
20 jim dopomohla k mnohým štítům,
a rovněž z téže přičiny
vyzbrojila mé hrdiny.

Mě neváhala odměnit
svou láskou, i já dostal štít
s ecidemonem v popředku,
a kdykoli jsem v důsledku
hrozící tisně vzpomněl na ni,
pomohla láska oné paní
dát mému vzdoru správný směr
lépe než sám bůh Jupiter!“

769 Král pravil: „Vím! Tak mnoho let
sloužíval paním Gahmuret,
tvůj otec a můj bratranec.
Být paním ke službám je věc
přední, i u nás leckdo, věz,
dospěl až na nejjazší mez,
k čemuž ho, pravím, vábila
vždy jistá tvář zvlášť sspanilá:
to mluvím o vévodkyni,
10 sedí tu poblíž, kvůli ní

přemnoho dřeva popraskalo,
hrdinů nikolivěk málo
z lásky k ní zakoušelo žal
a mnohý se své pýchy vzdal.“
Pak líčil její zbrojné spory,
zmínil i Clinchorovy sbory,
usazené dnes kolem nich,
mluvil i o dvou soubojích,
v nichž jeho bratr Parzival
20 u Joflance na pláni se klál:
„Leč o tom všem ať vypráví
on sám; proč nedbal únavy
a mnohou svízel podstoupil.
Proč? Před sebou měl velký cíl
jménem grál! – Ted' však vyprávěj
ty, popiš místa, lid i děj
svých cest i mnohý boj a shon,
a potom své zas řekne on.“

Hrdina pravil: „Tedy slyš,
kdo je vém vojsku, ať to zvíš!
70 Mně slouží vládce Troglodientů,
Byzantinus, pán Kalomidentů,
vévoda Pharegelastus
z Afriky, vládce Liddamus
z Agrippy i král z Cynodontu,
a rovněž vladař z Cyclopontu,
vévoda z Agremontinu,
král Nomadaegentesinů,
assyriontský pán Gabarinus,
10 rivigitský král Translapinus
i hrabě z Hiperbortika,
král Killikrates z Centria,
pan z Hippopotitikonu,
vévoda z Elixodionu,
orestae gentesinský Thoaris,
satarchiontský hrabě Alamic,
panovník Sotofeitonů,
vévoda z Duscontemidonu,
arabský vládce Zoroaster,
20 pán hrabství jménem Tyliraster,
vévoda z Narioclinu
a hrabě z Lance-Sardinu,
jamfuský hrabě Phristines,
pán Atropfagů Maeones,

pán z Naurienta, Archeinor,
i hrabě Pamphagů, pan Astor,
panstvo z lén zvaných Zazamank
i Azagauk, král Jetakrank,
a také hrabě blemontinský
i Affinamus amanthasinský.

71 Přesto mě zahanbovalo
jedno: já slýchal nemálo
o panu Gahmuretovi
z Anjou, tak skvělém rekovi,
že lepší v sedle neseděl!
Pročež já stůj co stůj jsem chtěl
jej nalézt, to bylo mé přání,
a proto jsem se cvičil v klání,
pak vyjel s panstvem svých dvou
zemí

10 a za moře plur s nimi všemi
s úmyslem jednat hrdinně.
V nejedné slavné končině
já nejeden voj porazil,
až na kraj světa dorazil,
Olympii a Claudittu,
dvé vládkyň, pod svou záštitu
jsem vzal a zvláště jsem byl milý
srdeci té třetí, Secundilly;
pobízela mě přízeň dam,
20 ted' se však, běda, dovídám,
že můj ctný otec Gahmuret
skonal. – A čímpak trápí svět
tebe?“ I pravil Parzival:
„Já nezískal žel Bohu grál!
Přesto jsem četné potíže
předaleko i poblíže
zdolal a zbrojně trávil čas;
v těch bojích, kdy šlo o věhlas,
poprvé byla pokořena
čest mnohých, a slyš jejich jména:

72 král Chirniel, pán z Lirivoinu,
a jeho bratr z Avendroinu,
Serabil, vládce rossegardský,
a Bibleson, pán lornebardský,
villegaronnský Strange D'Or
a sirnegundský Senilgor,

pan z Mirnetaille Roguedal,
pan z Playedonu Laudunal,
Onuphris, vladař v Itolaku,

10 Girolan, vládce v Semblidaku,
jambronský hrabě Plinechant,
hierapoliský Hiernegant,
toutelyonský Longuefils,
i brevigardský Marangließ,
vévoda z kraje Pictaconu
a rovněž hrabě z Lampregonu,
ascalonský král Vergulacht,
dále pak hrabě Bogudacht
i Postephar, pán z Laudondrechte,
20 a vévoda až z Redonzechte,
i laterbský pán Colleval,
Jovedast z Arles, pak se klál
se mnou i hrabě z Tripparonu.
S těmi jsem uspěl po zákonu
ctné kolby, když jsem hledal grál,
stěží jsem si však zachoval
všechny své soky v paměti;
o mnohých nemám ponětí,
jak se zvou přesně podle jmen,
ty uvést, žel, jsem neschopen.“

73 I potěšilo pohana,
že bratr platí za pána,
který si dobyl věhlasu
v přemnophém lítém zápasu;
i pro něho to byla čest
a děkoval mu za tu zvěst.
Na Gawanovo přání, zdá se,
jako by náhodou, v tom čase
přinesli pohanovu zbroj

10 i obleč, rázem velký zdroj
obdivu rytířů i paní:
užasle pohlíželi na ni,
na varkoč, štít i přílbici
úmerných tvarů, zářící
přenádhernými kameny,
jež byly do ní vsazeny,
neptejte se mě nicméně,
prosím vás, co vím o ceně
i co stran jejich třpytu, váhy,
20 stran druhů, jak byl každý drahý,

to, co vám nepovím já dnes,
věděl snad pouze Herkules,
Eraclius a slavný rek
Alexander i jiný Řek,
Pythagoras, muž učený,
zvlášť dobře znalý uměny
hvězdozpytu i hvězdných věd,
a větší moudrost neznal svět
od oněch dob, kdy žil sám Adam,
znalec všech kamenů, jak hádám.

74 Sbor dam si šeptal: „Pokavad
ráčila mu ty skvosty dát
paní, pak, nedbat o věrnost,
pošpinil by tím zle svou ctnost!“
Přesto však by mu mnohá žena
byla i ráda nakloněna
pro to, jak zvláště vypadal.
Parzival, Gramoflans, pan král
i Gawan, milý hostitel,

10 každý z té čtveřice ted' měl
dámy zvlášť k tomu, aby s pilí,
jim vlastní, dále nelenily
hledět si hosta pohana.
Pan Artuš chtěl už od rána
pořádat zítra v lukách kvas:
„Tam bude přijat mezi nás
pan Vaire-Fils, můj synovec.
A sdělte mu i další věc,
že bude sedět pěkně spolu

20 s rytíři Kulatého stolu,
vezměte si to na starost!“
Což slíbili: ať vzácný host
ví, že mu chceme činit zadost.
Pan Vaire-Fils měl arci radost
a vlidně přijal onen vzkaz.
I připili si a byl čas
pomýšlet na odpočinek.
Za takovýchto podmínek,
pravím, pak přišel další den,
krásný a plný libých změn.

75 Utepandragonův pan syn
nahradil kruhem ze tkanin,
nazvaných trianthasmé, stůl;
jak vzpomínáte, rozvinul

podobnou látku jeho lid
co stůl už jednou na pažit
přeskostně poblíž Plimizolu
rytířům Kulatého stolu,
dnes ji dal stříhat podle ní
10 jakožto dílo umění,
nad jiné libé, a ví Bůh,
že při něm utvořili kruh
laviček v šíři nácvalu
na louce z rosných křištálů
a prostranil se pěkně kolem,
uprostřed s látkou jako stolem:
byla to pouhá ozdoba,
kdyby však při ní osoba,
zlovolné myslí stolila,
20 jen soustem by už zhřešila!
Ten kruh byl ještě za noci
vyměřen s bdělou pomocí
mnohých a vyšňořen, až plál.
Však by se každý nuzný král
polekal, vida jeho krásu
v té slávě poranního času!
Na čí rád byla konána?
Gramoflanse a Gawana,
ale i Artuš, třebas host,
nemálo přispěl na slavnost.
776 Já nezažil tak dlouhou noc,
aby trýpt jitra její moc
nezlomil, proto každý věz,
že totéž nastalo i dnes,
den vzešel v libé nádheře,
rytíři si své kadeře
přičíslí, zaplál mnohý květ
z venců i mnohý ženský ret
dle zvěstí pana Kyota
10 bez líčidel pln života
se skvěl, teď panstvo včetně dam,
v oblečích, odkud, nevím sám,
vyšlo si tak, jak velel stříh,
i v čepcích nízkých, vysokých,
jak cizokrajný zvyk a mrav
ctil doma onen pestrý dav.

Bez ctitele však žádná z dam
neměla přístup k oslavám
u Kulatého stolu, paní,
jež hodlaly dbát jejich přání
20 a nenechat je bez odměny,
pouze ty byly pohoštěny,
ostatní dámy bez pánu
musely dřepět ve stanu.
Po mší se k bretonskému králi
bez otálení odebrali
pan Gramoflans, pán z Goverzinu
a též pan Florand, k tomu činu
je vedlo přání pobyt spolu
s rytíři Kulatého stolu,
777 což Artuš schválil velmi rád.
Chce-li se kdo víc obeznat
s poměry, nechť zvíjinou věc,
totiž že větší bohatec
z daleka s nimi pospolu
neusedl tam ke stolu
než Vaire-Fils, ano, byl to host
nad všechny hosty, ale dost,
slyšte spíš, s jakou rychlostí
10 cválala v ústřet slavnosti
zvlášť mnohá něžná stvoření:
mít sedla slabší řemení,
poroučel by se leckdo k zemi!
Též s přepestrými korouhvemi
ze všech stran přijízděli páni
a konala se četná klání
poblíže stolu, dvorský zvyk
jim ovšem kázal ani mžik
neocitnout se uvnitř kruhu,
20 přesto dík mocné šíři luhu
mohli hnát koně k útoku
i pobízet je do skoku,
anebo vířit sem a tam,
k potěšení všech tamních dam.
Pak sesedli a nastal čas
zahájit slavný hodokvas,
truchisasové i komorníci
a šenkové, to nutno říci,

hleděli o vše rádně dbát;
a kdež by měl někdo hlad!
778 Velkou ctí bylo pro paní,
když rytíři, jim oddaní,
vedeni ve všem úsilí
svým srdcem, jim tu sloužili.
Jak Vaire-Fils, tak Parzival
se zalfíbením dál a dál
obhlíželi jas lusných září,
rudé rty dam i úběl tváří,
a sotva jindy kdokoli
10 na louce nebo na poli
mocnější krásu viděl plát,
čemuž byl pohan tuze rád.
Buď vzdána tomuto dni sláva!
A velebena bud' i zpráva
panny vám známé, v okamžiku,
kdy před společnost stolovníků
předjela; její šat měl stříh
francouzský, nový, stejný švih
i pláštík, samet se jen tměl,
20 jako srst vraníka se skvěl,
arabské zlato nejinak,
tvar hrdlíček měl její znak,
jak víme, značil svatý grál,
a také ihned každý stál
v údivu, celý zvědavý.
Hledme si dál té postavy
v bělostném čepci, zahalené,
vizme, jak se k nim zdálky žene
a přitom rouškou neprosvitá
nic, ani tvář, dál zcela skrytá.
779 Takto se blíží přes pažit,
v kroku jak důraz, tak i klid,
kůň, sedlo, uzda jeden skvost
a nádhera i vznešenost.
Tak překonala blízký luh
a vposled překročila kruh,
načež ho, mnohých uměn znalá,
zbystra hned celý obklusalá,
až zvěděla, kde sedí král,
10 a ten pak bděle naslouchal

pozdravu ve francouzské řeči:
nemusí se bát nebezpečí,
pravila, že jí hrozí trest
za jistý vroubek? Ne? Svou zvěst
snad sdělit smí a všechno říci?
V tom, doufám, ji pán s panovnicí
podpoří; hned vše vysloví!
Pak čelem k Parzivalovi,
jenž seděl poblíž pana vládce,
20 v slzách a zřejmě s vůlí kát se,
seskočila a v okamžiku
vroucně ho vkleče na trávníku
poprosila, jak velel mrav
o prominutí, o pozdrav
i přízeň, aniž jí náš rek
musel pak vtisknout polibek.
Artuš a Vaire-Fils ho hned
prosili: „Hleď jí vyhovět,
i když ji nemáš rád, jak víme!“
Té rady přátelské a přímé
780 poslechl, smířil se s tou ženou,
půvabem skrověně obdařenou,
leč vznešenou. Pak vyskočila,
a úklonou jim projevila
dík, že vzdor svému provinění
dočkala se dnes odpusťení!
I chopila se svého čepce
a hodila jej tuze křepce
včetně všech úvazků a stuh
10 před sešlost na zelený luh.
Tak zjistili, že na lučině
stanula vědma poselkyně
Cundrië a ani grálský znak
nepominuli nikterak.
Poznali známou podobu,
vždyť viděli touž osobu
paní i páni, všichni spolu,
už jednou poblíž Plimizolu,
i dnes jí v očích, buď jak bud',
20 svítila topasová žlut',
rty měla jako fialky,
zuby jí čněly do dálky,

ale už v té mž klobouku,
když k Plimizolu na louku
přihnala, šlo jí o jediné:
o dobrý vzhled! Též z věcí plyne,
že proti slunečnímu jasu
chránila ji houšť smolných vlasů;
ted' stála, jak jí velel mrav,
před všemi poselkyně zpráv
781 zvlášt významných, a nato v mžiku
oslovila sbor stolovníků:
„Gahmuretova syna zdravím!
Milostí obmyslil, jak pravím,
Bůh Herzeloidino dítě!
Pozdraven bud' též náležitě
Vaire-Fils, vzácně černobílý,
z končin mé paní Secundilly,
kterýž již od svých dětských let
10 má proč se jasem slávy skvět!“
Pak oslovila pana z Walais:
„Ted' z daru nejvyššího krále
ty, koruno vší blahoosti,
raduj se ve své skromnosti!
Na epitafu bylo psáno,
že budeš pánum grálu, ano,
Conduir-Amour i se synem,
s tvým synem Loheranginem
jsou rovněž na hrad povoláni.
20 Poté cos opustil svou paní,
dva synky povila tvá žena,
z nich Gardais drží už svá léna,
dál věz, že poznáš velkou slast
a pomine i všechna strast,
až ty, jenž pravdu veskrz ctiš,
vzácnému vládci položíš
otázku, na niž Anfortas,
pravím ti, čeká celý čas,
vystaven hrozným útrapám!
Znás větší štěstí? Tak se ptám!“
782 Pak uvedla, jak praví zvěst,
pohanské názvy sedmi hvězd,
jež znal jen mocný Vaire-Fils,
náš černobílý pán: „Měl bys
vědět, že první z nich je Zwâl,
Parzivale, že nejvíce plá

vždy Samsí, a že Almaret
i rychlý Almustrî náš svět
obmýslí blaženstvím a mírem,
10 šestý pak, za Aligafirem,
je hvězda zvaná Alkitér
a vposled sedmý Alkamér.
To není zdání ani sen,
že jako uzda den co den
dokáží spolu zadržet
firmament, jeho prudký let,
tvá žalost osiřela, hled',
zář planet z nebe se už ted',
můj pane, šíří všude tam,
20 kde, chceš-li, zasáhneš ty sám,
a to vše smíš mít pod panstvím,
končí tvé trápení, jak vím,
jen jedno zlo, hřich bažnosti,
do naší pospolitosti
nepatří, navíc mocný grál
z ní všechnu faleš vykázal,
a vkrátku radost vystrnadí
i starost, již jsi trpěl v mládí!
Své duši jsi klid vydobyl,
slast těla strastmi znásobil!“
783 Z té noviny se Parzival
tuze, ba v slzách, radoval,
až ze srdce mu tryskaly!
Pak odpověděl: „Přizná-li
vše, co jste vyjádřila slovy,
vy paní, Bůh mně, hříšníkovi,
i králově a pokavad
též synáčky mi ráčil přát
a také dostanou svůj díl,
10 pak mi Pán dobře učinil!
Mluvíte o mé odškodnění
s věrností, nad niž vskutku není,
vždyť kdybych nechyboval, vím,
nestihla jste mě zlostěnstvím,
tenkrát byl daleko den spásy,
zato dnes díky vám zlé časy
a všechny smutky jsou ty tam.
Na vašem šatu poznávám
grálský znak, pod nímž se mnou dlel
20 Anfortas, truchlý hostitel,

i tam jsem viděl mnohý štít
s hrdličkami se na zdech skvít:
dnes kráslí vaše odění!

Kdy vyrazíme z ležení
mé radosti vstříč, ptám se vás?
neračte déle mařit čas!“

„Pospěš jim,“ zněla odpověď,
„můj pane, na pomoc a hled'
zvolit si za svůj doprovod
muže, jenž je ti nejvíce vhod!“

784 Všude hned vešlo ve známost,
s čím vědma Cundrië, vzácný host,
přijela; paní vévodkyně
plakala, slyšíc o novině,
štěstím, že rytíř Parzival
Anfortasovu strast i žal
svou otázkou snad vyléčí;
a potom se dal do řeči
s vědmou sám Artuš, slavný pán:

10 „Račte si najít vhodný stan
a co dál, kažte, paní, vy!“ –

„Přítomnost paní Arny
byla by mi teď zvláště milá,
chci u ní trávit,“ odvětila,

„čas, než se můj pán vypraví.
Budu jí vděčna za zprávy
o jejím zajetí, a vám

za to, že spatřím i sbor dam,
kterým pan Clinchor drahně let
20 dal nesvobody okoušet.“

I přidrželi ji dva páni
třmen a kůň vyjel k oné paní.
Při obědě se Parzival

otázal bratra, zda by stál
o to, být jeho společníkem.
Vaire-Fils odpověděl mžikem,

že Mont Salvage s ním spatří rád;
kdeko hned přestal stolovat,
vstávali od neplných mis
a pak dal mocný Vaire-Fils

785 Gramoflansovi otázku:

„Zda byste měl ted' pro lásku
k mé sestřence též na mě čas,
vy i pan Gawan? Prosím vás,

všem králům i všem knížatům
i baronům a hrabatům
i bezzemkům, než odcválají,
mým jménem ještě v tomto kraji
rozdejte mnohý vzácný skvost.

10 Vždyť by to byla hanebnost,
kdybych je nechtěl obdařit!

I potulný a bludný lid
at' získá, co mu přísluší.

Prosím tě proto, Artuši,
potvrď, že není žádná hana,

ale zisk pro každého pána,
ode mě přijmout pozornost,
vždyť bohatý jsem víc než dost,
ždám si jen posly k lodicím,

20 k mým pokladům a truhlicím.“
I řekli, že tu setrvají
po čtyři dny, než odcválají,
čemuž byl pohan tuze rád,

načež král kázel vyhledat
zkušené posly pro výpravu

a než je vyslal do přístavu,
Gahmuretův syn Vaire-Fils
měl inkoust i brk na podpis
pod zmíněný vzkaz velké ceny
v mžiku též řádně připravený.

786 Když odcválali s dopisem,
Parzival po francouzsku všem

pověděl, s čím ho obeznal
Trevrient: kterak získat grál!

Nikdy by, pravil, dílem síly
rytíři grálu nedobyli
krom štastlivce, jež určí Bůh,

i šel pak světem jeden sluch,
že grálu nelze dobýt zbraní,

10 ti, co se dali do hledání,
vzdali se snah jej objevit,
a tak jim dodnes zůstal skryt.

Žel Vaire-Fils i Parzival
způsobili všem paním žal,

když poté bez otálení
do všech čtyř tamních ležení
vyrazili se rozloučit.
Zvesela každý nesl štít,

jako by oba čekal boj.

20 Za tři dny pak se vrátil voj od lodic do Joflance, co vím, s nákladem tuze bohatým, hostovy dary vladařům pomohly mnohý vládčí dům nadmíru povznést, větší divy neobdrželi jaktěživí, v Triande a v Nauriente tkali látky, jež paním rozdávali, a dál vím už jen to, že bratři vyjeli s Cundrië jaksepatří.

XVI.

787 Pan Anfortas a jeho dvůr trpěli stále, plni chmur, jen z věrné lásky, ač svůj lid král prosil, že víc nechce žít, a také by už dokonal, nebránit jeho smrti grál, před který ho vždy položili. I děl svým rekům: „Moji milí, je-li vám věrnost zdrojem slasti, 10 smilujte se už nad mou strastí, má trvat věčně tento stav? Domáháte-li se svých práv, pak zodpovězte Boží moci i to, že jsem vám ku pomocí býval vždy rád, zvlášť ve zbrani, své pohoršlivé konání odpykal jsem si víc než dost, zvažte mou trpkou zkušenosť, svou věrností se dejte vést, 20 zbabte mě muk, jak velí čest příliby a pravé služby štítu. Dík svému důvtipu i citu projevili jste dálno zájem též o mé cesty širým krajem, jak po dolech, tak po horách, a třebaže jsem neznal strach i podstupoval mnohou seč a po rytířsku zvedal meč ke zděšení všech nepřátel, sotva bych dnes já, bědný, směl

788 ve váš vděk doufat, naopak! U posledního soudu však budu práv na vás žalovat, hrozí vám peklo, věčný pád, nedáte-li mi odejít, slitujte se, můj prchlý klid, mě strázně nezůstaly skryté, a také o nich dobře víte! Čím jsem vám platen jako vládce? 10 Zahráváte si tedy, krátce, kvůli mně se svým spasením, ale proč, to já sotva vím!“ Však by mu sami raději přáli smrt, nežit nadějí, již Trevrizen už zvěstoval a na epitaf napsal grál. Čekali totiž na reka, jenž radost, hodnou člověka, tu kdysi pozbyl; položí 20 otázku králi na loží? Ten s přívřenýma očima vypadal, že už nevnímá nic, přesto každý čtvrtý den chtě nechtě byl zas dopraven ke grálu, který měl tu moc, že bez ohledu na nemoc chorý byl s to zas procitnout, byť v mukách; nezbavil se pout života vzdor všem snažným přání! Tak tedy bývalo, než za ním 789 Vaire-Fils, rytíř černobílý, a Parzival se vypravili, vstříč Mont Salvagi, na rtech smích, zamířili tam ve chvílích, kdy zpupný Mars i Jupiter zvolili právě stejný směr, ačkoli každý na své dráze, bezmála ke králově zkáze započali zas nový běh, 10 kdy samý křik i bědný vzdech vydával po celý ten čas utrápený pan Anfortas a mnohý rytíř, mnohá panna slyšeli, jak ho souzí rána,

v očích mu čouce sdostatek jasné, že na ni nemá lék.

Těžko mu mohli pomoci, jen Paní Zvěst k té bezmoci praví: „Je konec jejich kříži 20 a pravá pomoc už se blíží!“ V řečeném krutém neštěstí, povstalém z hrozné bolesti, hleděli stále svěžit vzduch, protože z raný stoupal puch, byť na koberci prostřeny terebint, vonné kořeny, arómata a theriak i s mošusem a právě tak ambra blíž lože šířily dech nadobycej spanilý.

790 Muškáty, plody vzácných stromů, hřebíček i hrst kardamomu ležely v drti na podlaze, dík nim se dalo dýchat snáze a zpod nohou se jemný van koření linul do všech stran. Už jsem se zmínil o zdroji horkosti v krbu, aloi, též vím, že na vládcově loží 10 pokryli dřevo zmijí koží, a aby potlačili pach, rozeseli též vonný prach v poduškách nemocného pána. Každá z nich byla stehovaná jemnými stehy, jeho tělo v hedvábí z Naurientu dlelo na žíněnce a v dílech látky, nazvané palmat; třpytné rádky drahokamů se skvěly

20 po stranách na posteli, síť nesoucí tu žíněnku ze salamandřích řeménků platila za mistrovské dílo, vladce však vůbec netěšilo, i když to lože jeden skvost, jež nad veškerou pochybnost bys jinde nenašel co živ, zářilo jako pravý div

stem drahokamů posázený a mohu vám je uvést jmény:

791 karfunkel, item selenites, balagius a gagatromes, onyx a chalcedon, korallis, bestion, též unio i ophthalmius, hephastites a ceraunius, jerachit, heliotropia i pantherus a androdragma, prasem i s dionysiou, hamatites i se sagdou, achát a celidon, sardonyx, chalkophon, karneol, item jaspis i aetites a iris, gagates a ligurius, asbestos a cegolithus, galaktites a hyacinthus, pamatujme i na enhydrus, orites, na hyenniu, 20 absyct a alabandinu, chrysolecter i magnetes, na smaragd, safír, pyrites, na lipareu, na turkis, a pokud bys chtěl, spatřil bys i chrysolith a rubín, též balax, nebo sardin, krom diamantů chrysoprasis, malachit nebo diadochis, peanites i topasius i beryllis a také medus.

792 Mnohý z nich sloužil jako lék, utišující prostředek, zdroj štěstí, zdraví, blahosti a vím, že těchto vlastností dokáže znalec využít! Tak s velkou láskou možnost žít živili v Anfortasovi a všichni byli hotovi sdílet s ním v srdeci jeho strasti. 10 Ted' však už radosti a slasti vracejly se vstříč Mont Salvagi; z Joflance až do předpolí stráží

dospěl náš rytíř s bratrem, s pannou
a všechn svízel zůstal stranou.
Nevím, jak dlouho cválali,
div se však vposled nekláli,
leč Cundrië, jejich průvodkyně,
zažehnala boj: na lúčině
nalezli cestu uzavřenou
20 a viděli jen, jak se ženou
na koních grálští proti nim!
Způsobem ovšem vybraným
přijali houf, když na panici
spatřili bílou holubici,
na šatu se jí ten znak skvěl,
a proto jejich velitel,
vida ho, mocně zavolal:
„Končí náš zármutek a žal!
Pod znakem grálu už k nám pílí
ten, po němž jsme se natoužili
793 víc než dost v dobách nesnází!
Zastavme! Štěstí přichází!“
Vaire-Fils ovšem nelenil,
nezalekl se zbrojných sil,
když se však optal Parzivala,
zda s ním též zbrojně nevycválá,
Cundrië mu strhla bez meškání
uzdu a zabránila klání.
Pak řekla panna s hustým vlasem
Parzivalovi jasným hlasem:
10 „Na korouhvích a právě tak
na štítech vizte známý znak,
vždyť jsou to grálští, pravím vám,
že vám tu stojí ke službám.“ –
„Pak i já nechám v klidu zbraň!“
opáčil pohan, „tak se staň!“
Parzival poté vyslal k nim,
ke grálským zbrojným, Cundrië
s tím,

aby se potěšili zvěstí
o jízdě, jež jim nese štěstí.
20 Rytíři grálské výpravy
sesedli tedy do trávy,
poté když přílby odložili
a vykročili v oné chvíli,

jež se jim zdála požehnáním,
vstří vladaři, šli nejdřív za ním,
pak strakatého Vaire-Filse
pozdravili a vydali se
hned spolu s hosty na koních
ku hradu, v očích plác i smích.
794 Tam našli mnohé rytíře
i mládce, tam se v přemíře
objevili co truchlenci
též kmetové i zbrojenci,
ted' se však mohli radovat
a každý viděl tuze rád
Vaire-Filse a Parzivala.
Společnost oba přivítala
před palácem a po chvíli
10 po schodech všichni vstoupili
dovnitř až ke sto kobercům,
jež pro pohodlí skýtal dům,
a stejně tolik sedadel
s přehozy, každý z nich se skvěl
a oba dva v té místnosti
mohli se podle libosti
usadit, zbroje zbaveni.
Tam dostal skvostné odění
od komorníka každý z nich,
20 vždy stejnou látku, tentýž střih,
a připili si s rytířstvem.
Jen zlatem, nikolivěk sklem
kdejaký vzácný pohár plál
a Vaire-Fils i Parzival
šli poté, nemařice čas,
k loži, kde strádal Anfortas.
Jak už jste dříve zvěděli,
směl ve své skvostné posteli
jen ležet, sedět nikoliv,
a třebas trpěl jako dřív,
795 přijal je radostně a mile:
„V bědách jsem čekal na ty chvíle,
kdy s vámi se zas potěším,
vy jste mě opustil, já vím,
že proto málo nestrádáte,
zvlášť když rád lidem pomáháte!
Jste-li muž vskutku povolaný,
pak tyto rytíře i panny

přimějte, prosím, a to hned,
10 aby mi dali dotrpět!
Jste-li pán jménem Parzival,
zabraňte, abych spatřil grál
osmero dní i sedm nocí,
a bude rázem po nemoci!
Zdráhám se po vás žádat víc,
muži ctný, vyjděte mi vstří!
Vás doprovází cizinec,
proč stojí, to je mi zlá věc,
bylo by mu líp, kdyby seděl!“
20 Parzival v slzách odpověděl:
„Povězte, kde je grál, můj cíl,
ať zvíme, zda už zvítězil
předobrý Bůh i nad mou duší!“
Pak třikrát klekl, jak se sluší,
čímž uctil svatou Trojici,
poprosiv, aby trpící
byl zbaven před grálem svých běd
a hned mu spěchal povědět:
„Čím trpíš, strýče, pověz, čím?“
Pak Ten, jenž zachránil, jak vím,
796 se svatým Silvestrem i býka,
i Lazara, ten, jak nám říká
Zvěst, zachránil též Anfortase,
král povstal zdráv a v plné kráse,
francouzsky fleuri, v květu, v záři,
již propůjčil Bůh jeho tváři,
i Parzival se míň než on
skvěl, Davidův syn Absolón
i Vergulacht, i plemena,
10 jež zdobí krásá zděděná,
i Gahmuret, pán spanilý,
zvlášť u Camp Volais, ve chvíli,
kdy k městu mířil po pláni,
by sotva snesli srovnání
s Anfortasem: zdráv jako dřív,
prokazoval tím Boží div!
A koho jiného ted' grál
na epitafu jmenoval
a slavně určil vladařem
20 než Parzival! Takto všem
ona zvěst byla oznámena,
neznám dvě významnější jména,

dvě osoby tak zámožné,
ba není větší velmož, ne,
než Vaire-Fils a Parzival,
a kdekdo sobě mžíkem přál
posloužit hostům, ba i králi.
A zdali vím, kam docválali
mezitím cestou k Mont Salvagi
Conduir-Amour i se svou stráží?
797 Dostala zprávy v pravé chvíli,
poslové jí vše oznámili,
skončil žal hodný slitování,
a chutě Kyot, s ním též páni,
nadmíru vzácná společnost,
provedli dámou skrze hvozd
k Terre de Salvage, kde jistý sok,
Segramors, pykal za útok
tak draze a kde zjevil sníh
10 její tvář v rudých krůpějích.
Tam ji měl manžel uvítat,
k čemuž se chystal tuze rád.
„Bez pánu, natož bez vazalů,“
pravil mu jeden strážce grálu,
„tam vaše paní nejela!“
Parzival tedy zvesela
nejprve s částí zbrojných sil
za Trevrizentem vyrazil,
a ten se tuze radoval,
20 že Anfortas, tak vzácný král,
dík otázce, jež rány hojí,
přestál strast, kterou sklidil v boji.
„Vím!“ dodal, „Bůh je mocný vládce;
kde má své přisedící, rádce,
kde končí jeho mocný svět? Ne,
tam ani anděl nedolétně,
ba ani celý jejich sbor,
Bůh je i slovo, lidský tvor,
ano, syn Boží je též Bůh,
a pomáhá jim Svatý Duch.“
798 Pak pravil Parzivalovi:
„Stal se div divů, ano, vy,
vy jste si vymohl svou věc,
vždyť vaši vůli nakonec
splnila svatá Trojice.
Já, hříšný, jsem vám velice

lhal, mařil váš cíl najít grál,
dovolte, abych se teď kál,
vás poslušen, vám odevzdán;
co ví můj synovec i pán
z mých úst? Že padlé anděly
Bůh zmocnil, aby drželi
stráž u grálu a spořádaně
očekávali milost Páně.
Pravdou je opak! Na mou víru,
On v těchto věcech nezná smíru,
ty, kterým podle mých slov přál
milost, on vpravdě potrestal,
pročež se jich i smrtelníci,
Boží mzdy lační, musí zříci,
ty anděly Bůh ztrestal tím,
co chtěli, věčným prokletím!
Bylo mi líto, jak jste stál
vši mocí o to, získat grál,
protože dobývat ho zbraní
bylo vždy marné počinání,
před nímž jsem vás chtěl varovat.
Vy jste však zvítězil, což snad,
doufám, je důvod k pokoře,
nejlepší vaši opoře!"

799 Nato mu pravil mladý král:
„Teď bych rád, strýče, uhlídal
tu, již jsem neviděl pět let
a nepřestával návidět,
ani když jsme se rozloučili.
Ty jsi můj rádce vezdy milý,
z rad užitečných pro život
přišly mi všechny v nouzi vhod!
A má choť? Setkáme se spolu,
10 dle zvěstí, poblíž Plimizolu,
a to je dnes můj hlavní cíl!"
Načež se s ním strýc rozloučil,
svěřil ho Boží pomocí
a král se vydal do noci
s houfem, jenž tam znal každou
stezku.
Svůj poklad našel za rozbřesku,
pokud vím, na zeleném lánu.
Až z Brobarzu sem s množstvím
stanů

dopravili les korouhvici,
20 a pod nimi mu jeli vstříc
i knížata i zbrojný lid.
Pan král chtěl nejprv zamířit
před obydlí své vzácné paní:
táboří na široké pláni
poblíže, nebo opodál?
Prý stranou. Královnin stan stál
obklopen stany průvodu.
Katalánského vévodu
probudili už před chvílí,
ještě než jezdci přibyli.
800 Guiot vzdor časně hodině
rozpoznal v jízdní družině
grálské a holubici, znak
všem známý. Bylo tomu tak,
a proto smutně vzpomněl času
Mont Salvage, kdy po všem jasu,
žel, jeho paní ctná a milá,
Sigunin porod nepřežila.
Starý muž pěkně pozdravil
10 rytíře i houf zbrojných sil
a vyslal páže k maršálkovi
královských lén s tím, ať mu poví,
že by měl pánum zajistit
čas k oddechu a nutný klid.
Načež pak ruku v ruce šel
on, a s ním jeho velitel,
k přístřeší z krásné tkaniny,
tam sejmuli zbroj z hrdiny,
královna netušila nic
20 a rek jí blažen vyšel vstříc.
Poblíže matky v oné chvíli
Gardais i Lohenangrin snili,
stan strměl mocně, pravím vám,
že v něm i drahně luzných dam
dřímalо spolu s panovnicí,
Guiot sňal z paní, dosud spící,
přikrývku, pravil, aby vstala
a vesele se usmívala.
Poznala chotě ve chvilce.
Stála tu pouze v košilce,
801 plátnem si tedy zakryla
tílko a, tuze spanilá,

vyskočila, pan Parzival,
co vím, jí do náruče vzal,
potom se pěkně políbili
a paní pravila: „Můj milý,
tebe mi štěstí poslalo!"
I vítala ho nemálo:
„Nu, měla bych ti vyčinit,
10 nemohu, chvalme tedy třpyt
dne, jenž mi přináší tvůj lék
na všechn žal, tvůj polibek,
to, co si srdce přálo, mám
a žalost prchla kdoví kam!"
Nyní se samy, bez pobídky,
i obě jejich milé dítky,
vzbudily, spaly nahaté.
Otec je natisíckráte
zlíbal, pak oba panošky
20 dal Guiot, jenž ctil dobré zvyky
odvést a sjednal s paními,
aby se braly za nimi;
dříve než opustily stan,
přijal však od nich jejich pán
hold, vždyť se vrací z dálných cest!
Pan Guiot šetřil dvorskou čest
a krále svěřil panovnici.
I uzavřeli komorníci,
jak vyšel strýc i mnohá panna,
vchod v onom čase brzo zrána.
802 Už kdysi dávno krev a sníh,
jež spatřil v blízkých zákoutích,
jej připravily o rozum,
Teď Conduir-Amour skrze um,
jímž vládla, zbavila ho strastí
a nikde líbeznějších slastí
nepoznal, byť jej mnohé dámy
lákaly svými nabídkami;
nyní si tou hrou plnou krás
10 až do poledne krátil čas.
Mezitím kolem v jednom cvalu
kdekdo se hnal vstříc strážcům
grálu,
rytířům v přenádherné zbroji,
byť jejich štíty v mnohem boji

zle utrpěly kopími
i meči tuze ostrými.
Každý z nich tu stál ve varkoči,
samet plál, hedváb vábí oči,
leckdo měl i pár holenic,
20 leč z brnění už jinak nic.
Teď skončil i čas na spánek,
panovnice a její rek
vstali, mši odezpíval kněz,
venku se shlukla hlučná směs
zbrojních, a byl to chrabry sbor,
sám Clamidé znal jeho vzdor!
Po závěrečném požehnání
Parzivala hned lid i páni,
rytíři chrabří, své cti dbalí
a věrní, slavně uvítali.
803 Pak rozhrnuli vládčí stan.
„Který můj syn je povolán,"
pravil král, „získat moje léna?"
A vypočetl jejich jména
od Camp Volais až po Norgals,
Wales a také Kingrivals,
jakož i Anjou s Beaugenanem.
„V těch všech můj synek bude
pánem,
až dosáhne dne zralosti.
10 Pomáhejte mu s věrností
vám vlastní, držet, co jsem zdědil
od Gahmureta, já co nedíl
přebíram grálský trůn, a vás,
knížata, prosím, teď je čas
též věrně přijmout vaše léna,
ctí mého synka potvrzen!"
Hned pod řadami praporů
přislíbili mu podporu,
dvé drobných ruček nemálo
20 velkých lén nato rozdalo
a korunován byl král Gardais;
později získal i Camp-Volais
a po dědovi mnohý díl.
Potom houf sluhů postavil
u Plimizolu na trávníku
židle, leč sbory hodovníků

pojedli vskutku jeden chvat;
už pomýšleli na návrat,
pak strhli stany a hned cvalem
odjeli domů s mladým králem.
804 I panice a služebníci
rozloučili se s panovnicí,
plakala celá družina,
pak vzali Loherangrina
i matku grálší pod svou stráž
a vzhůru na hrad Mont Salvage
vyjela panská společnost.
Parzival pravil: „Tento hvozd
znám ze dřívějška, žije v něm,
10 v poustevně s bystrým praménkem,
panice, jak si vzpomínám,
víte-li o ní, jedme tam!“
Průvodci mu to potvrdili:
„Leží tam v rakvi její milý,
panna, vzor všechno dobrého,
naříká pouze pro něho
a málo slz tam neroní!
Cesta tu vede blízko ní.“
Král tedy pravil: „Navštívme ji!“
20 Řekli, že si to rovněž přejí,
i vyrazili bez rozpaků,
a zastihli ji za soumraku,
žel, mrtvou; vkleče dodýchala;
královna nad ní zaplakala,
museli prorazit zed' zvenku.
Parzival se pak o sestřenu
postaral, zvedli náhrobek,
kde Gianatulander, ctný rek,
dlel krásně nabalamovaný,
tam uložili tělo panny,
805 tak věrné v lásce za všechn dobu,
a opět uzavřeli hrob.
Conduir-Amour prý převelice
želela dcery svého strýce,
byla to pro ni velká rána,
neboť též o ni Joisiana,
dívčina matka, pečovala,
nadto s tou, kteráž dokonala,
byl spřízněn i král, což co znalec
10 vyčetl z knih náš Provensálec!

Guio, jenž zatím v dali dbal
o Gardaise, se nenadál,
že přežije smrt vlastní dcery!
Oblouk vždy míří dvěma směry,
má zvěst však přímo: během noci
usilovalo panstvo zmoci
svou grálskou cestu, jeden spěch;
Vaire-Fils zatím v hradních zdech
bavil se vskutku převelice,
náhle však zaplanuly svíce,
jako by hořel celý hvozd,
a královnu i společnost
už patrigaltský strážce grálu
uváděl na dvůr hodný králu
a jejich průvod nemálo
zbrojenců vřele vítalo;
poté se dali se synem,
s mladinkým Loherangrinem,
za strýcem, černobílý rek
od chlapečka však polibek
806 nedostal, tak to zkrátka bývá,
že princátka jsou úzkostlivá.
Čemuž se pohan musel smát.
Královnu viděl každý rád,
a kdyžto s koně sesedla,
kolem se rázem pozvedla
veliká vlna radosti,
tak vešla do společnosti
hradských dam, jeden třpyt a jas
10 a Vaire-Fils i Anfortas
pod schody stranou přitom stáli,
dvorní a pravé úcty dbalí.
Blíž dlely Repanse de Joie
i grónská panna Garciloye,
právě tak Floriē z Lunelu,
ve tváři jako z úbělu
a v jasném oku dívčí stud,
s nimi pak, štíhlnejší než prut,
Amphlisa, dcera, pravím, pána
20 Jernise z Reilu, ona panna,
dobrotivá a spanilá,
tím obojím se zdobila;
dle zvěsti po dívčině boku
zvlášť Clarichance z Tenabroku

též jako mraveneček v pase
útlá se skvěla v plné kráse.
Vaire-Fils panovniči pak
směl políbit a nejinak
Anfortas: dám u těsil stav,
v kterém ho zastihla: byl zdráv!
807 S poharem poté kráčela
za tetou svého manžela,
čímž mínil Repanse, šli dlaň v
dlani,
a bylo polibků té paní
tolik, že rty dřív červené
se zdaly tuze zemléné,
a přesto bych měl odvahu
podstoupit sám tu námahu,
i když jich bylo víc než dost!
10 Poté se zvedla společnost
dam, rytíři však zůstali,
jas v síni vládl nemalý,
neboť v ní plálo mnoho svící,
a nyní bylo třeba říci,
co chystat ke slavnosti grálu.
Hradským byl totiž v dobách žalu
zpřítomněn pouze tu a tam,
jen díky vzácným výjimkám,
zvlášť jednou večer v truchlé chvíli
20 svou víru v pomoc projevili
před kopím, celým krvavým,
hostovi, potěšeni tím,
že spolu s ním se zjevil grál,
tehdy je ovšem Parzival
zklamal, dnes místo starosti
jej vítali však s radostí.
Zatím si svlékla vládkyně
cestovní šat a do síně
vešla už čerstvě učesána;
zastavila se u pohana,
808 ve dveřích čekal onu paní,
a svět, to pravím bez válhání,
neviděl větších půvabů!
Oděna byla v hedvábu
mistrovskou rukou utkaném!
Však jeho tvůrce patřil k těm,

kdož u Saranta z Thasmé s pílí
vždy chvalnou, ten um pochytili.
Vaire-Fils z Anjou tedy včas
10 uvedl paní plnou krás
do síně, a v těch prostorách
aloe dštila vonný pach,
tré ohňů planulo jím vstříc
a o čtyřicet židlí víc
a koberců též čtyřicet
našel bys tady od těch let,
co Parzival tu spatřil grál.
Vaire-Fils, Anfortas i král
usedli spolu na lavici,
20 zvlášť ceněnou, a služebníci
grálu jej očekávali
tak, jak se sluší: vpovzdáli.
Už dřív jsem popsal onen čas,
kdy grálu si ždál Anfortas,
nyní s ním panny do síně,
kde dlel on, mladá vládkyně
i vládce, Gahmuretův syn,
vešly co první ze skupin
a bylo těch dam na počet,
v půvabné řadě dvacet pět.
809 Pan pohan shledal v jedné z nich
a v jejích bujných kadeřích
krásu krás, v dalších ještě větší
a obdivoval, s jakou péčí
i nádherou jsou oděny.
Pokládal za dar Štěstény
spatřit je; každou sladkou tvář
těch dívek předčila však zář
Repanse de Joie, tato panna,
10 jak známo, byla povolána
k úkolu nést grál, přinášela
jej vždy jen ona, krásná, skvělá,
panenské srdce jeden jas
a v lících světla květných krás.
Vyprávět o komornících,
nosičích vody, sloužících,
připravujících tabule,
jichž bylo víc než minule,
i o tom, kterak ctili mrav,
20 jak přiváželi dle mých zpráv

na vozech zlaté nádoby
a kde kdo zasedl, to by,
pravím vám, dlouho trvalo,
a proto chci jen pramálo
dodat: grál pro tu hostinu
poskytl maso, zvěřinu
a podle chuti medovinu;
druhý dal zase přednost vínu,
barvy i rodu, jak si přál.
Kdysi, jak mínil Parzival,
za obléhání v Beaurepairu,
se měli jinak, na mou věru!
Pohana tuze zajímalo,
proč kypí mísy a ne málo,
po okraj plné u všech stolků.
Ten div mu brzy bez okolků
vysvětlil Anfortas, jenž s ním,
jak známo, stolil: „To, jak vím,
činí grál. Nevidíte ho?“

10 Pán vzhledu velmi pestrého
pravil: „Co vidím? Pannu v hávu
zelené barvy zvedat hlavu
pod korunou, je spanilá,
a moje srdce ranila.

Já věřil, že vždy odolám
půvabům panic, krásám dam,
že nedám svoji radost v sázku,
já podceňoval pravou lásku,
ten blud si ted' však odpykám,
20 promiňte, svěřuji se vám,
a zpozdile vám svou strast líčím.
Čím jsem já posloužil vám? Ničím!
A k čemu jsou mi statky, klání,
která jsem konal v službách paní,
k čemu dlaň plná štědrosti,
tonu-li nyní v žalosti?

Proč jsi mě přiměl odplout z vlasti,
Jupiter, vstříc samé strasti?“
Z lásky byl celý zoufalý
a bílé skvrny sinaly,
811 tak protějkem Conduir-Amour,
jež ozářila tamní dvůr,
stala se zářná panice
a zaplétal se velice

do sítí lásky vzácný host!
Pryč byla všechna minulost
i všechny její sladké chvíle;
k čemu byl mocné Secundille
kraj Tribalibot s mnoha lány?
10 Ted' trpěl pro jas jiné panny.
U Secundilly, u Clauditty,
i Olympie za své city
dosáhl jejich lásky hravě,
což přispívalo k jeho slávě,
ted' počal však pán Zazamanku
chápat i její stinnou stránku.
Když seznal sličný Anfortas,
jak trýznivá strast kalí jas
bělostných skvrn a jejich září
20 na sousedově truchlé tváři,
převolice ho litoval:
„Sestra vám způsobila žal,
jinému dosud neznámý!
Nikdo se dosud ranami
nepokryl pro ni v lítém boji
s tím, že pak jeho touhu zhojí,
ne, žila jen v mé blízkosti
smutná a bledá žalostí.
Váš bratr, její synovec,
však podpoří snad vaši věc.“
812 „Pokud je vaši sestrou panna
bez čepce, zato obtěžkaná
korunou,“ pravil vzácný host,
„pro niž tu trpím víc než dost,
poradte mi, jak její cit
získat a srdce utišit.
Kéž bych se pro ni mohl bít
a její mzdu si vysloužit!
Způsobů boje, počtem pět,
10 dokázal jsem už vyzkoušet,
první má jméno à travers
a druhý puneiz, přímý směr,
s ratištěm namířeným vpřed,
pak šikmý výpad, poté střet,
před ním zas úhyb vlastní zbraní
a vposled pronásledování. -
Já od časů, co nosím štít,
nejvíc běd musel zakusit

až dnes! Blíž Agremontinu
20 jsem ohnivého hrdinu
sám v salamandřím odění
zdolal a proti plameni
měl další spolehlivý lék,
svůj štít a na něm osinek,
žel, nebyl to boj na rozkaz
vaší ctné sestry, plné krás!
Dnes bych se však rád pro ni klál
a Jupiter, můj nebeskrál,
nakonec přijde o mou přízeň,
neukončí-li hned mou trýzeň!“
813 Frimotelův syn Anfortas
byl bratrem panny a týž jas
zdobil i jeho lepou tvář;
náš pohan sledoval tu zář,
chvílenku jeho, pak zas její,
ač vnímal, že mu přináší
sluhové krmi, bud' jak bud',
nedotkl se jich, neměl chuť
a Anfortas hned rozpoznal
10 proč: „Vidí váš pan bratr grál,
synovče? Zřejmě nikoliv!“
A když mu potvrdil ten div
také pan z Walais, vzácný host,
užaslá celá společnost
a nato stařec Titurel,
jenž chorý na svém loži bděl,
objasnil jim vše: „Pohané
nevidí to co křesťané,
nemají ono potěšení
20 spatřit grál, neboť nejsou křtění.
Pro ně grál, patrný nám všem,
je jako krytý zásekem.“
Ta zvěst se rozšířila valem
a Anfortas i s Parzivalem
pravili Vaire-Filsovi:
„Ted' věz, čím se tu hladoví
sytí. Čím? Divem, hodným chvály,
jejž pohanský zrak neodhalí!“
I radili mu přijmout křest
a k vážným ziskům duši vést.
814 „Budu mít po křtu naději,
že také v láске uspějí?“

optal se Gahmuretův syn
z pohanských lén: „Já každý čin,
zbrojný i milostný, ví Bůh,
bral dosud lehce jako vzduch,
třebaže pozvedám svůj štít
už dlouho, zato něžný cit,
jenž mě dnes trápí, nejsem v stavu
10 skrýt v srdci podle dobrých mravů.“
„Jaký cit?“ pravil Parzival.-
„K té sličné panně opodál,
je spízněna s mým společníkem,
prosim tě, buď mi pomocníkem,
s radostí bych jí postoupil
mnohý svůj kraj i mnohý díl!“ -
„Dáš-li se pokrtít, pak, můj milý,
povede i tvá láска k cíli.
Dnes už ti tykám,“ dodal král,
20 „neboť jsem nyní skrze grál
právě tak bohat jako ty!“
„Pomoz mi, buď té dobroty,“
opáčil pohan, „bratře, hled, ať je mou paní hned a ted',
pomoz mi! Rád si vysloužím
v boji svůj křest a spolu s ním
i její sladkou odměnu!
Těší mě slýchat ozvěnu
ran, jiskřícího kopí, meče
i přílbic a zpěv líté seče!“
815 Čemuž se král smál převolice,
a jeho strýc snad ještě více;
první z nich pravil: „Říkáš křest?
Musíš si ovšem jinak vést,
chceš-li co křesťan získal pannu!
Nesmíš se klanět svému pánu
Jupiterovi a, můj milý,
musíš se zříci Secundilly!
Zítra ti povím ještě víc,
10 z tvých přání nepominu nic.“
Dodávám, že i Anfortas
dřív než byl raněn, šířil jas
všude a vždy, dbal služby paní,
ctil štědrost, vlivně počínání,
čímž svoje srdce přizdobil
a slávy sobě vydobyl;

před grálem tedy nyní dleli
spolu tři páni, vskutku skvělí
a nanejvýše zmužilí
ze všech, kdo štítu sloužili.
Ráčíte-li mi dovolit,
dodám, že když byl každý syt,
sklidili ubrusy i stoly.
Sbor dam, jenž službu hladným volí
vždy rád, se s nimi rozžehnal
a pohan cítil velký žal,
vida, že se jim uklonila
též panna jeho srdci milá
a když pak odešla i s grálem,
rozloučil se hned s Parzivalem.

816 O grálských, kteříž hostinně
po odchodu ctné vládkyně
pána, jejž onen mocný cit
tak soužil, spěli uložit,
o tom, jak hradští rozhodli
stran hostů, jejich pohodlí,
o tom lze říci mnohé, ano,
ted' povím jen, co bylo ráno:
záhy, už v době svítání,
10 dva páni tuze vybraní,
totiž pan z Walais s Anfortasem
navrhlí shodně, jedním hlasem,
aby i zazamanský král,
nemocný láskou, zavítal
na sešlost v grálské svatyni.
Nešli tam ovšem jediní,
též lidu svolali až až
i grálské rytíře a stráž;
pak pohanského hrdinu
20 dovedli k misce z rubínu,
pod ní se jaspis mocně skvěl,
ten křticí skvost sám Titurel
dal zhотовit, nu, však ho stál
jméní! Pak pravil Parzival:
„Toužíš-li získat panici,
musíš se nejdřív odříci,
bratře, svých bohů k její chvále
a napříště vést neustále
boj se vzpurníky, byť sám krotce
poslouchat Nejvyššího Otce.“

817 „Vše, co si páni, rače přát,
učiním převelice rád,“
odvětil pohan, „kvůli panně!“
Křtitelnice pak se k té straně,
kde stál grál, ihned naklonila
a vlažným proudem naplnila,
dále pak rovněž každý věz,
že tam stál starý, šedý kněz,
jenž často přál tu svatou vodu
10 i dítkám pohanského rodu;
ted' pravil: „Chcete-li svou duši
před peklem chránit, jak se sluší,
věřte, že Bůh je trojjediný,
On, pečovatel o krajiny
světa co rádlo o úhor,
On, Slovo otcovo i tvor
lidský, On, Otec se Synem
pramenem úcty je nám všem
a nejinak i Svatý Duch.

20 Takto vás trojjediný Bůh
svou vodou věčné ryzosti
z pout pohanství rád vyprostí!
Do vody vstoupiv, byl i Ten,
po němž má tvář též Adam, křtěn.
Dík vodě všechno stvořené
rostě, i strom se rozklene
a nese plody nejinak,
zmíněná voda bystří zrak
a duším propůjčuje záři
podobnou andělově tváři.“

818 Vaire-Fils nato knězi pravil:
„Pokud bych se svých strázní zbavil,
rád slíbím to, co po mně chcete:
jen když mi lásky dopřejete!
Tvá teta, bratře, i váš Pán
dle pokynu, jenž mi byl dán,
budou ted' božstvy rovněž mými;
sužován strastmi převelkými,
zříkám se v této slavné chvíli
10 svých bohů, ba i Secundilly
a její sladké mzdy, tak jest!
V Bohu tvé tety přijmu křest.“
Pak novokřtěnce požehnali,
pokřtili, rádných mravů dbalí,

a když tu slavnost skončili,
odložil bílou košili
a dostal pannu, cíl své touhy,
tu, pro niž mu byl čas tak dlouhý
a kterou zplodil Frimutel.

20 Dřív neviděl, co nyní směl,
jsa pokřtěn, spatřit, mínm grál:
kterýžto dříve unikal
pohledům pana pohana. -
Pak zhledli vpředu napsaná
slova, jež sdělovala všem,
že určí-li Bůh vladařem
grálského strážce v cizím kraji,
potom at' onde nezvídají,
jaký je jeho rod či jméno;
jen tak jim smí být pomoženo,
819 jinak by musel opustit
vyslanec grálu tamní lid.
Důvod je ten: když Anfortas,
chorý, až za tak dlouhý čas
uslyšel správnou otázku,
nechť v rámci svého závazku
grálského, k té službě povolaní,
odmítou různá vyptávání.
Vaire-Fils, hned jak přijal křest,
10 myslé už pouze na odjezd
chtěl, aby švagr odjel s ním:
jeho kraj slyne bohatstvím,
však se s ním o vše podělí!
Anfortas ovšem příteli
rozmluvil jeho úmysly:
„Cítím se stále závislý
na tom, že jsem se zavázal
Bohu ctít zdejší trůn i grál,
odnaučil mě zpupnosti,
20 odvrátil od neskromnosti,
od bohatství a lásky žen,
tomu se cítím předurčen.
Po boku máte manželku,
oddanou, ryzí přítelku
a služebnici vzácných mravů!
Já přimřeně svému stavu
i nadále se hodlám bít,
ve službách grálu zvedat štít,

byť nikoli už pro paní;
ačkoli moje strádání
820 je dílem jedné z nich, já k nim
nižádnou hořkost necítím,
i když se z jejich krás a slasti
nemohu těšit ani zčásti.“
Přestože, co vím, zas a zase
Vaire-Fils prosil Anfortase,
ať kvůli sestře přivolí,
odpověď zněla: nikoli.
I chtěl si pak náš hrdina
10 vyprosit Loherangrina,
nechť on s ním tedy odcválá.
Matka se ovšem zdráhala
a v posled pravil Parzival:
„Můj syn teď musí střežit grál,
v té službě bude Bohu milý
a dejž mu k tomu Pán dost síly!“
Po jedenácti blahých dnech,
strávených v mnohých radostech,
se po rozbřesku rozloučil
20 a k houfům vlastních zbrojních sil
Vaire-Fils vyjal se svou paní.
Se smutkem v srdci hleděl na ni
i na něj věrný grálský vládce;
zarmoucen svolal svoje rádce
a rozhodli, že rytíři
s manželským párem zamíří
co průvod skrze velký hvozd,
též Anfortas svou společnost
jim nabídl, tak vyjeli
a mnohé panney slzely.
821 Cesta však byla nedobrá
až k místu jménem Corcobia;
tam kázel Anfortas, co vím,
promluvit s tamním purkrabím
a připomenout mu, co darů
od krále dostal k svému zdaru,
za což se mu líp neodvděčí
než tím, že hradští do bezpečí
sestru i švagra doprovodí
10 až k šíku mouřenínských lodí;
překonají hvozd Le Brisil,
za kterým leží jejich cíl,

kotviště v opuštěném kraji.
Grálší se s nimi rozžehnají
a vrátí domů, v téže chvíli
jen vědmě Cundrië uložili
na místě všechno vyřítit;
pak si dal sbohem nejen lid,
ale i panská společnost
20 a odcválal též vzácný host.
Purkrabí splnil bez výhrad
Cundřina přání, tuze rád
i Vaire-Filsovi vzdal čest
a připravil mu slavný vjezd
s přivítáním, jak žádal zvyk.
Leč bezmála jen okamžik
král prodlel, pak dál s jeho many
vydal se za přemnohé lány,
žel v Joflance, na zelené pláni
náš hrdina i vzácní páni
822 našli už lidu tuze málo,
mnoho jich zatím odcválalo
a Vaire-Fils chtěl vědět, kam.
Proč dali těmto končinám
sbohem? Prý vesměs zamířili
domů, ba, tam se vypravili,
sám Artuš do Chamilotu,
a tak pan z Tribalibotu
kázal se bez lelků a hned
10 za vlastním vojskem rozejet:
i spatřili je, kterak leží
bez pána smutně na pobřeží,
svým příchodem je potěšil,
rytířům dodal nových sil
a purkrabí byl víc než dobře
odměněn, směrem ke Corcobré
stráž v čele s ním pak odjela,
přičemž též Cundrië zvěděla,
co poslové už oznámili
20 vojskům: skon paní Secundilly.
Repanse de Joie od těch dob
radovala se dvojnásob
z pobytu v Indii, vždyť tam
povila syna, pravím vám,
že dostal jméno Jan, kněz Jan,
a tak byl poté nazýván

v tamější zemi každý král.
Vaire-Fils nato rozeslal
po krajích mnohá sepsání;
stran křesťanského vyznání
823 byl Tribalibot, podle nás
Indie, dosud na ohlas
chudší; král odtud poslal vzkaz
i bratrovi, zvlášť Anfortas
na slavném hradě Mont Salvagi
pravil, jak ho ta zpráva blaží,
a od Cundrië též slyšel rád,
že sestra Repanse smí se zvát,
když Secundilla nežije,
10 vládkyní celé Indie.
Z čehož dál plyne, kolik měl
potomků vládce Frimutel:
pět! Všichni šli vstří věčné spásce,
dva byli mrtví už v tom čase:
Joisiana, dozajista
i před Hospodinem vždy čistá,
a ctnosti, jež se nevidá,
vždy dbala Herzeloida;
pan Trevrizen pak službu meči
20 podřídil službě vyšší, péci
o lásku k Bohu, vezdy pravou,
a o zisk spjatý s věčnou slávou.
Pátý z nich, libý Anfortas
tomutéž cíli všechnen čas
věnoval, po rytířsku kláním
slouže dál grálu místo paním.
Z Loherangrina se stal pán,
jenž dozrál slavně v dešti ran,
ve službách grálu zvedal štit
a též se uměl směle bít.
824 Též slyšte, co vám hodlám říci
o jedné dívce, o panici
v daleké zemi zrozené
bohaté a též vznešené,
jež zdědila zvlášť vzácnou krev;
jak pravím: byl to ryzí zjev,
opravdový vzor cudnosti,
prostý vši nízké bažnosti,
třebaže měla nápadníků
10 mnoho, zvlášť z rodu panovníků

a knížat, její letora,
zejména velká pokora,
bránila panně o ně dbát.
U leníků, zvlášť u hrabat
shledala se však s nevůlí:
pročpak se u ní minuli
s úspěchem všichni uchazeči
o dívčin cit? Leč jiné péči
vz dor hněvivcům se její duch
20 svěřil, tím ochráncem byl Bůh,
i když jí láli neprávem,
na svůj dvůr dala svolat sněm
a mnozí vyslali až z dálí
své posly, tím však nezískali
nic: prý jen Bůh ať poručí,
kdo má dlít v jejím náručí!
Brabantské kněžně tedy dal
sám náš Pán chotě, střežil grál
a odtud z Jeho rozhodnutí
dorazil za ní na labuti
825 do Antverp; jak se vypráví,
nezklamal její představy,
on slynnul vybranými zvyky
a mezi všemi současnými
získal si pověst hrdiny,
ba, platił z téže příčiny
za vzor jak vládnosti, tak síly,
pročež ho všude velebili,
a též bral chudé do ochrany
10 co rytíř bez bázně a hany.
Teď slyšte dál, co tenkrát mnozí
přebohatí i přeuboží
při jeho slavném přijetí
vyslechli, neboť vzápětí
pravil: „Ctná panno vládkyně,
jako pán v této končině
lecčeho se vzdám kvůli vám,
o jedno vás však požadám:
nikdy se neptejte, kdo jsem!
20 Věčně vám budu přítelem,
dojde-li ovšem na otázku
stran mne, pak ztráťte mou lásku,
a stane-li se nejinak,
pak zasáhne Bůh a vím, jak.“

Což sice panna stvrdila,
milujíc ho, však zhatila,
třebaže chtěla jeho přání
plnit vždy věrně do skonání,
dokavad v jejích světských dnech
ji zachová Pán při smyslech.
826 I dostalo se též noci
jemu jak lásky, tak i moci,
včetně práv k jejím poddaným,
jimž stvrdil při svatbě, co vím,
řadu lén v onom slavném času;
dál viděl smysl ve věhlasu
rytíře, povždy smělého
a soudce spravedlivého,
též sličná dítka měl ten pán,
10 a dodnes mnohý tamní man
vzpomíná, jak si pěkně žili
po oddavkách, až v krušné chvíli
po její otázce se, žel,
rozešli; předtím u ní dlel
dlouho a neodcházel rád,
musel však přesto sledovat
přítelku labut na moře,
své choti on směl na dvoře
nechat jen prsten, roh a meč,
20 a když už na to přišla řeč,
pan Loherangrin, to jest syn
Parzivalův, pak do končin,
kde střehli grál, půl cesty plul
a koňmo konal druhou půl.
Proč vlastně žena musela
oželet svého manžela?
Vím, i když zavčas vzácné paní
zjevil svou podmínu i přání,
mohl si najít v Erekovi
vzor, jak ji ztrestat pouze slovy. -
827 Kristián z Troyes celou zvěst
nepodal tak, jak zní a jest,
takže má proč být rozladěný
Kyot, jenž lépe poučený
sděluje nám, jak Parzival
z milosti Páně získal grál
poté, co zhřešil Anfortas.
Až z Provensálska mezi nás,

Němce, se dostalo to dílo
10 a do puntíku ozřejmilo
to, co já, Wolfram z Eschenbachu,
představil jsem vám beze strachu,
že chybím, zcela vědomky
ve shodě s mistrem: potomky
i původ hrdiny, jenž, zdá se,
došel též v ústret vlastní spáse.
K štěstí mu bylo pomoženo,
čemuž dnes chci dát pravé jméno:
kdo skončí život, jak se sluší,
20 a Bohu odevzdá svou duši

s tělem, jež hřichů uchrání,
ten získá rovněž uznání
světa, že žil vždy ctně a zdárně
a že se nenamáhal marně.
Od laskavých a moudrých dam,
mně nakloněných, nečekám
pak nic než slůvko, jak si cení
zvlášť konce mého vyprávění,
od jedné z nich však sladký dík
přijme rád věrný služebník!

POZNÁMKY